

ABAFI-AIGNER



MAGYARORSZÁG LEPKÉI

AZ ATHENAEUM R.T. KIADÁSA



401

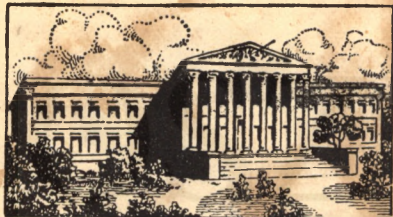


Abafi-Aigner  
Magyarország  
lepkéi





**MAGYAR NEMZETI MUZEUM**  
**ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRA**



**OLVASÓTERMI KÉZIKÖNYVTÁR**

**012304**

**KIKÖLCSÖNÖZNI NEM SZABAD**











ABAFI AIGNER LAJOS

# MAGYARORSZÁG LEPKÉI

Országos Széchényi Könyvtár



A KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT TÁMOGATÁSÁVAL

Országos Széchényi Könyvtár



# MAGYARORSZÁG LEPKÉI

TEKINTETTEL EURÓPA TÖBBI ORSZÁGAINAK  
LEPKE-FAUNÁJÁRA

A BERGE-FÉLE LEPKEKÖNYV KÉPEIVEL

---

A BERGE-FÉLE LEPKEKÖNYV NYOLCZADIK KIADÁSA ALAPJÁN

IRTA

ABAFI AIGNER LAJOS

A SZÖVEGET ÁTNÉZTE

DR. HORVÁTH GÉZA

Országos Széchényi Könyvtár

51 TÁBLÁN 935 SZINES ÉS 14 SZÖVEGKÖZTI KÉPPEL



BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSA

1907

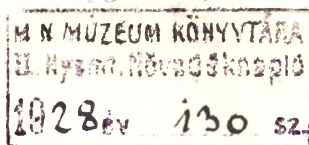




OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

401773



Budapest, az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása.

042804



## ELŐSZÓ.

Mindez ideig hiányzott irodalmunkban oly összefoglaló mű, mely a hazai lepkéket tüzetesen tárgyalja, pedig ilyenre, a lepkék kedvelőinek nagy számánál fogva, szükség van, nehogy azok továbbra is kénytelenek legyenek lepkéik meghatározásánál külföldi művekhez folyamodni.

Ennek a hiánynak pótlására vállalkozott a Kir. Magy. Természettudományi Társulat, a mennyiben megbizott engem azzal, hogy az immár nyolczadik kiadásban megjelent és művészies képekkel ellátott *Berge*-féle lepkékönyv (Schmetterlings-Buch. 8. Auflage. Stuttgart, 1899.) mintájára az összes magyarországi nagy-lepkéket felölelő kézikönyvet szerkeszszek, vagyis a nevezett művet, a hazai viszonyok szemmel tartásával, dolgozzam át magyarra.

Ehhez képest nem ragaszkodtam az eredeti mű szövegéhez, hanem azt ott, a hol szükségét láttam, rövidítettem vagy bővítettem, átalakítottam vagy helyesbítettem más művek, s a legújabb kutatások alapján. Szóval, tekintve hivatásos lepkészeink csekély és műkedvelő gyűjtőink nagy számát, művemet úgy állítottam össze, hogy annak első sorban az utóbbiak lássák hasznát, vagyis igyekeztem oly művet nyújtani, mely a kezdő lepke-gyűjtőnek biztos kalauzul szolgáljon a lepkék birodalmában, azonban egyúttal a haladottabb lepkész kívánczalmait is kielégítse.

Erre való tekintettel a bevezető részben a lepke morphológiájából, életmódjából stb. csak annyit öleltem fel, a mennyit a tárggyal komolyabban foglalkozónak okvetetlenül tudnia kell és a mennyinek tudása a kezdő gyűjtőre nézve is kívánatos.

A bevezetés második, gyakorlati részében, mely a lepkék fogását, tenyésztését, kikészítését és eltartását foglalja magában, lényegesebben eltértem a német munkától, a mennyiben itt csak oly eljárásokat, eszközöket, fogási és megőlési módokat stb. ismertetek, a melyek mind sajátmagam, mind mások tapasztalata szerint beváltak.

A leíró részben, a családok és nemek jellemzésénél, valamint az egyes fajok leírásánál a legjellemzőbb bélyegekre szorítkoztam, mivel a hosszadalmas leírás a meghatározót éppen úgy zavarba ejti, mint a kelleténél rövidebb. Az ábrázolt fajok leírását mellőztem, mert a legjobb leírásnál is többet ér a jó ábra.

Minthogy azonban számos esetben kétség merülhet fel a rendestől eltérő lepkealakok hovátartozandóságára nézve, gondot fordítottam a rajzban vagy színben eltérő hazai példányok ismertetésére is, a mennyiben azokról tudomást szerezhettem. A lepke tudományos neve mellett sok esetben közöltem a magyar elnevezést is, ha az már ismeretes és haszná-



latban van. Lehető pontossággal megjelöltem a lepkék és hernyók megjelenésének idejét is. Továbbá a legtöbb esetben feljegyeztem a lepkék méretét, valamint azt is, vajjon az illető faj az egész országban vagy csak bizonyos részében fordul elő. A fajok neveit általában kis betűvel írom s csak oly esetben használok nagy betűt, ha a név tulajdonnév, mythologiai név vagy pedig ha valamely növénynek neve után készült.

A hernyók tápláló növényeinek magyar nevét is felemlítem, hogy ezzel megkönnyítsem a hernyók felkutatását és tenyésztését.

A tápláló növények egy részét, a rajta élő hernyóval együtt, feltüntetik a remek kivitelű eredeti táblák. Ezek száma munkámban egygyel gyarapodott, mert be akartam mutatni azokat a jellemző hazai fajokat is, melyeknek ábrája az eredeti munkából hiányzik.

A táblák azon rendszer szerint vannak összeállítva, a melyet *Staudinger Otto* lepkekatalogusának második kiadása (1871.) megállapított, és melyet *Berge* műve is követ. Ezt a rendszert, minthogy a tábláknak, illetőleg azokon az ábráknak sorrendjét megváltoztatni nem lehetett, kénytelen voltam magam is követni. Mindazonáltal tekintetbe vettem, és a hol lehetett alkalmaztam is, az említett katalogus harmadik kiadásában (1901.) elfogadott új rendszert, mely különben az előbbi alaposan megváltoztatta. Az egész új rendszert mellőzendőnek véltem annál inkább, mert az, szerzőjének saját vallomása szerint is, csak ideiglenes.

Egyébiránt voltaképpen meglehetősen közömbös, hogy minő rendszer sorrendjében állítjuk fel a gyűjteményt; a fődolog az, hogy az egyes fajok helyesen legyenek meghatározva. Erre nézve pedig módot és alkalmat nyújt a jelen mű, mely mintegy 1500 fajnak leírását s ezek közül 870 fajnak rajzát tartalmazza.

A szerző.



## BEVEZETÉS.

### A lepke általában.

A lepke az ízeltlábú állatok közé, még pedig a rovarok osztályába tartozik. Az ízeltlábú állatok teste egymást követő részekből, gyűrűkből áll. A gerinczes állatok belső csontváza hiányzik náluk; e helyett többé-kevésbbé kemény, többnyire szaruszerű chitin testtakarójuk, bőruk van, a melyet külső váznak vagy bőrváznak nevezünk, mert a puha, fehérszínű izmok erre tapadnak, s e szerint ez a magasabbrendű állatok belső csontvázát pótolja. Idegrendszerük apró ideg-duczok sorából áll, melyeket a testen végighúzódnó két nagy idegfonat köt össze egymással. Vérük rendszerint fehér s a háton lefutó csatornában lüktet; idegrendszerük pedig a test oldalán fekszik.

A rovarok osztályába tartoznak mindazok az ízeltlábú állatok, a melyeknek kifejlődött állapotban három különböző részből: fejből, tor- és potrohából álló testük és hat lábuk van. Légcsövekkel lélekzenek, melyek a potroh mindkét oldalán apró nyílásokkal kezdődnek és számtalan águkkal a testet át meg átjárják. A rovaroknak rendszerint szárnyuk is van és mielőtt tökéletes alakjukban megjelennek, többféle átalakuláson esnek át.

A lepkék lényeges jellemvonása, hogy kifejlődött állapotukban szájszervük szívásra alkalmas és hogy négy, mindkét oldalon színes pikkelyekkel borított hártvás szárnyuk van. Ezért tudományos elnevezésük: *Lepidoptera* (a görög λεπίς, pikkely és πτερόν, szárny szóból) és *Glossata* (a görög γλῶσσα, nyelv szóból).

A régibb magyar szakirodalomban pedig a pikkelyszárnyúak vagy pödörnyelvűek nevet használták.

A szép alak, a pompás színek és változatos rajzolatok, valamint a levegőben és virágok körül való könnyed lebegés és szállodogálás mind olyan tulajdonságok, a melyek már régtől fogva a természet szépségei iránt fogékony emberek kedveltjeivé avatták a lepkéket. Alig akad ifjú, a ki e kedves állatkákat nem hajszolta vagy irántuk legalább is nem érdeklődött volna. Érettebb korában pedig nem egy férfi tért vissza ifjúkori szenvedélyéhez, s azt tudományos alapon folytatta, sőt akárhány egész életét a lepkék tanulmányozásának szentelte! Már az ó-korban magukra vonták a figyelmet a lepkék, és még inkább azok, csodálatos átalakulásai. A halhatatlanság jelképeként tekintették őket, összehasonlítván a bábból kikelő lepkét a lélekkel, mely az életelen testből a mennybe száll.

### A lepke fejlődése.

A lepke szárnyas állapotát többszörös átalakulás előzi meg; három egészen különböző alakban jelenik meg az élet színpadán: először mint pete, majd mint puhabőrű, rágószervekkel bíró hernyó, végre mint chitinburkolatú báb, száj és helyváltoztató szervek nélkül. A bábból aztán mint röpülésre és szaporodásra alkalmas kész lepke kel ki. Növekedése csupán hernyó állapotára szorítkozik; a báb és lepke már egyáltalában nem növekszik.



## A pete.

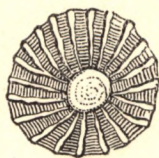
A lepkék petéje igen különböző alakú, majd gömb-, félgömb- vagy tojásdad, majd hengeres, kúp- vagy hordóalakú stb. Így például az 1. ábra a *Pieris Napi* petéje, a 2. ábra a *Sphinx Ligustrié*, áttetsző embrióval, a 3. ábra a *Diptera alpiumé*, s a 4—5. ábra az *Oeneis Aelloé*.



1. ábra.

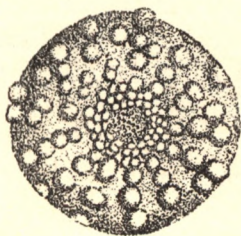


2. ábra.



3. ábra.

A pete legfontosabb alkotórésze a csiraplazma, melyből az embrió fejlődik, és a szikanyag, mely a fiatal embrió táplálására való. Az egész szilárd chitin-burok borítja, melynek felülete síma vagy egyenetlen; igen gyakran barázdás, vagyis mélyedések vannak rajta, a melyek felső végének közepéből indulnak ki s a pete oldalán úgy futnak le, mint a földgömbön a délkörök. A pete színe is különböző: zöld, sárga, kék, barna, szürke, többnyire zöldes vagy zöldesfehér, sok esetben foltokkal, sávokkal, reczés vagy egyéb rajzolatokkal díszített. Rokonfajok petéi, kivált az élesen jellemzett csoportokon belül rendszerint hasonlóak.



4. ábra



5. ábra.

A petéket a nőtény-lepke oly helyekre rakja, a hol a kikelő hernyó táplálékát könnyen megtalálja, leginkább magára a tápláló növényre, még pedig vagy egyenkint, vagy többesével, nem ritkán az egész petekészletet egyszerre. A peték olykor szabálytalan rakásban fekszenek, melyet a lepke faráról lehulló gyapjas szőrök borítanak, máskor pedig szabá-

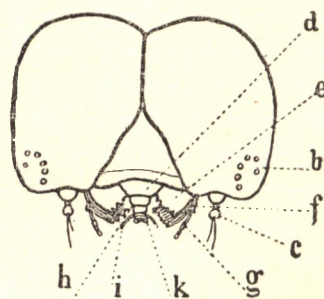
lyosan egymás mellett álló sorokban vannak az ágak köré, vagy a levelek felületére erősítve.

Az idő, a mely alatt a csira kifejlődik, azaz a míg a petéből a hernyó kikel, különböző és főleg az évszakok szerint változó. A fejlődés nyáron gyorsabb, mint őszkor és télen. A fejlődés általában 1—4 hétig tart ama fajoknál, a melyeknek hernyói még ugyanazon évben elegendő táplálékot találnak; ellenben ama fajoknál, melyek petéiket későn rakják le, mikor már a hernyók tápláló növényei elszáradtak, vagy elfonnyadtak, csak a következő tavasszal kelnek ki a hernyók nevezetesen akkor, a mikor tápláló növényük már levelet hajt.

Ha a kikelés időpontja elérkezett, akkor a fiatal hernyó, mely addig összegömbölytlen feküdt a petében, annak külső burkát átrágja, s ilyen módon kiszabadul belőle.

## A hernyó.

A hernyó alakja és külső szervei. A hernyó teste általában megnyúlt hengerhez hasonlít, mely elül és hátul többnyire kissé megvékonyodik, alul pedig lapos, néha azonban tojás- vagy paizsalakú is lehet. A test 13, egymás mögé helyezett részletből áll, melyeket többé-kevésbé mély bemetszések választanak el egymástól. Az első részlet a fej, a többi 12 részletet egyszerűen testgyűrűknek nevezzük.



6. ábra.

A fej (6. ábra) mindig jól elkülönült, chitines, különböző alakú és nagyságú; néha apró és visszahúzóható. Leggyakoribb alakja gömb; az araszolóknál gyakran oldalt két hegyes kiemelkedés, az *Apatura*-nemnél pedig két



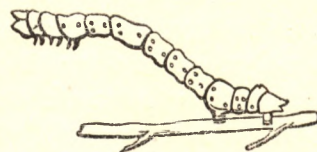
háromszögű szarvacska van rajta (8. tábla, 4. a. ábra). A fej két egyenlő, félgömbalakú részből áll, melyeket fölül egy hosszanti mélyedés választ el egymástól (6. ábra), mely a száj felé szétágazik s a *homlokot* körülfogja. Ezen félgömbök alján helyezkednek el a *szemek* (6. ábra, b) mint fénylő, gömbszerű kiemelkedések, melyekből rendszeren 5—6 van egy-egy oldalon. A szemek alatt vannak a *csápok* (6. ábra, c), melyek két apró, többnyire négyizű, mozgékony szervet alkotnak. A homlokot alul a *felső ajak* (6. ábra, d) határolja, mely alá a rágásra alkalmas *felső állkapcsok* (6. ábra, e) vannak beleillesztve. A felső állkapcsok alatt a *hártyás alsó ajak* (6. ábra, h), az *alsó állkapcsok* (6. ábra, f), s az ezekhez erősített apró, két ízű *állkapcsi tapogatók* (6. ábra, g), valamint a belső oldalon a szintén kétízű *ajak tapogatók* (6. ábra, i) foglalnak helyet. Az alsó ajak végén egy likas, szarúszerű nyúlvány van, ezzel áll összeköttetésben a *fonó mirigy* (6. ábra, k), mely a báb-szövedékhez szükséges fonalat szolgáltatja.

A hernyó testét vékony, és többnyire ránczos bőr fedi. Az első három részlet, az úgynevezett *torgyűrűk*, a kifejlődött lepke torának felelnek meg és pedig az első az előtornak, a második a középtornak, a harmadik pedig az utótornak. A többi 9 gyűrű a *potrohot* alkotja, nevezetesen az első 8 közülök *potrohgyűrű*, az utolsó meg *faragyűrű*. Az első torgyűrűt gyakran kis chitinlemez, a *paizs* fedi, az utolsó potrohgyűrűn pedig háromszögű vagy félholdalakú billentyű, a *farbillentyű* emelkedik ki. Azonkívül a második, harmadik és az utolsó kivételével, minden gyűrűn oldalt egy-egy apró függélyes nyílás van, ez a *lélekzónyílás*. Némely hernyófajnak az első torgyűrűn kitolható húsos vilája van, mely védelmül büzt terjeszt, míg másoknak a 11. gyűrűn van hasonló szervük, a mely azonban édes ízű váladékot választ el.

A hernyó három torgyűrűjén egy-egy lábpár van, ezek a *mellső lábak* (8. ábra, a), a melyek mindegyike három hengeres ízből áll és karomban végződik. Ezek a lepke lábainak felelnek meg. Azonkívül a hernyónak rendszerint még négy pár *haslába* is van (a 6—9. gyűrűn), melyek mindegyike két húsos ízből áll és karmaik befelé irányulnak, végül egy pár *farlába* is van, melyben rendszerint a far-

gyűrű végződik. Némely *Notodonta*- és *Platiptera*-fajon azonban hiányzik ez a lábpár, s ezeken a fargyűrű egy, vagy két ostorszerű szervben végződik (8. ábra és 30. tábla, 3. a., 11. a. ábra).

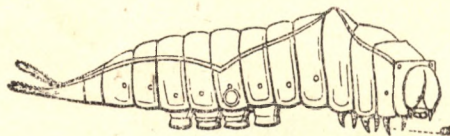
Az araszolók hernyóinak (7. ábra) rendszerint csak egy pár haslábuk van és pedig a 9. gyűrűn, néhány fajnál azonban a 8. gyűrűn is



7. ábra.

van egy lábpár, holott több *Noctua*-fajnál csak a 6., vagy a 6. és 7. gyűrűn is hiányzanak a lábak. Másoknál az elülső haslábak kisebbek és fejletlenebbek a hátulsoknál. A zsákban (tegezben) élő *Psychida*-hernyók, valamint a paizsforma *Cochliopoda*-hernyók lábai igen csökevényesek.

A rendes lábú hernyó lassan szokott mászni, az araszolók s az előbb említett bagolypillék hernyói kivételek. Az előbbieket úgy haladnak, hogy az elülső lábukkal megka-



8. ábra.

paszkodnak s has- és farlábuikat ezek mögé helyezik, majd ezekkel kapaszkodnak meg, és testüket kiegyenesítve, elülső lábukat előre tolják, ezért járásuk araszó (45. tábla, 11. a. ábra). A Catocalák stb. hernyói inkább másznak ugyan, de testük közepén mégis meghajlik (41. tábla, 28. a. ábra).

A hernyók egyéb sajátosságai közül megemlékezhetünk még azon húsos kinövésekről, a melyek a hátoldal középvonalában párosan, vagy több sorban vannak elhelyezve. Ezek a kinövések gyakran púpot (31. tábla, 1. a. ábra) vagy csapot (32. tábla, 17. a. ábra), majd az utolsó előtti gyűrűn ékforma kiemelkedést alkotnak (28. tábla, 9. a. ábra). Némely hernyó hátán és oldalán kemény bogos tüskét (10. tábla,



5. a. ábra) vagy túskeforma húsos kinövéseket, úgynevezett áltüskéket (11. tábla, 7. a. ábra) vagy gömbforma kiemelkedéseket visel (29. tábla, 1. a. ábra). A Sphingidák hernyóin az utolsóelőtti gyűrűn hátrafelé irányuló szarv emelkedik (17. tábla, 3. a. ábra).

A hernyó testtakarója, illetve bőre csupasz, vagy szőrös. A csupasz bőr ismét különféle: síma (33. tábla, 11. a. ábra), vagy szemecskés (19. tábla, 5. a. ábra), vagy pedig szemölcsökkel borított, a melyeken egy-egy finom szőrszál emelkedik. A szőrös hernyók testét gyér, puha szőr (27. tábla, 2. a. ábra), vagy tömötten álló kis pamatokban elrendezett rövid szőr borítja (28. tábla, 1. a. ábra). Néha a szőrök nagy gömbökön sugárszerűen állanak (23. tábla, 2. a. ábra), majd ismét hosszúak és tömöttek, úgy hogy legalább a háton a sugárszerű elhelyezés fel nem ismerhető (23. tábla, 4. a. ábra); némely hernyó pedig hátán vagy oldalán visel szőrpamatozt (25. tábla, 13. a. ábra).

*A hernyó színezése és rajzolata.* Úgy a csupasz, mint a szőrös hernyó színezése és rajzolata igen különböző. A zöld és barna szín a leggyakoribb, utána pedig a sárga és a szürke, ezenkívül a rikító színek sem ritkák. A rajzolat főleg hosszanti és ferdén futó vonalak és sávok, harántszalagok és kisebb-nagyobb foltokból áll. A hernyó háta közepén gyakran világosszínű, olykor sötétszélű vonal fut végig, emellett nem ritkán még egy vagy két vonalat látunk, sőt gyakran a lélekző nyílások fölött még egy sáv húzódik végig.

*A hernyó vedlése.* Minthogy a hernyó bőre növekedéskor nem tágul, szűkké válik, ezért a hernyó koronkint leveti bőrét, vagyis vedlik. A vedlés 14—16 napi időközökben szokott bekövetkezni, némelykor azonban, kivált kiteleléskor ezen időköz hosszabb. Némely hernyófaj csak kétszer vedlik, mások hétszer is, de a legtöbb faj 4—5 ízben vedlik. A vedlés előtt s annak tartama alatt a hernyó beteges, nem táplálkozik, haslábaival valamely tárgyhöz tapad, régi bőre fonnyadtá, szárazzá válik, a belső részek felduzzadnak, a régi fej alatt nagyobb, új fej képződik; végül a régi bőr a fejtől kezdve hosszában szétreped, s az új bőrben levő hernyó levált bőréből kiszabadul. A szőrös és tüskés hernyók a régi bőrrel

együtt a szőröket és tüskéket is levetik, az újak a régi bőr alatt a nedves testhez tapadnak, és csak megszáradás után merednek fel. A vedlés alkalmával olykor nemcsak a hernyó alakja, hanem színe és rajzolata is megváltozik, így pl. a *Saturnia pavonia* hernyója eleinte fekete, később zölddé válik, az *Agria tau*-é pedig elveszti azokat az apró tüskéket, melyeket fiatal korában viselt.

*A hernyó életmódja.* A hernyók tápláléka csaknem kivétel nélkül növényrészekből áll, csak némely molypille-faj hernyója tesz kivételt, a mennyiben állati tárgyakkal, pl. tollakkal, szőrökkel, gyapjuval, vagy állati készítményekkel, pl. méhkaptárakban viasszal él. Némely *Noctua*-faj hernyói és kivált a *Cosmia*- és *Scopelosoma*-nem hernyói, ha rendes táplálékukból kifogynak, más hernyókat is megesznek. A növényfogyasztó hernyók legnagyobb része a levelek és virágok puhább részeit pusztítja, némelyek meg a csirákat, gyümölcsöket és magvakat fogyasztják; jó részük a növények belével és gyökerével, a fák puha részével és héjával táplálkozik, s ehhez képest a növény-szárában, fában, gyökérben él. A *Cossus*- és *Zeuzera*-nem hernyói pl. a fák belsejében, a *Sesia*-félék hernyói fákban és apró növények gyökerében élnek. A *Phragmatocia*-, *Hydroecia*-, *Gortyna*-, *Helotropa*-, *Nonagria*- és *Calamia*-nem hernyói a nád és egyéb növények szárában, a *Dianthocia*-neméi a szegfűfélék-, némely *Lycaena*-fajéi pedig a dudafürt magtokjában, számos molypille (*Microlepidoptera*), s az *Ino*-nem hernyói pedig növénylevelek belsejében élnek, a melyekből a zöld állományt kirágják.

A legtöbb nagylepke (*Macrolepidoptera*) hernyója nem a növény belsejében lakik, hanem szabadon él azon; némelyek azonban szövedékben, összefont levelek között vagy zsákszerű tokban élnek, a melyre kívülről növény-törmeléket raknak, és a melyet még táplálkozáskor sem hagynak el. Számos hernyó, kivált a bagolypillékéi (*Noctua*), nappal a föld alá, alom és moha közé, a fakéreg repedéseibe stb. rejtőzik és csak éjjel jár táplálék után.

Több hernyófaj társasan él együtt, nem egyszer közös szövedékben, melyet táplálkozáskor elhagy, de pihenésre és vedlésre újra felkeres.



Különösen megemlítendőek a búcsújáró pille (*Thaumtopaea processionea*) hernyói. Ezek, a mennyiben egy petecsomóból keltek ki, mindig együtt maradnak és este szabályos menetben együttesen indulnak táplálkozni, még pedig vagy hosszú menetben egyik a másik után, vagy úgy, hogy a menet élén járó többet követik, miért is a menet kiszélesedik és végül újra megkeskenyedik; reggel ugyanily rendben térnek vissza a szövédékbe. E sajátságukról nevezték el őket búcsújáró hernyóknak.

A hernyó-állapot tartama igen különböző; általában 2—3 hónap, de ha a hernyó kitelel, esetleg 9—10 hónapig is eltart. Több hernyó-faj azonban 2—3 hét alatt, sőt némely moly-pille hernyója már néhány nap alatt kifejlődik; ellenben a *Cossus*- és *Pericallia*-nem, valamint számos *Sesia*-faj hernyója két évig is növekedik. A meleg időjárás sietteteti, a hideg késlelteti a fejlődést. Számos hernyófaj kitelel, még pedig néha igen fejletlen állapotban s ez esetben feltűnő, hogy ilyenkor pl. a *Zygaeának* hernyói sokkal hamarabb felhagynak a táplálkozással, mintsem téli álmukat megkezdhenék s a tél beköszöntése előtt sokszor hónapokig nem táplálkoznak. Némely hernyó csaknem teljesen kifejlődött állapotában telel ki és mindjárt tavasszal bebábozódik. Legnagyobb részük azonban félig kifejlődve telel ki, őszkor addig táplálkozik, a meddig az időjárás megengedi, (némelyik enyhe időben még télen is,) s mihelyt tavasszal a tápláló növény kihajt, folytatja táplálkozását. Egyes fajok, mint pl. a *Melitaea*-nem hernyói, közös szövédékben telelnek ki és csak tavasszal szélednek szét.

**A bábozódás.** Midőn a hernyó teljesen kifejlődött, további átalakulásához, a bábozódáshoz készül. Ennek sokféle módja van. Számos nappali lepkefaj hernyója farlábainál fogva ághoz vagy más tárgyhoz erősítvén magát, függőlegesen lelógva alakul át; míg más nappali lepkefajok hernyója fejjel felfelé, fején és hasán, azonkívül derekán át szőtt fonállal erősíti meg magát.

Egyes hernyók többé-kevésbé rejtett, vagy védett helyen szövédéket, gubót készítenek, melybe, ha szőrösek, szőrüket és ezenkívül levél-, moha- vagy fatörmeléket szőnek bele.

Ez a szövédék néha igen laza, többnyire azonban nemezszerű, tartós, vagy igen kemény és szilárd, olykor egészen síma, pergamenszerű. Sokszor oly ügyesen van a fák derékán elhelyezve, és kéreg- vagy zuzmó-darabkákkal beborítva, hogy a fakéreg dudorodásaihoz tökéletesen hasonlít.

A gubó nagyobbára hosszúkas, gömbalakú, olykor orsó- vagy csónak-, néha meg körtealakú s ekkor fölül rázszerű szövettel van elzárva.

Azok a hernyók, a melyek fák belsejében élnek, a bábozódás előtt a kikelő lepke számára külön csőszzerű kijáratot készítenek, a mely a báb nyugvóhelyétől a kéregrétegig vezet, a hol a külső vékony héj elzárja.

A zsákhordó hernyók nem készítenek külön bábhüvelyt, hanem tokjukat a fejrészen valami tárgyhöz erősítik s a bábozódás előtt a zsákban megfordulnak, úgy hogy a pille annak ellenkező végén kel ki.

Az összefont levelek között élő hernyók vagy ugyanott bábozódnak és külön szövédéket nem készítenek, vagy pedig a föld alá mennek bábozódni.

A csupasz hernyók legnagyobb része, a nappali lepkék hernyóinak kivételével, vagy a föld színén lazán összefont levelek között, vagy a földben, és pedig sokszor földrögöcskékből igen szilárdan készített, selyemmel bélelt hüvelyben bábozódik.

A bábbá való átalakulás akként történik, hogy az első gyűrűk felduzzadnak, a bőr felül, a tor táján megreped s a hernyó folytonos ficzánkolása miatt hátrafelé tolódik.

### A báb.

**A báb alakja és színe.** A báb alakja rendszerint hengeres, hátrafelé kúpszerűen megvékonyodik. Többé-kevésbé kemény chitinburok fűdi. Felső része, a tor, a hernyó három mellső gyűrűjének felel meg, míg alsó része a kilencz, mozgékony gyűrűből álló potrohot alkotja. A toron a jövődöbeli lepke egyes részei — varratok által elkülönített hüvelyekben — már felismerhetők.

Elöl főbb körvonalalaiban a lefelé lapuló fej látható, mellette oldalt a két szem, mögötte fölül keskeny gyűrűként az előtor, majd a



széles, nagy középtor s ezek mögött a rövid utótor. A báb alsó oldalán, a fej szélén fekszenek az elülső és középső lábak, míg a hátsó lábaknak csak a hegye látszik. A csápok a szem körül hátrafelé húzódnak s a lábakat közre veszik. A felső szárnyak hüvelye a középtorból indul ki s a csápok mellett húzódik le- és hátrafelé; végük vagy összeér, vagy pedig a lábak s a szipóka van közéjük ékelve. Az alsó szárnyak az utótorhoz ízülnek, de csak tövük csekély része látható, mert a felső szárnyak elfödik. A szárnyak hüvelye rendesen a báb közepéig, olykor azonban a végéig is leér. Szintúgy hosszabb vagy rövidebb a lábak, a csápok s a szipóka hüvelye is; az utóbbi vagy csupán kis kiemelkedést, vagy pedig egészen elálló hurkaforma nyújtványt alkot.

A potroh vége felé fokozatosan, vagy hirtelen megvékonyodik. Gyűrűi a lepke hátulsó 9 gyűrűjének felelnek meg; a négy elülsőt rendszerint alul a szárnyak hüvelye elfödi; az utolsón kis hosszanti mélyedés s a hímen ezen kívül két kis kiemelkedés látható (a nemi szervek nyoma). Az utolsó gyűrűnek vége lekerekített, vagy kúpalakú s egy-két hegyes nyújtvánnyal, tüskével, horoggal, néha egy vagy több sörtével van felfegyverezve. A lélekző nyílások az elő- és utótor között, — az első és utolsó kivételével — a potroh gyűrűin vannak.

Egyébként is a báb alakja igen változékony: számos nappali lepkéé fején elül két hegyes nyújtványt, vagy középtorán balta- vagy orrforma domborodást, potrohán pedig rövid tüskéket visel; az éjjeli lepkék bájában általában az ily kiemelkedések hiányzanak, csak néhány fajnak feje kihegyezett, másokon meg (pl. a Plusiákon) a szárnyak hüvelye a testtől elálló hegyes nyújtványt alkot. Azon fajoknál, melyek hernyói növények belsejében élnek, a potroh-gyűrűkön rövid tüskék vagy horgok vannak, melyek segítségével a báb a lepke kikelésekor kimászik. A báb többnyire csupasz, néha azonban finom por vagy puha szőrözet borítja.

A legtöbb báb sötét színű, rajztalan; a világosabb színű aránylag igen kevés. A nappali lepkék bájain gyakran fémfényű foltok vannak.

*A bábállapot tartama.* A bábállapot tartama igen különböző. Azoknál a báboknál, melyek még ugyanabban az évben kikelnek, a melyben bebábozódtak, rendszerint 2—6 hétre terjed; meleg időben a nappali lepkénél gyakran csak 10 napig, viszont másoknál 6 hétnél is tovább, a kitelelő báboknál pedig 6—9 hónapig is eltart. Kivételesen azonban 2—3 télen át, sőt még tovább is nyugszik a báb, míg belőle a lepke kikel.

*A lepke fejlődése.* Néhány nappal a lepke kikelése előtt a báb a rendesnél kevésbbé mozgékony, felülete elszíntelenedik, áttetszővé válik, gyakran annyira, hogy a szárnyak hüvelyén át már a lepke színe és rajzolata látható. Végre a báb hüvelye hátul felreped, a lepke kitolja belőle torát, egyúttal egymás után kihúzza hüvelyükből csápjait, lábait és szárnyait, majd pedig lábai segítségével potrohát is előhúzza, s azután a bábhüvelybe vagy néha hosszú keresgélés után más tárgyba kapaszkodik, úgy hogy szárnyai hátán alálógnak. A szárnyak eleinte igen kicsinyek és puhák, de azután nemsokára csaknem szemlátomást növekednek és miután teljes nagyságukat elérték, csakhamar merevekké és szilárdakká válnak. A báboknál, melyek gubóban vagy a föld alatt pihennek, a kikelő lepkének még a gubót is át kell törnie, vagy a földrétegen kell átfurakodnia, holott azok a bábok, melyek növények belsejében vannak (*Cossus*, *Sesia* stb.) a gyűrűiken levő tüskék segítségével az előre elkészített aknán át jutnak a szabadba.

## A lepke testrészei.

(1: tábla.)

A lepke teste három elkülönített főrészből áll; ezek: a fej, a tor és a potroh.

*A fej* (1. ábra, *k*) rövid nyakkal a tor elülső részéhez van erősítve; mozgatható, gömbölyded, többnyire inkább kissé széles, mint hosszú; felső része a *fejtető* (1. ábra, *sch*), többé-kevésbbé függőleges elülső része az *arcz* (2. ábra, *gs*), a kettő között kétoldalt levő rész pedig a *homlok* (2. ábra, *st*).

A fej kisebb vagy nagyobb; a homlokon olykor szarvszerű nyújtvány emelkedik, mely kúpalakú vagy lelápitott, avagy 1—3 ékkel



ellátott (10. ábra). Ezt azonban többnyire elfödi a pikkely- vagy szőrszerű takaró, mely testhez simuló vagy elálló, és néha egy vagy több barázda által elválasztott, kiálló hegyes üstököt alkot.

*A szemek.* A fej két oldalán fekszik a két nagy szem (1., 2., 3. ábra, *a*), mely gömbalakú (14. és 15. ábra), vagy pedig hosszukás (8. ábra). Finom recézett felülete rövid szőrrel van borítva (14. ábra) vagy pedig csupasz (11. ábra), s ez utóbbi esetben többnyire szőrös pillák szegélyezik (15. ábra).

*A csápok.* A fejtető és homlok között két csáp (1., 2. ábra, *f*) nyulik ki, mögöttük gyakran két kisebb kerek, lapos kiemelkedés van, a *mellék-* vagy *fiókszemek* (1., 2. ábra, *na*). A csápok egymásba tolt apró ízektől állanak, melyek száma rendszerint 40—60, de néha 30-nál kevesebb vagy 100-nál is több. Hosszúságuk a test hosszának egyharmada és háromnegyede között ingadozik, de rövidebb és hosszabb is lehet, így pl. a *Hepialus*-nemnél a test hosszának csak egyhatodát érik el, míg némely molyfajnál annak hatszorosát is meghaladják.

Alakra nézve vagy végig egyforma vastagságúak: fonálszerűek (1. ábra, *f*), vagy végük felé fokozatosan vékonyodnak: sörtealakúak (2. ábra, *f*), majd végük felé fokozatosan vastagodnak: bunkóalakúak (16. ábra). Sokszor végük felé hirtelen gömbszerűen vastagodnak (17. ábra), majd közepük táján vastagabbak és végük felé megint vékonyabbak: orsóalakúak (19. ábra), vagy bunkós végük kampószerűen görbült (18. ábra).

A csápok egyes ízei hengeresek vagy az egyik oldalon lapítottak, némely esetben pedig 2—3 élűek. Az első íz rendszerint jóval hosszabb és vastagabb a többinél. A nappali lepkéken, Psychidákon és némely molypillén az egyes csápízek hosszabbak a vastagságuknál, a többinél pedig rövidebbek. A csáp vége felé az ízek többnyire rövidülnek.

Ezenkívül az egyes ízeken különböző alakú nyújtványok vannak s ezek alakjához képest a csáp lemezes, fogas (20. ábra), fűrész (21. ábra), fésűs (22. ábra) vagy tollas (23. ábra).

Azonkívül még szőrök is vannak a csápon. Ezek vagy erősek, merevek, sörtealakúak (26.

ábra), vagy igen finomak, pillalakúak (24. ábra). Ezek a szőrök sok esetben oly rövidek és finomak, hogy csak erős nagyítással láthatók. Gyakran a szőrök s a fentebb említett nyújtványok a két nemen különbözőek, a mennyiben azok vagy csak a hímen mutatkoznak, vagy azon jobban kifejlődtek. Olykor a csáp tövén szörpamat (18. ábra) emelkedik.

*A száj.* Az arcz alján van a száj, az alig észrevehető háromszögű *felső ajakkal* (3. ábra, *ol*), a melyen kétoldalt az apró *felső állkapcsok* (3. ábra, *ok*) vannak. Ezeket követik az alsó állkapcsok, melyek szorosan záró hosszú csövet alkotnak; e cső segítségével szívja fel táplálékát a lepke s ezért ezt *szipókának* (3. ábra, *z*) nevezzük. Nyugalomban a szipóka felcsavartan a szájra tapad. A szipóka, kivált a Sphingidáknál, igen erősen van kifejlődve, úgy hogy teljesen kinyújtva, olykor a test hosszát is meghaladja, de sok esetben igen rövid, alig látható.

A szipóka tövén foglalnak helyet az *állkapcsi tapogatók* (3. ábra, *np*). A száját alul a többnyire szívalakú alsó ajak (3. ábra, *ul*) határolja, a melyen a 3 ízű *ajak-tapogatók* (2. és 3. ábra, *pl*) foglalnak helyet. Ezek a szipókát kétoldalt körülfogják s az arcz pikkelyzésével a többi szájrészeket rendesen elfödik, úgy hogy azokat szétszedés nélkül nem lehet észrevenni; csak az állkapcsi tapogatók láthatók némely fajon kívülről is.

A tapogatók gyakran igen kicsinyek, olykor azonban hosszabbak, mint a fej és torpaizs együttvéve (13. ábra). Három ízük közül a két alsót a szőrözet alatt alig lehet megkülönböztetni. Többé-kevésbé mereven fölfelé nyúlnak (8. ábra), olykor sarlóalakúak (11. ábra), majd vízszintesen állanak (13. ábra), vagy lefelé lógnak (12. ábra). A végső íz gyakran csupasz, gömb-, fonal-, vagy tüalakú, néha azonban a középső íz szőrözete elfödi.

*A tor.* A tor voltaképpen a lepke testének középponti része, a mennyiben elül a fejet, hátul a potrohot, oldalán a szárnyakat, alul pedig a lábakat viseli. Alakja többé-kevésbé tojásdad; felső oldala a hát, az alsó a mell. Hosszában három részből áll, nevezetesen *előtor-*, *középtor-* (1. ábra, *mr*) és *utótorból* (1. ábra, *ht*); ezek a hernyó három elülső gyűrű-



jének felelnek meg és finom varratok által el vannak különítve. Az előtor fölül igen keskeny, lefelé azonban kiszélesedik s az első lábpárt hordja. A középtor igen nagy; két oldalán egy-egy vékony lemez, a két *vállfedő* (1. ábra, *sd*), alatta felső szárnyak ízülnek, alul pedig a két középső lábpár. Az utótor ismét rövid és fölül többnyire öt apró lemezből áll; oldalán az alsó szárnyak, alul pedig a hátsó lábak ízülnek. A közép- és utótor közt fölül még egy kis lemez, a *paizs* (1. ábra, *sc*) fekszik.

Az egész tor hosszúkás, gömbalakú vagy négyszögletes, néha inkább széles, mint hosszú, lelapított vagy többé-kevésbbé ívelt. Két felső csúcsa, a váll, lekerekített (5. ábra), vagy szegletes (7. ábra); tompaszögű (6. ábra), vagy derékszögű. Gyakran, kivált a bagoly-pilléken, a gallér mögött szőrből vagy pikkelyekből álló bóbíta van, amely lapos, felálló, vagy hosszanti barázda által megosztott (5. ábra). A bóbíta néha csúcsos, s ebben az esetben éles hosszanti tarajban (7. ábra) folytatódik; úgyszintén gyakran a tor végén is lemetezett vagy megosztott üstök van (5. ábra).

*A potroh.* A potroh (1. és 2. ábra, *hl*) hengeres vagy kúpalakú (6. ábra), ívelt (5. ábra) vagy lelapított (4. és 7. ábra) és 9 mozgatható gyűrűből áll, melyek közül az első kettő és gyakran az utolsó kettő is egymással összenőtt; az egyes gyűrűk hátulsó szegélye a következő gyűrű tövét elfödi. Minden gyűrű két külön, oldalt összeérő lemezből áll. Az utolsó gyűrűn van az alfelynyílás és a külső nemi szervek (5. ábra) közül a hím fogója és kapcsolószerve, avagy a nőstény tojócsőve.

A potroh hossza és vastagsága különböző, majd az alsó szárny zugát sem éri el, majd messze túlhaladja azt. Hátdoldalán gyakran felálló szőrökből alkotott bóbíták vannak, kivált a legelső vagy néhány első gyűrűn, olykor pedig valamennyin (6. ábra); ezek a pamatok néha oldalt vagy a faron vannak, s ez esetben farpamatoknak nevezzük.

*A lábak.* A lábak három főrészből állanak, ezek: a *czomb* (2. ábra, *sk*), a *lábszár* (2. ábra, *sn*) és a *lábító* (2. ábra, *fs*).

A czombot a mellkasba illesztett tomporral a csípő köti össze. A czomb külső végén ízül a láb-

szár s ennek végén a lábító. A czomb és a lábszár egy-egy darabból áll, a lábító pedig öt mozgatható ízből, melyek elseje jóval hosszabb a rákövetkezőknél. Az utolsó ízén csaknem mindig párosan ülnek a karmok (2. ábra, *kr*).

A czomb vége felé gyakran megvastagodott. Az első lábakon a lábszárak közepén néha keskeny nyújtvány (27. ábra) vagy kifelé álló, végén tüskeszerű karom (28. ábra), a középső és hátulsó lábak szárain pedig rendszerint 1—2 pár tüskeszerű sarkantyú van (29. ábra, *sp*). Számos esetben valamennyi, vagy csak 1—2 pár lábszáron egy sor finom, tüskeszerű sörte (29. ábra) emelkedik. Gyakran a talpon is rövid, finom szőrök vannak. A karmok egyszerűek vagy finoman fogazottak.

A nappali lepkék egy részén, olykor csak a hímeken, az első lábak csökevényesek. Ez abban áll, hogy a lábak kisebbek, s a rendes páros karmok helyett csupán egyszerű kampót viselnek, vagy a lábító ízületei fejletlenek (30. ábra), s ilyenkor a lábszárral látszólag egybeforrnak, vagy pedig az első lábak apró háromízű nyújtványokká zsugorodnak. Egyes Hepialidáknál a nőstény hátulsó lába csökevényes.

*A szárnyak.* A szárnyak száma négy; két nagyobb felső szárny és két kisebb alsó szárny, s ezek úgy ízülnek, hogy a felső szárny belső szegélye az alsónak elülső szegélyén fekszik. Némely araszoló pille hímjén az alsó szárny tövén karéjszerű szárnyfüggelék van, viszont más fajok nőstényének szárnyai csökevényesek, vagy egészen hiányzanak. A szárny áttetsző hártyából áll, a melyet szaruszerű chitincsővek, úgynevezett erek vagy bordák tartanak kifeszítve, s a melyet úgy fölül, mint alul színes pikkelyek borítanak.

Alakjuk többé-kevésbbé háromszögű s ehhez képest három szegélyük van, még pedig: az *elülső szegély* (31. ábra, *VR*) az elülső oldalon, a *belső szegély* (31. ábra, *JR*) az előbbivel szemben fekszik, a *külső szegély* (31. ábra, *Sm*) pedig az előbbi kettőt köti össze. Az a hely, a hol a felső szárny a torba illeszkedik, a *szárny töve*, s az a zug, melyet az elülső és külső szegély alkot, a *szárny csúcsa* (31. ábra, *Sp*), az, melyet a külső és belső szegély alkot, a felső szárnyon a *belső zug* (31. ábra, *JW*), az alsó szárnyon pedig a *hátulsó zug* (31. ábra, *AW*).



A szárnyak különböző alakja a szegélyek változó hosszúságától függ. A felső szárnyon leghosszabb az elülső szegély; mennél hosszabb a külső és belső szegély, annál szélesebb a szárny. Az alsó szárny szélessége a felső szárny hosszúságához képest alakul, a mely a nappali lepkéknél, szövőknél és számos araszolónál a potroh végét eléri, vagy meg is haladja. A felső szárny gyakran kiszélesedik, mert az elülső és belső szegély, mindjárt tövén elkanyarodik egymástól, vagy más esetekben a felső szárny a közepén erősebben hajlott; ily esetben a szárnyak többé-kevésbé hosszúkás négyszögalakúakká válnak. A tollas szárnyú molyokon a felső szárny két, az alsó három részre, vagy pedig minden szárny 6—6 részre hasad.

Az elülső szegély a felső szárnyon rendszerint kissé, olykor azonban a tövén nagyobb mértékben hajlott. Némely fajokon a felső szárny belső szegélyén karéjos kiszögellés van. Sokkal változatosabb a külső szegély alakja, t. i. *egyenes*, ha jóformán egyenes vonalban fut le (31. ábra, *Sm* a felső szárnyon), *ívelt*, ha kifelé ívet alkot (1. ábra, a jobb felső szárnyon), *hajlott*, ha ezen ív befelé hajlik (2. ábra, a felső szárnyon), vagy *szögletes*, ha erősebb kiszögelléseket alkot. A szárny szegélye *épszelű*, ha egyszerű, egyenes, ívelt vagy hajlott alakú (31. 32. ábra), *hullámos*, ha az erek vége hullámos vonalat formál (1. ábra, jobb felső szárny), *fogazott*, ha ezen kiszögellések élesebbek (1. ábra, bal felső szárny), *karéjos* pedig, ha eme kiszögellések kerekék és befelé éles zugokat alkotnak (1. ábra, bal felső szárny).

*A szárnyak erezete.* A szárnyak erezete fontos mind a rendszertanra, mind arra nézve, hogy a szárnyak minden egyes kis részecskéjét pontosan megjelölhessük. Az egyes erek vagy a többől erednek, vagy más erekből indulnak ki olyformán, hogy azok több részre, *ágakra* oszlanak. A legelülső ér alkotja az elülső szegélyt, ennek külön neve nincsen. A szárny tövének közepén egymás mellett két ér ered, mely további lefutásában több ágat bocsát; ezeket rendszerint egy a szárny közepe táján egyenetlenül lefutó *haránt-ér* (1. ábra, *qa*) köti össze. Az előbbieket a harántérig a *közép-erek*, még

pedig az elülső szegély felé eső az *elülső középér* (1. ábra, *vmr*), a belső szegély felé eső ellenben a *hátulsó középér* (1. ábra, *hmr*). Az elülső középér és az elülső szegély között még egy ér indul ki a többől, a *borda-ér* (1. ábra, *Z12*), mely az elülső középérrel egyesül. A bordaér az alsó szárnyon néha egészen hiányzik (32. ábra), néha pedig még egy vagy több rövid érrel együtt lép fel. A hátulsó középér s a belső szegély között 1—3 ér ered, melyek a belső szegélyig, a belső zugig, vagy a külső szegély aljáig futnak, ezek a *korong-erek*. Ilyen a felső szárnyon többnyire csak egy van (1. ábra, *Rl*), mely gyakran kettészakad (33. ábra, *Rl*), olykor még egy második is jelenkezik (31. ábra, *1b* és *1a*), mely azonban csak a szegély felé látható tisztán s a tö felé egyszerű varrattá válik; az alsó szárnyon rendszerint kettőt találunk (1. ábra, *1a* és *1b*), némely fajnál azonban hármat is (31. ábra, *1a*, *1b* és *1c*). A két középér között gyakran 1—2 finom ér is látható (31. és 33. ábra, *tr*), melyek azonban csak a harántérig terjednek. Az erek egyes ágai a két középérből, illetőleg egyes ágaiból, vagy a harántérből erednek. A felső szárnyon az elülső középérből rendszerint 6, az alsó szárnyon 2, a hátulsó középérből 3, s a harántérből egy ág indul ki, mely utóbbi azonban olykor hiányzik. A Hepialidáknál az alsó szárny erezete csaknem ugyan olyan, mint a felső szárnyé (34. ábra, alsó szárny). Az alsó szárnyon azonban olykor egyik vagy másik ág hiányzik (32. ábra).

A szegélyig futó ereket és ér-ágakat a belső szegélyen kezdődő számokkal szokták jelezni. Ehhez képest a belső szegélyen lefutó eret 1., ha pedig 2—3 jelentkezik, *1a.*, *1b.*, *1c.* számmal jelöljük; az erek ágainak sorszáma a felső szárnyon 2—11, az alsó szárnyon 2—7; az elülső szegélyen levő ér a felső szárnyon a 12., az alsó szárnyon pedig a 8. számú (1. ábra, baloldali szárny).

Az erek között mutatkozó közöket *sejtek*-nek nevezzük; számozásuk ugyanolyan, mint az ereké (1. ábra). Ama sejteken kívül, melyek a szegélyt érik, vannak olyanok is, a melyeket erek határolnak. Ilyen különösen a *korong*-vagy *középsajt* (1. ábra, *mz*), mely a két középér



között a tőtől a harántérig terjed és a melyet olykor 1—2 finom hosszanti ér szel át; ilyenek továbbá a *mellék-sejtek*, t. i. a középsejttől erek által, vagy egymással találkozó harántágakkal összekötött két ér által elkülönített kis sejtek (31. ábra, *ez* és 1. ábra, *az*). Néha a harántér hiányzik, s ilyenkor a középsejt *nyitott*. Ha csökevényesek a szárnyak, akkor az erek részben hiányzanak.

Az ereknek fentjelzett számozása a leg-egyszerűbb; más, kivált újabb szerzők számozása sokkal bonyolultabb.

A *kapcsoló sörte*. A szárnyakon még egy fontos képződmény említendő, a kapcsoló sörte, mely az alsó szárnyaknak a felső szárnyakkal való együttes kiterjesztésére való. Ilyen kapcsoló sörtéjük van a Sphingidáknak és a legtöbb éjjeli lepkének. Ezeknél ugyanis az alsó szárny elülső szegélyén egy vagy több ruganyos sörte van, mely a felső szárny alsó lapján, a tövön levő szörpamatra ráfekszik és nem csak arra való, hogy az alsó szárnyat kiterjessze, hanem arra is, hogy ezt repülés közben a felső szárnyhoz kapcsolja (2. ábra, *hb*). A hímnek csak egy ilyen *kapcsoló-sörtéje*, a nősténynek pedig kettő, vagy több is van. Amennyiben azonban ez hiányzik, akkor a nőstény nem igen tud repülni.

A *szárnyak terei*. A szárnyat hosszában, tövétől csúcsáig három területrészt osztjuk: ezek elseje a *tőtér* (1. ábra, *rof*), a tőtől a szárny első harmadáig, a *középtér* (1. ábra, *mf*) onnan a harántérig, végre a *szegélytér* (1. ábra, *sf*) a harántértől a szegélyig terjed. Terjedelmük nem egyforma, a tőtér rendesen a legkisebb, a szegélytér pedig a legnagyobb.

A *szárnyak pikkelyei*. A pikkelyek adják meg a szárny színét és rajzolatát; a Sesiákon az alsó szárnyon csaknem teljesen hiányzanak, s a felső szárnyon is leginkább csak a szegélyen jelenkeznek, más fajokon meg egyes foltokban hiányzanak. Azok a helyek, melyeken nincsen pikkely, üvegtiszták, illetve áttetszők.

A pikkely, szabadszemmel nézve, finom pornak látszik s alakja csak erős nagyítással látható. A pikkely parányi chitinlemez, mely rövid kocsányával a szárny hártyájába beleillesztve, soronkint zsinde-

szerűen egymásra helyezkedik. Rendszerint laposan fekszik, végével a szegély felé irányul, olykor azonban egyes helyeken többedmagával mereven feláll s ily módon kis bóbítást alkot. Alakjuk a különféle fajok szerint igen változó, többé-kevésbé széles, olykor egészen finom, szőrforma, kivált a szegélyen, hol az úgynevezett *rojt* (1. ábra, *fr*) alkotják.

A *szárnyak rajzolata*. A lepkék színe és rajzolata igen különféle. A rajzolatok közül megemlítendő a szárnyakon mutatkozó vonalak, csikok, sávok és szalagok, a melyeket hosszantiaknak nevezünk, ha a külső szegély felé, harántosaknak, ha az elülső szegélytől a hátulsó felé-, és ferdéknek, ha a szárny csúcsa felé futnak. Ezek a sávok vagy egyszerűek, hullámos-, vagy csipkés lefutásúak, sokszor egyenesek, ívesek stb.

A rajzolatnak nem kevésbé fontos elemei a hold- és szemalakú foltok. A félhold- vagy sarlóforma *középhold* (7. ábra) rendszerint a harántéren fekszik; ha ez a folt pontalakú, akkor *középpontnak* nevezzük. A *szemfolt* nagyobb, kerekded, különböző színekből összetett folt; a *szem* kisebb, kerek, sötét folt, melynek közepén fehér pont van; ha ez hiányzik, akkor a *szem vak*.

A szárny *széle* vagy *szegélye* s a rajta levő *rojt* szintén különböző rajzolatot tár elénk. Ez a szegély alakja szerint egyszerű vagy kettős vonalakból és a szegély mentén álló pontok vagy félholdak sorából áll. A rojt gyakran tarka (világos és sötét színű), vagy 1—2 vonallal kettéosztott.

Különösen megemlítendő az úgynevezett *bagoly-rajzolat* (1. ábra, a jobb felső szárnyon), mely a legtöbb bagolypillének felső szárnyán látható. Ez a rajzolat különféle foltokból és sávokból áll. Az utóbbiak többnyire sötét szélű, egyszerű vagy kettős, világos színű harántsávok, melyek közül az egyik, a félig kifejlett, úgynevezett *félsáv* (*hs*) közel áll a szárny tövéhez; a második gyakran többé-kevésbé megtört *elülső sáv* (*vst*) a középtér belső határát alkotja, a harmadik, többnyire erősen hajlott és fogazott *hátulsó sáv* (*hst*) pedig annak külső határát. A harmadik sáv és a szegély között a világos-



színű *hullámvonal (rol)* fut le, mely néha oly erősen csipkézett, hogy csipkéi a szegélyt érik, míg a befelé elterülő szalagon (*gb*) nem ritkán hosszúkás, érforma fekete foltok, a *nyílfoltok (pf)* láthatók. A középtéren három foltot találunk: a többnyire kerek *körfoltot (rm)*, a középsőben a haránt-sáv mögött, azután kifelé a haránteren a nagyobb, fülalakú *vesefoltot (om)*, valamint a kisebb, fogalakú *csapfoltot (xm)*. Az előbbi két foltot gyakran élesen határolt fekete, négy-szögű folt köti össze, a mely olykor kihegyezetten folytatódik a tő felé, s akkor *loborfolt* a neve. A kör- és vesefoltot néha árnyékszerű sáv (*ms*) választja el egymástól. Eme rajzolatok közül egyik-másik hiányozhatik.

A nappali lepkéken az alsó szárny rendszerint éppen oly színezésű és rajzú, mint a felső szárny s ugyanez érvényes a szárnyak fonákjára nézve is. A többi lepkéken az alsó szárny s ennek alsó lapja többnyire halvány és kevésbé mustrázott, gyakran egészen egyszínű, szürke.

**Korcok.** A tökéletesen kifejlődött lepke a nemzésre alkalmas, s szaporítja a fajt. A két nem gyakran külsőleg egészen, vagy csaknem egészen egyforma, de sok esetben egyes részeiben különböző. A nőtény nem ritkán nagyobb, testesebb, a hím ellenben élénkebb színű. A csápok alakjában stb. mutakozó különbségeket már fentebb megemlítettük. Néha oly egyéneket is találunk, melyek mind a két nem jellemét magukon viselik, még pedig vagy olyformán, hogy az egész lepke fejétől végig felemás, vagyis egyik oldalán a csáp, a szárnyak s a nemzőrészek hímneműek, a másikon pedig nőneműek, vagy úgy, hogy az állat csak részben mutatja a kétneműség bélyegét, mint pl. a szárnyak alakjában, színében és rajzolatában, vagy a csáp különféleségében.

### A lepke életviszonyai.

**A repülés.** A lepke repülése a szárnyak alkotásához és erejéhez képest különböző. A nagyobb nappali lepkék repülése többnyire lebegő, a kisebb nappali lepkéké, számos szövőé és moly-pilléé inkább rajzó, a szendereké és bagoly-pilléé pedig surranó. A repülés gyakran lökés-

szerű, ugrándozó vagy tántorgó, lomha vagy gyors, olykor igen kitartó; így pl. kétségtelen, hogy némely nagyobbfajta *Sphingida*, minő a *Deilephila Nerii*, *celerio* és *livornica*, meleg esztendőkből a Földközi-tenger partjaitól északi Németországig is elszállong. Ellenben némely szövő és araszó nőténye, noha szárnya teljesen kifejlődött, éppen nem, vagy csak igen nehézkesen repül, holott hímje annál élénkebb, nyugtalanabb.

Ha a lepkék nem találnak alkalmas helyet a peték lerakására, akkor vándorútra kelnek, és gyakran egyenkint vagy nagy tömegekben igen távoli vidéket is felkeresnek. A lepkék efféle vándorlásait leggyakrabban a trópusokban figyelték meg, de Európában is elég gyakran előfordulnak.

**A szárnyak tartása.** A lepkék szárnytartása nyugalomban igen különböző. A nappali lepkék fölfelé és fölül egymáshoz simultan tartják szárnyukat, s csak akkor terjesztik szét többé-kevésbé, ha a nap sugara éri. A szövők és araszók egy része kiterjeszti szárnyát, úgy hogy alsó szárnya csak részben van elfödve. Az éjjeli lepkék túlnyomó részénél azonban szorosan testhez simul a felső szárny s az alsó szárnyat teljesen vagy legalább annyira elfödi, hogy annak csak egyik csücske látszik ki a felső szárny alól. Az alsó szárny a legtöbb esetben ránczosan összehajtogatott, míg a felső szárnyak vagy kétoldalt többé-kevésbé lejtős háztető módjára elállnak, vagy egy szintben fekszenek egymás mellett, avagy belső szegélyükkel laposan egymásra fekszenek, esetleg pedig a testhez simulnak. A test rendszerint egyenes, olykor azonban vagy a tor, vagy a potroh meredeken fölfelé áll. A csáp nyugalomban a szárnyak alatt a testhez simul és csak ritkán nyúlik előre.

**A nemek számaránya.** Valamint az összes állatoknak, a lepkéknek is legfontosabb feladata a faj fentartása. Ezt a természet nagyban elősegíti az által, hogy a hímek száma a nőtényekét meghaladja, a mi annál szükségesebb, mivel a hímlepke rendszerint csak egyszeri párosodásra alkalmas. Az arány azonban a különböző fajok szárnyalkatához képest nem egyforma. Mennél nehézkesebb, s ennél fogva mennél kevésbé alkalmas a



nőstény arra, hogy párosodás céljából a hímmel találkozzék, annál nagyobb a hímek száma, és viszont, mennél inkább megközelíti a nőstény szárnyalkatban és mozgékonyágban a hímét, annál kevésbé haladja meg a hímek száma a nőstényekét.

Ehhez képest ama fajoknál, melyek nősténye szárnyatlan, mint pl. a Hiberniák- vagy Bistonoknál, vagy nehéztestű, mint számos Bombycidánál, aránytalanul sok hímre van szükség, hogy minden nőstény megtermékenyíthessék. Holott más nemekben, mint pl. a legtöbb nappali és zúgó-lepkénél, melyek nőstényei éppen oly mozgékonyak, mint a hímek, az utóbbiak alig vannak nagyobb számban.

A lepkék szaporodására nézve az a körülmény is fontos, hogy a hímek rendszerint néhány nappal előbb jelennek meg, mint a nőstények, ennél fogva ezeket már párosodásra készen fogadják. A hím korábbi megjelenése abban leli magyarázatát, hogy véznább testénél fogva az átalakulásokon hamarabb esik túl, mint a többnyire erősebb testű nőstény.

*A táplálék.* A lepke tápláléka növénynedvekből áll, a minők a virágok s a fák és egyéb növények kiizzadt vagy kicsurgó nedve. Ezeket rendszerint a növényen ülve, szipókájukkal szivogatják, a Sphingidák azonban a virág előtt lebegve, bocsátják szipókájukat annak kelyhébe.

*A párosodás.* Némely nappali lepke reptében párosodik, a többi általában ültében. Többnyire a hím keresi fel a nőstényt s ebben segítségére van a csápjában levő szaglószer, melylyel a még meg nem termékenyített nőstényt olykor nagy távolságból megérzi. Különösen fontos ez azon esetben, ha a nőstény szárnyatlan, vagy nehéz testű, szóval ha kevésbé mozgékony. Mihelyt azonban a párosodás egyszer megtörtént, az illető nősténynél újabb hím nem jelenkezik. A párosodás tartama néha csak másodperczekre, más fajoknál órákra terjed.

A nőstény petéit röviddel a párosodás után szokta lerakni; némely kitelelő fajnál azonban ez állítólag csak tavasszal történik meg. Számos faj hímje mindjárt a párosodás után, a nősténye pedig a peték lerakása után elhal.

A párosodás nélkül lerakott pete rendszerint terméketlen, csak igen ritka kivételként fejlődik ki ilyenből hernyó, illetőleg lepke, mely azonban mindig nőnemű. A párosodás nélkül, *szüznemzés* útján való szaporodás egy-néhány nemnél és egyes országokban rendszeres, így pl. az *Apterona crenulella* Magyarországon csak ily módon szaporodik; hazánkban hím egyáltalában nem ismeretes, holott déli Tirolban a hím is előfordul.

A lepkék egy része nappal végzi teendőit, szóval a meddiga a napsugár éri. Ezek közé tartoznak az összes pillangók, Sesiák, Zygaenák és Psychidák, több szövő, néhány szender és bagolypille, valamint számos molypille. Mindezek verőfényes napokon többé-kevésbé élénken repkednek, szivogatják a virágok nektárját, párosodnak stb. A nap nyugtával tevékenységük megszűnik, s azután virágokon, leveleken, fák derekán stb. csendesen ülve, alusznak. Borus vagy esős időben önként nem repkednek, hanem védett helyeken nyugton tartózkodnak. Este felé a molypillék zöme kezd mozgolódni s a napnak gyöngébb sugarainál rajzik alkonyatig. Az alkony beköszöntésével megjelennek a virágokon a nagyobb szenderek s az éj teljes beálltával ismét eltűnnek. Legnagyobbbrészt szürkületkor vagy már sötét éjjel ébrednek a szövők, bagoly- és araszó-pillék, s egész éjjel sűrögnek-forognak. Pitymallatkor és hajnalban ismétlődik ez a felváltás, s az alkonyat kedvelői újra megjelennek, míg a felkelő nap el nem űzi őket. Olykor nappal is láthatunk éjjeli lepkét szállni, de az ilyent felriasztották nyugalmából s ehhez képest szaggatottan és szabálytalanul repül, míg új búvó helyre nem talál. Az álom a nyugalom idejében néha igen könnyű, úgy hogy az állat a legkisebb neszre elszáll, de gyakran oly mély, hogy még a türe való feltűzéskor is alig ébred fel.

*Elettartam.* A lepke életének tartama igen különböző. Némelyik, mint már fentebb említettük, mindjárt a párosodás-, vagy a peték lerakása után kimulik. A Psychidák hímje néhány óra lefolyása alatt még abban az esetben is elpusztul, ha nincsen alkalma a párosodásra. A legtöbb lepke néhány napig, sőt 4—6



hétig is élél, s általában az a vélemény, hogy a lepke annál tovább él, mennél később párosodik, és hogy ennek megtörténte után halála csakhamar bekövetkezik. Ismét más fajok aránylag igen hosszú életűek, a mennyiben nyáron vagy őszkor kikelvén, kitelelnek és tavaszkor új életre ébrednek. Ilyenek a nappali lepkék közül a legtöbb *Vanessa*-faj, a bagoly-pillék közül pedig az *Orthosiák*, *Xylínák* és *Calocampák*, a melyeknél a párosodás alighanem csak tavaszkor történik.

*Az ivadékok.* A legtöbb lepkének évenként csak egy ivadéka van, még pedig általában a kitelelő bábból márczius-, április-, májusban; ha a hernyó kitelelt, június-, július-, augusztusban, ha pedig a hernyó tavaszkor kelt ki a petéből, az ősz folyamán. Számos faj azonban egy év leforgása alatt kétszer futja meg teljes életpályáját, vagyis kettős ivadékú, úgy, hogy ha pl. báb alakban kitelelt, akkor a lepke júniusban, a hernyó ugyancsak júniusban, a lepke ismét augusztusban s a hernyó ismét szeptember—októberben jelenik meg, ennél fogva tehát a második ivadék bábja ismét kitelel.

Gyakori eset, hogy oly faj, melynek rendszeren csak egy ivadéka van, kedvező időjárás esetén másodízben, a kettős ivadékú pedig harmadízben is megjelenik; viszont a kedvezőtlen időjárás hátráltatja a fejlődést, úgy hogy a rendszeren kettős ivadékú faj csak egy ízben lép fel. Ezen eltérések azonban mindig kiegyenlítődnek annyiban, a mennyiben a lepke és hernyója a rendes időben jelenik meg. Déli vidéken vagy a meleg alföldön gyakori a második ivadék, holott északibb tájakon csak egy ivadék szokott fejlődni. A második ivadék lepkéi színezésben olykor igen lényegesen eltérnek az első ivadéktól, így pl. a barna *Arachnia Levana*-tól (I. ivadék) a fekete var. *prorsa* (II. ivadék) származik. Ezt a jelenséget *évszaki dimorphismusnak* nevezzük. Érdekesek e tekintetben azok a kísérletek, melyeket újabb időben a rendesnél magasabb vagy alacsonyabb hőmérsékleten tartott bábokkal tettek.

*A lepkék elterjedése.* A lepkék a földfelület valamennyi szárazföldjén el vannak terjedve, de igen egyenetlen módon. A növényzettől

függnek, s ez mennél gazdagabb és változatosabb, annál számosabbak és különbözőbbek a fajok. A meleg éghajlat alatt a legtöbb lepkefaj tenyészik, s ezek száma észak felé folyton csökken; így pl. míg Finnországban 87 nappali lepke fordul elő, addig Lappföldön csak 61, a sarkvidéken pedig csak 10 faj található. Hasonló módon csökken a fajok száma, ha az alföldről fölfelé haladunk. Továbbá a lepkék száma nagyobb a hegyes vidéken, mint a tengerpart vidékein; így pl. az európai 281 nappali lepke közül Magyarországon 187, Tirolban 168, Svájcban pedig 164 faj tenyészik, holott Angolországban 70, Skóciában 35 és Írországon csak 37 faj fordul elő.

Miként az északi éghajlat növényei délibb tájak magasabb hegységein is otthonosak, azonképpen a délibb fekvésű országok havasain számos északi lepkefajjal is találkozunk. Ugyancsak nagy hatással vannak a lepkék előfordulására a talajviszonyok is: más lepkefajok népesítik be a száraz vidékeket, mint a nedves vidékeket; mások a homokos és mások a meszes talaj lakói. Sok faj úgyszólván európaszerte található, míg mások csupán egyes országokra vagy országrészekre szorítkoznak.

Szintoly változó az a mennyiség, melyben az egyes fajok jelenkeznek. Némely faj közönséges ott, a hol előfordul, más faj ritkább és csak azon években gyakoribb, a melyek fejlődésének különösen kedveznek. Gyakran némely faj, mely addig nem volt ritka, csaknem teljesen eltűnik, és csak évek múltán tűnik fel újra, eleinte egyes példányokban, majd egyre gyakrabban, míg azután ismét szinte kiveszettnek látszik. Sajátságos jelenség az is, hogy észak felé s a havasokon fölfelé ugyanabban a mértékben növekszik az egyének száma, a minőben csökken a fajoké.

Sok lepke csak az erdőben, többnyire virágos tisztásokon található, mások csak szabad mezőn vagy gyepek helyeken; az egyik a kopár magaslatot, sőt a pusztát sziklát kedveli, a másik a virágokban gazdag lapályt. A művelés alatt álló termőföldet a legkevesebb lepkefaj lakja.



## Haszon és kár.

**Haszon.** Hasznos lepkéknek csak azokat tekinthetjük, a melyeknek hernyói az emberi ruházat készítésére anyagot szolgáltatnak. Ilyen mindenekelőtt a *selyemszövő* (*Bombyx mori*), melynek gubóiból készítik a selymet. Khinából származik s állítólag a hatodik században hittérítők hozták petéit Konstantinápolyba, ahonnan azután először Olaszországban, majd Franciaországban és déli Európa többi országaiban, így hazánkban is elterjedt. A hernyó az eperfa leveleivel táplálkozik és mindenütt tenyészthető, a hol az eperfa szabadon nő.

A selyem pótlásául újabb időben néhány más szövőfajt is igyekeztek Európában meghonosítani. Ilyenek: az északamerikai *Perisamia Cynthia*, melynek hernyója a bálványfán (*Ailanthus*) él, valamint a japáni *Antherea Pernyi* és fajváltozata *Yamamai*, melynek hernyója, minthogy tölgyfalevelekkel táplálkozik, különösen hasznosnak ígérkezett; a vele történt kísérletek azonban kielégítő gyakorlati eredményre nem vezettek.

A további haszon, melyet a lepkék hajtanak, az, hogy termesztett növényeink és a gyümölcsfák virágjának látogatása alkalmával a hím por átvitelével azok termékenyítéséhez némileg ők is hozzájárulnak, ámbár nem akkora mértékben, mint számos más rovarfaj, pl. a méhek.

**Kár.** A hasznos lepkéknél sokkal nagyobb azoknak száma, a melyeknek hernyói az emberre nézve kártékonyak, a mennyiben a hasznos növényeket pusztítják. Ez rendszerint csak akkor történik meg, ha nagy tömegben lépnek fel, de egyes hernyó is tönkre teheti a fát az esetben, ha annak belsejében él. Igen tetemes, kivált erdőkben, az a pusztítás, melyet egyes fajok tömeges megjelenése okoz, a mennyiben gyakran nagy területen az egész erdő-állományt teljesen tönkreteszik. Az ily hernyó-támadás rendszeren legalább néhány évig tart, s a hernyók száma évről-évre növekszik; ennek azonban rendszerint a harmadik, vagy negyedik évben a fürkész-darazsak és a rablóbogarak elszaporodása, valamint a hiányos táplálék folytán keletkező különféle betegség vet vé-

get. Ezért már akkor, a midőn a hernyók elszaporodása elérte tetőpontját, alig akad egészséges hernyó, s a rá következő évben az addig oly veszedelmes állat már csak igen gyéren található.

Hazánkban leginkább a gypjas-pille (*Lymantria [Ocnaria] dispar*) hernyója szokott ily módon pusztítani, s kivált a tölgyerdőkben nagy kárt okoz; Németországban pedig a *Dendrolimus [Lasiocampa] Pini* a fenyőerdőket, az apáczapille (*Lymantria [Psilura] monacha*) a fenyő- és a lomberdőket helyenkint olykor teljesen elpusztítja.

A hernyók okozta kár egyébiránt, életmódjuk szerint, igen különböző. Egyesek, melyek a fák törzsében vagy gyökerében élnek, hátráltatják a fa fejlődését, sőt nem ritkán elpusztulását is okozzák. Ilyen különösen a *Cossus cossus* és a *Zeuzera Pyrina* hernyója, mely különféle fákban él; ilyen továbbá a *Trochilium apiforme* hernyója, mely a nyárfát-, s a *Sesia myopiformis* hernyója, mely az almafát szokta megtámadni.

A lombot és fenyőtűt fogyasztó hernyók szintén hátráltatják a fa fejlődését, sőt ismételt tömeges megjelenésükkel annak kiveszését is előidézhetik. Ilyenek a fentebb említetteken kívül különösen az *Aporia Crataegi*, a *Porthesia chrysorrhoea* és a *Malacosoma [Bombyx] neustria* hernyói, melyek a gyümölcsfákban időnkint épp oly nagy kárt tesznek, mint a *Thaumtopoea [Cnethocampa] processionea* és *pityocampa* a tölgyesekben, illetőleg fenyvesekben.

Aránylag kevesebb kárt szoktak okozni a következő fajok hernyói: a *Sphinx pinastri* és *Bupalus piniarius*, a fenyőfákban; *Dasychira pudibunda* a bükkfákban; a *Stilpnotia Salicis* a fűzfákban; a *Bombyx quercifolia* gyümölcsfákban; a *Cheimatobia brumata* és a *Chloroclystia [Eupithecia] rectangulata* szintén a gyümölcsfákban, melyeknek virágját támadják meg. A *Pieris Brassicae* és *Napi*, valamint a *Mamestra Brassicae* a káposztafélékben; a *Hepialus Humuli* és *Charaeas graminis* a rétekben, a mennyiben a fűnek gyökerét lerágják; míg számos *Agrotis*-faj, pl. *A. segetum*, *exclamationis*, *corticea*, *obelisca*, *Tritici* a veteményekben, nevezetesen a répában, de



a törökbúzában és dohányban is olykor tetemes kárt tesz.

Nem kevésbbé kártékony némely moly-pille hernyója; így pl. a *Grapholitha pinicola*, *comitana* és *hercyniana*, valamint a *Tortrix piceana* és *Coleophora laricella* a fenyő-félékben nagy kárt szoktak tenni, szintúgy mint a *Tortrix viridana*, valamint a *Grapholitha splendana* és *amplana* a tölgyben, az utóbbi két faj az által, hogy a makkot megtámadja. A gyümölcsfák virágját a *Laverna atra* rongálja, magát a gyümölcsöt pedig a *Grapholitha pomonana*; a *Grapholitha Réamurana* a gesztenyét, a *Grapholitha tenebrosana* és *nebritana* a borsót pusztítja. A szőlőben tetemes kárt okoz a *Conchylis roserana* és *ambiguella*, valamint az *Oenophthira Pilleriana* az által, hogy hol a lombot, hol a félig érett bogyót pusztítja.

Továbbá megemlítendő még az a kár, melyet a molypillék hernyói a raktárakban és lakásokban okoznak. Így pl. az *Ephestia elutella* a száraz gyümölcsöt, sőt a törött paprikát is pusztítja, a *Tinea granella* és *Gelechia cerealella* pedig a gabonát. Az *Aglossa pinguinalis* zsiradékon él, a *Tinea pellionella*, *biselliella* és *tapatziella* pedig összerágja a szövetet, a szőrmét, a tollat stb. Méhkaptárakban a *Galleria mellonella* és az *Achroa grisella* hernyói gyakran nagy kárt tesznek az által, hogy a fiasított, vagy mézzel telt lépet összerágják.

Némely hernyófaj még az ember egészségének is ártalmas. Ilyen mindenekelőtt a búcsújáró pille (*Thaumtopaea processionea*) hernyója; ennek szőre könnyen leválik és mint-hogy finom szigonynyal van ellátva, az ember és az állatok bőrében megakad, s gyuladást okoz. Egyes tudósok ezt a gyuladást a szőrökhöz tapadó mérges váladéknak (cantharidin) tulajdonítják. Nem kevésbbé veszedelmes ezen hernyók fészke, melyből a lazán beleszótt szőröket a szél széthordja, s ezek belelékzése az emberi vagy állati test bensejében is gyuladást és genyedést okozhat. Néhány más szövő-lepke, pl. a *Macrotylacia Rubi* és *Porthesia chrysorrhoea* hernyójának szőre szintén gyuladást okoz az ember bőrén, de ezen olajbedörzsöléssel könnyen segíthetünk.

## A hernyók és lepkék ellenségei és betegségei.

**Ellenségek.** A lepkét és hernyót számos ellenség fenyegeti. Az éjjeli lepkéket főleg a denevér és béka fogyasztja, míg a nappalikat különösen a szitakötők és a madarak fogdossák. Az utóbbiak nagy mértékben pusztítják a hernyókat; számos madárfaj csaknem kizárólag hernyókkal táplálkozik. A vakond is sok kártékony hernyót pusztít el a föld alatt. A hernyóknak legádázabb ellenségei azonban magában a rovarvilágban vannak. Ezek közé tartoznak nemcsak a nagyobb futrinkák, kivált a *Carabusok* és *Calosomák*, melyek a hernyót megeszik, hanem bizonyos legyek és poloskafélék, különösen pedig a fürkész-darazsak. Ez utóbbiak, valamint némely legyek (Tachinidák) ugyanis petéiket tojócsövük segítségével vagy a hernyóba rakják, vagy kívül a bőrre ragasztják. A kikelő lárvák, az első esetben közvetlenül, az utóbbi esetben pedig, miután a bőrön át a hernyóba hatoltak, annak belső részeit, kivált a lepke kifejlődésére szükséges zsírtesteket felemésztik, s ezzel a hernyónak, vagy ha az még be tud bábozódni, a bábnak halálát okozzák. Némely ily élősd egy-egy hernyóba csak egy petét rak le, mások meg többet. A rabló-darazsak rátámadnak a hernyóra, agyonszúrák, beletojják petéiket, s azután fészkükbe viszik; a lárvák a hernyó tetemén élnek, mely bebábozódásukig elegendő táplálékot nyújt nekik. Ha a hernyók száma szerfelett növekszik, akkor megfelelő arányban rovar-ellenségeik is elszaporodnak, s a hernyók számát megint a rendes mennyiségre szállítják le.

**Betegségek.** A hernyók többféle betegségnek vannak kitéve, különösen gyakran szenvednek valami hasmenés féleiben, a melytől olykor tömegesen elpusztulnak. Sokat szenvednek bizonyos alsórendű gombáktól és baktériumoktól is, melyek bennük fejlődnek, és néha öldöklő járványokat idéznek elő közöttük. Sok hernyót megöl a kedvezőtlen időjárás is, kivált ha vedléskor éri őket, vagy ha tavasszal tartós hideg esőzés következik be. Ellenben a téli hideget mind a hernyó, mind a báb jól bírja.



**Védekezés.** Valamint a vadállatok barlangban, sűrű bozótban oltalmat keresnek álmuk idejére s az időjárás viszontagságai ellen: azonképpen a lepkék és hernyók is igyekeznek oly helyet felkeresni, a hol álmuk nyugalma bízatosítja, s a mely egyúttal megóvja őket a kedvezőtlen időjárás és ellenségeik ellen. Ezt úgy érik el, hogy környezetükhöz alkalmazkodnak, vagyis oly helyet választanak, mely szárnyaik színével megegyezik. Bizonyos nappali lepkék pl. sziklára vagy a fa derekára szeretnek ülni, a hol nehezen láthatók, ugyanúgy számos bagoly- és araszó-pille; az utóbbiak, ha szárnyuk színe szürke, a régi kerítéseket is felkeresik, de az újakat soha.

Hasonlót észlelhetünk a hernyókon is. A zöld hernyót a zöld növényen nehezen láthatjuk meg, ha csak rágásának nyoma vagy elhullatott ürüléke el nem árulja. Az araszó-hernyót, ha mereven kinyújtva ül, könnyen faágnak tarthatjuk, más fajta hernyók pedig igen hasonlítanak tápláló növényük virágjához vagy magvához, így pl. egyes *Cucullia*-fajok hernyói.

Egyes lepkefajok más fegyveres rovarokhoz hasonlítanak, pl. a Sesiák darazsakhoz; mások meg oly nembeli vagy családbeli lepkéhez, a melyet a madarak állítólag meg nem esznek. Az ily fajok többek véleménye szerint ezen alakoskodásuknak köszönik azt, hogy ellenségeik kevésbbé üldözik őket.

### Rendszer.

A lepkék nagy sokasága szükségszerűleg arra vezetett, hogy rokonságuk szerint csoportosítsák, osztályozzák őket. Az ily osztályozást *rendszernek* nevezzük. A rendszer a lepkék *rendjét családok* vagy *nemzetségek, nemek* és *fajok* szerint csoportosítja. Azok az egyének, melyek minden fontos és lényeges, az utódokra átszármazó külső tulajdonságukra és belső szervezetre nézve megegyeznek, alkotják a *fajt*. Minden fajnak egyénei azonban bizonyos határon belül eltérnek egymástól nagyság, szárnymetszés, szín és mustrázat tekintetében, a nélkül, hogy ez által egymáshoz való hasonlóságuk lényeges csorbát szenvedne. Mindezen lényegtelen eltéréseket a *törzsfaj* fogalma alatt

foglaljuk össze. A mellett azonban előfordulnak oly eltérések is, hogy egyesek a rendes alaktól nagyobb mértékben különböznek, oly annyira, hogy néha nem is hasonlítanak hozzá. Ha az ilyenek a törzsalak mellett csak egyes kivételekként jelenkeznek, akkor *fajeltérésnek* (*aberratio*) nevezzük, ha azonban gyakrabban fordulnak elő, akkor *fajváltozat* (*varietas*) névvel jelöljük. Hogy ha az utóbbinak eltérő bélyegei bizonyos tájakon, pl. a havasokban, magas-észákon vagy délszaki vidéken állandókká válnak, akkor az ily alakokat *helyi fajtának* nevezzük.

Kivételként előfordul az, hogy a különböző, de rokon-fajok egymással párosodnak és *korcsot* nemzenek, mint pl. a *Saturnia Spini* és *pavonia*, a *Smerinthus Populi* és *ocellata*, de ezek ivadéka azután ismét hol az egyik, hol a másik fajba olvad bele.

A legtöbb bélyegben megegyező fajok *nemet* (*genust*) alkotnak, úgy mint rokon-nemek csoportja *családot*, rokon-családok pedig *rendet*.

A lepkék legelső rendszerét Linné svéd természetbuvár állította fel. A csáp alakja szerint a lepkéket 3 csoportba osztotta, ezek: *Papilio*, *Sphinx* és *Phalaena* s az utóbbiakat ismét a következő osztályokra: *Attacus*, *Bombyx*, *Noctua*, *Geometra*, *Pyrallis*, *Tortrix* és *Alucita*. Ezt a rendszert az újabb szerzők folyton módosították, javították, főleg Schiffermiller és Denis, Borkhausen, Esper és Ochsenheimer, Boisduval, Duponchel, Herrich-Schäffer és Lederer, míg végre Staudinger lepke-katalogusában megállapodott abban a rendszerben, melyet jelen munkánkban is követünk és melytől csak keveset térünk el.

Az osztályozás *nagy- és kislepkék* (molypillék) szerint tisztán gyakorlati, a mennyiben a legtöbb lepkész, elég helytelenül, csak a nagylepkék gyűjtésére szorítkozik. A nagylepkékhez (*Macrolepidoptera*) számítjuk a Rhopalocerákat, Sphingidákat, Bombycidákat, Noctuákat és Geometridákat; a kis-lepkékhez (*Microlepidoptera*), melyek amazoktól csak a csápok és lábak szerkezetében, valamint a szárnyak erezetében különböznek, tartoznak az összes molypillék.



## A lepkefajok száma.

A Staudinger-féle lepke-katalogus 1871-iki kiadása Európából 2850 Macro- és 3213 Microlepidopterát, összesen 6072 fajt sorol fel, mint-hogy azonban az európai alakok Észak-Afrikáig és Kis-Ázsián s Szibérián át egész Japánig terjednek, bajos szigorú határt vonni. Az európai fajok közt van: 456 Rhopalocera, 193 Sphingida, 374 Bombycida, 1027 Noctuida és 800 Geometrida. A Magyar Birodalomból beleértve Dalmáciát és Bosznia-Hercegovinát, ez idő szerint 1561 Macro- és 1689 Microlepidoptera, összesen 3250 faj ismeretes.

Az utóbbi 30 év alatt számos új faj felfedezése, valamint azon körülmény miatt, hogy újabb időben a palaearktikus faunakör határait kivált Dél-Ázsia irányában tetemesen kitágították, a palaearktikus-fajok száma lényegesen emelkedett, úgy hogy a Staudinger-féle katalogus 1901-iki kiadása már összesen mintegy 9600 fajt sorol fel.

Az egész földkerekség összes lepkefajainak számát csak hozzávetőleg lehet megállapítani, mivel különösen az idegen világrészek éjjeli lepkéi igen kevésbé ismeretesek. A nappali lepkék csoportjából eddig összesen mintegy 8500 faj ismeretes. Minthogy pedig a nappaliak az összes lepkéknek mintegy 14-ed részét teszik, bizvást feltehető, hogy a világ összes lepkefajainak száma megüti a százezret.

## A lepkék gyűjtése, tenyésztése, kikészítése és eltartása.

### A lepkék gyűjtése.

*Gyűjtő eszközök. A háló.* A lepkék gyűjtésének legszükségesebb eszköze a háló. Ezt a kezdő maga is elkészítheti olyformán, hogy nem túlságosan (3 mm) vastag drótból 25—30 cm átmérőjű karikát készít, melynek két végét meghajlítja úgy, hogy pl. bodzahajtásból rögtönözött pálczába bele lehessen erősíteni. A karikához varratja a hálósövetből (tüll) készült 60—70 cm hosszú zsákot, mely lefelé fokozatosan szűkebb és kereken végződik. A zsákot használat előtt kissé ki kell mosatni, hogy a szövet hajlékonyabbá váljék.

Sokkal czélszerűbb s a gyakorlottabb gyűjtőnek különösen ajánlható az úgynevezett Graf-Krüsi-féle négyrétű háló, mely csavarral bármely pálczára ráerősíthető és összehajtott állapotban kényelmesen zsebben hordható. A pálcza lehetőleg könnyű, de a mellett erős legyen.

*Az élő üvegek.* A megfogott lepkét, akár kicsiny, akár nagy, cyankáliumos üvegben öljük meg. Ez 3—5 cm átmérőjű, 12—15 cm hosszú, parafadugóval jól elzárható hengeralakú üveg, melynek fenekére néhány gramm, gyapotba göngyölt cyankáliumot helyezünk és megerősítésül fölibe vékony parafalemezt szorítunk. Kirándulásra 2—3 ily üveget viszünk magunkkal, hogy a vadászatban ne kelljen szünetelnünk, míg az üvegben levő lepke ki nem vehető. Kivánatos ugyanis, hogy minden lepkét 5—10 percz múlva, még mielőtt egy másodikat beleeresztettünk volna, kivegyünk az üvegből s azt azonnal fel is tűzzük. Mindenestre azonban az újabb lepke beleeresztésével várunk addig, míg az előbbi meg nem szűnt vergődni.

A cyankáliumos üvegeken kívül kell még egy kisebbszerű, ugyanoly hengeres üveg, melynek alján azonban csak gyapot-pamat van, a melyre időről-időre néhány csöpp chloroformot öntünk. Ebben az üvegben öljük meg azokat a fajokat, melyeket a cyankálium csak nehezen öl meg; ilyenek a *Zygaena*- és az *Ino*-fajok, a *Hypogymna morio* és a *Lymantria dispar*. De ezeket sem szabad sokáig az üvegben hagyni, mert a chloroformtól csakhamar annyira megmerevednek, hogy később alig lehet őket kifeszíteni. Némely gyűjtő az összes lepkéket, még a moly-pilléket is chloroformos üvegben öli meg, s az utóbbiakat azonnal kivéve, feltűzi és a feléledő-állatokat élve viszi haza, hogy frissiben megölve, kifeszítésök könnyebb legyen. Ez azonban fölösleges állatkínzás, mert mint látni fogjuk, az apró lepkék kifeszítése e nélkül is könnyen sikerül.

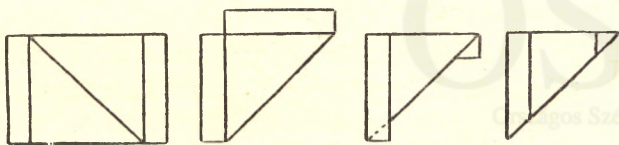
Egyes gyűjtők nicotint is visznek magukkal, melylyel a testesebb lepkéket úgy ölik meg, hogy a méregbe mártott rozsdás tüvel mellébe néhányszor beleszúrnak. De ez nemcsak fölösleges, hanem veszedelmes is, mert könnyen megeshetik, hogy önmagukat mér-



gezzük meg; megfelelő cyankáliumos üvegben pedig a legnagyobb lepke is megölhető.

Csipetetőt a gyűjtő mindig vigyen magával. Ezt esetleg zsinóron nyakába is akaszthatja. Kézi nagyító szintén szükséges.

*Dobozok.* Félnapi kirándulásra elég zsebben hordható és tűzeggel kibélelt kis dobozt vinnünk, a melynek azonban oly mélynek kell lennie, hogy a megfogott lepke felcsapott szárnya födelét ne érje. A dobozba már előre beletűzzük a leginkább használt háromféle tünnek megfelelő mennyiségét s azonkívül tartalékot is viszünk magunkkal. Ha reményünkön fölül nagyobb zsákmányra teszünk szert, a nappali lepkék egy részét papírhüvelybe is el lehet helyezni, a melyet gyűjtés közben hevenyészve is elkészíthetünk, a mennyiben hosszúkás darab papírt úgy hajtunk össze, hogy a két széle kiálljon; egyik szélét lehajtjuk és miután a megölt lepkét beleráztuk, a másik szélével lezárjuk akként, hogy két csücskét leszorítjuk (9. ábra).



9. ábra.

Ha hernyókat is gyűjtünk, azok számára szintén viszünk kisebb dobozt, melybe legalább néhány kis likat fúrunk, hogy mindég friss levegőhöz jussanak. Tartalékul hálószővetből készített kis zacskót vihetünk magunkkal, melyet kabátunk egyik gombjára akaszthatunk.

Egész napi kirándulásra vagy több kisebb dobozt, vagy — a mi czélszerűbb — szíjjal ellátott, vállon hordható, nagyobb dobozt viszünk, melynek olyan a szerkezete, hogy egyik fele lepkéket, másik fele pedig a hernyókat vagy a cyankáliumos üvegeket fogadja be. Az utóbbi esetben a hernyók számára külön dobozzal látjuk el magunkat. Ha főleg hernyót szándékozunk gyűjteni, esernyőt is kell vinnünk.

Ha több napi kirándulásra indulunk, ahhoz képest több dobozzal kell magunkat felszerelnünk. Ilyenkor helykimélés czéljából az összes nappali lepkéket, esetleg az ara-

szolókat s egyéb vékonyabb testű lepkéket is, megfelelő nagyságú papírhüvelyekbe helyezük el. Nagyobb utazásokon pedig az összes lepkéket kivétel nélkül papírhüvelyekbe gyűjtjük, ez lévén a szállításnak legegyszerűbb és legbiztosabb módja.

*Lepkefogás hálóval.* A szálló lepkét hirtelen csapással igyekezünk a hálóba keríteni, még pedig úgy, hogy repülési irányában, nem pedig ellenében csapunk utána; de biztosabb, ha követjük, míg leszáll, vagy ha megvárjuk, míg visszatér arra a helyre, melyről felzavartuk, a mit sok faj megszokott tenni. A virágokon, leveleken vagy fűszálakon ülőknél arra kell ügyelnünk, hogy árnyékunk vagy a háló árnyéka ne érje a lepkét. Minden körülmények közt úgy kell a hálóval bánnunk, hogy zsákja a fogásnál karikájára ráfeküdjék, miáltal a megfogott lepke a háló alsó csücskébe szorul. Ha azonban a lepke a földön vagy füvek közt ül, hirtelen ráborítjuk a hálót s a zsák végét felemelve, a feljebb szállásra bírjuk, mire alatta a hálót összeszorítjuk, s azután a cyankáliumos üveggel kifogjuk a lepkét.

Némelyek a hálóval fogott lepkét úgy ölik meg, hogy még a hálóban a hüvelyk és mutatóujjal megroppantják a mellét. Ez azonban nem czélszerű, mert a legtöbb esetben még vergődik a lepke és sohasem marad oly tiszta alul is, mintha érintetlenül a cyankáliumos üvegbe eresztjük, a melyből nagyságához képest 5—15 percz múlva kivéve, mindjárt feltűzhetjük vagy papírhüvelybe tehetjük. Erre a célra azokat a lepkéket, melyek szárnyaikat szabályosan, azaz fölfelé tartják, két ujjal óvatosan felvesszük, és megfelelő vastagságú tüvel toruk közepét átszúrjuk; azokat ellenben, melyek szárnyaikat lefelé csapták, a csipetetővel igyekezünk úgy megigazítani, hogy szabályosan feltűzhetők legyenek. Ez azonban olykor abban az esetben nem sikerül, hogyha a lepkét sokáig hagytuk az üvegben, a mitől megmerevedik. Az sem czélszerű, hogyha 2—3 lepkénél többet eresztünk egy-egy cyankáliumos üvegbe, mert ekkor könnyen megkopnak.

A chloroformos üvegben a lepkét még rövidebb ideig szabad bennhagyni, sőt kívánatos már néhány percz múlva kivenni és feltűzni, mert különben könnyen megesik, hogy azután



egyáltalában nem lehet szabályosan kifeszíteni. Ha egyik-másik lepke feléled, azt a cyankaliomos üvegben akként öljük meg, hogy annak dugójába tűzzük.

*A vadászterület.* Lepkefogásra mindenféle terület alkalmas, mert minden területen másféle lepkét találhatunk. Általában ott kell keresnünk a lepkét, a hol tápláló növénye tenyészik, mert annak közelében szokott tartózkodni. A pillangókat, valamint a többi nappal repülő lepkéket, minők pl. a *Sesiák* és *Zygaenák*, a *Plusia*- és *Acontia*-fajok, főleg réteken és erdei tisztásokon találjuk, a hol a bogáncs, földi bodza, ördög szem (*Scabiosa*), macskagyökér (*Valeriana*) stb. virágját szivogatják, vagy a fák és bokrok levelein ülnek. Egyes fajok a nedveiket csurgató fák derekán, az utakon levő nedves helyeken, sőt ürüλέken is szeretnek ülni. Ezek az állatok csak verőfényes napon repülnek, éltető elemük a nap, borus időben pedig elrejtve pihennek.

A nagyobb fajta Sphingidák az esthomályban keresik fel a virágzó lonczot (*Lonicera*), szappanfűvet (*Saponaria*), nenyuljhozzámot (*Impatiens*) s egyéb erős illatú virágokat, a melyeken hálóval könnyen megfoghatók.

A Geometridák jobbra alkonyatkor és éjjel repülnek, többnyire bozótos helyeken, de réteken, virágok körül is. Nappal a bokrok levelei között s egyéb hűs helyeken tartózkodnak, minélfogva a bokrokból vesszővel zavarjuk ki őket.

A legtöbb Bombycida éjjel repül, minthogy azonban nem igen szállnak virágokra, ritkábban találhatók; a hímekre leggyakrabban akkor akadunk, midőn réteken, erdő szélén a nőtényeket keresik.

A Noctuák egy része, mint már említettük, nappal repül, de legnagyobb részük éjjel száll és felkeresi a különféle réti virágokat, így a bogáncs, kigyószisz (*Echium*), zsálya, borostyán, lóhere, valamint a káka, orgona és hársfa virágját, a fűzfa barkáit stb. Havasokon július és augusztusban számos bagolypille látogatja meg különösen a bérczlapú (*Adenostyle*) és szegfűfélék (*Silene*) virágjait. Mások a váladékot termelő fűféléket, pl. a haratkása (*Glyceria*-) fajokat keresik fel. Kora tavasszal

csaknem egyedüli táplálékuk a fák kicsurgó nedve, valamint később az alma- és körtefa rügyeinek édes váladéka.

*Éjjeli fogás lámpával.* Az éjjeli lepkéket erős fényű, esetleg fényszóróval ellátott petroleum-lámpással, vagy a mi még jobb, acetylén-lámpás fényénél foghatjuk; különösen májusi-juniusi, a midőn a kínálkozó számtalan virág miatt a lepkék a később említendő családokat nem keresik fel. Az esthomályban, valamint később éjjel, erdei úton, tisztáson, erdőszélén vagy réten földbe tűzzük hegyes végű pálczához erősített lámpásunkat és annak árnyékából, mintegyesből, elfogdossuk a fényre szálló lepkéket, vagy a virágzó réteket és tisztásokat járjuk be, egyik kezünkben a lámpással, a másikban a hálóval.

Némely gyűjtő szép eredményt ért el úgy, hogy erdőben a lámpás mögött fehér ponyvát feszített ki, a melynek a lepkék, mint valami világos, fehér falnak, nekirontanak. Nagyobb kirándulásokon, ha akár a síkságon, akár a hegyek közt vagy havason meghálunk és szállásunkhoz közel esik az erdő, czélszerű az acetylén-lámpást a nyitott ablakba tenni, mert így nagy távolságról is oda csalogatjuk a lepkéket. Ugyanazt érhetjük el faluhelyen vagy városban is, ha ablakunk kertbe vagy a szabadba nyílik. Különben már a közönséges asztali lámpa fénye is vonzza a lepkéket, kivált ha az nyitott ablaknál fehérrel letakart asztalon áll. Az oda szálló lepkéket a cyankáliumos üveggel hirtelen leborítjuk, vagy a hálóval elfogjuk.

Az utcai gáz-lámpákon is némelykor nagyobb mennyiségű lepkét foghatunk; de a legtöbb éjjeli lepke (*Sphingida* és *Bombycida* is) az elektromos ívlámpák körül repked s szinte csodálatos, mennyire vonzza őket azok kékes-fehér fénye. Néha oly tömegesen érkeznek minden oldalról, hogy 2—3 gyakorlott lepkész se tudja őket mind összefogdosni. Ezek a lepkék, miután néhányszor körültánczolták az ívlámpát, gyakran megint elmenekülnek, legtöbb esetben azonban valami közelfekvő tárgyra, kivált házfalra telepednek le, s ott őket másnap is összegyűjthetjük, ha már kora hajnalban el nem szedegették őket a verebek és esetleg a varjak.



A lámpással és lámpákon való fogást éjjeli egy óráig lehet folytatni; azontúl a lepkék már csak gyéren mutatkoznak

*Éjjeli fogás csalétekkel.* Az az észlelet, hogy a halálfejespille a méz kedvéért behatol a méhkasokba, sok bagoly-pille pedig a fák kicurgó nedvét kedveli, már a mult század elején azt a gondolatot érlelte meg egy magyar lepkészben, Nátly Józsefben, hogy az éjjeli lepkéket mézzel is lehet fogni. Erre a célra az erdő szélén faágacsokakat tüzdelt a földbe, s azokat mézoldattal fecskendezte le. Ez a fogási mód bevált és némi módosítással ma is alkalmazzuk, még pedig többnyire jó sikerrel. Némelyek manapság is csupán vízzel hígított mézet, mások sörben feloldott cukrot használnak, s az oldathoz lisztet kevernek, hogy pépszerűvé tegyék. Mások almát főznek péppé, s 1 kilóhoz  $\frac{1}{4}$  liter sört, mézet vagy cukrot és kevés alma-aethert kevernek. A leghathatósabb azonban a sör és a méz keveréke; a sör ne legyen állott, keserű, a méz egészen silány fajta lehet. A kétharmad sör és egyharmad mézhez barna kenyér morzsáját habarjuk, míg a keverék annyira-mennyire pépszerű, azután 24 óráig a napon erjedni hagyjuk; használat előtt jól felrázzuk, s néhány csöpp rumot és némi gyümölcs-aethert (legjobb az ananász- vagy alma-aether) vagy gyümölcslé keverünk hozzá.

Ezzel a keverékkel napnyugta előtt bekenjük a kertben, fasorban, erdő szélén, leginkább pedig erdei tisztások szélén, lehetőleg körben vagy félkörben álló fák derekát 1—1  $\frac{1}{2}$  méternyi magasságban legalább tenyérnyi területen. Egyszersmind a fa aljára egy darab ujságpapírt teszünk, hogy sötétben könnyebben ráakadjunk.

Már az esthomályban kezdenek jelentkezni a lepkék és egyeseket már ilyenkor is foghatunk; de az igazi vadászat csak később veszi kezdetét. Eleinte többnyire még igen nyugtalanok a lepkék, de utóbb, ha jobban megízlelték az ételt, olykor szinte megkábulnak tőle. Megjegyzendő azonban, hogy olykor fél óráig, sőt másfélóráig tartó szünet áll be, de akkor azután újra kezdenek jelentkezni. A teljes sötétség beálltával megkezdjük a fogást, még pedig másodmagunkkal. Egyikünk viszi az acetylén- vagy másféle lámpást és a hálót,

melylyel a tovaszálló lepkéket, továbbá azokat fogja el, melyek a világosság hatására leesnek; ennél fogva czélszerű a lámpásra zöld üveget tétetni, vagy azt zöld papírral bevonni, mert attól a lepkék nem riadnak fel. Azalatt a másik társ a csalétken ülőket fogja össze óvatosan a cyankáliumos üveggel, még pedig mindegyiket külön üveggel, minél fogva 4—5 üveget kell magunkkal vinni. Az elkábultakat tartalék-üvegbe tesszük át, a melyben a vadászat befejeztéig hagyjuk s csak akkor tűzzük fel, mert más különben mind feléled, s egymást rontja.

A hol nincsen megfelelő szálfá, ott vastagabb zsineget vagy 1  $\frac{1}{2}$  cm széles fehér szalagot használunk, a melyet a csaléteknek szánt keverékben jól megáztatunk, s azután fiatal fákhoz, bokrokhoz vagy dorongokhoz erősítünk, még pedig 5—6 lépésnyire egymástól.

Az utóbbi módokat helyett némelyek almaszeleteket használnak. Lehet olyanokat is használni, minők a fűszeresnél kaphatók, de jobb, ha magunk készítjük úgy, hogy az érett almát meghámozzuk, magházát kivágjuk, 6—8 szeletre vágjuk és árnyékban megszáritjuk. Ezekből a szeletekből 10—12-öt egy-egy méternyi madzagra fűzünk, azokat 3—4 óráig sörben áztatjuk s egyúttal cukrot vagy mézet, használat előtt pedig alma-aethert vegyítünk hozzá. Körülbelül 20—25 ily madzagot zacskóban magunkkal viszünk, s alkalmas helyen 15—20 lépésnyi távolságban egymástól megerősítjük.

Az almaszeleteken lakmározó lepkék az élvezetben többnyire annyira elmélyednek, hogy vagy egyenkint az üvegbe szedhetők, vagy ha számosan vannak, egy csapásra a hálóba rázhatók, a honnan azután könnyen kiszedhetők a cyankáliumos üveggel.

Az éjjeli fogást úgy világosság mellett, mint csalétekkel, voltaképpen legalább éjfélig kellene folytatni, mert egymást felváltva csaknem óránként más-más fajok jelennek meg. Legkorábban, már az esteli szürkületben érkeznek meg, néhány Sphingidán kívül, a Catoalák és Toxocampák, majd számos más Noctua és molypille; később jönnek a Bombycidák és Geometridák. Bizonyos fajok határozott órában jelennek meg, így pl. *Spilosoma*



*menthastri* pontban 10 órakor, egyes *Agrotis*-fajok pedig a havasokon csak fél 12 és fél 1 óra között. Éjjeli két órakor már alig mutatkozik lepke.

A családokkal való fogásra legalkalmasabbak a tavaszi és az őszi hónapok, különösen a szeptember és az október; de száraz nyáron, mikor kevés a virág, s a lepkék még nedvességet sem találnak, olykor már július-augusztusban is meglepő sikerrel alkalmazzuk a csalétket, sőt általában több-kevesebb eredménnyel mindenkor márcziustól karácsonyig. Legkedvezőbbek a borus, meleg esték, kivált ha kis langyos eső közeleg; legkedvezőtlenebb a szeles, hideg idő. Az eredmény különben mindig bizonytalan, mert ugyanoly időjárás mellett olykor igen sokat, máskor pedig igen keveset fogunk.

*A lepkefogás egyéb módjai.* Pittymalatkor eltűnnek a világosságot kerülő éjjeli lepkék. Azokat a lepkéket, a melyek kőfalon és sziklán, palánkon és kerítésen, fák kérge és kövek alatt, egymásra rakott deszkák között és fák derekán ülnek, illetőleg rejtőzve hűsölnek, természetesen ezeken a helyeken kell felkutatónk. Más fajokat azonban, melyek faleveleken, ágakon vagy bokrokban pihennek, pálczával is felzavarhatjuk vagy esernyőbe rázhatjuk, éppen úgy, mint a szalmakazalokban és szalmából készült háztetőkből rejtőzőket. A bozótos helyeket kedvelőket dohányfüsttel is kizavarhatjuk, melyet hosszú csövön át a növények közé vezetünk.

Nagyszámú *Noctua* a napsugár elől az erdei alom és a földön heverő ágacsok lombja közé menekül. Ezek ellen csellel élhetünk, a mennyiben maroknyi 1—1½ méter hosszú faágat vágunk és 20—30 vagy még több ilyen rózsecsomót a fák alján helyezünk el. Ezeket azután mindennap, lehetőleg már hajnalban, esernyő fölött kirázzuk vagy lekopogtatjuk.

A nappali lepkék közül az *Apatura*- és *Limenitis*-fajokat családokkal is foghatjuk. Alkalmos családok az erősszagú sajt és az emberi ürülék — mennél régiebb, annál jobb. Az utóbbit fazékban kivetjük, s lepkéjártá helyeken, az út mentén kisebb-nagyobb rakásokban elhelyezzük, a sajttal pedig ugyan-

oly helyeken bekenjük a fák ágait és leveleit. Bizonyos idő múlva a rászállt lepkéket elfoghatjuk. Trágyadombokra is rájáznak a pillangók, valamint őszkor a hullott gyümölcsre is (pl. *Vanessák*).

A nappal repülő *Noctuák* részére fűzfa-barkákból készíthetünk csalétket olyanformán, hogy azokat czukorban megfőzzük. Ebben vastag zsineget áztatunk meg s azt erdei tisztáson 20—30 cm magasságban kifüggesztjük.

### A lepkék tenyésztése.

A lepkék tenyésztésével gyűjteményünk számára oly ép és hibátlan példányokra teszünk szert, minőket a szabadban csak ritkán foghatunk. Azonkívül számos oly faj birtokába juthatunk, melyeket máskülönben csak gyéren s inkább elvétve találunk. A tenyésztésnek azonban még az a lényeges haszna is van, hogy a lepkék fejlődésével és életmódjával is megismerkedünk. Habár a tenyésztés a lepkefogásnál sokkal fárasztóbb és a kezdőre nézve eleinte talán kevésbé érdekes is, nem szabad elhanyagolnunk. Az elért eredmények fokozni fogják a gyűjtő buzgalmát, s ezzel nemcsak gyűjteményének, hanem a tudományának is szolgálatot tehet, a mennyiben sok faj teljes életmódja még ismeretlen.

A lepkéket vagy a petéből, vagy a gyűjtött hernyók- és bábokból tenyészthetjük.

*A petéből való tenyésztés.* A peték keresése egészben véve kevés eredménnyel kecsegtet, mindazonáltal nem szabad teljesen mellőznünk. A petéket többnyire a tápláló növény levelein és ágain, vagy a fák kérgén találjuk egyenkint, vagy egész csomóban. Az ágnak és a kéregnek megfelelő részét vagy a levelet levágjuk s úgy viszszzük haza a petéket.

A nappali lepkék petéire úgy tehetünk szert, hogy ha a nőtényeket a peték lerakásakor megfigyeljük. Ezt verőfényes napokon délelőtti 10 és délutáni 3 óra közt szokták végezni, a mikor tápláló növényüket sorra felkeresik és csak rövid ideig időznek rajta, anélkül, hogy virágjára leülne. Szorgos kutatással megtaláljuk ezeken a növényeken a petéket.



A fogságban csak nagy bajjal és ritkán lehet a pillangók nőtényeit peterakásra bírni. Ellenben a szövő-, bagoly- és araszoló-pillék gyakran lerakják petéiket a fogságban, sőt nem ritkán akkor is, ha már feltűztük őket. Sokkal biztosabb, ha a megfogott nőtényt (testesebb potroháról ismerhető fel), élve haza vesszük, és nagyobb hernyóházikóba helyezzük, a melybe kis üveg vízben erős illatú virágokat és lehetőleg a hernyó tápláló növényét teszszük. A házikót alkonyatkor a szabadba vagy nyitott ablakba állítjuk. A lepkék csakhamar rajzani kezdenek, s 1—2 nap múlva a petéket a növényen vagy a házikó egyik oldalfalán találjuk. Ha a peték lerakására néhány napig várni kell, ajánlatos a nőtényeket etetnünk. Ebből a célból megnedvesített czukordarabkákat teszünk a házikóba, s a lepke szipókáját érintjük vele, vagy ecsettel czukros vizet nyújtunk neki. Ily módon többnyire célzt érünk.

A petéket ne tartsuk meleg szobában, hanem száraz, hűvös helyen, s időnkint fecskendezzük meg kevés esővízzel.

A kikelt zsenge hernyókat puha tollal átelyezzük valami széles szájú üvegbe, s az üveget, miután a tápláló növényt bele tettük, sűrű hálósövettel elzárjuk. Hogyha a fák még nem hajtottak ki, akkor a lombos fákon élőknek azok rügeit vagy a fűzfa barkáit adjuk.

*A hernyók gyűjtése.* A hernyókat tápláló növényükön keressük, a fákról lekopogtatjuk, fűvekről leszededetjük stb. Hogyha főleg hernyógyűjtésre indulunk és csak mellesleg szándékozunk lepkészni, másként kell felkészülnünk, mintha a hernyószedést mellékesnek tekintjük. Nevezetesen e célra külön néhány dobozt viszünk. Ilyent különféle nagyságban készen is kaphatunk (pl. 20 cm hosszú, 9 cm széles, 5 cm magas), a mely rosta-ablakkal és toló-retesszel van ellátva; de használható akármilyen fajtájú doboz is, ha oldalt néhány apró szelelő-lyukat fúrunk rajta. Ha egészen apró vagy ismeretlen hernyót találunk, azt kémlő-üvegbe vagy általában elkülönítve helyezzük el. A dobozba némi táplálékot is tegyünk és ne zsufoljunk bele sok hernyót, mert különben egymást támadják meg.

A gyűjtéshez szükséges egyéb eszközöket alább említjük meg.

*A hernyókeresés nappal.* A hernyókeresésnek legegyszerűbb módja az, hogy az ismert tápláló növényeket vizsgálgatjuk; szemünk csakhamar annyi gyakorlottságot szerez a keresésben, hogy a szabadon élő hernyót a legtöbb esetben könnyen észreveszi. A hernyók keresésénél különösen ügyelnünk kell rágásuk nyomaira, minők a fonnyadt, összeszótt és megrágott levelek, valamint a hernyók elhullatott ürülékére. Az utóbbi a közellevő hernyónak biztosan nyomára vezet; így pl. az *Acherontia Atropost* burgonyán a legbiztosabban úgy találjuk meg, hogyha a burgonyaföldet bejárjuk és a hernyóürüléket keressük, mert ezt hamarabb észre vesszük, mint a hernyót. Ugyan úgy vagyunk más Sphingidákkal (*Smerinthus Tiliae* és *Populi*), valamint a *Saturnia Pyri*-vel is, ha a fák alatt kevés a fű.

Összehajtott és felcsavart levelekben, valamint 1—2 összehajtott levél között is gyakran találhatunk hernyót (*Cymatophorák*, *Pyrameis*-fajok stb.), nemkülönben a megfakult levelekben levő aknautakban is (*Ino*-fajok, molypillék). Az összefont virágok szintén megvizsgálandók, szintúgy a fűz- és nyárfa barkái, a bogáncs s egyéb fészkes- és ernyős növények virágai. Az éretlenül lehullt alma- és szilvában, tölgy- és bükkmakkban, borsóban és bükkönyben a molypillék hernyói laknak, de ezeket, valamint a barkákat hamarosan össze kell szedni, mert különben a hernyók elhagyják őket.

A növények magtokjai is megvizsgálandók, így pl. a *Lycaena Jolas* hernyója a dudafürt magtokjában él, a legtöbb *Dianthoecia*-fajé pedig szegfűfélékében.

A növények szárában és gyökerében élő hernyókat elárulja a növény száraz vagy fonnyadt volta, valamint a szár megvastagodása; a száron rendszerint nyilást is találunk, melyen át a hernyó ürülékét kivetí. Ebben a tekintetben különösen ügyeljünk a nádra és a kákára, melyekben a Nonagriák és Leucaniák hernyói élnek, valamint a bogáncs, bojtorján és földi bodza szárára, melyben másféle Noctuák hernyóját találhatjuk. Az illető szárt a fűrt lyuk fölött és alatt lemetsszük, a gyökeret



pedig kiemeljük, hogyha a hernyó lakása odáig terjed.

A faágakban élő hernyók jelenlétét észrevehetjük az ágak duzzadt voltáról, valamint a fűrt lyukon kihányt ürülekről; ilyen esetben az ágot le kell metszeni, vagy az illető fadarabot kivésni. Itt különösen meg kell említenünk azokat a hernyókat, melyek a fa belsejében tartózkodnak (*Cossus*, *Zeuzera*, *Trochilium*), és a melyek a kivágott fák megmaradt gyökérszénének kérge alatt vagy apróbb növények gyökerében élnek (*Sesiák*). Az utóbbiakat úgy gyűjtjük, hogy az illető növényt felhasítva, az olyant, melyben hernyót találunk, nyomban czérnával megint összekötjük.

A fákon, bokrokon levő kisebb-nagyobb szövedékeket gyakran csapatosan lakják a hernyók.

Számos hernyó tápláló növényének egyes részeihez hasonlít, s ezzel téveszti meg a kereső szemét. Egyesek levélszárhoz vagy száraz ágacskához hasonlítanak, mint pl. az araszoló hernyók nagy része; mások a fakéregre, mint pl. a *Gastropacha*- és *Catocala*-fajok hernyói, melyek a keresést még azzal is megnehezítik, hogy az ághoz, fatörzshöz lapulnak. A szabadon, virágokon élő hernyók ellenben nem ritkán ugyanoly színűek, mint a virág; ilyen a legtöbb *Cucullia*-hernyó.

Számos hernyó szabadon táplálkozik és pihen a növényen; nagyobb részük azonban napközben, ha nem táplálkozik, a fák kérge közt, széles levelű növények alsó levelei, alom, gyepek és kövek alatt, száraz növények, kivált a nád szárában, a földben stb. rejtőzik s ott keresendő.

Az alom alá rejtőző hernyókra úgy teszünk szert, hogyha a kifeszített esernyőt telerakjuk alommal, jól megrázzuk, s azután, a száraz levelek eltávolítása után, az ernyőben maradt hernyókat kiszedjük. Ez különösen oly helyeken jár sikerrel, a hol a száraz levelek zöldelő növények között fekszenek, kivált délnek néző erdőszélen, sövények alatt stb. Ugyanott találhatók a kitelelt hernyók már a tavasz kezdetén, sőt télen is, ha hó nem borítja a talajt.

Szénarakások és keresztekben álló gabona alá is szoktak hernyók rejtőzni s a behordás

alkalmával olykor nagy számban találjuk őket.

A nappal gyűjtendő hernyókról meg kell jegyeznünk még a következőket:

A pillangók közül a *Papilionidák* hernyója tápláló növényén található; a *Parnassius Apollo*-é szintén, de csak a déli órákban, ha forrón süt a nap; a *Pieridák*-é többnyire keresztes növényeken, a *Lycaenidák*-é pedig kevés kivétellel Papilionaceákon. A *Vanessák* hernyója nagyobbbrészt csalánon, de fákon, bokrokon is él; a *Melitaeák*-é ősszel társasan az útilapun, egyik fajuk (*M. Maturna*) azonban a kőrisfán; az *Argynnis*-fajoké ibolyaféléken. A *Hesperidák* tápláló növényük összefont levelei közt élnek.

A *Sphingidák* hernyója a tápláló növényen keresendő; a *Sesiák*-é növények belsejében; a *Zygaenák*-é főleg lóhere-féléken; az *Ino*-fajoké Scabiosában, melynek leveleiben aknautat készít; a *Thyris fenestrella*-é pedig az iszalag (*Clematis*) összecsavart levelei között.

A *Lithosia*-fajok zuzmókon élnek; az *Arctiidák* apró növényeken; a *Lymantriidák* és *Bombycidák* fákon és bokrokon; a *Notodonták* főleg a fűzön és nyárfán. A *Psychidák* tokjait eleinte füveken, majd fákhoz, kerítésekhez erősítve találjuk.

A legtöbb *Noctua* hernyója nappal elrejtőzik, némely faj azonban nappal is található, részint szabadon, részint a tápláló növényen készített szövedékben (*Thalpochares*).

A *Geometrida*-hernyók többnyire szabadon élnek a növényeken, mások azok virágjában (*Eupithecia*), némelyek pedig növénytörmekbe burkolják magukat (*Euchloris*).

**Hernyógyűjtés kopogtatással.** A fákon és bokrokon élő hernyók gyűjtésére erős pálczát használunk, a melylyel a fák alsó ágait, valamint a fiatal fákat és bokrokat megkopogatjuk, úgy hogy a hernyók az alája tartott esernyőbe potyognak. Mennél nagyobb az ernyő, annál kevesebb hernyó hull melléje.

Vastagabb fák megkopogatására némelyek ólommal kiöntött nehéz súlykot használnak, a mely a fák kimélése czéljából bőrrel vagy gummival van bevonva. Minthogy azonban ilyenkor a magasabb ágak nagyobb körben is megrezdülnek, tanácsos az esernyő



helyett nagyobb ponyvát használni. Ez a gyűjtési mód azonban nagyon fárasztó és segéd nélkül alig végezhető.

A kopogtatás többnyire jó eredménynyel jár; főleg tavasszal és ősszel, kivált borus napokon, a mikor úgyis kevés lepke repül. Különben a kopogtatás mindig célszerű, mert ilyenkor a hernyókkal együtt több lepkét is foghatunk.

*Hernyógyűjtés meritőhálóval.* A hernyók gyűjtésénél jó sikerrel használjuk a meritőhálót. A meritőháló hasonló a lepkehálóhoz, de karikája vastagabb drótból készül és nagyobb átmérőjű (32—36 cm), zsákja hosszabb, erős vászonnál van varrva. Legcélszerűbb, ha olyan a szerkezete, hogy a lepkeháló pálczájára erősíthető, de lehet külön erősebb s valamivel rövidebb nyelet is készíttetni.

Ezzel a meritőhálóval jobbról-balra s viszont végig kaszáljuk a réti füveket s egyéb apró növényeket, sőt a bokrokon és faágakon is végig húzhatunk. Időről-időre megvizsgáljuk a háló tartalmát, s a belé esett hernyókat a dobozokban helyezzük el. A legnagyobb eredmény kínálkozik tavasszal és őszkor, korán reggel és alkonyatkor. Meritőháló híjján a lepkehálót is használhatjuk, de ezzel óvatosabban kell bánnunk.

*Hernyógyűjtés éjjel.* A nappali lepkék hernyói közül aránylag csak kevés található éjjel, így pl. a *Parnassius Mnemosyne*-é keltikén (*Corydalis*), a *Nemeobius Lucina*-é kankalinon és sósán, s csaknem az összes *Satyridák*-é fű-féleken; a *Sphingidák* közül pedig különösen a *Sphinx Convolvuli*-é szulákon. Ellenben a *Noctuák* legnagyobb része csak éjjel táplálkozik; tápláló növényük: a sóska, kankalin, tikhúr, útilapu s egyéb apró növények.

Ezeket egész éjjel vagy tápláló növényükön kereshetjük az acetylén-lámpással, vagy a füveken a meritőhálóval gyűjtjük, vagy pedig a fákról és bokrokról lekopogatjuk.

Legbusásabb zsákmányt remélhetünk az erdei tisztásokon, réteken, legelőkön, gazdag növényzetű hegylejtőkön stb. még pedig szintén a tavaszi és őszi hónapokban.

*A bábok keresése.* A lepke-bábok keresése általában nem igen háladatos, mert többnyire hosszú keresgélés mellett is csak szór-

ványosan találjuk őket, és kivétel, hogyha egyes közönséges faj (*Aporia*, *Pieris*, *Porthesia*) nagyobb számú bábja rá akadunk. A nappali lepkék bábját többnyire fák derekához és ágaihoz, falakhoz, kerítésekhez erősítve találjuk; a *Zygaenákét* és némely *Bombycidáét* s *Noctuáét* (*Orgyia Ericae*, *Symira nervosa*, *Calophasia*) fűszálakon és kórókon; más *Bombycidákét* fák kérgén, néha oly mestersegesen elkészített gubókban (*Hoplitis*, *Hicranura* stb.), hogy csak az igen gyakorlott szem veszi észre. Számos hernyó félig kiszáradt fák laza kérge és mohája alatt, gyökereken és sziklákon bábozódik, mások a tápláló növény szárában, így pl. a *Nonagriáké* a nád szárában, a *Gortyna ochreago* a földi bodza, bojtörján és macskagyökér szárában. Némely multévi növény száraz szára is tartalmaz bábokat, kivált moly-pillékéit.

A legtöbb *Sphingida*, *Noctua* és *Geometrida* hernyója a föld színén vagy a föld alatt bábozódik; az előbbieket tápláló növényük alatt vagy kövek, moha és alom alatt találjuk. A föld alatt levő bábokat úgy gyűjthetjük össze, hogy tavasszal és június közepétől őszig fasorokban, erdőszélén vagy egészen magánosan álló fákat 6—8 cm mélyen és mintegy félméternyi körben kis ásóval körülásunk, s a bábokat óvatosan kiszedjük, nehogy összenyomjuk őket.

A talált bábokat külön dobozban moha közt hazaviszszük. Az ághoz-levéhez erősített bábót az illető növényrészszel együtt vágjuk le, óvakodván attól, hogy el ne tépjük azokat a szálakat, melyekkel a báb a tárgyhoz van erősítve s a melyekkel odahaza a bábszekrényben a bábót ugyanabba a helyzetbe juttatjuk, a melyben a szabadban találtuk; máskülönben nagyobbára torz-lepkepéldányokat nyerünk belőlük.

*A hernyók tenyésztése.* A hernyók tenyésztésénél mindenképp előtte arra kell törekednünk, hogy az a szabadságban való életmódnak lehetőleg megfeleljen. Minthogy pedig az a fajok szerint különböző, a fogságban való tartásnak is a szerint kell módosulnia.

A fődolog, hogy a hernyónak friss levegője és világossága legyen s hogy életmódjának megfelelően árnyékban lehessen vagy a nap-



sugár érje, hogy alkalmas buvóhelyeket találjon, hogy a helyhez képest, a hol találtuk, szárazon vagy nedvesen tartsuk, főleg pedig, hogy mindig friss és elegendő táplálékkal lássuk el. Mindezt csak úgy érhetjük el, hogyha megfelelő tenyésztő házikóról gondoskodunk.

*A tenyésztő-házikó.* A tenyésztésre kisebb, közönséges faladát használhatunk, melynek egyik oldalát ajtónak alakítjuk át, [s azt hálósövettel vagy rostélylyal bevonjuk. A ki nem sajnálja a költséget, diszesebb házikót is készíttethet. Ennél nemcsak az ajtót, hanem a többi három oldalt, valamint a leemelhető födelet is hálósövettel vagy rostélylyal vonjuk be. Az ajtó üveges is lehet, a melyen át kényelmesen megfigyelhetjük a hernyókat.

Igen czélszerű az olyan aránylag keskeny és magas, elül-hátul rostélylyal ellátott házikó, mely az ablak közé tehető, és melyben a kitelelő hernyókat télen is tarthatjuk.

A házikó aljára 6—7 cm magas, homokkal vegyített szitált földet hintünk, s azt mohával földjük be; erre aztán kő-, korhadt fa- és fakéreg darabkákat helyezünk, hogy a hernyóknak alkalmuk legyen elrejtőzni s utóbb be is bábozódni.

Az így felszerelt házikóba helyezzük a gyűjtött hernyókat; de a mennyire helyünk, illetőleg házikóink száma engedi, mindegyikbe csak keveset és lehetőleg rokon-fajúakat tegyünk, sőt ha valamely fajt nagyobb számban gyűjtöttünk, azt mindenesetre elkülönítve tartsuk.

A hernyókkal mindjárt az egyúttal elhozott tápláló növényt is beleteszszük a házikóba. A növényt vízzel telt, szűknyakú, öblös üvegbe helyezzük (minő pl. az, melyben az anthracen-tintát árulják), s az üveget mohával vagy kanócczal jól elzárjuk, nehogy a nedvességet kereső hernyók belefuljanak. Ez különösen nedves helyről való hernyókra nézve ajánlatos.

Czélszerűbb azonban, kivált száraz helyen gyűjtött hernyók részére, a növényt közönséges orvosságos üvegbe tenni, melyet előbb vízzel telített homokkal töltöttünk meg. Ennek az a nagy előnye, hogy a házikóban oldalt

fektethetjük, úgy hogy a hernyó könnyen jut táplálékához. A táplálékot legalább minden másodnap meg kell újítani, mely alkalommal azonban a friss növényt a régi mellé tesszük, a melyről a hernyók csakhamar átmennek az újra, úgy hogy másnap a régit kidobhatjuk. Egyáltalában kívánatos, hogy a hernyókat lehetőleg ne érintsük és ne háborgassuk, kivált ha vedleni vagy bebábozódni készülnek.

A friss táplálék ne legyen nedves, mert attól sok hernyófaj hasmenést kap. Némely faj azonban kedveli a vizet, sőt szüksége van rá, mint pl. a *Gastropacha potatoria*-nak, mely máskülönben tönkremegy. Ennélfogva czélszerű a középútat választanunk, azaz a tápláló növényt fodrászpermetezővel reggelenként gyöngén megpermetezzük s ezzel mintegy pótoljuk a harimatot. Ugyancsak kívánatos, hogy hetenkint 2—3-szor a házikóból eltávolítsuk a hernyók ürülékét és egyéb, netalán penészes tárgyakat, egyszersmind kis kefével megnedvesítjük a házikóban levő földet, még pedig lehetőleg esővízzel.

Hogyha nem ismerjük valamely hernyó tápláló növényét, akkor a lelőhely környékéről különféle növényeket vagy ágakat vigyünk neki. A lombos fákön talált hernyókat többnyire kökénynyel, málnával vagy tölgygyel, a Noctuákét és Geometridákét pedig lapuval, salátával vagy pitypanggal lehet felnevelni. Sok Noctua-hernyót alma- vagy tökszeletekkel, többféle Bombycidát pedig lágy kenyérrel is lehet etetni, hogyha épenséggel nem rendelkezünk más táplálékkal. Egyes fajokat virág-cserépben is nevelhetünk, a melybe a tápláló növényt gyökerestül elültetjük, az egészet pedig hálósövetből készült borítóval földjük le.

Számos hernyó kitelel, vagyis olykor már ősz elején megkezdni téli álmát és csak jövő tavasszal, sőt egyes fajok csak kétszeri kitelelés után, fejlődnek ki teljesen. Az ilyenek erre az időre moha vagy fakéreg alá rejtőznek, melyet őszkor a tenyésztő házikóba helyezünk, a házikót pedig hideg, de száraz helyen tartjuk. Némely faj, pl. *Macrothylacia Rubi* hernyóját még hideg helyiségben sem lehet kiteleltetni; ezeket erős ládába kell tenni, melynek födelét vastag rostély zárja el.



Ezt a ládát a kertben félig beássuk, bőven telerakjuk gyeppe, mohával, lombbal, fakéreggel, sőt kódarabokkal is. A hernyókat csak tavasszal helyezzük át a rendes házikóba. A legtöbb kitevelt hernyót sóskaival, árvasalánnal, útilapuval, tikhúrral s egyéb apró növényekkel lehet felnevelni.

A meleg szobában vagy üvegházban való tenyésztés nagy figyelmet kíván, mert a hernyókat gyakran kell permetezni és bőven táplálni. Ezen az úton sokkal hamarabb fejlődik ki a lepke, sőt egyivadékú fajból második ivadékot is nevelhetünk, de e természetellenes tenyésztéssel általában csak kisebb termetű lepkéket fogunk nyerni.

A faágak, növénysszarak és gyökerek belsejében élő hernyók kitevelése sok nehézséggel jár, kivált oly fajoknál, melyek kétszer is kitevelnek, mint némely *Sesia*-faj s a *Cossidák*, ennél fogva czélszerű, ezeket csak tavasszal gyűjtenünk.

A *Sesiák* hernyóit sterilizált nedves homokréteggel ellátott öblös üvegedényekbe tesszük be, minőket aquariumokra használnak. Napos helyen nedvesen kell tartanunk. A *Cossida*-hernyókat, melyek a faházikót keresztül rágják, drótrostélylyal fedett pléhdobozban vagy nagyobb befőttes üvegben tenyésztjük, melybe nedves fűrészpont vagy korhadt fadarabokat teszünk, melyekben azután be is bábozódnak.

A *Microlepidopterák* hernyóit legczélszerűbb befőttes üvegben tenyésztetni, de nem szabad nagyon nedvesen tartani, mert különben megöli őket a penészgomba.

A kinek kertje van, elkerülheti azt a sok kellemetlenséget a melylyel a házikóban való hernyótenyésztés jár, a mennyiben számos fajt a szabadban tenésztethet. Erre a célra megfelelő nagyságú és hálósövetből készült zsákban a hernyókat a kertben levő fákra és bokrokra köti s a zsákból naponkint eltávolítja a hernyók ürülékét. Az apró növényeken élő hernyókat a növénynyel együtt leborítja ládával, melynek hiányzik az alja, fedelén pedig hálósövettel elzárt nyílást hagy. A teljesen kifejlődött hernyókat kiveszi és külön házikóba helyezi, a melyben zavartalanul bebábozódhatnak.

Ezt különben, a mennyire lehetséges, minden hernyóval megteszszük, a melyen észrevehető, hogy bábozódni készül. Erre abból következtethetünk, hogy a teljesen kifejlődött hernyónak színe többé-kevésbé megfakul (pl. *Dicranurák*, *Saturnia Pyri*) vagy már nem táplálkozik és nyugtalanul mászik körül a házikóban, mint pl. a *Saturnia Spini* és *Acherontia Atropos* hernyója. A hernyót ilyenkor legczélszerűbb külön-külön földdel telt kis virágcserepbe tenni s azt hálósövettel lekötni; a *Saturnia Spini*-t pedig nem kell, — mint azt sokan tenni szokták — papírzacskóba zárni, hanem oly házikóba, melyben sok a kódarab, melyek közt, félig a földben, könnyen begubózik.

*A bábok eltartása.* Ha egy-egy hernyótenyésztő házikóban aránylag csak kevés hernyó bábozódott, akkor a bábokat benne hagyhatjuk, mivel a régi táplálék-maradék eltávolítása után elegendő helye van a kikelő lepkének a kifejlődésre. Az alálógó pillangó-bábokat nem is tanácsos leszedni, mert különben eltorzul a lepke. A házikó sarkaihoz erősített gubókat is legjobban ott hagynunk.

Hogyha azonban sok a földben nyugvó báb, akkor jobb azokat kiszedni és külön házikóba áthelyezni; persze nagyon vigyáznunk kell ilyenkor arra, hogy az általuk készített földburkokat össze ne rontsuk, mert különben sok esetben elpusztul a báb (*Acherontia Atropos*). A kiszedett bábokat és gubókat a házikóban levő földrétegre helyezzük, laza mohával betakarjuk, s a mohát időnkint megnedvesítjük.

A kitevelő bábokat eleinte szintén fűtetlen, de száraz és levegőjárta helyiségben tartjuk, mert a hideget jól bírják, sőt úgy látszik bizonyos fokú hidegre szükségük is van. Hogyha siettetni akarjuk fejlődésüket, újév táján beviszszük a meleg szobába, a hol azonban gyakrabban meg kell őket permetezni.

A molypillék bábjaikat legczélszerűbb a tenyésztő-üvegben hagynunk, hogy a pillék is abban fejlődjenek ki. Ezeket is több ízben kell permetezni.

A *Psychidák* tenyésztésénél arra kell ügyelnünk, hogy a fákon, kerítéseken stb. talált



tokokat, melyekben a hernyó valószínűleg már bebábozódott, ugyanabban a helyzetben erősítsük meg a házikóban, melyben a szabadban találtuk, ellenkező esetben a kikelő lepke nagyobbára eltorzul.

*A hernyó-napló.* A lepkék tenyésztésének egyik célja, hogy ez úton a hernyókat s életmódjukat megismerjük. Ennek elérésére szükséges megfigyelnünk, minő hernyóból nyertük a kikelt lepkét, valamint, hogy az így szerzett ismereteinket le is írjuk. Ez okból a hernyótenyésztésről naplót vezetünk, a melybe mindazt felvesszük, a mit a feljegyzésre érdemesnek tartunk. Ennélfogva úgy rendezzük be a tenyésztést, hogy megfigyeléseinkben ne tévedhessünk.

Ehhez képest folyó számmal látjuk el mind a tenyésztő- mind a bábházikókat. Az oly hernyót, melyet nem ismerünk, vagy melynek életmódját meg akarjuk figyelni, egészen elkülönítve neveljük, bábját is külön tartjuk, ha másképpen nem lehet, akkor úgy, hogy a bábházikóban számozott czédulát helyezünk alája vagy melléje.

A naplóban feljegyezzük a házikó számát, melyben valamely hernyót elhelyeztünk, valamint a napot és helyet, a mikor és a hol találtuk s a növényt, a melyen élt, nemkülönben a vedlés és bebábozódás napját. Beiktatjuk továbbá az oly hernyó lehető pontos leírását, melyet nem egészen biztosan ismerünk, vagy a mely a kéznél levő ábrákkal nem egyezik meg tökéletesen, valamint azt is, mennyiben változott meg a vedlés folyamán, sőt ha lehetséges, a hernyó rajzát is csatoljuk. Utóbb hozzáírjuk, hogy a bábót mely házikóban, esetleg mily szám alatt helyeztük el és végül, minő lepke fejlődött ki belőle. A napló lehet táblázatos alakú; rovatai a következők: 1. hernyó- és bábház száma; 2. a hernyó leírása; 3. lelőhelye; 4. mikor találtuk (nap); 5. tápláló növénye; 6. vedlése; 7. mikor bábozódott; 8. mikor kelt ki a lepke; 9. egyéb megjegyzések.

Más naplót vezetünk a kirándulásokról. Ebben feljegyezzük a gyűjtés helyét, napját s az időjárást, valamint azt, vajjon korán vagy későn tavaszodott-e ki s ennek jellemzésül a legismertebb növények virágzásának

idejét stb. Ezek után felsoroljuk névszerint az ismert lepkéket, majd azok számát, melyeket nem ismerünk; továbbá ugyan így a talált hernyókat és bábokat.

### A lepkék kikészítése.

*A lepke kikelése és megölése.* A lepke kikelése előtt a báb a szokottnál merevebb lesz, sőt burkán át néha már némely szín is átcsillámlik. Ebben az állapotban már nem szabad megérinteni, mert különben a lepke nem fejlődik ki tökéletesen. Végre a báb burka szétreped s a lepke kikelvén belőle, csendes helyet keres, a hol szárnyainak növekedését és megszilárdulását megvárja.

A kikelés ideje nem egyforma. A nappali lepkék korán reggel, a *Psychidák* és *Orgyia*-fajok pedig a nap folyamán kelnek ki s a hímek igen gyorsan kifejlődnek, de mivel azonnal igen élénken rajzanak, bajos tiszta példányt kapnunk, ha jókor meg nem fogjuk; ugyanígy van ez a *Thaumatopeoa processionea*-val is, mely éjjel 10—12 órakor kel ki s hímjei reggelre már mind kopottak.

Általában azonban óvakodnunk kell a kikelt lepkéket nagyon hamar megölni, mert nagyságuk szerint néhány órára, sőt egész napra is szükségük van, hogy teljesen kifejlődjének. Ha idő előtt öljük meg őket, szárnyaik egészen összezsugorodnak.

Ha a lepke teljesen kifejlődött, a cyankáliumos üveggel kiveszszük a házikóból, még pedig kicsinyeket, nagyokat egyaránt, csakhogy a nagyobbakat (pl. *Saturnia Pyri*, *Acherontia Atropos*) megfelelő hosszú és tágas üveggel. A nagy lepkéket tovább hagyjuk az üvegben, mint a kicsinyeket, sőt a legkisebbeket (*Psyche*, molypillék) legcélszerűbb mihelyt elaléltak, nyomban kivennünk és feltűznünk, mert akkor még egészen hajlékony a szárnyuk; ha tovább hagyjuk az üvegben, a halálmerevség miatt gyakran alig lehet őket feltűzni. Ha valamelyik feltűzött lepke feléled, ismét a cyankáliumos üvegbe teszszük, úgy, hogy annak dugója aljába tűzzük s a dugót megint helyére teszszük. A mikor csak tehetjük, a nagyobb nappali lepkéket, zúgókat és szövőket, mielőtt a cyankáliumos üvegbe tennők,



mellükön két ujjal gyöngén megfogva, kissé megszorítjuk, hogy a lepke a bábban belül szorult nedvet kibocsássa, ellenkező esetben az üveget is, önmagát is elcsúfítja.

*A feltűzés.* A feltűzésnél igen óvatosan kell eljárni, s a lepkét legfeljebb balkezünk hüvelyk- és mutató ujjával mellénél szabad megfogni s úgy feltűzni. A mely lepke lefelé csapta szárnyait, azt a csiptető segítségével addig kell igazítani, míg a szárnyak kellő helyzetbe nem jutnak. Esetleg előzetesen alulról tűzzük fel és csak miután szárnyait megigazítottuk, tűzzük fel szabályosan, azaz függőlegesen a tor közepén körülbelül a tűnek kétharmadmagasságára.

A feltűzésre fehér rovartü is használhatunk, de legjobb az úgynevezett »Ideal« fekete acéltű, melynek 1., 2. és 3. száma elég erős a nagyobb és legnagyobb lepkékre, viszont az egy- és kétnullás (0 és 00) a kisebb termetű lepkékre való. Az egészen apró molypilléket úgynevezett minutiatűre tűzzük; ez 6—7 mm hosszú ezüstsodrony, melynek nincsen gombja s a melylyel ennél fogva a pillét akár felülről, akár alulról feltűzhetjük.

A házikóban kikelt vagy kiránduláson fogott lepkéket ne feszítsük ki még az nap, hanem helyezzük éjjelre a puhítóba, vagyis szitált és jól megnedvesített homokkal csaknem színgig telt kerek és mély cseréptálba, melyet, miután a lepkéket a homokba tűztük, üvegharangal lefödünk. Másnapra a lepkék halálmerkésüket elvesztik és könnyen kifeszíthetők.

Hasonlóképpen bánunk el oly lepkékkel, melyeket feltűztünk ugyan, de csak később, esetleg csak évek múlva érünk rá kifeszíteni, továbbá a melyeket papírhüvelyben tettünk el, vagy talán más országból, más világrészből kaptunk. A papírhüvelyben levőket a hüvelylyel együtt teszszük bele a puhítóba, a melyből másnap kivevén a lepkéket, feltűzzük és nagyságukhoz képest még egy, vagy több napig a puhítóban hagyjuk, míg eléggé meg nem puhultak. A lepkét nem szabad nagyon sokáig a puhítóban hagyni, mert különben a vízpáraktól csöppek gyűlnek össze a szárnyakon, vagy penész képződik; a csöppeket ecsettel eltávolíthatjuk ugyan, a penészedésnek pedig kevéske carbol-oldattal vehetjük elejét, melyet

a homokra öntünk; de nagyobb baj is érheti az ily lepkéket, t. i. az, hogy rothadásba mennek át, a mitől azután nagyon könnyen lehull a csápjuk és a potrohuk. A zöld Geometrákat alkohollal nedvesített homokon kell puhítani, különben elvesztik színüket.

Kifeszítés előtt minden lepkének ferdén tartott csiptetővel erősen megnyomjuk a mellét, illetőleg szárnyai tövét, s azonkívül a megpuhítottak szárnyai tövét ecset segítségével alkohollal is bekenjük.

*A lepkék kifeszítése.* A gyűjteménybe a lepkét teljesen kiterjesztett szárnyakkal helyezzük el, nemcsak azért, mert így szebb, mint csukott vagy ferdén álló szárnyakkal, hanem azért is, mert tudományos vizsgálatra csak ilyen alakban alkalmas.

Erre a célra a lepkét ki kell feszíteni vagy kikészíteni (praeparálni), még pedig a feszítődeszkán, melyen szárnyait kiterjesztjük s ebben a helyzetben hagyjuk, míg teljesen meg nem száradt.

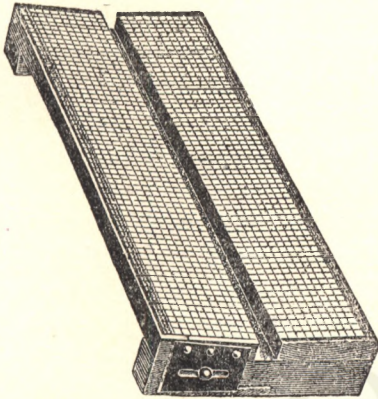
*A feszítő deszka.* A legegyszerűbb feszítő deszka két hosszúkás, keskeny deszkadarabból áll, melyet mindkét végén bizonyos távolságban egymástól haránt léczre rászégezünk s a hézag alá tőzeglemezt enyvezünk, vagy a hézag alá kivájt hosszanti léczet erősítünk s abban helyezzük el a tőzeget. A feszítődeszka 35—40 cm hosszú, puha fából, legcélszerűbben hárs- vagy nyárfából készül; a két oldaldeszka mindegyike 3—7 cm széles, külső szélén kissé vastagabb, mint belső szélén. A kettő között levő hézag (vályu) szélessége a lepke potroha szerint változik és legalább másfélszer oly széles.

Igen ajánlható az oly feszítő deszka, melyen az egyik oldaldeszka csavarral szélesebbre vagy keskenyebbre igazítható, úgy hogy mindenféle nagyságú lepkét feszíthetünk rajta. Tanácsos a két oldaldeszkát párhuzamos vonalakkal ellátni, hogy a feszítendő lepke szárnyait egyforma magasra igazíthassuk; ezért némelyek igen híg csirizzel vékony koczkás papírt is ragasztanak a deszkára, hogy a lepkét teljesen szimmetrikusan kifeszíthessék (10. ábra). A vályuban levő tőzeget gyöngé arzen-oldattal nedvesítjük meg; ez az élősködő rovarokat hosszú időre távol tartja.



A minutiatún levő molypillék számára egészen vékony feszítődeszka kell, melynek alján bodza- vagy napraforgó-bél van.

*A kifeszítés.* Mielőtt a kifeszítéshez fognánk, megfelelő feszítődeszka vályuja mellé rajz-vászomból a deszka hosszában szelt, egy-egy többé-kevésbbé keskeny szalagot tűzünk vastag fejű aczeltűvel (a feszítésnél kizárólag ilyen tűket használunk), még pedig a deszka közepén, a honnan a feszítést kezdjük.



10. ábra.

A kifeszítésnél mindenek előtt arra ügyeljünk, hogy a lepke szabályosan, azaz függőlegesen, a tor közepén legyen feltűzve, ellenkező esetben újra kell feltűzni a lepkét, mert különben szinte lehetetlen helyesen kifeszítenünk. Arra is kell ügyelni, hogy a lepke tökéletesen kimult-e, mert különben vergődése alkalmával könnyen elromlik.

A feszítendő lepkét a csiptetővel (11. ábra) egészen függőlegesen a feszítődeszka vályujába tűzzük és megigazítjuk lábait, melyek



11. ábra.

gyakran a szárnyak alatt az oldaldeszákra fekszenek. A felpuhított lepke testét a vályuba szúrt tűvel megerősítjük, hogy a szárnyait jól felhúzhassuk, a nélkül, hogy az egész lepke elforduljon.

Ezek után ráborítjuk a lepkére a vászon-szalagot, melyet balkézzel tartva, a jobb

kézben levő feszítőtűvel (nyélbe foglalt éleshegyű varrótű; 12. ábra) a lepke felső szárnyát fölfelé húzzuk, de mindig a tövén levő egyik bordánál fogva, nehogy átlukaszszuk. A felső szárnyat a fölfelé húzásnál többnyire az alsó szárny is követi, úgy hogy ezen csak keveset kell segíteni, ellenkező esetben a felső szárnyat csak fokozatosan és mindig csak annyira húzzuk fölfelé, hogy még befedje az alsó szárny elülső



12. ábra.

szegélyét, azután utána húzzuk az alsó szárnyat is, s csak ezután igazítjuk meg véglegesen a felső szárnyat; végül jól megfeszítjük a vászonszalagot és tűvel leszúrjuk. Ha a lepke egyik oldalával így elkészültünk, a másikkal ugyanígy járunk el. A feszítésnél csaknem általánosan elfogadott szabály, hogy a két felső szárny belső szegélye egyenes vonalat alkosson.

Miután a kifeszítést befejeztük, megigazítjuk a lepke csápjait, úgy hogy a felső szárny elülső szegélyével párhuzamosan álljanak, de minden esetre még gombostűre tűzött kis darab kemény papírral leszorítjuk a lepke fejét és csápjait. Nemkülönböztetve megigazítjuk potrohát is, mely alá okvetlenül kis gyapotpamatot helyezünk. Végül leborítjuk papírszalaggal a szárnyak födetlenül maradt külső részét s a deszka aljára a feszítés napját jelző czédulát erősítjük.

A megtelt feszítődeszkát lehetőleg zárt helyen (szekrényben stb.) tartjuk, hogy a portól, molytól s egyéb rovarától megóvjuk.

A lepkét nagyságához mérten 8—14 napig hagyjuk a feszítődeszkán, mert ha hamarabb leveszszük, könnyen megesik, hogy szárnyai lekonyulnak. A levétel alkalmával a lepke alá kis czédulát tűzünk, melyre felírjuk a helyet és napot, hol és mikor fogták, valamint a gyűjtő nevét. A minutiatún levő lepkét azonban előbb napraforgó beléből borotvával vagdalt és közönséges rovartüre tűzött kis kockára vagy szeletre kell feltűzni.



## A lepkegyűjtemény.

A feszítődeszkáról levett és termőhely-czédulával ellátott lepkéket ideiglenesen bármilyen, jól záró és tőzeggel kirakott dobozba tesszük, s a dobozba kevés naphthalint szórunk. Egész évi gyűjtésünk befejeztével, vagy a tél folyamán az időközben összegyűlt lepkéket az ideiglenes dobozokból kivesszük, s az egyenlőket együvé tűzve pontosan meghatározzuk. A meghatározott és névvel ellátott lepkéket rendszeres sorrendben a végleges fiókokba rakjuk át.

Ily fiókok készen kaphatók, de ügyesebb asztalossal készíttetni is lehet. A fiók 40—50 cm hosszú és 30—36 cm széles, de a kisebb fajta kényelmesebben és könnyebben kezelhető. Magassága olyan legyen, hogyha alját tőzeggel vagy parafával kibéleljük, a beletűzött tű számára 4—5 cm hely maradjon, vagyis az egész magasság a földéllal együtt 6—7 cm lehet.

A földél vagy egészen fából vagy csak keretből áll, melybe üvegtáblát illesztünk bele. A fiók alját tőzeg- vagy parafalemezekkel rakjuk ki, melyeket odaenyvezünk, végül egészen híg enyv vagy csiriz segítségével fehér papírral leragasztjuk. A lemezeket előzőleg gyöngé arsen-oldattal megnedvesítjük, s azután jól megszáritjuk.

E fiókok számára, ha annyira felszaporodtak, hogy az kívánatosnak látszik, külön szekrényt készíttetünk, a melyben a foganatyúval ellátott fiókokat keskeny lécz választja el. A szekrény oly széles is lehet, hogy két sor fiókot befogad, de kívánatos, hogy ne legyen túlságos magas.

A szekrényt ne állítsuk közel a falhoz és lehetőleg fűtött szobában tartsuk, mert fűtetlen szobában a lepkék könnyen megpenészednek.

*A gyűjtemény rendezése.* A gyűjtemény rendezését csak akkor kezdjük meg, ha már nagyobb számú lepkét gyűjtöttünk össze. Eleinte lakhelyünk környékének átkutatására szorítkozunk, de arra törekedünk, hogy minden faj nagyobb számú példánnyal legyen képviselve. Csak ha környékünk lepkéit nagyobbára összegyűjtöttük, igyekezzünk a többi hazai lepkefajokat is megszerezni és végül esetleg a külföldi fajokra is kiterjeszkedhetünk.

A rendezésnél a meglevő anyagból a legtisztább, legnagyobb, éles rajzolatú példányokat válogatjuk ki a gyűjtemény számára. Az oly fajokból, melyek kevésbé változnak, többnyire elégséges egy vagy két hím és nőtény, valamint a nappaliakból egy megfordítva feszített példány, úgy hogy a lepke szárnyának alsó lapja is látható legyen. Oly fajokból azonban, melyek tetemesen változni szoktak, nem elégséges 1 vagy 2 pár, sőt gyűjteményünk annál értékesebb lesz, mennél több különböző nagyságú, színezésű, más-más vidékről vagy országból származó példányokat foglal magában. Ellenben a tudományra csaknem értéktelen az oly gyűjtemény, melyben minden egyes példány termőhely-czédulával nincsen ellátva.

A gyűjtemény számára félretett példányokat végül rendszeres sorban felállítjuk, azaz abban a sorrendben, melyet a jelen vagy más szakmunka követ. Czélszerű, ha előbb kiszámítjuk, hány faj fér el az illető fiókban s erre



13. ábra.

a fiókot, a fehér aljára esetleg zöld vízfestékekkel húzott vonalakkal rovatokba osztjuk s a rovatok közepére tűzzük az egyes példányokat. Legelőször felírjuk az illető lepkecsalád és ez alá a nem nevét, azután sorjában feltűzzük a törzs-fajt feltüntető példányokat, majd a nagyságban, rajzolatban és színezésben eltérőket és végül az esetleges hermaphroditákat. Alájuk pedig a faj nevét írjuk. Ezek után következnek a törzsalaknak külön névvel jelölt fajváltozatai és eltérései. A jelölésre a Hoffmann-féle nyomtatott czédulákat használhatjuk, melyeket egészen rövid gombostűvel a fiók aljára erősítünk, még pedig hajlított végű csiptetővel (13. ábra), melyet különben a lepkék betűzésére is használunk, sőt kívánatos, a lepkéket csakis ily csiptetővel tűzőgetni át.

Oly hazai fajok részére, melyek még hiányzanak, helyet hagyunk s ezek czéduláit szintén beletűzzük.

*A gyűjtemény gondozása.* A lepkegyűjtemény



czélja, hogy alkalmas legyen tudományos használatra, az állatok ismeretét közvetítse s a mellett a szemnek kellemes látványt nyújtson. Hogy e célnak megfelelhessen, szükséges arra ügyelnünk, hogy a benne foglalt példányok lehetőleg tiszták, épek legyenek és egyenlő magasságban feküdjenek. Ebből a szempontból igyekeznünk kell a silányabb példányokat jobbakkal pótolni, kivált olyanokkal, melyeket hernyóból tenyésztettünk. A mellett pedig lehetőleg óvnunk kell a gyűjteményt a világosság és nedvesség ártalmas hatásától, valamint a por és főleg az élősködő rovarok pusztításai ellen.

Gyűjteményünk legveszedelmesebb és legkonokabb ellenségei az élősködő rovarok. Ezek közé tartoznak az *Anthrenus*-, *Dermestes*- és *Ptinus* bogarak lárvái, az *Ephestia elutella* és más, kivált *Tinea*-nembeli molypillék hernyói, a *Troctes pulsatorius* stb. Jelenlétüket elárulja az a barnás por, mely a megrágott lepkék alatt látható. Mihelyt ennek legcsekélyebb nyomát észre vesszük, az illető lepkét azonnal leöntjük néhány csöpp benzinnel, egyúttal pedig, kivált ha jól zár a fiók, annak egyik sarkába carbollal, chloroformmal vagy kénszulfiddal átitatott gyapotpamatot tűzünk; némelyek a mirban-olajat ajánlják.

Az élősködő rovarok legtöbb esetben a másoktól kapott lepkék útján kerülnek a gyűjteménybe, valamint oly lepkékkel, melyeket nagyon sokáig hagyunk a feszítődeszkán, a hol ama rovarok könnyen hozzájuk férhettek. Ennélfogva az ily lepkéket néhány hétig el kell különíteni és csak akkor helyezhetők a gyűjteménybe, ha az alatt az idő alatt a megtámadtatásnak semmi nyoma sem látszik.

A megpenészesedett lepkéket először is jól meg kell szárítani s azután eczet-aetherbe vagy carbol-oldatba mártott ecsettel megnedvesíteni; ettől a penészesedés azonnal eltűnik, vagy ha még nyoma maradna, azt puha ecsettel el lehet távolítani. A poros lepkéket is puha ecsettel tisztogatjuk meg, kellő óvatossággal.

A rézrozsdát, mely némely faj tűjén képződik, carbolos alkohollal (1 rész carbol, 6 rész alkohol) kell megnedvesíteni és 15 percz mulva el lehet távolítani; de tanácsos a lepkét egyúttal más, fekete türe tűzni. Erre a célra éjjelre

a puhítóba helyezzük és másnap újra feszítjük. Egyes fajoknál, kivált a fák belsejében élő *Cossidáknál* és *Sesiáknál* gyakran megesik, hogy eleinte potrohuk, idővel pedig szárnyuk is elzsirosodik. A *Cossidákat* finom tajtékporral telt dobozba teszszük, a porral egészen befödjük, és néhány nap mulva kivéve, a reájuk tapadt port finom ecsettel óvatosan eltávolítjuk. Abban az esetben, hogyha csak a lepke potroha zsiros, letörjük azt és alkohollal vegyített aetherben vagy benzinnel áztatjuk néhány napig, s azután újra felragasztjuk. A *Sesiákat* s egyéb kisebb fajokat egészben, tüstül együtt 1—2 napig aetherben vagy benzinnel áztatjuk.

Az elzsirosodott nappali lepkéket azonban fel kell puhítani s újra kifeszíteni, mely alkalommal szárnyuk alá és fölé itatóspapírt teszünk.

A letört testrészeket: a potrohot, a szárnyakat és csápokat vizahólyaggal vagy syndetikonnal ragasztjuk meg.

### A biológiai gyűjtemény.

Kétségtől szerfelett emeli a lepke-gyűjtemény érdekes és értékes voltát, ha lehetőleg számos fajnak lepkéje mellé tűzhetjük annak petéjét, hernyóját, bábját és esetleg gubóját is. Ezek összegyűjtése és kikészítése azonban sok fáradsággal és veszéllyel jár.

A petét, miután forró vízben vagy borszeszben megöltük, vizahólyaggal darabka keményebb papírra ragasztjuk, s azt türe tűzzük. Abban az esetben, ha a peték elrendeződése sajátságos, mint pl. a *Malacosoma neustria*-é, *Saturnia Spini*-é stb., akkor azokat az ággal együtt őrizzük meg, úgy a mint találtuk.

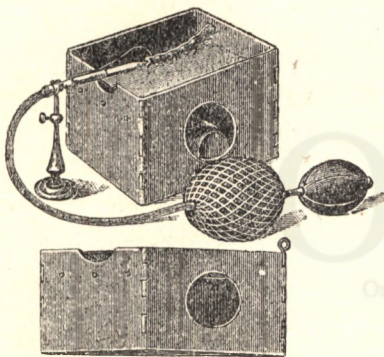
A hernyót a következő módon kell kikészíteni. Miután a hernyót cyankáliumos üvegben megöltük, hegyes ollóval kis nyílást vágunk a farán, azután több réteg itatós papír közé téve, az említett nyíláson át kiszorítjuk a hernyótest puha részeit. Ha teljesen üres a bőr, vékony üvegcső kihegyezett végére húzzuk és kevéske vizahólyaggal odaragasztjuk, vagy kis aczélkészülékkel odaerősítjük, azután a kis állványon nyugvó üvegcső végére ráhúzzuk a fujtatóba vezető gummicsovét s a fuj-



tatóval addig szárítjuk a hernyóbőrt borszeszlámpással megmelegített vastag rézlemez fölött, míg teljesen meg nem szárad. (Lásd az egész készüléket feltüntető 14. ábrát.)

A megszáradt hernyóbőrt lehetőleg a hernyó tápláló növényének levelével együtt praeparált ágacskájára ragasztjuk vagy a farnyíláson keresztül húzott növény szárra erősítjük meg és gombostűre tűzzük. Az egészen apró hernyókat, valamint a *Psychidák* nőtényeit is úgy praeparáljuk, hogy kémlő csőben addig tartjuk lámpa fölött, míg felduzzadnak, akkor gyorsan lehütjük, mert különben megperzselődnek vagy szétrepednek.

Az oly hernyókból, melyek vedléskor más színűek, több példányt helyezünk a gyűjteménybe, de általában tanácsos, minden fajból



14. ábra.

lehetőleg egy fiatalkori s egy csaknem teljesen kifejlődöttet kikészíteni; az egészen kifejlődött hernyó nem igen alkalmas erre.

A bábót borszeszben megöljük és magas hőfokon megszáritva gombostűre tűzzük. Az ághoz, fűszálhoz erősített bábót az ág vagy fűszál darabkájával együtt helyezzük a gyűjteménybe, nemkülönben a gubót is azon módon, a mint találtuk.

A *fürkészdarazsak és legyek*, melyek a hernyóból, bábból kikelnek, szintén megőrizendők és lehetőleg az illető bábbal együtt helyezendők el. A fölös példányokat valamely szakemberhez juttatjuk, megnevezvén azt a hernyófajt, a melyből kikeltek. Az ilyeneket semmiesetre sem szabad megsemmisíteni; a fürkészdarazs nem ritkán becsesebb magánál az illető lepkénél.

A kikészített s a faj nevével jelzett petét, hernyót stb. külön fiókokban is őrizhetjük, ha nem akarjuk mindjárt a lepkegyűjteményben elhelyezni.

### A gyűjtemény gyarapítása és megnagyobbítása.

A lepkegyűjtők legnagyobb részénél bekövetkezik az az idő, mikor helyi vagy hazai gyűjteményöknek keretét kitágítani s azt európai vagy palaearktikus gyűjteménynyé óhajtják átalakítani. Ez csere vagy vétel útján érhető el. Cserére legalkalmasabbak azok a fajok, melyek nálunk gyakoriak, külföldön pedig csak gyéren vagy éppen nem fordulnak elő. Ily fajok fejében a legtávolabb vidékek lepkéit is megkaphatjuk, de csak tiszta ép példányokat küldjünk cserébe és csak ilyeneket fogadjunk is el; legfeljebb igen ritka fajokra nézve tehetünk kivételt, melyekből esetleg még kissé sérült példányokat is elfogadhatunk.

Cserénél az árakra nézve a Staudinger és Bang-Haas-féle drezdai rovarkereskedés árjegyzéke irányadó, melyekhez képest a kereskedők a nekik szállított lepkék árából bizonyos összeget levonnak.

Vételnél eleinte csak a ritka fajokra szorítkozunk, a melyek cserében csak ritkán vagy egyáltalában nem kaphatók.

A postán küldendő lepkéket igen óvatosan kell csomagolni, hogy útközben meg ne sérüljenek. Legcélszerűbb őket tőzeggel kibélelt fenekű szivardobozokba sűrűn és erősen betűzdelni s a vastagabb potrohúakat két gombostűvel megerősíteni. A doboz fenekét előbb gyapotrétéggel befödjük, a melyben a netalán letöredező potrohok, csápok, lábak megakadnak.

Ezeket a dobozokat papirba göngyöljük és könnyű faládba helyezzük, a melyben a közepén levő dobozokat minden oldalról gyaluforgács vagy széna veszi körül, de ne szorosan, úgy hogy azok ne mozogjanak ugyan, de mégis rugalmasan legyenek elhelyezve. A ládát ne szegezzük le vastag és hosszú szegekkel, mert különben az erős ütésektől a csápok és egyes testrészek letörnek.



## ELSŐ CSOPORT.

### Rhopalocera. Bunkóscsápúak. Nappali lepkék.

Nagyobb és kisebb lepkék; szárnyaik nagyok, többnyire élénkszínűek, rendszerint alsó lapjukon is. Potrohuk szárnyaikhoz képest kicsiny, csak a *Hesperidáknál* valamivel nagyobb. Csápjuk bunkósan végződik és rendszeren meghaladja a felső szárny félhosszát. Nappal repülnek és szárnyaikat nyugalomban fölfelé tartják. Hernyójuk 16-lábú (3 pár ízelt s 5 pár álláb), nagyrészt hengeres, olykor ászka alakú, csupasz vagy finoman szőrözött, egyes csoportoknál tüskékkel vagy tüskeszerű szőrös szemölcsökkel, úgynevezett áltüskékkel fegyverzett; legtöbbje a növényeken szabadon él, számos faj társasan s csak kevés faj található egyenkint összefont levelek közt. Bábjuk nagyobb részt farán megerősítve, fejfelé lóg.

#### I. család. Papilionidae. Pillangófélék.<sup>1)</sup>

Ebbe a családba tartoznak a legnagyobb, legpompásabb pillangók; kivált a trópusok alatt élnek; hazánkban csak kevés faj él; ezek színe sárga vagy fehér, fekete rajzokkal. Csápjuk rövid, csúcsán fokozatosan megvastagodott. Szemük félgömbalakú, csupasz. Hernyójuknak a tarkón villaszerű húsos szerve van, mely kitolható s ilyenkor bűzös váladékot bocsát ki.

##### 1. nem. *Papilio* L.

Nagy, sárga lepkék, fekete foltokkal és sávokkal; felső szárnyuk széles, háromszög alakú; alsó szárnyuk kissé fogazott s farkszerű nyujtványnyal bír, belső zugán szemfolttal van díszítve. Hernyójuk csupasz, feje kicsiny. Bábjuk szögletes, fejetájéka két-hegyű, hátrafelé hengeres; övvel ághoz erősített.

1. *Podalirius* L. Kardospille (2. tábla, 1. c. ábra). Országsszerte gyakori két, kedvező időben három ivadékból áll. — aug. hónapokban. 63—75 mm. Az első

<sup>1)</sup> A *pillangó* szót népünk megrövidítette és *pillé*-nek nevez minden lepkét; számos esetben mi is alkalmazzuk ezt az elnevezést.

nemzedék szárnyán gyakran a 8 sáv közül az 5. és 7. ketté oszlott: var. *decemlineatus* Aig. (*reductus* Schultz); ritkábban a 4. és 5. sáv között is rövid sáv jelenkezik: var. *undecimlineatus* Eim.; viszont megvan a kivételes sáv, de az 5. és 7. rendes sáv osztatlan: var. *novemlineatus* Aig. A második és harmadik nemzedék szárnya és potroha fehérebb, farka hosszabb: var. *Zanclaeus* Z. Hernyóján (2. tábla, 1. a. ábra) gyakran hiányzanak a sárgászöld oldalcsikok; májustól októberig a közönséges mandolán (*Amygdalus communis*), kökény-szilván (*Prunus spinosa*; 2. tábla, B. ábra) s egyéb *Prunus*-féléken él. Bábja (2. tábla, 1. b. ábra) nyáron zöld, a kitelelő barna.

2. *Machaon* L. Fecskefarkú pille (2. tábla, 3. c. ábra). Országsszerte gyakori két ivadékból áll májustól júliusig. 65—75, kivételesen 92 mm. Az I. iv. olykor erősebb rajzú, a kék sáv szélesebb: ab. *Sphyrus* Hb. (Budapest, Tengermelekk), vagy a felső szárny submarginalis sávja igen keskeny, egészen fekete: ab. *tenuivittata* Spengel (Budapest); néha a csúcsa előtt levő petty alatt a 6. sejtben kisebb petty jelenkezik: ab. *bimaculatus* Eim. (Budapest, Arad, Puj), vagy mind a két petty hiányzik: ab. *immaculatus* Schulz (Puj); elvétele az alsó szárnyon néhány vörös folt mutatkozik: ab. *rubromaculatus* Aig. A II. iv elvétele sötétebb, barnába hajló színű: ab. *aurantiaca* Spr., vagy potrohán csak keskeny



fekete hosszanti sáv van: ab. *Drusus* Fuchs. Hernyója (2. tábla, 3. a. ábra) május—augusztusban főleg a füszeres kaporon (*Anethum graveolens*) és a vad murokon (*Daucus carota*; 2. tábla, 4. ábra) él. Bábja (2. tábla, 3. b. ábra) nyáron zöld, a kitelelő szürke vagy barna.

Más európai fajok: *Alexanor* Esp. (2. tábla, 2. ábra) Dalmácia stb. — *Hospiton* Géné Korzika, Szicília.

## 2. nem. *Thais* F.

Középnagyságú sárga lepkék, fekete rajzokkal és piros, kék pettyekkel; a felső szárny csúcsa lekerekített, az alsó szárny szegélye kissé fogazott, a csáp igen rövid. A hernyó néhány sornyi áltüskével borított. A báb fején és farán szállal különböző tárgyakhoz erősíti magát.

1. *Polyxena* Schiff. *Polyxena*-pille (2. tábla, 5. ábra). Hazánkban márczius—május hónapban mindenütt gyakori, a hol tápláló növénye előfordul. 50—55, kivételesen 62 mm. Olykor sötétebb, barnásszínű: ab. *ochracea* Stgr.; gyakran a felső szárny 6. sejtjében piros petty van: ab. *Cassandra* Mn., ritkán az 5. sejtben is piros petty mutatkozik: ab. *bipunctatus* Cosmovici (Budapest); elvértve az összes piros pettyek sárgává válnak: ab. *meta* Meig. = *rufescens* Obth. (Budapest, Arad); déli tájakon kisebb, sötétebb rajzú: var. *Cassandra* Hb. (Tenger-mellék). Hernyója vörössárga vagy barnásszürke; június—júliusban a közönséges farkas-almán (*Aristolochia Clematitis*) él.

Más európai fajok: *Cerisy* B. (2. tábla, 4. ábra) Balkán stb. — *Rumina* L. (2. tábla, 6. ábra.) Dél-Európa.

## 3. nem. *Parnassius* Latr.

Többnyire nagy pillangók. Szárnyaik kerekítettek, épszelűek, fehérek vagy igen világossárgák, a szegélyen gyéren pikkelyezettek, üvegszerűek; a felső szárnyon fekete foltok, az alsón nagyobbára piros szemek vannak. A nőtény potrohának alján táskaalakú szerv van. Hernyójuk hengeres, pettyes, rövid szőrű szemölcsökkel. Bábjuk zömök, fehér sávokkal díszített; laza szövédében alakul át.

1. *Apollo* L. *Apollo*-pille (3. tábla, 1. ábra, b. ♂, c. ♀). Hegyes vidékeinken július—augusztusban helyenkint gyakori. A ♂ 68—75, a ♀ pedig 72—90 mm. A Kárpátokban gyakran sárgásszínű, a felső szárnyán levő fekete foltok erősen kifejlődtek: var. *carpathicus* Rbl. & Rgh.; olykor a felső szárnyon is piros petty mutatkozik: ab. *pseudonomion* Christ.; az alsó szárny foltjai nagyrítján feketék: ab. *Novarae* Obth. (T.-Teplicz). A Velebit hegységben tiszta fehér, kissé apróbb pettyekkel: var. *liburnicus* Rbl. & Rgh. Hernyója (3. tábla, 1. a. ábra) június—júliusban a fehér varjuhájon (*Sedum album*; 3. tábla, 4. ábra) él; csak verőfényes napokon, a déli órákban táplálkozik.

2. *Mnemosyne* L. *Mnemosyne*-pille (3. tábla, 3. b. ábra). Hazánk hegyes-dombos vidékein áprilistól júliusig gyakori. 60—65 mm. Havasokon olykor több fekete rajzzal és behintéssel bír: var. *melaina* Honr. A felső szárnyának üvegszerűen átlátszó szegélyét néha fehéres pettyek sora szakítja meg: a var. *nubilosus* Christ. átmeneti alakja. Hernyója (3. tábla, 3. a. ábra) ápr.—májusban az odvas keltikén (*Corydalis cava*; 3. tábla, B. ábra) él; csak éjjel táplálkozik, nappal alom alá rejtőzik.

Más európai faj és rokon nem faja: *Dellus* Esp. (3. tábla, 2. ábra.) Alpesek. — *Doritis Apollinus* Hb. (2. tábla, 7. ábra, a. ♂, b. ♀). Görögország stb.

## II. család. *Pieridae*.

Középnagyságú pillangók; színük fehér vagy többé-kevésbé sárga, szárnyaik épszelűek, többnyire sötétszínű szegélylyel; szemük félgömbalakú, csupasz. Hernyójuk nyulánk, rövid szőrökkel borított, több fajé kártékony. Bábjuk a fej tájékán ékben végződik s övvel van megerősítve.

### 1. nem. *Aporia* Hb.

A szárnyak gyéren pikkelyezettek, fehérek, az erek feketék; a csáp fokozatosan megvastagodott. A hernyó hengeres; szőrös. A báb zömök.

1. *Crataegi* L. *Galagonya*-pille (3. tábla, 4. c. ábra). Május és júniusban országszerte közönséges. 55—57 kivételesen 68 mm. Olykor, kivált a felső szárnya, csaknem pikkelytelen: ab. *alepica* Cosmovici. Hernyója (3. tábla, 4. a. ábra) közös fonadékban, »hernyófészek«-ben kitelelvén, májusig a cseregálagonyán (*Crataegus Oxyacantha*; 3. tábla, C. ábra) és gyümölcsfákon él, melyekben némely évben nagy kárt tesz. Sárgás bábját (3. tábla, 4. b. ábra) faágakhoz erősíti.

### 2. nem. *Pieris* Schrk.

Felső szárnycsúcsa meglehetősen élesen fekete; a csáp hosszú, hirtelen megvastagodott. A hernyó hengeres, szőrözött, társasan él, kivált káposztaféléken. A báb fejrése hegyes, háta ékszerűen kiálló.

1. *Brassicae* L. *Káposztapille* (4. tábla, 1. ábra, c. ♂, d. ♀). Országszerte közönséges 2—3 ivadékból ápr.—jun., aug. és okt. hónapokban. 60—65 mm. Délszaki tájakon a II. nemzedék alsó szárnyainak fonákja olykor igen halványszínű: a var. *catoleuca* Röber átmeneti alakja. Hernyója (4. tábla, 1. a. ábra) jun.—szept.-ben a repczekáposztán (*Brassica Napus*; 4. tábla, B. ábra) és a főzelekáposztán (*Brassica oleracea*) él, melyben nagy kárt szokott tenni.



2. *Rapae* L. Répa-pille (4. tábla, 2. ábra, c. ♂, d. ♀). Országsszerte közönséges 2—3 ivadéokban ápr.—máj., jun.—aug. és szept.—okt.-ben. Az I. nemzedék 40—46, a II., III. pedig 43—48 mm. Az I. nemz. apicalis foltja gyakran szürke, alsó szárnyának fonákja pedig halvány fakó-sárgás: ab. *leucotera* Steph., vagy minden feketés rajz nélkül való: var. *immaculata* Fol. A II. nemz. elvéte csaknem citrom-sárga: a var. *Novangliae* Butler átmeneti alakja. Hernyója káposztaféléken és kerti retken (*Raphanus sativus*; 4. tábla, C. ábra) él. Kártékony.

3. *Ergane* Hübn. Ergane-pille. Igen hasonló az előbbi fajhoz, de kisebb és rajzai a fonákján nem láthatók. Délkeleti faj, hazánkban ápr. és májusban csak a Tengeremelléken fordul elő. 34—38 mm. Hernyója halvány-kékeszöld s április hónapban keresztes növényeken (*Crucifera*) él.

4. *Napi* L. Repce-pille (4. tábla, 3. ábra, c., d. ♂, e. ♀). Országsszerte közönséges 2—3 nemzedékben, csaknem szakadatlanul tavasztól őszig. Az I. nemz. (a törzsalak) 40—45 mm; a II., III. nemz. nagyobb (41—50 mm); alul halványabb sárga, erei kevésbé feketék: var. *Napaeae* Esp., olykor alul teljesen rajztalan: var. *meridionalis* i. l. Havasokon egy nemzedéke van (máj.—jul.), melynek szárnyai gyakran erősen fekete behintésűek: ab. *Bryoniae* O. (4. tábla, 4. ábra). Hernyója (4. tábla, 3. a. ábra), jun., aug. és szept.-ben káposztaféléken és a vad rezedán (*Reseda lutea*) él; kártékony. Bábja (4. tábla, 3. b. ábra) kitelel.

5. *Daplidice* L. Rezedapille (3. tábla, 6. ábra, a. ♂, b. ♀). Országsszerte gyakori 2—3 nemzedékben, csaknem szakadatlanul kora tavasztól őszig. A II., III. nemz., a törzsalak, 40—47 mm., az I. nemz. kisebb (35—43 mm), alsó szárnyának fonákján sötétzöld rajzolat: var. *Bellidice* O. Hernyója szürkészöld, sárga sávokkal; május—junius, továbbá augusztus és szeptember hónapokban főleg a vad rezedán (*Reseda lutea*) él.

Más európai fajok: *Krueperi* Stgr. Görögország stb. — *Callidice* Esp. Alpeselek stb. (3. tábla, 5. ábra, a. b. ♂, c. ♀). — *Chloridice* Hb. Bolgár- és Törökország.

### 3. nem. *Euchloë* Hb. (*Antocharis* Boisd.)

A felső szárnynak 12 ere van, a csáp igen rövid, hirtelen megvastagodott. A hernyó keresztes növényeken (*Crucifera*) él; a báb elül hegyes, erősen hátrafelé hajló.

1. *Belia* Cr. (4. tábla, 6. ábra). Mindkét nem szárnya fehér. Délkeleti faj, nálunk csak Josipdalon (Modrus-Fiume m.) találták. 35—40 mm. Hernyója zöldes, sötétebb sávokkal; a zomboron (*Sisymbrium erucastraca*) él.

2. *Cardamines* L. Aurora-pille (4. tábla, 7. ábra, a. ♂, b. ♀). Erdei réteken márcz.—májusban gyakori. 38—52 mm. Elvéte a felső szárnyán a

fekete petty a nagy narancsszínű foltnak éppen a határán van: ab. *Turritis* O., még ritkábban ez a petty teljesen hiányzik: ab. *immaculata* Pabst.

Egyéb európai fajok: *Belemla* Esp. (4. tábla, 5. a., b. ábra). Spanyolország stb. — *Tagis* Hb. Portugallia. — *Pyrothoe* Ev. Oroszország stb. — *Gruneri* H.-S. Görög- és Törökországban. — *Damone* B. (4. tábla, 8. ábra.) Törökország stb. — *Euphenoides* Stgr. (4. tábla, 9. ábra, a. ♂, b. ♀). Déli Európa. — Rokon nem faja: *Zegris Eupheme* Esp. (5. tábla, 10. ábra). Oroszország stb.

### 4. nem. *Leptidia* Billb. (*Leucophasia* Steph.)

A fehér szárnyak nagyon megnyújtottak, középséjtjük igen kicsiny; a csáp rövid. A hernyó nyulánk, finoman szőrözött. A báb elől hegyes s erősen hátra hajlott.

1. *Sinapis* L. Mustárpille (4. tábla, 10. c. ábra). Erdei réteken gyakori, 2 ivadéokban ápr.—májusban és jul.—aug.-ban. Az I. iv. (a törzsalak) 32—38 mm, sok esetben alsó szárnyának fonákja sötétebb színű: var. *Lathyri* Hb. A II. iv. jóval nagyobb (40—46 mm), apicalis foltja élesebben kerekített, fonákja csaknem teljesen fehér: var. *Diniensis* B., nősténye (előbb külön név alatt: ab. *Erysimi* Bkh.) fölül, alul tiszta fehér. Hernyója (4. tábla, 10. a. ábra) jun., aug. és szept.-ben él a réti ledneken (*Lathyrus pratensis*), szarvas kerepen (*Lotus corniculatus*; 4. tábla, A. ábra) stb.

### 5. nem. *Colias* O.

Középnagyságú, többnyire sárga pillangók, széles fekete szegélylyel. Csápjuk rövid, fokozatosan megvastagodott. Hernyójuk nyulánk, hengeres, rövid szőrrel borított. Bábjuk elül hegyes, tora élesen kiemelkedő.

1. *Palaeno* L. (5. tábla, 1. ábra, a. ♂, b. ♀). Északi faj, hazánkban csupán Lucsivnán (Szepes m.) figyelték meg; júliusban tőzegtalajon szokott tenyészni. 44—59 mm. Hernyója zöld, oldalt sötétsárga sávval, kitelevé májusig a hamvas áfonyán (*Vaccinium uliginosum*) él. Bábja zöldes-sárga.

2. *Phicomone* Esp. (5. tábla, 2. ábra, ♀). A ♂ valamivel világosabb színű a ♀-nél. Alpesi faj, hazánkban csak a felvidéken figyelték meg jul.—aug.-ban egyes példányokban. 40—52 mm. Hernyója sötétzöld, oldalt fehér sávval; máj.—jun.-ban a bükköny (*Vicia*)-fajokon él. Bábja sötétzöld.

3. *Hyale* L. Kénespille (5. tábla, 3. b. ábra. ♂). Aszárnyak felülete a ♂-en kénsszínű, ♀-en pedig zöldes-fehér. Országsszerte közönséges 2—3 ivadéokban csaknem szakadatlanul tavasztól őszig (ápr.—jun., jun.—aug., aug.—okt.). A II. iv. többnyire élénkebb sárga: ab. *flava* Husz. Elvéte szélesebb a fekete szegély az alsó szárnyon is: var. *sareptensis* Stgr., vagy a szegélyben elenyésznek a sárgás foltok, úgy hogy az egészen feketévé válik: ab. *Uhli* Kováts. 44—50 mm. Hernyója (5. tábla, 3. a. ábra) ápr., jun., aug.-ban a sövé-



nyes bükkönyön (*Vicia sepium*; 5. tábla, C. ábra) és lóhereféléken (*Trifolium*, *Medicago*) él. Bábja zöld, sárga vonalakkal.

4. *Chrysothème Esp.* (5. tábla, 4. ábra, ♂). A ♀ fekete szegélyében zöldessárga foltok vannak. A nyári ivadékok néha élénk ibolyás árnyalatú, a ♀ rendkívül ritkán fehéres: ab. *Hurleyi* Aig., eddig csak egy hazai példánya ismeretes Budapest környékéről. Hazánkban kevés helyén fordul elő nedves réteken 2, esetleg 3 ivadéokban (ápr.—jun., jul.—aug., aug.—szept.). 40—44 mm. Hernyója szennyeszöld, oldalán vörös sáv van; ápr., jul.—aug.-ban a pelyhes bükkönyön (*Vicia hirsuta*) él.

5. *Edusa F.* Sáfrány-pille (5. tábla, 6. ábra, b. ♂, c. ♀). Hazánkban 2—3 ivadéokban tavasztól őszig csaknem szakadatlanul mindenütt gyakori, kivált luczernásokban. Rendesen 40—43, helyenkint 46—50 mm. A ♀ igen változó; olykor eltűnnek a fekete szegély világos foltjai, úgy hogy a szegély egészen fekete: ab. *Páveli* Aig., némelykor a szabályosnál jóval világosabb színű: ab. *Helicina* Obth. (*Aubuissoni* Caradja); gyakrabban, kivált ősszel, egészen fehéres: ab. *Helice* Hb. (5. tábla, 7. ábra). Hernyója (5. tábla, 6. a. ábra) ápr., jun., aug.-ban a takarmánybaltacsimen (*Onobrychis viciaefolia*; 5. tábla, A. ábra) zánót-, (*Cytisus*-) és lóhereféléken él.

6. *Myrmidone Esp.* (5. tábla, 5. ábra, a. ♂, b. ♀). Az előbbinél élénkebb, pirosabb színű, nyáron ibolyásárnyalatú, a ♀ néha egészen fehér: ab. *alba* Stgr., igen kivételesen a rendesen halványabb vagy rózsaszínbe játszó: ab. *flavescens* Garb. (*pallida* Dahlstr.). Helyenkint, kivált homokos talajon nem ritka 2—3 ivadéokban, máj.—jun., jul.—aug., aug.—szept.-ben. 44—52 mm. Hernyója zöld, oldalán világoszöld sávval; ápr., jun.—juliában zánót-(*Cytisus*-)féléken él. Bábja zöldessárga vagy szürkészöld.

Más európai faj: *Erate Esp.* Oroszország stb.

#### 6. nem. *Gonopteryx* Leach. (Rhodocera B.)

Meglehetősen nagy pillangók, szárnyaik szélesek, erősen hajlottak, felső szárnyuk csúcsa hátrafelé görbült, alsó szárnyuk közepén éles ék van. Csápjuk rövid, fokozatosan megvastagodott. Hernyójuk karcsu, orsóalakú. Bábjuk erősen hátrahajló, a fej táján hegyes.

1. *Rhamni L.* Citrom-pille (5. tábla, 8. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte, kivált némely hegyes vidéken igen gyakori 2 ivadéokban (jun.—aug., szept. és okt.-ben) és kitelevé márcziustól juniussig. 55—58 mm. Hernyója (5. tábla, 8. a. ábra) májustól juliussig, főleg a kutyabengén (*Rhamnus Frangula*; 5. tábla, B. ábra), varjutövisbengén (*Rhamnus cathartica*) él. Bábja zöld, tora igen vastag.

Más európai faj: *Cleopatra L.* (5. tábla, 9. ábra, ♂). Isztriában, Lussin szigetén is előfordul, ennél fogva valószínűleg a magyar Tenger mellé is otthonos.

### III. család. *Lycaenidae.*

Kis pillangók. Szárnyuk felülete a hímen többnyire kék, sárga vagy aranyszínű, a nőtényen sötétbarna; az első 3 nemnél az alsó szárnyon rendesen farkszerű kis nyujtvány van. Csápjuk bunkója hosszukás. Hernyójuk ászka alakú, finoman szőrözött; a fej kicsiny, visszahúzható.

#### 1. nem. *Thecla F.*

Egy ivadéku kis pillangók. Szárnyuk felülete feketésbarna, olykor kékes csillogással, a ♀ felső szárnyán néha rozsdaszínű folt van. Fonákjuk szürke vagy barnás, az alsó szárny zugán fekete keretű vörhenyes pettyek vannak, a farknyujtvány rövid. Hernyójuk háta erősen ívelt, hátrafelé lapos, keskenyebb. Bábjuk háta erősen ívelt; levélhez erősítve vagy alom alatt a föld színén alakul át. Ezt a nemet újabban három nemre bontották szét; mi ezeket csak alnemeknek tekintjük.

#### a) alnem. *Thecla F.*

1. *Spini Schiff.* Kökény-pille (6. tábla, 2. ábra, ♀). A két nem szárnyának felülete egyforma; fonákjuk sötétbarna, fehér csikkal, mely a két szárnyon végig fut az alsó szárny zugáig, a hol nagyobb kék folt fekszik. A ♀ felső szárnyán olykor nagy vörhenyes folt van: var. *lynceus* Hb. Junius—juliában országszerte található. 30—33 mm. Hernyója zöld, hátán 3 sárgás vonal fut végig. Májusban kökényen és kerti szilván (*Prunus spinosa* és *domestica*), valamint benge- (*Rhamnus*-)féléken él. Bábja zömök, barnás-szürkével tarkázott; teste övvel ágakhoz van erősítve.

2. *W album Kn.* A szárnyak felülete sötétbarna; fonákja szürkésbarna, a két szárnyon fehér csik fut le az alsó szárny zugáig, a hol éles W-alakot mutat. Junius—juliában elég gyakori, kivált a földi-bodza (*Sambucus Ebulus*) virágjain. 27—32 mm. Hernyója zöld, hátán kétsornyi apró fehéres tüske van; májusban főleg a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) és a kökény-szilván (*Prunus spinosa*) él. Bábja szürkésbarna, szárnybüvelyei sötétebbek.

3. *Illicis Esp.* (6. tábla, 3. ábra, b. ♀). A ♂ egyszínű sötétbarna; fonákja világosbarna, fehér csikkal, mely a két szárnyon lefut az alsó szárny zugán kampósan végződik; a szegélyen 4—5 vörös petty van. Olykor a ♀ vörhenyes foltja megnagyobbodott: ab. *Cerri* Hb., néha pedig a felső szárny fonákján a fehér csik elenyésző vagy teljesen hiányzik: ab. *Aesculi* Hb. Tölgyeseinkben jun.—juliában elég gyakori. 32—38 mm. Hernyója (6. tábla, 3. a. ábra) máj.-ban főleg tölgy- (*Quercus*-) féléken él. Bábja barna, 3 sornyi fekete ponttal.



4. *Acaciae* F. A két nem egyszínű sötétbarna; fonákja az előbbiéhez hasonlít, de rajzolata gyöngébb. Helyenkint gyakori. Május—juniában főleg a kökény körül repked; 30—35 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 2 sárga csik fut végig, májusban a kökény szilván (*Prunus spinosa*) él, többnyire társasan.

5. *Pruni* L. (6. tábla, 4. ábra, c. ♀). A két nem szárnyának felülete egyforma; fonákja vöröses szürke. A szárnyakon fehéres csik fut végig, az alsó szárny szegélyén vörös sáv van, mely befelé 6—7 kékes-szélű fekete ponttal érintkezik. Országsszerte ritka, máj.-tól jul.-ig a szilvafák körül repked. 31—37 mm. Hernyója (6. tábla, 4. a. ábra) májusban főleg kökényen és kerti szilván (*Prunus spinosa* és *domestica*; 6. tábla, 4. ábra) él. Bábja (6. tábla, 4. b. ábra) szállal ághoz erősített.

További európai faj: *Rhymnus* Ev. Oroszország. — Rokon nem európai faj: *Laesopis Roboris* Esp. Franciaország.

#### b. alnem. *Callophrys* Billb.

Az előbbi alnemtől elkülöníti az alsó szárny farknyujtványának, fonákja szegélyén pedig a színes pettyek hiánya, valamint az, hogy két ivadéku és hogy nem a petéje, hanem a bábja tel el ki.

1. *Rubi* L. (6. tábla, 6. ábra). A két nem szárnyának felülete egyszínű feketésbarna; fonákja zöld, egy sornyi fehér ponttal, mely gyakran hiányzik: ab. *immaculata* Fuchs. Országsszerte 2 ivadékb (máj., jun., jul.) repül erdei tisztásokon, főleg virágzó mezei zsálya (*Salvia pratensis*), földi bodza (*Sambucus Ebulus*) és orvosi somkóró (*Melilotus officinalis*) körül. 25—30 mm. Hernyója zöld, hátán és oldalt sárga vonallal; májusban és augusztusban főleg a feketéllő zánóton (*Cytisus nigricans*), valamint a festő- és német-rekettén (*Genista tinctoria* és *germanica*) él. Bábja zömök, barna; moha vagy alom alatt tel el ki.

#### c. alnem. *Zephyrus* Dalm.

Az előbbi két alnemhez igen hasonló, csak ereztében mutatkozik némi különbség.

1. *Quercus* L. (6. tábla, 5. ábra, c. ♂, d. ♀). Tölgyeseinkben jun.—aug.-ban nem ritka, a ♂ sebesen repül a tölgyfák körül, keresve a magasan ülő ♀-t, melynek felső szárnyán olykor 1—2 vörhenyes folt jelenkezik: ab. *bella* Gerh. 26—31 mm. Hernyója (6. tábla, 5. a. ábra) május, juniában a tölgyön (*Quercus*; 6. tábla, D. ábra) él. Bábja (6. tábla, 5. b. ábra) a föld színén alakul át.

2. *Betulae* L. (6. tábla, 1. ábra, b., c. ♂, d. ♀). Nem ritka, sőt helyenkint juliustól szeptemberig, kivált kökény közelében virágzó földi bodzán (*Sambucus Ebulus*) gyakori. Olykor a ♂ felső szárnyán 2—3 világosabb folt jelenkezik: ab. *Spinosa* Gerh. 34—37 mm. Hernyója (6. tábla, 1. a. ábra) máj.—jun.-

ban főleg a kökényen és a kerti szilván (*Prunus spinosa* és *domestica*), valamint a fehér nyíren (*Betula alba*; 6. tábla, B. ábra) él. Bábja sötétbarna, lomb alatt a föld színén alakul át.

Rokon nem fajai: *Thestor ballus* F. (6. tábla, 15. ábra, ♀.) Francia- és Spanyolország. — *Callimachus* Ev. Oroszország stb.

#### 2. nem. *Chrysophanus* Hb. (*Polyommatus* Latr.)

A szárnyak felülete többnyire tüzes aranyárga. A felső szárny csúsa kissé élesebb, mint a *Lycaena*-nemen, fonákján 8 fekete petty sorakozik a szegélytérén, szegélyén 1—2 sor fekete pont, a tőtérén néhány fekete petty; az alsó szárny tőtérén néhány fekete pont, közepén egy sor, a szegélyen pedig két sor ily pont mutatkozik, melyek közt vörös szalag fut le. A hernyó nyulánk, finoman szőrös. Néhány faj növények szárán, a többi a föld színén bábozza be magát.

1. *Virgaureae* L. (6. tábla, 7. ábra, b. ♂, c. ♀). Fonákja vörhenyes, alsó szárnyán egy sor meglehetősen nagy, fehér folt van. Igen elvétve a ♂ felületén is fekete pontok jelenkezik, a ♀ pedig világosabb színű: var. *Miegi* Vogel. (Branyiskó). Középhegységeinkben május—juliában mindenütt gyakori. 32—37. mm. Hernyója (6. tábla, 7. a. ábra), május, juniában az aranyos istápfüvön (*Solidago virgaurea*; 6. tábla, C. ábra) és lórom-(*Rumex*)-féléken. él. Bábja barnás, a szárnyak hüvelye sötétebb.

2. *Thersamon* Esp. (6. tábla, 8. ábra, a. ♂, b. ♀). A szárnyak fonákja barnásszürke, a szegélyen vörhenyes szalag fut le. 2—3 ivadékb (április—juniás, július—augusztus, augusztus—szeptember) helyenkint gyakori az aranyos istápfü (Solidago virgaurea) és földi bodza (*Sambucus Ebulus*) virágjain. Az I. iv. 24—26, a II. iv. 29—33 mm. A nyári példányokon a ♀ farknyujtványa gyakran jóval hosszabb a rendesnél: var. *Omphale* Klug. Hernyója zöld, hátán fehér csik, oldalt sárga vonal fut végig; jun. és aug.-ban a seprős zánóton (*Cytisus scoparius*) és lórom-(*Rumex*)-féléken él. Bábja hengeres, sötétbarna.

3. *dispar* Hw. (az 1848 óta kihalt angol törzsalak) var. *rutilus* Wernb. (6. tábla, 9. ábra, a. ♂, b. ♀). Fonákján az alsó szárny kékes hamuszínű, szegélyén vörhenyes szalag fut le. Országsszerte 2 ivadékb található (máj.—jun., jul.—sept.) nedves réteken, kivált a boglárka-(*Ranunculus*.) és ördögszem-(*Scabiosa*)-félék virágjain. Az I. iv. 28—31, a II. iv. 35—40 mm. Hernyója sötétzöld, máj., jul.-ban a kigyós keserű-füvön (*Polygonum Bistorta*) és lórom-(*Rumex*)-féléken él. Bábja hamuszínű, szállal a tápláló növény szárához erősített.

4. *Hippothoe* L. (6. tábla, 10. ábra, a. ♂, b. ♀). Az alsó szárny fonákja hamuszínű, szegélyén vörhenyes szalag fut le. Olykor a szegélyen álló fekete pettyek egybefolynak: ab. *confluens* Gerh. A havasi



példányok kisebbek, a ♂ halványabb színű, a ♀ sötétebb, fonákja homályosabb rajzú: var. *Eurybia* O. Hegyes vidékeinken jun.—jul.-ban nem ritka. 32—35 mm. Hernyója sötétzöld, hátán sötét-, oldalt 2 fehéres-vonal fut végig; májusban a kígyós keserűfűvön (*Polygonum Bistorta*) és sóska lóromon (*Rumex acetosella*) él és a föld színén bábozódik. Bábja zömök, bőrszínű.

5. *Alciphron* Rott. (6. tábla, 11. ábra, a. ♂, b. ♀). Az alsó szárny fonákja hamuszínű, szegélyén vörhenyes szalag fut le. Olykor mind a két nem szárnyának felülete aransárga, fekete pettyekkel: var. *Gordius* Sulz. Erdei réteken jun. és jul.-ban helyenkint nem ritka. 38—41 mm. Hernyója halványzöld, hátán 2, oldalt 1 barna vonal fut végig; ápr. és máj.-ban a sóska lóromon (*Rumex acetosella*) él s a föld színén laza szövédékben alakul át. Bábja szürke, barna pontokkal.

6. *phlaeas* L. (6. tábla, 13. ábra). A két nem egyforma, az alsó szárny fonákja barnásszürke, apró szemfoltokkal. Mindenütt gyakori 2—3 ivadékból (ápr.—máj., jun.—jul., aug.—szept.). Az I. ivadékon olykor az első szárny felületén 1 sor kék petty jelenkezik: ab. *caeruleopunctata* Stgr., elvértve az egész felület sárgás-fehér: ab. *Schmidtii* Gerh. A II. iv. felülete jóval sötétebb, fekete behintésű, farknyujtvánnyal: var. *Eleus* F. vagy farknyujtvány nélküli: ab. *suffusa* Tutt.; 27—32 mm. Hernyója zöld, hátán vörös sáv fut végig; ápr.—máj., továbbá jul.—aug.-ban a sóska lóromon (*Rumex acetosella*) és kígyós keserűfűvön (*Polygonum Bistorta*) él. Bábja sárgásbarna, fekete pontokkal.

7. *Dorilis* Hufn. (6. tábla, 12. ábra, a. ♂, b. ♀). Az alsó szárny fonákja sárgásszürke, szegélyén vörhenyes szalag fut le; olykor mindkét nem sötétebb, fonákja sárgább: var. *subalpina* Spr. Májustól—szeptemberig mindenütt gyakori. 30—32 mm. Hernyója szürkészöld, hátán és oldalt ibolyaszínű sáv fut végig; ápr. és júniusban főleg sóska- és madársóska lóromon (*Rumex acetosa* és *acetosella*) él s a föld színén alakul át. Bábja zömök, zöld vagy barna.

8. *Amphidamas* Esp. (6. tábla, 14. ábra). A két nem egyforma, a ♂ azonban kék csillogású. Hazánkban ritka; főleg a felvidéken fordul elő máj.—jul.-ban. 20—25 mm. Hernyója zöld, hátán sárgás; jul.—aug.-ban főleg a kígyós keserűfűvön (*Polygonum Bistorta*) él. Bábja sárgásbarna, potroha fehéres.

### 3. nem. *Lycaena* F.

Kisebb és egészen kis pillangók. A ♂ felülete többnyire kék, a ♀-é barna; a szárnyak fonákjának közepén a legtöbb esetben apró szemfoltok sora látható, néhány szemfolt ezen belül is mutatkozik; az alsó szárny szegélyén 1—2 sor szemfolt van, közöttük sokszor vörhenyes pettyek vannak. Hernyójuk zömök,

erősen ívelt. Bábjuk zömök, többnyire övvel növény-szárhoz van erősítve. Ezt a népes nemet újabban 3 alnemre osztották.

#### a. alnem. *Lampides* Hb.

E csoport fajainak alsó szárnyán meglehetősen hosszú farknyujtvány van; de leginkább fonákjuk rajzolata által válnak ki, a mely inkább a *Zephyrus*-fajokéhoz, mint a többi *Lycaenidák*éhoz hasonlít.

1. *Baeticus* L. A két nem egyforma kékszerű, a ♀ azonban valamivel több fekete behintést mutat; fonákjuk halványbarnás, fehéres harántvonallakkal s a szegély előtt fehéres sáv fut le. Hazánkban szept.—októberig kevés helyen és ritkán fordul elő. 34—36. mm. Hernyója zöld vagy sötét ibolyaszínű, nálunk főleg a pikkantó dudafűrt (*Colutea arborescens*) magtokjaiban él. Bábja sötétsárga.

2. *Telicanus* Lang. (7. tábla, 1. ábra). A két nem szárnyának felülete egyforma kék, fekete szegélylyel, a ♀ szárnyainak közepén néhány fekete folt van. Hazánkban csak kevés helyen található, leggyakrabban jun.—jul.-ban a Tenger melléken. 24—28 mm. Hernyója bíborszínű, hátán sötét vonal fut végig; jul.—aug.-ban a réti füzény (*Lythrum salicaria*) virágjain él. Bábja okkersárga.

Európai faj még: *Balkanica* Frr. Dalmácia stb.

#### b. alnem. *Lycaena* F.

Ennek a nagy csoportnak a fajai az előbbeniéitől fonákjuk rajzolatában, valamint abban különböznek, hogy rendszerint nincsen farknyujtványuk. Fonákjuk rajzolata legnagyobb részt fehérkeretű pettyekből (szemekből) áll.

1. *Argiades* Pall. (7. tábla, 2. ábra, a. ♂, b. ♀). Fonákja kékesfehér, apró szemekkel; az alsó szárny zugán 2 vörhenyes folt van. Országsszerte elég gyakori 3 ivadékból (április—május, június—július és augusztusban). Az I. és II. iv., a törzsalak, meglehetősen nagy, 30—32 mm. Vele egyidőben jelenkezik az ibolyáskék: ab. *Coretas* O., melynek fonákján teljesen elenyésztek a vörhenyes foltok és a mely kisebb is (I. iv. 19—26, II. iv. 22—29 mm); az utóbbinak felülete gyakran fénylő halványkék: ab. *decolorata* Stgr. Olykor nagyon megkisebedik a fonákon levő két vörhenyes folt: ab. *Polysperchon* Bgst. (I. és III. iv.), mely a törzsalaknál jóval kisebb, 20—26 mm. Hernyója világoszöld, hátán sötét sáv, mellette sötét hullámos vonalak futnak végig; főleg a szarvas kerepen (*Lotus corniculatus*) él. Bábja világosbarna, hátán fekete hosszanti vonallal.

2. *Argus* L. (*Aegon* Schiff., *Argyrotozus* Bgst.) *Argus* pille. A következő fajhoz igen hasonlít, de kisebb, a ♂ fekete szegélye szélesebb, alsó szárnya kerekesebb. 2—3 ivadékból máj.—jun., jun.—aug. és aug.—szept.-ben mindenütt közönséges. Az I. iv. 27—



29 mm, a II. és III. 19—24 mm. Hernyója zöld vagy barna, hátán barnás vonal, oldalt fehér sáv húzódik; ápr., jun., továbbá aug.-ban főleg a festőrekettyén (*Genista tinctoria*), tövises igliczen (*Ononis spinosa*; 7. tábla, B. ábra) és lóhere-(*Trifolium*)-féléken él. Bábja világoszöld, hátán bíborszínű vonal fut végig.

3. *Argyrognomon* Bgst. (*Argus* Esp.) (7. tábla, 3. ábra, a. ♂, b. ♀). A ♀ kék behintésű, a kék behintés azonban gyakran hiányzik: var. *brunnea* Splr. Ország-szerte meglehetősen gyakori 2 ivadékból (máj.—jun., jul.—aug.-ban. Az I. iv. 20—32, a II. iv. 24—30 mm. A II. ivadéku ♀ felülete néha csaknem egészen kék: ab. *Callarga* Stgr. (*Argyrognomon* Bgst.). Hernyója zöld, hátán sötétbarna, oldalt rótszínű sáv húzódik; máj.—jun.-ban a hegyi lóherén (*Trifolium montanum*), orvosi somkórón (*Melilotus officinalis*), festő-rekettyén (*Genista tinctoria*) stb. él. Bábja világosbarna.

4. *Zephyrus* Friv. Az előbbihez igen hasonló, de a ♂ alsó szárnyának szegélyén fekete pontok vannak, a ♀ rojtja pedig barnás, nem tiszta fehér. Ezt a délkeleti fajt hazánkban csak egy ízben figyelték meg Nagyágon (Hunyadm.).

5. *Optilete* Kn. A ♂ felülete sötét ibolyaszínű, a ♀-é feketésbarna; fonákja hamuszínű, szegélyén kettős fekete foltos fut le, melyek között az alsó szárny zugán vörhenyes pettyek és kékes ezüstpontok vannak. Hazánkban jul.—aug.-ban csupán a Branyiszkón figyelték meg, tőzeges területen. 30—32 mm. Hernyója halványzöld, vöröses szőrökkel borított, oldalán fehér-fekete sáv fut le; őszőlől májusig a tőzeg áfonyán (*Vaccinium Oxycoccus*) él. Bábja halványzöld.

6. *Baton* Bgst. (7. tábla, 5. ábra, ♀). A ♂ felülete ibolyáskék. Az alsó szárny fonákja világosszürke, szegélyén 2 sor szemszerű folt, közöttük vörhenyes pettyek vannak. Máj.—től aug.-ig ország-szerte található, de nem gyakori. 22—28 mm. Hernyója világos zöld, hátán bíborszínű vonal húzódik végig; ápr.—májusban a kakukfű-féléken (*Thymus serpyllum* és *vulgaris*) él. Bábja tojásdad, agyagsárga.

7. *Orion* Pall. (*Battus* Hb.) (7. tábla, 4. ábra, a., b.). Ország-szerte gyakori 2 ivadékból, nevezetesen ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. Az I. iv. olykor világosabb, csaknem kék s a két szárny szegélyén levő fekete pettyek kék keretűek: ab. *ornata* Stgr.; a II. iv. nálunk elég gyakran tiszta fekete, kék behintés nélkül: ab. *nigra* Gerh. 24—31 mm. Hernyója halványzöld, háta csaknem egészen ibolyaszínű; áprilistól júliusig a termetes és fehér varjúháj (Sedum maximum [telephium] és album) él, melynek leveleit alulról rágja meg; alom és kövek közt bábozódik. Bábja zömök barnássárga, a szárnyak hüvelye szenny-zöld.

8. *Pheretes* Hb. (7. tábla, 6. ábra, a., b. ♂). A ♀ felülete sötétbarna. Ezt a havasi fajt hazánkban eddig csak a Magas-Tátrán figyelték meg.

9. *Astrarche* Bgst. (7. tábla, 8. ábra). A két nem egyforma, nem ritkán hiányzik a szegélyén levő vörhenyes pettyek sora: ab. *allous* Hb. A két ivadék (ápr.—jun., jul.—aug.) közül a tavaszi alul hamuszínű, a nyári kávébarna: var. *Calida* Bell. (*aestiva* Stgr.). Mindenütt található, de sehol sem gyakori. 24—30 mm. Hernyója világoszöld, hátán pirosasbarna sáv húzódik végig, oldalt bíborszínű dudor van; májusban és augusztusban a büröklevelű gémorron (*Erodium cicutarium*) és apró gerelyen (*Geranium pusillum*) él s a föld színén bábozódik. Bábja zöldes-sárga.

10. *Eumedon* Esp. (7. tábla, 10. ábra, a., b. ♂). A két nem egyforma, de a ♀ alsó szárnyának szegélyén vörhenyes pettyek vannak, melyek azonban éppen úgy hiányozhatnak, mint fonákján a nagy fehér folt: var. *Fylgia* Spangb. (Branyiszkó), néha pedig eltűnik az alsó szárny fonákján az összes foltok, csupán a középső marad meg: ab. *Speyeri* Husz (Branyiszkó). Májustól júliusig nedves havasi réteken található. 32—35 mm. Hernyója a mezei és piros gerely (*Geranium pratense* és *sanguineum*) magtokjain él.

11. *Donzelii* B. A hím felül zöldeskék, széles fekete szegélylyel, a nőstény sötétbarna, többnyire kék behintéssel; fonákja szürke, az alsó szárny tövétől fehér sugár fut a szegélyig, a mely azonban néha hiányzik: var. *Hyacinthus* H. S. A törzsalakot állítólag a Retyezáton, a fajváltozatot pedig Gyaláron (Hunyadm.) figyelték meg. 25—30 mm.

12. *Anteros* Frr. A ♂ felül világoszöldeskék, meglehetősen széles barna szegélylyel, az alsó szárny szegélyén fekete pontok és elmosódott vörhenyes pettyek vannak; a ♀ barna, alsó szárnyainak szegélyén fekete pontok és vörhenyes pettyek vannak. Fonákja olyan mint a *L. Astrarche*-é, csak hogy felső szárnyának tövén 1—2 szem van. 24—28 mm. Ezt a délkeleti fajt hazánkban csupán a Tengeremelléken figyelték meg.

13. *Eros* O. A ♂ felül halványkék, fekete szegélylyel, a ♀ sötétbarna, szegélyén többnyire vörhenyes pettyek vannak; fonákja szürke, fekete pontok sorával tarkított. Az Alpések s egyéb havasok lakója; hazánkban eddigél még csak a Magas-Tátrán találták.

14. *Icarus* Rott. (7. tábla, 9. ábra, c. ♂, d. ♀). Mindenütt közönséges 2—3 ivadékból (ápr.—jun., jul.—aug., szept.—okt.). Nem ritkán hiányzanak a ♂ felső szárnyának fonákján a tő felől álló fekete pettyek: ab. *Icarinus* Scr.; a rendszeren barna ♀ olykor erősen kék behintésű: ab. *caerulea* Fuchs, vagy teljesen kék: ab. *glauca* Maassen (Eperjes); elvétve pedig összefolyóan a felső szárny fonákján a belső szegélyen levő fekete pettyek: ab. *arcuata* Weymer; 30—35 mm., a nyári ivadék rendszerint valamivel kisebb. Hernyója (7. tábla, 9. a. ábra) világoszöld; ápr., május és júliusban leginkább a tövises iglicz (*Ononis spinosa*), a német rekettye (*Genista germanica*; 7. tábla, C. ábra) és lóhere-(*Trifolium*)-félék virágjain él. Bábja (7. tábla, 9. b. ábra) barnászöld, hátán sötét vonallal.



15. *Amanda Schn.* A ♂ szárnyainak felülete egyszínű, a szegély szürkés, a ♀-é szakasztott olyan, mint az *Icarus* ♀-é, fonákján azonban barnás szürkészínű, felső szárnyán hiányzik a tónél levő pont, az alsó szárnyon pedig a szegély előtt levő fehér folt. Országsszerte szórványosan található 2 ivadékbán (májustól augusztusig). A ♂ 34—39, a ♀ 31—35 mm. Hernyója sötétzöld, hátán fehérszélű barna vonal, oldalán barnás sáv fut végig; áprilistól júliusig a kaszanyügbükkönyön (*Vicia cracca*) él.

16. *Hylas Esp.* (7. tábla, 13. ábra, a., b. ♂). A ♀ felül feketebarna, szegélyén a vörhenyes pettyek egész sora látható. Erdei réteken nem ritka 2 ivadékbán (ápr., jun.—aug.). 29—35 mm. Hernyója sötétzöld, hátán sötét vonal, oldalán sárga sáv fut végig; máj.—jun. és aug.-ban főleg az orvosi somkórón (*Melilotus officinalis*) él.

17. *Meleager Esp.* (7. tábla, 14. ábra, ♀). A szárnyak felülete egyszínű, a ♀ erős fekete rajzokkal (nem olyan ibolyaszínű, mint az ábra); a ♂ fonákja egészen világosszürke, alsó szárnya kevésbé csipkészlélű, mint a nőstényé; a ♀ fonákja barnás, elvéve egész felülete, a ♂-nek pedig csak szegélye feketés: ab. *Steeveni* Tr. (Lipik, Pozsega m.). Helyenkint jul.—aug.-ban gyakori. 35—37 mm. Hernyója zöld, sárga dudorokkal; május, júniusban főleg a takarmánybaltaczimén (*Onobrychis viciaefolia*) és bóká-*(Astragalus)*-féléken él.

18. *Bellargus Rott.* (7. tábla, 11. ábra, a., b. ♂, c. ♀). Országsszerte gyakori két ivadékbán (ápr.—jun. és aug.—szept.). A barna ♀ többnyire kék behintésű, olykor csak a szárnyak tövén, néha azonban a szegélyig: var. *Ceronus Esp.*; az alsó szárny fonákján kivételesen teljesen eltűnnek a szemfoltok: ab. *Cinnides* Stgr. 28—35 mm. Hernyója zöld vagy világosbarna, hátán sötét, oldalán sárga vonal fut végig, ápr. és júliusban főleg az ernyős patkóczímeren (*Hippocrepis commosa*) és tarka koronillán (*Coronilla varia*; 7. tábla, A. ábra) él.

19. *Corydon Poda.* (7. tábla, 12. ábra, c. ♂). Hegyi és erdei réteken jul.—szept.-ben országsszerte gyakori. A ♀ nagyon hasonlít az előbbi fajéhoz, de fonákja jóval sötétebb (barnásszürke) színű; olykor egybefolynak a felső szárny belső szegélyén levő fekete foltok: ab. *confluens* Vágel; elvéve a ♀ ugyanolyan színű, mint a ♂: ab. *syngrapha* Keferst. 30—40 mm. Hernyója (7. tábla, 12. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg a tarka koronillán (*Coronilla varia*) és édeslevelű bókán (*Astragalus glycyphyllos*) él és nappal kövek alá rejtőzik. Bábja (7. tábla, 12. b. ábra) a föld színén alakul át.

20. *Admetus Esp.* A két nem egyszínű, sötétbarna, a ♀ alsó szárnyának szegélyén azonban vörhenyes pettyek vannak; fonákja sárgás hamuszínű, szemfoltokkal és halvány szegélyfoltokkal diszített; az alsó szárnyon olykor a tőből kiinduló fehéres sugár van: var. *Ripartii* Frr. Helyenkint jun.—jul.-ban gyakori kivált a takarmánybaltaczim (*Onobrychis viciaefolia*)

és bükköny-*(Vicia)*-félék virágjain. Hernyója a takarmánybaltaczimén (*Onobrychis viciaefolia*) és a havasi baltavirágon (*Hedysarum obscurum*) él.

21. *Damon Schiff.* (7. tábla, 15. ábra, a., b. ♂, c. ♀). Helyenkint elég gyakori 2 ivadékbán (máj., jul.—aug.) virágzó takarmánybaltaczimén (*Onobrychis viciaefolia*). 31—34 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötétzöld-, oldalán fehérszélű sötétzöld sáv fut végig: máj.—jun.-ban a takarmánybaltaczimén (*Onobrychis viciaefolia*) él. Bábja okkersárga.

22. *Jolas O.* (51. tábla, 1. a. ♂, b. ♀). A ♂ felülete némileg ibolyáskék, keskeny fekete szegélylyel, mely a valamivel sötétebb kékszínű ♀-en széles; fonákja világos hamuszínű, szemfoltok sorával és a szegélyen sorakozó elmosódott fekete pettyekkel. Hazánkban néhány oly helyen, a hol tápláló növénye tenyészik, májustól júliusig repül. 38—40 mm. Hernyója fehéres, zöldes vagy vöröses; juniustól szeptemberig a pukkasztó dudafürt (*Colutea arborescens*) magtokjaiban él és a föld színén vagy laza szövedékben alakul át. Bábja szürkés vagy sárgásbarna.

23. *Sebrus B.* A szárnyak felülete a ♂-en ibolyáskék, a ♀-en feketésbarna; fonákja kékeszürke, apró szemekkel tarkított. Hazánkban jun.—aug.-ban havasi réteken fordul elő, de igen ritkán. 28—30 mm. Hernyója júliusban a ledneken (*Orobanchis montana*) él.

24. *minima Fssl.* (7. tábla, 17. ábra). A két nem egyforma, a ♂ azonban némi kék behintést mutat. Fonákja világos szürke, apró szemek sorával. Helyenkint 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.) nem ritka. 23—28 mm. Hernyója barnássárga, hátán és oldalán sötét vonal fut végig; jun. és aug.-ban főleg a tarka koronillán (*Coronilla varia*) és hólyagos bókán (*Astragalus Cicer*) él. Bábja zöldessárga.

25. *Semiargus Rott.* (7. tábla, 18. ábra, a. ♂, b., c. ♀). Fonákja sötétszürke, szemfoltok szögletes sorával, olykor ennek hiányában: ab. *caeca* Fuchs (Eperjes). Országsszerte gyakori 2 ivadékbán (ápr.—jun.-ig) erdei réteken. 30—32 mm. Hernyója szennyes sárgászöld, sötétebb hosszanti vonalakkal; ápr.—jun.-ig az orvosi somkórón (*Melilotus officinalis*), az istáczon (*Armeria vulgaris*) és a nyulszapukán (*Anthyllis vulneraria*) él. Bábja olajszínű.

26. *Cyllarus Rott.* (7. tábla, 19. ábra, b. ♂, c. ♀). Erdei réteken helyenkint gyakori 2 ivadékbán (ápr.—jun., jun.—jul.). Fonákja szürke, az alsó szárny tövén nagy terjedelemben zöldeskék behintésű, a két szárnyon egy sor fekete szemfolt fut le, melyek a felső szárnyon igen nagyok. 27—34 mm. Hernyója (7. tábla, 19. a. ábra) ápr. és jun.-ban főleg az orvosi somkórón (*Melilotus officinalis*) és az édeslevelű bókán (*Astragalus glycyphyllos*) él. Bábja barnásszürke.

27. *Alcon F.* (7. tábla, 20. ábra, a., b. ♂). A ♀ fölül feketésbarna, tövén kékes behintésű; fonákja barnásszürke, a szemek sora erősen hajlott. Országsszerte, de igen szórványosan lép fel; jun.—jul.-ban az



erdők szélén repül. Eperjesen a rendes (30—36 mm) nagyságú példányok mellett felényinél kisebbek is vannak: ab. *alconides* Dahlstr. Hernyója világos sárgászöld, májusban a kornis tárnicscon (*Gentiana Pneumonanthe*) él.

28. *Euphemus* Hb. (7. tábla, 21. ábra, a. ♂, b. ♀). Fonákja vörösseszürke, egyébként az előbbiéhez igen hasonló. Országszerte, többnyire 2 ivadékból (máj.—jun., jul.—aug.) található, főleg nedves hegyi réteken. 23—34 mm. Hernyója bíborszínű, ápr.—jun.-ban az orvosi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) és a szarvas kerep (*Lotus corniculatus*) virágjában él.

29. *Arion* L. (7. tábla, 22. ábra, ♀). A ♂ fekete foltjai kisebbek, fekete szegélye keskenyebb a ♀-énél; a foltok olykor elenyészők: ab. *unicolor* Horm. A havasi példányok valamivel kisebbek és sötétebbek a törzsalaknál: ab. *obscura* Frey. Széles elterjedésű, de jun.—aug.-ban csak helyenkint gyakoribb. 32—40 mm. Hernyója halványvörös; máj.—jun.-ban a kakukkfű (*Thymus serpyllum*) virágjain és levelein él.

30. *Arcas* Rott. (7. tábla, 23. ábra). A szárnyak felülete sötétbarna, a ♂-éi kék behintésűek, rajtuk hosszú, keskeny fekete foltok sora húzódik végig. Hazánknak csak a felvidéki részén fordul elő, ott is kevés helyen és ritkán, nevezetesen erdei réteken, kivált a vérfű virágjain jul.—aug.-ban. 34—37 mm. Hernyója zöld, hátán és oldalán sötétzöld sáv fut végig; ápr.-tól jun.-ig főleg a zánóton (*Cytisus sagittalis*) és orvosi vérfűvön (*Sanguisorba officinalis*) él.

Európai fajok még: *Pylaon* F. W. Oroszország. — *Lysimon* Hb. Franciaország. — *Bavius* Ev. Oroszország. — *Psylorita* Fr. Kréta. — *Escheri* Hb. és *Dolus* Hb. Franciaország. — *Melanops* B. Franciaország. — *Orbitulus* Prun. (7. tábla, 7. ábra). Alpesek.

#### c. alnem. *Cyaniris* Dalm.

Mindkét szárny középsejtje nyitott; a csáp meglehetősen hosszú, fokozatosan megvastagodott, bunkója hosszú. Csak egy fajta él Európában.

1. *Argiolus* L. (7. tábla, 16. ábra, a. és b. ♂, c. ♀). A szárnyak felülete égszínkék, csak kivételesen oly ibolyáskék, mint az ábra mutatja. Fonákja kékesfehér, fekete pontokkal, melyek gyakran elenyészők: ab. *parvipunctata* Fuchs. Országszerte két ivadékból (ápr.—jun., jul.—aug.) lép fel s erdők szélén gyakran található. 30—35 mm. Hernyója fűzöld, hátán világos zöld vonal fut végig; máj., jun., aug. és szept.-ben főleg a varjútövis- és kutyabengén (*Rhamnus cathartica* és *Frangula*) él. Bábja világosbarnás, a szárnyak hüvelye olajsínű.

### IV. család. Erycinidae.

Kis pillangók, melyek színben és rajzban hasonlítanak a Melitaeákra. Főbb jellemeik: az apró tapogatók, a zárt középsejt és a ♂

első lábainak teljesen csökevényes volta, holott a ♀-éi jól kifejlődtek. Hernyójuk ászkalakú. Bábjuk fejjel fölfelé van megerősítve.

#### 1. nem. *Nemeobius* Steph.

A csáp hirtelen megvastagodott, bunkója rövid; a szem tojásalakú, rövid szőrökkel borított, fehér keretű; a tapogató rövid, csúcsa rövid, kihegyezett.

1. *Lucina* L. (8. tábla, 1. ábra.) Nálunk mindenütt gyakori 2 ivadékból; ápr.—máj., jul.—aug.-ban főleg erdők szélén virágzó földi bodzán (*Sambucus Ebulus*). 24—30 mm. Hernyója halvány olajsínű, hátán sötét, oldalán világosabb sáv fut le, oldalt egy sor vöröses szemölcs is van; jun.—aug.-ig a kankalin- (*Primula*-) és lórom- (*Rumex*-) féléken él és nappal alom alá rejtőzik. Bábja sárgásbarna, fekete pontokkal.

### V. család. Libytheidae.

A tapogatók rendkívüli fejlettsége különbözteti meg ezt a csoportot a többi pillangóktól. Egyrészt az Erycinidákhoz hasonlítanak, másrészt és sokkal inkább a Nymphalidákhoz; természetük és rajzolatuk az utóbbiak közelébe helyezi őket. Karcsu, hengeres hernyójuk is lényegesen elüt az Erycinidákétól; a bábjuk fejjel lefelé függ.

#### 1. nem. *Libythea* F.

Kisebftermetű pillangók; felső szárnyuk csúcsa szélesen lemetezett és kampósan görbült; alsó szárnyuk fogas. A meglehetősen rövid csáp fokozatosan megvastagodott; a tapogató a csáp hosszának felét éri el és csőrszerűen előre nyúlik.

1. *Celtis* Laich. (8. tábla, 2. ábra.) Magyarországnak csak legdélibb vidékein (Orsova, Fiume stb.) honos 2 ivadékból ápr.—jun., szept.—okt.-ben 40—45 mm. Hernyója zöld, hátán fehéres vonal, oldalán fehér vagy vöröses sáv fut le; az ostorfán (*Celtis australis*) él. Bábja zöld, a szárnyak hüvelye világos szegélyű.

### VI. család. Nymphalidae.

Középszerű és tekintélyes nagyságú pillangók. Csápjuk fokozatosan megvastagodott; tapogatójuk tagolt; a ♀ első lába 4—5 ízű, a ♂-é csökevényes, egy ízből álló. Hernyójuk hengeres, tüskékkel vagy áltüskékkel fegy-



verzett. Bábjuk szögletes, gyakran fémes foltokkal, háta erősen kidomborodott; fejfelé függ.

### 1. nem. *Apatura* F.

A felső szárny külső szegélye csaknem oly hosszú, mint a belső szegély; az alsó szárnyak a belső zug felé megnyújtott szegélye fogazott. A hernyó fején két tüske emelkedik, utolsó gyűrűje két hegyben végződik. A báb feje kéthegyű.

1. *Iris* L. (8. tábla, 4. ábra, c. ♂, d. ♀). A ♂ szárnyainak felülete élénk kék színjátékú. Fonákja vörösesbarna; a felső szárnyon nagy fekete szem mutatkozik; az alsó szárnyon kék pupillás szem van, közepén fehér szalag fut le. Felületének fehér rajzai nem állandók, hol a szalag, hol a petytyek egyik része hiányzik, ritkábban amaz is, emez is elenyészik és csak az apicalis foltok maradnak meg: ab. *Jole* Schiff. Hazánk sok vidékén található, helyenkint jun.—júliusban gyakori. 60—65 mm. Hernyója (8. tábla, 4. a. ábra) kitehelve máj.—jun.-ban a kecske-, hamvas- és füles fűzön (*Salix caprea*: 8. tábla, B. ábra, *Salix cinerea* és *aurita*) él. Bábja (8. tábla, 4. b. ábra) fejfelé lóg.

2. *Ilia* Schiff. (8. tábla, 5. ábra, b. ♂). A ♂ szárnyainak felülete ibolyáskék színjátékú; a felső szárny szeme vörhenyes keretű. Fonákján az alsó szárny szalagja valamivel világosabb a barna alapszínnél. Rajz, színezés és nagyság tekintetében rendkívül változó. Olykor elenyészők a szalagok és szemfoltok, sőt néha teljesen eltűnnek: ab. *Iliades* Mitis; gyakran vörhenyes színt öltenek az összes foltok és szalagok, a két apicalis folt kivételével: var. *Clytie* Schiff. (8. tábla, 5. c. ábra); sok esetben világosbarnává lesz a sötétbarna alapszín, a vörhenyes szín pedig több teret foglal el, kivált a szegélyen: ab. *rubescens*, Esp.; az alapszín gyakrabban még világosabb-barnává, a vörhenyes szín pedig csaknem okkersárgává válik: ab. *dilutior* Stgr.; elvértve egészen világos sárgás-barna az alapszín, a szalagok fakó-okkersárgák: ab. *Eos* Rossi; ritka esetben elenyésznek a *Clytie*-alaknak szalagjai és foltjai: ab. *astasioides* Stgr.; helyenkint pedig annak kisebb fajtája lép fel, melynek alsó szárnyán a szemfolt igen megkisebbedett, vagy teljesen hiányzik: ab. *Metis* Frr. Juni—júliusban országsszerte található. 52—60 mm. Hernyója (8. tábla, 5. a. ábra) kitehelve májusig főleg nyár- (*Populus*-) féléken él. Bábja fehéreszöld.

Rokon nem európai faja: *Charaxes jasius* L. (8. tábla, 3. ábra.) Dalmácia stb.

### 2. nem. *Limnitis* F.

A felső szárny középsője zárt, az alsóé nyitott; a csáp fokozatosan megvastagodott. Az alapszín fekete vagy feketésbarna, fehér rajzokkal; fonák-

juk rótszínű, fekete és fehér rajzokkal. Hernyójuk hengeres, hátán két sor ágas tüske fut végig, feje kéthegyű. Bábjuk fején két kis kiemelkedés, hátán baltaalakú púp van.

1. *Camilla* Schiff. (9. tábla, 1. a., b. ábra). Inkább a déli vidékeken s ott 2 ivadékból (máj.—jun., aug.—sept.) fordul elő. 48—54 mm. Hernyója zöld, hátán hosszában két sor piros tüske van, jun.—jul.-ban főleg az ükörkelonczon (*Lonicera Xylosteum*; 9. tábla, A. ábra) és egyéb loncz-féléken él. Bábja barnásszürke, kevés fémes folttal.

2. *Populi* L. (8. tábla, 6. ábra, c. ♂, d. ♀). Fonákja vörhenyes színű, világos-szürke pettyekkel és a szegélyen kékes-szürke sávval. Olykor a felület fehér rajzai elenyésznek vagy teljesen hiányzanak: ab. *Tremulae* Esp. Hegyvidégeinken jun.—júliusban helyenkint elég gyakori. 65—80 mm. Hernyója (8. tábla, 6. ábra, a.) kitehelve májusig a rezgő- és fekete-nyáron (*Populus tremula* és *nigra*) él. Bábja (8. tábla, 6. ábra, b.) faághoz erősített.

3. *Sibylla* L. (9. tábla, 2. c., d. ábra). Jun.—jul.-ban országsszerte gyakori erdei utakon. Nagyon elvétve fehér rajzai elenyésznek: ab. *nigrina* Weym. (Nyitra m.). 40—59 mm. Hernyója (9. tábla, 2. ábra, a.) kitehelve májusig loncz- (*Lonicera*-) féléken él. Bábja (9. tábla, 2. ábra, b.) fején két hegyes csúcs van.

### 3. nem. *Neptis* F.

Ez a nem közel áll az előbbihez, fajainak felső szárnya azonban hosszúkás, szegélye kerekített, a középsőt mindkét szárnyon nyitott. A hernyó hengeres, púp- vagy szaruszerű szemölcsökkel bír, feje kéthegyű. A báb fején két hegyes csúcs van. Európában csak 2 képviselője él.

1. *Lucilla* F. (9. tábla, 3. ábra). Szárnyának fonákja vörösesbarna, felülete fehér rajzolatú, a mely olykor igen megkisebbedett: var. *Ludmilla* H. S. Hegyvidégeink némelyikében jun.—júliusban nem ritka. 43—53 mm. Hernyója barnáspiros, hátán dudorok emelkednek és halvány sáv húzódik végig, kitehelve májusig gyöngyvessző-féléken (*Spiraea salicifolia*, *flexuosa* és *ulmifolia*) él. Bábja zömök, feje kéthegyű.

2. *Aceris* Lep. (9. tábla, 4. ábra). Fonákja vörösesbarna, a felület fehér rajzolatú. Főleg hegyvidégeinken gyakori 2 ivadékból (máj.—jun., jul.—aug.), melyek közül az I. ivadék rendszerint kicsiny (35—40 mm), a II. nagyobb (45—50 mm). Hernyója sárgásbarna, fején két hegyes csúcs, hátán 3 pár tüske van; áprilistól júliusig a tavaszi ledneken (*Lathyrus* [Orob.] *vernus*) él. Bábja zömök, feje kéthegyű.

### 4. nem. *Vanessa* F.

Élénkszínű lepkék; szárnyaik szélesek; a felső szárny csúcsa nagyobbára szélesen letompított, szegélye erősen hajlott, többnyire fogazott; az alsó



szárny szegélye közepén kiszögellő. Szemök szőrös, csápjuk bunkója hosszúkás. Hernyójuk hengeres, elágazó hosszú tüskékkel borított. Bábjuk feje két hegyű, háta orrformán kiemelkedett, sokszor fémes foltokkal ékesített. Újabban e nemet 4 új nemre osztották szét; ezeket itt alnemként tárgyaljuk.

a. alnem. **Pyrameis** *Hb.*

A szárnyak szélesek, a felsőnek szegélye erősen hajlott, az alsóé nem fogazott; a csáp bunkója körtealakú. A hernyó hengeres, ágas-bogas kemény tüskékkel borított. A báb fején két hegyes ék van, háta púpos, fémfényű.

1. **Atalanta** *L.* **Admirális-pille** (10. tábla, 6. b. ábra). Fonákján az alsó szárny feketés árnyalatú, elülső szegélyén fehéressárga folt van, alatta pettyek tűnnek fel, melyek némileg hasonlítanak a 18 és 98-as számhoz. Országszerte gyakori 2—3 ivadékból (jun.—jul., aug.—szept. és okt.—nov. és kitelevé márcz.—ápr.—ban). 53—60 mm. Hernyója (10. tábla, 6. ábra, a.) fekete, rőt- vagy hamuszínű; máj.—jun., jul.—aug., szept. és okt.-ben a nagy- és aprócsalán (*Urtica dioica*: 9. tábla, B. ábra, és *Urtica urens*) lazán összeszótt levelei között él. Bábja barna- vagy hamuszínű, néhány fémes foltal.

2. **Cardui** *L.* **Bogács-pille**. (10. tábla, 7. b. ábra). Fonákján az alsó szárny sötétebb és világosabb színnel márványozott, szegélye előtt 4—5 sárgakeretű, kék pupillájú szemfolt van. Nagyritkán a felső szárny elülső szegélyén levő fekete foltok egy nagy folttá folynak egybe: ab. *Elymi* Rbr. (Budapest, M.-Tátra). Országszerte gyakori 2—3 ivadékból (máj., jun., jul.—aug., szept.—okt. és kitelevé márcz.—ápr.—ban), olykor elannyira, hogy tömegesen vonul vidékről-vidékre. 50—61 mm. Hernyója (10. tábla, 7. a. ábra) áprilistól augusztusig a bókoló-bogácson (*Carduus nutans*), a lándzsás aszaton (*Cirsium lanceolatum*; 10. tábla, C. ábra), a közönséges számarbogácson (*Onopordon acanthium*) és számos más növényen él. Bábja tüskés, szürke vagy barnaszínű.

b. alnem. **Vanessa** *F.*

A felső szárny többnyire erősen hajlott, csúcsa kiszögellő; az alsó szárny fogazott és a legtöbb esetben közepén kiszögellő. A hernyó hengeres, minden testgyűrűn merev bogas tüskék övével; társasan él. A báb fején két hegyes ék, hátán pedig orrforma kiemelkedés van; többnyire fémfényű.

1. **Antiopa** *L.* **Gyászpillangó** (10. tábla, 5. c. ábra). Fonákja fekete, világosabb rajzokkal. Nagy ritkán akad olyan példány, melynek szegélye szürkés sárga, a kék pettyek pedig hosszúkássá nyúltak: ab. *Artemis* Fitch. (Eperjes), vagy a melyen a kék pettyek majdnem vagy teljesen elenyésztek: ab. *Lintneri* Fisch. (M.-Tátra). Országszerte található

juniustól októberig és kitelevé márcz.—ápr.—ban, helyenkint gyakori. 55—76 mm. Hernyója (10. tábla, 5. a. ábra) jun.—jul.—ban főleg a csőrege-fűzön (*Salix fragilis*; 10. tábla, B. ábra), a fehér nyíren (*Betula alba*; 6. tábla, B. ábra) és nyár-(*Populus*-)féléken él. Bábja (10. tábla, 5. b. ábra) barna- vagy szürkészínű.

2. **Jo** *L.* **Nappali pávaszem** (10. tábla, 4. c. ábra). Fonákja fekete, világosabb rajzokkal. Elvétve akad jóval kisebb (40 mm.) alakja: ab. *ioides* O.; vagy olyan, melynek alsó szárnyán nincsen szemfolt: ab. *exoculata* Weym. (Eperjes). Mindenfelé igen gyakori 2 ivadékból (jun.—jul., aug.—okt.-ben és kitelevé márcz.—ápr.—ban). 50—58 mm. Hernyója (10. tábla, 4. a. ábra) máj.—jun., jul.—aug. és aug.—szept.-ben társasan él a nagy-csalánon (*Urtica dioica*) és a felfutó komlón (*Humulus lupulus*). Bábja (10. tábla, 4. b. ábra) fémes foltokat mutat.

3. **Urticae** *L.* **Kis róka-pille** (9. tábla, 8. c. ábra). Fonákján a felső szárny okkersárga, elülső szegélyén feketésbarna foltok vannak; az alsó szárny sötétbarna, a tő felől fekete. A felső szárny felületének elülső szegélyén levő foltok elvétve egyetlen nagy folttá folynak egybe s egyúttal alsó szárnya is egészen feketévé válik: ab. *atrebatensis* Briand. (M.-Tátra, Kolozsvár, Nagyszében). Dél-Európában sokkal tüzezebb a színe. Ilyen pl. a var. *Ichnusa* Bon. (9. tábla, 8. d. ábra), mely déli Olaszországban honos. Mindenütt közönséges 2—3 ivadékból jun.—jul., aug.—szept., szept.—okt. és kitelevé márcz.—májusban. 42—53. mm. Hernyója (9. tábla, 8. a. ábra) ápr.—máj., jun.—jul., aug.—szept.-ben a nagy- és apró-csalánon (*Urtica dioica* és *urens*; 10. tábla, A. ábra) él. Bábja (9. tábla, 8. b. ábra) aranyos pontokkal ékesített.

4. **Polychloros** *L.* **Nagy róka-pille** (10. tábla, 1. c. ábra). Felülete olykor a rendesnél élénkebb színű: ab. *pyromelas* Frr. Jun.—juliában és kitelevé márcz.—áprilisban országszerte igen gyakori. 50—61. mm. Hernyója (10. tábla, 1. a. ábra) május—juniában főleg a kopasz-szilen (*Ulmus glabra*) és a fehér-fűzön (*Salix alba*) él. Bábja (10. tábla, 1. b. ábra) házfalakon is található.

5. **Xanthomelas** *Esp.* (10. tábla, 2. ábra). Felső szárnyának csúcsa előtt kis fehér folt van; a szárny elülső szegélyén levő fekete foltok elvétve egy nagy folttá olvadnak össze: ab. *Chelis* Mitis. Elterjedt faj, de csak helyenkint gyakori, még pedig juniús—juliában és kitelevé márcz.—áprilisban. 45—50 mm. Hernyója fekete, tüskés, hátán két fehéres vonal húzódik végig; május—juniában a fűz-(*Salix*-)féléken él. Bábja vöröses barna.

c. alnem. **Polygonia** *Hb.*

A külső szegély igen csipkézett, a felső szárny belső szegélye hajlított, az alsó szárny zuga megnyúlt. A hernyó és báb olyan, mint az előbbi nemnél.

1. **L-album** *Esp.* (10. tábla, 3. ábra). Fonákja szürke és barna színnel márványozott, alsó szár-



nyán L- vagy V-alaku fehér rajz látható. Hazánk kevés helyén fordul elő s ott is ritka jun.-júl.-ban. 60—65 mm. Hernyója feketésbarna vagy kékesszürke, hátán széles sárga sáv húzódik végig, tüskéi sárgások. Május—juniában társasan él főleg a fehér nyíren (*Betula alba*) és fűz- (*Salix*)-féléken. Bábja barnás-szürke, 4 ezüst foltal ékesített.

2. **C-album L.** F e h é r C - p i l l e (9. tábla, 7. c. ábra). Az alsó szárny fonákján sötét alapon C-alakú, fehér rajz van. Országszerte eléggé gyakori 2 ivadékból jun.—júl., aug.—okt.-ben és kitelevé márcz.—májusban. Az I. iv. 40—46 mm. Felső szárnyán az elülső szegélyben levő fekete foltok néha nagy folttá egyesülnek, a fonákon levő c helyett f-alakú folt jelenkezik: ab. *f-album* Esp. A II. iv. nagyobb (44—48 mm.), alapszíne sárgásabb barna, fekete foltjai aránylag kisebbek: var. *Hutchinsoni* Robs. Hernyója (9. tábla, 7. a. ábra) május—juniában, továbbá augusztusban főleg a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) és a felfutó komlón (*Humulus lupulus*) él. Bábja (9. tábla, 7. b. ábra) fémes foltokkal díszített.

3. **Egea Cr.** (9. tábla, 6. ábra). Hazánknak csak délibb vidékein fordul elő 2 ivadékból. A II. iv. élénkebb vörösses színű, pettyei nagyobbak: ab. *j-album* Esp. 40—46 mm. Hernyója kékesszürke vagy fekete, sárga és fekete harántsávokkal, főleg a falfűvön (*Parietaria diffusa*) él. Bábja barnásszínű, olykor ezüstös foltokkal ékesített, tüskés.

#### d. alnem. **Arachnia Hb.**

A szárnyak szabása a *Vanessa*-nemre emlékeztet, csak hogy a szárnyak kerekesebbek, nem oly kiszögellők; viszont rajzánál fogva közel áll a következő nemhez; hernyója azonban tüskés, mint az előbbié. Európában csupán egy faja él.

1. **Levana L.** (9. tábla, 5. d.<sup>1</sup>) ábra). Az egész országban gyakori, sok helyen azonban ritka, 2 ivadékból (márcz.—ápr., jun.—aug.). Az I. iv. barna, 25—33 mm.; a II. iv., a feketés var. *prorsa* L. (9. tábla, 5. c.<sup>2</sup>) ábra), nagyobb (30—42 mm.); az utóbbin a szalagok olykor sárgák ab. *porima* O. (9. tábla, 5. e. ábra). Hernyója (9. tábla, 5. a. ábra) májusban és szeptemberben a nagy csalánon (*Urtica dioica*) él. Bábja (9. tábla, 5. b. ábra) barna.

#### 5. nem. **Melitaea F.**

Középnagyságú és kis pillangók, szárnyaik felülete többnyire vörhenyes, fekete pettyek soraival. Hernyójuk hengeres, áltüskékkel borított. Bábjuk zömök, elül lelapult, farán megerősített.

1. **Maturna L.** (11. tábla, 2. a. b. ábra). Hazánkban kevés helyen fordul elő, többnyire ritka május—juniu-

ban. 39—42. mm. Hernyója fekete, hátán sárga sáv fut végig; ápr.—májusban főleg a közönséges kőrísen (*Fraxinus excelsior*) él. Bábja sárgásfehér, fekete pontokkal ékesített.

2. **Cynthia Hb.** (11. tábla, 1. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánkban csupán Nagyágon (Hunyad m.) figyelték meg. Rendesen 33—42 mm. Hernyója fekete, a gyűrűk széle sárga, május—juniában főleg a lándsás útifűvön (*Plantago lanceolata*) él; közös szövedékekben kitelevén, csak tavaszkor széled szét. Bábja fehéresszürke, fekete vonalakkal és pontokkal ékesített.

3. **aurinia Rott.** (11. tábla, 3. a., b. és c. ábra). Hazánkban május—juliában szórványosan lép fel havasi réteken. 33—42 mm. Délibb vidékeken nagyobb, sötétebb narancsszínű: var. *provincialis* B. (Josipdal, Modrus-Fiume m.). Havasokon kisebb, halványabb színezésű: var. *Merope* Prun. (M.-Tátra, Gölncz-bánya). Hernyója sötétbarna, apró fehér pettyekkel ékesített; ápr.—májusban főleg a mezei és pirosgerelyen (*Geranium pratense* és *sanguineum*) él. Bábja zöldesfehér, fekete pontokkal tarkázott.

4. **Cinxia L.** (11. tábla, 4. a, b. ábra). Áprilistól juniussig hazánk minden részében gyakori. 35—42. mm. Olykor csaknem egészen fekete: ab. *Horváthi* Aig. Hernyója fekete, kékesfehér pontokkal borított; ápr.—májusban főleg a lándsás útifűvön (*Plantago lanceolata*) él. Bábja szürkés, narancsszínű szemölcsökkel ékesített.

5. **Arduinna Esp.** A törzsalak igen hasonlít az előbbi fajhoz, színe azonban halványabb, pettyei gyéresebbek, de erőteljesebbek. Dél-Oroszországban fordul elő nagyobb (40—50 mm.), élénkebb színű és gyöngébb rajzú délszaki fajváltozata: var. *rhodopensis* Frr., mely hazánkban Josipdalon (Modrus-Fiume m.) található.

6. **Phoebe Kn.** (11. tábla, 5. ábra). Országszerte gyakori, helyenkint 2 ivadékból (máj.—jun., aug.—szept.-ben). Az I. iv. 40—44. mm., a II. iv. 28—32 mm.: var. *parva* Gerh. (*nana* Stgr.); viszont akad igen nagy (45—48 mm.) alak is, melynek vöröses agyagszínű, rendkívül erőteljes rajzú ♀-je a var. *occitanica* Stgr.-t megközelíti (Mehádia). Elvértve található oly példány is, melynek összes fekete rajzai megszámlálhatók, úgy, hogy az alapszínt nagy mértékben elnyomják: ab. *melanina* Cenni (Budapest, Dalmácia); ennek ellentéte a var. *Aetherea* Ev., mely élénkebb színű és kevesebb rajzú a törzsalaknál (Josipdal). Hernyója sötétszürke, fehér pontokkal és rótszőrű áltüskékkel borított; ápr.—máj., jul.—aug.-ban főleg a vastövű búzavirágon (*Centaurea Scabiosa*) él. Bábja sárgás szürke színű, fekete és rótvonalakkal és pontokkal ékesített.

7. **Didyma O.** (11. tábla, 7. ábra, c., e. ♂, d. ♀). Magyarországon mindenütt közönséges 2 ivadékból (máj.—jul., jul.—szept.). Színben és rajzban nem ritkán változik, így a ♂ sárgásabb vörös, a ♀ pedig a felső

<sup>1</sup> A táblán tévesen *Prorsa*-nak jelezve.

<sup>2</sup> A táblán tévesen *Levana*-nak jelezve.



szárnyon, csaknem agyag- vagy krém színű: var. *occidentalis* Stgr.; déli irányban, a magyar Tenger melléken kisebb és gyöngéd alkotású, kevesebb rajzollattal: var. *Persea* Koll.; viszont ugyancsak a déli részeken (Orsova, Lipik, Fiume) olykor a rendesnél tüzeesebb, élénkebb színű (♂), illetőleg zöldes krém színű (♀): var. *meridionalis* Stgr. Hegyes vidékeken gyakori az olyan alak, melynek felső szárnyán a fekete pettyek szalaggá olvadtak egybe (♂), a ♀ zöldesszürke tünetű: var. *alpina* Stgr. A ♂ 34–40, a ♀ 39–45 mm. Hernyója (11. tábla, 7. a. ábra) áprilistól júliusig főleg a mezei macskagyökéren (*Valeriana officinalis*), a közönséges gyujtoványon (*Linaria vulgaris*; 11. tábla, C. ábra) és az ökörfarkkóró- (*Verbascum*)-féléken él. Bábja (11. tábla, 7. b. ábra) fehéreszöld.

8. *Trivia* Schiff. (11. tábla, 6. ábra). Országszerte található, helyenkint gyakori 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—szept.). Az I. iv. 35–43 mm.; olykor sötétebb színezésű és felső szárnya csúcsán két fehéres petty van: var. *fascelis* Esp. A II. iv. többnyire jóval kisebb: var. *nana* Stgr. Hernyója kékesszürke, hátát kék pontok és szőrös áltüskék ékesítik; ápr.—máj., jun.—aug.-ban a molyhos és fekete ökörfarkkórón (*Verbascum Thapsus* és *nigrum*) él. Bábja kékesszürke, fekete pontokkal behintve.

7. *Athalia* Rott. (11. tábla, 9. c. d. ábra). Az egész országban közönséges 2 ivadékbán (jun.—jul., jul.—aug.). 30–38 mm. Hazánk délibb részében (Mehádia, Pozsega m.) gyakran erőteljesebb rajzolatú és nagyobb a rendesnél: var. *mehadiensis* Gerh.; olykor csak a ♀ mutat ily erősebb rajzot, egyúttal középső sávja jóval világosabb a szabályosnál, sárgásbarna: ab. *tricolor* Horm. Olykor elenyésző a rajzolatnak egyik-másik része, így a felső szárny a tő felé sötét, néha egészen fekete, kifelé pedig csaknem egészen barna, viszont az alsó szárny fekete, csak a szegélyen marad egy sor barna petty: ab. *corythalia* Hb., vagy csaknem az egész felület fekete, csupán a szegélyen fut le egy sor barna petty: ab. *navarina* Selys. Elvértve fonákja több feketét mutat, úgy t. i., hogy a felső szárny 2–7. sejtjében nagy fekete foltok jelenkeznek, míg az alsó szárny közepén levő folt feketével kitöltött: ab. *Aphaea* Hb. Hernyója (11. tábla, 9. a. ábra) ápr.—máj.-ban és jun.—júliusban főleg a vetési aszaton (*Cirsium arvense*), a réti csormolyán (*Melampyrum pratense*; 11. tábla, A. ábra) és az ösztörüs veronikán (*Veronica Chamaedrys*; 11. tábla, B. ábra) él. Bábja (11. tábla, 9. b. ábra) szürke.

8. *Aurelia* Nick. Az előbbi fajhoz nagyon hasonló, de kisebb, alapszíne valamivel sötétebb, fonákján a világos foltok kisebbek, nem oly határozottan körvonalozottak. Hegyvidégeinken rajzolata olykor erőteljesebb, fonákja is kissé sötétebb: var. *Britomartis* Assm.; néha szinte egészen fekete, a barna pettyek alig láthatók: var. *dictynnoides* Horm. Junius—júliusban országszerte elég gyakori. 28–33 mm. Her-

nyója fekete, fehér pontokkal behintett; ápr.—máj.-ban főleg a hasznos tisztesfűvön (*Stachys recta*) él. Bábja fehér, hátán rozsdaszínű szemölcsök vannak.

9. *Parthenie* Bkh. (11. tábla, 10. ábra). Igen hasonló az előbbi fajhoz, fonákján azonban az alsó szárny középső sávja nem sárgás, mint annál, hanem csaknem fehér. 26–32 mm. Elvértve található a havasi, sötétebb színű és kisebb: var. *varia* M. D. Az ország minden részében, de kevés helyen és ritkán található jun.—júliusban. Hernyója fekete, fehér pontokkal behintett, áltüskéi rótszínűek; máj.—júniusban főleg a lándzsás útifűvön (*Plantago lanceolata*) él. Bábja fehér, hátán fehér szemölcsök vannak.

10. *Dyctinna* Esp. (11. tábla, 8. a., b. ábra, ♂). Középhegységeinken helyenkint gyakori 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.). 32–36 mm. Hernyója feketésszürke, hátán feketés sáv fut végig, áltüskéi sárgák vagy rótszínűek; ápr.—jun.-ban főleg a kékestökvő csormolyán (*Melampyrum nemorosum*) él. Bábja ezüstösféher, fekete pontokkal tarkázott.

11. *Asteria* Frr. (11. tábla, 11. ábra). Magyarországon eddigelé jul.—aug.-ban csupán a Magas-Tátrán figyelték meg. 25–30 mm. Hernyója fekete, a testgyűrűk széle sárga, áltüskéi feketék.

Európai fajok még: *Iduna* Dalm. Észak-Európa. — *Aetherie* Hb. Spanyolország. — *Dejone* H. G. Franciaország stb.

## 6. nem. *Argynnis* F. Gyöngyházás pillék.

Kisebb-nagyobb pillangók. Szárnyaik kissé fogazottak, felületük vörhenyes színű, fekete pettyekkel; alsó szárnyuk fonákja többnyire ezüst foltokkal vagy csikokkal ékesített. Hernyójuk hengeres, hátán számos szőrös tüskével fegyverzett. Bábjuk a tor mögött erősen lelapított.

1. *Selene*<sup>1)</sup> Schiff. (11. tábla, 13. a., b. ábra). Országszerte gyakori 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.), melyek elseje nagyobb (35–40 mm), a második pedig kisebb (33–38 mm). Elvértve akad melanktikus példány, pl. az ab. *Thalia* Hb., melynek felülete egészen koromfekete (Nagy-Lévárd). Hernyója feketés vagy barna, hátán világos sáv fut le, tüskéi sárgák; ápr., máj., júliusban a sovány- és háromszínű ibolyán (*Viola canina* és *tricolor*; 12. tábla, B. ábra) él. Bábja sárgásbarna, fekete foltokkal ékesített.

2. *Euphrosyne* L. (11. tábla, 14. a., b. ábra). Országszerte található, de főleg hegyvidégeken helyenkint gyakori 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.). 41–43 mm. A tavaszi példányok olykor kisebbek, sötétebb színűek: var. *Fingal* Hbst. Hernyója barnásfekete, oldalán fehéres sáv fut végig, tüskéi feketék; áprilistól júliusig a sovány ibolyán (*Viola canina*) él. Bábja barnásszürke, fémes pontokkal ékesített.

<sup>1)</sup> A táblán tévesen *Semele*-nek jelezve.



3. *Pales Schiff.* (12. tábla, 1. a., b. ábra). Havasi faj, mely nálunk júliusban csak a Magas-Tátrán s a szomszédos hegységekben fordul elő. 34—40 mm. Olykor halványabb színezésű (alul is) a rendesnél: ab. *Isis*, Hb.; elvétve élénkebb színezésű, erősebb rajzolatú: var. *Arsilache* Esp.; néha pedig a felülete igen sötét: ab. *Napaea* Hb. (12. tábla, 1. c. ábra). Hernyója barnásfekete, tüskéi sárgák; május—júniusban a havasi ibolyán (*Viola montana*) él. Bábja szürke- vagy rótszínű.

4. *Dia L.* (12. tábla, 2. ábra). Fonákján az alsó szárny ibolyás rajzú, ezüstös pettyekkel ékesített. Mindenütt gyakori, helyenkint 3 ivadékból is (ápr.—máj., jun.—jul., aug.-ban). 32—38 mm. Hernyója feketés vagy kékesszürke, hátán fehéres sáv, oldalán kettős rótsáv fut végig, tüskéi sárgásak; főleg az illatos ibolyán (*Viola odorata*) él. Bábja barna, fekete tüskékkel ékesített.

5. *Amathusia* Esp. (12. tábla, 3. ábra). Fonákján alsó szárnya félig barna, félig rótszínű, 3 fémfényű s egy sárga foltal díszített. Júliusban csak a Felvidéken található nedves havasi réteken. 35—40 mm. Hernyója szürke, tüskéi sárgásak; máj.—júniusban az ibolyán (*Viola mirabilis*) és a kígyós keserűfűn (*Polygonum bistorta*) él. Bábja barnásszürke, fekete foltokkal.

6. *Hecate* Esp. Szárnyainak felülete az előbbi fajéhoz hasonló, de fonákján az alsó szárny rozdszínű, közepén fehéres sáv fut le. Szórványosan az egész országban található, helyenkint májustól—júliusig gyakori. 40—45 mm. Hernyója ismeretlen.

7. *Ino Rott.* (12. tábla, 5. a., b. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel, leginkább havasi réteken található jul.—aug.-ban. 38—44 mm. Hernyója fehéres-sárga vagy sárgásszürke, hátán barna sáv vonul végig, tüskéi sárgásak; máj.—jun.-ban főleg a málnaszederen (*Rubus idaeus*; 12. tábla, C. ábra) és a szillevelű gyöngyvesszőn (*Spiraea ulmifolia*) él. Bábja sárgásbarna, sárga tüskékkel ékesített.

8. *Daphne Schiff.* (12. tábla, 4. ábra). Fonákján az alsó szárny hasonló az előbbi fajéhoz, az ibolyás szín azonban sokkal halványabb és nagyobb terjedelmű. Országszerte található, de csak helyenkint gyakori jun.—júliusban. 42—48 mm. Hernyója feketésbarna, fehér hosszanti sávokkal és sárga tüskékkel díszített; ápr.—májusban főleg a hamvas szederen (*Rubus caesius*) él. Bábja sárgásszürke, hátán aranyos szemölcsök vannak.

9. *Latonia L.* (12. tábla, 6. ábra.) Az alsó szárny fonákján barna alapon nagy ezüstös foltok láthatók, a melyek elvétve egybefolynak s egyúttal a szárnyak felületén többnyire több fekete szín mutatkozik: ab. *valdensis* Esp. Országszerte gyakori 2—3, sőt 4 ivadékból is (márcz.—máj., máj.—jun., jul.—aug., szept.—okt.-ben). Az I. iv. kicsiny (34—40

mm), a nyári s őszi többnyire jóval nagyobb (45—52 mm). Hernyója sötétszürke, hátán fehéres, oldalán sárga sáv fut végig, tüskéi vöröses színűek; tavasztól kezdve csaknem szakadatlanul található, főleg a mezei- és háromszínű ibolyán (*Viola arvensis* és *tricolor*). Bábja barna, fémfényű foltokkal ékesített.

10. *Aglaia L.* (12. tábla, 7. c., d. ábra). Júnus—júliusban országszerte gyakori, kivált hegyvidékeken. 40—60 mm. Hernyója (12. tábla, 7. a. ábra) ápr.—májusban a sovány- és háromszínű ibolyán (*Viola canina* és *tricolor*) él. Bábja (12. tábla, 7. b. ábra) sötétbarna.

11. *Niobe L.* (12. tábla, 8. ábra, c. ♂). Az alsó szárny fonákja számos ezüstös foltal díszített, a melyek azonban gyakran halvány sárgás színt öltenek és fémfényüket elvesztik: var. *Eris* Meig. (12. tábla, 8. b. ábra, ♂). Elvétve akad melanotikus példány, melynek felületén a fekete pettyek nagy foltokká folynak egybe: ab. *Pelopiea* Bkh. Széles elterjedésű, a törzsalak azonban jóval ritkább, mint előbbi válfaja (jun.—jul.). 40—60 mm. Hernyója (12. tábla, 8. a. ábra) ápr.—májusban a szagos- és háromszínű ibolyán (*Viola odorata* és *tricolor*) él. Bábja rótszínű, fémes foltokkal ékesített.

12. *Adippe L.* (12. tábla, 9. a., b. ábra, ♂). Az alsó szárny fonákján látható ezüstös foltok olykor nagyobb-részt, vagy egytől-egyig vörhenyes színűek: ab. *Cleodoxa* O., néha pedig zöldesszínű alapon állnak: var. *chlorodippe* H. S. (Josipdal). Hernyója sötétbarna, kettős fehéres hosszanti vonallal, tüskéi rótszínűek; ápr.—májusban a háromszínű- és illatos ibolyán (*Viola tricolor* és *odorata*) él. Bábja barnás vagy zöldesszürke, kékes vagy ezüstös foltokkal ékesített.

13. *Laodice Pall.* (12. tábla, 10. ábra). Északkeleti faj, melyet hazánkban jun.—júliusban eddig-él csak Szilágys- és Háromszék megyében figyeltek meg. 45—63 mm. Hernyója vörösszürke, hátán sárga vonal húzódik végig, tüskéi rózsaszínűek; ápr.—májusban a sovány ibolyán (*Viola canina*) él. Bábja sötétbarna.

14. *Paphia L.* (12. tábla, 11. c. ábra, ♂). Alsó szárnyának fonákja világosabb vagy sötétebb zöld, 3 ezüstös csík fut le rajta, melyek olykor egybefolynak, úgy hogy a szárny nagyobb része ezüstösnek látszik: ab. *Marillae* Aig. (Marilla); viszont elvétve egészen el is tűnhetnek: var. *immaculata* Bell. Néha a felső szárny fekete pettyei többé-kevésbé, sőt teljesen egybefolynak: var. *nigricans* Cosm. (Arad, Budapest). Gyakran megesisik, hogy a ♀ szürkészöld színt ölt: ab. *Valesina* Esp. Jun.—aug.-ban országszerte gyakori. 59—76 mm. Hernyója (12. tábla, 11. a. ábra); ápr.—májusban főleg ibolyaféléken (*Viola canina* és *palustris*) él. Bábja (12. tábla, 11. b. ábra) 3 pár fémes foltal ékesített.



15. *Pandora Schiff.* (12. tábla, 12. ábra). Felülete az előbbi fajokéhoz hasonló, színe azonban zöldesbarna. Az alsó szárny fonákja zöld, közepén 2 ezüstös sáv fut végig, szegélyén hasonló sáv látható, mely előtt ezüstös pontok sora foglal helyet. Ez az ezüstös rajzolat olykor többé-kevésbé elenyésző: ab. *pauper-cula* Ragusa. Hazánkban csak helyenkint fordul elő, olykor nagyobb számban 2 ivadéban (máj.—jun., jul.—szept.). 60—72 mm. Hernyója bíborbarna, hátán minden gyűrűn fekete folt van, tüskéi sárgák; ápr.—máj.-ban a háromszínű ibolyán (*Viola tricolor*) él.

Európai fajok még: *Aphirape Hb.* (11. tábla, 12. ábra, a. ♂, b., c. ♀) Németország. stb. — *Chariclea Schn.*; *Freija Thnb.*; *polaris B.*; *Frigga Thnbg.* és *Thore Hb.* Skandinávia stb. — *Elisa God.* Korzika, Szardínia. — Rokon család és nem európai faja: *Danais Chrysippus L.* (8. tábla, 7. ábra.) Görögország stb.

## VII. család. Satyridae.

Kisebb-nagyobb pillangók; szárnyuk felülete világosabb vagy sötétebb barna, ritkábban fekete vagy fehér; szegélyük mentén többnyire fehér pupillás szemek vannak, olykor világosszínű szalagokban vagy foltokban. Csápjuk rövid, gyöngye. Hernyójuk testének közepe megvastagodott, hátul lelapult és két hegyben végződik; legnagyobbbrészt füvéken él, nappal elrejtőzik; kitelel. Bábjuk fején két kis hegyes tüske van; részint fejjel lefelé függnek, részint fű alatt a földön vagy a földben, olykor laza szövédékekben alakulnak át.

### 1. nem. *Melanargia Meig.*

Középnagyságú pillangók; szárnyuk lekerekített, fehérszínű, fekete rajzolattal; fonákján az alsó szárny szegélyén szemek sora foglal helyet, a melyek olykor áttetszők és fölülről is láthatók. Hernyójuk orsóalakú, gyéren szőrös. Bábbá a föld színén alakul át.

1. *Galatea L.* (13. tábla, 1. c. ábra). Jun.—aug.-ban országsgazerte közönséges. 45—58 mm. A déli vidékeken (Orsova, Fiume) általában sötétebb, fekete rajzai kiterjedtebbek: var. *Procida* Hbst., sőt még délibb vidékek példányain (Carlopagó) a rajzolat még több helyet foglal el: ab. *turcica* O. A törzsalak közt akad nagy ritkán oly példány is, melyen az alsó szárny szegélyén levő fekete szalag a fehér holdakat elfödve, a rojtig terjed: ab. *melania* Obth. (Tarcsa); valamint olyan is, melynek fonákján az alsó szárny szemfoltjai nagyrészt vagy teljesen eltűntek: ab. *Galene* O.; gyakrabban elenyészik minden rajz s az egész szárny egyszínű fehérré válik: ab. *leucomelas* Esp. Ugyanez az eltérés előfordul a var. *Procida*-nál is: ab. *Ulbrichi* Aig. Hernyója (13. tábla, 1. a. ábra) ápr.—májusban

főleg a tarackbúzában (*Triticum repens*) és a mezei komócsinon (*Phleum pratense*; 15. tábla, C. ábra) él. Bábja (13. tábla, 1. b. ábra) tojásdad.

2. *Japygia Cyr.* var. *Clotho Hb.* (51. tábla, 2. ábra, a. ♂, b. ♀). Míg a törzsalak (13. tábla, 3. ábra) csak déli Oroszországban, és a var. *Suwarovius* Hbst. csak déli Oroszországban és Szibériában fordul elő, addig a var. *Clotho* Hb., speciális hazai alak, melyet eddig az előbbihez vontak, mely azonban amazoknál sokkal finomabb, vonalszerű rajzolatú, s csupán az Alföld homokos talaján tenyészik, nevezetesen P.-Peszéren, s itt némely évben júniusban gyakori jelenség. 50—56 mm. Hernyója ismeretlen.

3. *Larissa H. G.* (13. tábla, 2. ábra). Ez a délkeleti faj jóval világosabb és nagyobb fajváltozatával, var. *Herta* H. G.-val együtt hazánkban jun.—jul.-ban csak a Tengeremelléken fordul elő. 45—55 mm. Hernyója ismeretlen.

Európai fajok még: *Lachesis Hb.* Franciaország. — *Ines Hfsgg.* Portugalia. — *Syllus Hbst.* Franciaország. — *Arge Sulz.* Olaszország.

### 2. nem. *Erebia Dalm. (Maniola Schrk.)*

Középnagyságú és kisebb pillangók. Lekerekített szegélyű szárnyaik sötétbarnák, a szegély előtt többnyire fehér pupillás fekete szemekkel, melyek vörhenyes szalagokban vagy foltokban sorakoznak. Hernyójuk elül-hátul ellapult. Bábjuk tojásalakú. A nem fajai jobbára havasi állatok, csak egyik-másik él meg az alhavasi régióban is.

1. *Epiphron Kn.* (13. tábla, 4. a. ábra). Szalagja olykor megkeskenyedett, szemfoltjai megkevesedtek: var. *Cassiope F.* (18. tábla, 4. b. ábra); néha egészen eltűnnek a szemek: ab. *Nelamus* O. Mind a 3 alak jun.—aug.-ban csak Mehádia havasain, valamint a Magas-Tátrában és környékén fordul elő 1300 m. magasságig. 34—37 mm. A hernyó zöld, fekete és sárga hosszanti sávokkal; máj.—júniusban a korai- és pázsitos sód-buzán (*Deschampsia praecox* és *caespitosa*) s egyéb fűféléken él. A báb világos szürke.

2. *Melampus Fssl.* (13. tábla, 5. a., b. ábra). Hazánkban jul.—aug.-ban csak a Magas-Tátrán, Árva- és Krassó-Szörény megye havasain s a bodzai hegy-ségben találták 1700—1800 m magasságban havasi gyepeken. 30—35 mm. Hernyója élénkzöld, világosabb és sötétebb hosszanti vonalakkal. Bábja halvány sárga.

3. *Mnestra Hb.* Szárnyai sötétbarnák 2 fekete ponttal vagy apró pupillás szemmel rozsdaszínű szalagban, mely a felső szárnyon olykor igen széles, az alsó szárnyon ellenben kisebb foltokká oszlott. Alul sötétbarna, a ♀ világosbarna, fehér behintésű, világosszürke szalaggal. 33—36 mm. Nálunk júliusban csak a Magas-Tátrában fordul elő havasi réteken. Hernyója ismeretlen.



4. *Pharte Hb.* Szárnyai feketésbarnák, szemek nélkül, rozsdaszínű szalaggal, mely az alsó szárnyon apró pettyekké oszlik. Fonákja sötétbarna, a nőstény zöldes, szürkésárga behintéssel. 35—40 mm. Hazánkban csupán a Magas-Tátrán található. Hernyója ismeretlen.

5. *Manto Esp.* Szárnyai feketésbarnák, 2—5 fekete ponttal a foltokból álló szalagban, mely az alsó szárnyon gyakran elenyésző. Fonákján a ♀ világosabb, sárgásszürke behintésű; az alsó szárny tövén néhány petty s a szalag sárgás, a ♂ szalagja fehéressárga, tövén nincsenek sárga pettyek. 35—40 mm. A Kárpátokban (Magas-Tátra, Árva-, Máramaros- és Krassó-Szörény m.) jul.—aug.-ban található. Csaknem egészen fekete eltérése: var. *Caecilia Hb.* csak a Magas-Tátrában tenyészik. Hernyója zöldessárga, hátán 2 sor apró fekete vonal fut végig; máj.—juniában különböző füveken él. Bábja sárga, fekete foltokkal tarkított.

6. *Ceto Hb.* Szárnyai feketésbarnák, a ♂-en rozsdás-vörös, a ♀-en rozsdássárga hosszúkás foltokból álló szalag fut végig, a melyben (alul is) apró pupillás szemek vannak. 38—42 mm. Hazánkban Mehádia környékén, a Muntele Babie-havason találták 1300 m. magasságban. Hernyója zöld, hátán sötétebb sáv húzódik végig. Bábja halvány zöldessárga.

7. *Medusa F.* (13. tábla, 6. ábra, b., c.). Májustól—juliussig hazánk összes hegyvidékein található, elterjedése mélyen lenyúlik a völgyekbe. 40—45 mm. A havasi példányok gyakran eltérők, t. i. vagy több szemfoltot mutatnak: var. *psodea Hb.* (13. tábla, 6. d. ábra), melyet 1300—1700 m magasságig figyeltek meg; vagy a szemek száma a keretekkel együtt megkisebbedett: var. *hippomedusa O.*, vagy kisebb, gyér pikkelyezésű és rajzú: var. *Procopiani Horm.* (Nagy Sándor-havas, Csik m., 1640 m.), olykor szintoly kevés rajzú, de fekete színű: var. *subalpina Gmpbg.* (Branyiszko.). Hernyója (13. tábla, 6. a. ábra) ápr.—májusban főleg a vízi kakasláb-füvön (*Echinochloa crusgalli*) és a zilált kásafüvön (*Milium effusum*) él. Bábja világosszürke.

8. *Oeme Hb.* Szárnyai sötétbarnák, rótszínű keretekben álló, többnyire pupillás szemekkel, még pedig a felső szárnyon kettővel, az alsó szárnyon ötlet ékesítve, melyek a ♂-en gyakran hiányzanak. Fonákján az alsó szárny a hímen sötétbarna, a nőstényen szürkés-sárga. 34—41 mm. Hazánkban júliusban csupán a szepes-bélai havasokon figyelték meg. Olykor nagyobb alakú és szemű: var. *spodia Stgr.* (Branyiszko.). Hernyója agyagsárga, hátán és oldalán barna vonalak futnak le; május—juniában különböző füveken él. Bábja fakósárga.

9. *Stygne O.* (13. tábla, 7. a., b. ábra). Hazánkban eddigelé csupán a Nagy-Pietroszon (Máramaros m.) találták. Hernyója ismeretlen.

10. *Evias God.* Szárnyai feketésbarnák; a felső szárnyon rozsdavörös szalagban egyenlőtlen nagyságú szemek vannak, a melyek közül a 3 felső érinti egymást; az alsó szárnyon 4 egyforma nagyságú szem látható rótszínű keretben. Fonákján a ♂ alsó szárnya feketésbarna, a ♀-é szürkésbarna, kissé márványozott. 45—50 mm. Magyarországon csupán a Vlegyásza-hegységben találták jul.-ban. Hernyója ismeretlen.

11. *Melas Hbst.* (51. tábla, 3. ábra, a. ♂, b. ♀). Szárnyai feketék (♂), nagypupillájú szemekkel diszítették, vagy sötétbarnák (♀); a felső szárnyon a szemek rozsdaszínű széles szalagban rendezkednek el. Fonákján a ♂ feketésbarna, rozsdaszínű szalaggal; a ♀ világosbarna, szürkével tarkázott, a világos széles szalag élesen körvonalazott. 35—45 mm. Színben s rajzban igen változó. Hazánkban jul.—aug.-ban csupán Mehádia tájékán és a Domogled havason található. Hernyója ismeretlen.

12. *Nerine Frr.* Szárnyai feketésbarnák; a felső szárnyon rőt szalagban 2—3 szem van, a két felső egybefolyt; a ♀ világosabb színű, szalagja okkersárga. Fonákján az alsó szárny világosszínű széles szalagja befelé sötétcsipkés vonal által meglehetősen élesen határolt. 41—45 mm. Hazánkban csak a Nagy-Pietroszon (Máramaros m.) és Erdélyben találták. Hernyója ismeretlen.

13. *Pronoe Esp.* Szárnyai sötétbarnák; a felső szárnyon vörhenyes szalagban 3 szem, az alsó szárnyon 3—4 szem van. Fonákján a szegélyek szürke behintésűek. A ♀ alul-fölül világosabb színű. 40—50 mm. Hazánkban eddig csak a Retyezáton (Hunyad m.) figyelték meg. Hernyója szennyes-vörös és sárga; máj.—juniában füveken él. Bábja fehér.

14. *Goante Esp.* Szárnyai feketésbarnák, rozsdaszínű szalag fut rajtuk végig s abban 3—3 szem tűnik elő. Fonákján az alsó szárny barna, fehérrel tarkázva. A ♀ alul-fölül világosabb. 42—45 mm. Hazánkban eddig csak a Magas-Tátrában s a Retyezáton figyelték meg. Hernyója ismeretlen.

15. *Gorge Esp.* Szárnyai feketésbarnák; rozsdaszínű szalagban a felső szárnyon 2 apró szem, az alsó szárnyon 3 fekete pont van. Az alsó szárny fonákja sötétbarna, fehérrel tarkázott. 32—37 mm. Hazánkban eddig csak a Magas-Tátrában, a Retyezáton s a Velebit-hegységben figyelték meg. Olykor a felső szárny csúcsán 3 szem jelenkezik: ab. *triopes Spr.*, ezen alak csak a Magas-Tátrából ismeretes. Hernyója ismeretlen.

16. *Aethiops Esp.* (13. tábla, 11. ábra, a. ♂, b. ♀). Az alsó szárny fonákja sötétbarna, széle előtt világosabb színű szalag fekszik, a mely olykor fehéres színű: var. *leucotaenia Stgr.* 43—48 mm. Hazánk minden hegyvidékén gyakori. Hernyója sárgásszürke, hátán sötétbarna vonal fut le, ápr.—májusban a közönséges tippanon (*Agrostis vulgare*; 13. tábla, B. ábra), az egyházi perjén (*Poa annua*; 13. tábla, C. ábra) s egyéb fűnemeken él. Bábja barnássárga.



17. *Euryale* Esp. (13. tábla, 13. ábra, ♀). Néha a szalag kisebb foltokká tagolódott, melyekben fekete pont van: ab. *ocellaris* Stgr., néha meg egészen elenyésztek a szemfoltok: var. *euryaloides* Tgstr. Alsó szárnyának fonákján világosabb színű szalag látható, mely olykor agyagsárga, fehér csipkés szélű: ab. *Philomela* Esp. Juliusban összes hegyvidékeinken gyakori mind a völgyekben, mind feljebb, Mehádiánál 1300 m-ig. 40—45 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán barna, oldalán sárgás sáv fut végig; május—juniusban füveken él. Bábja sárgás.

18. *Ligea* L. (13. tábla, 12. a., b. ábra, ♀). Junius—juliusban összes hegységeinkben gyakori. 45—50 mm. A havasi példányok olykor kisebbek, fonákjuk csaknem egyszínű: var. *Adyte* Hb. Hernyója sárgásszürke, hátán sötétbarna, oldalán fehéres sáv fut végig; május—juniusban a zilált kásafüvön (*Milium effusum*) s egyéb fűnemeken él. Bábja világosbarna, feketés foltokkal diszítve.

19. *Lappona* Esp. (13. tábla, 9. ábra.) A felső szárny felületén rozsdaszínű szalagban fekete pontok vannak, melyek az alsó szárnyon csak némi barnás keretben foglalnak helyet. Hazánk havasain júliusban nem ritka; Mehádiánál 1400 m-ig emelkedik. 40—45 mm. Hernyója zöld, hátán fekete vonal fut végig. Bábja sötétzöld, potroha azonban sárgásbarna.

20. *Tyndarus* Esp. Szárnyai sötétbarnák, zöldek árnyalattal; a felső szárnyon pupillás szemek vannak rozsdaszínű szalagban, az alsó szárnyon csak kisebb foltokban, de itt olykor egészen el is tűnnek; néha a szemek homályos pontokká zsugorodnak vagy egészen eltűnnek: ab. *coecodromus* Gn.; néha pedig a szalag széles, vörhenyes, s az alsó szárny is világosabb színű: ab. *cassioides* Esp. A két utóbbi alakot csak a Magas-Tátrában találták, a törzsalakot Mehádiánál a Vurvu zlyvur alhavasi [részén is jun.—jul.—ban. Hernyója barnásszürke, hátán és oldalán sötét-szürke vonal fut le; máj.—juniusban füveken él.

Európai fajok még: *flavofasciata* Heyne. Svájc. — *Eriphyle* Fr. Alpesek. — *Christi* Rätzer. Svájc. — *Arete* F. Krajna. — *Scipio* B. Alpesek. — *glacialis* Esp. Alpesek. — *Zapateri* Obth. Spanyolország. — *Embla* Thnb. és *Disa* Thnb. Skandinávia. — *afer* Esp. Oroszország stb. — *Epistygne* Hb. (13. tábla, 8. ábra.) Francia- és Spanyolország. — *Gorgone* B. Pyreneusok. — *Neoridas* B. Franciaország.

A rokon *Oeneis*-nem európai fajai: *Aëlio* Esp. (13. tábla, 14. a., b. ábra), Alpesek. — *Norna* Thnb.; *Bore* Schm. és *Jutta* Hb. Skandinávia. — *Tarpela* Pall. Oroszország.

### 3. nem. *Satyrus* Westw.

Többnyire nagy pillangók; szárnyaik szélesek, felületük barna vagy fekete, többnyire világos színű szalagokkal és szemfoltokkal ékesített. Hernyójuk orsóalakú, csupasz, hosszanti sávokkal diszített; füveken él, nappal elrejtőzik; kitelel és a földben alakul át. Bábjuk zömök.

1. *Circe* F. (14. tábla, 2. c. ábra). Juniustól augusztusig országszerte található, de csak helyen-

ként gyakori. 57—77 mm. Hernyója (14. tábla, 2. a. ábra) május—juniusban a szédítő és többnyaras vadóczon (*Lolium temulentum* és *perenne*; 13. tábla, A. ábra) s egyéb fűnemeken él. Bábja (14. tábla, 2. b. ábra) a földben alakul át.

2. *Hermione* L. (14. tábla, 1. ábra, a. ♂, b. ♀). Juniustól augusztusig hazánkban országszerte gyakori. 65—70 mm. Hernyója vörösszürke, oldalán barnásszürke sáv fut végig; május—juniusban a gyapjas selyemperjén (*Holcus lanatus*) s egyéb fűnemeken él. Bábja sötétbarna, a szárnyak hüvelye világosabb színű.

3. *Alcyone* Schiff. Az előbbi fajhoz igen hasonló, de jóval kisebb (47—60 mm). Hazánkban főleg a felvidéken fordul elő. Hernyója csontszínű, hátán barna, oldalán világosabb színű sáv fut végig; máj.—juniusban a szálkaperjén (*Brachypodium pinnatum*) él és kövek alatt bábozódik.

4. *Briseis* L. (14. tábla, 3. ábra). Hazánkban jul.—aug.—ban sok helyütt gyakori. 46—50 mm. Nálunk gyakran jóval nagyobb (55—60 mm.), fehér szalagja sokkal szélesebb: ab. *meridionalis* Stgr. Hernyója sárgásszürke, hátán sötét, oldalán világosszürke sáv fut végig; május—juniusban a kék nyulfarkfüvön (*Sesleria coerulea*) él. Bábja kövek alatt alakul át.

5. *Semele* L. (14. tábla, 4. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánk számos vidékén juniustól augusztusig gyakori. 58—63 mm. Délszakon gyakran élénkebb színű s a szalagok barnás színe kiterjed a középtérre is: var. *Aristaeus* Bon. (Fiume). Hernyója barnásszürke, hátán sötétbarna vonal, oldalán kettős, szürke sáv fut végig; máj.—juniusban a hamvas pákhordón (*Weingaertneria canescens*) és a pázsitos sód-búzában (*Deschampsia caespitosa*) él. Bábja szürkésbarna.

6. *Arethusa* Esp. Szárnyai sötétbarnák, szegélyük mentén vörhenyes szalag fut le, mely a ♂-en keskenyebb foltokra oszlik. A felső szárny csúcán és gyakran 2. sejtjében, valamint az alsó szárny zugán is 1—1 fekete pont van. Jul.—augusztusban repül, de Magyarország kevés helyén található. 38—47 mm. Igen ritkán akad oly példány, melyen a felső szárny sávja alig jelzett, az alsó szárny fonákján pedig az erek fehérek: var. *Boabdil* Rbr. (Budapest); még ritkábban olyan, mely egészen világos fakóbarnás színt ölt: ab. *Peszériensis* Aig. (P. Peszér). Hernyója csontszínű, hátán sárga szélű fekete sáv fut végig; május—juniusban a réti csenkeszen (*Festuca pratensis*) él.

7. *Statilinus* Hfn. (15. tábla, 1. ábra, a. ♂, b. ♀). Augusztusban repül, de hazánkban csak kevés helyen található. 43—48 mm. Déli tájakon az alsó szárny fonákján levő sáv olykor tiszta fehér: var. *Allionia* F. (Mehádia, Tengermellék). Hernyója agyagszínű, testen 5 sötét sáv húzódik végig; áprilistól júliusig a hamvas pákhordón (*Weingaertneria canescens*), az egy-nyári és réti perjén (*Poa annua* és *pratensis*; 14. tábla,



B. ábra) és a csenkeszen (*Festuca ovina*) él. Bábja barnás.

8. *Actaea* Esp. var. *Cordula* F. (14. tábla, 6. ábra). A törzsfaj szárnyai sötétbarnák, a felső szárny csúcsán egy szemfolt van; a ♀ világosabb színű, rajta többnyire még egy szemfolt jelenkezik; Dél-Európában honos. A var. *Cordula* jóval sötétebb, csaknem fekete (♂), felső szárnyán két szem és köztük két apró fehér petty van; a ♀ világosabb, fonákja élénkebb színű. Csak a Tengeremelléken fordul elő. 50—60 mm. Hernyója barna, hátán és oldalán 1—1 feketés-barna sáv húzódik végig; füveken él.

9. *Dryas* Sc. (14. tábla, 5. ábra, ♂). A ♀ nagyobb, világosabb színű, szemfoltjai nagyobbak. Az alsó szárny fonákján fehér szalag húzódik végig, a mely olykor csaknem, vagy teljesen elenyészik: var. *sibirica* Stgr. Jul.—augusztusban országsszerte gyakori. A ♂ 48—55, a ♀ 56—60 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán 3 finom, fekete, kettős vonal, oldalán barnásszürke sáv fut végig; máj.—juniában a közönséges czigányzabon (*Arrhenatherum elatius*) él. Bábja a földön, laza szövédékben alakul át.

Európai fajok még: *Anthe* O. és *Autonoë* Esp. Oroszország. — *Neomyris* God. Korzika. — *Fatua* Frr. Görögország stb. — *Fidla* L. Franciaország.

#### 4. nem. *Pararge* Hb.

Nagyobb pillangók; szárnyuk többé-kevésbé sötétbarna, s világosabb színű szalagokkal és szemfoltokkal van díszítve. Az alsó szárny szegélye kissé hullámos. Hernyójuk orsóalakú, zöld színű, gyér szőrözettel fedett. Bábjuk fejfelé függ.

1. *Egeria* L. Ugyanolyan, mint alábbi fajváltozata, csak hogy fehéres foltjai vörhenyes színűek. Délszaki faj, mely hazánkban csak a Tengeremelléken található elvétve. Ellenben a var. *egerides* Stgr. (14. tábla, 10. c. ábra) országsszerte gyakori 2 ivadékból áprilistól júniusig és júliustól augusztusig. 38—43 mm. Hernyója (14. tábla, 10. a. ábra) május- és júliusban a tarackbúzán (*Triticum repens*) és a sovány perjén (*Poa trivialis*; 15. tábla, B. ábra) él. Bábja zöld vagy barnás, a szárnyak hüvelye fehér szegélyű.

2. *Clymene* Esp. (51. tábla, 4. ábra). Szárnyai szürkésbarnák; a felső szárny közepén vörhenyes nagy folt, csúcsán pedig sárga keretű apró szem van; az alsó szárny szegélyén 1—2 szemfolt jelenkezik. Hazánkban csak Krassó-Szörénymegyében fordul elő az Allion-hegységben s a Domogleden (1400 m). 44—58 mm. Hernyója zöld, hátán és oldalán sárga sávok húzódnak végig; füveken él.

3. *Roxelana* Cr. (14. tábla, 7. ábra, ♂). Délkeleti faj, mely hazánkban jun.—júliusban csak Orsován és Herkulesfürdőn fordul elő. 55—60 mm. Hernyója ismeretlen.

4. *Megaera* L. (14. tábla, 9. ábra, ♂). Országsszerte gyakori 2, sőt helyenként 3 ivadékból is (ápr.—máj.,

jul.—aug., szept.—okt.). 38—58 mm. A felső szárny, csúcsán levő szem alatt olykor kisebb szem vagy fekete pont jelenkezik: var. *Alberti* Alb. A Tengeremelléken gyakran kisebb, világosabb rajzú: var. *Tigellus* Bon.; vagy alsó szárnyának fonákja világosabb színű a rendesnél: var. *Lyssa* B. Hernyója zöld, hátán fehér szélű sötét sáv, oldalán fehér sáv fut végig; jun. és aug.-ban a tarackbúzán (*Triticum repens*) és egyéb fűféléken él. Bábja szürkés.

5. *Maera* L. (14. tábla, 8. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte gyakori 2 ivadékból máj.—jun., jul.—aug.-ban. 42—51 mm. Igen elvétve fordul elő a világosabb színű var. *Adrasta* Hb. (14. tábla, 8. c. ábra). Hernyója (14. tábla, 8. a. ábra) ápr.—máj.-ban és júliusban az egynyári perjén (*Poa annua*), a valódi harmatkásán (*Glyceria fluitans*) s egyéb fűféléken él. Bábja zöld vagy fekete.

6. *Hiera* F. Nagyon hasonlít az előbbi fajhoz, csak hogy barna foltjai sötétebbek, alsó szárnya közepén pedig fekete vonal húzódik végig. Főleg hegyvidékeken található 2 ivadékból máj.—jun. és aug.-ban. 37—43 mm. Hernyója zöld, hátán finom sötét sáv húzódik; ápr.—máj. és júliusban a csenkeszen (*Festuca*) él.

7. *Achine* Sc. (15. tábla, 2. a., b.) ábra. Hazánk kevés helyén fordul elő, de helyenként juniustól augusztusig nagyobb számban. 45—50 mm. Hernyója halványzöld, hátán 1 sötét, oldalán 2 fehér vonal fut le; ápr.—májusban a szürke sáson (*Carex glauca*), az ebbúzán (*Triticum caninum*) s egyéb fűféléken él. Bábja zöld, oldalán 2 fehér sáv húzódik végig.

#### 5. nem. *Aphantopus* Wallgr.

A nemnek egyedüli képviselője sötét színű, közep-nagyságú pillangó; felső szárnyának tövén levő két ér duzzadt. A hernyó finoman szőrös.

1. *Hyperanthus* L. (15. tábla, 7. a., b. ábra). Jun.—júliusban országsszerte igen gyakori. 40—48 mm. Ritka az olyan példány, melyen a szemek felül is, alul is igen megfogytak vagy teljesen eltűntek: ab. *Arete* Müll. Hernyója szürke, vöröses szőrökkel borítva; ápr.—májusban a zilált kásafűvön (*Milium effusum*), az egynyári perjén (*Poa annua*) s egyéb fűféléken él. Bábja világosbarna.

#### 6. nem. *Epinephele* Hb.

Nagyobb és kisebb pillangók; világosabb vagy sötétebb barnaszínűek, szemfoltokkal ékesítettek; a felső szárny tövén levő két ér duzzadt; az alsó szárny szegélye fogazott. A hernyó karcsu, orsóalakú, finom szőrökkel borított; füveken él, nappal rejtőzködik. A báb fejfelé függ.

1. *Jurtina* L. (*Janira* L.) (15. tábla, 4. ábra, c. ♂, d., e. ♀). Májustól augusztusig országsszerte közönséges. 40—52 mm. Nem ritkák az albinotikus ala-



kok, melyeken hol 1—2, hol mind a 4 szárnyon szennyesfehér foltok jelenkeznek: ab. *semialba* Brd.; ritkábban meg esik, hogy a ♀ felső szárnyán levő vörhenyes sáv halványsárgássá válik: ab. *pallens* Th.-Mieg. (ab. *Uhryki* Aig.). Délszaki tájakon megszélesbedik a sáv s a vörhenyes szín átterjed a szárny közepére is: var. *hispulla* Esp. Hernyója (15. tábla, 4. a. ábra) ápr.-májusban az egynyári perjén (*Poa annua*) s egyéb fűféléken él. Bábja (15. tábla, 4. b. ábra) fűszálakhoz erősített.

2. *Lycaon* Rott. (15. tábla, 3. ábra, a. ♂, b. ♀). Nem sok helyen fordul elő, olykor 2 ivadékbán is, máj.—jun., jul.—aug.-ban. 40—45 mm. Hernyója zöld, hátán 2 fehér, oldalán sárga sáv fut végig; füveken él. Bábja zöld.

3. *Tithonus* L. (15. tábla, 6. a., b. ábra). Az egész országban, de aránylag kevés helyen fordul elő júliustól augusztusig. 33—40 mm. Hernyója zöld vagy barnás, hátán vöröses, oldalán fehéres vonal fut le; máj.—juniában az egynyári perjén (*Poa annua*), a zilált kásafűvön (*Milium effusum*) s egyéb fűféléken él. Bábja zöldesszürke, s fekete és vöröses pettyekkel van ékesítve.

Európai fajok még: *Nurag* Ghil. Szardinia. — *Ida* Esp. (15. tábla, 5. ábra.) Dalmácia, stb. — *Pasiphae* Esp. Franciaország.

#### 7. nem. *Coenonympha* Hb.

Kisebb pillangók; színük vörössárga vagy barnás; szárnyaik épszelűek; a felső szárny tövén levő 3 ér duzzadt. Hernyójuk vékony, hátul hegyes. Bábjuk zömök, fejfelé függ.

1. *Oedipus* F. Szárnyai feketésbarnák, a szegélyen egy sor pupillás szem sorakozik egymás mellé, mely a ♂-en olykor hiányzik. Fonákja sárgásbarna; felső szárnyán a fémfényű szegélyvonal előtt néhány pupillátlan szem sorakozik; az alsó szárnyon a fémfényű szegélyvonal mentén sárga keretű szemek sora mutatkozik. Olykor eltűnnek a felső szárny fonákján levő szemek, úgyszintén az alsó szárny 5. sejtjében levők is: ab. *hungarica* Aig. 31—38 mm. Hazánkban igen kevés helyén található jun.—juliában. Hernyója világos zöld, hátán zöld, oldalán sárgásfehér sáv fut végig; juliában a sás nőszirmon (*Iris Pseudacorus*), valamint perje-(*Poa*-) és sás-(*Carex*-) féléken él. Bábja sárgás.

2. *Hero* L. (15. tábla, 8. a., b. ábra). Hazánkban juniában igen szórványosan lép fel (Felső-Lövő, Selmezbánya, Poprád, Eperjes). Hernyója a czimboron (*Elymus europaeus*) s egyéb fűféléken él.

3. *Iphis* Schiff. (15. tábla, 9. a., b. ábra). Ország-szerte igen gyakori 2 ivadékbán máj.—jun. és aug.-ban. 30—33 mm. Hernyója zöld, hosszú szőrökkel borított; májusban és juliában a tarajos fészűfűvön (*Cynosurus cristatus*; 15. tábla, A. ábra) s egyéb fűféléken él. Bábja zöld, hátán 6 fehér pont van.

4. *Leander* Esp. Szárnyai szürkésbarnák; szegélyük szélesen sötétbarna; a felső szárny csúcán kicsiny vak szem van; az alsó szárny szegélyén fekete pontok sorakoznak. Hazánkban eddig csak két pontján találták, Nezsideren és Mehádiánál a Domogled havason (1300 m) máj.—jun.-ban. 24—35 mm. Hernyója ismeretlen.

5. *Arcania* L. (15. tábla, 10. c. ábra). Májustól júliusig ország-szerte gyakori. 30—36 mm. Havasi alakja kisebb, az alsó szárny fonákján levő fehér szalag keskeny: var. *Darwiniana* Stgr. (Branyiskó), vagy az említett szalag egyenlő széles fehér: var. *Satyrion* Esp. Hernyója (15. tábla, 10. a. ábra) ápr.—májusban a gyöngyfüvön (*Melica ciliata* és *nutans*) s egyéb fűféléken él. Bábját (15. tábla, 10. b. ábra) fűszálakhoz erősíti.

6. *Pamphilus* L. (15. tábla, 11. c. ábra). Ország-szerte közönséges 2—3 ivadékbán ápr.—jun., jul.—aug., szept.—okt.-ben. 28—33 mm. A II. iv. közt akad oly példány is, melyen a szegélyt hosszában finom, sárga vonal szeli ketté: var. *Lyllus* Esp.; igen elvétve egész felülete csontszínűvé válik: ab. *eburnea* Habich. Hernyója (15. tábla, 11. a. ábra) májustól augusztusig a tarajos fészűfűvön (*Cynosurus cristatus*; 15. tábla, A. ábra), a szagos borjúpázsiton (*Anthoxanthum odoratum*) s egyéb fűféléken él. Bábja (15. tábla, 11. b. ábra) fűszálakhoz erősített.

7. *Tiphon* Rott. (15. tábla, 12. a. b. ábra). Havasi faj, mely hazánkban csak igen kevés pontján fordul elő. Elvétve található a kisebb szemű var. *Isis* Thnb. is (Mehádia). 30—40 mm. Hernyója világoszöld, szemölcsökkel borított; ápr.—májusban a csenkeszen (*Festuca elatior*), a keskenylevelű gyapjúsáson (*Eriophora polystachium*) s egyéb fűféléken él. Bábja zömök.

Európai fajok még: *Iphioides* Stgr. Spanyolország. — *Dorus* Esp. Franciaország. — *Corinna* Hb. Korzika. — *Thyrsis* Frr. Kréta. — Rokonnem európai faja: *Triphysa Phryne* Pall. (15. tábla, 13. ábra, a. ♂, b. ♀). Dél-Oroszország.

#### VIII. család. Hesperidae.

Kicsiny, zömök pillangók; szárnyaik rövidek, a felső szárny háromszögalakú, az alsó kerekített. Fejük igen nagy, széles homlokkal. Hernyójuk orsó-alakú, finoman szőrözött; többnyire összeszőtt levelek közt él és laza szövédékben alakul át. Bábjuk nyulánk s a szövédékben farán övvel van megerősítve.

##### 1. nem. *Heteropterus* Dum.

E nem fajainak szárnyai sötétbarnák s sárga pettyekkel vannak ékesítve. Csápjuk rövid, bunkója hosszúkás. Hernyójuk füveken él. Bábjuk nyulánk, elül kissé szögletes. A lepke igen lomhán repül.



1. **Morpheus Pall.** (16. tábla, 15. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel és kevés helyen gyakori jun.—jul.-ban. 32—35 mm. Hernyója zöld, apró fekete szemölcsökkel sűrűn borított. Bábja halványzöld, feje vöröses.

2. nem. **Pamphila Wats.** (*Casterocephalus Ld.*)

E nem fajainak szárnyai sötétbarnák és sárgák. Csápjuk a felső szárny félhosszát éri el, bunkója vastag, hirtelen kihegyezett. Potrohuk hosszú. Hernyójuk hengeres, finoman szőrözött. Bábjuk nyulánk, a csáp hüvelye hegyesen megnyújtott.

1. **Palaemon Pall.** (16. tábla, 16. ábra). Országszerte, de aránylag kevés helyen található máj.—juniában. 25—30 mm. Hernyója halványzöld, számos világos és sötét színű hosszanti vonallal ékesítve; ápr.—májusban a nagy- és lándsás útifüvön (*Plantago major* és *lanceolata*) s egyéb apró növényeken él. Bábja szürkessárga.

2. **Silvius Kn.** (16. tábla, 17. ábra, ♂). A nőtény sötétbarna, a felső szárny közepe sárga, fekete foltokkal díszítve. Hazánkban csak a Magas-Tátrán és Nagyágon figyelték meg; május—juniában nedves erdei réteken repül. Hernyója szennyes csontszínű, vöröses hosszanti vonalakkal ékesítve, áprilisban különböző füveken él.

3. nem. **Adopaea Billb.**

A nem fajainak szárnyai rótszínűek; testük zömök, csápjuk bunkója röviden kihegyezett vagy kampósan görbült. Hernyójuk orsóalakú, csaknem csupasz, füveken él és kitelel. Bábjuk nyulánk, fejrése hegyes. Az előbbi *Hesperia* B. nemet újabban két nemre osztották, melyeket itt csak alnemeknek tekintünk.

a. alnem. **Adopaea Billb.**

1. **lineola O.** (16. tábla, 10. ábra). Országszerte gyakori jun.—aug.-ban. 24—31 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötét, oldalán barna vonal fut le; ápr.—májusban a közönséges cigányzabon (*Arrhenatherum elatius*), a tarackbúzában (*Triticum repens*) s egyéb fűféléken él. Bábja világoszöld.

2. **Thaumas Hfn.** (16. tábla, 9. ábra, a. ♂, b. ♀). Az előbbi fajhoz igen hasonló s attól leginkább abban különbözik, hogy alsó szárnyának fonákja nem tiszta vörhenyes, hanem felében sárgásszürke. Országszerte gyakori. 25—31 mm. Hernyója halványzöld, hátán sötét-, oldalán fehér- és lábai fölött sárga sáv fut le; ápr.—májusban a havasi pákhordón (*Weingaertneria montana*), mezei komócsinon (*Phleum pratense*) s egyéb fűféléken él. Bábja sárgászöld.

3. **Actaeon Rott.** (16. tábla, 11. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel és mindenütt ritka jun.—jul.-ban. 23—26 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán

vörösesbarna-, oldalán zöld sáv fut le; máj.—jun.—ban a nádképű siskán (*Calamagrostis Epigeios*), az erdei száalkaperjén (*Brachypodium sylvaticum*) s egyéb fűféléken él. Bábja fehéres, feje rózsaszínű, hátán zöld sáv fut végig.

b. alnem. **Augiades Wats.**

A csáp hosszúkás, bunkójának hegye vékony, kampószerűen hajlott.

1. **comma L.** (16. tábla, 13. ábra, a. ♂, b. ♀). Országszerte gyakori jun.—jul.-ban. 27—32 mm. Olykor az alsó szárny fonákjában levő pettyek tiszta fehérek: ab. *Catena* Stgr. (Branyiskó). Hernyója szennyes zöldesszürke; május—juniában a tarka koronilla (*Coronilla varia*), az egygyári perje (*Poa annua*) stb. összefont vagy csőszerűen összesodort levelei közt él. Bábja barna, kékes behintésű.

2. **sylvanus Esp.** (16. tábla, 12. ábra, a. ♂, b. ♀). Országszerte igen gyakori jun.—aug.-ban. 28—34 mm. Hernyója szennyeszöld, hátán sötét vonal fut le, tarackbúzában (*Triticum repens*), a gypjas selyemperjén (*Holcus lanatus*) s egyéb fűféléken él, melyeknek leveleit csőszerűen összesodorja s abban lakik. Bábja feketés.

Rokon nem európai faja: **Parnara Nostradamus F.** (16. tábla, 14. ábra). Dalmácia stb.

4. nem. **Charcharodus Wats.** (*Spilothyrus Dup.*)

E nem fajainak szárnyai szürkések; a felső szárnyon üvegyszerűen átlátszó, pikkelytelen foltok vannak; az alsó szárny szegélye erősen fogazott; csápjuk bunkója tojás alakú.

1. **Lavaterae Esp.** (16. tábla, 3. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel és csak homokos területeken gyakoribb jun.—jul.-ban. 29—34 mm. Hernyója kékeszürke, barna pontokkal díszítve, lábai fölött világossárga sáv fut le; ápr.—májusban a hasznos tisztesfű (*Stachys recta*) összefont levelei közt él. Bábja sötétbarna, lisztes behintésű.

2. **Alceae Esp.** (16. tábla, 1. c. ábra). Országszerte található, de csak helyenkint gyakori 2 ivadékbán, ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—32 mm. Hernyója (16. tábla, 1. a. ábra) májusban, továbbá augusztustól októberig főleg az erdei mályva (*Malva sylvestris*; 16. tábla, B. ábra) és rózsás zsiziz (*Althaea rosea*) összefont levelei közt él. Bábja (16. tábla, 1. b. ábra) lisztes behintésű.

3. **Althaeae Hb.** (16. tábla, 2. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel és mindenütt ritka, helyenkint 2 ivadékbán, ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 30—32 mm. Hernyója galambszürke, hosszú fehér szőrökkel borított; áprilisban és júliusban a fehér pemete (*Marrubium peregrinum*) összefont levelei közt él.



5. nem. **Hesperia** Wats. (*Syrichthus* B.)

E nem fajainak szárnyai sötétbarnák vagy sötét-zürkék; a felső szárnyon fehér (nem üvegszerűen átlátszó) foltok vannak; az alsó szárny nem, vagy alig fogazott; csápjuk bunkója hosszúkás, végén lekerekített.

1. **Sidae** Esp. Szárnyainak felülete feketésbarna, fehéres pettyekkel ékesített; alsó szárnyai fonákjának fehér alapján 2 feketeszélű sárgászöld szalag fut végig. Hazánknak csak déli részében (pl. Orsova, Versecz, Josipdol) fordul elő, ott is ritkán. 30—35 mm. Hernyója ismeretlen.

2. **Carthami** Hb. (16. tábla, 4. ábra). Országsszerte gyakori májustól júliusig. 27—35 mm. Alsó szárnyának fonákja néha csaknem egészen fehér: var. *Moeschleri* H. S. (Budapest). Hernyója az orvosi ziliz (*Althaea officinalis*) és az erdei mályva (*Malva sylvestris*) összefont levelei közt él.

3. **tessellum** Hb. Szárnyai feketésbarnák, fehéres pettyekkel tarkázottak; az alsó szárny fonákja zöldes, fehér foltokkal ékesítve. Délkeleti faj, melyet hazánkban csak Nagyágon figyeltek meg. 30—35 mm. Hernyója ismeretlen.

4. **orbifer** Hb. Igen hasonlít a *H. Sao*hoz (l. alább), csak hogy alsó szárnyának fonákja zöldesbarna, két sor kerekded, fehér folttal díszített. Hazánkban igen kevés helyen található 2 ivadékbán, ápr.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 22—27 mm. Hernyója ismeretlen.

5. **Sao** Hb. (16. tábla, 7. a. b. ábra). Hazánkban igen szóróványosan lép fel, helyenkint 2 ivadékbán, máj.—jun., jul.-ban. 22—26 mm. Igen ritkán akad kisebb, alul világosabb színű példány: ab. *eucrate* O. Hernyója feketésbarna, halványsárga pontokkal, oldalán sárga sávval díszített; áprilisban és júliusban a málna-szeder (*Rubus Idaeus*; 16. tábla, C. ábra) összefont levelei közt él. Bábja barnássárga, lisztes behintéssel.

6. **Serratulae** Rbr. Igen hasonlít a *H. alveus*-hoz (l. alább.), csak hogy fehér pettyei kisebbek. Hazánknak igen kevés helyén figyeltek meg, mindenütt ritka, olykor 2 ivadékbán, ápr.—jun., jul.—aug.-ban található; még ritkább az olyan kisebb példány, melyen a fehér pettyek nagyon megfogytak: var. *caecus* Fr.

Hernyója júniusban a pimpón (*Potentilla incana*) és a pákhordón (*Weingaertneria montana*) él.

7. **alveus** Hb. (16. tábla, 5. ábra). Országsszerte található, helyenkint 2 ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.), de sehol sem gyakori. 26—35 mm. Olykor nagyobbak a fehér pettyei, alsó szárnyának fonákja pedig pirosas: var. *fritillum* Hb.; ritkábban nagyobb és sötétebb, alul sárgásbarna: var. *Onopordi* Rbr. (Vinkovcze), vagy sárgás árnyalatú: var. *Cirsi* Rbr. (Orsova). Hernyója júniusban a pacsirtavirág (*Polygala chamaebuxus*), a pimpó (*Potentilla cinerea*), bogács-(*Carduus*-) és mácsonya-(*Dipsacus*-)félék összefont levelei közt él.

8. **Cacaliae** Rbr. Hasonlít az előbbi fajhoz, csak hogy feketébb színű és fehér pettyei aprók, pontszerűek. 27—31 mm. Hazánkban eddigelé csak Vinkovcze környékén figyelték meg.

9. **Malvae** L. (16. tábla, 6. c. ábra). Országsszerte igen gyakori 2 ivadékbán, ápr.—máj., jul.—aug.-ban. A II. ivadékon elvétve egybefolynak a felső szárny fehér pettyei: ab. *Taras* Bgstr. (16. tábla, 6. d. ábra). 20—52. mm. Hernyója (16. tábla, 6. a. ábra) jul.—szept.-ben főleg a lándsás útifű (*Plantago lanceolata*), illatos mályva (*Malva moschata*) és piros tőzegeper (*Comarum palustre*) összefont levelei közt él. Bábja barna, világoskék pettyekkel ékesítve.

Európai fajok még: **Proto** Esp. és **Phlomidis** H. S. Dalmácia. — **Cribrellum** Ev. Oroszország. — **Cynarae** Rbr. Bolgárország. — **Andromedae** Wallgr. Alpesek.

6. nem. **Thanaos** B. (*Nisoniades* Hb.)

A szárnyak sötétbarnák, némi fehéres rajzolattal; a test zömök, a csáp rövid, bunkója orsóforma, kissé hajlított.

1. **Tages** L. (16. tábla, 8. c. ábra). Országsszerte gyakori 2 ivadékbán, ápr.—jun., jul.—szept.-ben déli tájakon olykor jóval sötétebb: var. *Cervantes* Grasl. (Lipik). 25—30 mm. Hernyója (16. tábla, 8. a. ábra) ápr.—máj., jul.—aug.-ban főleg a szarvas- és bársonykerék (*Lotus corniculatus* és *siliquosus*; 16. tábla, A. ábra) összefont levelei közt él. Bábja (16. tábla, 8. b. ábra) ugyanott alakul át.

Európai faj még: **Marloyi** B. Törökország stb.



## MÁSODIK CSOPORT.

### Heterocera. Éjjeli lepkék.

Ez a csoport felöleli az összes többi lepkét, vagyis mindazokat, melyeknek — ellentétben a nappali lepkékkel — nincsen bunkós csápjuk és melyek nyugalomban szárnyaikat nem tartják fölfelé, hanem legtöbb esetben fedőszerűleg a testhez símultan. Sok tekintetben való nagy különbözőségüknél fogva négy alcsoportra kell őket osztanunk, ezek: *Sphinges*, *Bombyces*, *Noctuae* és *Geometrae*. Hozzájuk csatlakozik még a molypillék (*Microlepidoptera*) nagy serege, melynek tárgyalása azonban a jelen munka keretén kívül esik.

#### I. alcsoport. *Sphinges* L. *Alkonyati pillék*.

A felső szárny keskeny, hosszúra nyújtott; az alsó szárny sokkal kisebb; nyugalomban a szárnyak a testhez símulnak vagy vízszintesen ki vannak terjesztve. A test vastag, erőteljes. A csáp fokozatosan megvastagodott vagy háromszögletes, egyik íze sem hosszabb, mint vastag.

#### I. család. *Sphingidae*. *Zúgópillék*.

Az e családhoz tartozó lepkék közép nagyságúak vagy igen nagyok. Sebesen repülnek, többnyire alkonyatkor vagy éjjel, egyesek csak nappal. Táplálékukat erős s igen hosszú szipókájuk segítségével a virágokból lebegve szívogatják. Hernyójuk henger alakú, csupasz, 11. testgyűrűjén szarvat vagy kis kiemelkedést visel; a földben bábozódik.

##### 1. nem. *Acherontia* O.

A lepke teste igen vastag; feje és szeme nagy; csápjá rövid és vastag, végén ecetszerű. A hernyónak S-alakú szarva van.

1. *Atropos* L. Halálfejes pille. (17. tábla, 1. c. ábra). Országszerte található 2 ivadékból (ápr.—jun., aug.—okt.), némely évben helyenkint gyakori.

A virágoknál jobban kedveli a mézet, melynek kedvéért, ha csak szerét teheti, a méhkaptárakba is behatol, de nem ritkán ott el is pusztul: megölik a méhek; a küzdelem közben czipelő hangot ad. 90—120 mm. Hernyója (17. tábla, 1. a. ábra) zöld, sárga vagy sötétszürke; jun.—júliusban, továbbá szept.—októberben főleg a gumós burgonyán (*Solanum tuberosum*; 17. tábla, C. ábra) és a gyepű ördög-czérnán (*Lycium vulgare*) él, és földből készített gubóban alakul át. Bábja (17. tábla, 1. b. ábra) kitelel.

##### 2. nem. *Sphinx* O.

Az idetartozó lepkék teste nyulánkább az előbbi neménél, hátul kihegyezett; szipókájuk hosszú, olykor hosszabb a testnél; felső szárnyuk hosszú, kihegyezett. Hernyójuknak hosszabb vagy rövidebb sima szarva van.

1. *Convolvuli* L. (17. tábla, 2. c. ábra). Hazánk minden részében 2 ivadékból olykor gyakori máj.—jul., aug.—szept.—ben. 100—120 mm. Hernyója (17. tábla, 2. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.—ben az apró-szulákon (*Convolvulus arvensis*; 17. tábla, A. ábra) él. Bábja (17. tábla, 2. b. ábra) az egyedüli, melyen a szipóka hüvelye elálló.

2. *Ligustri* L. (17. tábla, 3. b. ábra). Országszerte gyakori két ivadékból, ápr.—máj., jun.—szept.—ben; a II. iv. olykor kisebb, világosabb színű: ab. *Spiraeae* Esp. 80—120 mm. Hernyója (17. tábla, 3. a. ábra) máj.—jun., jul.—okt.—



ben a közönséges orgonán (*Syringa vulgaris*) és a vesszős fagyalon (*Ligustrum vulgare*; 17. tábla, B. ábra) él. Bábja sötétbarna.

3. *Pinastri* L. Nagy fenyő-pille. (18. tábla, 1. b. ábra). Fenyvesekben többnyire gyakori, helyenkint 2 ivadékból ápr.—jun., jul.—szept.-ben. 70—80 mm. Hernyója (18. tábla, 1. a. ábra.) jun.—juliában a lúczfenyőn (*Picea excelsa*; 18. tábla, B. ábra) él. Bábja sötétbarna.

### 3. nem. *Deilephila* O.

Az idetartozó lepkék szipókája jóval rövidebb, mint az előbbi nem fajainál. Nyugalomban a felső szárnyat kissé fölemelve, az alsót merőlegesen tartják. Hernyójuk henger-alakú, a fej felé megkeskenyedett; a fej visszahúzóható; a 3., 4. és 5. gyűrűn oldalt nagy szemfoltok vannak; alom alatt, laza szövetségben bábózódik. Bábjukon a szipóka hüvelye nem áll el.

1. *Vespertilio* Esp. (18. tábla, 2. ábra). Hazánkban eddigél csupán Fiume és Zágráb környékén figyelték meg májusban. 62—65 mm. Hernyója barnásszürke, hasoldala és lába pirosas, minden gyűrűn fekete szélű pirosas foltja van, szarva nincsen; jun.—jul.-ban a vízparti fűzikén (*Chamaenerium palustre*=*Epilobium rosmarinifolium*) él.

2. *Galii* Rott. (18. tábla, 4. b. ábra). Országsszerte, de aránylag kevés helyen lép fel 2 ivadékból, máj.—jun., aug.—szept.-ben. 62—72 mm. Hernyója (18. tábla, 4. a. ábra) jul.—aug.-ban a tejoltógalajon (*Galium verum*; 18. tábla, C. ábra), a festőrekettyén (*Genista tinctoria*) és a keskenylevelű fűzikén (*Chamaenerium angustifolium*; 18. tábla, A. ábra) él.

3. *Euphorbiae* L. (18. tábla, 5. c. ábra). Országsszerte gyakori 2 ivadékból, ápr.—jun., jul.—szept.-ben. Felső szárnyának alapszíne nem ritkán a bíborszínbe játszik: ab. *Paralias* Nick. 60—70 mm. Hernyója (18. tábla, 5. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a farkas fűtejen (*Euphorbia Cyparissias*; 18. tábla, D. ábra) él. Bábja (18. tábla, 5. b. ábra) sötétbarna.

4. *Livornica* Esp. (19. tábla, 1. ábra). Hazánkban elég szóróványosan lép fel 2 ivadékból, némely évben helyenkint nem ritka máj.—jun., jul.—szept.-ben. 62—82 mm. Hernyójának hátán rózsaszínű, oldalán sárga sáv fut végig, közöttük fekete és rózsaszínű foltok vannak; jun.—juliában a galaj-(*Galium*-) féleken és a bortermő szőlőn (*Vitis vinifera*) él.

5. *Celerio* L. (18. tábla, 6. ábra). Hazánkban rendkívül ritka jelenség s eddigél csak Budapest, Pécs és Pozsony környékén figyelték meg máj.—jun., szept.-ben. 60—70 mm. Hernyója barna, oldalán sárga sáv húzódik végig, testének 4. és 5. gyűrűjén sárga keretű szemfoltok vannak; szarva hosszú, vékony; aug.—szept.-ben a bortermő szőlőn (*Vitis vinifera*) él.

6. *Elpenor* L. (18. tábla, 7. c. ábra). Országsszerte található két ivadékból, némely évben helyenkint gyakori máj.—jun.-ig és jul.—szept.-ig. 62—68 mm. Hernyója (18. tábla, 7. a. ábra) jul.—augusztusban a galajon (*Galium*), fűzikén (*Chamaenerium*) és a bortermő szőlőn (*Vitis vinifera*) él. Bábja (18. tábla, 7. b. ábra) barnás, a szárnyak hüvelye fekete.

7. *Porcellus* L. (18. tábla, 8. b. ábra). Országsszerte előfordul, helyenkint gyakori két ivadékból, ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 39—48 mm. Hernyója (18. tábla, 8. a. ábra) jun.—juliában és aug.—szeptemberben a tejelő és közönséges galajon (*Galium verum* és *Mollugo*; 18. tábla, E. ábra) él.

8. *Nerii* L. *Oleander*-pille. (19. tábla, 2. b. ábra.) Szóróványosan hazánk egész területén fellép, de némely évben helyenkint nagyobb számban is található, nevezetesen májustól októberig. 68—75 mm. Hernyója (19. tábla, 2. a. ábra) zöld vagy vöröses; jul.—szeptemberig az oleanderen (*Nerium oleander*; 19. tábla, A. ábra) él.

Megemlítendő még: *Hippophaës* Esp. (18. tábla, 3. ábra) Krajnában, Tirolban és Svájcban.

### 4. nem. *Smerinthus* O.

Az idetartozó lepkék szipókája rövid, gyönges; felső szárnyuk szegélye hullámosan hajlott, nyugalomban kissé fölfelé áll, az alsó szárny pedig merőlegesen. Éjjel repülnek. Hernyójuk zöldszínű, oldalán fehér vagy vörös, ferdén futó sávok láthatók. Bábján a szipóka hüvelye nem áll el.

1. *Tiliae* L. Hárspille. (19. tábla, 3. b. ábra.) A felső szárny közepén lefutó zöldesbarna sáv a törzsalakon egybefolyt vagy alig megszakadt, gyakran azonban széles köz által ketté van választva: ab. *maculata* Wllgr.; olykor a szalag két része közül csupán a megfogyott felső marad meg: ab. *Ulmii* Stgr.; néha pedig alapszíne is, rajzolata is barnává változik: ab. *brunnescens* Stgr. Országsszerte gyakori ápr.—jun. és jul.—szeptemberben. 56—71 mm. Hernyója (19. tábla, 3. a. ábra) jun.—jul., szept.—októberben főleg a hárszon (*Tilia europaea*; 19. tábla, C. ábra) és a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) él.

2. *Quercus* Schiff. Nagy tölgy-pille. (19. tábla, 4. ábra.) Hazánk egész területén található jun.—től augusztusig, de aránylag kevés helyen s ott is többnyire ritka. 68—90 mm. Hernyója igen hasonlít az előbbi fajéhoz, oldalsávjai azonban felváltva szélesek és keskenyek, szarva pedig halványkék; jul.—augusztusig a tölgy-(*Quercus*-) féleken él.

3. *Ocellata* L. Esteli pávaszem. (19. tábla, 5. c. ábra.) Országsszerte gyakori ápr.—jun. és jul.—szeptemberig. 68—93 mm. Igen elvétve vegyül a következő fajjal s akkor rajzban, színezésben egyesíti a két faj főjellemait: hybr. *hybridus* Westw. (Eperjes) Hernyója (19. tábla, 5. a. ábra) főleg az almán (*Pirus malus*) és fűz-(*Salix*-) féleken él. Bábja (19. tábla, 5. b. ábra) kitelel.



4. **Populi L.** Nagy nyárfapille. (19. tábla, 6. b. ábra.) Országszerte gyakori máj.—jun., aug.—szept.—ben. 65—102 mm. Hernyója (19. tábla, 6. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.—ben főleg a fekete nyáron (*Populus nigra*; 19. tábla, D. ábra) és fűz- (*Salix*-)féléken él.

#### 5. nem. **Pterogon B.**

Az ide tartozó lepkék kicsinyek, szárnyaik rövidek, szegélyük fogazott. A hernyó feje gömbalakú; a 11. testgyűrűn szarv helyett kis kiemelkedés mutatkozik.

1. **Proserpina Pall.** (19. tábla, 7. ábra). Hazánk egész területén, de kevés helyen fordul elő s ott is ritka máj.—jun.—ban. 36—45 mm. Hernyója sötétzöld vagy barnásszürke, oldala sárgás; jul.—aug.—ban a hegyi dérczén (*Epilobium montanum*) és a vízparti fűzikén (*Chamaenerium palustre*) él.

2. **Gorgoniades Hb.** Szárnyai barnásszürkék, fehérrel tarkázottak. Délkeleti faj, nálunk csak Zenggen figyelték meg júniusban. 28—32 mm. Hernyója csontszínű, rózsaszínű hosszanti sávokkal; a galaj- (*Galium*-)féléken él.

#### 6. nem. **Macroglossa O.**

Az ide tartozó lepkék szárnyai rövidek; néhány faj felső szárnya a tömött pikkelyzetű szegélyen kívül igen gyéren behintett pikkelyekkel, melyek repülés közben leválnak, s olyankor a szárny egészen üvegszerűen átlátszó. Nappal repülnek. Hernyójuknak szarva van; kövek vagy alom alatt vagy lazán összefont levelek közt bábozódik.

1. **Stellatarum L.** Kacsafarkú-pille. (20. tábla, 1. c. ábra.) Országszerte gyakori két ivadékbán, máj.—jun., jul.—szept.—ben, melyek közül az őszi kitél. 37—45 mm. Hernyója (20. tábla, 1. a. ábra) jul.—szept.—ben a tejelő galajon (*Galium verum*; 20. tábla, B. ábra) él. Bábja (20. tábla, 1. b. ábra) csontszínű.

2. **croatica Esp.** (20. tábla, 2. ábra.) Hazánkban csak Károlyváros és Fiume vidékén, valamint a Tengeremelléken figyelték meg két ivadékbán, máj.—jun., aug.—szept.—ben. 38—43 mm. Hernyója a halványsárgától a sötétzöldig, vagy a halványpirostól a karminpirosig változik, fehér pontokkal sűrűn borított, széles oldalsávja is fehér; jun.—jul., aug.—szept.—ben az ördög szem- (*Scabiosa*-)féléken él. Bábja barna.

3. **bombyliiformis O.** (*Tityus* L.) (20. tábla, 3. c. ábra.) Hazánkban igen szórványosan lép fel és mindennél ritka, két ivadékbán, máj.—jun., jul.—aug.—ban. 42—50 mm. A II. iv. olykor kisebb, sűrűbben pikkelyezett: ab. *milesiformis* Tr. (Fiume). Hernyója (20. tábla, 3. a. ábra) jun., aug.—ban főleg jerikói és ükörke lonczon (*Lonicera Caprifolium* és *Xylosteum*; 20. tábla, C. ábra) él. Bábja (20. tábla, 3. b. ábra) feketésbarna.

4. **Scabiosae L.** (20. tábla, 4. ábra). Országszerte található, két ivadékbán, apr.—máj., jun.—aug.—ban, de sehol sem gyakori. 38—45 mm. Hernyója kékeszöld, hátán 2 fehér vonal húzódik végig; apr.—máj., aug.—szept.—ben főleg ördög szem- (*Scabiosa*-)féléken él. Bábja feketésbarna, a szárnyak hüvelye sötétsárga.

## II. család. **Sesiidae.**

Darázsforma apró lepkék; mindkét szárnyuk kevésbé pikkelyes, legnagyobb részt üvegszerűen átlátszó; potrohuk hosszú, a hímeké 7, a nőtényeké 6 gyűrűre osztott. Verőfényes napokon a virágok körül szállnak. Hernyójuk csupasz, csak egyesek vannak finom szőrrel borítva; fejök és nyakuk sötét, potrohuk fehéres színű, Fák és bokrok ágaiban és gyökereiben élnek és 1—2-szer kitelevél, a növény belsejében bábozódnak. Bábjuk a lepke kikelése előtt félig kifurakodik a szabadba.

#### 1. nem. **Trochilium Sc.**

A lódarázshoz hasonló testes lepkék; szárnyaik egészen üvegszerűen átlátszók, csak az erek mentén s a felső szárny elülső szegélyén pikkelyezettek; csápjuk rövid és vastag.

1. **apiformis Cl.** (20. tábla, 5. ábra). Országszerte található, de sehol sem gyakori máj.—jul.—ban. Elvértve a potroha egészen fekete: ab. *tenebrioniformis* Esp.; még ritkább esetben a potrohgyűrűk barnaszínűek: ab. *sireciformis* Esp. (Budapest, Nagyág). 28—45 mm. Hernyója a nyár- (*Populus*-) félék törzsében vagy gyökereiben él.

2. **crabroniformis Lew.** (20. tábla, 6. ábra). Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg jun.—jul.—ban. 32—42 mm. Hernyója a kecskefűz (*Salix caprea*) törzsében él.

3. **melanocephala Dalm.** (20. tábla, 7. ábra). Hazánkban eddig csak Budapesten és Szegeden találták. 31—38 mm. Hernyója a rezgő nyár (*Populus tremula*) törzsében és ágaiban él.

#### 2. nem. **Sciapteron Stgr.**

A *Sesia*-nemtől abban különbözik, hogy a felső szárny egész terjedelmében sűrűn pikkelyezett.

1. **tabaniformis Rott.** (20. tábla, 8. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel, de helyenkint máj.—juliussig nem ritka. Nagyon elvértve csápja és felső szárnya okkersárga behintésű: var. *rhingiaeformis* Hb. 20—36 mm. Hernyója a fekete- és rezgő nyár (*Populus nigra* és *tremula*) törzsében és ágaiban él.



3. nem. *Sesia* F.

E nem fajai nyulánk testűek; potrohuk fehéren, sárgán vagy pirosan gyűrűzött; felső szárnyukon csak a szegély s a közepén túl egy harántsáv pikkelyezett, mi által 3 üvegszerűen átlátszó mező keletkezik: az ékmező (a középsőjében), a hosszanti mező (a belső szegély mentén) és a külső mező (a harántsáv és szegély között). Hernyójuk fehéres, fejük és nyakuk barna, kifejlődésük egy, vagy két évig tart.

A) A hosszanti mező legalább a harántsávig ér és tiszta, üvegszerűen átlátszó. A hernyó fák vagy bokrok törzseiben és ágaiban él.

1. *spheciformis* Gern. (20. tábla, 10. ábra). Potrohának gyűrűje fölül s a 4. alul sárga szélű, csápja hegye előtt fehér. Hazánkban igen szórványosan lép fel jun.—júliusban. 23—33 mm. Hernyója a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) törzsében él, fejlődése két évig tart.

2. *mesiaeformis* H. S. Igen hasonlít az előbbihez. A 2. és 4. gyűrű alsó széle, valamint lábszára és lábtove aransárga. Hazánkban csak Resiczabányán figyelték meg júniusban. 26—28 mm. Hernyója öreg égerfákban él.

3. *andrenaeformis* Lasp. A tor és mellső szegély, a harántsáv s a szegély kékesfekete, a potroh 2. és 4. gyűrűje világossárga szélű, a 4., s olykor a 3. és 6. gyűrű alul is fehér. 20—22 mm. Hazánkban máj.—júliusban csak Budapesten és Pozsonyban találták.

4. *cephiformis* O. A következő fajhoz igen hasonló, de szegélye nem sárgás behintésű, hanem kékesfekete. 17—19 mm. Hazánkban júniusban igen szórványosan lép fel. Hernyója a jegenyefenyő (*Pinus abies*) törzseiben és a közönséges boróka (*Juniperus communis*) ágaiban él.

5. *tipuliformis* Cl. (20. tábla, 11. b. ábra). Potroha a ♂-en 4, a ♀-en 3 keskeny sárga gyűrűvel. Országszerte előfordul helyenkint nagyobb számban is máj.—jul.-ban. 21—28 mm. Hernyója (20. tábla, 11. a. ábra) a vörös ribiszke (*Ribes rubrum*; 20. tábla, 4. ábra) ágaiban él.

6. *conopiformis* Esp. (20. tábla, 12. ábra). Az előbbi fajhoz igen hasonló, szegélye azonban sárgászöld. Hazánkban júniusban igen szórványosan, kevés helyen s ritkán fordul elő. 20—23 mm. Hernyója tölgy- (*Quercus*-)félék héja alatt él.

7. *vespiformis* L. (*asiliiformis* Rott; 20. tábla, 13. ábra). Potrohán 3—4 sárga gyűrű van; a harántos sáv sárga. Országszerte májustól augusztusig elég gyakori. 17—23 mm. Hernyója tölgy- (*Quercus*-)félék héja alatt él.

8. *myopaeformis* Bkh. (20. tábla, 14. ábra). Potrohának 4. gyűrűje fölül, a ♀-en alul is piros; a felső szárny sávja és szegélye kékesfekete. Jun.—július-

ban országszerte a gyümölcsösökben található. 17—23 mm. Hernyója az almafa (*Pirus malus*) kérge alatt él.

9. *culiciformis* L. (20. tábla, 15. ábra). Potrohán a 4. gyűrű piros, olykor alul az 5. és 6. is; felső szárnyának szegélye elül narancsszínű behintést mutat; néha a potroh összes gyűrűi sárga szélűek: var. *thyyniformis* Z. (Eperjes). Hazánkban május—júliusban igen szórványosan lép fel. 21—28 mm. Hernyója a fehér nyír (*Betula alba*) és a mézgás éger (*Alnus glutinosa*) törzseiben él.

10. *stomoxiformis* Hb. Az előbbi fajhoz igen hasonló, de potrohának 4. gyűrűje fölül, a 4., 5. és 6. pedig alul piros; a felső szárny harántsávja és szegélye feketés-kék. Eddig máj.—júliusban hazánkban igen kevés pontján figyelték meg. 28—31 mm. Hernyója állítólag a vörösgyűrűs som (*Cornus sanguinea*) gyökereiben él.

11. *formicaeformis* Esp. (20. tábla, 16. ábra). Az előbbi 3 fajhoz igen hasonló. Felső szárnyának széles szegélye piros, úgyszintén a 4. testgyűrű és olykor alul az 5. és 6. gyűrű is. Országszerte előfordul, de aránylag kevés helyen figyelték meg jun.—jul.-ban. 16—26 mm. Hernyója fűz- (*Salix*-)félék törzsében él.

B) A hosszanti mező nem éri el a harántsávot és kivált a ♀-én többé-kevésbé sűrűn behintett, úgy hogy olykor teljesen eltűnik. Az egy évig fejlődő hernyó apró növények gyökerében él.

12. *ichneumoniformis* F. (20. tábla, 17. ábra). Felső szárnyának belső szegélye és külső mezeje sáfránysárga; potrohának összes gyűrűi aransárga szélűek. Olykor csak a 2., 4. és 6. gyűrű aransárga szélű: var. *megillaeformis* Hb. Országszerte előfordul, de igen kevés helyen figyelték meg; júniustól augusztusig repül. 16—26 mm. Hernyója a tövises iglicz (*Ononis spinosa*) gyökerében él.

13. *uroceriformis* Tr. Az előbbi fajhoz igen hasonló, felső szárnyának belső szegélye és külső mezeje azonban aransárga; a 2., 4. és 6. testgyűrű szélesen, a többi pedig keskenyen citromsárga szélű. Hazánkban csak Budapesten és Portorén figyelték meg jun.—aug.-ban. 22—28. mm.

14. *masariformis* O. (51. tábla, 5. ábra). Felső szárnyának harántsávja fekete, szegélye világos sárga; a 2., 4. és 6. testgyűrű sötétsárga. 15—27. mm. Hazánkban főleg délibb részein fordul elő máj.—júniusban, de igen gyéren.

15. *annellata* Z. Felső szárnyának harántsávja és szegélye feketésbarna; a 2., 4. és 6. testgyűrű (a ♂-en a 7. is) és legalább a 4. gyűrű alul is sárga szélű, a 2. gyűrű alul egészen fehér. Hazánk minden részében, de kevés helyen fordul elő jun.—jul.-ban. 13—20 mm. Elvéve kisebb, sötétebb a rendesnél: var. *ceriaeformis* Ld. (Budapest, Szomotor, Vrdnik), vagy nagyobb, potroha egészen sárgás: ab. *oxybeliformis* H. S. (Budapest, Pétervárad).



16. *empiformis* Esp. (20. tábla, 18. ábra). Felső szárnyának harántsávja fekete, szegélye elül feketés, befelé aransyárga; a 2., 4. és 6. testgyűrű (a ♂-en a 7. is) fölül fehéres szélű. Országszerte elég gyakori máj.—jul.-ban. 11—22 mm. Olykor egész színezése zöldes árnyalatú: var. *hungarica* Tomala (Dél-Magyarország). A törzsalak hernyója a farkas fűtej (*Euphorbia Cyparissias*) gyökerében, a fajváltozaté csak a fényes fűtejében (*Euphorbia lucida*) él.

17. *astatiformis* H. S. Az előbbi fajhoz igen hasonló; felső szárnyának szegélyszávj a szegély előtt fakó-sárga, potrohán sárga behintés van, mint az *empiformis*-én. Hazánkban máj.—jun.-ban nagyon szórványosan lép fel. 19—24 mm. Hernyója a fűtej- (*Euphorbia*-)félék gyökerében él.

18. *triannuliformis* Frr. Az előbbi két fajhoz igen hasonló, a 2., 4. és 6. testgyűrű azonban fehér szélű. 19—23 mm. Hazánk kevés helyén figyelték meg; máj.—jun.-ban található, de mindenütt ritka. Hernyója a lórom (*Rumex acetosella*) gyökerében él.

19. *colpiformis* Stgr. A következő két fajhoz hasonló, külső mezeje és potroha szennyes sárga, a ♂ 4. és 6., a ♀ 2., 4. és 6. gyűrűje fehérszélű. Hazánkban júniusban csak Jaszenován (Alduna) figyelték meg. 14—22 mm.

20. *stelidiformis* Frr. (51. tábla, 6. ábra). Felső szárnya barnásfekete, külső mezeje sárgás; torán 3 sárga vonal fut le; potrohának 4. gyűrűjén fehér pettyek vannak. Olykor sokkal több sárga rajzot mutat: var. *icteropus* H. S. (Budapest). Hazánkban csak délibb részeiben (Budapest, Pécs, Fiume) található májustól júliusig. 18—20 mm. Hernyója az *Euphorbia epithymoides* gyökereiben él.

21. *bibioniformis* Esp. Igen hasonlít a következő fajhoz, csak hogy a torán levő 3 hosszanti sáv sárgás-fehér, potrohán a sárgás behintés mellett apró fehéres foltok sora tűnik fel, farpamata fehérrel tarkázott; alul is sokkal fehérebb. Juniustól augusztusig hazánkban főleg délibb tájain lép fel elég szórványosan. 19—23 mm. Hernyója a pusztai fűtej (*Euphorbia Gerardiana*) gyökereiben él.

22. *muscaeformis* View. Felső szárnyán a harántsáv és a szegély sötétbarna, az utóbbi sárga behintésű; torán 3 sárga hosszanti sáv mutatkozik; a 2., 4. és 6. testgyűrű fehérszélű; a farpamat sárgával tarkázott. Hazánkban igen kevés helyén figyelték meg eddig máj.—jul.-ban. 14—23 mm. Hernyója valószínűleg a fekete pesztercze (*Ballota nigra*) gyökerében él.

23. *leucomelaena* Z. Felső szárnya fehér vagy szalmaszínű; a 2., 4. és 6. testgyűrű fehérszélű; farpamata sötét. Hazánkban csak Budapesten figyelték meg eddig; igen ritka jun.—jul.-ban. 16—19. mm. Hernyója a farkas fűtej (*Euphorbia Cyparissias*) gyökerében él.

24. *affinis* Stgr. Igen hasonlít a *muscaeformis*-hoz, de torán hiányzik a középső sárga vonal és 2. testgyűrűjén a fehér szegély; felső szárnyán igen széles a harántsáv és a sárgás árnyalatú szegély; az üvegszerűen átlátszó mezők kicsinyek, a külső kerekded. 15—18 mm. Hazánkban eddig május—júliusban csakis Budapesten és Vrdniken találták.

25. *aerifrons* Z. A következő fajhoz hasonló, de homloka fekete, torán 2 széles sárga vonal fut le, 4. és 6. gyűrűje fehérszélű. Hazánkban eddig csak Szegzárdon figyelték meg május—júniusban. 14—17 mm.

26. *leucopsidiformis* Esp. Felső szárnyán az üvegszerűen átlátszó mezők igen aprók, a külső csak három sejtől áll, szegélyszávjában 2 sárgás csík jelenkezik; torán 3 halványsárga hosszanti sáv, torán felül sárga, oldalán fehér csík fut végig; a 2. és 4. testgyűrű fehér. Hazánkban eddig csak Budapesten találták; aug.—szept.-ben repül. 18—22 mm. Hernyója a farkasfűtej (*Euphorbia Cyparissias*) gyökerében él.

27. *alysoniformis* H. S. Felső szárnya ibolyásfekete, üvegszerűen átlátszó foltjai igen aprók; a torán levő 3 vonal és a 2., 4. és 6. testgyűrű alsó széle sárga. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg; máj.—júniusban található. 13—15 mm.

28. *chrysidiformis* Esp. (51. tábla, 7. ábra). Felső szárnya a belső és külső szegélyen széles téren piros, az üvegszerűen átlátszó mezők aprók, a külső piros behintésű; 4. és 6. testgyűrűje fehér. Hazánkban csak déli tájain (Nagyág, Fiume) található júniusban. 15—23 mm.

29. *chalcidiformis* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de testgyűrűi nem fehér szélűek. 17—21 mm. Hazánkban eddig csak Budapesten, S.-A.-Ujhelyen és Mehádián találták máj.—júniusban. Elvétele a 4. testgyűrűje fehérszélű: var. *Schmidtii* Frr. (Fiume, Buccari).

Európai fajok még: *scoliformis* Bkh. (20. tábla, 9. ábra). Közép-Európa. — *flaviventris* Stgr. Németország. — *typhiaeformis* Bkh. Dalmácia stb. — *gruentata* Mn. Szicília. — *polaris* Stgr. Skandinávia. — *hymenopteriformis* Bell. Szicília. — *Himminghoffeni* Stgr. Spanyolország. — *monspeliensis* Stgr. Franciaország. — *doleriformis* H. S. Balkán. — *lanipes* Ld. Törökország. — *Ramburi* Stgr. Spanyolország. — *agdistiformis* Stgr. Oroszország. — *cor-sica* Stgr. Korzika. — *osmiaeformis* H. S. Dalmácia stb.

#### 4. nem. *Bembecia* Hb.

Az ide tartozó fajok felső szárnya igen keskeny, barna pikkelyezésű; az üvegszerűen átlátszó mezők igen aprók; farpamatjuk lemetezett. A lepkék éjjel is repülnek.

1. *hylaeiformis* Lasp. (20. tábla, 19. ábra). Hazánkban igen szórványosan jul.—aug.-ban fordul elő. 23—32 mm. Hernyója a málna-szeder (*Rubus Idaeus*) gyökerében él.



5. nem. **Paranthrene** Hb.

Az ide tartozó lepkék felső szárnya egészen pikkelyes, alsó szárnya üvegszerűen átlátszó, a szegély felé pikkelyezett; a farpamat hegyes.

1. *tineiformis* Esp. Felső szárnya egészen füstös, kék behintésű. Hazánkban igen ritka (Budapest), gyakoribb a var. *brosiformis* Hb., melynek külső mezeje aranyos fényű, első testgyűrűje pedig halvány sárga (Budapest, Pécs, Vrdnik); jul.—aug.-ban található. 13—17 mm.

III. család. **Thyrididae.**

Zömök testű, apró lepkék; mindkét szárnyuk rövid, háromszög alakú üvegszerűen átlátszó foltokkal; szegélyük erősen fogazott. Hernyójuk zömök, szőrös szemölcsökkel borított. A családnak csak egy neme van.

1. nem. **Thyris** O.

A lepkék nappal szállnak virágról-virágra és nyugalomban félig fölfelé tartják szárnyaikat.

1. *fenestrella* Sc. (20. tábla, 20. ábra). Országszerte elég gyakori 2 ivadékból máj—jun., jun.—jul.-ban. 14—17 mm. Hernyója barna, feje és nyakszirtje sötétbarna; jul.—aug.-ban az iszalag bérceze (*Clematis Vitalba*) tölcserformán összehajlított levelei közt él.

Európai faj még: *diaphana* Stgr. Szicília.

IV. család. **Zygaenidae.**

Az ide tartozó lepkék meglehetősen kicsinyek, testük vastag, felső szárnyuk megnyújtott, egyszínű, feketés vagy zöld, vagy kékesfekete, többnyire piros pettyekkel vagy sávokkal ékesített; alsó szárnyuk megnyúlt háromszög alakú, szegélyük lekerekített; csápjuk többnyire bunkós. Nappal virágos réteken lomhán szalldogálnak. Hernyójuk zömök, rövid és finom szőrökkel sűrűn fedett; pergamentszerű szövédékben alakul át.

1. nem. **Ino** Leach.

A szárnyak rajztalanok, a felső zöld, kék vagy barna, az alsó többnyire szürke; a ♂ csápjá fogazott. A hernyó szőrös szemölcsökkel borított; fiatal korában a tápláló növény leveleiben aknaútakat rág. A szövédéke tojás alakú.

A) A csáp nyele vége felé kihegyezett.

1. *ampelophaga* Bayle. Felső szárnya feketésbarna; alsó szárnya feketés, igen rövid; teste kékeszöld, fényes; csápjá igen hosszú; fogazata hosszú (♂) vagy rövid (♀). 20—26 mm. Hazánkban főleg déli tájain lép föl szórványosan 2 ivadékból máj.—jun., aug.-ban. Hernyója hamuszínű, fekete szemölcsökkel borított; ápr.—máj.-ban és júniusban a bortermő szőlőn (*Vitis vinifera*) él.

2. *Pruni* Schiff. (20. tábla, 23. ábra). Szárnyai feketés-szürkék, a felső gyér zöld vagy kék pikkelyezésű; csápjá rövidebb az előbbi fajénál, fogazata rövidebb (♂) vagy fűrész-alakú (♀). 20—25 mm. Június—júliusban országsherte meglehetősen gyakori. Hernyója feketésszürke, a hátán narancsszínű sáv fut végig; ápr.—májusban főleg kökényszilván (*Prunus spinosa*) él.

3. *chloros* Hb. Kisebb a *globulariae*-nél, szárnyai keskenyebbek, a felső kihegyezett, aranyzöld, az alsó inkább háromszög alakú, hegye élebben kerekített; a ♂ csápjá fűrész-alakú. 20—22 mm. Országsherte, de csak kevés helyen található, olykor június—júliusban nagyobb számban is. Déli tájakon felső szárnya néha egészen fémesbarna színűvé változott: var. *sepium* B. (Gyalár, Fiume). Hernyója május—júniusban a vastövű- és imola búzavirágon (*Centaurea Scabiosa* és *jacea*) él és laza szövédékben alakul át.

4. *tenuicornis* Z. Valamivel nagyobb az előbbi fajnál, felső szárnya egyszínű, kissé kékbe játszó; csápjá erőteljesebb a következő fajénál, a ♂-é hosszú, fésűs, a ♀-é csak vége felé kissé fogas, mindkettőnek hegye tompa. Hazánkban helyenkint máj.—júliusban nem ritka. 21—24 mm. Hernyója ápr.—májusban a vastövű-, imola- és sáfrányos búzavirágon (*Centaurea Scabiosa*, *jacea* és *solstitialis*) él.

5. *Globulariae* Hb. (20. tábla, 24. ábra, színezése nagyon sötét). Gyéren pikkelyezett, széles, csúcán lekerekített felső szárnya és tora fénylő zöld vagy kék, alsó szárnya szürke, hosszú és végig egyenlő széles, hegye igen tompán kerekített, a ♀ csápjá fűrész-alakú. Országsherte nem ritka májustól júliusig. 20—28 mm. Hernyója szürke, pirosas szemölcsökkel és hátán világos sárga hosszanti vonalakkal díszített; ápr.—májusban a vastövű búzavirágon (*Centaurea Scabiosa*) él.

6. *subsolana* Stgr. Felső szárnya kevésbé fénylő az előbbi fajénál, némi aranycsillammal; alsó szárnya sötétebb amazénál; a ♂ csápjá igen hosszú, fésűs, a ♀-é erősen fűrész-szerű. Hazánk délibb tájain igen ritka; máj.—júliusig található. 20—29 mm. Hernyója ápr.—májusban a számarkenyéren (*Echinops sphaerocephalus*) él.

7. *budensis* Spr. (51. tábla, 8. ábra). Felső szárnya fénylő aranyzöld, néha kék-csillámú; alsó szárnya világosabb és áttetszőbb a *Globulariae*-énál; csápjá rövid, e csoporton belül a legrövidebb, a



♂ fésűsfogai vékonyabbak, hosszabbak az említett fajénál, a ♀-é csaknem fogazatlan. Hazánkban eddig csak Budapesten és Pápán figyelték meg; máj.—júniusban repül. 20—23 mm. Hernyója ismeretlen.

B) A csáp hegyén bunkósan megvastagodott, a ♂ fésűsfogai fokozatosan rövidülnek s a bunkó előtt megszűnnek.

8. *Statice* L. (20. tábla, 25. ábra, színezése nagyon sötét). Felső szárnya fénylő zöld; alsó szárnya szürke; teste rézfényű; csápja rövid. Országszerte gyakori jun.—júliusban. 24—28 mm. Felső szárnya elvéve kékes: var. *Manii* Ld. (Budapest, Peszér), vagy teste zömökebb, csápja sokkal vastagabb: var. *crassicornis* Stgr. (Eperjes), gyakrabban a rendesnél nagyobb, felső szárnya kék: var. *Heydenreichii* Ld. Hernyója hamuszínű, hátán fekete pettyek sora foglal helyet; ápr.—májusban a sóska-lóromon (*Rumex acetosa*) él.

9. *Geryon* Hb. Igen hasonló az előbbi fajhoz, felső szárnya azonban keskenyebb, végig csaknem egyenlő széles; csápja rövidebb és vastagabb. 20—24 mm. Hazánkban eddig csak Budapesten találták jun.—júliusban. Hernyója ápr.—májusban a közönséges tetemtoldón (*Helianthemum chamaecistus*) él.

10. *obscura* Z. Felső szárnya keskeny, végig csaknem egyenlő széles, kevés fémes csillámmal. Hazánkban csak Buccari környékén figyelték meg; jun.—júliusban repül. 22 mm.

Európai fajok még: *notata* Z. és *cognata* Rbr. Spanyolország. — Rokonnem európai faja: *Aglaope infausta* L. (20. tábla, 22. ábra). Franciaország.

## 2. nem. *Zygaena* F.

Meglehetősen kis lepkék. Testük és felső szárnyuk kékes- vagy zöldesfekete, piros, fehér vagy sárga pettyekkel, nevezetesen a szárny tövén egymás fölött találunk két pettyet (1., 2. petty), kettőt a szárny közepén (3., 4. petty), egyet a szárny csúcsa felé (5. petty) és gyakran ez alatt még egyet (6. petty); a pettyek gyakran foltokká vagy sávokká folynak össze. Alsó szárnyuk piros, feketével szegélyezett, ritkán másszínű. Potrohuk néha széles, piros vagy sárga övvel díszített. Csápjuk erőteljes, végén kihegyezett. Hernyójuk nyulánk. Szövedékük csónakalakú.

1. *purpurealis* Brünnich (21. tábla, 1. b. ábra). Országszerte igen gyakori májustól júliusig. 28—31 mm. Felső szárnyán olykor a hátulsó sáv nem bunkó-, hanem baltaalakú: ab. *Pluto* O.; ritkábban egybefolytak a piros foltok: ab. *Polygalae* Esp. (Pécs, Eperjes); vagy a középső folt széles, megszakított: ab. *interrupta* Stgr. (Pécs, Kolozsvár). Hernyója (21. tábla, 1. a. ábra) ápr.—májusban főleg hegyi lóherén (*Trifolium montanum*; 21. tábla, B. ábra) él.

2. *Brizae* Esp. Az előbbi fajhoz igen hasonló, de kisebb, a hátulsó piros folt balta-alakú, az alsó szárny

szegélye pedig szélesen fekete behintésű. Hazánkban májustól júliusig elég szórványosan és ritkán lép fel. 24—27 mm.

3. *Scabiosae* Chev. (21. tábla, 2. ábra). Országszerte található, olykor jun.—jul.-ban nagyobb számban is. 27—32 mm. Hernyója élénk sárga, hátán 3 sor fekete petty van; máj.—júniusban a lóhere-(*Trifolium*-)féléken él.

4. *punctum* O. Felső szárnyán tő felől 2 hosszanti és köztük egy kicsiny folt, a szárnycsúcs felé pedig nagyobb piros folt van; tora fehéres szőrökkel fedett. Hazánk minden részében, de kevés helyen fordul elő, helyenkint jun.—jul.-ban elég gyakori. 23—26 mm. Déli tájakon kisebb, tora sötétebb, 2 costalis foltja megkisebbedett: var. *contamineoides* Stgr. (Zengg). Hernyója sárgás, fehérszőrökkel fedett; máj.—júniusban a mezei iringón (*Eryngium campestre*) él.

5. *Achilleae* Esp. (21. tábla, 3. ábra). Juniustól augusztusig országszerte gyakori. 23—30 mm. Havasi alakja nagyobb, sötétebb: var. *bellis* Hb. Olykor kisebbek a pettyek, a külső kerek: var. *Viciae* Hb. Hernyója zöldessárga, hátán világos vonal és mellette két oldalt egy-egy sornyi fekete pont húzódik végig; máj.—júniusban az édes levelű bókán (*Astragalus glycyphyllos*) és a tarka koronillán (*Coronilla varia*) él.

6. *Cynarae* Esp. Felső szárnya gyéren pikkelyezett, 5 elkülönített piros pettyel ékesített; potroha széles piros övvel van ellátva. Elvéve hiányzik a piros öv: var. *Turatii* Stndfs. (Budapest), vagy szárnyai szürkék, áttetszők: var. *Genistae* H. S. Hazánkban elég szórványosan lép fel, de helyenkint jun.—júliusban nem ritka. 28—30 mm. Hernyója sárgás, hosszú fehér szőrökkel fedett; máj.—júniusban a homoki kocsordon (*Peucedanum arenarium*) él.

7. *exulans* Hochw. (21. tábla, 4. ábra). Hazánkban eddigelé csak a M.-Tátrán, a Bucsecsen és a Górhavason (Háromszék m.) találták júliusban. 26—28 mm. Hernyója fekete, oldalán sárga pettyek sorával ékesített; júniusban a heverő azáleán (*Azalea procumbens*) él.

8. *Meliloti* Esp. (21. tábla, 5. ábra). Országszerte található jun.—júliusban, de sehol sem gyakori. 25—29 mm. Potrohán elvéve elmosódott piros öv mutatkozik: var. *Stentzii* Frr. (Eperjes, Nagygag). Hernyója halványzöld, hátán és oldalán 1—1 fehéres sáv vonul végig; májusban a lóhere-(*Trifolium*-)féléken s a szarvas kerepen (*Lotus corniculatus*; 21. tábla, A. ábra) él.

9. *Trifolii* Esp. (21. tábla, 6. ábra). Hazánkban elég szórványosan lép fel és sehol sem gyakori; jun.—aug.-ban repül. 30—34 mm. Olykor egybefolytak összes foltjai: ab. *minoides* Selys. (Poprád, Eperjes), vagy a két középső petty elkülönült: ab. *Orobi* Hb. Hernyója halványsárga, 4 sornyi fekete ponttal díszített; május—júniusban a lóhere-(*Trifolium*-)féléken él.



10. *Lonicerae* *Schev.* (21. tábla, 7. c. ábra). Ország-szerte gyakori juniustól augusztusig. 31—37 mm. Hernyója (21. tábla, 7. a. ábra) máj.—juniusban a lóhere- (*Trifolium*-) féléken és a sövény bükkönyön (*Vicia sepium*; 21. tábla, C. ábra) él. Bábja (21. tábla, 7. b. ábra) fűszálakhoz, kórókhhoz erősített.

11. *Filipendulae* *L.* (21. tábla, 8. b. ábra). Ország-szerte gyakori juniustól augusztusig. 31—35 mm. 6 foltja olykor hárommá folt egybe: ab. *Cytisi* *Hb.*; havasokon gyébrebb pikkelyzetű, színei pedig halványabbak: var. *Mannii* *H. S.* (Branyiszko); ellenben déli tájakon nagyobb, élénkebb piros színű: var. *Ochsenheimeri* *Z.* Hernyója (21. tábla, 8. a. ábra); máj.—juniusban főleg lóhere- (*Trifolium*-) féléken él.

12. *Angelicae* *O.* Felső szárnya zöldesfekete, 5, ritkán 6 piros folttal ékesített, melyek fonákján piros hosszanti sávval vannak összekötve. Ország-szerte gyakori juniustól augusztusig. 28—37 mm. Hernyója sárga, hátán fekete foltok 2 sora húzódik végig; máj.—juniusban a hegyi lóherén (*Trifolium montanum*) él.

13. *transalpina* *Esp.* (21. tábla, 9. ábra). Hazánkban elég szóróányosan lép fel. 25—28 mm. Olykor keskeny az alsó szárny fekete szegélye, a piros szín pedig czinóbervörös: var. *Astragali* *Bkh.* (Vinkovec). Hernyója zöldes, hátán feketés vonal, oldalán sárga sáv fut le, a kettő között fekete foltok vannak; az édeslevelű bókán (*Astragalus glycyphyllos*) él.

14. *Ephialtes* *L.* (21. tábla, 10. ábra). Hazánkban főleg hegyes vidékein található juniustól augusztusig. 34—36 mm. Nem ritkán hiányzik a 6. petty: var. *Medusa* *Pall.* (21. tábla, 11. ábra); gyakran sárga behintésű a tövön levő két petty s ugyancsak sárga az öve is; var. *Coronillae* *Esp.* (21. tábla, 12. ábra), vagy sárga övű, de a 6. petty hiányzik: ab. *Trigonillae* *Esp.* Elvértve mind a 6 petty sárga s ugyanolyan színű az öve s az alsó szárnya is: ab. *Aeacus* *Esp.* Olykor piros a 6 petty, az öv és alsó szárny: var. *Peucedani* *Esp.* (21. tábla, 13. ábra), vagy ugyanolyan, csak hogy a 6. petty hiányzik: ab. *Athamanthae* *Esp.* Hernyója sárga vagy zöldes, hátán sötét vonal és mellette 1—1 sor fekete pont, oldalán pedig 1—1 sor fekete folt fut végig; máj.—juniusban főleg a tarka koronillán (*Coronilla varia*) és a sarlós luczernán (*Medicago falcata*) él.

15. *laeta* *Hb.* (21. tábla, 15. ábra). Hazánk kevés pontján fordul elő május—júliusban; mindenütt ritka. 25—29 mm. Hernyója kékesfehér, hátán és oldalán 1—1 fehéres sáv fut le; máj.—jun.-ban a mezei iringón (*Eryngium campestre*) és a homoki kocsordon (*Peucedanum arenarium*) él.

16. *Fausta* *L.* (21. tábla, 16. ábra). Hazánkban eddigél csak a Branyiszkon találták júliusban egy példányát. 20—27 mm. Hernyója világos zöld, fekete foltokkal ékesített; máj.—jun.-ban főleg a kis koronillán (*Coronilla minima*) él.

17. *caroliola* *Sc.* (21. tábla, 17. ábra). Ország-szerte gyakori juniustól augusztusig. 25—29 mm. Igen változó faj. Majd igen keskeny sárga keretűek a piros pettyek: ab. *diniensis* *H. S.* (Budapest, Nagyszében), majd aprók a sárga keretű pettyek s a potroh egészen fekete: ab. *Hedysari* *Hb.*, vagy hiányzik az öv is, a pettyek kerete is: var. *berolinensis* *Stgr.* (Budapest, Nagyszében); elvértve egészen fehéres az alapszín: ab. *amoena* *Stgr.* vagy a mellett az összes pettyek egybefolytak: ab. *Vellayi* *Aig.*, avagy a pettyek, az öv s az alsó szárny sárga színűek: ab. *flaveola* *Esp.*; az utóbbi 3 alakot csak Budapesten találták. Hernyója halványzöld, hátán fehéres vonal, oldalán világos sáv fut végig; máj.—juniusban a takarmány baltaczimen (*Onobrychis viciaefolia*) él.

18. *occitanica* *Vill.* Hasonló az előbbi fajhoz, de a szegélyen levő folt tiszta fehér. Hazánkban csak a Fruska Góran figyelték meg juniusban.

Európai fajok még: *Erythrur* *Hb.*, *rubicundus* *Hb.* és *stoechadis* *Bkh.* Olaszország. — *Sarpedon* *Hb.* és *Lavandulae* *Esp.* (21. tábla, 14. ábra) Franciaország. — *Contaminell* *B.* és *Anthyllidis* *B.* Spanyolország stb. — Rokon nem európai fajja: *Heterogynis penella* *Hb.* (20. tábla, 21. ábra) Hercegovina, Dalmácia stb.

## V. család. Syntomidae.

Meglehetősen kis lepkék; testük nyulánk; felső szárnyuk széles, némileg háromszögű; alsó szárnyuk kicsiny; csápjuk hosszú, fonalszerű. Hernyójuk 16-lábú, pamatosan szőrözött szemölcsök soraival borított.

### 1. nem. Syntomis *O.*

A felső szárny külső szegélye hosszabb a belsónél; mind a két szárnyon fehér pettyek vannak.

1. *Phegea* *L.* (21. tábla, 18. ábra). Ország-szerte igen gyakori jun.—jul.-ban. 35—37 mm. A fehér pettyek száma igen változó; a felső szárnyon 6 helyett csak 5 petty van: ab. *Pfluemeri* *Wacq.*, vagy csak 4, az alsó szárnyon 1: ab. *Phegeus* *Esp.*; olykor mindkét szárnyon csak 1—1 petty van: ab. *Cloelia* *Bkh.*, vagy minden petty nélkül: ab. *Iphimedia* *Esp.* Hernyója sötétbarna; márcz.—májusig az orószlángon (*Leontodon Taraxaci*) s más apró növényeken él.

Európai faj még: *Caspia* *Stgr.* Oroszország.

### 2. nem. Dysauxes *Hb.* (*Naelia* *B.*)

A felső szárny megnyúlt, külső szegélye nem hosszabb a belsónél: a potroh okkersárga. A hernyó zúzmókon él.

1. *ancilla* *L.* (21. tábla, 19. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—júliusban. 22—24 mm. Hernyója fekete,



hátán 1, oldalán 2 sárga csik húzódik végig; májusban a fák és sziklák zuzmóin él.

2. *punctata* F. Az előbbihez igen hasonló, de felső szárnya közepén 2 fehér petty van. Hazánkban jun.—júliusban igen szórványosan fordul elő (Pozsony, Eperjes, Nagyg). 18—20 mm. A felső szárnyon olykor hiányzanak a pettyek: ab. *servula* Berce (Vinkovce); néha elenyészők a pettyek, az alsó szárny pedig világos színű: var. *famula* Frr. (Nagyág, Fiume); elvéte 2, 3 vagy 4 petty van a felső szárnyon, az alsó szárny pedig csaknem áttetsző: var. *hyalina* Frr. (Mehádia).

## II. alcsoport. Bombyces. Szövő-pillék.

Ezen alcsoporton belül igen kevés a közös jellemvonás. A legfontosabbak a következők: A csáp sörteszerű, számos faj hímén erősen fésűs; a szárnyak a legtöbb esetben szélesek. A hernyók csupaszok vagy szőrösek s a bebábozásra különböző szövédéket készítenek.

### I. család. Nycteolidae.

Kicsiny és közép nagyságú lepkék. Felső szárnyuk barnásszürke, zöld vagy fehères, s többé-kevésbbé tisztán kivehető harántsávokkal van díszítve; alsó szárnyuk rajztalan. Hernyójuk 14- vagy 16-lábú; csónakforma, tömör szövédékben alakulnak át. A lepkék éjjel repülnek.

#### 1. nem. Sarrothripus Curt.

A csáp egyszerű; a felső szárny tövén erősen hajlított, csúcsa az igen rövid szegélylyel csaknem derékszöget alkot. A hernyó 16-lábú, nyulánk, egyes hosszú szőrökkel fedett; összeszótt levelek között él.

1. *Révayana* Sc. (21. tábla, 20. ábra). Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg jul.—augusztusban. 22—25 mm. Igen változó, majd szürke, középső foltja vagy szalagja sötét: ab. *dilutana* Hb., majd szürke vagy zöld, rajzolata fekete: ab. *degenerana* Hb., vagy 3 igen feltűnő fekete ponttal jelölt: ab. *ilicana* F. (*punctana* Hb.); hol csak egy sötét vagy fekete sávval díszített: ab. *ramosana* Hb. (Pécs, Nagyg), hol pedig zöld színű, a szárny közepén sötét nagy foltal ékesített: ab. *russiana* Dup. (Eperjes). Hernyója zöld, oldalán sárgás vonal fut le; máj.—júniusban tölgy-(*Quercus*-) és fűz-(*Salix*-) féléken él.

#### 2. nem. Earias Hb.

A kicsiny lepkék felső szárnya széles háromszög-alakú, elülső szegélye erősen hajlított, külső szegélye csaknem egyenes. Hernyójuk a közepén megvastagodott, rövid szőrökkel borított.

1. *vernana* Hb. Felső szárnya fehèreszöld, 2 sötétzöld harántsávval ékesített; alsó szárnya és teste fehér. Hazánk kevés pontjáról ismeretes. Máj—júniusban található. 20—21 mm. Hernyója jul.—augusztusban a fehér nyár (*Populus alba*) fiatal hajtásaiban befonva él.

2. *chlorana* L. (21. tábla, 21. ábra). Országsszerte nem ritka 2 ivadéokban, ápr.—májusban és jul.—augusztusban. 21—23 mm. Hernyója szürke, hátán világosabb sáv fut végig; jun.—jul., szept.—októberben a fűz-(*Salix*-) félék összefont levelei között él.

Európai faj még: *insulana* B. Szicília stb.

#### 3. nem. Hylophila Hb.

A felső szárny meglehetősen széles, hátul kissé kiemelkedett, szegélye hajlított. A hernyó lombos fákon él és csónakalakú, tömör szövédékben alakul át.

1. *prasinana* L. (21. tábla, 22. ábra). Országsszerte nem ritka máj.—júniusban. 31—33 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 3 sárgás vonal fut végig. Jul.—szeptemberben az erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) és tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

2. *bicolorana* Fssl. (21. tábla, 23. c. ábra). Hazánk minden részében, de kevés helyen található májustól júliusig. 38—41 mm. Hernyója (21. tábla, 23. a. ábra) ápr.—májusban a tölgy-(*Quercus*-) féléken él. Bábja (21. tábla, 23. b. ábra) falevelekhez erősített.

#### 4. nem. Nycteola H. S.

A nemnek egyedüli faja kicsiny; felső szárnya hegyes végű, szegélye kissé hajlított; csápja alig pillás.

1. *falsalis* H. S. Felső szárnya hamuszínű, csúcsa felé fehères, a szegélyén sötétszürke, közepén az 1. b. sejtben fekete petty van, s innen egy fehères s egy fekete hajlított vonal húzódik az elülső szegélyig. Alsó szárnya világosszürke. Hazánkban csak Fiume környékén találták május—júniusban. 17—19 mm.

### II. család. Lithosidae.

Közép nagyságú és kicsiny lepkék; szárnyaik gyöngék, sárga, szürke vagy fekete színűek; felső szárnyuk rajztalan vagy fekete pontokkal, vagy foltokkal díszített. Csápjuk meglehetősen rövid, fonalszerű. Hernyójuk 16-



lábú, szőrös szemölcsökkel; kicsiny feje kerekded; zuzmókon él és némi szövedékben zömök bábbá alakul át. A lepkék többnyire éjjel repülnek.

### 1. nem. *Nola* Leach.

Az apró lepkék felső szárnya hátul erősen megsebesedett, meglehetősen kihegyezett, szegélye gyöngén hajlított; elülső szegélye közelében többé-kevésbé tisztán kivehető szörpamatok vannak. Alsó szárnyuk rövid, kerek, rajztalan. Hernyójuk 14-lábú, lapos, szőrös szemölcsökkel borított. A lepke éjjel repül, nappal fák derekán ül.

1. *togatulalis* Hb. Felső szárnya világosszürke, 2 fekete harántsáv, köztük pedig erős, hajlott vonal fut le rajta. Hazánk több részén, de kevés helyen fordul elő júniusban. 23—25 mm. Hernyója szennyesfehér, oldalán 2 feketés sáv húzódik végig; tölgy- (*Quercus*-) féléken él.

2. *cucullatella* L. (21. tábla, 24. ábra). Hazánk minden részén, de eddig kevés pontján figyelték meg jun.—júliusban. 18—20 mm. Hernyója világosszürke, hátán fehér hosszanti sáv van; máj.—jun.—ban a kökényszilván (*Prunus spinosa*) és az almafán (*Pirus malus*) él.

3. *cicatricalis* Tr. Felső szárnya keskeny, tompán kihegyezett, szürke, 3 harántsávval, a középső szöveget alkot, a külső erősen hajlott. 15—17 mm. Hazánk több részén, de kevés pontján található, helyenkint ápr.—májusban tölgyek derekán gyakori. Hernyója jun.—júliusban tölgyek moháin él.

4. *strigula* Schiff. (21. tábla, 25. ábra). Hazánk több részén, de kevés pontján található és mindenütt ritka; jun.—júliusban található. 18—20 mm. Hernyója sárgás, sötét szemölcsökkel és sárgás szőrökkel borított; májusban a tölgyeken él.

5. *confusalis* H. S. Felső szárnya fehéresszürke, 2 sötétbarna harántsáv fut le rajta, a szegély előtt szürke csipkés vonal húzódik. Alsó szárnya szürkésfehér. Hazánk több részén, de igen kevés pontján fordul elő és mindenütt ritka; máj.—júniusban repül. 17—19 mm. Hernyója zöld, sárga szemölcsökkel; jun.—aug.-ban a tölgyön él.

6. *ancipitalis* H. S. Felső szárnya világos kékeszürke, kevésbé hegyes a *cicatricalis*-énál és kevésbé sötét behintésű; rajzolata nem oly határozott, a belső harántsáv 2 ívet formál. 15—17 mm. Hazánkban csak horvátországi részéből ismeretes.

7. *chlamydulalis* Hb. A következő fajhoz hasonlít, de a fehér felső szárnyának közepén levő sötét sáv egyenes lefutású, a belső harántsáv pedig 2 ívet alkot; a hullámvonal fehér. 15—16 mm. Hazánkban csak Fiume környékén figyelték meg júniusban. Hernyója sárga, fekete szörpamatokkal, szeptemberben a homoki fogfűvön (*Odontites lutea*) él.

8. *cristatula* Hb. Felső szárnya fehéres, a szegélyen vörösseszürke, sötét harántvonallal, a szegély előtt fehér hullámos vonal fut le. Alsó szárnya szürke; ápr.—jun.-ban található. 14—16 mm. Hazánkban csak Fiume vidékén fordul elő májusban. Hernyója barnássárga, fekete hosszanti vonallal, a vízi mentán (*Mentha aquatica*) él.

9. *albula* Schiff. Felső szárnya fehér, sárgásbarna harántsávokkal, a hullámvonal 3 ívet ír le. Hazánkban eddig igen kevés helyen (Eperjes, Szt.-Gothárd, Lipik) figyelték meg jun.—júliusban. 17—19 mm. Hernyója a vízi mentán (*Mentha aquatica*) él.

10. *centonalis* Hb. Felső szárnya fehér, sárgásbarna harántsávokkal és hullámos vonallal ékesített. Alsó szárnya világosszürke. 18—20 mm. Hazánk több részén, de igen kevés pontján található júniusban, helyenkint gyakoribb. Hernyója barna, fekete szőrös szemölcsökkel; rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

Európai fajok még: *Thymula* Mill. Franciaország stb. — *subchlamydule* Stgr. Görögország stb. — *squalida* Stgr. Spanyolország stb.

### 2. nem. *Pelosia* Hb. (*Paidina* Stgr.)

Ez a nem voltaképpen összekötő kapocs az *Endrosa* (*Setina*)- és a *Lithosia*-nem között; az alak s a felső szárny erezete az előbbire, az alsó szárny erezete pedig az utóbbira emlékeztet. A csáp pillás.

1. *obtusa* H. S. Felső szárnya hosszúkás, csúcsa lekerekített, barna fekete hosszanti sávokkal díszített; aug.-ban repül. 20—22 mm. Hazánkban eddig csupán Budapest és Újvidék környékén találták, rendkívül ritka.

### 3. nem. *Nudaria* Hw.

Igen gyöngé kis lepkék, gyéren pikkelyezett szárnyakkal; felső szárnyuk csúcsa és szegélye erősen kerekített. Hernyójuk lapos, rövid szőrökkel borított.

1. *senex* Hb. Szárnyai halvány bőrszínűek, közepükön 1—1 barna folt van, a felső szárny szegélye felé 2 sor, az alsó szárnyon 1 sor barna pont húzódik végig. 19—20 mm. Hazánkban eddig csak Eperjesen találták; júliusban repül; igen ritka. Hernyója sötét-szürke, feje feketésbarna; májmohokon (*Jungermannia*) él.

2. *mundana* L. (21. tábla, 26. ábra). Hazánkban juniustól augusztusig igen szóróványosan lép fel. 17—18 mm. Hernyója világosszürke, hátán a sárga foltok 2 sora fut végig.

3. *murina* Hb. Felső szárnya halvány sárgásszürke, barna pontok kettős sorával ékesített; alsó szárnya fehéres, rajztalan. Hazánkban főleg a felvidéken található kevés helyen és gyéren. 28—30 mm. Hernyója világosszürke, sárgásszürke szemölcsökkel és 2 sor kéniszínű foltal.



4. nem. **Miltochrista** Hb. (*Calligenia* Dup.)

A felső szárny hátul gyöngén kerekített, sűrűn pikelyezett, csipkés harántvonallal ékesített; a ♂ csápja erősen pillás.

1. *miniata* Forst. (21. tábla, 27. b. ábra). Országsszerte nem ritka júniustól augusztusig. 23—25 mm. Hernyója (21. tábla, 27. a. ábra) máj.—júniusban a fák zuzmóin él.

5. nem. **Endrosa** Hb. (*Setina* Schrnk.)

A felső szárny csúcsa többnyire lekerekített, sárga, rendszerint 3 harántos sor fekete ponttal ékesített. A hernyó zömök, a fák és a sziklák zuzmóin él. A lepkék nappal is repülnek és nyugalomban némileg kiterjesztik szárnyaikat.

1. *irrorella* Cl. (21. tábla, 28. ábra). Országsszerte elég gyakori jul.—aug.-ban. 24—30 mm. Igen sok változata van. Olykor a felső szárny fekete pontjai összefolynak és csipkés vonalat alkotnak: ab. *signata* Bkh. (Nógrád-Verőcze, Eperjes), vagy a halványabb színű felső szárny tövén fekete pont van: var. *Freyeri* Nick. (Eperjes). Hernyója fekete, hátán és oldalán 1—1 kénszínű sáv húzódik végig.

2. *roscida* Esp. (21. tábla, 29. ábra). Országsszerte, főleg hegyes vidékeken gyakori 2 ivadékbán, máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Havasokon több fekete rajzot mutat, alsó szárnya tő felől feketés: var. *melanomos* Nick. (M.-Tátra). Hernyója feketés, hátán és oldalán 1—1 kénszínű sáv húzódik végig; máj.—jun.-ban földi zuzmókon él.

3. *Kuhlweini* Hb. (21. tábla, 30. ábra). Hazánkban eddig csak Tavarnokon találták; jun.—júliusban repül. 25—27 mm. Elvértve agyagsárga színt ölt: ab. *lutescens* Car. (Pécs). Hernyója az előbbi fajéhoz hasonlít; máj.—júniusban földi zuzmókon él.

4. *aurita* Esp. (22. tábla, 1. ábra). Hazánkban eddig csak Pozsony vidékén és Máramarosban találták. 28—30 mm. A var. *ramosa* F. (22. tábla, 2. ábra) csak az Alpeseokról ismeretes.

5. *mesomella* L. (22. tábla, 3. ábra). Országsszerte nem ritka júniustól augusztusig. 30—31 mm. Hernyója feketésbarna, feketés szőrökkel; ápr.—májusban zuzmókon él.

6. nem. **Lithosia** F.

A felső szárny hosszú és keskeny, sárga vagy szürke színű, többnyire rajztalan; az alsó szárny igen széles, csúcsa kissé kihegyezett. A hernyó gyéren szőrös, sötét színű, élénkebb színű foltosokkal. A lepke nappal is röpköd, nyugalomban teste körül csavarja szárnyait.

1. *muscerda* Hfn. (22. tábla, 4. ábra). Hazánkban főleg déli tájain fordul elő kevés helyen és ritkán júniustól augusztusig. 30—31 mm.

2. *deplana* Esp (22. tábla, 6. ábra, a. ♂, b. ♀). Országsszerte nem ritka jul.—augusztusban. 27—29 mm. Hernyója zöldesbarna, hátán sárga sáv fut le s ebben a 8. gyűrűn fehér folt látható; jun.—júliusban a fenyők zuzmóin él.

3. *griseola* Hb. (22. tábla, 5. ábra). Hazánk minden részén, de kevés pontján fordul elő jul.—augusztusban. 30—32 mm. Hernyója fekete, első gyűrűn piros foltok vannak; a 3. gyűrűtől kezdve végig megszakított 2 piros sáv fut le; jun.—júliusban a fák zuzmóin él.

4. *lurideola* Zk. Hasonlít a *complana*-hoz, de valamivel nagyobb, felső szárnyán az elülső szegélyen levő sárgás sáv keskenyebb, a tő felé kihegyezett; az alsó szárny élénkebb sárga. Országsszerte nem ritka jul.—augusztusban. 27—29 mm. Hernyója feketés-szürke, hátán fekete vonal, oldalán vörhenyes sáv fut le; máj.—júniusban a fák zuzmóin él.

5. *complana* L. (22. tábla, 7. ábra). Országsszerte gyakori jul.—augusztusban. 30—32 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, oldalán azonban 2 sor narancsszínű petty fut le; máj.—júniusban a fák zuzmóin él.

6. *caniola* Hb. Felső szárnya keskeny, csaknem egyforma széles, igen világosszürke; alsó szárnya fehéres. Hazánkban eddig csak déli vidékein (Nagyág, Mehádia, Fiume) találták; máj.—júniusban. 29—31 mm.

7. *unita* Hb. Hasonlít a *complana*-hoz, de felső szárnya csaknem egyenletes széles, az elülső szegélyén levő sáv végig egyforma széles, élénkebb sárga; alsó szárnya halványsárga, fölül szürke. Hazánk kevés pontján fordul elő jun.-tól aug.-ig. 30—32 mm. Alsó szárnya olykor egyszínű: var. *vitellina* Tr. (Budapest), vagy felső szárnya szürkéssárga: var. *palleola* Hb.; néha pedig felső szárnya sötétebb szürke, alsó szárnya élénkebb sárga: var. *arideola* Hering (Eperjes). Hernyója feketésszürke, hátán fekete vonal fut végig; jun.—augusztusig földi zuzmókon él.

8. *marcida* Mn. Igen hasonlít a *pallifrons*-hoz, de felső szárnya szürkéssárga, fénylő; alsó szárnya csak valamivel világosabb színű. Hazánkban csak a Tengeremelléken figyelték meg júniusban. 25—36 mm.

9. *lutarella* L. Szárnyai sárgák, a felső szárny keskeny és egyenletesen széles, olykor szürke behintésű; az alsó szárny elülső fele feketésszürke; a fej előtt feketés. Országsszerte elég gyakori jul.—augusztusban. 26—28 mm. Az alsó szárny szegélye olykor fekete: ab. *nigrocincta* Spr. (Poprád, Eperjes). Hernyója feketés kék, oldalán sárga sáv fut végig; máj.—júniusban zuzmókon él.

10. *pallifrons* Z. Hasonlít az előbbi fajhoz, de feje egészen sárga, szárnyai halványabb színűek, az alsó szárny fölül világosabb szürke. Hazánkban eddig csak Budapesten és Eperjesen találták jul.—augusztusban. 26—28 mm.



11. *sororcula* Hfn. (22. tábla, 8. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.—júliusban. 26—28 mm. Hernyója (22. tábla, 8. a. ábra) májusban a fák zuzmóin él.

12. *cereola* Hb. Felső szárnya okkersárga, közepén szürke, áttetsző; az alsó szárny halvány sárgásfehér; feje és tora sárga; potroha feketésszürke. Havasi faj, melyet hazánkban eddig csak Nagyszeben környékén találtak.

Európai fajok még: *bipuncta* Hb. Spanyolország. — *sericea* Gregson Angolország.

#### 7. nem. *Gnophria* Stph.

A szárnyak alakja ugyanolyan, mint az előbbi nem fajaie, csak az erezetben van némi különbség.

1. *rubricollis* L. (22. tábla, 10. ábra). Ország-szerte található, erdőkben gyakori júniustól augusztusig. 28—30 mm. Hernyója zöldesszürke; piros és fehér pontokkal borított; aug.—szept.-ben a fák és sziklák zuzmóin él.

2. *quadra* L. (22. tábla, 9. ábra, b. ♀, c. ♂). Ország-szerte, kivált fenyves erdőkben gyakori júniustól augusztusig. 39—49 mm. Hernyója (22. tábla, 9. a. ábra) máj.—jun.-ban fák, kivált a jegenyefenyő (*Abies alba*; 22. tábla, C. ábra) zuzmóin él, nappal a fakéreg réseiben ül.

### III. család. Arctiidae. Medve-pillék.

Nagy és közép nagyságú erőteljes lepkék; felső szárnyuk megnyújtott, háromszög alakú; alsó szárnyuk meglehetősen széles, kerek; csápjuk rövidebb az elülső szegély félhosszánál, a ♂-é rendszerint fésűs. Hernyójuk 16-lábú, többnyire hosszúszerű szemölcsökkel borított; laza szövédékben alakul át vastag, zömök bábbá. A lepkék nagyobb részét éjjel repülnek, nyugalomban szárnyaik a testhez símulnak, vagyis a felső szárny elfödi az összehajlítható alsó szárnyat.

#### 1. nem. *Coscinia* Hb. (*Emydia* B.)

A felső szárny igen hosszú, az alsó szárny igen széles; a test meglehetősen nyulánk. A lepke nappal repül.

1. *striata* L. (22. tábla, 11. ábra). Ország-szerte, kivált homokos talajon található májustól augusztusig. 30—33 mm. Alsó szárnya olykor egészen fekete: ab. *melanoptera* Brahm. Hernyója feketésbarna, rőt szőrökkel borított, hátán narancsszínű sáv, oldalán fehér vonal fut végig; máj.—júniusban a közönséges csarapon (*Calluna vulgaris*) s más apró növényeken él; nappal elrejtőzik.

2. *cribrum* L. (22. tábla, 12. ábra). Hazánk több részében, főleg hegyes vidékeken fordul elő, de mindenütt ritka; jul.—aug.-ban repül. 30—42 mm. Igen változó; néha igen aprók a felső szárny fekete pontjai: var. *punctigera* Fr., vagy a közepén levő két ponton kívül teljesen eltűnnek: var. *candida* Cyr. (Mehádia, Oravicza), vagy egészen eltűnnek, feje pedig sárga: var. *chrysocephala* Hb. (Debreczen). Hernyója szürkésbarna, hátán 3 fehéres vonal fut le. Közönséges csarapon (*Calluna vulgaris*) s más apró növényeken él.

#### 2. nem. *Delopelia* Stph.

A felső szárny hosszúkás háromszög alakú, tarka; az alsó szárny igen széles.

1. *pulchella* L. (22. tábla, 13. ábra). Hazánk minden részében, de kevés pontján és ritkán fordul elő 2 ivadékból, nevezetesen június—júliusban és szeptember—októberben. 35—38 mm. Hernyója sötétszürke, hátán széles fehér sáv fut le; májusban és augusztusban a nagy útilapun (*Plantago* major; 22. tábla, A. ábra) él.

#### 3. nem. *Hipocrita* Hb. (*Euchelia* B.)

A felső szárny széles háromszög alakú, fekete, piros rajzokkal; az alsó szárny meglehetősen széles, kerekített. A hernyó rövid szőrökkel gyéren borított, s a szőrök nem állanak szemölcsökhöz.

1. *Jacobaeae* L. (22. tábla, 14. b. ábra). Ország-szerte gyakori május—júniusban. 26—28 mm. Hernyója (22. tábla, 14. a. ábra) jun.—jul.-ban a Jakab-napi aggófűvön (*Senecio Jacobaeae*; 22. tábla, B. ábra) él.

#### 4. nem. *Nemeophila* Stph.

A felső szárny háromszög alakú, az alsó szárny meglehetősen széles, kerekített. A ♂ teste nyulánk. A lepke nappal repül. A hernyó nappal elrejtőzik.

1. *russula* L. (*sania* L.; 22. tábla, 15. ábra, a. ♂, b. ♀). Ország-szerte gyakori 2 ivadékból, nevezetesen máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 32—38 mm. Olykor világosabb színű, a fekete rajz megkisebbedett, vagy teljesen hiányzik: var. *pallida* Stgr. (Budapest, Puj, Mehádia). Hernyója feketésbarna, rőt szőrökkel borított, hátán sárga sáv fut le; ápr.—máj.-ban, továbbá jun.—jul.-ban útilapu- (*Plantago*-) féléken s más apró növényeken él.

2. *Metelkana* Ld. Metelka pilléje. (22. tábla, 16. ábra). Csak hazánk alföldi homokos vidékein fordul elő jun.—jul.-ban. 38—40 mm. Hernyója jun.—jul.-ban vízi növényeken él.

3. *Plantaginis* L. (22. tábla, 17. ábra, b. ♂, d. ♀). Jun.—júliusban hazánk minden részének hegyes vidékein gyakori. 31—39 mm. A ♂ alsó szárnya nálunk többnyire sárga helyett fehér: var. *hospita*



Schiff.; olykor a felső szárny fehér rajzai egybefolytak: ab. *floccosa* Graes. (M.-Tátra, Nagy-Sándor-havas); elvétele csaknem egészen fekete az alsó szárny: ab. *matronalis* Fr. (22. tábla, 17. c. ábra) (Zsolna, Nagyszében). Hernyója (22. tábla, 17. a. ábra) áprilistól júniusig a lándzsás- és nagy útilapun (*Plantago lanceolata* és *major*) él.

### 5. nem. *Callimorpha* Latr.

A felső szárny széles háromszög alakú, sötét, élénk rajzolatú; az alsó szárny széles, piros. A hernyó szőrös szemölcsökkel borított.

1. *dominula* L. (23. tábla, 1. b. ábra). Májustól júliusig országszerte, kivált hegyes vidékeken elég gyakori. 44—47 mm. Olykor a felső szárny összes foltjai fehérek: ab. *hamelensis* Pflümer (Tata, Szóvát), vagy az összes foltok sárga vagy barnás színűek: ab. *bithynica* Stgr. Olaszországban fekete-sárga az alsó szárnya: var. *persona* Hb. (23. tábla, 1. c. ábra). Hernyója (23. tábla, 1. a. ábra) ápr.—máj.-ban a kecskefűzön (*Salix caprea*), málna- és hamvas szederen (*Rubus Idaeus* és *caesius*; 23. tábla, B. ábra) és a bársonyos csalánon (*Lamium amplexicaule*; 23. tábla, C. ábra) él.

2. *quadripunctaria* Poda (23. tábla, 2. b. ábra). Országszerte gyakori jul.—aug.-ban. 40—42 mm. Elvétele sárga az alsó szárny: ab. *lutescens* Stgr. Hernyója (23. tábla, 2. a. ábra) máj.—jun.-ban a málnaszederen (*Rubus Idaeus*), fűzike- (*Epilobium*-) féléken stb. él.

### 6. nem. *Pericallia* Hb. (*Pleretes* Ld.)

Vastag testű, nagy lepkék; felső szárnyuk sötét-színű, világos rajzokkal; az alsó szárny alapszíne világos, színes, sötét rajzokkal. A hernyó hosszúszerű, rajztalan, kétszer kitelelő.

1. *matronula* L. (23. tábla, 3. b. ábra). Hazánk hegyes vidékein helyenként nem ritka június—júliusban. 65—68 mm. Hernyója (23. tábla, 3. a. ábra) ápr. és májusban főleg a zelnice meggyen (*Prunus padus*), a közönséges mogorón (*Corylus Avellana*) és az ükürke lonczon (*Lonicera Xylosteum*) él.

### 7. nem. *Arctia* Schrk.

Kisebb és nagyobb lepkék; mindkét nem teste vastag; felső szárnyuk sötét-színű, világos rajzokkal; alsó szárnyuk alapszíne világos, élénk színű, sötét rajzokkal. Hernyójuk hosszúszerű szemölcsökkel borított, kitelelő, nappal táplálkozik.

1. *Caja* L. (23. tábla, 4. b. ábra). Júliusban és augusztusban országszerte gyakori. 60—70 mm. Hernyója (23. tábla, 4. a. ábra, májustól—júliusig apró növényeken él.

2. *villica* L. (23. tábla, 6. ábra). Országszerte gyakori májustól—júliusig. 58—62 mm. Olykor a felső szárny fehér foltjai sárgákká lesznek: ab. *angelica* B. (Pécs), néha pedig a 3. és 4. folt egybefolyt: ab. *confluens* Rom. (Pécs). Hernyója fekete, világosbarna szőrökkel borított, feje pirosasbarna; márcziustól—májusig a bársonyos árvacsalánon (*Lamium amplexicaule*; 23. tábla C. ábra) és más apró növényeken él.

3. *purpurata* L. (24. tábla, 1. b. ábra). Június—júliusban országszerte elég gyakori. 44—46 mm. Hernyója (24. tábla, 1. a. ábra) a kerek repkényen (*Glechoma hederacea*; 24. tábla, C. ábra) és apró növényeken él.

4. *Hebe* L. (23. tábla, 8. ábra). Hazánk legtöbb részében, de nem sok pontján fordul elő, helyenként gyakori áprilistól—júniusig. 45—47 mm. Hernyója fekete, hátán sötétszürke, oldalán rozsdaszínű szőrökkel borított; márczius—áprilisban a fűtej- (*Euphorbia*-) féléken s más apró növényeken él.

5. *aulica* L. (23. tábla, 9. ábra). Május—júniusban országszerte gyakori. 30—35 mm. Hernyója fekete, elül rozsdaszínű, hátul fekete hosszú szőrökkel borított; márczius—áprilisban apró növényeken él.

6. *maculosa* Gern. (23. tábla, 10. ábra, ♀). Hazánk legtöbb részében, de aránylag kevés pontján találják eddig május—júniusban. 28—30 mm. Hernyója fekete, hátán fekete, oldalán vörhenyes szőrökkel borított; áprilistól—májusig főleg a tejoltó galajon (*Galium verum*) él.

7. *casta* Esp. (24. tábla, 2. ábra). Hazánk kevés pontján található, homokos talajon olykor gyakori május—júniusban. 28—30 mm. Hernyója feketés, hátán fehéres vonal fut le, június—júliusban főleg a közönséges galajon (*Galium Mollugo*) él, nappal rejtőzik.

8. *Quensellii* Payk. (24. tábla, 4. ábra). Hazánkban eddigcsak a Bucsecs havason találták júliusban. 30—32 mm. Hernyója fekete, hátán fekete, oldalán vöröses, hátul hosszú szőrökkel borított; júniusban apró havasi növényeken él, nappal kövek alá rejtőzik.

Egyéb európai fajok: *flavla* Fasl. (23. tábla, 5. ábra) Alpeselek. — *fasciata* Esp. (23. tábla, 7. ábra) Dél-Franciaország, Észak-Olaszország. — *testudinaria* Fourc. Alpeselek, Franciaország és Közép-Olaszország. — *Dejeanli* God. Spanyolország. — *festiva* Bkh. Lapphon, Finnország. — *alpina* Quens. Lapphon, Finnország. — *Latrellii* God. Spanyolország. — *Cervini* Fallou. (24. tábla, 3. ábra) Alpeselek. — *spectabilis* Tausch. Dél-Oroszország. — Megemlítendő még: *Euprepla pudica* Esp. (23. tábla, 11. ábra) Dalmácia, Görög-, Olasz-, Francia- és Spanyolország.

### 8. nem. *Ocnogyna* Ld.

Kisebbszerű, esetlen lepkék; a ♂ csápja kétsorosán fésűs, a ♀-é fűrészes; toruk erősen gyapjas; a ♀ szárnyai csökevényesek.

1. *parasita* Hb. (24. tábla, 5. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánkban főleg a Budapeستől északra fekvő részén



ben fordul elő márczius—áprilisban. 26—31 mm. Hernyója sárgás vagy barna, rozsdaszínű vagy barna szőrökkel borított, hátán 3 fakószínű vonal fut végig; május—júniusban a terjőke kigyószízen (*Echium vulgare*), csalán-(*Urtica*)-féléken stb. él. Laza szövedékben a föld alatt alakul át.

Egyéb európai fajok: *corsicum* Rbr. Korzika-sziget. — *baeticum* Rbr. Andalusia. — *hemigena* Grasl. Pyreneusok. — *Zoralda* Grasl. Spanyolország.

### 9. nem. *Spilosoma* Stph.

Középnagyságú lepkék; toruk gyapjas; felső szárnyukon többnyire fekete pontok vannak; vastag potrohuken pedig fekete pontok sora húzódik végig.

1. *fuliginosa* L. (24. tábla, 6. b. ábra). Ápr.—májusban és július—augusztusban országszerte közönséges 2 ivadéban. 30—33 mm. A II. iv. felső szárnya pirosabb barna, alsó szárnyán kevesebb a fekete rajz: var. *fervida* Stgr. Havasokon felső szárnya sötétebb, alsó szárnya csaknem egészen fekete: var. *borealis* Stgr. (M.-Tátra, Kovászna). Hernyója (24. tábla, 6. a. ábra) márczius—áprilisban és augusztustól októberig az oroszlánfagon (*Leontodon Taraxaci*; 24. tábla, A. ábra) s más apró növényeken él.

2. *luctifera* Esp. (*caesarea* Goeze; 24. tábla, 7. ábra). Hazánk hegyes vidékeit lakja, május, június hónapokban helyenkint gyakori. 30—34 mm. Hernyója fekete, hátán vörhenyes sáv fut le; jun.—júliusban apró növényeken él, kedveli a lehullott gyümölcsöt.

3. *luctuosa* H. G. Füstösfekete, felső szárnyán fekete foltok vannak. Hazánknak csak délibb részében fordul elő márcziustól májusig. 25—27 mm.

4. *mendica* Cl. (24. tábla, 9. ábra, a. ♂, b. ♀). Áprilisban és májusban országszerte gyakori. 29—32 mm. Elvétve fehér színt ölt a ♂ is: ab. *rustica* Hb. Hernyója barnászöld, vörösesbarna szőrökkel borított, feje rozsdaszínű; jun.—júliusban apró növényeken él.

5. *lubricipeda* L. (24. tábla, 10. b. ábra). Május—június és július—augusztus hónapokban országszerte gyakori, 2 ivadéban. 33—39 mm. A sokkal sötétebb rajzú var. *Zatima* Cr. (24. tábla, 10. c. ábra) Helgoland szigetén él. Hernyója (24. tábla, 10. a. ábra) júniusban apró növényeken él.

6. *menthastri* Esp. (24. tábla, 11. b. ábra). Május—június hónapban országszerte gyakori. 30—38 mm. Hernyója sötétbarna, fekete szőrökkel borított, hátán sárga vonal fut le; június—júliusban apró növényeken él.

7. *Urticae* Esp. (24. tábla, 12. ábra). Országszerte nem ritka 2 ivadéban, nevezetesen máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 30—38 mm. Hernyója sötétbarna, fekete szőrökkel sűrűn borított, feje vörhenyes;

június—júliusban és szeptember—októberben apró növényeken, pl. az apró csalánon (*Urtica urens*; 24. tábla, B. ábra) stb. él.

Egyéb európai fajok: *placida* Friv. Bosznia, Dalmácia, Törökország stb. — *sordida* Hb. (24. tábla, 8. ábra, a. ♂, b. ♀) Alpesek stb.

## IV. család. Hepialidae.

Kisebb-nagyobb lepkék; fejük és toruk gyapjas, a csáp igen rövid, fonalszerű, a vékony potroh igen rövid; szárnyaik hosszúak. Hernyójuk 16-lábú, hosszús, vékony, gyéren szőrös szemölcsökkel borított; kitelelő.

### 1. nem. *Hepialus* F.

A felső szárnyon többnyire világosabb foltok vannak, az alsó szárny egyszínű. A lepkék alkonnyatkor repülnek, nyugalomban testhez tartják a szárnyukat.

1. *Humuli* L. (24. tábla, 13. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánk hegyes vidékein nem ritka jun.—jul.-ban. 44—60 mm. Hernyója sárgás, feje és nyakpajzsa barna; főleg a felfutó komló (*Humulus Lupulus*) és lórom (*Rumex*-) félék gyökerében él.

2. *sylvina* L. (24. tábla, 14. ábra). Országszerte nem ritka aug.—szept.-ben. 27—39 mm. Hernyója szürkés, feje vörhenyes színű, a sóska lórom (*Rumex acetosa*) gyökereiben él.

3. *fusconebulosa* De Geer. (24. tábla, 15. ábra). Hazánk havasain jul.—aug.-ban nem ritka. 36—48 mm. Felső szárnya olykor rajztalan: ab. *gallicus* Ld. (M.-Tátra, Nagyszeben). Hernyója fehér, feje barnászöld; a közönséges sasharaszt (*Pteridium aquilinum*) gyökerében él.

4. *carna* Esp. Felső szárnya szürkésbarna, egybefolyó apró kerek feketés pettyekkel, közöttük és a szegély előtt szabálytalanul szakgatott fehér foltcskák vannak. Hazánk havasain jul.—aug.-ban gyakori. 31—37 mm.

5. *lupulina* L. (24. tábla, 16. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánk hegyes vidékein máj.—jun.-ban nem ritka. 20—26 mm. Hernyója sárgás, fekete szemölcsökkel borított, feje barna; különféle növények gyökereiben él.

6. *hecta* L. (24. tábla, 17. b. ábra). Hazánk hegyes vidékein jun.—jul.-ban nem ritka. 22—32 mm. Hernyója (24. tábla, 17. a. ábra) a közönséges csarap (*Calluna vulgaris*) s egyéb növények gyökereiben él.

Egyéb európai fajok: *amasinus* H. S. Dalmácia, Görögország stb. — *pyrenalcus* Donz. Pyreneusok. — *ganna* Hb. Alpesek stb.



V. család. **Cossidae.**

Kisebb-nagyobb lepkék, testük erőteljes vagy nyulánk, hosszú; csápjuk rövid, a felső szárny hosszának legfeljebb egy harmadát éri el; szárnyaik nagyok, csúcsuk többnyire lekerekített. Hernyójuk 16-lábú, csupasz, csak egyes rövid szőrök láthatók rajta, rágói igen erőteljesek; növények belsejében él, kétszer kitelel és fúrt menete külső végén alakul át. Bábjuk potrohgyűrűi tüskékkel vannak ellátva, melyek segítségével kikelés előtt félig a szabadba [tolja ki magát. A lepke éjjel repül, nyugalomban szárnyait testéhez húzza.

1. nem. **Cossus F.**

Esetlen, nagy állatok; szárnyaik durván pikkelyezettek, szürke színűek, a felső szárnyon sötét rajzolatok mutatkoznak. Hernyójuk lapított; eleinte a fák kérge alatt, később azok belsejében él.

1. **Cossus L.** Fűzfárontó pille. (25. tábla, 1. c. ábra.) Országszerte gyakori májustól júliusig. 53—79 mm. Hernyója (25. tábla, 1. a. ábra) főleg fűz-(*Salix*-) és nyár-(*Populus*-) félékben, de gyümölcsfákban is él; kártékony. Bábja (25. tábla, 1. b. ábra) barna.

2. **Terebra F.** Nyárfárontó pille. (25. tábla, 2. ábra.) Hazánkban eddig júniusban csak Fiume és Mehádia környékén találták. 64—76 mm. Hernyója szennyesfehér, háta sárgás, feje sötétbarna; nyárfá-(*Populus*-) félékben él.

2. nem. **Zeuzera Latr.**

A test erőteljes, a ♀ potroha igen megnyújtott; a csáp rövid; a szárnyak meglehetősen hegyesek, szegélyük széles. A hernyó henger alakú, szemölcsökkel borított.

1. **Pyrina L.** Alma f a r o n t ó p i l l e. (25. tábla, 3. b. ábra.) Jun.—júliusban országszerte gyakori. 40—65 mm. Hernyója (25. tábla, 3. a. ábra) főleg a közönséges kőris (*Fraxinus excelsior*) és alma (*Pirus malus*) törzseiben él. Kártékony.

3. nem. **Phragmatoecia Newm.**

A felső szárny megközelítőleg egyenlő széles, szegélye rövid, rajztalan; a potroh, kivált a ♀-é igen megnyújtott. A hernyó henger alakú, alul lelapított.

1. **Castaneae Hb.** (25. tábla, 4. ábra). Hazánk délibb részében nádasokban nem ritka máj.—jun.—ban. 36—49 mm. Száraz nádszálakhoz lapul. Hernyója sárgás, hátán barnás, a fedő nád (*Phragmites communis*) szárában él.

4. nem. **Hypopta Hb.**

Alakja hasonlít a *Cossus*-okéhoz, de kisebb, felső szárnyának csúcsa kerekesebb, potroha kevésbé vastag. Hernyója a föld alatt, növények gyökerén él.

1. **Thrips Hb.** Alak- és rajzra hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya szürkésbarna, közepén fehér-szélű kávébarna négyszög alakú folt van. Hazánkban eddig júliusban csak Budapesten, Szt.-Gothárdon és Fiumében gyélték meg.

2. **Caestrum Hb.** Felső szárnya fehéres, közepén nagy barnás foltja van; alsó szárnya barnásszürke. Hazánk több részében, de kevés pontján máj.—jun.—ban található; mindenütt ritka. 32—37 mm. Hernyója ápr.—máj.—ban a spárta nyúlárnyék (*Asparagus altalis*) gyökerén él és hosszú, hajlott csőben alakul át.

5. nem. **Dyspessa Hb. (Éndagria B.)**

Kicsiny lepkék; potrohuk meglehetősen nyulánk, a ♀-é igen megnyújtott; szárnyaik rövidek, szélesek. Alkonyatkor repülnek.

1. **ulula Bkh.** (25. tábla, 5. ábra). Hazánkban főleg délibb részén ápr.—máj.—ban fordul elő, de mindenütt ritka. 19—23 mm. Olykor eltűnnek a felső szárny fehéres foltjai: ab. *infusata* Stgr. Hernyója csupasz, nyúforma; jul.—aug.—ban főleg a sárga hagymában (*Allium flavum*) él.

Európai faj még: *Salicicola Ev.* Dél-Oroszország. — Rokon nemek európai fajai: *Holcocerus arenicola* Stgr. Dél-Oroszország. — *Styglia australis* Latr. Francia- és Spanyolország (29. tábla, 6. ábra).

VI. család. **Cochliopodae.**

Kicsiny lepkék; szárnyaik szélesek, kevés vagy semmi rajzolat; csápjuk alig nagyobb a felső szárny félhosszánál. Hernyójuk vastag, ászkaalakú.

1. nem. **Heterogenea Kn.**

A lepke éjjel repül; nyugalomban fedőszőrűleg tartja szárnyait. Hernyója tojásdad szilárd gubóban alakul át. A bábban a leendő lepke egyes tagjai külön hüvelyekben fejlődnek ki.

1. **limacodes Hfn.** (25. tábla, 6. ábra). Országszerte nem ritka máj.—jun.—ban. 20—26 mm. Hernyója zöld, hátán 3 sornyi fénylő bibircs és 2 fehéres vonal, oldalán sárga sáv fut végig; aug.—szept.—ben a tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

2. **asella Schiff.** Felső szárnya kissé éles hegyű, okkerbarna, rajztalan (♂) vagy okkersárga (♀); alsó szárnya feketés. Hazánkban eddig kevés hegyes



vidéken figyelték meg jun.—jul.-ban. 13—16 mm. Hernyója sárgás, hátán fehér vonal húzódik végig; aug.—szept.-ben az erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) és juhar-(*Acer*-) féléken él.

## VII. család. Psychidae.

A két nem teljesen elüt egymástól. A ♂ gyöngye kis állatka; szárnyai többnyire szélesek, kerekék, gyéren pikkelyezettek és áttetszők, rajztalanok; csápjuk hosszabb vagy rövidebb fésűs fogakkal ellátott. A ♀ nyűforma, szárnyak, csápok és lábak nélkül. A hernyó csupasz, apró szemölcsökkel borított, haslábai csökevényesek; egész életét magasztotta tokban tölti s abban bábozódik is; átalakulása előtt a ♂ bábja félig kitolul a tokból, ellenben a ♀ bábja és maga ♀ a tokban marad. A párosodás úgy történik, hogy a ♂ potroha végével befurakodik a ♀ tokjába. A ♂ igen rövid ideig repül s a párosodás után csakhamar elpusztul. E családot 17 nemre osztották fel; ezek egy részét alnemeknek tekintjük.

### 1. nem. *Psyche* Schrk.

A felső szárny lekerekített vagy háromszög-alakú, az alsó szárny ugyanoly széles. A csáp fésűs fogai meglehetősen, vagy igen hosszúak. A hernyó kétszer telet ki. A ♂ tokjából hosszú cső áll ki.

#### a. alnem. *Acanthopsyche* Heyl.

1. *atra* L. (*opacella* H. S.) Felső szárnyának csúcsa kevésbé lekerekített, feketés; potroha rövid szőrökkel borított. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg; április—májusban repül. 21—23 mm. Hernyója barna, feje fénylő fekete; márczius—áprilisban fűféléken él; tokja 16—20 mm. hosszú, vékony; hosszában fekvő növényrészekből készült; a ♂-én fehér cső van.

2. *Zelleri* Mn. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de csápjá jóval rövidebb, felső szárnyának csúcsa pedig erősebben lekerekített. Hazánkban csak Budapest és Fiume környékén találták április—májusban. 12—14 mm. Hernyója barna, márczius—áprilisban nedves rétek füvein él; zsákja az előbbi fajéhoz hasonló, de kisebb, homokszemekkel és szabálytalanul felrakott növénytörmelékkel borított.

#### b. alnem. *Pachytella* Westw.

1. *unicolor* Hufn. (25. tábla, 7. b. ábra). Ország-szerte gyakori június—júliusban. 22—25 mm. Hernyója szürke; április—májusban füveken él; a ♂

tokja (25. tábla, 7. a. ábra) 33 mm hosszú, levelek és füvek törmelékével erősen megrakott, a ♀-é kisebb, hozzátapadt levéldarabokkal borított.

2. *villosella* O. A ♂ vörössesszürke, felső szárnya háromszög-alakú, potroha vastag. Hazánk minden részében, de eddig kevés pontján találták június—júliusban. 22—24 mm. Hernyója szennyes sárgásbarna, május—júniusban főleg a seprős zanóton (*Cytisus* [*Sarothamnus*] *scoparius*; 23. tábla, A. ábra) és a közönséges csarapon (*Calluna vulgaris*) él.

#### c. alnem. *Amicta* Heyl.

1. *Ecksteini* Ld. (51. tábla, 9. ábra). Alakra az előbbi fajhoz hasonló, de jóval sötétebb színű. Hazánkban eddig csak Budapest, Pécs és Pozsony környékén találták. Budapesten, a hol először felfedezték, ápriltól—júniusig olykor gyakori. 19—21 mm. Hernyója szürkés; augusztus—szeptemberben különböző füveken él; zsákja az *unicolor*-éra emlékeztet, de keskenyebb, főleg hosszabb fütörmelékkel borított; az átalakulásra úgy van megerősítve, hogy csöve fölfelé áll.

Egyéb európai fajok: *sera* Wisk. Közép-Olaszország, Szicília. — *Tedaldi* Heyl. Szicília. — *lutea* Stgr. Olasz- és Görögország. — *Febretta* Boyer. Dalmácia, Olasz-, Francia- és Spanyolország. — *uralensis* Frr. Ural, Dél-Oroszország. — *Hyalina albida* Esp. Franciaország. — *Wockel* Stndf. Olaszország.

#### d. alnem. *Oreopsyche* Spr.

1. *muscella* F. (25. tábla, 9. ábra). Hazánk kevés pontján találták eddig, helyenkint ápr.—máj.-ban gyakori. 17—19 mm. Hernyója sötétszürke; márcz.—ápr.-ban füveken él. Tokja 13—18 mm hosszú, fütörmelékkel hosszában borított, füvek gyökeréhez erősített.

2. *mediterranea* Ld. Hasonlít az előbbi fajhoz, de nagyobb, sötétebb, sűrűbben pikkelyezett. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg. Tokja hasonlít a *plumifera*-éhoz, de nagyobb.

3. *angustella* H. S. (*atra* Esp.). Felső szárnya keskeny, kétszerte hosszabb, mint széles, barnás; potroha vastag. Hazánkban eddig csak Pozsonyban figyelték meg. Tokja hosszában fekvő növénytörmelékkel borított.

4. *plumifera* O. (*atra* L.). Igen hasonlít a *muscella*-ra, de jóval kisebb, kevésbé fénylő. Eddig hazánk igen kevés pontján találták, helyenkint márcz.—ápr.-ban gyakori. 13—15 mm. Hernyója szürke; ápr.—máj.-ban a kakukfűvön (*Thymus*) él; tokja öblös, homokkal és mohadarabkákkal borított.

Egyéb európai fajok: *vesubiella* Mill. Franciaország. — *pyrenacella* H. S. Pyreneusok. — *tabaniviciella* Brd. Franciaország. — *Kahri* Ld. Szicília. — *Leschenaulti* Stgr. Pyreneusok. — *silphella* Mill. Piemont, Franciaország. — *Sichelliella* Brd. Olaszország. — *fulminella* Mill. Spanyolország. — *Gondebautella* Mill. Franciaország. — *Scloptera tenella* Spr. Alpesek. — *zermattensis* Frey. Svájc. — *plumistrella* Hb. Alpesek. — *Schiffermilleri* Stgr. Ausztriai havasok.



e. alnem. **Psyche** Schrk.

1. **viciella** Schiff. (25. tábla, 8. ábra). Jun.—július-ban országsszerte található, de sehol sem gyakori. 19—21 mm. Olykor valamivel kisebb, sötétebb színű: var. *stettinensis* Hering (Eperjes). Hernyója olajszínű, feje szürke; máj.—jun.-ban főleg bükköny- (Vicia-) féléken él; tokja 13—18 mm hosszú, harántul fekvő finom, rövid fűtörmelékkal borított.

2. **viadrina** Stgr. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de sötétebb, csaknem fekete színű. Hazánkban csupán Mehádia környékén találták. 13—15 mm. Tokja az előbbi fajéhoz hasonló.

Egyéb európai fajok: **Turatil** Stgr. Olaszország. — **Constancella** Brd. Franciaország.

f. alnem. **Sterrhopteryx** Krb.

1. **hirsutella** Hb. Füstösbarna, potroha kicsiny. Hazánkban eddig csak igen kevés helyen figyelték meg jun.-ban. 21—23 mm. Tokja 18—22 mm hosszú, nyulánk, szabálytalanul ráakott növénytörmelékkal borított.

Más európai faj: **Standfussli** H. S. Szilézia, Alpeselek stb. — Rokon nem európai fajai: **Phalacropteryx apiformis** Rossi Olaszország. — **crassicornis** Stgr. Görögország. — **Grasilinella** B. Közép-Európa. — **Calberlae** Heyl. Tirol, Pyreneusok.

2. nem. **Apterona** Mill. (*Cochliotheca* Rbr.)

A ♂ szárnyai szélesek, csúcsuk lekerekített; csápja fésűs. A ♀ nyűforma. A legtöbb országban az egyik fajnak csak a ♀-e található, a mely szűznemzés útján szaporodik; ♂-je eddig csak Dél-Tirol, Francia- és Olaszországból ismeretes.

1. **crenulella** Brd. A törzsalak ♂-je szürkésbarna. 14—15 mm. A ♀ nyű-alakú (forma parthen. *Helix* Siebold). Hazánkban csak az utóbbi fordul elő. Hernyója szennyesfehér; ápr.—májusban búzavirágon (Centaurea) és ternye-(Alyssum-) féléken él. Tokja csiga-alakú, apró homokszemekkel borított.

Egyéb európai fajok: **hellicinella** H. S. Szicília. — **gracilis** Spr. Spanyolország. — **pustula** Spr. Pyreneusok.

3. nem. **Epichnopteryx** Hb.

A ♂ szárnyai meglehetősen szélesek, hátul lekerekítettek, áttetszők. A ♀ nyű-alakú; a csápoknak és lábaknak némi csökevénye mutatkozik rajta; tokját el nem hagyja. A hernyó fű közt él s azzal rakja meg tokját is.

a. alnem. **Rebelia** Heyl.

1. **Sappho** Mill. A ♂ szürkésbarna. Hazánkban jun.—jul.-ban igen szórványosan lép fel, mindenütt ritka. 15—17 mm. Hernyója márcz—ápr.-ban fűfélé-

ken él; tokja csőalakú, kissé hajlott, hátulsó vége megkeskenyedett, apró homokszemekkel borított.

2. **surientella** Brd. (*surians* Mill.). Az előbbi fajhoz hasonló, de kisebb, világosszínű. Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg.

3. **plumella** H. S. A következő fajnál nagyobb és sötétebb, barnásszürke, rojtja sárgás. Hazánkban eddig csak Nagyszeben környékén figyelték meg.

4. **nudella** O. Szárnyai megnyújtottak, világos szürkék, rojtjuk fehéres, teste fekete. Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg ápr.—máj.-ban. 13—14 mm. Elvértve kisebb, egészen fehéres: var. *vestalis* Stgr. (Budapest, Eperjes). Tokja hengeres, 20 mm hosszú, hátul megkeskenyedett, barnaszínű, földrögöcskékkel borított.

Egyéb európai fajok: **nocturnella** Alph. Oroszország. — **karawankensis** Höfn. Karinthia. — **Staudingeri** Heyl. Dél-Oroszország.

b. alnem. **Epichnopteryx** Hein.

1. **pulla** Esp. A ♂ szárnya és rojtja fekete, sűrűn pikkelyezett; a felső szárny csúcsa kerekített, az alsó szárny kerek. Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—máj.-ban. 13—15 mm. Olykor kisebb, szárnyai szélesebbek, sűrűbben pikkelyezett: var. *Sieboldii* Reutti (Eperjes, Tihucza, Nagyg). Hernyója márcz.—ápr.-ban füveken él; tokja 14 mm hosszú, hosszú fűtörmelékkal borított.

2. **undulella** F. R. Alakra hasonló az előbbi fajhoz. Szárnyai fehérek, az összes erek barnásszürkék, a sejtékben pedig apró szürke harántvonalkák vannak. Hazánkban ápr.—májusban csak Budapesten, P.-Peszéren és Eperjesen figyelték meg. 10—11 mm. Igen elvértve barna az alapszíne, erei pedig fehérek: ab. *Páveli* Uhryk. Hernyója szürke; tavasszal füveken él. Tokja 12—13 mm.

Egyéb európai fajok: **Hofmanni** Heyl. Szicília. — **Tarnierella** Brnd. Franciaország. — **ardua** Mn. Alpeselek, Apenninek. — **Retiella** Newman. Angolország.

c. alnem. **Psychidea** Rbr.

1. **bombycella** Schiff. A ♂ szárnyai szélesek, halvány okkersárgák, a felső szárnyon némi rostélyszerű rajz jelenkezik. Hazánk kevés helyén figyelték meg eddig; máj.—jun.-ban repül. 19— mm. Hernyója füveken él. Tokja 22 mm. hosszú, fűtörmelékkal borított.

2. **pectinella** F. A ♂ szárnyai szélesek, sárgás-szürkék, rojtjuk sárgás, a potroh feketés, vége halványsárga. Eddig hazánk igen kevés pontján figyelték meg; ápr.—máj.-ban található. 15—16 mm. Néha sötétebb színű: var. *perluicella* Brd. (Fiume).

Egyéb európai fajok: **proxima** Ld. Apenninek. — **gracella** Mill. Görögország. — **rablensis** Mn. Karinthia.



4. nem. **Fumea** Stph.

A ♂ felső szárnya sűrűn pikkelyes, rojtja meglehetősen hosszú; a ♀-nek vékony csápja van, lábai is némileg kifejlődtek. Párosodás idején a ♀ tokját elhagyja. A hernyók fák és sziklák zuzmóin élnek.

1. **crassiorella** Brd. (*affinis* Reutt). Teste és felső szárnya megnyújtott, kissé hegyes, barnás; alsó szárnya valamivel világosabb színű. Hazánk kevés, délibb fekvésű pontján figyelték meg máj.—jun.-ban. 15—16 mm. A hernyó füveken él; fütörmelékkel megrakott tokja 11 mm hosszú.

2. **casta** Pall. (*intermediella* Brd.). A ♂ felső szárnya barna, alsó szárnya valamivel sötétebb; a ♀ vörösesbarna. Máj.—jun.-ban országsszerte gyakori. 12—14 mm. Tokja 7—9 mm hosszú, fütörmelékkel borított.

3. **betulina** Z. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya hosszabb, hegyesebb, sötétebb színű. Hazánkban csak Pozsonyban és Lipiken figyelték meg június—júliusban. 12—14 mm. Hernyója lombosfákon él; tokja 9 mm hosszú, zuzmók-, fakéreg- vagy levéltörmelékkel borított.

Egyéb európai fajok: **reticulatella** Brd. Dalmácia. stb. — **comitella** Brd. Bukovina, Karinthia, Tirol stb. — **subflavella** Mill. Franciaország. — **sallcolella** Brd. Németország stb.

a. alnem. **Bacotia** Tutt.

1. **sepium** Spr. A *crassiorella*-hoz hasonlít, de felső szárnya keskenyebb és hegyesebb, fénylő sárgásszürke. Hazánkban csak Lipiken figyelték meg júliusban. 11—12 mm. Hernyója fenyőkön él; tokja 7 mm. hosszú, zuzmó-törmelékkel borított.

VIII. család. **Lymantriidae** (Liparidae).

Kisebb-nagyobb lepkék. Csápjuk rövid, fésűs, a ♂-é hosszú, a ♀-é rövid fogú. Felső szárnyuk csúcsa meglehetősen hegyes vagy lekerekített; alsó szárnyuk széles. Nagyobb-részt éjjel repülnek, nyugalomban fedőszőrűleg tartják szárnyaikat. Hernyójuk 16-lábú, hátán szőrös szemölcsök vagy szörpamatok emelkednek; szövedékben alakulnak át. Bábjuk vastag, szőrös.

1. nem. **Hypogymna** Hb. (*Pentophora* Germ.)

A ♂ szárnyai meglehetősen szélesek, lekerekítettek, potroha nyulánk; a ♀ potroha hosszú és vastag, szárnyai csökevényesek.

1. **morio** L. A ♂ szárnyai feketések, kissé áttetszők; a ♀-éi sárgásszürkék, rojtjai sárgások. Országsszerte gyakori 2—3 ivadékbán, nevezetesen ápr.—

jun.-ban, továbbá jun.—aug.-ban és okt.-ben. 21—23 mm. Hernyója fekete, szőrös szemölcsökkel borított, oldalán sárga sávok futnak végig; márcz.—máj., jun.—jul. és aug.—szept.-ben vadóc-(*Lolium*-) féléken él és laza szövedékben alakul át.

2. nem. **Orgyia** O.

Kisebbszerű lepkék; a ♂ felső szárnya széles, háromszög alakú; alsó szárnya nagy, széles; teste nyulánk; a ♀ esetlen, vastag; szárnyai igen csökevényesek vagy teljesen hiányoznak; csápja igen rövid. A hernyó 4—7. gyűrűjén szörpamatokat, első gyűrűjén két, 11. gyűrűjén pedig egy hosszabb ecsetszerű szörpamatot visel.

1. **gonostigma** F. (25. tábla, 10. b. ábra). Országsszerte található 2 ivadékbán, máj.—jun. és aug.—szept.-ben. 16—18 mm. Hernyója (25. tábla, 10. a. ábra) jun.—jul.-ban lombos fák, málna szederen (*Rubus* *Idaeus*; 28. tábla, C. ábra) stb. él.

2. **antiqua** L. (25. tábla, 11. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte 2 ivadékbán gyakori jun.—jul. és aug.—okt.-ben. 26—29 mm. Hernyója (25. tábla, 11. a. ábra) máj.—jun. és július—augusztusban lombos fákön él.

3. **Ericae** Germ. A ♂ felső szárnya vörösesbarna, belső szegélyén fehéres folt van; a ♀ világosszürke, szárnytalan. Hazánkban csak Budapesten és P.-Peszéren figyelték meg 2 ivadékbán, jun.—jul. és aug.—szept.-ben. 24—28 mm. Olykor eltűnik a felső szárnyon levő fehéres folt: var. *intermedia* Friv. (Mehádián és Grebenácson). Hernyója safránysárga, szörpamatjai sárgásfehérek, az ecsetek feketék; máj.—jun. és jul.—aug.-ban a rozmaringfűzön (*Salix* *rosmarinifolia*) és több más növényen él.

Egyéb európai fajok: **aurorimbata** Gn. Pyreneusok stb. — **trigotephras** B. Franciaország. — **rupestris** Rbr. Korkika. — **dubla** Tausch. Oroszország.

3. nem. **Dasychlra** Stph.

Kisebb és közép nagyságú erőteljes lepkék. Szárnyaik meglehetősen szélesek; a ♀ potroha hosszú és vastag. Nyugalomban szőrös első lábukat előre tartják. A hernyó hátán 4—5 szörpamat, 11. gyűrűjén egy, az elsőn pedig többnyire két ecsetszerű szörképződmény látható.

1. **selenitica** Esp. (25. tábla, 12. ábra ♂). Hazánkban májustól júliusig főleg a felvidéken találták néhány helyen. 25—39 mm. Hernyója fekete, 5 szörpamatja sárgás szürke, fölül fekete, a 3 ecset fekete; ápr.—máj.-ban a réti ledneken (*Lathyrus* *pratensis*), a takarmány baltacsimen (*Onobrychis* *viciaefolia*) stb. él.

2. **fascelina** L. (25. tábla, 13. b. ábra). Országsszerte gyakori jul.—aug.-ban. 38—42 mm. Hernyója



(25. tábla, 13. a. ábra) májustól júliusig a hegyi lóherén (*Trifolium montanum*; 25. tábla, B. ábra) stb. él.

3. **pudibunda** L. (25. tábla, 15. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—máj.-ban. 50—58 mm. A szárnyak olykor egyszínű szürkék: ab. *concolor* Stgr. (Eperjes). Hernyója (25. tábla, 15. a. ábra) aug.—szept.-ben a szilván (*Prunus domestica*), a pompás diófán (*Juglans regia*), fűzön (*Salix*) stb. él.

Egyéb európai faj: **Abletis** Schiff. (25. tábla, 14. a., b. ábra). Ausztria, Németország stb.

#### 4. nem. **Porthesia** Stph.

A szárnyak szélesek, fehérek; a ♂ csápja meglehetősen hosszú, fésűsfogas; potroha vékony és rövid, a ♀-é vastag; fara gyapjas. A hernyó rövid szőrű szemölcsökkel borított, 4. és 11. gyűrűjén némi kiemelkedés észlelhető.

1. **chrysorrhoea** L. (26. tábla, 3. b. ábra). Országsszerte közönséges jun.—jul.-ban. 30—35 mm. Rend szerint hiányzik a felső szárnyon levő néhány fekete pont, de gyakran megvan: ab. *punctigera* Teich. (l. az ábrát). Hernyója (26. tábla, 3. a. ábra) máj.—jun.-ban gyümölcsfákon él; kártékony.

2. **similis** Fssl. (26. tábla, 4. b. ábra). Országsszerte gyakori jun.—jul.-ban. 32—38 mm. Hernyója (26. tábla, 4. a. ábra) máj.—jun.-ban a körtén (*Pirus communis*; 26. tábla, F. ábra) s egyéb gyümölcsfákon él.

#### 5. nem. **Laelia** Stph.

A szárnyak szélesek (♂) vagy keskenyebbek (♀); a potroh nyulánk (♂) vagy vastag, hosszú (♀).

1. **coenosa** Hb. (51. tábla, 10. ábra, a. ♂, b. ♀). A ♂ felső szárnya világos szürkésvörös, alsó szárnya még világosabb; a ♀ felső szárnya szennyesfehér, az alsó szárny tisztafehér. Hazánk délibb fekvésű részének néhány pontján találták, helyenkint jul.—aug.-ban gyakori. 30—34 mm. Hernyója sárgászürke, hátán 4 sárga szőrpamat, 2., 4., 10. és 11. gyűrűjén pedig ecetszerű képződmények vannak; máj.—jun.-ban a fedő nádton (*Phragmites communis*) s más vízi növényeken él.

#### 6. nem. **Arctornis** Germ. (**Laria** Schrk.)

A test igen erőteljes; a felső szárny széles, szegélye hosszú, csaknem egyenes.

1. **L. nigrum** Müll. (26. tábla, 1. ábra). Hazánkban jun.—jul.-ban elég szórványosan lép fel. 40—44 mm. A hernyó elül-hátul hosszú szőröket visel, fekete, oldalán rótszínű, hátán 8 szőrpamat emelkedik, a

három középső vörhenyes, a többi fehér; máj.—jun.-ban a hárson (*Tilia*) és tölgyön (*Quercus*; 26. tábla, B. ábra) él.

#### 7. nem. **Stilpnotia** Westw. (**Leucoma** Stph.)

A test meglehetősen esetlen; a szárnyak kissé megnyújtottak, fehérek, rajztalank.

1. **Salicis** L. (26. tábla, 2. c. ábra). Jun.—jul.-ban és szept.-ben országsszerte közönséges. 40—44 mm. Hernyója (26. tábla, 2. a. ábra) máj.—jun. és aug.—szept.-ben a nyár-(*Populus*-) féléken és a fűzön (*Salix*; 26. tábla, A. ábra és 27. tábla, D. ábra) él. Bábbá (26. tábla, 2. b. ábra) laza szövédékből, levelek közt alakul át.

#### 8. nem. **Lymantria** Hb. (**Psilura** Stph.)

A ♂ teste nyulánk, felső szárnya széles háromszög-alakú; a ♀ esetlen, felső szárnya keskenyebb a ♂-énél; az alsó szárny kerekített; a ♀ potroha vagy tojócsőben végződik, vagy lekerített, gyapjas. A hernyó nagyfejű, csillagszerűen szőrözött szemölcsökkel borított.

1. **dispar** L. Gyapjas pille. (26. tábla, 6. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte közönséges jul.—aug.-ban. 35—65 mm. Hernyója (26. tábla, 6. a. ábra) májustól júliusig főleg gyümölcsfákon él; kártékony.

2. **monacha** L. Apáczapille. (26. tábla, 5. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte gyakori jun.—aug.-ban. 40—46 mm. Olykor sokkal erőteljesebb, szétfolyó a felső szárny fekete rajzolata, alsó szárnya pedig sötétszürke: ab. *nigra* Frr., vagy a felső szárny egészen fekete: ab. *eremita* O. Hernyója (26. tábla, 5. a. ábra) barnászöld, szürke vagy fekete; máj.—jun.-ban lombos- és fenyőfákon, főleg a lúczyfenyőn (*Picea excelsa*; 26. tábla, C. ábra) és jegenyefenyőn (*Abies alba*; 25. tábla, A. ábra) él; kártékony.

Más európai faj: **atlantica** Rbr. Spanyolország.

#### 9. nem. **Ocneria** Hb.

Igen közel áll az előbbi nemhez; de az idetartozó lepkék jóval kisebbek, többnyire élénkebb színűek.

1. **detrita** Esp. (26. tábla, 7. ábra). Hazánkban eddig csak Budapesten, Pozsonyban és Eperjesen figyelték meg jun.—jul.-ban. 36—38 mm. Hernyója kékesszürke, hátán fehér vonal fut le, melyben a 9. és 10. gyűrűn cinóberszínű szemölcsök vannak, ugyanolyanok oldalán is mutatkoznak; májustól tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

2. **rubea** F. (26. tábla, 8. ábra, ♀). Hazánkban igen szórványosan lép fel jun.—jul.-ban. 25—29 mm. Hernyója sárga, hátán két feketés vonal fut le; máj.-tól jul.-ig tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

Egyéb európai fajok: **Terebinthi** Frr. Dalmácia, Balkán stb. — **Ledereri** Müll. Szicília.



## IX. család. Bombycidae. Igazi szövőpillék.

Kisebb-nagyobb lepkék. Mindkét nem csápja fésűs; testük erőteljes; a ♀ potroha vastag; szárnyaik erősek, de aránylag rövidek; az alsó szárny össze nem hajtható. A ♂ gyakran nappal is repül, még pedig igen sebesen. Nyugalomban felső szárnyukat többnyire meredeken fedőszerűleg tartják úgy, hogy alóluk kilátszik az alsó szárny. Hernyójuk 16-lábú, szőrös. Bábjuk zömök, vastag; szövődékben alakul át. A családnak újabban más nevet adtak (*Lasiocampidae*) s egyszersmind főleg csak a némileg eltérő erezet alapján, számos nemre bontották szét, a melyeket itt, megtartva a régi kereteket, az eddigi nemek alnemeinek tekintünk.

1. nem. *Bombyx* B.

A szárnyak épszélűek; a felső szárnyon feltűnő fehér petty, vagy harántsáv van; az alsó szárny többnyire rajztalan. A potroh igen vastag, a vége olykor gyapjas. A csáp többnyire rövid. A hernyó részben társasan él és szilárd vagy laza szövődékben alakul át.

a. alnem. *Malacosoma* Auriv.

A ♀ a petéket gyűrűszerűleg rakja a faágakra. A hernyó társasan él.

1. *neustria* L. Gyűrűs pille (27. tábla, 1. ábra, b. ♂). Országszerte közönséges június—júliusban. 28—41 mm. Olykor teljesen rajztalan: ab. *unicolor* Stgr. Hernyója (27. tábla, 1. a. ábra) közös fonadékbán, úgynevezett fészkekben telet ki, azután elszéled és május—júniusban főleg gyümölcsfákon, kivált a kerti szilván (*Prunus domestica*; 27. tábla, B. ábra) él, többnyire kártékony; fehéres puha szövődékben alakul át.

2. *castrensis* L. (26. tábla, 12. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánk legtöbb részén, de aránylag kevés pontján fordul elő, helyenkint július—augusztusban gyakori. 28—41 mm. Hernyója nyulánk, oldalt kék, hátán narancsszínű, közepén fehér vonal fut le; közös fonadékbán telet ki, azután elszéled és május—júniusban főleg fűtej-(*Euphorbia*-) féléken, az imola búzavirágon (*Centaurea Jacea*) él és sárgás puha szövődékben alakul át.

Egyéb európai fajok: *franconica* Esp. (26. tábla, 11. ábra, a. ♂, b. ♀). Közép-Európa. — *alpicola* Stgr. Alpesek.

b. alnem. *Trichiura* Stph.

1. *Crataegi* L. (26. tábla, 9. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte nem ritka augusztus—szeptemberben. 30—32 mm. Színben igen változó, olykor sötétbarna, nagyobb: var. *Ariae* Hb. (Eperjes). Hernyója (26. tábla, 9. a. ábra) május—júniusban főleg kökényen (*Prunus spinosa*; 26. tábla, D. ábra) és cseregalagonyán (*Crataegus Oxyacantha*; 27. tábla, A. ábra) él.

Más európai faj: *Illicis* Rbr. Spanyolország.

c. alnem. *Poecillocampa* Stph.

1. *Populi* L. (26. tábla, 10. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte nem ritka október—novemberben. 32—34 mm. Hernyója (26. tábla, 10. a. ábra) máj.—jun.—ban nyár- (*Populus*-) féléken, tölgyön (*Quercus*; 26. tábla, B. ábra) stb. él, nappal a fa derekán ül.

d. alnem. *Eriogaster* Germ.

A ♀ fara gyapjas. A báb megnyúlt, gömbalakú szilárd gubóban alakul át.

1. *rimicola* Hb. (27. tábla, 4. b. ábra, ♀). A ♂ kisebb, potroha valamivel világosabb színű. Hazánkban szept.—okt.-ben meglehetősen szóróványosan lép fel. 32—42 mm. Elvértve sárgásszínű: ab. *lutea* Aig. (Eperjes). Hernyója (27. tábla, 4. a. ábra) májusban tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

2. *catax* L. (27. tábla, 3. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte nem ritka szept.—okt.-ben. 31—42 mm. Néha világossárgás színű: ab. *pallida* Dhlstr. (Eperjes). Hernyója (27. tábla, 3. a. ábra) máj.—jun.—ban főleg kökényen (*Prunus spinosa*) él.

3. *lanestris* L. (27. tábla, 2. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte gyakori márcz.—ápr.-ban. 33—35 mm. Olykor a ♂ felső szárnya csaknem egészen szürkészínű: ab. *senecta* Graes. Hernyója (27. tábla, 2. a. ábra) máj.—jun.—ban főleg a kökényen (*Prunus spinosa*) él.

Egyéb európai fajok: *Henkei* Stgr. Oroszország. — *neogena* Fischer d. W. Oroszország.

e. alnem. *Bombyx* B. (*Lasiocampa* Schrk.)

A szárnyak épszélűek. A báb megnyúlt tojásforma szilárd gubóban alakul át.

1. *Quercus* L. (28. tábla, 1. ábra, d. ♂, e. ♀). Országszerte meglehetősen gyakori július—aug.-ban. 58—78 mm. Olykor sötétebb színű, az alsó szárny sárga sávja kissé hajlított: ab. *Callunae* Palmer (Budapest, Tavarnok), vagy mindkét szárnyon keskeny a sáv: ab. *Spartii* Hb. (Budapest). Hernyója (28. tábla, 1. a. ábra) májustól júliusig főleg a veres gyűrű somon (*Cornus sanguinea*) és kökényen (*Prunus spinosa*) él. Bábja szilárd gubóban (28. tábla, 1. b. c. ábra) alakul át.



2. *Trifolii* Esp. (27. tábla, 5. ábra, ♂). Országsszerte gyakori jul.—aug.-ban. 42—59 mm. Gyakran többé-kevésbé sárgásabb színű: ab. *Medicaginis* Bkh. Hernyója barnássárga (a *Medicaginis*-é aranyssárga) szőrökkel borított, oldalán sárgás sáv fut le; feje narancsszínű; máj.—jun.-ban főleg a takarmány-baltacsimen (*Onobrychis viciaefolia*) és lóhere-(*Trifolium*)-féléken él.

Más európai faj: **Eversmanni** Ev. Oroszország.

f. alnem. **Macrothylacia** Rbr.

A szárnyak épszélűek. A báb laza szövődékben alakul át.

1. *Rubi* L. (28. tábla, 2. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte gyakori ápr.—máj.-ban. 42—65 mm. A ♂ este felé igen sebesen szálldogál, keresve a fű közt ülő ♀-t. Hernyója (28. tábla, 2. a. ábra) őszkor igen gyakran található és csaknem teljesen kifejlődve telet ki a föld alatt, tavasszal (márcz.—ápr.-ban) még kevés ideig táplálkozik és laza szövődékben bábbá alakul át.

2. nem. **Gastropacha** O. (*Lasiocampa* Latr.)

Vastag és nagy potrohú lepkék; szárnyuk szegélye épszélű vagy fogazott; a felső szárny kihegyezett vagy lekerekített. Hernyójuk igen nagy, puha rövid szőrökkel borított, laza szövődékben alakul át.

a. alnem. **Cosmotriche** Hb.

A szárnyak épszélűek.

1. *potatoria* L. (27. tábla, 8. ábra, b. ♂, c. ♀). Országsszerte található jun.—jul.-ban. 47—64 mm. Olykor jóval világosabb színű: var. *berolinensis* Heyne (Dabas). Hernyója (27. tábla, 8. a. ábra) máj.—jun.-ban fűféléken, az eltérő alak csak fedőnádón (*Phragmites communis*) él és csak éjjel táplálkozik.

b. alnem. **Selenephra** Rbr.

A szárnyak széle fogazott. A báb laza szövődékben alakul át.

1. *lunigera* Esp. (28. tábla, 6. ábra). Hazánkban igen ritka, csak a Lopusna-völgyben (Trencsén m.) találták jul.—aug.-ban. 39—44 mm. Szintoly ritka feketés eltérése: ab. *lobulina* Esp. (Nagy-Szeben). Hernyója igen megnyújtott, háta vörhenyes színű, oldala világoskék, szörpamatokkal borított; máj.—jun.-ban a jegenyefenyőn (*Abies alba*) és a luczfenyőn (*Pinus excelsa*) él.

c. alnem. **Epicnaptera** Rbr.

Középnagyságú lepkék; szárnyaik széle fogazott. Nyugalomban a felső szárny nem födi el teljesen az alsó szárnyat.

1. *ilicifolia* L. (28. tábla, 5. ábra). Hazánkban eddig csak Budapest, Pécs és Lőcse környékén

találták máj.—jun.-ban. 33—40 mm. Hernyója rózsaszínű, hátán fekete sáv fut le, mellette fehér pettyek sorakoznak, 2. és 3. gyűrűjén 1—1 piros folt van; jul.—aug.-ban főleg a kecskefűzön (*Salix caprea*) él.

2. *tremulifolia* Hb. (28. tábla, 4. ábra). Ápr.-tól jun.-ig országsszerte található, de sehol sem gyakori. 40—45 mm. Olykor világosabb színű, csaknem rajztalan: var. *ambigua* Stgr. (Budapest). Hernyója hamuszínű, 2. és 3. gyűrűjén 1—1 narancsszínű folt, utolsó előtti gyűrűjén pedig csapszerű kiemelkedés van; jun.—jul.-ban a tölgyön, nyárfán és a nyíren él.

Más európai faj: **suberifolia** Dup. Francia- és Spanyolország.

d. alnem. **Gastropacha** O.

Nagy, erőteljes lepkék; szárnyaik széle fogazott.

1. *quercifolia* L. (27. tábla, 10. c. ábra). Országsszerte található jul.—aug.-ban. 65—75 mm. Olykor igen sötétszínű: ab. *alnifolia* O. Kedvező években második ivadéka is van, ez pedig felényivel kisebb a rendesnél: var. *Hoegeri* Heuäcker (Eperjes). Hernyója (27. tábla, 10. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg a kökénnyen (*Prunus spinosa*) és gyümölcsfákon él. Bábja (27. tábla, 10. b. ábra) hosszúkás laza szövődékben alakul át.

2. *populifolia* Esp. (28. tábla, 3. ábra). Máj.—jun.-ban országsszerte található, de mindenütt ritka. 60—70 mm. Kedvező években második ivadéka is fel lép, ez jóval kisebb és sötétebb rajzolatú: var. *obscura* Heuäcker (Eperjes). Hernyója hasonló az előbbi fajéhoz, de a 3. gyűrűn levő nagy folt vörhenyes színű, fekete keretű; ápr.—máj.-ban a nyár-(*Populus*-) és fűz-(*Salix*-) féléken él.

e. alnem. **Odonestis** Germ.

Nagy lepké; szárnyainak széle fogazott; felső szárnya közepén fehér folt van.

3. *Pruni* L. (27. tábla, 9. ábra). Országsszerte nem ritka jun.—jul.-ban. 50—55 mm. Hernyója kékes-szürke, 3. gyűrűjén vörhenyes színű petty, utolsó gyűrűjén csapforma kiemelkedése van; máj.—jun.-ban főleg kökénnyen és kerti szilván (*Prunus spinosa* és *domestica*) él.

f. alnem. **Dendrolimus** Germ.

A szárnyak épszélűek.

1. *Pini* L. (28. tábla, 7. ábra, c. ♂, d. ♀). Hazánk összes fenyveseiben található jun.—jul.-ban. 62—70 mm. Gyakran sokkal erősebben, élénkebben rajzolt: var. *montana* Stgr.; olykor pedig egészen vörösesbarna színű: ab. *brunnea* Stgr. Hernyója (28. tábla, 7. a. ábra) máj.—jun.-ban fenyő-féléken él. Kártékony. Bábja (28. tábla, 7. b. ábra) laza szövődékben alakul át.



g. alnem. **Pachypasa** Wlk.

Igen erőteljes, nagy lepke; szárnyai épszélűek; csápja hosszú fésűsfogas.

1. **Otus Drury.** (28. tábla, 8. ábra). Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jul.—aug.-ban. 90—95 mm. Hernyója hasonlít a *Gastropacha quercifolia*-éhoz, de a 2. és 3. gyűrűn narancsszínű dudorok, hátán pedig sárga pettyek vannak; jun.—jul.-ban a molyhos tölgyön (*Quercus lanuginosa*) él és rendkívül nagy, szilárd gubóban alakul át.

Másik európai faja: **lineosa** Frr. (*limosa* Vill.) Francia- és Spanyolország.

3. nem. **Lemonia** Hb. (*Crateronyx* Dup.)

Középnagyságú lepkék; szárnyaik megnyújtottak, épszélűek; csápjuk fésűs, a ♂-é hosszú, a ♀-é, rövid fogakkal. Hernyójuk rövid szőrökkel gyéren borított. Újabban külön családot alapítottak erre a nemre.

1. **Taraxaci** Esp. (27. tábla, 6. ábra, ♂). Aug.—szept.-ben országszerte található, de sehol sem gyakori. 46—50 mm. Hernyója feketésbarna, hátán narancsszínű, oldalt bársonyfekete foltok vannak; április—májusban az oroszlánfagon (*Leontodon Taraxaci*) él.

2. **Dumi** L. (27. tábla, 7. ábra, ♂). Okt.—nov.-ben országszerte előfordul, de sehol sem gyakori. 41—48 mm. Hernyója feketésbarna, hátán két sor bársonyfekete folt húzódik végig; máj.—jun.-ban az oroszlánfagon (*Leontodon Taraxaci*) és hölgymál- (*Hieracium*-) féléken él.

Más európai faj: **balcanica** H. S. Bolgárország.

X. család. **Endromididae** B.

Meglehetősen nagy lepkék; szárnyaik tarkák, épszélűek, felső szárnyuk hegyesen kerekített, szegélye egyenesen lefutó.

1. nem. **Endromis** O.

A ♂ sötétebb színű és kisebb a ♀-nél. A hernyó farán kis kiemelkedés van.

1. **versicolora** L. (28. tábla, 9. ábra, b. ♂, c. ♀). Hazánk hegyes vidékein ápr.—máj.-ban nem ritka. 62—76 mm. Hernyója (28. tábla, 9. a. ábra) máj.—jun.-ban a mézgás égeren (*Alnus glutinosa*) és fehér nyíren (*Betula alba*; 26. tábla, E. és 28. tábla, B. ábra) él.

XI. család. **Saturniidae**. Pávaszem-pillék.

A legnagyobb szövőlepkék; testük igen erőteljes, potrohuk vastag, gyapjas; fejük kicsiny; csápjuk fésűs, a ♂-é pillás fogakkal; szárnyaik nagyok, mindegyikén szemfoltoszerű rajz van; a felső szárny háromszög alakú, az alsó kerekített. Hernyójuk 16-lábú, vastag, hengeres, csupasz; szilárd gubóban alakul át rövid, zömök bábbá.

1. nem. **Perisomena** Wlk.

A felső szárny megnyújtott, hegyesen kerekített csúcscsal; a ♀ fésűs csápja mindkét oldalon egyszerű foggal ellátott. A hernyó zöld, minden gyűrűjén 6 sötétsárga, szőrös szemölcsse van.

1. **caecigena** *Kupido*. (30. tábla, 1. ábra). Hazánkban csak déli részében (Fruska Góra, Fiume), fordul elő szept.—okt.-ben. 75—79 mm. Hernyója máj.—jun.-ban tölgy- (*Quercus*-)féléken él.

Rokon európai nem és faj: **Graëllia** *Isabellae* Graëlls. (29. tábla, 4. ábra) Spanyolország.

2. nem. **Saturnia** Schrk.

A nagy szárnyakon 1—1 színes szemfolt van. A ♂ csápja hosszú, a ♀-é rövid. A hernyón 7 sorban álló szemölcs van, melyeken csillagszerűen elrendezett rövid, puha szőrök emelkednek; körtealakú szilárd gubóban alakul át. A báb kitelel.

1. **Pyri** Schiff. Nagy pávaszem pille. (29. tábla, 1. b. ábra.) Márcziustól—májusig országszerte gyakori. 120—140 mm. Olykor középtere és elülső szegélye a szemfoltig egészen fehères: ab. *Abafi* Bordan. Elvértve párosodik ♀-e a következő faj ♂-jével s a korcs a két faj jellemvonásait egyesíti: *hybrida major* O. (Budapest). Hernyója (29. tábla, 1. a. ábra) jul.—aug.-ban a közönséges mandolán (*Prunus Amygdalus*), kerti szilván (*Prunus domestica*), körtén (*Pirus communis*; 29. tábla, B. ábra) stb. él.

2. **Spini** Schiff. Középső pávaszem pille. (29. tábla, 2. ábra.) Márcziustól—májusig országszerte található, helyenkint gyakori. 60—66 mm. ♂-jének és a következő faj ♀-ének párosodásából keletkező korcs: *hybrida minor* O. (Budapest, Eger, Pozsony). Hernyója fekete, szemölcssei sárgák; máj.—jul.-ig társasan főleg a kökényen (*Prunus spinosa*; 29. tábla, A. ábra) él.

3. **pavonia** L. Kis pávaszem pille. (29. tábla, 3. ábra, d. ♂, e. ♀.) Országszerte gyakori ápr.—máj.-ban. 55—76 mm. ♀-ének és a *Pyri* ♂-jének párosodásából keletkező korcs: *hybrida media* Stgr. (Budapest). Hernyója (29. tábla, 3. a. ábra) májustól—juliussig eleinte társasan él, főleg kökényen (*Prunus*



spinosa), fűz- (*Salix*-) féléken és a közönséges gertyánon (*Carpinus Betulus*). Bábja szilárd gubóban (29. tábla, 3. b. c. ábra) alakul át.

### 3. nem. *Aglla* O.

Mindegyik szárnyon 1—1 fehér rajzú, fekete szemfolt van. A ♂ csápja hosszú fésűfogas, a ♀-é gyöngén fűrészes. A hernyó hátán dudorok emelkednek.

1. *tau* L. (29. tábla, 5. ábra, b. ♂, c. ♀). Hazánk összes bükkerdeiben ápr.—máj.-ban nem ritka. 54—88 mm. Olykor többé-kevésbé fekete behintésű: ab. *ferenigra* Th.-Mieg (*nigerrima* Stndf.), az utóbbit csak Tavarnokon és Mehádián figyelték meg. A ♂ nappal igen sebesen szálldogál, keresve a fák derekán ülő ♀-t. Hernyója (29. tábla, 5. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg az erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) él.

## XII. család. *Drepanidae*.

Kisebbszerű lepkék; testük kicsiny, nyulánk, potrohuk rövid; szárnyaik meglehetősen nagyok, a felső szárny csúcsa sarlóformán görbült. Hernyójuk 14-lábú, az utolsó lábpár hiányzik; első gyűrűin dudorok vannak.

### 1. nem. *Drepana* Schrk.

A szárnyak sárga vagy barnaszínűek; a fésűs csáp rövid fogas. A ♂ nappal is repül. A hernyó fargyűrűje hegyben végződik. Két ivadéku.

1. *falcataria* L. (30. tábla, 2. ábra). Országszerte nem ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 32—34 mm. Hernyója fölül barnássárga, oldalán halványzöld; jun.-ban, továbbá aug.—szept.-ben, főleg a fehér nyíren (*Betula alba*) és nyár- (*Populus*-) féléken él.

2. *curvatula* Bkh. Szárnyai barnák, a felső szárny sötétebb behintésű, közepén 2 fekete petty van. Hazánk felvidékén máj.—jun. és jul.—aug.-ban nem ritka. 27—29 mm. Hernyója zöld, háta barna, 3., 4. gyűrűjén hegyes kiemelkedés van; jun.-ban, továbbá aug.—szept.-ben az éger- (*Alnus*-) féléken él.

3. *harpagula* Esp. (30. tábla, 3. b. ábra). Hazánknak főleg hegyes vidékein található máj.—jun. és jul.—aug.-ban, de mindenütt ritka. 28—30 mm. Hernyója (30. tábla, 3. a. ábra) jun.-ban és aug.—szept.-ben tölgy- (*Quercus*-), nyír- (*Betula*-) és hársfa-féléken (*Tilia*; 30. tábla, D. ábra) él.

4. *lacertinaria* L. (30. tábla, 4. ábra). Hazánk felvidékén nem ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója barna, 2. és 3. gyűrűjén dudor van; jun., aug.—szept.-ben nyír- (*Betula*-) és éger- (*Alnus*-) féléken él.

5. *binaria* Hufn. (30. tábla, 5. ábra). Országszerte található máj.—jun. és jul.—aug.-ban, de mindenütt

ritka. 29—35 mm. Hernyója fölül zöldesbarna, alul szürke, 2. és 3. gyűrűjén 1—1 tompa kéthegyű kiemelkedés van; jun., aug.—szept.-ben erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) és tölgyön (*Quercus*; 30. tábla, C. ábra) él.

6. *cultraria* F. (30. tábla, 6. ábra). Hazánk bükkerdeiben nem ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 28—30 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán nyeregalakú rózsaszínű foltja van; jun., aug.—szept.-ben a közönséges gertyánfán (*Carpinus Betulus*; 30. tábla, A. ábra) él.

### 2. nem. *Cilix* Leach.

A lepke kicsiny; felső szárnya kissé lekerekített, nyugalomban igen meredeken fedőszerűleg tartja szárnyait; a ♂ csápja fésűs, a ♀-é rovátkás.

1. *glaucata* Sc. (30. tábla, 7. ábra). Országszerte nem ritka 2 ivadékból ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 20—21 mm. Hernyója barna, hátán fehéres folt, 2. és 3. gyűrűjén 1—1 dudor van; jun.—jul. és szept.—okt.-ben a kökényen (*Prunus spinosa*) él.

## XIII. család. *Notodontidae*.

Kisebb-nagyobb lepkék; testük erős, potrohuk hosszú, vastag; a ♂ csápja többnyire fésűs, a ♀-é rövidebb fogazatú; a felső szárny erőteljes, az alsó kicsiny, összehajtható. A hernyó 16-lábú, esetleg az utolsó lábpár hiányzik, nagyobbára csupasz. A lepke éjjel repül, nappal a fák derekán stb. ül és szárnyait fedőszerűleg tartja. A családot újabban számos nemre osztották; ezeket az eddigi nemek alneimeinek tekintjük.

### 1. nem. *Harpyla* O.

A szárnyak épszélűek, igen rövid rojttal; a fésűs csáp kétsorban fogas. A hernyó 14-lábú, fara két hosszú, vékony csőben végződik, melyekből puha fonalat bocsáthat; szilárd gubóját lerágott farészekből készíti.

#### a. alnem. *Cerura* Schrk.

1. *bicuspis* Bkh. (30. tábla, 8. ábra). Hazánk kevés pontján (Budapest, Poprád, Eperjes) máj.—jun.-ban találták. Igen ritka. 33—35 mm. Hernyója zöld, hátán vöröses sáv fut végig, mely a 7. gyűrűn kiszélesedve, a stigmákat eléri; jul.—aug.-ban nyír- (*Betula*-) és éger- (*Alnus*-) féléken él.

2. *furcula* Cl. A következő fajhoz igen hasonló, de valamivel sötétebb szürke. Hazánk minden részében található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 34—36 mm. Hernyója ugyanolyan, mint a következő fajé,



csak hogy a tarkóján levő folt összeér a hátán levővel, farvillája pedig sárgán és barnán gyűrűzött; jun.—jul.—ban és szept.—okt.—ben főleg fűz-(*Salix*-)féléken él.

3. *bifida* Hb. (30. tábla, 9. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori máj.—jun. és jul.—aug.—ban. 34—37 mm. Hernyója (30. tábla, 9. a. ábra) jun.—jul.—ban és szept.—okt.—ben főleg nyár-(*Populus*-)féléken él.

#### b. alnem. *Dicranura* B.

1. *erminea* Esp. (30. tábla, 10. ábra). Máj.—jun.—ban országsszerte található, de sehol sem gyakori. 64—67 mm. Hernyója a következő fajéhoz hasonlít, de a hátán levő sáv keskenyebb s tőle a 7. gyűrűn fehér sáv fut le a lábakig; jul.—aug.—ban fűz-(*Salix*-) és nyár-(*Populus*-)féléken él.

2. *vinula* L. (30. tábla, 11. b. ábra). Országsszerte gyakori márcz.—ápr.—ban és jul.—aug.—ban. 65—70 mm. Hernyója (30. tábla, 11. a. ábra) márcz.—ápr.—ban és jul.—aug.—ban nyár-(*Populus*-) és fűzféléken (*Salix*; 30. tábla, B. ábra) él; megérintve maró nedvet lövell ki a száján.

#### 2. nem. *Stauropus* Germ.

A felső szárny csúcsa meglehetősen hegyes, az alsó szárny kerekített, a rojt hosszabb az előbbi neménél. A hernyó 14-lábú, fara két rövid hegyben végződik.

1. *Fagi* L. (30. tábla, 12. b. ábra). Jun.—jul.—ban országsszerte található, de mindenütt ritka. 60—62 mm. Hernyója (30. tábla, 12. a. ábra) jul.—aug.—ban a tölgyön (*Quercus*), bükkön (*Fagus*), gyümölcsfákon stb. él.

#### 3. nem. *Exaereta* B. (*Uropus* B.)

A felső szárny megnyújtott, csúcsa hegyes, az alsó szárny rövid és keskeny; a csáp meghaladja a felső szárny félhosszát. A hernyó 14-lábú, megnyújtott, finom rövid szőrökkel borított, hátulsó vége két rövid hegyes csúcsban végződik.

1. *Ulmi* Schiff. (30. tábla, 13. ábra). Hazánkban ápr.—máj.—ban igen szórványosan lép fel és sehol sem gyakori. 36—38 mm. Hernyója barnászöld vagy sárgászöld, 4. gyűrűjén fekete ék-alakú kiemelkedés van; máj.—jun.—ban a kopasz-szilén (*Ulmus glabra*) él.

#### 4. nem. *Hoplitis* Hb. (*Hybocampa* Ld.)

A felső szárny meglehetősen keskeny, csúcsa hegyes, épszelű, rojtja igen rövid. A hernyó 14-lábú, középső 6 gyűrűjén kiemelkedések vannak.

1. *Milhauseri* F. (30. tábla, 14. b. ábra). Hazánkban máj.—jun.—ban igen szórványosan lép fel és mindenütt ritka. 45—46 mm. Hernyója (30. tábla, 14. a. ábra) jul.—aug.—ban tölgy-(*Quercus*-)féléken él, s farészekből készített szilárd gubóban bábozódik.

#### 5. nem. *Gluphisia* B.

A felső szárny széles, szegélye hosszú, hullámos; az alsó szárny rövid. A hernyó 16-lábú, csupasz, kiemelkedések nélkül; összefont levelek közt él és ugyanitt alakul át.

1. *crenata* Esp. Felső szárnya feketésszürke, közepén világos szürke folt van, előtte és mögötte, valamint a szegélyen világosabb harántvonal fut le. Eddig ápr.—máj.—ban és jul.—aug.—ban hazánkban kevés pontján figyelték meg. 30—31 mm. Hernyója sárgászöld, hátán fehéres, oldalán sárgás sáv húzódik végig; jun.—ban és szept.—ben nyár-(*Populus*-)féléken él.

#### 6. nem. *Notodonta* O.

A tor sűrűn gyapjas; a felső szárny igen gyöngén hullámos szélű, a belső szegélyen fogszerű kiugrás van, mely nyugalomban a potroh fölött összeér és púpszerű kiemelkedést alkot. A hernyó 16-lábú, csupasz.

#### a. alnem. *Drymonia* Hb.

Kisebbszerű lepkék; felső szárnyuk széles, csúcsa tompa; a fogszerű kiemelkedés igen gyöngé. Hernyójuk sima.

1. *querna* F. Felső szárnya barnásszürke, két, kettős fekete, fehér kitöltésű harántsávval; alsó szárnya fehér. Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun.—ban. 36—38 mm. Hernyója sötétzöld, sárga hosszanti sávokkal ékesített; jul.—aug.—ban a tölgyön (*Quercus*) él.

2. *trimacula* Esp. (31. tábla, 7. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun. és aug.—szept.—ben. 34—36 mm. Olykor szürkébb színű, fehér rajzolat: var. *Dodonaea* Hb. Hernyója fénylő világoszöld, hátán oldalt két sárgásfehér vonal, oldalán aranysárga sáv fut le; jun.—jul.—ban a tölgyön (*Quercus*) és a nyíren (*Betula*) él.

3. *Chaonia* Hb. (31. tábla, 6. b. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka ápr.—máj.—ban. 36—38 mm. Hernyója (31. tábla, 6. a. ábra) jun.—jul.—ban a tölgy-(*Quercus*-)féléken él.

Más európai faj: *vittata* Stgr. Krajna.

#### b. alnem. *Pheosia* Hb.

A felső szárny megnyújtott, szegélye ferdén lefutó, fogszerű kiemelkedése gyöngé. A hernyó sima, 11. gyűrűje kúpszerűen kiemelkedik.

1. *Tremula* Cl. (30. tábla, 15. b. ábra). Országsszerte nem ritka ápr.—máj., jul.—aug.—ban. 30—36 mm. Hernyója (30. tábla, 15. a. ábra) jun.—jul. és szept.—okt.—ben a rezgő nyárfán (*Populus tremula*; 30. tábla, E. ábra) és a fűz-(*Salix*-)féléken él.

2. *dictaeoides* Esp. (30. tábla, 16. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel máj.—jun. és aug.—



szept.-ben. 40—46 mm. Hernyója az előbbi fajéhoz hasonlít, de erősebben fénylő, barnás ibolya- vagy barnás bíborszínű vagy zöldszínű, oldalán széles kén-sárga sáv fut le; jul.-ban és szept.—okt.-ben kizárólag a nyíren (*Betulus*) él.

c. alnem. **Notodonta** O.

Erőtéljes lepkék; potrohuk vastag; felső szárnyuk meglehetősen széles, szegélye gyöngén hullámos; kiemelkedése jól kifejlődött. Hernyójuk 16-lábú, csupasz, hátán hátra hajló púpok vannak; nyugalomban elülső és hátulsó részét fölfelé mereszti.

1. **ziczac** L. (31. tábla, 1. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 38—40 mm. Hernyója (31. tábla, 1. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben fűz-(*Salix*-) és nyár-(*Populus*-)féléken él.

2. **dromedarius** L. (31. tábla, 5. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 39—42 mm. Hernyója (31. tábla, 5. a. ábra) jun.—jul. és szept.—okt.-ben a fehér nyíren (*Betula alba*; 32. tábla, B. ábra) és éger-(*Alnus*-) féléken él.

3. **Phoebe** Siebert (*tritophus* F.; 31. tábla, 2. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun.-ban. 39—42 mm. Elvértve egészen világos fakóbarnaszínű: ab. *alba* Dhlstr. (Eperjes). Hernyója a *ziczac*-éhoz hasonlít, de sötétebb zöldszínű; 5., 6. és 7. gyűrűjén 1—1 nagyobb, 4. és 8. gyűrűjén 1—1 kisebb piros kiemelkedés van; jun.—jul.-ban a nyárfa- (*Populus*-) féléken él.

4. **tritophus** Esp. (*torva* Hb.; 31. tábla, 4. ábra). Hazánkban igen ritka (Budapest, Eperjes) máj.—jun., jul.—aug.-ban. 41—43 mm. Hernyója nagyon hasonlít a *ziczac*-éhoz; jun.—jul., aug.—szept.-ben a rezgő nyárfán (*Populus tremula*; 31. tábla, C. ábra) él.

5. **trepida** Esp. (31. tábla, 3. b. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun.-ban. 53—55 mm. Hernyója (31. tábla, 3. a. ábra) jun.—jul.-ban a tölgyön (*Quercus*) él.

d. alnem. **Spatalia** Hb.

A felső szárny meglehetősen széles, szegélye hosszú, erősen fogazott, a fogszerű kiemelkedés mellett kifelé még egy kisebbszzerű dudor is van; az alsó szárny rövid, kerek; tora búbos. A hernyó 16-lábú, sima, 4. gyűrűjén két kúpszerű, a 11-diken több kis hegyes kiemelkedés van, a 10. gyűrű pedig dudoros.

1. **argentina** Schiff. (31. tábla, 9. ábra). Felső szárnyán nagy ezüstös folt van. Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 34—36 mm. Hernyója vörhenyes színű, szürkével kevert, oldala sárgásan tarkázott; jun.—jul., aug.—szept.-ben a tölgyön (*Quercus*; 31. tábla, A. ábra) él.

e. alnem. **Leucodonta** Stgr.

A tor gyapjas. A felső szárny épszelű, csúcsa csaknem derékszögű; az alsó szárny széles, kerekded. A hernyó 16-lábú, sima.

1. **bicoloria** Schiff. (31. tábla, 8. ábra). Hazánkban máj.—jun.-ban igen szórványos és ritka. 33—35 mm. Hernyója zöld, fölül fehéres, hátán 4 sötét vonal, oldalán sárga sáv fut le; jul.-ban a fehér nyíren (*Betula alba*) él.

7. nem. **Ochrostigma** Hb. (*Drynobia* Dup.)

A felső szárny széles, csúcsa a szegélyvel csaknem derékszöget alkot, belső szegélyén fogszerű kiemelkedés van. A hernyó csupasz.

1. **velitaris** Rott. (31. tábla, 14. ábra). Hazánkban máj.—jun.-ban csak a felvidéken találták néhány helyen, ritka. 30—32 mm. Hernyója világoszöld, 6 fehér vonallal, oldalán fölül piros, alul fehér sáv fut végig; jul.—aug.-ban a tölgyön (*Quercus*) él.

2. **melagona** Bkh. (31. tábla, 15. ábra). Hazánkban máj.—jun.-ban igen ritka (Eperjes, Nagyág). 32—34 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de fehéreszöld s az oldalsáv fölül nem piros; jul.—aug.-ban az erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) él.

9. nem. **Lophopteryx** Stph.

A tor búbos; a felső szárny csúcsa hegyes, szegélye fogazott; az alsó szárny széles, lekerekített. A hernyó 16-lábú, némi kiemelkedésekkel.

1. **camelina** L. (31. tábla, 11. b. ábra). Országsszerte nem ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 34—36 mm. Elvértve jóval sötétebb színű: ab. *Giraffina* Hb. (Pozsony). Hernyója (31. tábla, 11. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben főleg tölgyön (*Quercus*) él. Nyugalomban hátrahajtja fejét a hátára, hátulsó részét pedig fölfelé tartja.

2. **cuculla** Esp. (31. tábla, 12. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka máj.—aug.-ban. 35—37 mm. Hernyója zöld vagy halványpiros, tarkóján szívalakú sötét-színű folt, középső gyűrűin két-két rövid és utolsó-előtti gyűrűjén kúpszerű kiemelkedés van; jun.—jul., aug.—szept.-ben a mezei juharon (*Acer campestre*) él.

a. alnem. **Odontosia** Hb.

1. **carmelita** Esp. (31. tábla, 10. ábra). Hazánkban igen ritka (Rozsnyó, Eperjes). 40—44 mm. Hernyója sárgászöld, hátán oldalt két sárga vonal, oldalán pedig egy piros sáv fut le; jun.—jul.-ban a fehér nyíren (*Betula alba*) él.

Más európai faj: **Sievers** Mén. Szilécia, Gácsország stb.)



9. nem. *Pterostoma* Germ.

A nyulánk testű lepke hosszú tapogatói csőrszerűen kiállók. Torán 3 hosszanti szórpmat van. A felső szárny csúcsa hegyes, szegélye fogazott. Hernyója 16-lábú, csupasz.

1. *palpina* L. (31. tábla, 13. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—jun., jul.—aug.—ban. 39—44 mm. Hernyója (31. tábla, 13. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben a nyár-(*Populus*-) és fűz-(*Salix*-) féléken él.

10. nem. *Ptilophora* Stph.

A lepke kisebbszerű; tora erősen szőrös; felső szárnya megnyújtott, hullámos szélű; alsó szárnya rövid. A ♂ csápja hosszú fésűs, tollszerű. Hernyója 16-lábú, nyulánk, csupasz.

1. *plumigera* Esp. (31. tábla, 16. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka; okt.—nov.-ben található. 30—40 mm. Hernyója sárgászöld, hátán kékes, oldalán 3 finom fehér vonal fut le; máj.—jun.-ban a mezei juharon (*Acer campestre*) és erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) él.

11. nem. *Phalera* Hb.

Az erőteljes lepke felső szárnya megnyújtott, fogazott szélű; alsó szárnya fehér sárga; potroha hosszú, okkersárga. Hernyója 16-lábú, finom szőrökkel borított.

1. *bucephala* L. (31. tábla, 17. b. ábra). Országsszerte közönséges máj.—jun., jul.—aug.—ban. 50—58 mm. Hernyója (31. tábla, 17. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben fűzön (*Salix*), hársön (*Tilia*), tölgyön (*Quercus*) él. Gyakran kártékony.

2. *bucephaloides* O. Az előbbi fajhoz igen hasonlít, a felső szárny közepén azonban sárgás folt van, a csúcán levő folt pedig jóval nagyobb. Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg jun.—jul., aug.—szept.-ben. 56—59 mm. Hernyója sárgásbarna, halványsötét hosszanti sávokkal s apró sárga szemölcsökkel ékesített; jul.—aug., szept.—okt.-ben a tölgy-(*Quercus*-) féléken él.

12. nem. *Pygaera* O.

A tor búbos, a csáp igen rövid; a szárnyak ép-szélűek. A ♂ potroha megnyújtott, nyugalomban fölfelé mered. A hernyó 16-lábú, puha szőrökkel borított, oldalán hosszabb szőrű szemölcsök vannak, 4. és 11. gyűrűjén szőrös dudor van; lazán összefont levelek közt él és puha szövedékben alakul át. Két ivadéka van.

1. *Timon* Hb. Felső szárnya ibolyásszürke, barnával kevert, 3 fehér harántcsikkal; alsó szárnyán fehér csik fut le a szegély mentén. Rendkívül ritka.

Hazánkban eddig csak néhány ponton figyelték meg (Pécs, M.-Tátra, Eperjes) ápr.—máj., jul.—aug.—ban. 35—38 mm. Hernyója szürke, rózsaszínű szemölcsökkel, 5. gyűrűje dudoros; máj.—jun., aug.—szept.-ben a rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

2. *anastomosis* L. (31. tábla, 18. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori máj.—jun., jul.—aug.—ban. 30—40 mm. Hernyója (31. tábla, 18. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a rezgő nyárfán (*Populus tremula*) és a fűz- (*Salix*-) féléken él.

3. *curtula* L. (31. tábla, 19. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—jun.-ig és jul.—aug.-ig. 33—34 mm. Hernyója barnásszürke, hátán pirosas vonal fut le, oldalán sárga foltok vannak, vagy hússzínű, hátán feketés vonallal, avagy zöldesszürke, oldalán feketés kiemelkedések vannak; junius—julius, aug.—szept.-ben a nyár-(*Populus*-) és fűz-(*Salix*-) féléken él.

4. *anachoreta* F. (31. tábla, 20. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—jun., jul.—aug.—ban. 30—35 mm. Hernyója (31. tábla, 20. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a nyár-(*Populus*-) és fűz-(*Salix*-) féléken él.

5. *pigra* Hufn. (31. tábla, 21. b. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—jun., jul.—aug.—ban. 25—27 mm. Hernyója (31. tábla, 21. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg a fehér fűzön (*Salix alba*; 31. tábla, B. ábra) él.

13. nem. *Thaumetopoea* Hb. (*Cnethocampa* Stph.)

A kisebbszerű lepke tora erősen gyapjas; felső szárnya háromszög alakú, épszélű; az alsó szárny kicsiny, kerek. A ♀ nagyobb, potroha hosszú, vastag. Hernyója 16-lábú, finom, szigonyos szőrrel borított; közös fonadékban él és táplálkozásra szabályos sorokban vonul ki. Fonadékában be is bábozódik. Szőre, sőt a fonadékban megakadt ürülék és por is, az ember bőrén gyuladást okoz. Újabban külön családba sorozták e nem fajait.

1. *processionea* L. Búcsujáró pille. (32. tábla, 1. ábra, b. ♂, c. ♀.) Országsszerte tölgyesekben gyakori jul.—aug.—ban. 30—37 mm. Olykor sötétebb színű, felső szárnya feketésszürke: ab. *luctifica* Stgr. Hernyója (32. tábla, 1. a. ábra) jun.—jul.-ban. tölgy-(*Quercus*-) féléken él. Sokszor nagy károkat okoz.

2. *pityocampa* Schiff. (32. tábla, 2. ábra). Hazánkban igen ritka, eddig csak Pécsen figyelték meg jun.—jul.-ban. 93—95 mm. Hernyója kékesfekete, hátán minden gyűrűn 1—1 barnássárga dudor jelenkezik; ápr.—máj.-ban a fenyőféléken él.

Egyéb európai fajok: *pinivora* Tr. Németország stb. — *herculanea* Rbr. Spanyolország.



XIV. család. **Cymatophoridae.**

Középnagyságú lepkék; testük többnyire zömök, toruk gyapjas; csápjuk sörteszerű; felső szárnyuk megnyújtott háromszögalakú, alsó szárnyuk összehajlítható. Hernyójuk 16-lábú, csupasz; nyugalomban összegömbölytlenül. A báb elől hengeres, hátul kúpalakú. A család fajai csak az alsó szárny erezetében térnek el a Noctuidáktól; újabban a rendszerben azok végére helyezték át őket.

1. nem. **Habrosyne** Hb. (*Gonophora* Brnd.)

A ♂ csápja alig pillás; a potroh első gyűrűin apró búbok, oldalán erős szórpmatok emelkednek. A felső szárny meglehetősen széles. A hernyó 2. és 11. gyűrűje dudoros.

1. *derasa* L. (32. tábla, 3. ábra). Hazánk hegyes vidékein jun.—aug.-ban található, de meglehetősen ritkán. 31—39 mm. Hernyója barnászörös, hátán sötét vonal fut le, 4. és 5. gyűrűje oldalán 1—1 fehér petty van; szept.—okt.-ben a hamvas- és málnaszederen (*Rubus caesius* és *Idaeus*; 32. tábla, 4. ábra) él.

2. nem. **Thyatira** Hb.

Az előbbi nemhez igen közel áll, de hiányzanak a potroh oldalán levő szórpmatok. A hernyó hátán kiemelkedések vannak.

1. *batis* L. (32. tábla, 4. b. ábra). Országsszerte nem ritka juniustól augusztusig. 37—40 mm. Hernyója (32. tábla, 4. a. ábra) aug.—szept.-ben főleg a málnaszederen (*Rubus Idaeus*) él.

3. nem. **Cymatophora** Tr.

Meglehetősen zömöktestű lepkék; felső szárnyuk megnyújtott. A hernyó hátrafelé megvékonyodott, feje nagy, gömbölyű; két összefűzött levél között él.

1. *or* F. (32. tábla, 6. b. ábra). Országsszerte nem ritka ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 40—41 mm. Hernyója (32. tábla, 6. a. ábra) jun.—szept.-ben a nyárfá- (*Populus*-) féléken él.

2. *octogesima* Hb. (32. tábla, 5. ábra). Országsszerte nem ritka ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 36—38 mm. Hernyója tejszínű, feje barnássárga; jun.-tól szept.-ig a nyár- (*Populus*-) féléken él.

3. *duplaris* L. Felső szárnya barnásszürke, tövén és csúcsa felé fehérösszürke, közepén két fekete pont van. Az alsó szárnyon világos sáv fut le. Hazánkban meglehetősen szórványosan és gyéren lép fel ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 29—31 mm. Hernyója szennyesfehér, tarkóját fekete paizs védi, feje rótszínű, jun.,

szept.—okt.-ben a nyíren (*Betula*) és az égeren (*Alnus*) él.

4. *fluctuosa* Hb. Az előbbi fajhoz igen hasonlít, de felső szárnya közepéről hiányzik a két fekete pont. Hazánkban igen ritka (Igló, Eperjes, Nagyg) máj.—jun., jul.—aug.-ban. 33—34 mm. Hernyója sárgásfehér, feje barnás; jun.-ban és szept.-ben a fehér nyíren (*Betula alba*; 32. tábla, B. ábra) él.

4. nem. **Polyploca** Hb. (*Asphalia* Ld.)

Vastagtestű lepkék; a ♂ fésűs csápja rozsdaszínű, rövid fogas, vagy megvastagodott és pillátlan. Hernyójuk nagyfejű; összeszótt levelek közt él.

1. *diluta* F. Felső szárnya ibolyásszürke, kettős vonalakkal szegélyezett két rozsdaszínű harántsávval; alsó szárnya világos sárgásbarna, világos harántsávval. Hazánkban igen szórványosan és ritkán lép fel aug.—szept.-ben. 27—29 mm. Hernyója zöldesszürke, oldala sárgás, feje barnássárga; ápr.—máj.-ban a tölgy- (*Quercus*-) féléken él.

2. *ruficollis* F. Felső szárnya sötét ibolyásszürke, valamivel sötétebb harántvonalakkal, közepén hosszúkás sötét, belül világosabb színű kis gyűrű látható; alsó szárnya világosszürke. Hazánkban igen kevés pontján található s ott is ritka; márcz.—ápr., jul.—aug.-ban repül. 25—29 mm. Hernyója halvány viaszszárga, oldalán fehéres vonal fut le, feje fekete; ápr.—jun.-ban a tölgyön (*Quercus*) él.

3. *flavicornis* L. (32. tábla, 7. b. ábra). Országsszerte nem ritka márcz.—ápr.-ban. 41—43 mm. Hernyója (32. tábla, 7. a. ábra) máj.—jun.-ban a fehér nyíren (*Betula alba*; 32. tábla, C. ábra) él.

4. *ridens* F. (32. tábla, 8. b. ábra). Országsszerte nem ritka márcz.—ápr.-ban. 36—40 mm. Hernyója (32. tábla, 8. a. ábra) jun.—jul.-ban a kocsányos tölgyön (*Quercus Robur*) él.

III. alcsoport. **Noctuae. Bagolypillék.**

A felső szárny hosszúkás, háromszögalakú; az alsó szárny rendszerint meglehetősen kicsiny, összehajlítható; a csáp sörtealakú, a ♀-é sohasem fogazott. A test erőteljes, de nem esetlen, a potroh vége többnyire kihegyezett. A lepke legnagyobb részét éjjel repül, nappal fához, sziklához stb. tapad és szárnyait fedőszőrűleg tartja. A hernyó a legtöbb esetben 16-lábú, csupasz, ritkán szőrös. Többnyire a föld alatt alakul át.

I. család. **Bombycoideae.**

Középnagyságú, a szövőkhöz hasonló lepkék. Toruk sűrűn gyapjas, hátul kis búbbal. Szárnyaik többnyire épszélűek. Éjjel repülnek. Hernyójuk 16-lábú, szőrös, ritkán csupasz.



1. nem. **Diloba** Stph.

A szárnyak széle hullámos; a szem pillás; a tor rövid, széles, elöl lekerekített. A hernyó szőrös és szemölcsökkel borított.

1. **caeruleocephala** L. (32. tábla, 9. b. ábra). Országsszerte gyakori szept.—okt.—ben. 40—42 mm. Hernyója (32. tábla, 9. a. ábra) máj.—jun.—ban főleg kökényen (*Prunus spinosa*), almán (*Pirus Malus*) és közönséges mandolán (*Prunus Amygdalus*) él; olykor kártékony.

2. nem. **Simyra** O.

A felső szárny élesen kihegyezett, épszélű; a fej behúzott; a tor négyszög alakú, finom szőrökkel fedett. A hernyó szőrös szemölcsökkel borított.

1. **nervosa** F. Felső szárnya barnásfehér, az erek fehérek; alsó szárnya barnás. Hazánk igen kevés pontján figyelték meg eddig két ivadékból apr.—máj., jun.—aug.—ban. 28—34 mm. Hernyója feketés-szürke, hátán széles fehér sáv fut le, sárgás szőrökkel borított; máj.—jul., aug.—okt.—ben főleg fűtej- (*Euphorbia*-)féléken él.

Európai fajok még: **dentinosa** Frr. Bolgárország stb. — **Büttneri** Hering. Németország.

3. nem. **Arsilonche** Ld.

Közel áll az előbbi nemhez, de felső szárnya szélesebb, szegélye hajlott, a ♂ csápja fogatlan.

1. **albovenosa** Goeze (32. tábla, 10. ábra). Hazánkban igen ritka (Budapest, Eger, Eperjes) májusban és augusztusban. 36—38 mm. Hernyója barnás-szürke, hátán és oldalán sárga sáv fut le, rózsínű szőrökkel és szemölcsökkel borított; jun., szept.—okt.—ben különböző vízi növényeken él.

4. nem. **Oxycesta** Hb. (*Clidia* B.)

A lepke zömök; szárnyai épszélűek; a toron kis búb van. A hernyó hengeres, elöl kissé vékonyabb; mohából szőtt szövédékekben alakul át.

1. **geographica** F. (51. tábla, 11. ábra). Felső szárnya világosbarna, fehérrel tarkázott, két fehér csipkés harántsávval; az alsó szárny fehéres (♂), vagy szürke (♀). Hazánkban eddig kevés helyen figyelték meg, helyenként apr.—máj.—ban és jul.—aug.—ban gyakori két ivadékból. 20—24 mm. Hernyója fekete, hátán két fehér vonal, oldalán sárga vonal fut le, szőrös szemölcsökkel borított; jun.—jul., aug.—szept.—ben főleg fűtej- (*Euphorbia*-) féléken él.

Európai faj még: **Chamaesyces** Gn. Spanyol- és Franciaország.

5. nem. **Demas** Stph.

A szárnyak épszélűek; a tor rövid és széles; a potrohon meglehetősen erős búbok emelkednek.

1. **Coryli** L. (32. tábla, 11. ábra). Országsszerte nem ritka két ivadékból apr.—máj., jul.—aug.—ban. 35—36 mm. Hernyója szőrös, hússzínű, az 1. és 11. testgyűrűn fekete ecetszerű szőrtömeg, a 4. és 5. gyűrűn pedig piros szőrpamat emelkedik; jun.—jul., aug.—okt.—ben lombos fákön él.

II. család. **Acronyctidae**.

A szövökhöz csak kevésbé hasonló, karcsú lepkék; szemük csupasz, a tor elöl lekerekített, hátul kissé búbos. Hernyójuk szőrös, szemölcsökkel borított, hátán olykor húsos csap vagy szőrpamat emelkedik.

1. nem. **Acronycta** O.

A felső szárny többnyire megnyújtott, a rojt alig hullámos lefutású. A hernyó hátán húsos csap vagy szőrpamat emelkedik.

1. **leporina** L. (32. tábla, 12. ábra). Hazánk hegyes vidékein nem ritka máj.—jul.—ban. 36—40 mm. Olykor barnás behintésű: var. *bradyoprina* Tr. Hernyója zöld, hosszú fehér szőrökkel borított, a 4., 6., 8. és 11. gyűrűn vékony fekete ecetszerű szőrpamat emelkedik; főleg a fehér nyíren (*Betula alba*) és fűz- (*Salix*-) féléken él.

2. **Aceris** L. (32. tábla, 13. b. ábra). Országsszerte gyakori apr.—jul.—ban. 44—46 mm. Elvértve jóval sötétebb színezésű: ab. *candelisequa* Esp. (Budapest, Pozsony, M.-Tátra). Hernyója (32. tábla, 13. a. ábra) jul.—aug.—ban főleg a fehér bokrétafán (*Aesculus Hippocastanum*) él; megérintve összegöngyölödik. Kártékony.

3. **megacephala** F. (32. tábla, 14. b. ábra). Országsszerte gyakori apr.—jun., jul.—aug.—ban. 40—42 mm. Hernyója (32. tábla, 14. a. ábra) jun. és szept.—ben főleg nyár- (*Populus*-)féléken él, nyugalomban görbülten ül a fa levelén.

4. **Alni** L. (32. tábla, 15. b. ábra). Hazánkban igen szóróványosan májusban található. 40—43 mm. Hernyója (32. tábla, 15. a. ábra) aug.—szept.—ben főleg a mézgás égeren (*Alnus glutinosa*) él.

5. **strigosa** F. Felső szárnya hamuszínű, barnával vegyített, a belső szegélyen 3 fekete hosszanti sáv fut, a vesefolt sárgás; alsó szárnya fehéresszürke. Hazánk hegyes vidékein található, de ritkán apr.—jun., jul.—aug.—ban. 25—27 mm. Hernyója szőrös, zöld, hátán sárgaszélű széles barna sáv fut le, a 4. és 11. gyűrűn kis púp emelkedik; jun., aug.—szept.—ben főleg gyümölcsfákön és kökényen (*Prunus spinosa*) él.



6. *tridens* Schiff. (32. tábla, 16. ábra). Országszerte gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 37—40 mm. Hernyója hasonlít a következő fajéhoz, de a 4. gyűrűn levő kiemelkedés rövid, a 11. gyűrűn levő pedig hosszú szőrök merednek fel; máj.—jun., szept.—okt.-ben főleg a csere-galagonyán (*Crataegus Oxyacantha*) él.

7. *psi* L. (32. tábla, 17. b. ábra). Országszerte nem ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 38—42 mm. Hernyója (32. tábla, 17. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg gyümölcsfákon és kökényen (*Prunus spinosa*) él.

8. *cuspis* Hb. Hasonlít az előbbi két fajhoz, de felső szárnya kékes hamuszínű, alsó szárnya sűrűbb barna pikkelyezésű. Hazánkban csak hegyes vidékein található, ott is ritkán jun.—ban. 41—43 mm. Hernyója is hasonlít az előbbi fajkéhoz, de 4. gyűrűjén hosszú, fekete ecset emelkedik; aug.—szept.-ben csakis a mézgas égeren (*Alnus glutinosa*) él.

9. *Menyanthidis* Vw. Felső szárnya fehéres vagy kékesszürke, tövéből fekete hosszanti sáv indul ki; a két harántcsík fehéres, a körfolt fekete, belül világos, a vesefolt alig látható. Hazánkban igen ritka (Eperjes, Nagyg) jun.—ban. 36—37 mm. Hernyója szőrös, fekete, oldalán vörös sáv fut le; jul.—aug.-ban főleg a tőzeg áfonyán (*Vaccinium Oxycoccus*) él.

10. *auricoma* F. (32. tábla, 18. b. ábra). Országszerte meglehetősen ritka két ivadéknál, ápr.—máj.-ban és jul.—aug.-ban. 37—40 mm. Hernyója (32. tábla, 18. a. ábra) jun.—jul.-ban és aug.—szept.-ben főleg a kökényen (*Prunus spinosa*) él.

11. *Euphorbiae* F. Felső szárnya világosszürke, fekete behintéssel, a két páros harántsáv közül a belső fogazott, a körfolt kicsiny, a vesefolt elmosódott, alsó szárnya fehér (♂) vagy barnásszürke (♀). Országszerte nem ritka ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 35—38 mm. Olykor finomabb fekete behintésű, tora kissé sárgás: var. *Euphrasiae* Brahm. (Fiume). Hernyója szőrös, feketés, oldalán piros sáv fut le, 2. gyűrűjén nagy piros folt van; jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg fűtej- (*Euphorbia*-) féléken él.

12. *abscondita* Tr. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnyának csúcsa hegyesebb, sötétebb, egyforma szürke, igen elmosódott rajzolattal. Hazánkban igen ritka (Budapest) ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 29—30 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de a piros folt és a sáv hiányzik; jun., aug.—szept.-ben fűtejen (*Euphorbia*) él.

13. *Rumicis* L. (32. tábla, 19. b. ábra). Országszerte gyakori ápr.—jun., jul.—aug.-ban. 37—48 mm. Elvértve jóval sötétebb színű: ab. *Salicis* Curt. (Eperjes). Hernyója (32. tábla, 19. a. ábra) máj.—jun., aug.—szept.-ben főleg lórom- (*Rumex*-) féléken s egyéb apró növényeken él.

14. *Ligustri* F. (32. tábla, 20. ábra). Országszerte ritka ápr.—máj., jul.—aug.-ban. 36—40 mm. Hernyója gyéren szőrös, sárgászöld, sárgás hosszanti sávokkal; a vesszős fagyalon (*Ligustrum vulgare*) él.

## 2. nem. *Bryophila* Tr.

Kicsiny lepkék; felső szárnyuk széles, csúcsa csaknem derékszögű. Hernyójuk rövid szőrökkel ellátott szemölcsökkel borított; zuzmón él; nappal elrejtőzik.

1. *raptricula* Hb. (33. tábla, 1. b. ábra). Hazánkban főleg északibb részében található jul.—aug.-ban. 28—30 mm. Olykor többé-kevésbé barnásszínű: ab. *deceptricula* Hb.; ritkábban egészben sötétebb: ab. *carbonis* Fr. (Eperjes). Hernyója (33. tábla, 1. a. ábra) ápr.—máj.-ban zuzmókon él.

2. *fraudatricula* Hb. Felső szárnya vörösbe hajló feketésszürke, a két harántsáv világosabb színű, a belső szegélyen fekete hosszanti csík fut le; alsó szárnyának rojtja barnásszürke. Hazánkban főleg hegyes vidékein nem ritka jun.—jul.-ban. 27—28 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de oldalsávja megszakítás nélküli; ápr.—máj.-ban a fák zuzmóin él.

3. *receptricula* Hb. Felső szárnya palaszínű, a külső harántsáv egyenes lefutású, a belső szegélyen fekete hosszanti csík látható; alsó szárnyának rojtja fehéres. Országszerte meglehetősen gyakori jul.—aug.-ban. 24—25 mm. Hernyója szennyesfehér vagy sárgásszürke, hátán kör alakú sötétbarna foltokból álló sor van, melyet kisebb foltok sora kísér, oldalán pedig fekete vonal fut le; máj.—jun.-ban zuzmókon él.

4. *ravula* Hb. Felső szárnya sötétbarna, tövén, csúcsán és belső szegélyén fehéres; alsó szárnya világosszürke. Hazánkban eddig csak Pozsonyban és Kolozsvárott figyelték meg jun.—aug.-ban. 24—26 mm. Gyakrabban fordul elő a sötétebb var. *ereptricula* Tr., mely a szárny tövén és szegélyén vöröses. Hernyója kék, hátán fekete vonal fut le; ápr.—máj.-ban a sziklák zuzmóin él.

5. *Algae* F. (33. tábla, 2. ábra). Hazánk hegyes vidékein olykor jul.—aug.-ban nem ritka. 22—24 mm. Elvértve világosabb színű: ab. *mendacula* Hb. (Eperjes), vagy felső szárnya sárga foltokkal ékesített: ab. *calligrapha* Bkh. Hernyója szürke, oldalt kékes, hátán szürke sáv fut le; ápr.—jun.-ban a fák zuzmóin él.

6. *muralis* Forst. (33. tábla, 3. ábra). Hazánkban igen szóróványosan és ritkán lép fel jul.—aug.-ban. 28—30 mm. Hernyója zöld, hátán sötét sáv, oldalán fehér vonal fut le; ápr.—máj.-ban a sziklák zuzmóin él.

7. *perla* F. (33. tábla, 4. ábra). Hazánkban igen szóróványosan lép fel és mindenütt ritka; jul.—szept.-ben repül. 26—27 mm. Hernyója sötétkék,



hátán vörhenyes sáv, oldalán fehér vonal fut le ; ápr.—máj.-ban a sziklák zuzmóin él.

Európai fajok még: *pincti* Stgr. Spanyolország. — *Galatea* Mill. Franciaország.

### 3. nem. *Diphtera* Hb. (*Moma* Hb.)

A felső szárny szegélye kissé hajlított, épszelű ; az alsó szárny kerekített ; a tor rövid és széles, alig búbos.

1. *alpium* Osbeck. (*Orion* Esp. ; 33. tábla, 5. b. ábra). Csaknem országszerte található ápr.—jun.-ban. 35—37 mm. Hernyója (33. tábla, 5. a. ábra) jul.—aug.-ban a tölgy-(*Quercus*)-féléken él.

### 4. nem. *Trichosea* Grote. (*Diphtera* Hb.)

A tor rövid és széles, sűrűn szőrös ; a potrohon rövid szőrpamatok emelkednek.

1. *ludifica* L. (33. tábla, 6. ábra). Hazánkban igen szórványosan lép fel (Pécs, Selmeczbánya, Eperjes) máj.—jun.-ban. 42—44 mm. Hernyója szürkés-kék, szőrös, a 11. gyűrűn kiemelkedés van, hátán három sárga vonal fut le ; szept.—okt.-ben a vörös berkenyén (*Sorbus aucuparia*) él.

### 5. nem. *Panthea* Hb.

A tor sűrűn gyapjas, de nem búbos, szintúgy a potroh sem.

1. *coenobita* Esp. (33. tábla, 7. ábra). Hazánkban csak délibb tájain (Háromszék m., Fiume) található jun.—jul.-ban. 48—52 mm. Hernyója hosszú szőrökkel borított, a 4. és 11. gyűrűn szőrpamata van, oldalán vörhenyes sáv fut le ; aug.—szept.-ben a jegenyefenyőn (*Abies alba*) él.

## III. család. Agrotidae.

A felső szárny megnyújtott, széle felé kissé kiszélesedett, csúcsa hegyesen lekerekített ; az alsó szárny kerek. A szem csupasz ; a tor erőteljes, sima ; a potroh lapított, kiemelkedések nincsenek rajta. A lepke éjjel repül, nyugalomban vízszintesen tartja felső szárnyát, mely az alsót elfödi. A hernyó csupasz, vastag, hengeres, kitelelő. E népes családnak csak egy neme van.

### 1. nem. *Agrotis* O.

A) A ♂ csápja sörtealakú, kevéssé pillás ; fogója a végén szélesen s úgy van lemeteszve, hogy alsó és felső csúcsa csaknem derékszögűnek s egyforma hosszúnak látszik.

1. *strigula* Thnbg. Felső szárnya barnásvörös, az erek fehérek, köztük fekete hosszanti foltok van-

nak, a harántsáv kettős, fehér ; az alsó szárny barnásszürke. Hazánk felvidékén (Csorbató, Tátrafüred, Eperjes) jul.-ban található ; ritka. 30—31 mm. Hernyója halvány- vagy barnásvörös, hátán barna és sárga pettyek vannak ; máj.—jun.-ban a hamvas hangán (*Erica cinerea*) él.

B) A ♂ fogójának felső csúcsa tüskeszerűen kiáll, az alsó kerekített, csápjának fésűs fogai a csúcs felé fokozatosan rövidülnek.

2. *molothina* Esp. Felső szárnya kékbe hajló feketésszürke, tövéből fekete vonal indul ki, a 3 folt hamuszínű ; alsó szárnya fehér. 37—38 mm. Hazánkban jun.-ban csak Budapesten figyelték meg ; igen ritka.

C) A ♂ fogójának felső csúcsa tüskében végződik, az alsó derékszögű ; csápja pillás vagy fésűs.

3. *polygona* F. Felső szárnya sötét ibolyásszürke, az elülső szegélyen megvastagodott harántsávokkal, a kör- és vesefolt nagy, a tér közöttük fekete ; alsó szárnya világosszürke. Hazánk igen kevés pontján figyelték meg jun.—jul.-ban. 34—36 mm. Hernyója zöld, oldalán fehérszelű sötétzöld sáv fut le ; ápr.—máj.-ban lórom-(*Rumex*-), lóhere-(*Trifolium*-) és keserűfű-(*Polygonum*-)féléken él.

4. *signum* F. (33. tábla, 8. ábra). Hazánkban főleg hegyes vidékein jun.—jul.-ban található ; ritka. 36—38 mm. Hernyója halvány rézsínű, hátán három világosabb vonal fut le ; márcz.—ápr.-ban az iszalag bércezen (*Clematis Vitalba*), ostormén bangitán (*Viburnum Lantana*), kerti labodán (*Atriplex hortense*), zanoón (*Cytisus*) stb. él.

D) A ♂ fogójának felső oldalán hosszú-, az alsón rövidebb tüske van ; csápja röviden pillás.

5. *janthina* Esp. (33. tábla, 9. ábra). Országszerte, de kevés helyen jun.—jul.-ban található, ritka. 42—44 mm. Hernyója vörösszürke, hátán és oldalán világosabb csik fut le, köztük fekete, ferde ékalakú foltok vannak ; márcz.—máj.-ban a foltos kontyvirágon (*Arum maculatum*), az orvosi kankalinton (*Primula officinalis* ; 33. tábla, 4. ábra) és madárhúron (*Cerastium*) él.

E) A ♂ fogója egyszerű, nyulánk tüske ; csápja többnyire röviden pillás ; a tor a legtöbb esetben szőrös.

6. *linogrisea* Schiff. (33. tábla, 10. ábra). Országszerte, de kevés helyen jun.—jul.-ban található. 40—42 mm. Hernyója barna, hátán sötét, e mellett pedig fehér vonal fut le ; márcz.—ápr.-ban kankalinton (*Primula*), madárhúron (*Cerastium*), ibolyán (*Viola*) és oroszlánfagon (*Leontodon Taraxaci* ; 33. tábla, C. ábra) él.

7. *fimbria* L. (33. tábla, 11. b. ábra). Országszerte gyakori jun.—aug.-ban. 52—54 mm. Hernyója (33. tábla, 11. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg kankalinton (*Primula*-) és lórom-(*Rumex*-)féléken él.



8. *interjecta* Hb. Felső szárnya világos sárgásbarna, foltjai homályosak; alsó szárnya élénk okkersárga, széles fekete szegélylyel, közepén fekete petty van. Hazánkban csak Fiume környékén figyelték meg jul.-ban. 37—38 mm. Hernyója szürkessárga, hátán három fehér vonal, oldalán feketésbarna sáv fut le; márcz.—ápr.-ban fű-féléken él.

9. *augur* F. (33. tábla, 12. b. ábra). Ország-szerte, kivált a felvidéken nem ritka máj.—jul.-ban. 44—46 mm. Hernyója (33. tábla, 12. a. ábra) a piros árva-csalánon (*Lamium purpureum*; 33. tábla, B. ábra) s egyéb apró növényeken él.

10. *obscura* Brahm. (33. tábla, 13. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—jul.-ban. 45—47 mm. Hernyója barna, sötét ferde vonalakkal; márcz.—máj.-ban apró növényeken él.

11. *pronuba* L. (33. tábla, 14. b. ábra). Sokszor a tora és szárnya egyszínű: var. *innuba* Tr.; ritkán az alsó szárny középső pontja eltűnik: ab. *Hoegei* H. S. (Eperjes). Ország-szerte gyakori jun.—aug.-ban. Hernyója (33. tábla, 14. a. ábra) márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

12. *orbona* Hufn. (33. tábla, 15. ábra). Ország-szerte nem ritka jun.—aug.-ban. 43—44 mm. Olykor a felső szárny sötétebb színű: ab. *subseque* Hb. (Budapest, Sopron). Hernyója barnásszürke, hátán három finom fehéres vonal, oldalán vörösszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg kankalin-(*Primula*-) féléken él.

13. *comes* Hb. (33. tábla, 16. b. ábra). Ország-szerte meglehetősen gyakori jun.—aug.-ban. 44—46 mm. Néha világosabb, egyszínű: ab. *adseque* Tr., vagy erősebb rajzú: ab. *proseque* Tr. (mindkettőt Budapest és Pozsony környékén találták). Hernyója (33. tábla, 16. a. ábra) ápr.—máj.-ban lórom-(*Rumex*-) és kankalin-(*Primula*-)féléken él.

14. *castanea* Esp. var. *neglecta* Hb. Felső szárnya szürke vagy barnásszürke, homályos rajzolatokkal, a vesefolt a belső szegély felé feketés. Hazánkban igen kevés helyen (Budapest, Pécs, Sopron, Nagyág) jul.—aug.-ban fordul elő. 38—40 mm. A pirosasbarna törzsalak csak északi országokban fordul elő. Hernyója barnás, okkersárga vagy zöld, hátán három halvány vonal, oldalán fehéres sáv fut le; hangán (*Erica*), áfonyán (*Vaccinium*) és seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

F) A ♂ fogója a végén letompított, belső oldalán karéjszerű fog van; csápja többnyire pillás.

15. *hyperborea* Zett. Felső szárnya ibolyásszürke, a körfolt világosszürke. Hazánkban rendkívül ritka (*Prasiva*, Branyiszko); jul.-ban található. 38—41 mm. Néha a felső szárny vörösszürke, a körfolt piros, a vesefolt barnáspiros, a tér közöttük feketés: var. *carnica* Hering (Zólyom m.). Hernyója vörösszürke, hátán fehér-, alatta világos vonal fut le; máj.—jun.-ban a fehér áfonyán (*Vaccinium Myrtillus*) él.

16. *collina* B. Felső szárnya pirosasbarna, a sárgás kör- és vesefolt fekete alapon áll, a töből fekete sugár indul ki, a hullámos vonal erősen csipkés. Hazánkban igen szóróványosan jul.-ban fordul elő (M.-Tátra,<sup>1</sup> Szolnok-Doboka és Háromszék m.). 33—34 mm. Hernyója feketésszürke vagy meggyszínű, sárgás ékszerű rajzokkal; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

17. *triangulum* Hufn. (33. tábla, 17. ábra). Ország-szerte nem ritka jun.—jul.-ban. 44—46 mm. Hernyója világosszürke, hátán három fehéres vonal, oldalán vörösszürke sáv fut le, az utóbbi fölött feketés rézsutos vonalak futnak; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

18. *baja* F. (33. tábla, 18. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka jun.—aug.-ban. 40—43 mm. Hernyója hússzínű vagy okkersárga, hátán három fehéres vonal, oldalán szürke sáv fut le, az utóbbi fölött fekete foltok vannak; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

19. *speciosa* Hb. Felső szárnya sárgás hamuszínű, fekete behintéssel; a kör- és vesefolt barnás, a csapfolt kicsiny, a hullámvonal csaknem egyenes. Hazánkban eddig csak Kolozs- és Szebenmegyében találták. 42—44 mm. Hernyója szennyes világoszöld, hátán három fehéreszöld vonal, oldalán félig sárgás, félig barnászöld sáv fut le; ápr.—máj.-ban aranyos istápfűvön (*Solidago virgaurea*) és hölgymálon (*Hieracium*) él.

20. *candelarum* Stgr. Felső szárnya hamuszínű, pirossal vegyített, a harántos fekete csikok olykor igen homályosak és az elülső szegélyen levő fekete foltokból indulnak ki. A harántcsikok olykor igen erősek: var. *signata* Stgr. Hazánkban néhány hegyes vidéken jun.—jul.-ban fordul elő nagy ritkaságképpen. 39—41 mm. Hernyója feketésbarna, hátán két világosabb vonal fut le, a melyeken ékforma fekete foltok sorakoznak; márcz.—ápr.-ban főleg az aranyos istápfűvön (*Solidago virgaurea*), a közönséges aggófűvön (*Senecio vulgaris*) és a sóska lóromon (*Rumex acetosa*) él.

21. *C nigrum* L. (33. tábla, 19. ábra). Ország-szerte gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 39—41 mm. Hernyója hamuszínű, hátán rézsutos fekete foltok vannak, oldalán sárgás sáv fut le; márcz.—ápr., jun.—jul.-ban oroszlánfagon (*Leontodon*), kankalinon (*Primula*), ördögsemen (*Scabiosa*) stb. él.

22. *ditrapezium* Bkh. (33. tábla, 20. ábra). Hazánkban főleg hegyes vidékeken található jul.—aug.-ban. 38—40 mm. Hernyója ibolyásbarna, hátán fekete szögfoltok vannak; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

23. *stigmatica* Hb. Felső szárnya ibolyásbarna, a nagy kör- és vesefolt között négyszögletű-, a körfolt előtt háromszögű feketésbarna folt van, a hullámvonal erősen ívelt. Hazánkban főleg hegyes vidékein



jul.—aug.-ban fordul elő, de ritka. 39—40 mm. Hernyója halvány meggyszínű, hátán fekete szögfoltok vannak, oldalán fehér vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

24. *xanthographa* F. Felső szárnya vörösesbarna, a körfolt sárgásfehér keretű, a vesefolt az elülső és belső szegély felé fekete, az egyszerű fekete harántcsíkok erősen fogazottak; színe gyakran szürke: var. *cohaesa* H. S. Országszerte, de eddig kevés helyen találták jun.—aug.-ban. 33—35 mm. Hernyója szürke, hátán három fehéres vonal, oldalán sötétbarna sáv fut le; ápr.—máj.-ban kankalinton (Primula), lóherén (Trifolium) stb. él.

25. *umbrosa* Hb. Felső szárnya rézszerű, az erek sötétebbek, a harántsávok egyszerűek, a hullámvonal rozsdaszínű. Hazánkban aug.—szept.-ben igen szórványosan és ritkán lép fel. 37—38 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán három világosabb vonal, oldalán sötétbarna sáv fut le; márcz.—ápr.-ban füveken él.

G) A ♂ fogója olyan, mint az előbbi csoportnál, de belső oldalán nincsen fog; csápja többnyire fűrészes.

26. *Rubi* View. Felső szárnya ibolyás vörösesbarna, a kör- és vesefolt közt két sötétebb színű kettős harántsáv van, a hátsó nem fogazott, a hullámvonalnak a szegély felé sötét árnyéka van. Hazánk hegyes vidékein helyenkint jul.—aug.-ban nem ritka. 30—31 mm. Hernyója füstösbarna, hátán három világosabb vonal, oldalán széles világosbarna sáv fut le; ápr.—máj.-ban az útifüvön (Plantago) és különböző füveken él.

27. *florida* Schmidt. Az előbbi fajhoz igen hasonlít de nagyobb s élénkebb színű. Hazánkban igen ritkán (Eperjes) júliusban található. 34—35 mm. Hernyója kávészínű, hátán három, oldalán két fehéres vonal fut le; márcz.—ápr.-ban főleg a mocsári gólyahíren (Caltha palustris) él.

28. *Dahlia* Hb. Az előbbi fajhoz igen hasonlít, de sötétebb (rozsdásbarna), a hátsó harántsáv fogas, a kevésbé hajlott hullámvonal befelé vöröses, kifelé sötétszélű. Hazánkban igen ritkán (M.-Tátra, Hunyad m.) jul.-ban található. 34—35 mm. Hernyója olyan, mint az előbbi; ápr.—máj.-ban a lándzsás útifüvön (Plantago lanceolata), lóromon (Rumex), oroszlánfagon (Leontodon) stb. él.

29. *brunnea* F. (33. tábla, 21. ábra). Hazánk hegyes vidékein található, helyenkint nem ritka jun.—aug.-ban. 38—40 mm. Hernyója kávészínű, hátán három világos vonal, oldalán fehéresszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban a közönséges sásharaszton (Pteridium aquilinum), áfonyán (Vaccinium) stb. él.

30. *Primulae* Esp. (*festiva* Hb.; 33. tábla, 22. ábra). Hazánkban igen szórványosan és ritkán lép fel jul.—aug.-ban. 39—41 mm. Hernyója pirosasbarna, hátán három sárgás vonal, oldalán vörösszürke sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg kankalinton (Primula) él.

31. *depuncta* L. Felső szárnya sárgásbarna, ibolyásszürkével kevert, az erek fehérek, a kör- és vesefolt fehéresszélű, a tövön két, a külső harántsávon három fekete folt van. Hazánk legnagyobb részén, de még eddig kevés pontján figyelték meg jul.—aug.-ban. 89—41 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán sötét foltok sora, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg kankalinton (Primula), ibolyán (Viola) és csalánon (Urtica) él.

32. *margaritacea* Vill. Felső szárnya világos hamuszínű, a kör- és vesefolt közt kicsiny, fekete, négy-szögű folt van, a hullámvonal az elülső szegélyen széles, fekete. Hazánkban aug.—szept.-ben igen ritka (Budapest, Temesvár). 31—33 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán három fehér vonal, oldalán vöröses sáv fut le; márcz.—ápr.-ban főleg a közönséges galajon (Galium Mollugo), hölgymálon (Hieracium) és útilapun (Plantago) él.

33. *multangula* Hb. (33. tábla, 24. ábra). Még eddig hazánk igen kevés pontján figyelték meg jun.—jul.-ban. 31—33 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán három fehér vonal, oldalán fehéres sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg a közönséges galajon (Galium Mollugo) él.

34. *rectangula* F. Felső szárnya ibolyásbarna, a sárgaszélű kör- és vesefolt közt négyszögletes fekete foltja van, a sárgaszélű csapfolt alapja fekete. Hazánkban főleg délibb tájain található. 28—30 mm. Hernyója szürke, hátán sárgával megszakított sötét sáv és mellette 1—1 sárgás vonal fut le; ápr.—máj.-ban főleg mécsvirágon (Lychnis) él.

35. *cuprea* Hb. (33. tábla, 25. ábra). Hazánkban igen ritka (Budapest, Eperjes, Kolozs- és Hunyad m.) aug.—szept.-ben. 35—36 mm. Hernyója barna, hátán homályos fehéres vonal, oldalán szürkésbarna sáv fut le; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

36. *plecta* L. (33. tábla, 27. ábra). Országszerte található két ivadékbán, helyenkint máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben gyakori. 29—31 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán három pirosas vonal, oldalán sárga sáv fut le; márcz.—ápr., jun.—jul.-ban galajon (Galium) s egyéb apró növényeken él.

37. *musia* Hb. Felső szárnya ibolyásbarna, elülső szegélye széles téren fehéressárga, tövéből fekete hosszanti sáv indul ki. Hazánkban jul.-ban igen ritka (Hunyad m., Mehádia). 94—96 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötét vonal, oldalán sötétzöld sáv fut le; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

38. *flammatra* F. Felső szárnya vörösszürke, elülső szegélye széles téren világosabb színű, a körfoltból a tő felé, s a többől fekete sugár indul ki. Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg jun.—jul.-ban. 41—42 mm. Hernyója zöld, oldalán sárgás sáv fut le; márcz.—ápr.-ban főleg az erdei szamóczán (Fragaria vesca) és oroszlánfagon (Leontodon Taraxaci) él.

39. *candelisequa* Hb. Felső szárnya világos hamuszínű, tövéből fekete sugár indul ki, s ugyanolyan



ered a körfoltból is, mely csaknem a szegélyig ér. Hazánkban jul.-ban rendkívül ritka (Budapest). 41—42 mm. Hernyója barnásszürke, hátán és oldalán sötét sáv fut le; máj.—jul.-ban a puha hangyabogácson (*Jurinea mollis*) él.

40. *simulans* *Hufn.* (34. tábla, 1. ábra). Ország-szerte meglehetősen gyakori máj.—jul.-ban. 41—43 mm. Hernyója halvány barnásszürke; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

41. *fugax* *Tr.* Felső szárnya hamuszínű, agyagsárgával kevert, fekete behintésű; a harántsávok gyakran alig láthatók, a fehéres hullámvonal fogas, a szegélyen fekete pontok vannak. Hazánk legnagyobb részében található, helyenkint jun.—aug.-ban gyakori. 38—41 mm. Hernyója szürkés, hátán kettős sötét vonal fut le; ápr.—máj.-ban főleg fűtej- (*Euphorbia*-) féléken él. Ölykor kártékony.

42. *lucipeta* *F.* Felső szárnya kékesszürke, agyagsárgával kevert, a kör- és vesefolt szegélye s a hullámvonal agyagszínű. Hazánk legnagyobb részében jun.—aug.-ban található, de mindenütt ritka. 46—51 mm. Hernyója szürkészöld, pontszerű fekete szemölcsökkel borított; ápr.—máj.-ban a lókörmű martilapun (*Tussilago Farfara*), közönséges acsalapun (*Petasites hybridus*) és fűtej- (*Euphorbia*-) féléken él.

43. *birivia* *Hb.* Felső szárnya kékesszürke; a kör- és vesefolt, valamint a hullámvonal világosabb színű, a harántcsíkok sárgásfehérek. Hazánkban aug.-ban fordul elő, de igen ritka (Szliács, Szádellő, Mehádia, Vöröstorony-szoros). 35—37 mm.

44. *renigera* *Hb.* Hasonlít a *forcipula*-hoz, de nagyobb, a vesefolt igen feltűnő, az elülső szegély széles téren agyagszínű, barna behintésű; fonákja szürkésbarna. Hazánkban jul.-ban található, de igen ritka. 28—30 mm.

45. *grisescens* *Tr.* Felső szárnya hamuszínű, a két harántsáv egyszerű, fogas; az elmosódott kör- és vesefolt közt fekete petty van. Eddig hazánkban csak néhány havasán figyelték meg jul.—aug.-ban, de ritkán. 29—36 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán feketés vonal fut le, mellette minden gyűrűn négy fekete pont van; aug.—szept.-ben az oroszlánfagon (*Leontodon*) él.

46. *latens* *Hb.* Felső szárnya halványszürke, a kettős harántsávok fogazottak, a kör- és vesefolt, valamint a hullámvonal homályos. Hazánkban jul.-ban igen szórványosan és ritkán lép fel. 32—33 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán három világosabb színű, oldalán egy fekete vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

47. *cos* *Hb.* Felső szárnya barnásszürke, a kör- és vesefolt, valamint a két páros harántsáv és a hullámvonal homályos. Hazánkban ritka, eddig aug.-ban csak Hunyad- és Krassó-Szörénymegyében figyelték meg. 34—35 mm.

48. *fimbriola* *Esp.* Felső szárnya sárgásszürke, a szegélytérén barnásszürke, a kör- és vesefolt közt fekete petty van, a hullámvonal sárgás. Hazánkban csak Pécssett és Budapesten figyelték meg, az utóbbi helyen olykor jun.—jul.-ban gyakori. 24—27 mm. Hernyója barnásszürke, hátán három világosabb vonal fut le; márcz.—ápr.-ban eleinte a leánykökörcsin (*Anemone grandis*) és a kikeleti hóvirág (*Galanthus nivalis*) virágjában él, azután apró növényekre tér át.

49. *forcipula* *Hb.* Felső szárnya barnás hamuszínű, tövéből fekete sugár indul ki, a kör- és vesefolt közt fekete petty van; ezek, valamint a csapfoltok finom fekete keretűek, a harántsávok homályosak. Hazánk több részén, de kevés pontján jun.—jul.-ban figyelték meg eddig. 32—34 mm. Hernyója szennyesbarna, oldalán világos vonal fut le; márcz.—máj.-ban a lóromon (*Rumex*) és az ágas hőlén (*Anthericum ramosum*) él.

50. *signifera* *F.* Felső szárnya barnás hamuszínű, tövéből fekete sugár indul ki, a kör- és vesefolt közt a szegélyig érő fekete sáv van. Hazánk kevés pontján jun.—jul.-ban fordul elő. 31—33 mm. Hernyója barnászöld, hátán és oldalán 1—1 fekete vonal fut; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

51. *puta* *Hb.* Felső szárnya vörösszürke, tő felől feketés, a körfolt megnyújtott, a csapfolt igen apró. Hazánkban eddig jun.-ban csak Fiume környékén figyelték meg. 36—38 mm. Hernyója zöld, hátán két barnászöld sáv fut le; ápr.-ban apró növényeken él.

52. *putris* *L.* (34. tábla, 2. ábra). Ország-szerte gyakori ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 29—31 mm. Hernyója rézsínű, hátán fekete ékalakú foltok vannak; márcz.—ápr.-ban főleg galajon (*Galium*) és útilapun (*Plantago*) él.

53. *cinerea* *Hb.* Felső szárnya vörösszürke (♂), vagy feketésbarna (♀), az egyszerű finom fekete harántsávok fogazottak, a körfolt keskeny, sötét, a vese- és lóborfolt hiányzik. Ország-szerte máj.—jun.-ban nem ritka. 36—37 mm. Hernyója zöldesbarna, hátán három sötét vonal fut le; márcz.—ápr.-ban főleg a sóska lóromon (*Rumex acetosa*) él.

54. *exclamationis* *L.* (34. tábla, 3. b. ábra). Ország-szerte gyakori, helyenkint két ivadékból, máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 39—41 mm. Hernyója (34. tábla, 3. a. ábra) márcz.—ápr.-ban füveken él.

55. *recussa* *Hb.* (*transylvanica* *H. S.*). Feketés ibolyásszürke, a többi feketés sugár indul ki, a fehéres kör- és vesefolt fekete lóborban foglal helyet, a csapfolt fekete keretű. Eddig jul.-ban hazánkban csak felvidéken (Gölniczbánya, Eperjes) és Erdélyben találták. 28—29 mm. Hernyója sárgásbarna, oldalán szürke szemölcsökkel borított; májusig füvek gyökerén él.

56. *nigricans* *L.* Felső szárnya vörösesfekete, a többi fekete sugár indul ki, a kör-, vese- és csapfolt fekete keretű, a két harántsáv homályos. Ország-



szerte nem ritka két ivadékbán, jun.—jul., aug.—szept.—ben. 36—37 mm. Olykor világosabb vöröses színű: var. *rubricans* Esp. (Pécs, Nagyszében). Hernyója barna, oldalán világosabb csipkés sáv fut le; márcz.—ápr.—ban és jul.—ban apró növényeken él.

57. *Tritici* L. (34. tábla, 4. ábra). Hazánk nagy részében nem ritka két ivadékbán jun.—jul.—ban és aug.—szept.—ben. 35—37 mm. Igen változó színben, rajzban; olykor sárgásbarna, harántsávok nélkül, de fekete lobarfolttal, s a csapfolt is fekete: var. *aquilina* Hb.; néha nagyobb, sötétebb, egyszínű: var. *eruta* Hb. (Budapest). Hernyója barnásszürke, hátán világosabb vonalak futnak le; márcz.—ápr.—ban apró növényeken él, s némely évben nagy kárt tesz a gabonában és szőlőben.

58. *distinguenda* Ld. Igen hasonlít a *Tritici*-hez, felső szárnya azonban fehéresszürke, az elülső szegély széles területen feketés, rajzolata igen éles, a hullámvonalon néhány hegyes nyílfolt van. Hazánkban csak homokos talajon fordul elő (Budapest, P.-Peszér, Szeged) aug.—szept.—ben. 33—34 mm.

59. *vitta* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, elülső szegélye azonban széles területen fehéres, rajzolata határozottabb. Hazánkban kevés helyen (Budapest, Pozsony, Nagyág) aug.—szept.—ben található, ritka. 34—35 mm. Hernyója szennyesbarna, hátán sötét vonal fut le, feje és nyakpaizsa barna; ápr.—ban különböző fűvek gyökerén él.

60. *obelisca* Hb. Felső szárnya ibolyásvöröses, vagy sárgásbarna, tövéből fekete sugár indul ki, a három folt feketekeretű. Országsszerte gyakori jun.—szept.—ben. 36—37 mm. Gyakran csaknem egyszínű, rajztalan: ab. *ruris* Hb., vagy nagyobb, világosabb színű: var. *Villiersii* Gn. Hernyója barnásszürke, hátán három világosabb vonal, oldalán szürke sáv fut le; máj.—jun.—ban apró növényeken él.

61. *hastifera* Donz. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, elülső szegélyén azonban csaknem a csúcsig széles fehéres sáv húzódik. Hazánkban jul.—ban csupán Kolozsmegye havasain figyelték meg. 39—40 mm.

62. *multifida* Ld. Felső szárnya barna, elülső szegélye fehér, a kör- és vesefolt sárgásfehér, az erek kékesfehérek, a szegélyszáv sötét, fogazott, alsó szárnya fehéres. Hazánkban szept.—ben rendkívül ritka (Budapest). 30—32. mm.

63. *ypsilon* Rott. (34. tábla, 5. ábra). Országsszerte gyakori jun.—aug.—ban. 57—60 mm. Hernyója egyszínű szürkésbarna, hasa zöldes, ápr.—máj.—ban fűveken él.

64. *segetum* Schiff. Vetési bagoly pille. (34. tábla, 6. ábra ♀). Országsszerte közönséges máj.—szept.—ben. 40—44 mm. Gyakran fehéres-vagy sárgásszürke színű: var. *pallida* Stgr. Hernyója sötét szürkésbarna, hátán három sötétebb vonal fut le; ápr.—máj.—ban fűveken él. Olykor a gabona-vetésekben nagy kárt tesz.

65. *corticea* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, felső szárnya azonban rövidebb, ibolyásbarna. Országsszerte található jun.—aug.—ban. 35—37 mm. Hernyója szennyes szürkésbarna, hátán világosabb vonal, oldalán feketés sáv fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

66. *trux* Hb. Felső szárnya barnássárga vagy szürkésbarna, a szegélyen sötétebb, a harántsávok sötét pettyekből indulnak ki. Hazánkban eddig aug.—ban csak Nagyágon figyelték meg. 37—42 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán finom sárgás vonal, alatta homályos barnás vonal fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

67. *saucia* Hb. Felső szárnya pirossal kevert szürkésbarna, rajzolata homályos; az alsó szárny tiszta fehér. Olykor sárgásbarna: ab. *margaritosa* Hw. Országsszerte többé-kevésbé ritka jul.—szept.—ben. 46—48 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán sötét foltok sora, oldalán világosszürke sáv fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

68. *conspicua* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz; a hullámvonal azonban tompa W alakú. Hazánkban csak Monoron figyelték meg jul.—ban. 44—45 mm.

69. *crassa* Hb. Felső szárnya szürkésbarna, kettős harántsávokkal, a hullámvonal széles, fehér, csipkés, a három foltnak fekete kerete van. Hazánk legnagyobb részében aug.—ban található, de ritka. 42—44 mm. Elvértve tarkább, a ♂ csápja hosszabb, fésűs: var. *lata* Tr. (P.-Peszér). Hernyója szennyes barna, hátán kettős fekete vonal fut le; ápr.—máj.—ban fűvek gyökerén él.

70. *vestigialis* Rott. (34. tábla, 7. ábra). Hazánkban főleg az Alföld homokos tájain, helyenkint aug.—szept.—ben gyakori. 34—36 mm. Hernyója hamuszínű, hátán finom fekete kettős vonal, oldalán két fehéres vonal fut le; ápr.—máj.—ban fűvek gyökerén él.

71. *praecox* L. (34. tábla, 8. ábra). Hazánk nagyobb részében, de kevés pontján található, helyenkint gyakori jun.—szept.—ben. 44—46 mm. Hernyója világosszürke, hátán és oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.—ban főleg fűtej- (Euphorbia-) féléken, terjőke kigyósziszen (Echium vulgare) és orvosi atracszélón (Anchusa officinalis) él.

72. *prasina* F. (34. tábla, 9. ábra). Hazánk hegyes vidékein helyenkint jun.—jul.—ban nem ritka. 45—47 mm. Hernyója világosszürke, hátán három világosabb vonal fut le, közöttük feketés foltok vannak; ápr.—máj.—ban kankalinon (Primula) s egyéb apró növényeken él.

73. *occulta* L. (34. tábla, 10. b. ábra). Hazánkban igen ritka (M.-Tátra, Poprád, Eperjes) jun.—aug.—ban. 61—64 mm. Hernyója (34. tábla, 10. a. ábra) ápr.—máj.—ban főleg a fekete áfonyán (Vaccinium Myrtillus), hamvas szederen (Rubus caesius) és fűzikén (Chamaenerium) él.



Európai fajok még: *sobrina* Gn. Közép-Európa. — *punicea* Hb. Németország stb. — *crythrina* Rbr. Franciaország stb. — *glareosa* Esp. (33. tábla, 23. ábra) Németország stb. — *ocellina* Hb. (33. tábla 26. ábra) és *alpestris* B. Alpesek stb. — *leucogaster* Frr. Dalmácia stb. — *lucerna* L. és *helvetina* B. Alpesek stb. — *decora* Hb. Ausztria stb. — *culminicola* Stgr. és *simplicia* H. G. Alpesek stb. — *melanura* Koll. Dalmácia. — *cursoria* Hufn. Közép-Európa. — *fatidica* Hb. Alpesek stb.

#### IV. család. Hadenidae.

A ♂ csápja többnyire nem fogazott vagy fűrészes; a tor ívelt, sok esetben búbos; a búbok hosszukban ketté vannak osztva; a potroh legtöbbször ívelt, búbos vagy szőrös; a felső szárnytő felül széles, épszelű; a bagolyrajzolat többnyire feltűnő; az alsó szárny széles. A hernyó csupasz, 16-lábú, nappal elrejtőzik, legtöbbje kitelel.

##### 1. nem. *Charaeas* Stph.

A ♂ csápja fésűs, a szem szőrös; a felső szárny rövid és széles, csúcsa lekerekített, épszelű; a csapolt rendkívül hosszú, világos színű.

1. *graminis* L. (34. tábla, 11. ábra). Hazánk legtöbb részében jun.—jul.-ban nem ritka. 31—33 mm. Hernyója szürke, hátán 3 világos vonal fut le; máj.—jun.-ban füveken él. Olykor kártékony.

##### 2. nem. *Epineuronia* Rbl. (*Neuronia* Hb.)

A ♂ csápja fésűs; a szem szőrös; a felső szárny csúcsa lemetsett; a kör- és vesefolt világos keretű; az alsó szárny rövid. A hernyó hengeres, fénylő, paizsa csontszerű.

1. *popularis* F. (34. tábla, 12. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori jul.—szept.-ben. 41—43 mm. Hernyója sötétbarna, hátán világosszürke sáv fut le; máj.—jun.-ban a tarackbúza (*Triticum repens*) gyökerén él. Kártékony.

2. *cespitis* F. Felső szárnya feketésbarna, rozdszínű harántcsíkokkal, a foltok kerete s a hullámvonal sárgás. Hazánk legtöbb részében aug.—szept.-ben nem ritka. 38—40 mm. Néha világosabb színű, szürke: ab. *ferruginea* Höfn. (Gölniczbánya). Hernyója sötétbarna, hátán 3-, oldalán 1 fehér sáv fut le; jun.—jul.-ban füveken él.

##### 3. nem. *Mamestra* Hb.

A szem szőrös; a felső szárny meglehetősen széles, széle hullámos, csúcsa kissé letompított; az alsó szárny lekerekített. A hernyó csupasz, hengeres, az utolsó gyűrű kidomborodó.

A) A ♂ csápja végig hosszú és vékony fésűs-fogas, fogója fölül kerekített, alul karéjos.

1. *leucophaea* View. (34. tábla, 13. b. ábra). Országsszerte nem ritka máj.—jul.-ban. 41—43 mm. Hernyója (34. tábla, 13. a. ábra) márcz.—ápr.-ban apró növényeken és füveken, pl. az egynyári perjén (*Poa annua*; 34. tábla, A. ábra) él.

B) A ♂ fogója körülbelül olyan, mint az előbbieknél, alul azonban finom tüske áll ki.

a) A ♂ csápja pillás fűrészfogú.

2. *serratilinea* Tr. Felső szárnya fehéresszürke, a vesefoltban két fehér pont van, a hullámvonal fehéres. csipkés. Hazánkban rendkívül ritkán jul.-ban található. 37—39 mm. Hernyója szürke, feje sötétzsinű, márcz.—ápr.-ban füveken él.

b) A ♂ csápján a fűrészfogak ecetszerűen pillásak.

3. *advena* F. (34. tábla, 14. ábra). Hazánk több részében jun.—jul.-ban található, de mindenütt ritka. 53—55 mm. Hernyója barnásszürke; ápr.—máj.-ban lóromon (*Rumex*), áfonyán (*Vaccinium*) stb. él.

4. *tincta* Brahm. (34. tábla, 15. ábra). Hazánk hegyes vidékein jun.—jul.-ban nem ritka. 57—59 mm. Hernyója okkersárga vagy vörösesbarna, sötét foltokkal; ápr.—máj.-ban áfonyán (*Vaccinium*) és tövises igliczen (*Ononis spinosa*) él.

c) A ♂ csápja síma, sörteszerű, rövid pillás, minden ízén 2—2 sörte foglal helyet.

5. *nebulosa* Hufn. (34. tábla, 16. b. ábra). Országsszerte nem ritka máj.—jul.-ban. 50—53 mm. Hernyója (34. tábla, 16. a. ábra) ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

C) A ♂ fogója befelé hajló tüskében végződik, csápja olyan, mint *B. c*-nél.

6. *contigua* Vill. (34. tábla, 17. ábra). Máj.—jul.-ban országsszerte található, helyenkint nem ritka. 38—41 mm. Hernyója sárgászöld, hátán vörös vonal s oldalán világos sáv fut le; ápr.—máj.-ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*), rekettyén (*Genista*) s áfonyán (*Vaccinium*) él.

7. *thalassina* Rott. (35. tábla, 1. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun.-ban. 42—44 mm. Felső szárnya olykor csaknem egyszínű vöröses: ab. *achates* Hb. (Orsova). Hernyója sárgásszürke vagy zöld, hátán feketés, illetőleg piros foltokkal, oldalán fehéresszürke sáv fut le; szept.—okt.-ben a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*), sóska borbolyán (*Berberis vulgaris*) és hamvas szederen (*Rubus caesius*) él.

8. *dissimilis* Knoch. (35. tábla, 2. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori 2 ivadékból máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 42—44 mm. Hernyója sárgászöld vagy hússzínű, hátán három aczélikék vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.—jul.-ban és szept.—okt.-ben a libatopon (*Chenopodium*), lóromon (*Rumex*) stb. él.

D) A ♂ fogója karéjjá szélesedett ki, felső oldalán mélyen kimetszett, miáltal két fölfelé álló fog keletkezett; csápja olyan, mint *B. b*-nél.



9. *Pisi* L. (34. tábla, 18. b. ábra). Országsszerte található, helyenként máj.—jul.-ban gyakori. 28—30 mm. Hernyója (34. tábla, 18. a. ábra) jul.—szept.-ben főleg a veteményborsón (*Pisum sativum*), lóromon (*Rumex*) és a réti ledneken (*Lathyrus pratensis*; 34. tábla, D. ábra) él.

E.) A ♂ fogója alapján keskeny, végén karéjszerűen kiszélesedett.

10. *Brassicæ* L. (34. tábla, 19. b. ábra). Országsszerte gyakori két ivadékból máj.—jun.-ban és jul.—aug.—ban. 42—44 mm. Hernyója (34. tábla, 19. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg a főzelékkáposztán (*Brassica oleracea*; 34. tábla, B. ábra) él.

11. *Leineri* Frr. (51. tábla, 12. ábra). Felső szárnya sárgásbarna, fehér csipkés hullámvonallal, a kör- és a vesefolt fehér keretű. Kizárólag hazai faj; eddig jun.—ban csak Budapesten és P.-Peszéren figyelték meg. 34—35 mm. Hernyója vörösseszlörke, hátán 3 világos vonal fut le; jul.—aug.-ban az ürömmön (*Artemisia*) él.

12. *implexa* Hb. Felső szárnya barna, a középső szegélytér sötétebb, a kör- és vesefolt kerete, a középteret közbefogó harántcsíkok, a csipkés hullámvonal s az egyenes szegélyvonal fehéressárgák. Hazánk homokos területein (Monor, Csepel, Peszér, Kalocsa) jun.-ban található; ritka. 34—35 mm.

13. *Persicariæ* L. (34. tábla, 20. b. ábra). Országsszerte található, helyenként máj.—jun., jul.—aug.-ban gyakori. 41—44 mm. A felső szárny fehér foltja olykor barnásszlörke: ab. *unicolor* Stgr. (Budapest, Pozsony). Hernyója (34. tábla, 20. a. ábra) márcz.—ápr., jun.—jul.-ban a közönséges csillaghúron (*Stellaria media*), a barackzelevelű keserűfűvön (*Polygonum Persicaria*; 34. tábla, E. ábra) a lóromon (*Rumex*), stb. él.

14. *albicolon* Hb. Hasonlít a *Brassicæ*-hez, felső szárnya azonban egyszínűbb, rajzolata homályosabb, a hullámvonal pontokból áll. Hazánk több vidékén, főleg homokos talajon jun.—jul.-ban található. 38—40 mm. Hernyója feketészöld, hátán 3 világos vonal, oldalán pirosas sáv fut le; aug.—szept.-ben apró növényeken él.

15. *aliena* Hb. Igen hasonlít a *dissimilis*-hez, felső szárnya azonban egyszínűbb, szürkésbarna, a két páros harántcsík csipkés. Hazánk több vidékén található, ritka. 41—43 mm. Hernyója barnásszlörke, hátán 3 világos vonal fut le, hasa zöldessárga; jul.—szept.-ben a hegyi lóherén (*Trifolium montanum*), nyúlzapukán (*Anthyllis vulneraria*) és feketéllő zanóton (*Cytisus nigricans*) él.

16. *splendens* Hb. Hasonlít a következő fajhoz, felső szárnya azonban ibolyásbarna, rajzolata tisztább, a kör- és vesefolt világosszlörke, fehér keretű. Hazánkban ritka (Budapest, P.-Peszér, Nagyszében) jun.-ban. 36—38 mm. Hernyója zöld vagy barna, hátán fehér apró szemölcsök 3 sora, oldalán széles sárga sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

17. *oleracea* L. (35. tábla, 3. b. ábra). Országsszerte közönséges ápr.—jun., jul.—aug.-ban. 37—39 mm. Hernyója (35. tábla, 3. a. ábra) jun.—jul., szept.—okt.-ben a kelkáposztán (*Brassica oleracea*), fejes salátán (*Lactuca sativa*) stb. él.

18. *Genistæ* Bkh. (35. tábla, 4. ábra). Országsszerte gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 33—42 mm. Hernyója barnásszlörke, zöldes vagy sárga, hátán sötét vonal, oldalán világoszöld sáv fut le; jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg rekettyén (*Genista*), zanóton (*Cytisus scoparius*) és áfonyán (*Vaccinium*) él.

19. *glauca* Hb. Felső szárnya késszlörkével kevert feketésszlörke, a kör- és vesefolt fehéres, a csapfolt és a hullámvonal sárga. Eddig hazánk felvidéki és erdélyi havasain (M.-Tátra, Branyiszko, Brassó stb.) jun.—jul.-ban észlelték; ritka. 35—36 mm. Hernyója barnászöld, hátán világos vonal, oldalán széles sárgásfehér sáv fut le; aug.-ban a vörös és fekete áfonyán (*Vaccinium Myrtillus*; 34. tábla, C. ábra; *Vaccinium Vitis idaea*), továbbá a sárga sisakvirágon (*Aconitum lycoctonum*) él.

20. *dentina* Esp. (35. tábla, 5. b. ábra). Országsszerte gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 35—37 mm. Elvértve jóval sötétebb színű: ab. *Latenai* Pier. (Eperjes). Hernyója sötétbarna, hátán világos hullámvonal, oldalán fekete vonal fut le; jul.-ban és szept.-ben az oroszlánfölgön (*Leontodon Taraxacum*) él.

21. *Dianthi* Tausch. (51. tábla, 13. ábra). Felső szárnya sötétbarna, 4 fekete, ékalakú folttal, a kör- és vesefolt kerete halványsárgás, a hosszúka csapfolt fekete, a külső harántvonal fakósárga, csipkés, a hullámvonal fogazott, sárgás; alsó szárnya szennyesfehér. Hazánkban aug.-ban főleg az Alföld szikes területén található. 24—26 mm.

22. *marmorosa* Bkh. Felső szárnya sötétbarnával kevert világosbarna, a körfolt világos, a vese- és csapfolt sötét, a hullámvonal sárgásfehér, fekete nyílfoltokkal. Hazánk hegyes vidékein jul.—aug.-ban található; ritka. 28—29 mm. Elvértve sokkal sötétebb színű: var. *microdon* Gn. (Trencsén). Hernyója feketészlörke, oldalán két sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban az ernyős patkócsímen (*Hippocrepis comosa*) és a kis koronillán (*Coronilla minima*) él.

23. *Trifolii* Rott. (35. tábla, 6. b. ábra). Országsszerte közönséges ápr.—jun., jul.—aug.-ban. 36—49 mm. Igen ritkán sokkal sötétebb, tarkább: ab. *Farkasii* Tr. (Szerém.). Hernyója (35. tábla, 6. a. ábra) jul., szept.—okt.-ben lóherén (*Trifolium*), lisztes libatopon (*Chenopodium album*; 35. tábla, B. ábra) és labodán (*Atriplex*) él.

24. *cavernosa* Ev. Felső szárnya világosbarna, a belső szegély halványsárgás, a kör-, vese- és csapfolt helyén koromfekete háromszögforma foltok vannak, a két harántvonal sötétszlörke, a hullámvonal fehéressárga, mellette lefelé 6 koromfekete, ékalakú folt sorakozik. Hazánkban jul.-ban igen ritka (Budapest, Peszér, Pusztá-Póó). 34—35 mm.



25. *reticulata* Vill. (35. tábla, 7. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka jun.—jul.-ban. 38—40 mm. Hernyója (35. tábla, 7. a. ábra) a hólyagos sziléne (*Silene venosa*; 35. tábla, D. ábra) és a tájétköz szappanfű (*Saponaria officinalis*; 35. tábla, A. ábra) magvain él.

26. *chrysozona* Bkh. (35. tábla, 8. b. ábra). Ország-szerte nem ritka máj.—jul.-ban. 31—33 mm. Hernyója (35. tábla, 8. a. ábra) jul.—aug.-ban a fejes-saláta (*Lactuca sativa*; 35. tábla, C. ábra) éretlen magvain él.

27. *serena* F. (35. tábla, 9. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 29—31 mm. Elvértve jóval sötétebb, csaknem egyszínű: var. *obscura* Stgr. Hernyója zöld, hátán feketészöld foltok sora, oldalán ugyanoly színű sáv fut le; jun.—jul., szept.—okt.-ben főleg a hölgymál (*Hieracium*) virágján él.

Európai fajok még: *peregrina* Tr. és *cappa* Hb. Dalmácia stb.

#### 4. nem. *Dianthoecia* B.

Közel áll az előbbi nemhez, a ♀ potroha azonban kihegyezett, kiálló tojócsővel; a ♂ csápja fűrészes, ecetszerű pillákkal. A hernyó rendszerint szegfű-féle növények magtokjában él.

1. *luteago* Hb. Felső szárnya okkersárga, rozdszínű keverve, a harántcsikok barnák, a gyöngén fogazott hullámvonal barnás. Ország-szerte ritka máj.—jul.-ban. 39—41 mm. Elvértve jóval sötétebb színű: var. *argillacea* Hb. (Mehádia). Hernyója halvány barnásszürke, hátán sötétebb; jul.—aug.-ban a hólyagos- és kónya sziléne (*Silene venosa* és *nutans*) szárában és gyökerében él.

2. *proxima* Hb. Felső szárnya kékesszürke, a szegély felé világosabb, tövéből kettős fekete sugár indul ki; a vese- és körfolt világos keretű, az utóbbi hosszú, ferde. Hazánkban jun.—jul.-ban ritka (M.-Tátrán, Szent-Gothárd). 35—36 mm. Hernyója sima, szürke, hátán feketés vonal fut le.

3. *caesia* Bkh. (35. tábla, 10. ábra). Hazánkban igen ritka (Mehádia) jul.-ban. 38—40 mm. Hernyója zöld, fehér oldalsávval; ápr.—máj.-ban a hamvas szedren (*Rubus caesius*) és kankalinnon (*Primula*) él.

4. *filigrana* Esp. Felső szárnya barnásszürke, részben vörhenyes behintésű, két fekete csipkés harántcsikkal. Hazánkban máj.—jun.-ban igen szórványosan és ritkán lép fel. 33—35 mm. Délkeleti tájakon kékesszürke, némi sárga behintéssel: var. *xanthocyanea* Hb., vagy világosabb fehères, sok sárgával kevert: var. *luteocincta* Rbr. (Modrus-Fiume m.). Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de barnás, hátán homályos foltokkal; a kónya szilénén (*Silene nutans*) él.

5. *Magnolia* B. Felső szárnya sötétbarna, közepe és szegélye feketészürke, a két fekete harántcsik

csipkés, a vese- és körfolt fehérkeretű, az utóbbi kicsiny, kerek. Hazánkban máj.-ban igen ritka (Fiume). 33—35 mm. Hernyója vörösszürke, világos oldalsávval; jul.—aug.-ban a kónya szilénén (*Silene nutans*) él.

6. *albimacula* Bkh. Felső szárnya olajbarna, a körfolt s egy folt alatta fehér. Hazánk legnagyobb részében, de kevés pontján máj.—jun., aug.—szept.-ben található, ritka. 31—32 mm. Hernyója világos vörösszürke, hátán sötét, oldalán világos sáv fut le; máj.-ban és aug.-ban a mécsvirágon (*Lychnis*) él.

7. *nana* Rott. (35. tábla, 11. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun.-ban. 29—30 mm. Hernyója sárgásszürkés, hátán és oldalán két-két sötét vonal fut le; jun.—jul.-ban a kakuk mécsvirágon (*Lychnis flos cuculi*) él.

8. *compta* F. (35. tábla, 12. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 32—33 mm. Elvértve sárgás alapszínű, fehér folttal: ab. *Viscaria* Gn. (Budapest). Hernyója (35. tábla, 12. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a barát-szegfűn (*Dianthus Carthusianorum*; 35. tábla, E. ábra) él.

9. *capsincola* Hb. (35. tábla, 13. c. ábra). Ország-szerte gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 36—38 mm. Hernyója (35. tábla, 13. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a mécsvirág (*Lychnis*) magtokjában él. Bábbá (35. tábla, 13. b. ábra) a föld alatt alakul át.

10. *Cucubali* Fssl. (35. tábla, 14. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 35—37 mm. Hernyója (35. tábla, 14. a. ábra) jun.—jul., aug.—szept.-ben a mécsvirág (*Lychnis*) magtokjában él.

11. *carpophaga* Bkh. (35. tábla, 15. ábra). Ország-szerte, de kevés helyen figyelték meg máj.—jun.-ban. 31—32 mm. Hernyója barna, hátán fehér, oldalán sárga vonal fut le; jun.—jul.-ban a mécsvirágon (*Lychnis*) él.

12. *Silenes* Hb. (*sejuncta* H. S.; 51. tábla, 14. ábra). Az előbbi fajnál nagyobb és világosabb színű; a hullámvonal W alakú s egészen a rojtig ér, mellette 3 éles, fekete nyílfolt fekszik. Hazánk homokos területein jun.-ban fordul elő, ritka. 31—32 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán 3 szürke szélű világos vonal, oldalán fehères sáv fut le; jul.—szept.-ben a sziléne- (*Silene*)-félék magtokjában él.

13. *irregularis* Hufn. (35. tábla, 16. ábra). Hazánkban máj.—jun., jul.—aug.-ban ritka (Budapest, P.-Peszér, Kolozsvár). 32—34 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán sötét rézsutos csikok sorakoznak; jul.-ban és szept.-ben a buglyos derczefüvön (*Gypsophila paniculata*) és a terjőke kigyószizen (*Echium vulgare*) él.

Európai fajok még: *Nisus* Germ. Szicília. — *andalusica* Stgr. Spanyolország. — *Christophi* Möschl. Oroszország stb.



5. nem. **Episema** Hb.

A ♂ csápja hosszú, fésűs, a ♀-é sörtealakú. A felső szárny rövid, kissé hegyes, az alsó szárny kerek, a rojt igen hosszú. A hernyó feje kicsiny, paizsa szaruszerű; hagymás növények gyökerén él.

1. **glauцина** Esp. (51. tábla, 16. ábra). Felső szárnya vörösesbarna, a kör- és vesefolt nagy, sötétbarna. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg, helyenkint szept.—okt.-ben nem ritka. 34—36 mm. Igen változó; alapszíne olykor szürke, 2 fekete folttal: ab. *tersina* Stgr. (35. tábla, 17. ábra; Budapest, Pécs); ritkán fehéres 2 fekete folttal: ab. *Gruneri* B. (Budapest) vagy egyszínű sárgás, foltok nélkül: ab. *unicolor* Dup. (Budapest); viszont szürkés, több fekete folttal: var. *dentimacula* Hb. (Budapest, Pécs, Pozsony, Hunyad m.), vagy ugyanolyan erőteljes rajzzal, de kékes színű, fehér erekkel: var. *hispana* B. (Budapest). Hernyója szürkésbarna, hátán világos vonal fut le; máj.-ban főleg a liliumhólyén (*Anthericum Liliago*) él.

2. **scoriacea** Esp. Felső szárnya hamuszínű, közepere sötétbarna, a kör- és vesefolt kicsiny, elkülönült, az utóbbi vöröses. Hazánk igen kevés pontján aug.—szept.-ben figyelték meg. 30—32 mm. Hernyója zöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán pedig széles fehér sáv fut le; máj.-ban a liliumhólyén (*Anthericum Liliago*) él.

6. nem. **Aporophyla** Gn.

A felső szárny csúcsa lemetezett, széle hajlított. A hernyó zöld, a földben alakul át.

1. **lutulenta** Bkh. Felső szárnya széles, ibolyásbarna, szegélye gyöngén hullámos, a vesefolt világos szegélyű, a csapfolt apró, a hullámvonal csipkés. Hazánkban szept.—okt.-ben ritka (Budapest, Pécs, Nagyg). 30—31 mm. Hernyója zöld, oldalt rózsaszínű, hátán piros vonal, oldalán sárgás sáv fut le; máj.-ban a liliumhólyén (*Anthericum Liliago*) és a közönséges pásztortáskán (*Capsella Bursa pastoris*) él.

2. **nigra** Hw. (35. tábla, 18. ábra). Hazánkban szeptemberben igen ritka (Eperjes, Fiume). 37—38 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 3, oldalán 1 vörös sáv fut le; máj.-ban a lóromon (*Rumex*) él.

Európai faj még: **australis** B. Dalmácia stb.

7. nem. **Ammoconia** Ld.

A *Polia*-nemhez igen közel áll, búbja azonban éleshegyű. A hernyó 16-lábú, csupasz, kitelelő.

1. **caecimacula** F. (35. tábla, 19. ábra). Országszerte meglehetősen gyakori, aug.—okt.-ben. 35—40 mm. Hernyója zöldesbarna, fölül sötétbarna, hátán 3 barna vonal, oldalán fehéresszürke sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg a liliumhólyén (*Anthericum Liliago*) él.

Európai faj még: **senex** H. G. Dalmácia stb.

8. nem. **Polia** Tr.

A csáp alapján szörpamat van, a ♂ csápja fésűs, csúcsa felé fokozatosan keskenyedő; a szem pillás; a tor négyszögű és a potrohhhoz hasonló, kevésbé kiemelkedő búbokkal bír. A ♂ fogója meglehetősen keskeny, vége letompított, befelé hajló. A hernyó nyulánk, hengeres.

1. **serpentina** Tr. Felső szárnya sötét mohazöld, finom fekete harántcsikokkal, a vesefolt fehér. Hazánkban szept.-ben igen ritka (Fiume). 36—37 mm. Hernyója hússzínű, hátán sötétbarna sáv, oldalán barna vonal fut le; apr.—máj.-ban a lúdhúron (*Alsine media*) él.

2. **polymita** L. (35. tábla, 20. ábra). Országszerte többé-kevésbé ritka jul.—szept.-ben. 38—40 mm. Hernyója szennyes sötét rózsaszínű, hátán 3 fehér vonal, oldalán vörösbarna sáv fut le; apr.—máj.-ban kankalinon (*Primula*) stb. él.

3. **flavicineta** F. (35. tábla, 21. ábra). Eddig hazánk kevés pontján aug.—szept.-ben találták; ritka. 36—38 mm. Hernyója zöld, hátán sötét vonal, oldalán fehéres-sárga sáv fut le; májustól júliusig főleg üröm- (*Artemisia*-) és lórom- (*Rumex*-) féléken él.

4. **rufocincta** H. G. Hasonlít az előbbi fajhoz, de kékeszürke, rajzolata elmosódott, narancsszínű foltokkal. Hazánkban okt.-ben igen ritka (Nagyág, Fiume). 43—45 mm. Olykor csaknem teljesen hiányzik a narancsszín: ab. *mucida* Gn. (Nagyszeben). Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, feje azonban barnás; máj.—jun.-ban a kövi bodorkán (*Asplenium Ruta muraria*) és a kónya szilénén (*Silene nutans*) él.

5. **xanthomista** Hb. Felső szárnya kékeszürke, közepere feketés, némi sárgás vegyülékkel. Hazánkban szept.—okt.-ben igen ritka (Budapest, Eperjes, Nagyg). 38—40 mm. Kevésbé ritka, sőt helyenkint gyakori a var. *nigrocincta* Tr., sötétebb, kevés sárga vegyülékkel; viszont ritka a var. *nivescens* Stgr., sokkal világosabb, fehéres, fekete és sárga behintéssel (Mehádia). Hernyója vörösesbarna, feje okkersárga, hátán 3 sötét sáv fut le; márcz.—apr.-ban a szilénén (*Silene*) és hölgymálon (*Hieracium*) él.

6. **canescens** Dup. Színben hasonlít a *flavicineta*-hoz, de kisebb, rajzolata kevésbé éles. Hazánkban aug.—szept.-ben található, de igen ritka (Nagyág, Fiume). 37—38 mm. Hernyója halványzöld, hátán finom, sötétzöld vonal fut le, mellette vöröses foltok sorakoznak; apr.—máj.-ban az *Aspidilus microcarpus*-on él.

7. **chi** L. (35. tábla, 22. ábra). Országszerte többé-kevésbé ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 36—37 mm. Hernyója zöld, hátán két fehér vonal, oldalán sárgásfehér sáv fut le; jun., aug.—szept.-ben a mezei csorbókán (*Sonchus arvensis*) és deréczén (*Epilobium*) él.

Európai fajok még: **dubia** Dup. és **venusta** B. Franciaország. — **suda** H. G. Svájc stb.



9. nem. **Thecophora** Ld.

A szárnyak keskenyek, a ♂ alsó szárnyán pikkelytelen hártvás mélyedés van. A csáp sörtealakú, a ♂ csápjának minden ízén két-két sörte emelkedik.

1. **fovea** Tr. Felső szárnya sötét ibolyásbarna; a vesefolt halványsárga, a csapfolt nagy, fekete, a hullámvonalon fekete foltok vannak. Hazánkban szept.—okt.-ben fordul elő, de ritkán (Budapest, Pécs, Fiume). 34—35 mm. Hernyója sárgás, hátán sárgásvörös szívalakú foltok sorakoznak; ápr.—máj.-ban a tölgyön (Quercus) él.

10. nem. **Dryobota** Ld.

Közel áll az előbbi nemhez, de a ♂ alsó szárnyán nincsen mélyedés. A hernyó csupasz.

1. **Roboris** B. Felső szárnya barnással kevert világos mohazöld, a körfolt világos színű, a vesefolt hússzínű. Hazánkban ritkán szept.-ben fordul elő (Budapest, Pécs, Eperjes). 31—32 mm. Olykor nem zöldes, hanem szürke: var. *Cerris* B. (Budapest). Hernyója vörösszürke, hátán világos, oldalán sötét vonal s az utóbbi alatt barna sáv fut le; máj.—jun.-ban a tölgyön (Quercus) él.

2. **monochroma** Esp. Igen hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya tiszta barnásszürke, alsó szárnya pedig fehéres, szegélyén barnás. Eddig hazánk kevés pontján szept.—okt.-ben figyelték meg. 35—36 mm. Olykor a külső sáv széles, fehér: var. *suberis* B. (Eperjes). Hernyója világossárga, sárga oldalsávval; ápr.—máj.-ban a tölgyön (Quercus) él.

3. **protea** Bkh. (36. tábla, 1. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka, helyenkint aug.—okt.-ben gyakori. 37—39 mm. Hernyója zöld, hátán és oldalán világossárga vonal fut le; máj.-ban a tölgyön (Quercus) él.

Európai fajok még: *furva* Esp. Dél-Európa. — *saportae* Dup. Dalmácia stb.

11. nem. **Dichonia** Hb.

Az előbbi két nemnek igen közeli rokona, de a ♂ fogója rövid, széles és tompa, kanálszerűen kivájt.

1. **convergens** F. Felső szárnya barnásszürke, a szegélytér, a kör- és vesefolt vörösbarna, a kettős harántcsikok finomak, sötétek, a szárny zugán rozsdaszínű folt van. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg aug.—okt.-ben. 35—36 mm. Hernyója fölül halványsárga, alul barnás, hátán 3 fehéres vonal, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—máj.-ban a tölgyön (Quercus) él.

2. **aeruginea** Hb. Felső szárnya sötét ibolyásbarna, a kör- és vesefolt fehéreszöld, a kettős harántcsikok finomak, sötétek, a szárny zugán arany-sárga folt van. Hazánk több részében, de eddig kevés

pontján figyelték meg aug.—okt.-ben. 35—36 mm. Hernyója világossárga, hátán vörhenyes foltok sorakoznak, oldalán 2 vörhenyes sáv fut le; ápr.—máj.-ban a tölgyön (Quercus) él.

3. **aprilina** L. (36. tábla, 2. b. ábra). Hazánk több részében aug.—szept.-ben többé-kevésbbé gyakori. 46—48 mm. Hernyója (36. tábla, 2. a. ábra) máj.-ban a tölgyön (Quercus; 36. tábla, D. ábra) él.

12. nem. **Chariptera** Gn.

A felső szárny rövidebb, kívül szélesebb az *aprilina*-énál; a csáp tövén hosszú, tömött gyapjas szörpamat van. A hernyó elül megvastagodott, potroha végén négy kis tüske emelkedik; a fák zuzmóin él.

1. **viridana** Walch. (36. tábla, 3. ábra). Hazánk legtöbb részében jun.—jul., aug.—szept.-ben többé-kevésbbé ritka. 43—45 mm. Hernyója zöld vagy barna, oldalán sötét foltok sorakoznak; máj., aug.—szept.-ben a csere galagonyán (*Crataegus Oxyacantha*; 36. tábla, B. ábra) és különböző gyümölcsfákon él.

13. nem. **Misella** O.

Közel rokona az előbbi nemnek, felső szárnyának szegélye azonban hosszú, ferde, hajlított. A hernyó 11. gyűrűjén rövid tüskék emelkednek.

1. **bimaculosa** L. (36. tábla, 4. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka aug.—szept.-ben. 49—51 mm. Hernyója barnásszürke, hátán és oldalán 1—1 világos sáv fut le; máj.-ban a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) él.

2. **Oxyacanthae** L. (36. tábla, 5. b. ábra). Országszerte gyakori szept.—okt.-ben. 37—39 mm. Hernyója (36. tábla, 5. a. ábra) máj.-ban főleg a kökényen (*Prunus spinosa*; 36. tábla, C. ábra) él.

14. nem. **Valeria** Stph.

Az előbbi két nemnek közel rokona, tőlük a tor, homlok és mell sűrű, gyapjas szőrözete által különbözik. A csáp fésűs, a ♂-é hosszú fogakkal. A hernyó nyulánk, egyes szőrös szemölcsökkel, az utolsó két gyűrűn 2—2 tompahegyű kiemelkedés van.

1. **oleagina** F. (36. tábla, 6. b. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka márcz.—máj.-ban. 40—42 mm. Hernyója (36. tábla, 6. a. ábra) máj.—jun.-ban a kökényen (*Prunus spinosa*) él.

Európai faj még: *jaspidea* Vill. Németország stb.

15. nem. **Oxytrypia** Stgr.

A csáp fésűs, a ♂-é hosszabb fogazatú; a tor síma, pikkelyes; a mell rövid szőrökkel fedett; a ♀-nek hosszú, szarúszerű tojócsöve van. A hernyó ismeretlen.

1. **orbiculosa** Esp. (51. tábla, 15. ábra). Hazánkban eddig csak Budapesten, Szegeden, Izsákon és Székesfehérvárott figyelték meg okt.-ben. 35—44 mm.



16. nem. *Apamea* Tr.

A ♂ csápjának ízei ecetszerűen elhelyezett pillászörökkel, a ♀ csápjja sörtealakú; a mell s a négyszögű tor sűrűn gyapjas. A hernyó vastag, hengeres.

1. *testacea* Hb. (36. tábla, 7. ábra). Országszerte többé-kevésbé ritka aug.—szept.-ben. 35—37 mm. Hernyója szennyes hússzínű, nyakpaizsa sárgásbarna; jun.—jul.-ban különböző füveken él.

Európai fajok még: *Nickerlii* Frr. Csehország. — *Dumerilli* Dup. Dalmácia stb.

17. nem. *Luperina* B.

Közel áll az előbbi nemhez, de nyelve hosszú, jól fejlett, a ♀ potroha pedig kevésbé vastag és hosszú.

1. *matura* Hufn. (36. tábla, 8. ábra). Országszerte többé-kevésbé ritka aug.—szept.-ben. 36—38 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán finom világos és sötét vonalak, oldalán egy sötét és egy fehér vonal fut le; ápr.—máj.-ban különböző füveken él.

2. *rubella* Dup. Felső szárnya pirossal kevert hússzínű, a külső fekete harántcsik erősen csipkés, előtte fekete pontok sorakoznak. Hazánkban aug.-ban csak Fiume környékén figyelték meg. 31—32 mm. Hernyója sötét sárgásszürke, hátán homályos vonal, oldalán világos sáv fut le; jun.—jul.-ban különböző füvek gyökerén él.

3. *virens* L. (36. tábla, 9. ábra). Hazánkban jul.—aug.-ban ritka. 41—42 mm. Ellenben gyakoribb a var. *immaculata* Stgr., melynek felső szárnyán a fehér folt hiányzik. Hernyója szennyeszöld, feje fekete; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

4. *Zollikoferi* Frr. Felső szárnya szürkésbarna, a 3 folt közül csak a barna vesefolt látható, a szegélytérén minden éren 3—3 fekete pont van, a hullámvonal csipkés. Hazánkban okt.-ben rendkívül ritka (Budapest). 46—48 mm. Hernyója zöld; máj.-ban a virnáczon (*Thalictrum*) él.

Európai fajok még: *Haworthi* Curt. Dalmácia stb. — *Vittalba* Frr. Szicília. — *dumetorum* HG. Franciaország.

18. nem. *Hadena* Schrk.

Hasonlít a *Mamestra*-nemhez, de szeme csupasz; négyszögű, durván szőrös tora elül-hátul búbos; felső szárnya vége felé kiszélesedett, csúcsa többnyire derékszögű.

A) A ♂ fogója nyulánk, egyforma széles, vége befelé görbült; a felső szárny csúcsa kihegyezett vagy letompított.

1. *porphyrea* Esp. (36. tábla, 10. ábra). Országszerte többé-kevésbé gyakori jul.—szept.-ben. 46—48 mm. Hernyója barnásszürke, hátán 3, oldalán 1 világos vonal fut le; máj.—jun.-ban főleg a búbos lonczon (*Lonicera Periclymenum*) él.

2. *Solieri* B. Felső szárnya vörösesbarna, fénylő, a sötétebb középteret szegélyező vonal világosbarna, csipkés, a kör- és vesefolt világosbarna, az utóbbiban 2 fehér pont van, a hullámvonal mellett fekete ékalakú foltok sorakoznak. Hazánkban máj.-ban ritka (Sopron, Fiume). 35—37 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán finom vonal, oldalán világos sáv fut le; márcz.—ápr.-ban főleg a ligeti kunrépán (*Cyclamen europaeum*) él.

3. *adusta* Esp. Felső szárnya sötétbarna, a szegélytér világosabb, tövéből fekete sugár indul ki, a kettős fekete harántcsikok kevésbé csipkés, a hullámvonal és a vesefolt hátul sárgásfehér. Hazánk hegyes vidékein máj.—jun.-ban található. 46—47 mm. Olykor sokkal sötétebb, fehérrel kevert: var. *pavida* B. (Eperjes). Hernyója világos rozsdaszínű, alul zöld; márcz.—ápr.-ban az aranyos istápfüvön (*Solidago Virgaurea*) él.

B) A ♂ fogója végén karéjszerűen kiszélesedett, a karéjok háromszögűek, vagy többé-kevésbé kerekítettek.

4. *ochroleuca* Esp. (36. tábla, 11. ábra). Hazánk több részében jul.—aug.-ban található; ritka. 34—36 mm. Hernyója zöld, hátán két homályos szürke vonal, oldalán fehér sáv fut le; máj.-ban a közönséges búzán (*Triticum vulgare*) és közönséges rozson (*Secale cereale*) él.

5. *platinea* Tr. Felső szárnya fehéresszürke, egy színű, minden rajzolata homályos, a kör- és vesefolt helye és a hullámvonal kissé fehéres. Hazánkban jul.-ban csak Csepreg vidékén figyelték meg. 43—45 mm. Hernyója hasonlít a *monoglyphae*-éhoz; máj.-ban az ernyős patkó-czímen (*Hippocrepis comosa*) él.

6. *Maillardi* H. G. Felső szárnya sötét szürkésbarna, fekete kettős harántcsikokkal, a vesefolt sárgás keretű, a hullámvonal világossárga. Hazánkban eddig jul.-ban csak Krassó-Szörény m. havasain figyelték meg. 38—40 mm. Hernyója fehéres, feketés apró szemölcsökkel borított, feje és paizsa vöröses; máj.—jun.-ban különböző füveken él.

7. *furva* Hb. Felső szárnya sötétszürke, barnával keverve, a 2 harántsáv világosszürke, a hullámvonal fehéres, a vesefolt hátul halványsárga, alatta két fehéres pont van. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 46—48 mm. Hernyója ibolyásbarna, apró fekete szemölcsökkel borított, feje fekete; ápr.—máj.-ban füveken él.

8. *sordida* Bkh. Felső szárnya világosbarnával kevert halvány sárgásszürke, tövéből fekete sugár indul ki, a vesefolt szürke, hátul fehérszélű, alatta 2 fehér pont van. Hazánk több részében máj.-ban, továbbá jul.—szept.-ben figyelték meg, de mindenütt ritka. 37—38 mm. Hernyója világosszürke, világos hosszanti vonalakkal és sötét szemölcsökkel; jun., szept.—okt.-ben füveken él.

9. *rubirena* Tr. Felső szárnya feketésbarna, a középső téren rozsdaszínnel kevert, az egyszerű fekete



harántcsikok csipkések, a kör- és vesefolt vöröses, a hullámvonal világossárga. Hazánkban jul.—aug.-ban található, de mostanáig csak a M.-Tátráról és Nagyszombatból ismeretes. 44—45 mm.

10. *monoglypha* *Hufn.* (36. tábla, 13. c. ábra). Országsszerte gyakori jun.—aug.-ban. 48—50 mm. Elvértve sokkal sötétebb, csaknem egyszínű feketésbarna: ab. *infusata* Buchanan. Hernyója (36. tábla, 13. a. ábra) ápr.—máj.-ban. füvek, kivált a vadóc (Lolium arvense; 36. tábla, A. ábra) gyökerein él. Bábja (36. tábla, 13. b. ábra) a földben alakul át.

11. *abjecta* *Hb.* Felső szárnya feketés, rajzolata igen homályos, a harántcsikok csak valamivel világosabbak, a hullámvonal finom, fehéres, a vesefoltban két fehéres pont van. Hazánkban jul.—aug.-ban ritka. 44—46 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de háta szennyes hússzínű; máj.—jun.-ban füveken él.

12. *lateritia* *Hufn.* (36. tábla, 12. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka jul.—aug.-ban. 48—50 mm. Hernyója sötétszürke, feje barna; ápr.—máj.-ban füveken él.

13. *lithoxylea* *F.* (36. tábla, 14. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori jun.—jul.-ban. 45—47 mm. Hernyója kékeszöld, feje fekete; ápr.—máj.-ban füvek gyökerén él.

14. *sublusttris* *Esp.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, felső szárnya azonban sárgásabb, a rajzolat rozsdaszínű. Hazánkban jun.-ban igen ritka (Bpest, Peszér). 44—45 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de színe vörösbe játszó; ápr.—máj.-ban füveken él.

15. *rurea* *F.* (36. tábla, 16. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka máj.—jun.-ban. 40—41 mm. Felső szárnya néha egyszínű sötétbarna, csak a sárga keretű kör- és vesefolt tűnik ki: ab. *alopecurus* *Esp.* Hernyója szennyesbarna, apró fekete szemölcsökkel borított, hátán fehéres, mellette vöröses vonal, oldalán halvány barna sáv fut le; ápr.—máj.-ban füvek gyökerén él.

16. *hepatica* *Hb.* Felső szárnya sötétebb barnával kevert barnássárga, tövéből széles fekete sugár indul ki, a kör- és vesefolt fekete keretű. Hazánk legtöbb részében, de eddig kevés pontján jun.—jul.-ban figyelték meg. 42—43 mm. Hernyója szürkés, feje barna, hátán 3 sárga vonal fut le; márcz.—ápr.-ban füveken él.

17. *scolopacina* *Esp.* Felső szárnya halvány olajszürke, közepén barnával kevert, a vesefolt fehéres, a hullámvonal homályos. Hazánkban jul.-ban található, de ritkán. 31—33 mm. Hernyója barnásszürke, hasa sárgás, feje barnássárga, hátán 3 sárgás vonal fut le; jul.—aug.-ban füveken él.

18. *basilinea* *F.* (36. tábla, 15. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun.-ban. 34—36 mm. Hernyója barnásszürke, feje világosbarna, hátán 3 fehér vonal fut le; jul.—aug.-ban füveken él.

19. *gemina* *Hb.* (36. tábla, 17. ábra). Hazánk több részén, de eddig igen kevés pontján figyelték meg jun.—jul.-ban. 33—34 mm. Elvértve tarkább, tövéből fekete sugár indul ki: ab. *remissa* *Tr.* (Eperjes, Lipik). Hernyója barnásszürke, hátán 3 világos, oldalán egy fekete vonal fut le; ápr.—máj.-ban füveken él.

20. *unanimis* *Tr.* Felső szárnya vörösesbarna, szegélye feketés, tövéből kis fekete sugár indul ki, a vesefolt hátul feketés szélű, a hullámvonal sárgás. Hazánkban máj.—jun., jul.—aug.-ban igen ritka (Budapest, Eperjes, Poprád). 33—34 mm. Hernyója barnássárga, hátán 3 világosabb vonal fut le; juniustól szeptemberig főleg a vízi perjén (*Poa aquatica*) és a fedőnádon (*Phragmites communis*) él.

21. *illyrica* *Frr.* Hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya hegyesebb, rajzolata élesebb, szegélytere világosbarna. Hazánkban jun.—jul.-ban igen ritka. 36—37 mm. Hernyója zömök, agyagszínű; ápr.—máj.-ban a veronikán (*Veronica*) él.

22. *Secalis* *Bjerkander* (*Didyma* *Esp.*; 36. tábla, 18. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 30—31 mm. Gyakran egyszínű barna, többnyire fehér kör- és vesefolttal: ab. *nictitans* *Esp.*; vagy feketés, két fehér folttal: ab. *leucostigma* *Esp.* Hernyója zöld, hátán két vöröses, oldalán egy sárgás vonal fut le; ápr.—máj., jun.—jul.-ban különböző füvek szárában és gyökerében él.

23. *pabulatricula* *Brahm.* Felső szárnya szürkésfehér, belső szegélyén széles, barna hosszanti foltja van, a tötéren két, a középtéren egy fekete hosszanti sáv fekszik, a kör- és vesefolt fehéres. Hazánkban jul.—aug.-ban igen ritka (Eperjes). 34—35 mm. Hernyója feketés, fölül világosabb, hátán világos vonal fut le; ápr.—máj.-ban füveken él.

C) A ♂ fogója kerek karéj, belső oldalán hegyes tüske foglal helyet.

24. *ophiogramma* *Esp.* Felső szárnya sötétbarna, a belső szegélyen széles, hússzínű hajlított hosszanti sáv fekszik, a vesefolt hátul világosbarna. Hazánk legtöbb részében, de eddig kevés pontján figyelték meg jun.—jul.-ban. 33—34 mm. Hernyója szennyes hússzínű, hasa fehéres; ápr.—máj.-ban főleg a sás nőszirm (Iris Pseudacorus) és a fodros harmatkása (*Glyceria aquatica*) szárában él.

25. *literosa* *Hw.* Felső szárnya töve felől ibolyaszürke a fehér vesefoltig, melytől befelé fekete, kifelé fehér hajlított csik fut a belső szegélyig; a szárny külső fele világosbarnás. Hazánkban jul.-ban ritka. 24—25 mm. Hernyója sárga, hátán oldalt 2 széles vöröses sáv fut le; máj.—jul.-ban a nőszirm (Iris) virágjában él.

26. *strigilis* *Cl.* (36. tábla, 19. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jul.-ban. 22—23 mm. Sokszor világosabb színű, vörösesbarna, a fehér sáv hiányzik: var. *latruncula* *Hb.*; ritkábban egyszínű fekete: ab. *Aethiops* *Hw.* Hernyója barnássárga,



háta vöröses; ápr.—máj.-ban füvek, főleg a csomós ebír (*Dactylis glomerata*) szárában él.

27. *bicoloria* Vill. (36. tábla, 20. ábra). Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg jun.—aug.-ban. 21—22 mm. A felső szárny töve felől gyakran vörösesbarna: ab. *furuncula* Hb.; ritkán csaknem egyszínű vörösszürke: ab. *rufuncula* Hw. (Nagyág). Hernyója halványsárga, háta vöröses; ápr.—máj.-ban füvek szárában él.

28. *captiuncula* Tr. Felső szárnya sárgásbarna, középső és szegélytere sötétbarna, a harántcsikok fehéresek, a kör- és vesefolt rozsdássárga. Hazánkban igen ritka. 16—17 mm. Hernyója szennyesvöröses, hátán homályos, oldalán fekete vonal fut le, a 3. és 4. gyűrűn 3—3 sárgásbarna petty van; ápr.—máj.-ban a szürke sávon (*Carex flacca*) él.

Európai fajok még: *amica* Tr. és *leucodon* Ev. Oroszország. — *funerea* Hein. Németország. — *zeta* Tr. Ausztria. — *gemmea* Tr. Dél-Európa. — *fasciuncula* Hw. Angolország.

#### 19. nem. *Dipterygia* Stph.

Igen közel áll az előbbi nem *C.* csoportjához, de torán levő taraja hosszú, bozontos, 3. és 4. gyűrűjén pedig kis búbja van.

1. *scabriuscula* L. (36. tábla, 21. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun., jul.—szept.-ben. 37—30 mm. Hernyója világosbarna, hátán világosabb vonal, oldalán sötétbarna sáv fut le; jun.—jul.-ban főleg a lóromon (*Rumex*) él.

#### 20. nem. *Hyppa* Dup.

A ♂ csápja fésűs, egyes fogai rövidek, vastagok, fokozatosan rövidülnek; a tor hátul taréjos, a 3. gyűrűn igen erős, lemetezett búb van, a következő gyűrűkön kisebb búbok emelkednek.

1. *rectilinea* Esp. (36. tábla, 22. ábra). Hazánkban jun.—jul.-ban igen ritka. 37—38 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán narancsínű, oldalán téglavörös sáv fut le; ápr.—máj.—ban a hamvas- és málna-szederen (*Rubus caesius* és *Idaeus*) él.

#### 21. nem. *Rhizogramma* Ld.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é ecetszerű pillákkal; a tor négyszögű, elül-hátul taréjos; a ♂ fogója alsó oldalán bemetszett, felső oldalán hegyes zugban végződik.

1. *detersa* Esp. (36. tábla, 23. ábra). Hazánk nagy részében többé-kevésbé ritka, de helyenkint máj.—jun., jul.—szept.-ben gyakori. 46—48 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán 3 homályos, oldalán egy sötétebb sáv fut le; márcz.—ápr., jun.—jul.-ban a sóska-borbolyán (*Berberis vulgaris*) él.

#### 22. nem. *Chloantha* Gn.

A csáp sörtealakú, a ♂-é röviden, csomósan pillás; a szem csupasz; a tor finoman szőrös, taréjos, közepén apró szőrpamatok emelkednek.

1. *radiosa* Esp. (51. tábla, 17. ábra). Felső szárnya olajbarna, a szegély felé fehérrel kevert; a körfolt hiányzik; a vesefolttól két hosszú, fekete, éles ék indul a szegély felé; alsó szárnya fehéres, széles fekete szegélylyel, közepén fekete folt van. Eddig hazánkban csak néhány részében találták, helyenkint ápr.—máj., jul.—aug.-ban gyakori. 25—26 mm. Hernyója pirosasbarna, hátán 3 homályos sötét vonal, oldalán sárgás sáv fut; jun.—jul.-ban és aug.-ban a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

2. *polyodon* Cl. (36. tábla, 24. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé ritka máj.—jun., jul.—aug.-ban. 31—32 mm. Hernyója meggyszínű, hátán 3 világos vonal, oldalán széles sárga sáv fut le; jun.—jul.-ban az orbánczfűvön (*Hypericum*) él.

3. *Hyperici* F. Felső szárnya barnával kevert fehéresszürke, tövéből hosszú, fekete sugár indul ki; a kör- és vesefolt fekete keretű; az alsó szárny szürke. Ország-szerte többé-kevésbé ritka máj.—jun.-ban. 32—33 mm. Hernyója vörösszürke vagy barna, hátán 3 fehéres vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.-ban és aug.—szept.-ben az orbánczfűvön (*Hypericum*) él.

#### 23. nem. *Callopietria* Hb. (*Eriopus* Tr.)

A csáp sörtealakú, a ♂-é közepén csomósan megvastagodott; a tor hátul búbos; a potroh közepén szőrpamatok emelkednek. A hernyó nyulánk, hátul megvastagodott, a 11. gyűrű kissé kiemelkedett.

1. *purpureofasciata* Piller. (36. tábla, 25. ábra). Hazánkban főleg délibb tájain található, ritka. 34—36 mm. Hernyója zöld vagy vöröses, hátán fehér vagy sárgás félholdak sorakoznak; aug.—szept.-ben a közönséges sásharaszton (*Pteridium aquilinum*) él.

2. *Latreillei* Dup. Felső szárnya világosszürkével kevert sötétszürke, kettős sötét, belül fehér harántcsikokkal, a kör- és vesefolt fehéres keretű. Hazánk déli tájain (Mehádia, Tengermellék) jun.—jul.-ban található. 28—29 mm. Hernyója barna, hátán háromszögű sötét foltok sorakoznak; jul.—aug.-ban az orrtekerő tormán (*Armoracia rusticana*) és a közönséges sásharaszton (*Pteris aquilina*) él.

#### 24. nem. *Polyphaenis* Boisd.

A ♂ csápja fésűs, a ♀-é sörtealakú; a tor hátul kissé búbos; a potroh közepén felül erős szőrpamatok emelkednek.

1. *sericata* Esp. (36. tábla, 26. ábra). Jun.—jul.-ban ország-szerte többé-kevésbé ritka. 37—39 mm.



Hernyója világosszürke, hátán világosabb vonal fut le; ápr.—máj.-ban a vesszős fagyalon (*Ligustrum vulgare*) él.

Európai faj még: *xanthochloris* B. Szicília, Spanyolország.

### 25. nem. *Trachea* Hb.

Külsőjében hasonlít a *Hadena*-nemhez; de a csáp alapja sűrűn gyapjas; a ♂ csápja sörtealakú, kevésbé pillás.

1. *atriplicis* L. (37. tábla, 1. b. ábra). Máj.-tól aug.-ig országszerte többé-kevésbé gyakori. 41—43 mm. Hernyója (37. tábla, 1. a. ábra) jun.—szept.-ig főleg a labodán (*Atriplex hastatum*; 37. tábla, B. ábra) él.

### 26. nem. *Trigonophora* Hb.

A *Hadena*-nemhez hasonló; a ♂ csápja ecetszerű, pillásan fésűs, fogója két kanál-alakú részből áll, melyek hosszú tüskében végződnek; a felső szárny széle csipkés.

1. *flammea* Esp. Felső szárnya barna, a két világosabb harántcsík közt levő középtér sötétbarna; a vesefolt és a hullámvonal világosbarna. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg szept.-ben. 38—40 mm. Hernyója fa-színű, hátán vörösesbarna foltok sorakoznak, melyek elülső szélén 4—4 fehér pont van; ápr.—máj.-ban a saláta boglárkán (*Ranunculus Ficaria*) él.

Európai faj még: *jodea* H. S. Franciaország.

### 27. nem. *Euplexia* Stph.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é csomós pillákkal; a potroh 3. gyűrűjén igen nagy, a 4. és 5.-iken rövid szörpamat emelkedik; a ♂ fogója hosszú, nyulánk, befelé görbült, alul erősen kimetszett.

1. *lucipara* L. (37. tábla, 2. ábra). Tavasztól őszi országszerte többé-kevésbé ritka. 31—33 mm. Hernyója zöld, hátán sötét szögfoltok sorakoznak, oldalán fehér sáv fut le; jun.—szept.-ben főleg a hamvas- és málna-szederen (*Rubus caesius* és *Idaeus*) él.

### 28. nem. *Phlogophora* Tr. (*Habryntis* Ld.)

A csáp sörte-alakú, a ♂-é igen rövid, sűrű pillákkal; a szem csupasz; a toron hegyes búb emelkedik; a ♂ fogója nyulánk, közepe kivájt.

1. *scita* Hb. (37. tábla, 3. b. ábra). Jun.—jul.-ban hazánkban csaknem minden részében található, de ritka. 39—41 mm. Hernyója (37. tábla, 3. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg a közönséges sásharaszton (*Pteridium aquilinum*) és saláta-boglárkán (*Ranunculus Ficaria*) él.

### 29. nem. *Brotolomia* Ld.

Közel áll az előbbi nemhez; 3. gyűrűjén azonban erősebb szörpamat van; nyugalomban a szárnyak összehajlítva szorosan simulnak a testhez.

1. *meticulosa* L. (37. tábla, 4. b. ábra). Tavasztól őszi országszerte gyakori. 43—45 mm. Hernyója (37. tábla, 4. a. ábra) márcz.—ápr.-ban és jul.-ban csalánon (*Urtica*), árvacsalánon (*Lamium*) és lóromon (*Rumex*) él.

### 30. nem. *Mania* Tr.

A csáp sörtealakú, a ♂-é sűrűn pillás; a szem csupasz; a toron két nagy taraj van; a potroh közepén fölül kisebb szörpamatok emelkednek; a szárnyak nagyok, szélesek, csipkészszerűek.

1. *maura* L. (37. tábla, 5. b. ábra). Országszerte található, helyenként gyakori jul.—aug.-ban. 68—70 mm. Hernyója (37. tábla, 5. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg a mézgás-égeren (*Alnus glutinosa*; 37. tábla, c. ábra) és fűzön (*Salix*) él.

### 31. nem. *Naenia* Stph.

Közel áll az előbbi nemhez, de szárnyai nem oly szélesek, hullámos szegélyűek; a toron elül-hátul egy-egy széles búb van.

1. *typica* L. (37. tábla, 6. ábra). Országszerte található, helyenként gyakori máj.—jul.-ban. 42—44 mm. Hernyója barnásszürke, oldalán vörösszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg csalánon (*Urtica*) és árvacsalánon (*Lamium*) él.

### 32. nem. *Jaspidea* B.

A csáp sörtealakú, a ♂-é ecetszerűen pillás; a toron elül-hátul kis búb van; a potroh közepén a hátoldalon kis szörpamatok emelkednek.

1. *celsia* L. (37. tábla, 7. ábra). Eddig hazánk kevés részében szept.-ben főleg az Alföld turjános vidékein figyelték meg. 39—40 mm. Hernyója sárgásbarna, feje és nyakpaizsa vörösesbarna; jun.—aug.-ig a havasi sertefű (*Nardus stricta*) és a pázsitos séd-búza (*Aira caespitosa*) gyökerein él.

### 33. nem. *Helotropha* Ld.

A csáp sörtealakú, a ♂-é röviden, pamatszerűen pillás; a ♂ fogója csaknem egyenes, alul kissé öblös.

1. *leucostigma* Hb. Felső szárnya sötétbarna, homályos rajzolatú; a vesefolt és gyakran a körfolt is fehér keretű, az előbbi belül fehér vagy sárga. Hazánkban igen szórványosan és ritkán lép fel jul.—aug.-ban. 33—35 mm. Elvértve csaknem egy színű, csak a sárga vesefolt tűnik ki: ab. *fibrosa* Hb. (Eperjes). Hernyója fehér, fekete szemölcsökkel borítva, feje barna; máj.—jun.-ban a sás nőszirm (Iris *Pseudacorus*) gyökerében él.



34. nem. **Hydroecia** Gn.

A csáp vastag, a ♂-é ecetszerűen pillás; a toron fölül éles taraj, hátul lemetezett búb van; a ♀ potroha kihegyezett.

1. *nictitans* Bkh. (37. tábla, 8. ábra). Országsszerte található, helyenként jul.—aug.-ban gyakori. 31—33 mm. Avesefolt olykor vörös: ab. *erythrostigma* Hw.; vagy nagyobb, a vesefolt fehér vagy vöröses: var. *lucens* Frr. (Eperjes). Hernyója barnásszürke, apró fekete szemölcsökkel borítva, feje sárga; máj.-ban fű-(Poa)-csomók alján, magaszotte csöben él.

2. *micacea* Esp. Felső szárnya ibolyásvörös, középtere ibolyásbarna, a két harántcsík, valamint a kör- és vesefolt rózsaszínű; az alsó szárny fehéressárga. Eddig hazánk felvidékének kevés pontján figyelték meg jul.—aug.-ban. 39—41 mm. Hernyója hússzínű, hátán vöröses vonal fut le; máj.—jun.-ban vízi növények, kivált a fodros harmatkása (*Glyceria aquatica*) gyökerében él.

3. *Petasis* Dbl. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya szürkésbarna, középtere sötétebb barna, az erek a szegély felé fehéresek; alsó szárnya szürkésbarna. Hazánkban csak Nagyágon és Mehádián figyelték meg jul.-ban. 43—45 mm. Hernyója szennyes csontszínű, feje fekete; máj.-ban a közönséges acsalapú (*Petasis hybridus*) gyökerében él.

4. *leucographa* Bkh. (*lunata* Frr.; 51. tábla, 18. ábra). Felső szárnya sárgásbarna, ibolyaszínű árnyalattal; a kör-, vese- és csapfolt fehér, vagy halvány-sárga, a vesefoltban sötét petty van; alsó szárnya barnás. Hazánkban csak Mehádiánál, a Domogleden található szept.-ben; 55—58 mm. Hernyója halvány ibolyaszínű, fekete pontokkal borított; jun.—jul.-ban a hosszúlevelű kocsord (*Peucedanum longifolium*) gyökerében él.

Európai fajok még: *xanthenes* Germ. Szicília. — *moesaca* H. S. Törökország stb.

35. nem. **Gortyna** Hb.

Igen közel áll az előbbi nemhez, de homlokán szaruszerű ék emelkedik, melyet szőr főd; a ♂ fogója csaknem egyenes, alul kissé öblös.

1. *ochracea* Hb. (37. tábla, 9. ábra). Hazánkban országsszerte ritka aug.—szept.-ben. 37—39 mm. Hernyója szennyes fehér, apró fekete szemölcsökkel borítva, feje és tarkója fekete; máj.—jun.-ban földi bodza (*Sambucus Ebulus*), ökörfarkkóró (*Verbascum*), macskagyökér (*Valeriana*) és a közönséges bojtortján (*Arctium Lappa*) gyökerében él.

V. család. **Leucanidae**.

A szem csupasz vagy szőrös; a test szőrözete finom, gyapjas, a tarkón gyakran éles tarajt alkot; a potrohon nincsen szörpamat; a színezés többnyire a száraz nád színéhez

hasonló, a rajz halvány; a kör- és vesefolt, úgyszintén a belső harántcsík ritkán jelenkezik, a külsőt gyakran fekete pontok hajlott sora pótolja. A hernyó csontszínű és csaknem kivétel nélkül növények szárában és gyökerében él.

1. nem. **Nonagria** O.

A szem csupasz, a ♂ csápja sörtealakú, pillás, az ízek mindkét oldalán 1—1 sörte emelkedik; a tarkón igen gyenge búb mutatkozik; a ♂ fogója rövid, tompa, kissé befelé görbült. A felső szárny megnyújtott, belső zuga hajlított; az alsó szárny belső szegélye erősen kerekített. A hernyó csupasz, nyulánk, vízi növények szárában él és ugyanitt alakul át.

1. *Cannae* O. (37. tábla, 10. ábra). Hazánkban igen ritka aug.—szept.-ben. 32—35 mm. Hernyója sárgás vagy zöldes, feje világosbarna; jun.—jul.-ban a széles levelű gyékény (*Typha latifolia*) szárában él.

2. *Sparganii* Esp. Felső szárnya barnássárga, sötét hosszanti csikkel, a vesefolt helyét 3 fekete pont foglalja el, mögöttük a szegély felé és a szegélyen fekete pontok sorát találjuk. Hazánkban ritka aug.—szept.-ben. 30—34 mm. Hernyója zöld, hátán 4 sötét vonal fut le; jun.—jul.-ban a széles levelű gyékény (*Typha latifolia*) és a fedónád (*Phragmites communis*) szárában él.

3. *Typhae* Thnbg. (37. tábla, 11. ábra). Hazánk több részén, de eddig kevés pontján figyelték meg aug.—szept.-ben. 45—47 mm. Elvértve sötétebb barna, rajztalan: ab. *fraterna* Tr. (Peszér). Hernyója szennyes hússzínű, hátán 3 világosabb vonal fut le; jul.-ban a széles- és keskenylevelű gyékény (*Typha latifolia* és *angustifolia*) szárában él.

4. *geminipuncta* Hatch. Felső szárnya vöröses-szürke vagy vörösesbarna, erei szürkék, a vesefolt helyét 1—2 fekete keretű, apró, fehér petty foglalja el. Hazánkban igen ritka aug.—szept.-ben. 30—33 mm. Hernyója sárgásfehér, apró fekete szemölcsökkel borítva; jun.-ban a fedónád (*Phragmites communis*) szárában él.

5. *neurica* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de fonákján hiányzanak a középső foltok. Hazánkban igen ritka (Budapest, Nagyszeben) jul.—aug.-ban. 28—29 mm. Hernyója kékecsszürke, apró fekete szemölcsökkel borítva, hátán 3 világosszürke sáv fut le; máj.—jun.-ban a fedónád (*Phragmites communis*) szárában él.

Európai fajok még: *nexa* Hb. és *dissoluta* Tr. Németország stb.

2. nem. **Senta** Stph.

A szem csupasz; a csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a tarkón éles tarajka van; a felső szárny hosszú, elülső és belső szegélye kihajlott, csúcsa derékszögű.

1. *maritima* Tausch. Felső szárnya halvány barnás, az elülső és belső szegély világosszürke, az



erek fehérek, a kör- és vesefolt finom fehér keretű; olykor mindkettő fekete: var. *bipunctata* Hw. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 28—30 mm. Hernyója sárgásszürke, halvány világos hosszanti vonalakkal; ápr.—máj.-ban a fedőnád (Phragmites communis) él.

### 3. nem. *Meliana* Curt.

Közel áll az előbbi nemhez, de szeme szőrös, a tor síma, taraj nélkül.

1. *flammea* Curt. Felső szárnya halványbarnás, többől szürke hosszanti sáv ered, erei fehéresek, közepén túl barna pontok sora látható. Hazánkban igen ritka (Budapest, Nagyvárad, Nyitra) máj.—jun.-ban. 33—35 mm. Hernyója világos csontszínű; jul.—aug.-ban a fedőnád (Phragmites communis) él.

### 4. nem. *Tapinostola* Ld.

A szem csupasz; a csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a tor négyszögletes, taraj nélkül.

1. *musculosa* Hb. Felső szárnya halvány zöldes-sárga, halványsárgás hosszanti sávokkal, az erek sötétebbek. Hazánkban igen ritka (Budapest) jun.—aug.-ban. 27—28 mm. Aratáskor gabonaföldeken található.

2. *extrema* Hb. Felső szárnya a szürkébe hajló csontszínű, közepén fekete pontok sora húzódik; alsó szárnya szürke. Hazánkban igen ritka jun.-ban. 25—26 mm.

3. *Hellmanni* Ev. Felső szárnya szalmaszínű, barnás behintésű, a vesefolt helyét világos folt jelzi. Hazánkban igen ritka (Budapest, Pécs) aug.-ban. 24—25 mm. Hernyója orsóalakú, csontszínű, háta vöröses; máj.—jun.-ban a siska (*Calamagrostis Epigeios*) szárában él.

4. *fulva* Hb. Felső szárnya szalmaszínű, az elülső és belső szegély, valamint az erek sötét behintésűek; alsó szárnya szürke. Hazánkban igen ritka (Budapest, Eperjes) jul.—aug.-ban. 21—22 mm. Hernyója szennyesfehér, hátán 2 elmosódott vöröses vonal fut le, minden gyűrűn 4—4 szőrös fekete pont van; ápr.—máj.-ban mocsárfüvekben (*Poa aquatica* stb.) él.

Európai fajok még: *Elymi* Tr. Németország stb. — *Bondil* Knaggs Görögország stb.

### 5. nem. *Calamia* Hb.

Hasonlít a *Leucania*-nemhez, de szeme csupasz, a ♂ csápja pillás, a felső szárny megnyújtott, csúcsa hegyes.

1. *lutosa* Hb. Felső szárnya halvány barnássárga, az erek kissé világosabb színűek; alsó szárnya fehér; mindkét szárnyon a szegély felé apró fekete pontok sorakoznak. Eddig hazánkban csak néhány részében, főleg nádasok közelében figyelték meg szept.—okt.-

ben. 48—58 mm. Hernyója szennyesfehér, fekete szemölcsökkel borított, hátán két sor ibolyásbarna folt van; ápr.—jun.-ban vizen kívül álló fedőnád (*Phragmites communis*) gyökerében él és szárában bábozódik.

### 6. nem. *Leucania* Hb.

A szem szőrös; a csáp sörtealakú, a ♂-é igen rövid pillákkal ellátott; a ♂ fogója alapján kocsányos, majd némileg körtealakú. A felső szárny meglehetősen hosszú, épszelű; az alsó szárny kerek. A hernyó csupasz, hátrafelé kissé megvékonyodott, a fej aránylag kicsiny; nappal elrejtőzik. A mocsarakban élő hernyók a nád tuskóiban találhatók.

1. *impudens* Hb. Felső szárnya halványsárga, rózsaszínű árnyalattal, feketés behintésű, az erek feketések; alsó szárnya feketésszürke, rojtja rózsaszínű. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 34—36 mm. Hernyója szennyesfehér, hátán 3 fehér, oldalán 3 finom fehér vonal fut le; ápr.—máj.-ban füveken él.

2. *impura* Hb. A következő fajhoz igen hasonló, de felső szárnya barnásabb, az erek széle s a köztük levő vonalak sötétebbek, a szegélyen finom fekete pontok sorakoznak; alsó szárnya barnásszürke. Hazánkban igen ritka máj.-tól aug.-ig. 30—32 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán és oldalán 1—1 sárgás sáv fut le; ápr.—máj.-ban és jul.-ban füveken él.

3. *pallens* L. (37. tábla, 12. ábra). Országszerte gyakori máj.-tól szept.-ig. 31—33 mm. Elvértve pirosba hajlik a színe: ab. *ectypa* Hb. (Budapest). Hernyója sárgás vagy vöröses, hátán fehéres vonal, oldalán sárgásfehér sáv fut le; márcz.—ápr.-ban füveken él.

4. *obsoleta* Hb. Felső szárnya pirosas okkersárga, fekete-szelű fehér erekkel, melyek közt fekete vonalak futnak le, a szegély felé pedig fekete pontok sorakoznak; alsó szárnya fehér. Országszerte többé-kevésbbé ritka ápr.-tól aug.-ig. 32—34 mm. Hernyója fehéresszürke, sötét vonalakkal; ősszel a nádon él, nappal régi nádcutkában lakik, abban telik ki és alakul át.

5. *putrescens* Hb. Felső szárnya faszínű, barna árnyserű hosszanti folttal, közepén nagy fehér petty van; az erek igen finomak, közöttük rozsdás-vörös hosszanti sugarak vannak, a szegély felé fekete pontok sorakoznak; alsó szárnya fehér, fekete szegélypontokkal. Hazánkban eddig csak Portorén találták aug.-ban. 33—35 mm. Hernyója fehéresszürke, fekete pontokkal borítva, hátán finom vonal, oldalán fehéres sáv fut le.

6. *comma* L. (37. tábla, 13. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka máj.-tól szept.-ig. 36—38 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán 3 finom fekete vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban füveken él.



7. *L. album* L. (37. tábla, 15. ábra). OrszágSZerte gyakori máj.-tól okt.-ig. 36—38 mm. Hernyója hússzínű, hátán sötét kettős vonal, oldalán feketészöld sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban füveken él.

8. *congrua* Hb. Hasonlít az *obsoleta*-hoz, felső szárnya azonban vörösesbe hajló. Hazánkban igen ritka máj.—jun. és aug.—szept.-ben. 36—39 mm. Hernyója vörösseszürke, hátán 3 fehér, oldalán sárgás sáv fut le; őszkor a csöves tengeri (*Zea Mays*) szárában él.

9. *vitellina* Hb. Felső szárnya hegyes, bőrsárga, rozsdaszínű behintéssel és két finom rozsdásbarna harántcsikkal és hullámvonallal, az apró kör- és vesefolt barna keretű. OrszágSZerte többé-kevésbbé ritka jul.—szept.-ben. 36—38 mm. Hernyója világos hússzínű, hátán 3 fehér vonal, oldalán sárgás sáv fut le; márcz.—ápr.-ban füveken él.

10. *evidens* Hb. Felső szárnya barnásvörös, két finom barna harántcsikkal, közepén 3 nagy, barna keretű petty van, a hullámvonal homályos, világos; alsó szárnya vörösesbarna. Hazánkban ritka máj. és jul.-ban. 32—34 mm. Hernyója sárgásszürke, rajztalan, fekete pontokkal borított, nyak- és farpaizsa sárgás; jul. és szept.-ben a hasznos földitömjénen (*Pimpinella Saxifraga*) él.

11. *conigera* F. (37. tábla, 14. b. ábra). OrszágSZerte ritka jun.—jul.-ban. 34—36 mm. Hernyója (37. tábla, 14. a. ábra) fahéjszínű, fehér, vörös és barna hosszanti sávokkal; ápr.—máj.-ban az erdei szamócán (*Fragaria vesca*) és lóromon (*Rumex*) él.

12. *albipuncta* F. Felső szárnya vörösseszürke vagy fahéjszínű, közepén két kicsiny fehér folttal és két sötét harántcsikkal; alsó szárnya barnásszürke. OrszágSZerte gyakori máj.—szept.-ben. 13—16 mm. Hernyója vörösseszürke, hátán fehér vonal, mellén feketészürke sáv, oldalán fehér, feketés és sárgás vonal fut le; ápr.—máj.-ban füveken él.

13. *lithargyrea* Esp. Felső szárnya vörösseszürke, két homályos sötét harántcsikkal, közepén halványfehér folt van, a szegély felé fekete pontok sorakoznak. OrszágSZerte többé-kevésbbé gyakori jun.—aug.-ban. 36—37 mm. Felső szárnya olykor világosabb: var. *argyritis* Rbr. (Eperjes). Hernyója olyan, mint a *conigera*-é, de feje barna, reczés; ápr.—máj.-ban füveken él.

14. *turca* L. Felső szárnya pirosasbarna, két barna harántcsikkal, a vesefolt helyén fehéres harántfolt van; alsó szárnya feketésszürke, piros rojttal. Hazánk legtöbb részében található jul.—aug.-ban. 38—46 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán fehér vonal, oldalán sárgásbarna sáv fut le; ápr.—máj.-ban füveken él.

Európai fajok még: *straminea* Tr. Németország stb. — *Scirp*<sub>1</sub> Dup., *Zeae* Dup., *Andereggi* B. Dalmácia stb.

## 7. nem. *Mithymna* O.

A szem szőrös; a ♂ csápja fésűs, rövid, vastag fogakkal; a ♀-é sörte-alakú; a ♂ fogója rövid, tompa, végén kissé karéjszerű.

1. *imbecilla* F. Felső szárnya bőrszínű (♂) vagy rozsdásbarna (♀), kis, barna harántcsikkal, a vesefolt kicsiny, hátul fehéres; az alsó szárny feketészürke. Hazánk hegyes vidékein található jul.-ban. 25—26 mm. Hernyója szennyeszürke, hátán fehér vonal, oldalán feketésszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

## VI. család. Caradrinidae.

A szem csupasz; a potrohon többnyire nincsen szörpamat; a felső szárny vége felé meglehetősen széles, csúcsa tompa; a kör- és vesefolt kicsiny, az alapszínénél nem, vagy csak kevésbé sötétebb; a két harántsáv finom, elmosódott; az alsó szárny kerek, rajztalan. A lepke éjjel repül, nyugalomban laposan egymásra tolva tartja szárnyait. A hernyó többnyire csupasz.

### 1. nem. *Praestilbia* Stgr.

A csáp erősen fogazott, a homlok síma, a tapogató rövid, a potroh igen nyulánk, a felső szárny meglehetősen széles.

1. *armeniaca* Stgr. Felső szárnya szürke, a kör- és vesefoltot csak koromfekete foltok jelzik, melyek egyike azok előtt, másika közöttük foglal helyet, a szegélytérén éles, meglehetősen széles, szürkéssárga harántvonal fut le; alsó szárnya szennyesfehéres, olykor szürke. Hazánkban eddig csak Fiume tájékán figyelték meg jul.-ban. 27—28 mm.

### 2. nem. *Grammesia* Stph.

A csáp vastag, a ♂-é rövid, pillás fésűsfogakkal, a ♀-é sörtealakú; a ♂ fogója rövid, kivájt, végén rövid, tompa ék van.

1. *trigrammica* Hufn. (37. tábla, 16. ábra). OrszágSZerte többé-kevésbbé ritka máj.—jul.-ban. 34—35 mm. Olykor hiányzik a középső vonal: ab. *bilinea* Hb. Hernyója ibolyásbarna, oldalán világos sáv fut le; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

### 3. nem. *Caradrina* O.

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a ♂ fogója nyulánk, kivájt, vége felé megkeskenyedett; a felső szárny tövén keskeny, külső szegélyén csaknem háromszorta hosszabb, többnyire szürke, selyemfényű.



a. alnem. **Caradrina** O.

1. **exigua** Hb. Felső szárnya sárgásszürke, két sötét kettős harántcsikkal, a kör- és vesefolt halványsárga, a csipkés hullámvonal fehér, a szegélyen fekete pontok sorakoznak; alsó szárnya áttetsző fehér, az erek barnák. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg máj.—jun.—ban és aug.—szept.—ben. 28—29 mm. Hernyója feketés-szürke, oldalán sárgásfehér sáv fut le; márcz.—ápr.—ban és jul.—ban apró növényeken él.

2. **quadripunctata** F. (37. tábla, 17. ábra). Ország-szerte gyakori ápr.—tól szept.—ig. 27—28 mm. Hernyója vörösseszürke, hátán világos vonal fut le; márcz.—ápr.—ban és jun.—ban tyúkhúron (*Alsine media*) stb. él.

3. **Selini** B. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, rajzolata finomabb. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jul.—aug.—ban. 14—15 mm.

4. **Kadenii** Frr. Felső szárnya vöröses hamuszínű, homályos harántcsikkokkal, a körfolt helyén rozsdásbarna pont van, a vesefolt rozsdásbarna, fehér kerettel. Hazánk több részében, de kevés pontján található, helyenkint meglehetősen gyakori jun.—ban, továbbá aug.—szept.—ben. 28—29 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán fehér, mellette fekete vonal fut le; ápr.—máj.—ban és jul.—ban apró növényeken él.

5. **terrea** Frr. Felső szárnya vörösseszürke, homályos rajzollattal, a kör- és vesefolt részben fehér keretű, a hullámvonal világos, befelé fekete foltok vannak mellette; alsó szárnya fehér, szegélye barnás. Olykor a hullámvonal foltjai nélkül: ab. *dubiosa* Stgr. Hazánkban ritka (Budapest, Pészér) ápr.—máj.—ban és aug.—szept.—ben. 29—30 mm. Hernyója ibolyásszürke, hátán sötét foltok vannak, feje sötét; ápr.—tól jul.—ig főleg az oroszánfagon (*Leonodon*) és a mécsvirágon (*Lychnis*) él.

6. **respersa** Hb. (37. tábla, 18. ábra). Ország-szerte ritka jun.—jul.—ban. 28—29 mm. Hernyója fekete, két sor vörös, kiemelkedő folttal; ápr.—máj.—ban a parlagi csibehúron (*Spergula arvensis*) él.

7. **superstes** Tr. Rajzban hasonlít az *Alsines*-hez, de tora és felső szárnya hamuszínű, sűrű finom fekete behintéssel; alsó szárnya fehér, szegélye kissé barnás. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg jun.—aug.—ban. 29—30 mm. Hernyója szürke, sötétebb hosszanti vonalakkal, oldalán világos sáv fut le; ápr.—máj.—ban füveken él.

8. **Morpheus** Hufn. Felső szárnya barnássárga, a kör- és vesefolt meglehetősen nagy, szürke, rozsdásbarna kerettel, a hullámvonal előtt sötétszürke szalag húzódik; alsó szárnya fehéres, széle szürke. Eddig hazánk több részében találták jun.—aug.—ban. 29—30 mm. Hernyója vöröses-hamuszínű, hátán fehér vonal, oldalán fekete sáv fut le; ápr.—máj.—ban főleg az apró szulákon (*Convolvulus arvensis*) és a fejes salátán (*Lactuca sativa*) él.

9. **Alsines** Brahm. (37. tábla, 19. ábra). Ország-szerte meglehetősen ritka jun.—jul.—ban. 30—31 mm.

Hernyója szürkésbarna, hátán 3 finom fehéres vonal fut le; ápr.—máj.—ban a korai lúdhúron (*Alsine verna*) él.

10. **Taraxaci** Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, felső szárnya azonban kissé keskenyebb, csokoládés-színű; alsó szárnya fehér, széle barnás. Ország-szerte többé-kevésbbé ritka jun.—aug.—ban. 28—29 mm. Hernyója feketés-szürke, hátán 3 finom fehér vonal, oldalán világos sáv fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

11. **ambigua** F. Az *Alsines*-től abban különbözik, hogy felső szárnya töve felől keskenyebb, világos-szürke színű; alsó szárnya fehér, a ♀-é barnás-szegélyű. Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori jun.—aug.—ban. 27—28 mm. Hernyója barnásszürke, hátán 3 finom világos vonal fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

12. **Pulmonaris** Esp. Felső szárnya rövid, vöröses-barnával kevert rozsdássárga, a nagy kör- és vesefolt fehéres keretű, a vesefolt feketés; alsó szárnya barnásszürke. Hazánk több részében, de eddig kevés pontján figyelték meg. 26—27 mm. Hernyója faközöld, hátán fehéres vonal fut le, feje sárgásbarna; ápr.—máj.—ban a pettyezetett gálnán (*Pulmonaria officinalis*) él.

13. **lenta** Tr. Igen hasonlít a következő fajhoz, a ♂ felső szárnya azonban jóval keskenyebb, a sötét-keretű vesefolt tisztán látható; alsó szárnya szintén sokkal keskenyebb, barnásszürke. Hazánk több részében található, helyenkint nem ritka jul.—aug.—ban. 24—26 mm. Hernyója szürke, oldalán sárgás harántcsikkok sorakoznak; ápr.—máj.—ban főleg lóromon (*Rumex*) él.

Európai fajok még: *gilva* Donz. Ausztria. stb. — *aspersa* Rbr. Tirol stb. — *hospes* Frr. Dalmácia.

b. alnem. **Hydrilla** B.

14. **gluteosa** Tr. Felső szárnya széles háromszög-alakú, a ♂-é keskenyebb, sötét hamuszínű, a két harántcsikk és a vesefolt homályos, a körfolt igen kicsiny, fekete; alsó szárnyai igen széles, fehéres. Hazánk több részében található, de mindenütt ritka máj.—jun.—ban. 26—32 mm. Hernyója szürke, hátán 3 világos vonal fut le; márcz.—ápr.—ban apró növényeken él.

15. **palustris** Hb. A ♂ felső szárnya széles, háromszög-alakú, világos porszürke színű, 3 barna haránt-sávval, a kör- és vesefolt helyén barna pont, illetve sötétbarna petty van; alsó szárnya széles, világos-szürke; a ♀ felső szárnya jóval kisebb, keskeny, sötétszürke; alsó szárnya rövid, sötétszürke. Hazánkban ritka (Eperjes, Nagyg) jun.—jul.—ban. 23—30 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán fehér vonal fut le; ápr.—máj.—ban vízi növényeken él.

16. **Lepigone** Möschl. Felső szárnya sötétszürkésbarna, fémfényű, a kör- és vesefolt sokszor csak



pont alakjában van jelen, olykor egészen hiányzanak, alsó szárnya fehéres, az erek barnásak. Hazánkban igen ritka (Budapest, Erd) jul.-ban. 24—25 mm.

#### 4. nem. *Acosmetia* Stph.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é pillás; a ♂ fogója rövid és széles, lekerekített, kanálszerűen kivájt; a felső szárny kifelé megszélesedett, csúcsa egyenesen lemetezett; az alsó szárny széles, kerek.

1. *caliginosa* Hb. Felső szárnya barnásszürke, vörösfényű, a harántcsikok homályosak, a szegély felé sötét pontok sorakoznak. Országszerte található nedves réteken máj.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója zöld, finom fehér hosszanti vonalakkal; ápr.—jun.-ban a festő fűrészfűvön (*Serratula tinctoria*) és az orvosi vérfűvön (*Sanguisorba officinalis*) él.

#### 5. nem. *Rusina* Stph.

A ♂ csápja fésűs, hosszú és vékony pillás fogakkal, a ♀-é sörte-alakú. Alakra s a szárnyak szegésére nézve különben emlékeztet a *Caradrina*-nem nagyobb fajaira.

1. *umbratica* Goeze, (*tenebrosa* Hb.; 37. tábla, 20. ábra). Országszerte található, helyenkint gyakori jun.—aug.-ban. 32—34 mm. Hernyója vörösesbarna, vöröses hátán 3 világos vonal, oldalán szürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

#### 6. nem. *Amphipyra* O.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é rövid pillákkal sűrűn borított; a potroh széles, vége felé kissé megkeskenyedett; a ♂ fogója nyulánk, kifelé kissé kitágult, vége lekerekített; a felső szárny kétszer oly hosszú, mint széles, csúcsa tompán kerekített; az alsó szárny kerek. A hernyó csupasz, hátul kissé megvastagodott, vagy hegyes kiemelkedéssel ellátott.

1. *micans* Ld. Szárnyai igen rövidek és szélesek; felső szárnya fahéjszínbe hajló sárgásbarna, a két harántvonal feketés, a körfoltot feketés pont jelzi, a vesefolt homályos, elmosódott, a finom szegélyvonal feketés; alsó szárnya sötét hamuszínű. Hazánkban eddig csak Mehádián figyelték meg jul.-ban. 29—30 mm.

2. *Tragopogonis* L. (37. tábla, 21. ábra). Országszerte nem ritka jul.—aug.-ban. 35—37 mm. Hernyója elől megvékonyodott, szürke, hátán 3 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg a mezei bakszakállon (*Tragopogon pratense*) és lóromon (*Rumex*) él.

3. *tetra* F. Felső szárnya feketésbarna, csúcsa előtt az elülső szegélyen 3 fehér pont van; alsó szárnya barnásszürke. Hazánk több részén, de kevés pontján ritkán található, jul.—aug.-ban. 31—33 mm.

Hernyója zöld, hátán oldalvást fehéres vonalak futnak le; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

4. *livida* F. Felső szárnya kékesfekete, fénylő, rajztalan; alsó szárnya halvány rozsdássárga. Országszerte ritka jul.—aug.-ban. 41—44 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötét-, e mellett sárgás vonal, oldalán pedig sárga sáv fut le; máj.-ban az ebszólón (*Solanum*), virnáczon (*Thalictrum*) és lonczon (*Lonicera*) él.

5. *perflua* F. (37. tábla, 23. ábra). Hazánkban ritka (Pozsony, Selmeczbánya, Eperjes) jul.—aug.-ban. 48—50 mm. Hernyója a *pyramidea*-éhoz hasonló, de 11. gyűrűjén nincsen kiemelkedése; máj.—jun.-ban főleg a kecskefűzön (*Salix caprea*) és szilen (*Ulmus*) él.

6. *pyramidea* L. (37. tábla, 22. b. ábra). Országszerte gyakori jun.—aug.-ban. 46—48 mm. Hernyója (37. tábla, 22. a. ábra) máj.—jun.-ban lombosfákön él.

7. *cinnamomea* Goeze. (37. tábla, 24. ábra). Hazánk kevés részében található, jul.—szept.-ben. 48—50 mm. Hernyója sárgászöld, hátán fehéres vonal, oldalán sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban a csíkos kecskerágón (*Evonymus europaeus*), nyár- (*Populus*) és szilfán (*Ulmus*) él.

Európai fajok még: *effusa* B. Dalmácia stb. — *Styx* H. S. Törökország.

### VII. család. Orthosiidae.

A szem csupasz vagy szőrös; a csáp többnyire fésűs; a tor széles, sűrűn gyapjas, tarkóján éles tarajka van; a felső szárny aránylag kicsiny, csúcsa derékszögű, többé-kevésbé éles, a rojt épszelű; az alsó szárny rövid, kerek. A kör- és vesefolt alig látható; a két harántsáv finom, gyakran egészen elmosódott, olykor a belső szegélyen annyira megközelíti egymást, hogy a középtér háromszögalakúvá válik; a középtér alig vagy nem sötétebb az alapszínnél; a hullámvonal csak jelezve van. A hernyó csupasz, síma.

#### 1. nem. *Perigrapha* Ld.

A szem szőrös; a csáp fésűs, a ♀-é rövidebb fogakkal; a tarkón magas, éles tarajka van.

1. *cincta* F. Felső szárnya ibolyásszürke, a kör-, vese- és csapfolt igen nagy s a középeren egybefolyt, vörösszürke, feketével körülvéve; alsó szárnya barnásszürke. Hazánk igen kevés pontján található (Budapest, Pécs, Pozsony) márcz.—ápr.-ban. 38—40 mm. Hernyója vöröses, hátán 3 fehéressárga vonal, oldalán sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban a vastövű búzavirágon (*Centaurea Scabiosa*) él.



2. nem. **Taeniocampa Gn.**

A ♂ csápja többnyire fésűs, meglehetősen hosszú fogakkal; tora igen széles, sűrűn gyapjas; a felső szárny keskeny, kifelé kevésbé szélesebb, csúcsa hegyes; alsó szárnya aránylag kicsiny; a rojt épszelű.

1. **gothica L.** (37. tábla, 1. b. ábra). Országsszerte gyakori márcz.—ápr.-ban. 35—37 mm. Hernyója (38. tábla, 1. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg kökényen (*Prunus spinosa*) és szilen (*Ulmus*) él.

2. **miniosa F.** (38. tábla, 2. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori márcz.—ápr.-ban. 33—35 mm. Hernyója világosszürkés kék, hátán és oldalán széles sárga sáv fut le; márcz.—ápr.-ban főleg tölgyön (*Quercus*; 38. tábla, 4. ábra) él.

3. **pulverulenta Esp.** (38. tábla, 3. b. ábra). Országsszerte gyakori márcz.—ápr.-ban. 29—30 mm. Hernyója (38. tábla, 3. a. ábra) máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

4. **Populeti Tr.** Felső szárnya ibolyásszürke, homályos harántcsíkokkal, a kör- és vesefolt sötét, világos kerettel, a hullámvonal fehéres. Hazánknak főleg hegyes vidékein található márcz.—máj.-ban. 33—36 mm. Hernyója zöldessárga, hátán 2, oldalán 1 sárga vonal fut le; jun.—jul.-ban a nyár (*Populus*) összeszótt levelei közt él.

5. **stabilis View.** (38. tábla, 4. b. ábra). Országsszerte gyakori márcz.—ápr.-ban. 31—33 mm. Hernyója (38. tábla, 4. a. ábra) máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) és bükkön (*Fagus*) él.

6. **incerta Hufn.** (38. tábla, 6. ábra). Országsszerte gyakori márcz.—ápr.-ban. 38—40 mm. Nem ritkán csaknem egyszínű sötétbarna: ab. *fuscata* Hw.; vagy sokkal világosabb, fehéresszürke: var. *pallidior* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöld, hátán sárga vonal, oldalán fekete szélű sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg tölgyön (*Quercus*) él.

7. **opima Hb.** Felső szárnya ibolyásszürke, a középtér barna, a körfolt kerek, a vesefolt nagy, fehér keretű, a hullámvonal egyenes, fehér. Hazánkban igen ritka (Budapest, Eperjes) márcz.—ápr.-ban. 35—37 mm. Hernyója bíborszínű, hátán finom világos, oldalán sárgaszélű sötétbarna sáv fut le; máj.—jun.-ban tölgyön él.

8. **gracilis F.** (38. tábla, 5. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka márcz.—ápr.-ban. 35—37 mm. Olykor jóval világosabb, szürkészínű: var. *pallidior* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöld vagy barna, hátán 3 finom fehér vonal, oldalán fekete-szélű, széles, sárga sáv fut le; máj.-ban a hamvas- és málna- szeder (*Rubus caesius* és *Idaeus*) és a fekete üröm (*Artemisia vulgaris*) összesodort levelei között él.

9. **munda Esp.** (38. tábla, 7. ábra). Országsszerte nem ritka márcz.—ápr.-ban. 37—39 mm. Olykor a szegély előtt levő fekete foltok hiányzanak: ab.

*immaculata* Stgr. Hernyója sárgásszürke, hátán fekete vonal, oldalán fekete hullámvonaltól kísért vöröses-szürke széles sáv fut le, a melyben a 4. és 5. gyűrűn fehér háromszögek vannak; máj.—jun.-ban gyümölcs-fákon, tölgyön (*Quercus*) és nyáron (*Populus*) él.

Európai faj még: **rorida H. S.** Dalmácia stb.

3. nem. **Panolis Hb.**

A szem szőrös; a ♂ csápja fogas, de a fogak igen rövidek, ecetszerű pillákkal ellátottak. Egész külseje különben hasonlít az előbbi nem fajaihoz.

1. **griseovariegata Goeze** (*piniperda* Panz; 38. tábla, 8. b. ábra). Országsszerte található, helyenkint gyakori márcz.—ápr.-ban. 31—33 mm. Hernyója (35. tábla, 8. a. ábra) máj.—jun.-ban az erdei fenyőn (*Pinus sylvestris*; 38. tábla, C. ábra) él.

4. nem. **Pachnobia Gn.**

A szem csupasz; a ♂ csápja fésűs vagy fogas, a ♂ fogója nyulánk, egyforma széles, csak végén kissé megkeskenyedett és befelé görbült.

1. **leucographa Hb.** (38. tábla, 9. ábra). Hazánkban ritka márcz.—ápr.-ban. 30—31 mm. Hernyója zöld, oldalán rozsdássárga széles sáv fut le; máj.—jun.-ban a fürtös süllyfűvön (*Polygonatum multiflorum*) él.

2. **rubricosa F.** (38. tábla, 10. ábra). Hazánknak főleg felvidéken található, de Budapesten sem ritka márcz.—máj.-ban. 34—36 mm. Hernyója vörösesbarna, tarka, hátán két sárgás vonal, oldalán szalmaszínű sáv fut le; máj.—jun.-ban galajon (*Galium*) és csillaghúron (*Stellaria*) él.

Európai faj még: **faceta Tr.** Dél-Olaszország.

5. nem. **Mesogona B.**

A csáp sörte-alakú, a ♂-é meglehetősen hosszú, pamatos pillákkal; a felső szárny megnyúlt, csúcsa éles, derékszögű; az alsó szárny kerek. A hernyó csupasz.

1. **oxalina Hb.** Felső szárnya ibolyásbarna, a középtér sötétebb, a kör- és vesefolt keretes, a hullámvonal halványsárgás, szintúgy a két egyenes harántcsík is. Hazánkban ritkán fordul elő aug.-tól okt.-ig. 37—38 mm. Hernyója világosszürke, hátán világos vonal, oldalán fekete, alul sárgás fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban égeren (*Alnus*), nyáron (*Populus*) és fűzön (*Salix*) él.

2. **Acetosellae F.** (38. tábla, 11. ábra). Országsszerte gyakori aug.—okt.-ben. 39—42 mm. Hernyója szennyes hússzínű, hátán halvány-szürkéssárga sáv fut le; ápr.—máj.-ban tölgyön él.



6. nem. **Hiptelia** Gn.

A ♂ csápja fésűs, csúcsa felé azonban fogas; a felső szárny csúcsa hegyes, épszelű. Egyebekben hasonló az előbbi nemhez.

1. **ochreago** Hb. Felső szárnya borsárga, a két harántcsík s a 3 folt kerete finom rozsdásbarna, a vesefolt alul feketés; alsó szárnya szürke. Hazánkban igen ritka (Mehádia) jul.-ban. 35—36 mm. Hernyója világoszöld, oldalán elmosódott világos sáv fut le; jun.-ban ökörfarkkórón (Verbascum) él.

7. nem. **Dicycla** Gn.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é fogas; a felső szárny megnyújtott, csúcsa tompa, rojtja épszelű.

1. **oo** L. (38. tábla, 12. b. ábra). Hazánk több részében található jun.—jul.-ban. 36—38 mm. Olykor a felső szárny barnás, a foltok és a szegély sárgás; ab. *renago* Hw. Hernyója (38. tábla, 12. a. ábra) máj.—jun.-ban tölgyön (Quercus), összefont levelek közt él.

8. nem. **Calymnia** Hb.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é pillás; a felső szárny tövén keskeny, kifelé kiszélesedett, csúcsa derékszögű. A hernyó csupasz, apró szemölcsökkel borított, lombfák összeszőtt levelei között él.

1. **pyralina** View. (38. tábla, 13. b. ábra). Hazánk több részében ritkán található jun.—aug.-ban. 27—29 mm. Hernyója (38. tábla, 13. a. ábra) ápr.—máj.-ban tölgyön (Quercus) és gyümölcsfákon él.

2. **affinis** L. (38. tábla, 15. ábra). Országszerte ritka jun.—aug.-ban. 27—28 mm. Hernyója sárgászöld, 5 fehér hosszanti sávval; ápr.—máj.-ban szilen (Ulmus) él.

3. **diffinis** L. (38. tábla, 14. ábra). Hazánk több részében, de kevés pontján található jun.—aug.-ban. 28—30 mm. Hernyója fehéreszöld, feje fekete; ápr.—máj.-ban szilen (Ulmus) él.

4. **trapezina** L. (38. tábla, 16. b. ábra). Országszerte gyakori jun.—aug.-ban. 32—34 mm. Hernyója (38. tábla, 16. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg tölgyön (Quercus) és fűzön (Salix) él.

9. nem. **Cosmia** O.

A ♂ csápján többnyire hosszú, pamatszerű pillák vannak; a szárnyak megnyújtottak. A hernyó hasonlít az előbbi nem hernyójához, de szabadon él a lombos fákon.

1. **paleacea** Esp. Felső szárnya vöröses okkersárga, két barna harántcsikkal, a kör- és vesefolt barnakeretű, a szegélyen barna pontok sorakoznak; alsó szárnya sárgásfehér. Hazánk több részében, de kevés pontján található jul.—aug.-ban. 37—39 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 3 fehéres, oldalán fehérszélű

sötét vonal fut le; máj.—jun.-ban főleg a fehér nyíren (Betula alba) és a mézgás égeren (Alnus glutinosa) él.

2. **abluta** Hb. Felső szárnya fehéresszürke, fehéres harántcsikkokkal, a kör- és vesefolt alig látható; alsó szárnya világosszürke. Olykor sötétebb, szürke: ab. *glaucula* Gn. Hazánkban ritka (Budapest, Pécs) jun.—jul.-ban. 36—39 mm. Hernyója zöld, oldalán kénszínű sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg a fekete nyáron (Populus nigra) él.

3. **contusa** Frr. Felső szárnya rozsdásbarna, két kissé világosabb harántcsikkal, a körfolt kicsiny, a vesefolt keskeny, alul feketés; alsó szárnya barnás-szürke. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jul.—aug.-ban. 31—32 mm. Hernyója halványzöld, apró fehér szemölcsökkel borított, oldalán fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban a rezgő nyárfán (Populus tremula) él.

10. nem. **Dyschorista** Ld.

A csáp sörte-alakú, a ♂-é rövid, sűrű pillákkal borított; a ♂ fogója ásóformán kiszélesedett; a felső szárny letompított. Egyebekben hasonló az előbbi nemhez.

1. **suspecta** Hb. Felső szárnya barnásszürke, vörössel kevert, a vesefolt alul szürke, a csapfolt hiányzik. Hazánkban ritka június—augusztusban. 30—34 mm. Olykor világosabb szürke: ab. *iners* Tr. (Budapest, Eperjes). Hernyója egyszínű zöld; ápr.—máj.-ban a fák lehullott lombján él.

2. **fissipuncta** Hw. Felső szárnya sötétszürkésbarna vagy rozsdásbarna, a kör- és vesefolt alul összeér, a hullámvonalnak közepén alul két zuga van. Országszerte többé-kevésbbé gyakori jun.—aug.-ban. 32—35 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán fehéres sáv, mellette világos vonal, oldalán vörösszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban nyárfán (Populus) és fűzön (Salix) él.

11. nem. **Plastenis** B. \*

A szem csupasz; a csáp sörte-alakú, a ♂-é röviden pillás; torán éles tarajka emelkedik, a felső szárny szegélye hajlított. A hernyó nyulánk.

1. **retusa** L. (38. tábla, 17. ábra). Országszerte, kivált a felvidéken található; többé-kevésbbé ritka jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója fehéreszöld, 5 fehér, hosszanti vonallal; máj.-ban a fűz (Salix) összeszőtt levelei közt él.

2. **subtusa** F. Felső szárnya barnásszürke, a két világos harántcsík a belső szegélyen egymást megközelíti; a sötét kör-, vese- és csapfolt világoskeretű. Hazánk több részében, de kevés pontján található jun.—aug.-ban. 28—30 mm. Hernyója zöld, hátán 5 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; feje és mellő lábai feketék; máj.-ban a rezgő nyáron (Populus tremula) és fűzön (Salix) él.



12. nem. **Cirrhoedia** Gn.

Közel áll az előbbi nemhez, de a felső szárny csúcsa a szegélyen kiálló. A hernyó rövid, vastag, feje kicsiny.

1. **ambusta** F. (38. tábla, 18. ábra). Hazánk több részében de eddig igen kevés pontján figyelték meg aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója szennyes hússzínű, hátán 3 fehéres vonal, oldalán sárgas sáv fut le; máj.-ban a vadkörten (Pirus communis) él.

2. **xerampelina** Hb. Felső szárnya aranysárga, a középtér alsó fele, a vele összeolvadó vesefolt s a szegély barnásvörös, a két harántcsik pedig világos-sárga. Hazánkban igen ritka aug.—szept.-ben. 28—30 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán sárgás, mellette fekete vonal fut le; jun.-ban a közönséges kőrifán (Fraxinus excelsior) él.

13. nem. **Cleoceris** B. (**Bombycia** Stph.)

A ♂ csápja fésűs; a potroh 2. gyűrűjén gyöngeszőrpamat emelkedik; a rajzolat a *Hadena*-nemére emlékeztet. A hernyó nyulánk.

1. **Viminalis** F. (38. tábla, 19. ábra). Eddig hazánk igen kevés pontján figyelték meg jul.-ban. 27—28 mm. Olykor sokkal sötétebb, felső szárnya csaknem egyszínű feketés: var. *obscura* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöld, 5 fehér hosszanti vonallal; máj.—jun.-ban a kötő-fűz (Salix viminalis) összeszótt levelei közt él.

14. nem. **Orthosia** O.

A szem csupasz, széle pillás; a csáp sörte-alakú, a ♂-é többnyire pamatosan pillás; a felső szárny tövén keskeny, csúcán derékszögű, alatta a szegély kiszögellő. A hernyó csupasz, hátrafelé kissé megvastagodott. A lepké olykor kitelel és tavasszal is repül.

1. **ruticilla** Esp. Felső szárnya sárgásszürke vagy téglavörös, a két kettős harántcsik s a világoskeretű kör- és vesefolt homályos, a hullámvonal előtt fekete kettős pontok sorakoznak. Hazánkban igen ritka (Budapest, Eperjes) aug.—szept.-ben. 22—28 mm. Hernyója barna, feje fekete; máj.—jun.-ban tölgyön (Quercus) él.

2. **lota** Cl. (38. tábla, 20. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint gyakori aug.—szept.-ben. 35—37 mm. Hernyója barnásszürke, hátán 3 világos vonal, oldalán homályos feketésszürke sáv fut le; máj.-ban a kecske fűz (Salix caprea) összefont levelei között él.

3. **macilenta** Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya tövén keskenyebb, borsárga; alsó szárnyának szegélye sárgás. Hazánk nagy részében található aug.—okt.-ben. 28—30 mm. Hernyója vörösbarna, hátán és oldalán I—I fehér vonal fut le; máj.-ban a közönséges gyertyánon (Carpinus Betulus) él.

4. **circellaris** Hufn. (38. tábla, 21. ábra). Ország-szerte gyakori aug.—okt.-ben. 32—34 mm. Hernyója világos-vörösbarna, hátán sötét foltok sorakoznak, oldalán világos vonal fut le; máj.-ban apró növényeken él.

5. **helvola** L. (38. tábla, 22. b. ábra). Hazánk nagy részében gyakori aug.—okt.-ben. 34—36 mm. Hernyója (38. tábla, 22. a. ábra) barnásvörös, hátán homályos vonal, oldalán széles fehér sáv fut le; máj.-ban apró növényeken él.

6. **Pistacina** F. (38. tábla, 23. ábra). Felső szárnya barnássárga, az erek világosak, a két kettős harántcsik homályos, a sötét kör- és vesefolt világoskeretű. Eddig hazánkban csak némely részében figyelték meg szept.—okt.-ben. 31—33 mm. Olykor igen halvány, csaknem egyszínű: ab. *serina* Esp. (Eperjes); vagy csaknem egyszínű vöröses: ab. *rubetra* Esp. (Eperjes, Nagytúr). Hernyója zöld, hátán 3 rozsdaszínű vagy sötét vonal, oldalán barnaszélű fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban a búzavirágon (Centaura) él.

7. **nitida** F. (38. tábla, 24. ábra). Ország-szerte nem ritka aug.—szept.-ben. 29—31 mm. Hernyója szürke vagy zöldesszürke, minden gyűrűjén W alakú folt van; ápr.—jun.-ban apró növényeken él.

8. **humilis** F. Felső szárnya sárgás hamuszínű, az erek világosabbak, a nagy kör- és vesefolt világoskeretű, a két kettős harántcsik csaknem egyenes. Ország-szerte ritka aug.—okt.-ben. 34—36 mm. Hernyója zöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán fekete szélű fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

9. **laevis** Hb. Felső szárnya világos porszínű, a vesefolt alul feketés, a csapolt hiányzik. Jóformán ország-szerte ritka aug.—okt.-ben. 35—36 mm. Hernyója világosbarna, hátán sárgás sáv fut le; máj.-ban apró növényeken él.

10. **Kindermannii** F. R. Felső szárnya szennyes fakóbarna, az elülső és külső szegély fehéres, a két kettős harántcsik s a hullámvonal sötétebb barna, a körfolt apró, homályos, a fehér vesefoltnak sötét alapja van. Hazánkban eddig csak Fiume tájékán figyelték meg okt.-ben. 27—28 mm. Hernyója vörös, oldalán széles fehér sáv fut le; máj.-ban madárhúron (Cerasium) él.

11. **litura** L. (38. tábla, 25. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori aug.—okt.-ben. 32—34 mm. Hernyója barnás vagy vöröses, fehér és fekete pontokkal, hátán 3 világos vonal, oldalán fehér, alul sárga sáv fut le; máj.-ban apró növényeken él.

Európai fajok még: **Witzenmanni** Stdnf. és **haematidea** Dup. Franciaország stb.

15. nem. **Xanthia** O.

Közel áll az előbbi nemhez, de a tor szabályos négyzögalakú, éles tarajkával; a felső szárny többnyire világosszínű. A hernyó szintén hasonlít az előbbi neméhez.



1. *citrago* L. (38. tábla, 26. b. ábra). OrszágSZerte többé-kevésbbé ritka aug.—szept.-ben. 29—31 mm. Hernyója (38. tábla, 26. a. ábra) máj.-ban a hársfa (*Tilia*) összefont levelei közt él.

2. *sulphurago* F. Felső szárnya halvány okkersárga, közepe sötétbarna, a harántcsikok és a szétfolt pontok barnák, a vesefolt két apró barna körből áll; alsó szárnya sárgásfehér. Hazánk több részében meglehetősen gyakori aug.—szept.-ben. 28—30 mm. Hernyója hamuszínű, hátán 3 fehér vonal, oldalán széles fehér sáv fut le; máj.-ban a mezei juharon (*Acer campestre*) él, nappal a száraz lomb alá rejtőzik.

3. *aurago* F. (38. tábla, 27. ábra). OrszágSZerte meglehetősen ritka aug.—szept.-ben. 28—30 mm. Gyakran csaknem egyszínű, a középtér narancsszínű: ab. *fucata* Esp. Hernyója szürke, sötétebb harántvonalakkal; máj.-ban a mezei juharon (*Acer campestre*) él, nappal a száraz lomb alá rejtőzik.

4. *lutea* Ström. (*flavago*, F.) (38. tábla, 28. ábra). Hazánk nagy részében, kivált a felvidéken található aug.—okt.-ben. 29—31 mm. Hernyója barnászürke, hátán és oldalán egy-egy sötét sáv fut le; máj.-ban a bükkfa (*Fagus*) összefont levelei között él.

5. *fulvago* L. (38. tábla, 29. ábra). OrszágSZerte gyakori jul.—szept.-ben. 30—32 mm. Nem ritkán rajztalan, csupán a vesefolt van meg pont alakjában: ab. *flavescens* Esp. Hernyója szürkésbarna, hátán fehér vonal, oldalán szürke sáv fut le; márcz.-ban a nyár- (*Populus*) és kecskefűz (*Salix caprea*) barkájában, később ápr.—máj.-ban a hamvas szederen (*Rubus caesius*), útilapun (*Plantago*) stb. él.

6. *palleago* Hb. Hasonlít az előbbi fajhoz; felső szárnya vöröses aranyárga, egyszínű, a kör-, vese- és csapfolt karikaalakú, vöröses szélű, a vöröses harántvonalak igen homályosak, a szegély felé feketés pontok sorakoznak; alsó szárnya fehér. Hazánkban ritka aug.-ban. 31—33 mm.

7. *gilvago* Esp. (39. tábla, 1. ábra). OrszágSZerte többé-kevésbbé gyakori jul.—szept.-ben. 33—35 mm. Hernyója vöröses, hátán és oldalán sötétebb vonalak futnak le; máj.-ban a nyárfán (*Populus*), fiatal korában pedig ennek barkaiban él.

8. *ocellaris* Bkh. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnyának csúcsa hegyesebb, az erek világosak, a vesefoltok alul fehér pontja van. OrszágSZerte többé-kevésbbé ritka aug.—okt.-ben. 34—36 mm. Olykor szürke, sárga vonalakkal: ab. *lineago* Gn. (Pozsony, Eperjes). Hernyója sárgásszürke, hátán fekete foltok vannak; máj.-ban a nyárfán (*Populus*), fiatal korában pedig barkaiban él.

#### 16. nem. *Oporina* Blanch.

Rajzában és tora alakjában az előbbi, a szárny szegésében, lelapított, végén lemetezett potrohával pedig a következő nemhez hasonlít; de homlokán

hegyes búb emelkedik, mely alól a hosszú tapogatók kiállanak és vele együtt hegyes csőrt alkotnak.

1. *croceago* F. (39. tábla, 2. b. ábra). OrszágSZerte nem ritka szept.—okt.-ben. 32—34 mm. Hernyója (39. tábla, 2. a. ábra) máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*; 39. tábla, A. ábra) él.

#### 17. nem. *Orrhodia* Hb.

A szem pillás; a csáp sörtealakú, a 3. é pillás; a potroh lelapított, a végén lemetezett; a felső szárny keskeny, megnyúlt, egyforma széles, csúcsa tompa, csak egy fajnál (*Fragariae*) hegyes. A lepke kitelel. A hernyó többnyire vastag, síma.

1. *Fragariae* Esp. (39. tábla, 3. b. ábra). OrszágSZerte ritka szept.—okt.-ben. 52—60 mm. Hernyója (39. tábla, 3. a. ábra) jun.—jul.-ban főleg az oroszlán-fogon (*Leontodon Taraxaci*) és erdei szamóczán (*Fragaria vesca*; 39. tábla, B. ábra) él.

2. *erythrocephala* F. (39. tábla, 4. ábra). Hazánk nagy részében, kivált a felvidéken meglehetősen gyakori szept.—okt.-ben. 36—38 mm. Sok esetben barna, a középtéren sötétebb színű, világosszürke kör- és vesefolttal: ab. *glabra* Hb. Hernyója barnásszürke, hátán 3 finom világos vonal fut le; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

3. *Veronicae* Hb. Felső szárnya vörösszürke, finom világos erekkel, a sötétszürke kör- és vesefolt világosbarna keretű, a két harántcsik és a hullámvonal homályos. Hazánk nagy részében többé-kevésbbé gyakori szept.—okt.-ben. 32—34 mm. Hernyója sötétbarna, hátán és oldalán 1—1 finom világos vonal fut le; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

4. *Vau punctatum* Esp. (39. tábla, 5. ábra). Hazánk nagy részében többé-kevésbbé gyakori szept.—okt.-ben. 32—34 mm. Olykor a fekete foltok hiányzanak: ab. *immaculata* Stgr. (Budapest). Hernyója hasonlít a következő fajéhoz, de hátán ferdén álló foltok sorakoznak; paizsa bársonyfekete; máj.-ban a zelnice meggyen és kökény szilván (*Prunus Padus* és *spinosa*; 39. tábla, D. ábra) él.

5. *Vaccinii* L. (39. tábla, 6. b. ábra). Hazánk nagy részében gyakori aug.—okt.-ben. 30—33 mm. Igen változó; olykor a szegély előtt levő foltok és pontok feketék: ab. *signata* Klem.; vagy a sávok feketék: ab. *spadicea* Hb.; vagy pedig szegélytere, esetleg középtere is világosabb színű: ab. *mixta* Stgr. Hernyója (39. tábla, 6. a. ábra) sötét fahéjszínű, alul fehéres, hátán 3 homályos világosabb vonal fut le, paizsa barna; máj.—jun.-ban áfonyán (*Vaccinium*), tölgyön (*Quercus*) stb. él.

6. *ligula* Esp. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de valamivel kisebb, a felső szárny csúcsa élesebb hegyű, sötét rozsdásbarna vagy feketés, a rajzolat homályos. Olykor szürkével kevert fekete: ab. *polita* Hb., majd vörösesbarna vagy sötétbarna,



fehéresen recézett: ab. *subspadicea* Stgr. Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori szept.—okt.-ben. 29—31 mm. Hernyója egyszínű vörösesbarna; máj.—jun.-ban főleg áfonyán (*Vaccinium*) él.

7. *rubiginea* F. (39. tábla, 7. ábra). Hazánk nagy részében nem ritka szept.—okt.-ben. 30—32 mm. Elvértve egyszínű vörösesbarna, fekete pontok nélkül: ab. *unicolor* Tutt. Hernyója gyéren szőrös, feketés-szürke, hátán fekete foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

Európai fajok még: *gallica* Ld. — *Daubei* Dup. és *torrida* Ld. Franciaország stb.

### 18. nem. *Scopelosoma* Curt.

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de felső szárnya hosszabb, szegélye erősen fogazott; torán hegyes, éles tarajka emelkedik.

1. *satellitica* L. (39. tábla, 8. b. ábra). Olykor a feltűnő petty nem fehér, hanem barna: ab. *brunnea* Lampa. Ország-szerte gyakori aug.—okt.-ben. 37—39 mm. Hernyója (39. tábla, 8. a. ábra) máj.—jun.-ban lombos fákon él.

### 19. nem. *Scoliopteryx* Germ.

A ♂ csápja fésűs, csúcsa felé fogas, a ♀-é fogas; a felső szárny csúcsa s a szegély közepe erősen ki-szögellő; a foltok hiányoznak.

1. *libatrix* L. (39. tábla, 9. b. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—jul.-ban és aug.—okt.-ban. 36—39 mm. Hernyója (39. tábla, 9. a. ábra) jun.-tól szept.-ig fűzön (*Salix*; 39. tábla, F. ábra) él.

## VIII. család. *Xylinidae*.

A ♂ csápja sűrűn pillás; a tor széles, ívelt, sűrűn gyapjas; a felső szárny keskeny, végig egyforma széles; rojtja hullámos; színe és rajzolata kövesült fára emlékeztet. A hernyó hengeres, csupasz, 16-lábú. A lepké kitelel.

### 1. nem. *Xylina* Tr.

A szem pillás; a csáp sörtealakú, a ♂-én meglehe-tős hosszú pillák emelkednek, azonkívül minden ízén két oldalt 1—1 erősebb sörte látható; a tor széles, oldalt szögletesen kiálló, meglehetősen magas tarajkával.

1. *semibrunnea* Hw. Hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya keskenyebb, elülső szegélye barnás-sárga, alsó fele sötét vörösesbarna, a belső szegélyen sötét folt van, a kör- és vesefolt csak világos foltok-kal van jelezve, a potrohon a 3. gyűrűtől fogva fekete szőrpamatkák emelkednek. Hazánk több részé-

ben szept.—okt.-ben. található; ritka. 38—40 mm. Hernyója zöld, oldalán fehér és sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban a közönséges kőrísen (*Fraxinus excel-sior*) él.

2. *socia* Rott. (39. tábla, 10. ábra). Ország-szerte található, helyenkint, kivált a felvidéken gyakori jul.—szept.-ben. 40—42 mm. Hernyója zöld, fehéresen pontozott, oldalán feltűnő fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban hársfán (*Tilia*), szilfán (*Ulmus*) stb. él.

3. *furcifera* Hufn. (39. tábla, 11. ábra). Hazánk nagy részében található, mindenütt ritka szept.—okt.-ben. 42—44 mm. Hernyója barnással kevert szürke, hátán 3 világos vonal, oldalán szürke sáv fut le; máj.—jun.-ban nyíren (*Betula*) és égeren (*Alnus*) él.

4. *ingrica* H. S. Hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya keskenyebb, fehéresszürke, töve felől sötétebb, a két harántcsík és a hullámvonal tisztább, a barnás vesefolt kisebb, kerekesebb. Hazánkban szept.—okt.-ben igen ritka. 42—44 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán és oldalán sárgásfehér sáv fut le, közöttük bársonyfehér foltok sorakoznak; jun.-ban a mézgás égeren (*Alnus glutinosa*) él.

5. *ornithopus* Rott. (39. tábla, 12. ábra). Ország-szerte, kivált a felvidéken gyakori aug.—okt.-ben. 35—36 mm. Hernyója zöld, fehéren pontozva, hátán 3, oldalán 1 fehér vonal fut le; máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*; 39. tábla, E. ábra) és kőkenyészlíván (*Prunus spinosa*) él.

6. *Mercekii* Rbr. Felső szárnya kékesszürke, finom fekete erekkel; a toron levő tarajkának csúcsa vörös. Hazánkban szept.-ben rendkívül ritka. 51—53 mm. Hernyója sárgászöld, fehéren pontozott, hátán és oldalán sárga vonal fut le, feje világoszöld; máj.—jun.-ban égerfán (*Alnus viscosa*) él.

Európai fajok még: *lambda* F. Skandinávia. — *lapidea* Hb. Dalmácia stb.

### 2. nem. *Calocampa* Stph.

Hasonlít az előbbi nemhez, de sokkal nagyobb, tora íveltebb, felső szárnya igen megnyújtott, szegélye hullámos, rojtja rövid. A kitelelő lepké nyugalomban összehajlítva, testhez simultan tartja szárnyait, úgy, hogy száraz ághoz hasonlít. A hernyó csupasz, megnyúlt, nappal is szabadon ül a tápláló növényen.

1. *vetusta* Hb. (39. tábla, 13. ábra). Ország-szerte nem ritka szept.—okt.-ben. 52—54 mm. Hernyója zöld, hátán 3 világos vonal, oldalán barna szélű sárga sáv fut le, közöttük minden gyűrűn 3 fehér pont van; jun.—jul.-ban apró növényeken él.

2. *exoleta* L. (39. tábla, 14. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori szept.—okt.-ben. 55—57 mm. Hernyója (39. tábla, 14. a. ábra) jun.—jul.-ban farkasfűtejen (*Euphorbia Cyparissias*; 39. tábla, C. ábra), közönséges farkasalmán (*Aristolochia*



Clematidis), tövises igliczen (*Ononis spinosa*) és számos más növényen él.

3. **Solidaginis** Hb. (39. tábla, 15. ábra). Hazánkban igen ritka (Eperjes) szept.—okt.-ben. 41—44 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán 3 világos vonal, oldalán széles halványsárga, fölül barnásvörös szélű sáv fut le; jun.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

### 3. nem. **Xylomyges** Gn.

Közel áll az előbbi nemhez, a lepke nyugalomban szárnyait is úgy tartja, mint annak fajai. A szem szőrös, a potroh első gyűrűjén kis szörpamat emelkedik; a ♂ fogója széles, vége egyenesen lemetezett, vagyis fölül is, alul is szögletes.

1. **conspicillaris** L. (39. tábla, 16. ábra). Ország-szerte nem ritka ápr.—máj.-ban. 31—33 mm. A felső szárny gyakran feketésbarna és csak a belső szegély világos színű: ab. *melaleuca* View. Hernyója zöld vagy barna, hátán homályos sötét foltok sorakoznak, oldalán sárgásfehér sáv fut le; jul.-ban apró növényeken él.

### 4. nem. **Scotochrosta** Ld.

Közel áll az előbbi két nemhez, de torának rövid, gyapjas szőrözete a testhez simuló; a csáp sörtealakú, a ♂-é hosszan pillás. A lepke kitelel.

1. **pulla** Hb. Felső szárnya palaszínű, finom fekete erekkel és fekete hosszanti sugarakkal, a kör- és vesefoltot sárgás foltok jelzik; alsó szárnya fehér. Hazánkban csak Budapesten figyelték meg, itt olykor. elég gyakori aug.—szept.-ben. 40—44 mm. Hernyója zöld, fehéren pontozott, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

### 5. nem. **Brachionycha** Hb. (*Asteroscopus* B.)

A ♂ csápja fésűs; a szőrözet bolyhos, hasonló a szövőkéhez; a felső szárny keskeny, a szegély hosszú, hajlott, a rojt hullámos; az alsó szárny kicsiny. A hernyó vastag, csupasz, utolsó előtti gyűrűje megvastagodott, nyugalomban felső testét fölfelé tartja.

1. **nubeculosus** Esp. (39. tábla, 17. ábra). Hazánk hegyes vidékein nem ritka márcz.—ápr.-ban. 42—44 mm. Hernyója zöld, 3. gyűrűje oldalán sárga harántvonal mutatkozik; máj.—jun.-ban a fehér nyíren (*Betula alba*), a közönséges gyertyánon (*Carpinus Betulus*), a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) és ostormén bangitán (*Viburnum Lantana*) él.

2. **Sphinx** Hufn. (39. tábla, 18. ábra). Hazánk nagy részében ritkán található okt.—nov.-ben. 38—40 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán fehéressárga, fölül sötét sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg hársfán (*Tilia*) és fűzön (*Salix*) él.

### 6. nem. **Xylocampa** Gn.

A csáp sörtealakú; a test szőrözete durva, elálló; a potroh közepén fölül apró szörpamatok emelkednek. A hernyó csupasz, igen nyulánk és megnyújtott.

1. **areola** Esp. Felső szárnya vöröses-hamuszínű, a középtéren barnával kevert, tövéből fekete sugarered; a kör- és vesefolt nagy, alul egymást érinti, s itt két fekete ív által szegélyezett. Hazánkban igen ritka márcz.—ápr.-ban. 29—31 mm. Hernyója szürke, hátán fehéres vonal, oldalán sötét sáv fut le, a kettő között a 7. és 8. gyűrűn fekete foltok vannak; jun.—jul.-ban lonczon (*Lonicera*; 38. tábla, B. ábra) él.

### 7. nem. **Lithocampa** Gn.

A ♂ csápja fésűs; a potrohon igen kifejtett szörpamatok emelkednek; a szárnyak rövidek, szélesek. A hernyó nyulánk, egyes finom szőrökkel borított, 11. gyűrűje kissé kiemelkedett, első haslábpárja kissé csökevényes, járása ennél fogva a folyosópillékéhez (*Catocala*) hasonló.

1. **ramosa** Esp. Felső szárnya világos hamuszínű, a belső szegélyen széles téren barna, innen a csúcsig barna árnyék mutatkozik; a kör- és vesefolt alul egybefolyt. Hazánkban igen ritka máj.—jun.-ban. 29—31 mm. Hernyója barnássárga, háta fehéres, ferdén álló feketés vonalkákkal, oldalán sötét sáv fut le; máj.—jun.-ban lonczon (*Lonicera*) él.

## IX. család. **Cleophanidae**.

E család nemei igen különbözők; az első nem felső szárnya hosszú, keskeny, a többi rövid; abban azonban megegyeznek, hogy a hernyó nyulánk, orsóalakú, a gubó tojásalakú, pergamenszerű, a báb pedig a szipóka hüvelye tüskeszerűen meghosszabbodott.

### 1. nem. **Epimecia** Gn.

A szem csupasz; a csáp sörtealakú, a ♂-é röviden pillás; a felső szárny hosszú, széles; az alsó szárny széles, kerek, épszélű.

1. **ustula** Err. Felső szárnya hamuszínű, tövéből finom sárga hosszanti sáv indul ki. Hazánkban kivált homokos területein (Budapest, Pészér, Szeged) nem ritka, két ivadékból ápr.—jun.-ban és aug.—szept.-ben. 26—28 mm. Hernyója zöld, háta sárgásfehér, oldalán ugyanoly színű homályos sáv fut le; márcz.—ápr.-ban és jul.—aug.-ban ördögszemen (*Scabiosa Leucantha*) él.



2. nem. **Calophasia** *Stph.*

A szem csupasz, széle pillás; a ♂ csápja pillás; a felső szárny rövid, derékszögű, csúcsa letompított; az alsó szárny kicsiny, kerek. A hernyó nyulánk, orsóalakú, nappal is a tápláló növényen található.

1. **casta** *Bkh.* (39. tábla, 19. ábra). Hazánkban csak kisebb részében és kevés pontján figyelték meg eddig két nemzedékben ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—23 mm. Hernyója sárgásfehér, hátán 3 sárga vonal fut le, mellettük fekete pontok sorakoznak; máj.—okt.-ben a rekettyelevelű gyujtoványon (*Linaria genistifolia*) él.

2. **platyptera** *Esp.* Felső szárnya hamuszínű, barnás árnyékkal, mely a belső szegély közepétől a csúcsig húzódik, az erek feketék; a foltok hiányzanak. Hazánkban csak déli tájain található jun.—jul.-ban. 22—23 mm. Hernyója a következő fajéhoz igen hasonlít.

3. **lunula** *Hufn.* (39. tábla, 20. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori két nemzedékben ápr.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 22—24 mm. Hernyója fehér, sárga hosszanti sávokkal, hátán fekete foltok, oldalán fekete pontok sorakoznak; jun.-ban és jul.—szept.-ben a közönséges gyujtoványon (*Linaria vulgaris*) él.

3. nem. **Cleophana** *B.*

Hasonlít az előbbi nemhez; a ♂ csápja igen vastag, fonalszerű, alapján szörpamat emelkedik; a felső szárny rövid, kifelé hajlott. A hernyó igen megnyúlt. A lepke nappal kórókon ül, nem röpül.

1. **Antirrhini** *Hb.* Felső szárnya szürkésbarna, homályos kettős harántesikokkal, a kör- és vesefolt kicsiny, világos keretű; a szegély előtt fekete és fehér sugarak vannak. Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun.-ban. 11—13 mm. Hernyója zöld, fehér hosszanti vonalakkal és fekete pontokkal díszített; máj.-tól jul.-ig ökörszemen (*Scabiosa*) él; nappal is a tápláló növényen tartózkodik.

Európai fajok még: **olivina** *H. S.* és **Yvani** *Dup.* Dalmácia stb. — **baetica** *Rbr.* és **Dejeanii** *Dup.* Franciaország. — **anatolica** *Ld.* és **serrata** *Tr.* Olaszország stb.

X. család. **Cucullidae.**

A szem csupasz; a ♂ csápja pillás; a tor ívelt, négyszögalakú, tarkója magasan felálló, csuklyaalakú; a potroh megnyújtott, hosszú, ecetszerű farpamattal; a felső szárny keskeny, lándzsaalakú; az alsó szárny keskeny. A lepke nappal fákon, kerítéseken, kórókon ül. A hernyó csupasz, fénylő, többnyire tarka rajzolatú; nappal a tápláló növényen ül és a föld alatt, rögöcskével kevert szilárd fonadékban alakul át.

1. nem. **Cucullia** *Schrk.*

Az első hat faj felső szárnyának szegélye csipkés, a többi épszelű; az összes fajok alsó szárnya épszelű.

1. **Celsiae** *H. S.* Felső szárnya faszínű, elülső szegélye és középtere sötétszürke, a két harántsáv jól látható. Hazánkban rendkívül ritka (Mehádia); júliusban repül. 36—37 mm.

2. **Prenanthis** *B.* Felső szárnya az elülső szegélyen sötétbarna, közepén alul széles téren hamuszínű, a belső szegély közepéig keskenyen feketésbarna, két világos holdacskával, melyek közül a belső szegélyen levő igen hosszú és ferde, mögötte az *1 a* és *b* sejtben feketésbarna hosszanti sávok vannak; alsó szárnya egészen barnásszürke. Hazánkban májusban ritkán és igen szórványosan lép fel. 37—41 mm. Hernyója zöld, hátán három sárgás, oldalán fehér vonal fut le; június-júliusban a tavaszi görvélyfűvön (*Scrophularia vernalis*) él.

3. **Verbasci** *L.* (40. tábla, 1. c. ábra). Országsszerte található, helyenként márcziustól júniusig gyakori. 43—46 mm. Hernyója (40. tábla, 1. a. ábra) májustól júliusig a molyhos ökörfarkkóró (*Verbascum Thapsus*; 40. tábla, c. ábra) levelein él. Bábja (40. tábla, 1. b. ábra) kitelel.

4. **Scrophulariae** *Cap.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a felső szárny elülső szegélye ibolyásszürke behintésű, a barna belső szegély keskenyebb, világosabb, a kör- és vesefolt helyén két sor finom fekete pont van. Országsszerte május-júliusban nem ritka. 39—40 mm. Hernyója az előbbi fajétól abban különbözik, hogy az egyes gyűrűkön levő pontok közül a hátulsókat fekete ívek pótolják és hogy haslábai nem feketék, csak feketével pontozottak; jun.—júliusban a tavaszi görvélyfű (*Scrophularia vernalis*) virágain és magvain él.

5. **Lychnitis** *Rbr.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya világosabb, inkább egyszínű, csaknem csontszínű s a foltok helyén levő pontok finomabbak; alsó szárnya fehéres, szegélye barnás. Hazánkban áprilistól júniusig igen szórványosan és gyéren lép fel. 41—45 mm. Hernyója sárgás, fekete és sárga foltokkal, mely utóbbiak összefüggő szalagot alkotnak; jun.—jul.-ban az ökörfarkkórón (*Verbascum*) él.

6. **thapsiphaga** *Tr.* Felső szárnya csontszínű, közepe alatt fehéressel kevert, elülső szegélyén sötétszürke, belső szegélyén világosbarna, fekete hosszanti sugarakkal és közepén két világos holdacskával; a kör- és vesefolt helyén fekete pettyek vannak. Jun.—júliusban hazánk több részében, de ritkán és kevés ponton található. 40—42 mm. Hernyója kékesfehér, hátán halvány sáv fut le, mellette kék pontok sorakoznak, oldalán pedig fehéressárga sáv van; jul.—aug.-ban az ökörfarkkóró (*Verbascum*) virágjain él.

7. **Blattariae** *Esp.* Hasonlít az előbbi fajhoz, felső szárnya azonban szürkésebb, úgy hogy a csontszín



csak a csúcs előtt maradt meg, a kör- és vesefoltot helyettesítő pontok apróbbak, homályosabbak. Országszerte ritka; május—juniában repül. 38—43 mm. Hernyója citromsárga, fekete, olykor egybefolyó pettyekkel, szürke oldala feketén pontozott, feje barna vagy vörös; jun.—juliában a görvélyfű (*Scrophularia*) virágjain él.

8. *Asteris Schiff.* (40. tábla, 2. b. ábra). Hazánkban májustól júliusig igen ritkán és gyéren fordul elő. 42—44 mm. Hernyója (40. tábla, 2. a. ábra) aug.—szept.-ben az aranyos istápfűvön (*Solidago virgaurea*) és csillaggyerecsinen (*Aster Amellus*; 40. tábla, E. ábra) él.

9. *Mixta Frr.* Hasonlít a *lucifuga*-hoz, kékes-hamu-színű, de fehér és fekete hosszanti sugarak nélkül, mindenütt egyformán kissé barnásan kevert. Hazánkban május—juniában igen ritka (Budapest) 40—42 mm.

10. *Balsamitae B.* (51. tábla, 19. ábra). Hazánk homokos tájain (Budapest, Peszér, Vác) máj.—jun.—ban található. 39—42 mm. Nappal kórokon ül. Hernyója fehéres, háta sárgászöld, minden gyűrűjén 10 fekete pont van; junius—juliában a közönséges nyúlparéjon (*Chondrilla juncea*) él.

11. *Tanacetii Schiff.* Felső szárnya keskeny, fehéres-szürke, tövén és közepe mögött éles fekete hosszanti sugarakkal, a többi rajzolat elmosódott; alsó szárnya fehér, szegélye világosbarna. Hazánk nagy részében többé-kevésbé ritka, kedvező években két ivadékból is előfordul, ápr.—jun. és aug.—ban. 43—45 mm. Hernyója világoszürke, számos kisebb-nagyobb fekete ponttal borított, hátán és oldalán egy-egy sárga sáv fut le; jul.—aug. és szept.-ben a varádics aranyvirágon (*Chrysanthemum* [*Tanacetum*] *vulgare*) és a fekete ürömmön (*Artemisia vulgare*) él.

12. *umbratica L.* (40. tábla, 3. ábra). Országszerte gyakori két ivadékból, ápr.—jun. és jul.—aug.—ban. 48—53 mm. Hernyója sötétszürke, barna hosszanti sávokkal, fekete pontokkal sűrűn borított; jun.—jul. és szept.-ben a pelyvahordón (*Hypochoeris glabra*), a mezei csorbókán (*Sonchus arvensis*), a salátakatágon (*Cichorium Endivia*) és a közönséges nyúlparéjon (*Chondrilla juncea*) él.

13. *Campanulae Frr.* Felső szárnya kékeszürke, meglehetősen éles csipkés harántcsíkokkal és fekete hosszanti sugarakkal; alsó szárnya barnászürke. Hazánkban csak felvidéken található, igen ritka jun.—jul.—ban. 48—50 mm. Hernyója fehér, apró fekete pontokkal és pettyekkel borított, hátán sárga sáv, oldalt sárga vonal fut le; aug.—ban a kereklevelű- és terebélyes csemetgyűkén (*Campanula rotundifolia* és *patula*) él.

14. *lucifuga Hb.* (40. tábla, 5. ábra). Május—juniában országszerte ritka. 46—50 mm. Hernyója fekete, hátán széles vörös foltok, oldalán kisebb pettyek vannak; júliusban a mezei csorbókán (*Sonchus arvensis*) és vad murekon (*Daucus carota*) él.

15. *Lactucae Esp.* (40. tábla, 4. b. ábra). Május—juniában országszerte többé-kevésbé ritka. 46—49 mm. Hernyója (40. tábla, 4. a. ábra) jun.—jul.—ban a fejessaláta (*Lactuca sativa*; 40. tábla B. ábra) virágján él.

16. *Chamomillae Schiff.* (40. tábla, 6. ábra). Ápr.—májusban hazánk nagy részében többé-kevésbé gyakori. 45—48 mm. Olykor sötétebb színű: ab. *Chrysanthemi* Hb. Hernyója szürkészöld, egybefolyó sötétzöld rajzokkal és sárga oldalsávval; május—juniában az orvosi székfűvön (*Matricaria Chamomilla*) és parlagi pipitéren (*Anthemis arvensis*) él.

17. *Gnaphalii Hb.* Felső szárnya vörösesbe hajló szürkésbarna, tövén és szegélyén ibolyásbarnával kevert, a sárgásbarna kör- és vesefolt világos keretű. Hazánkban igen ritka két ivadékból május—jun. és jul.—aug.—ban. 35—38 mm. Hernyója zöld, hátán nagy, oldalán kicsiny, összefüggő halvány ibolyaszínű foltok sorakoznak; jun.—jul., aug.—szept.-ben az aranyos istápfűvön (*Solidago Virga aurea*) és aranyfűrtű gerepcsinen (*Aster Linosyris*) él.

18. *Xeranthemi B.* Hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya rövidebb, színe barnával kevert kékes-szürke, a három folt sötét keretű, a külső haránt-sáv az 1. b. sejtben lekerekített, a belső sáv csak ebben a sejtben tűnik fel, innen fekete sugár indul ki a szegélyig, a belső szegély fekete. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg, itt olykor nem ritka két ivadékból, nevezetesen máj.—jun. és aug.—szept.-ben. 37—43 mm. Hernyója zöld, háta gyakran ibolyásszínű, oldalán rózsaszínű sáv fut le; jun.—jul. és szept.—okt.-ben az aranyfűrtű gerepcsinen (*Aster Linosyris*) él.

19. *fraudatrix Ev.* Felső szárnya barnászürke, tövén széles fekete sugár ered, a fehéres körfolt sávvá szélesedett, a vesefolt sötét keretű, a szegélyen három fekete hosszanti vonal van. Hazánk néhány délibb fekvésű vidékén juniában találták; igen ritka. 32—36 mm. Hernyója szürkésfehér, hátán világos vonal fut le, mellette zöldes ékalakú foltok sorakoznak; szept.-ben a fekete ürömmön (*Artemisia vulgaris*) él.

20. *Scopariae Dorf.* Hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, felső szárnya barnásabb, a külső haránt-sáv tompábban csipkézett, a belső sáv a belső szegélyen tompán megtörött. Hazánkban jul.—ban igen ritka. 30—34 mm. Hernyója vörösesbarna vagy barnászürke, hátán világos vonal, oldalán széles fehér sáv fut le; szept.-ben a seprős ürömmön (*Artemisia scoparia*) él.

21. *Artemisiae Hufn.* (40. tábla, 7. ábra). Hazánk nagyobb részében május—juniában többé-kevésbé ritka. 40—42 mm. Hernyója zöld, barnászöldes púpokkal, hátán fehér vonal fut le; szept.—okt.-ben az ürömmön (*Artemisia*) él.

22. *Absinthii L.* (40. tábla, 8. ábra). Jul.—aug.—ban hazánk legnagyobb részében található. 37—42 mm.



Hernyója zöld, púpos, hátán és oldalán fehér vonal fut le; aug.—szept.-ben a fehér ürömmön (*Artemisia Absinthium*) él.

23. *formosa* Rogh. (51. tábla, 20. ábra). Hasonlít az előbbi fajhoz, de alapszíne sokkal világosabb, a vesefolt pedig sárgás. Hazánkban juliustól szeptemberig eddig csupán Pécs vidékén találták. 31—37 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz; szept.—okt.-ben az ürömmön (*Artemisia camphorata*) él.

24. *argentea* Hufn. (40. tábla, 9. c. ábra). Eddig hazánknak csak kevés vidékén figyelték meg, helyenkint jun.—aug.-ban meglehetősen gyakori. 28—30 mm. Hernyója (40. tábla, 9. a. ábra) szept.—okt.-ben a mezei ürömmön (*Artemisia campestris*; 40. tábla, A. ábra) él. Bábja (40. tábla, 9. b. ábra) szilárd szövetben a föld alatt alakul át.

25. *argentina* F. Felső szárnya sárgásbarna, elülső szegélyén széles, hosszú, fehér, hosszanti sáv van; alsó szárnya fehér. Hazánkban júliusban rendkívül ritka (Pozsony). 34—35 mm. Hernyója sárgás, a gyűrűkön fekete pontok és vonalkák vannak; az ürömmön (*Artemisia*) él.

Európai fajok még: *Anthemidis* Gn. és *Santolinae* Rbr. Franciaország stb. — *praecana* Ev. Németország stb. — *dracunculi* Hb., *lactae* F., *santonici* Hb., *splendida* Cr., *spectabilis* Hb. és *magnifica* Frr. Oroszország stb.

## XI. család. Eurhipidae.

A szem csupasz; a csáp alapján bolyhos szörpamat van; tarkója nem kámzsaalakú, hanem kimetszett. Nyugalomban a lepke felfelé tartja potrohát, szárnyait pedig az araszlókhöz hasonlóan kiterjeszti. A hernyó 16-lábú, csupasz.

### 1. nem. *Eurhipia* B. (*Eutelia* Hb.).

Az alsó szárny kicsiny, a potroh megnyújtott.

1. *adulatrix* Hb. (40. tábla, 10. ábra). Eddig hazánknak csak kevés pontján figyelték meg, jóllehet helyenkint meglehetősen gyakori két ivadékból, még pedig máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 26—27 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, e mellett sárgás vonal, oldalán sárga sáv fut le; jun.—jul. és aug.-ban a sárga szömörccén (*Cotinus Coggygria*) él.

## XII. család. Calpidae.

A szem pillás; a csáp fésűs; a felső szárny csúcsa hegyes, belső szegélyén, mint a Noto-dontákon fogszerű kiszögellés van. A hernyó 16-lábú, csupasz.

### 1. nem. *Calpe* Tr.

A tor szőrözete három, zsindeyszerű réteget alkot és kámzsaalakja van.

1. *capucina* Esp. (40. tábla, 11. ábra). Hazánk kevés pontján található jun.—jul.-ban. 35—40 mm. Hernyója sárgászöld, három feketés foltssorral; ápr.—májusban a korpás virnácson (*Thalictrum flavum*) él.

## XIII. család. Plusiidae.

A szem az első nemnél csupasz, a másikonál pillás; a csáp sörtealakú, a ♂-é igen röviden pillás; a tor rövid, selyemszerű szőrözete tömött, lemetezett búbot alkot; a potrohon többnyire szörpamatok emelkednek; a felső szárny többnyire hegyes csúcsú, aranyos vagy ezüstös foltokkal díszített.

### 1. nem. *Telesilla* H. S.

A szem csupasz, a csáp rövid; a toron éles harántos búb emelkedik; a potrohon az 1. fajnál szörpamatok vannak; a felső szárny széles, csúcsa kissé letompított. A hernyó nyulánk, előfelé megvékonyodott, 16-lábú.

1. *amethystina* Hb. (40. tábla, 12. ábra). Hazánk délibb részeiben igen ritka két ivadékból, nevezetesen jun.—jul. és aug.-ban. 24—30 mm. Hernyója zöld, hátán három fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le, mely utóbbi a három első és két utolsó gyűrűn vörössé vált; jul.—aug.-ban a vad murokon (*Daucus carota*) s az orvosi kocsordon (*Peucedanum officinale*) él.

2. *virgo* Tr. Felső szárnya halvány-szürkészöld, csúcsától fehér szalag húzódik a belső szegélyig s ezen folytatódva egyesül a töből kiinduló fehér sávval; elülső szegélyén barna folt van, melynek közepén a körfolt foglal helyet, s ezt a vesefolt határolja; alsó szárnya szennyesfehér. Hazánkban jun.-ban eddig csak Futtakon és Vinkoveczen találták. 29—30 mm.

### 2. nem. *Plusia* O.

A szem és a ♂ csápja pillás; a potroh megnyúlt, erőteljes szörpamatok emelkednek rajta; a felső szárny csúcsa élesen kihegyezett, az alsó szárny többnyire barnásszürke. A lepke többnyire nappal vagy alkonyatkor is repül. A hernyó 16- vagy 12-lábú, mellfelé megvékonyodott.

#### a) alnem. *Abrostola* O.

A felső szárny szegélye kifelé ívelt; a kör- és vesefolton, valamint a harántcsikokon levő pikkelyek egyenesen felállók. A hernyó 16-lábú, de első két pár



haslába csökevényes, miért is járása az araszolókéhoz hasonló.

1. **triplasia** *L.* (40. tábla, 13. b. ábra). Májustól szeptemberig országszerte többé-kevésbé gyakori két ivadékbán (máj.—jun., jul.—szept.). 31—35 mm. Hernyója (40. tábla, 13. a. ábra) jul.-ban az apró csalánon (*Urtica urens*; 40. tábla, D. ábra) él.

2. **Ascepiadis** *Schiff.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, felső szárnya szintén feketésszürke, de tövén és szegélyén rózsaszínnel keverve, a hullámvonal előtt finom fekete vonal van, mögötte pedig az erek feketék. Országszerte ritka két ivadékbán, máj.—jun., jul.—aug.-ban. 27—30 mm. Hernyója kékesfehér, számos fekete ponttal borított, oldalán széles sárga sáv fut le; jun.—júliusban az orvosi méregölön (*Cynanchum [Asclepias] Vincetoxicum*) él.

3. **tripartita** *Hufn.* (40. tábla, 14. ábra). Májustól szeptemberig országszerte többé-kevésbé gyakori két ivadékbán (máj.—jun., jul.—szept.). 27—32 mm. Hernyója zöld, az első három gyűrűn fehér vonal, oldalán finom fehér és zöld vonal fut le; jun.—jul. és szept.—okt.-ben a csalánon (*Urtica*) él.

#### b) alnem. **Plusia** *O.*

A felső szárny szegélye hajlított, csúcsa hegyes, fémfényű rajzokkal. A hernyó 12-lábú, járása araszoló.

1. **C aureum** *Knoch.* (40. tábla, 15. ábra). Hazánk nagyobb részében jul.—aug.-ban található. 32—35 mm. Hernyója púpos, zöld, a mellgyűrűkön öt fehér hosszanti, a többi gyűrűn sötétzöld ferde sávokkal, az utolsó három gyűrű egészen fehér; ápr.—máj.-ban a virnácson (*Thalictrum*) és a czámolyon (*Aquilegia*) él.

2. **deaurata** *Esp.* Felső szárnya aranyos fényű, tövén és szegélyterén ibolyásszínű. Hazánk kevés pontján található. Jul.—aug.-ban igen ritka. 32—40 cm. Hernyója zöld, három első gyűrűjén öt fehér vonallal, a többin fehér keretű holdak sorakoznak, oldalán fehér szélű sötétzöld sáv fut le; májusban a virnácson (*Thalictrum*) él.

3. **moneta** *F.* (40. tábla, 16. ábra). Hazánk nagyobb részében található, meglehetősen ritka, olykor két ivadékbán (máj.—jul. és aug.-ban) is előfordul. 32—36 mm. Hernyója zöld, fehér pontokkal, hátán sötét, oldalán fehér vonal fut le; máj.—jun.-ban a sárga sisakvirágon (*Aconitum lycoctonum*) él.

4. **Cheiranthi** *Tausch.* Felső szárnya szennyes-húszszínű, a középtéren zöldesbarna, tövén és csúcsa alatt vörösesbarna, a kör- és vesefolt apró, élesen határolt. Hazánkban júniusban rendkívül ritka (Temesvár környékén). 29—31 mm. Hernyója púpos, zöld, az elülső gyűrűkön három fehér vonallal, a többin fehér ferde vonalkával, oldalán fehér vonal fut le; májusban a virnácson (*Thalictrum*) és a közönséges czámolyon (*Aquilegia vulgaris*) él.

5. **variabilis** *Piller (illustris F.).* Igen hasonlít a következő fajhoz, de nagyobb. Felső szárnya tövén és középtéren rózsaszínnel kevert, a két harántcsik rózsaszínű. Hazánk legnagyobb részén ritka, Budapesten azonban máj.—jun.-ban elég gyakori. 34—41 mm. Hernyója zöld, hátán széles sötét, oldalán sárga sáv fut le; ápr.—májusban a sárga sisakvirágon (*Aconitum lycoctonum*) él.

6. **modesta** *Hb.* (40. tábla, 18. ábra). Hazánk kevés pontján ritkán található máj.—jun.-ban. 26—30 mm. Hernyója világos-kékesszürke, fekete és fehér pontokkal; ápr.—máj.-ban a pettyezetett gálnán (*Pulmonaria officinalis*) és a fekete nadálytövön (*Symphytum officinale*) él.

7. **consona** *F.* (40. tábla, 17. ábra). Májustól júliusig hazánk nagy részén előfordul, de mindenütt ritka. 25—32 mm. Hernyója zöld, oldalán fehér sáv fut le; májusban az apró farkasszemen (*Lycopsis pulla*) él.

8. **chrysis** *L.* (40. tábla, 19. b. ábra). Májustól augusztusig országszerte többé-kevésbé gyakori két ivadékbán (máj.—jun., jul.—aug.). 29—38 mm. Hernyója (40. tábla, 19. a. ábra) ápr.—máj. és jul.-ban a csalánon (*Urtica*) és a holt csalánon (*Lamium*) él.

9. **chryson** *Esp.* Felső szárnya ibolyásbarna, csúcsa felé igen nagy aranyfényű folttal. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 38—46 mm. Hernyója zöld, hátán fehér-szélű sötét vonal, mellette fekete-szélű fehér vonal, oldalán fekete-szélű fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban a közönséges sédkenderen (*Eupatorium cannabinum*) és az enyves zsályán (*Salvia glutinosa*) él.

10. **bractea** *F.* (40. tábla, 20. ábra). Jul.—aug.-ban hazánk nagy részén de kevés pontján található. 36—41 mm. Hernyója igen hasonlít a *jota*-éhoz, fűzöld, oldalán fehér vonal fut le, feje zöld; máj.—jun.-ban a hölgymálon (*Hieracium*) és az oroszánfogon (*Leonodon*) él.

11. **Festucæ** *L.* (40. tábla, 21. ábra). Országszerte meglehetősen ritka, két ivadékbán (ápr.—máj., jul.—szept.). 30—34 mm. Hernyója zöld, finom sárgás vonallal és fehér oldalsávval; márcz.—ápr.-ban főleg a réti csenkeszen (*Festuca pratensis*) él.

12. **V. argenteum** *Esp.* Felső szárnya rózsaszínnel kevert zöldesbarna, a hullámvonal sárgás, fekete-szélű, a körfolt alsó kerete, néhány petty és pont ezüsthétyű. Hazánkban júliusban igen ritka (Fiume). 34—36 mm. Hernyója halványzöld, finom sárgás hosszanti vonalakkal; májusban főleg a virnácson (*Thalictrum*) és a czámolylevelű galambvirágon (*Isopyrum thalictroides*) él.

13. **gutta** *Gn.* Felső szárnya ibolyásszürke, a középtér alsó fele vörösesbarna az ezüsthétyig, mely a vesefolt helye alatt kezdődik, ívelten a tő felé indul és azután a belső szegélyig lekanyarodik. Országszerte többé-kevésbé gyakori két ivadékbán (ápr.—



jun., jul.—aug.). 29—31 mm. Hernyója zöld vagy barnás, hátán három fehér-szélű sötét sáv, oldalán fehér sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.-ban a közönséges cizczakfarkon (*Achillea Millefolium*) él.

14. *chalcitis* *Esp.* Felső szárnya ibolyásvörös, a középtér alsó fele s a belső szegély aranyfényű, a szárny közepén két kerek apró ezüstpetty van. Hazánkban júniusban és augusztusban igen ritka (Fiume). 32—34 mm. Hernyója sárgászöld, finom szőrökkel borított, oldalán finom fehér sáv fut le; máj.-ban és jul.-ban a fekete ebszólón (*Solanum nigrum*) él.

15. *jota* *L.* (40. tábla, 22. ábra). Hazánk legnagyobb részében májustól júliusig található. 38—40 mm. Olykor a két ezüstös petty össze van kötve: ab. *percontationis* *Tr.* Hernyója zöld, finom hosszanti vonalakkal; április—májusban a holt csalánon (*Lamium*) él.

16. *pulchrina* *Hw.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de színezése élénkebb, bíborszínbe hajló, az ezüstös pettyek nagyobbak. Hazánkban jun.—jul.-ban ritka. 33—35 mm. Hernyója zöld, oldalán sárga sáv fut le; ápr.—máj.-ban a csalánon (*Urtica*) és árvaszalánon (*Lamium*) él.

17. *gamma* *L.* *Gamma-pille.* (40. tábla, 23. ábra). Áprilistól augusztusig országsszerte gyakori két ivadéknál (ápr.—jun., jul.—aug.). 34—41 mm. Hernyója zöld, finom fehér hosszanti vonalakkal, oldalán sárgás sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—aug.-ig főleg a csalánon (*Urtica*) él, de olykor a répában is nagy kárt okoz.

18. *ni* *Hb.* Felső szárnya barnásvörössel kevert, barnaszínű, közepén fehéres, gyöngye ezüstfényű V alakú foltja van. Hazánkban jun.—jul.-ban ritka. 30—33 mm. Hernyója sárgászöld, hátán finom vonal, oldalán széles fehér sáv fut le, minden gyűrűn két világos szemölcs van; májusban a fekete ebszólón (*Solanum nigrum*) és csalánon (*Urtica*) él.

19. *interrogationis* *L.* (40. tábla, 24. ábra). Julius—augusztusban hazánk nagy részében, de kevés pontján található; ritka. 36—38 mm. Hernyója zöld, sárgás, hullámos vonalakkal; máj.—jun.-ban a hamvas áfonyán (*Vaccinium uliginosum*) él.

20. *ain* *Hochw.* (40. tábla, 25. ábra). Hazánkban jul.—aug.-ban igen ritka (M.-Tátra, Branyiszkó). 34—36 mm. Hernyója élénkzöld, hátán négy sárgás-fehér vonal, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—májusban a vörösfenyőn (*Larix decidua*) él.

Európai fajok még: *aemula* *Hb.* Ausztria. — *circumscripita* *Frr.* és *accentifera* *Lef.* Sicilia. — *Aurifera* *Hb.* és *Daubei* *B.* Franciaország. — *Hochenwarthi* *Hochw.* (40. tábla, 26. ábra) és *divergens* *Hb.* Alpesek stb.

#### XIV. család. Heliothidae.

A szem többnyire csupasz, pillátlan; a csáp sörtealakú. A közép nagyságú lepke többnyire nappal repül. A hernyó 16-lábú, egyes finom szőrökkel és apró szemölcsökkel borított.

#### 1. nem. *Anophia* *Gn.*

A tor sűrűn pikkelyes, hátul lemetezett búbja van, a potrohon szörpamatkák emelkednek; a felső szárny megnyújtott. A lepke alkonyatkor repül. A hernyó csupasz, mellső haslábai kissé csökevényesek; nappal rejtőzik.

1. *leucomelas* *L.* (41. tábla, 1. ábra). Hazánkban igen ritka jun.—júliusban (Fiume). 35—37 mm. Hernyója barnás, hátán három narancsszínű vonal, oldalán fehér hullámos sáv fut le; jul.—aug.-ban szulákon (*Convolvulus*) él.

#### 2. nem. *Aedia* *Hb.*

Hasonlít az előbbi nemhez, de a ♂ csápja pillás, a felső szárny rövidebb. A lepke alkonyatkor repül. A hernyó nyulánk, nappal elrejtőzik.

1. *funesta* *Esp.* (41. tábla, 2. ábra). Májustól augusztusig országsszerte többé-kevésbé ritka. 28—35 mm. Hernyója barnásszürke, narancsszínű pontokkal, hátán sárga, oldalán világos vonal fut le; jun.—jul.-ban a szulákon (*Convolvulus*) él.

#### 3. nem. *Anarta* *Hb.*

A szem apró, szőrös; a csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a felső szárny rövid és széles. A lepke nappal repül. A hernyó csupasz, 16-lábú.

1. *Myrtilli* *L.* (41. tábla, 3. b. ábra). Májustól augusztusig hazánkban főleg felvidéken található; ritka. 26—29 mm. Hernyója (41. tábla, 3. a. ábra) jun.—jul. szept.-ben a közönséges csarapon (*Calluna vulgaris*; 41. tábla, C. ábra) él.

Európai fajok még: *cordigera* *Thnbg.* (41. tábla, 4. ábra), *melaleuca* *Thnbg.*, *melanopa* *Thnbg.*, *lapponica* *Thnbg.* és *gujeta* *Thnbg.* Lapföld, Skandinávia. — *funebria* *Hb.* és *nigrita* *B.* Alpesek stb.

#### 4. nem. *Heliaca* *H. S.*

A szem apró, csupasz; a ♂ csápja rövid pillás; a felső szárny rövid és széles; az alsó szárny kerek. A lepke nappal repül nedves réteken.

1. *tenebrata* *Sc.* (41. tábla, 5. ábra). Áprilistól júniusig országsszerte gyakori. 16—19 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán sötét-, mellette fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.-ban a madárhúron (*Cerastium*) él.

#### 5. nem. *Heliodes* *Gn.*

Hasonlít az előbbi nemhez, de zömökebb, erőteljesebb; a csáp sörtealakú, pillátlan. A lepke nappal repül a virágzó kakukkfű (*Thymus*) körül. Hernyója ismeretlen.

1. *rupicola* *Hb.* (51. tábla, 21. ábra). Hazánkban ritka; máj.—jun.-ban repül. 15—19 mm.



6. nem. *Omia* Gn.

A szem kicsiny; a csáp sörtealakú, pillátlan; a tor ívelt, durva szőrökkel borított; a potroh bolyhos. A hernyó ismeretlen.

1. *Cymbalariae* Hb. Felső szárnya zöldesbarna, a középtér homályos világosszürke; alsó szárnya fekete. Hazánkban igen ritka ápr.—májusban (Mehádia). 18—19 mm.

7. nem. *Heliothis* O.

A szem csupasz; a csáp sörtealakú, a ♂-é sűrűn pillás; a felső szárny csúcsa kihegyezett. A lepke nagyobbára nappal repül. A hernyó nyulánk, 16-lábú, csupasz vagy igen gyéren szőrös.

1. *cognata* Frr. Felső szárnya zöldesbarna, a középtéren fehéres szürkével kevert, a két harántcsík s a hullámvonal világosszínű; alsó szárnya fekete, fehér szalaggal. Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg, helyenként juliustól szeptemberig gyakori. 15—17 mm. Hernyója barnás- vagy zöldesszürke, hátán kettős sötét vonal, oldalán fehér vonal fut le; aug.—szept.-ben a közönséges nyúlparéjon (*Chondrilla juncea*) él.

2. *Cardui* Hb. (41. tábla, 6. ábra). Hazánk nagyobb részében meglehetősen ritkán jul.—aug.-ban található. 16—19 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán fehéres sáv fut le; aug.—szept.-ben az ékes keserűgyökéren (*Pieris hieracioides*) él.

3. *cora* Ev. Hasonlít a *Dipsacea*-hoz, de jóval kisebb, a két harántvonal fehéres, az elmosódott, sötét vörösesbarna vesefolt zöldesbarna alapon foglal helyet; alsó szárnya aranyászár, közepén nagy fekete foltja van. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 20—21 mm.

4. *Ononidis* F. (41. tábla, 7. ábra). Májustól augusztusig országszerte többé-kevésbé ritka. 22—25 mm. Hernyója zöld vagy vörösesbarna, hátán kettős sötét vonal, mellette fehéres vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.—jul.-ban és szept.-ben főleg a tövises igliczen (*Ononis spinosa*) él.

5. *Dipsacea* L. (41. tábla, 8. ábra). Országszerte gyakori két ivadékbán, ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 28—35 mm. Olykor vörösesbarna színű: var. *maritima* Grasl. (Budapest). Hernyója zöld- vagy rozsdaszínű, hátán és oldalán fehér vonalakkal; juniustól szeptemberig főleg a hasznos földi-tömjénen (*Pimpinella Saxifraga*) él.

6. *scutosa* Schiff. (41. tábla, 9. b. ábra). Országszerte nem ritka két ivadékbán, máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 36—39 mm. Hernyója (41. tábla, 9. a. ábra) jun.—jul.-ban és aug.—szept.-ben a fekete ürömmön (*Artemisia vulgaris*; 41. tábla, E. ábra) él.

7. *peltigera* Schiff. (41. tábla, 10. ábra). Országszerte meglehetősen ritka egy ivadékbán, máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 30—35 mm. Hernyója zöldessárga,

fölül vöröses, hátán három szürke, oldalán fehéres sáv fut le; jul.-ban és szept.-ben a bolondító beléndeken (*Hyoscyamus niger*) él.

8. *armigera* Hb. Felső szárnya zöldbe hajló szürkés-sárga, a szegélyen sötétebb széles szalag fut le, a vesefolt sötét; alsó szárnya fehéres, szegélye feketés. Országszerte meglehetősen ritka két ivadékbán, máj.—jun.-ban és szept.—okt.-ben. 28—35 mm. Hernyója barnászvörös, hátán három zöldesbarna vonal, oldalán sárga sáv fut le; jul.—aug.-ban főleg a rezedán él.

9. *incarnata* Frr. Felső szárnya sárgászöld, elülső szegélyén két sötét piros folt van, melyek közül a belső halványan folytatódik a belső szegélyig; alsó szárnya fehéressárga, széles barna szegélylyel; mindkét szárny rojtja rózsaszínű. Hazánkban júniusban eddig csak Orsovánál, az Allion-hegyen figyelték meg. 30—33 mm. Hernyója világossárga vagy vörösesbarna, hátán sötét vonal fut le, mellette 2—2 fekete pont van; júliusban a szilénén (*Silene viscosa* és *vespertina*) él.

Európai fajok még: *purpurascens* Tausch. és *nubigera* H. S. Oroszország stb.

8. nem. *Chariclea* Curt.

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de tarkóján éles kis búb van. A felső szárny csúcsa meglehetősen hegyes, az alsó szárny kicsiny. A hernyó nyulánk, 16-lábú, csupasz.

1. *Delphinii* L. (41. tábla, 11. ábra). Hazánk nagyobb részében található, helyenként juniustól szeptemberig nem ritka. 27—30 mm. Hernyója ibolyásszürke, fehér pontokkal borított, hátán sárga vonal, oldalán sárga sáv fut le; jul.—aug.-ban a közönséges szarkalábon (*Delphinium Consolida*) él.

Európai fajok még: *victorina* Sodof. és *Treitschkei* Friv. Balkán.

9. nem. *Pyrrhia* Hb.

A csáp pillás; a potroh kúpalakú; a felső szárny rövid, szegélye kissé hajlott. A hernyó nyulánk, csupasz, apró szemölcsökkel borított.

1. *purpurites* Tr. Felső szárnya zöldesszürke, a finom rajzolat és a szegélytér bíborszínű. Májusban hazánk igen kevés pontján és ritkán fordul elő. 25—28 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de oldalvonala sötétebb; jun.—jul.-ban a körislevelű ezerjófű (*Dictamnus albus*) magtokjában él.

2. *umbra* Hufn. (41. tábla, 12. b. ábra). Országszerte meglehetősen ritka két ivadékbán, máj.—jun., jul.—aug.-ban. 27—29 mm. Hernyója zöld vagy barnás, apró fekete szemölcsökkel borított, hátán sötét, mellette fehéres vonal, oldalán fehéres sáv fut le; jun.—jul.-ban a tövises igliczen (*Ononis spinosa*; 41. tábla, A. ábra) él.

Rokon-nemek európai fajai: *Xanthodes Malvae* Esp. Dalmácia stb. — *Euterpia Laudeti* B. Balkán stb.



XV. család. **Acontiidae.**

Ezen kis család fajai élénk rajzúak; a széles, ívelt tor pikkelyezése testhez simuló; a felső szárny rövid és széles, csúcsa erősen letompított.

1. nem. **Acontia** *Ld.*

A lepke verőfényes napokon és estefelé repül. A hernyó részint 16-, részint 12-lábú, nyulánk. A fajok kétivadékúak.

1. **Titania** *Esp.* Felső szárnyán a főtér fehér, a középtérnek az elülső szegélyen levő fele sárgásba hajlik, alsó fele és a szegélytér fekete; a hullámvonal kékes; alsó szárnya fehér, szegélyén széles, fekete szalag vonul végig. Hazánkban igen ritkán máj.—jun.—ban fordul elő. 25—27 mm. Hernyója szept.—ben a mályván (*Malva*) él.

2. **lucida** *Hufn.* (41. tábla, 13. ábra). Májustól augusztusig országszerte meglehetősen gyakori. 26—29 mm. Nem ritkán a tor s a felső szárnytöve egészen fehér: var. *albicollis* F., elvértve csaknem fehérre válik a középsáv is: ab. *insolatrix* Hb. (Budapest). Hernyója 12-lábú, zöld vagy barnásszürke, fehér és sötét hosszanti vonalakkal; jun.—jul.—ban és szept.—ben az apró szulákon (*Convolvulus arvensis*) él.

3. **luctuosa** *Esp.* (41. tábla, 14. ábra). Országszerte gyakori áprilistól júniusig és juliustól szeptemberig. 20—22 mm. Hernyója 16-lábú, sárgásszürke, hátán két világos vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.—jul.—ban az apró szulákon (*Convolvulus arvensis*) él.

Európai fajok még: **Urania** *Friv.* és **moldavicola** *H. S.* Balkán stb.

XVI. család. **Noctuophalaenidae.**

A szem csupasz; a csáp sörtealakú; a felső szárny széles, háromszög alakú, csúcsa lemetezett. A többnyire apró lepke felzavarva nappal is repül. A hernyó 12- vagy 14-lábú, csupasz vagy gyéren szőrös.

1. nem. **Thalpochares** *Ld.*

A ♂ csápja igen vékony, hosszú pillákkal borított; a felső szárny rövid, kifelé széles, szegélye kissé hajlott; az alsó szárny meglehetősen nagy és széles, lekerekített. A hernyó 12-lábú, feje aránylag kicsiny.

1. **arcuinna** *Hb.* (51. tábla, 22. ábra). Juniustól augusztusig hazánk több részén, de kevés pontján található. 27—30 mm. Hernyója a vértő (*Onosma echiodides*) gyökerhajlásában él.

2. **suavis** *Hb.* Felső szárnya barnásszürke vagy vörösesbarna, fehér szélű középsávval; alsó szárnyán két, egymáshoz közeledő fehéres sáv fut le. Jun.—jul.—ban hazánk kevés pontján és ritkán található. 16—25 mm.

3. **Dardouini** *B.* Felső szárnya sötét barnászürke, három hullámos, fehéresszürke harántcsíkkal, a finom hullámvonal fehéres. Májustól júliusig hazánk kevés pontján és ritkán található. 16—17 mm. Hernyója halványsárga, barnászörös harántfoltokkal; jul.—aug.—ban az ágas hölyve (*Anthericum ramosum*) magtokjában él.

4. **respersa** *Hb.* (41. tábla, 15. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint gyakori két ivadékból, nevezetesen máj.—jun.—ban és jul.—aug.—ban. 22—24 mm. Hernyója zöldesbarna, hátán világosabb vonal fut le; márcz.—májusban a közönséges számarbógács (*Onopordon acanthium*) gyökerén és levelein fehér szövedékben él.

5. **polygramma** *Dup.* Felső szárnya ibolyásszürke, három finom, sárga harántvonallal és két fekete ponttal a kör- és vesefolt helyén. Hazánk déli részében igen ritka májustól júliusig. 16—18 mm.

6. **communimacula** *Hb.* (51. tábla, 23. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint nem ritka jul.—aug.—ban. 17—19 mm. Hernyója csontszínű, feje és paizsa barna; máj.—jun.—ban a kökény és kertiszilva (*Prunus spinosa* és *domestica*) ágain levő paizstetvekkkel él.

7. **pannonica** *Frr.* (51. tábla, 24. a., b., ábra). Hazánk homokos tájain májustól augusztusig található. 19—21 mm. Hernyója szennyes csontszínű, apró fekete szemölcsökkel borított; májustól júliusig a homoki bársonyvirág (*Helichrysum arenarium*) gyökerén és szárán, szövedékben él.

8. **purpurina** *Hb.* (41. tábla, 16. ábra). Országszerte többé-kevésbé ritka két ivadékból, nevezetesen máj.—jun. és jul.—aug.—ban. 23—24 mm. Hernyója szürkészöld, hátán két sötét, oldalán két halvány sáv fut le; ápr.—máj. és jul.—aug.—ban a vetési aszat (*Cirsium arvense*) gyökérhajlásában él.

9. **ostrina** *Hb.* Felső szárnya halványsárga, középtere barnás, a finom fehéres hullámvonal 3 ívből áll. Hazánkban csak Fiume környékén figyelték meg két ivadékból (máj.—jun. és jul.—aug.—ban). 21—22 mm. A 2-ik ivadék kisebb, csaknem egyszínű halványsárga: var. *Carthami* *H. S.* (Mehádia). Hernyója jun.—jul.—ban a bársonyvirágon (*Helichrysum angustifolium*) és a terepély bábakalácson (*Carlina acaulis*) él.

10. **parva** *Hb.* Felső szárnya halvány rozsdássárga, közepén sötétén árnyékolt finom fehér harántvonal fut le, a külső harántcsík erősen hajlított, a vesefolt helyén fekete pont van. Hazánkban csak tenger-melléki részén fordul elő jun.—jul.—ban. 16—17 mm. Hernyója az örvénygyökér (*Inula montana* és *viscosa*)



és a sulymos búzavirág (*Centaurea Calcitrapa*) magtokjában él.

11. *paula* Hb. (41. tábla, 17. ábra). Hazánk homokos vidékein található, helyenkint máj.—jun., és aug.—szept.-ben gyakori. 15—16 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán kettős sötét vonal fut le; máj.—jun.-ban a homoki gyopár (*Gnaphalium arenarium*) gyökerén, szövedékekben él.

12. *candidana* F. Igen hasonlít a következő két fajhoz, de alapszíne tisztább fehér, rajzolata pedig, kivált a szegély felé levő harántsáv határa sokkal élesebb. Hazánkban eddig csak a Tengeremléken figyelték meg jun.-ban. 15—16 mm.

13. *viridula* Gn. Felső szárnya fehér, közepe előtt barnás, ferde sáv fut, szegélye szürke, a csúcán és a belső szegély zugán rozsdabarna foltok vannak. Hazánkban csak a Tengeremléken található máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 12—13 mm.

14. *Helichrysi* Rbr. Felső szárnya világos zöldesbarna, a két harántsáv fehér, a kifelé futó szélesebb, a fehér hullámvonal egyenes, széles. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jun.-ban. 16—17 mm. Hernyója barnás, vagy vöröseszöld, hátán sötét vonal, alatta fehér sáv fut; a bársonyvirágon (*Helichrysum angustifolium*) él.

Európai fajok még: *velox* Hb., *lacernaria* Hb., *ragusana* Frr. és *scitula* Rbr. Dalmácia stb. — *rosea* Hb. Ausztria stb. — *pura* Hb. Olaszország stb. — *parallela* Frr. Oroszország stb.

## 2. nem. *Erastria* O.

A szem csupasz; a csáp sörtealakú, a  $\delta$ -é sűrűn pillás; a tor lekerekített, síma; a potrohon gyakran apró szörpamatkák emelkednek. A gyöngye kis lepke felső szárnya háromszögalakú; nappal is repül. A hernyó 14-lábú, a 7. gyűrű lábai csökevényesek.

1. *argentula* Hb. (41. tábla, 18. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója zöld, hátán 2 fehér vonal, oldalán sárgás sáv fut le; jun.-ban nedves réteken, füveken él.

2. *uncula* Cl. (41. tábla, 19. ábra). Eddig hazánk igen kevés pontján figyelték meg; máj.—jul.-ban nedves réteken él. 21—22 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, mellette fehér vonal fut le; jun.-ban füveken él.

3. *obliterata* Rbr. Felső szárnya barnásszürkével kevert hamuszínű, 2 homályos harántcsikkal. Hazánkban igen ritka jun.-ban. 22—23 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, oldalán fehér sáv fut le; máj.-ban ürömmön (*Artemisia campestris* és *coerulescens*) él.

4. *venustula* Hb. Felső szárnya barnával kevert ibolyásszürke, töve s a körfolt helye rózsaszínű, a vesefolt előtt fekete petty van. Hazánkban eddig csak Kalocsán figyelték meg jun.-ban. 16—17 mm. Hernyója barnás bíborszínű, hátán halvány vonal

fut le; aug.-ban a vérontó pimpó (*Potentilla erecta*) virágján él.

5. *pusilla* View. Felső szárnya szürkével kevert fehér, elülső szegélyén háromszögű nagy foltja van, a két harántcsik szürke, a vesefolt alsó szélén pedig fekete pontok foglalnak helyet. Országszerte ritka ápr.—máj.-ban. 20—21 mm. Hernyója zöld, hátán 2 sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; jul.—aug.-ban a mezei komócsinon (*Phleum pratense*) él.

6. *deceptor* Sc. (41. tábla, 20. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint máj.—jun.-ban gyakori. 18—20 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, mellette fehér vonal, oldalán sárgás sáv fut le; jul.—aug.-ban füveken él.

7. *fasciana* L. (41. tábla, 21. ábra). Országszerte nem ritka máj.-tól aug.-ig. 26—27 mm. Elvértve barnásszínű, fehér rajzolat nélkül: ab. *Guenei* Fallon. (Lipik). Hernyója sárga, 3 barnászörös hosszanti sávval; jun.—jul.-ban a hamvas szederen (*Rubus caesius*) él.

## 3. nem. *Rivula* Gn.

A csáp sörtealakú, a  $\delta$ -é finoman pillás; a felső szárny széles. A hernyó 16-lábú, feje nagy; bábozódáskor farán is övvel erősíti meg magát.

1. *sericealis* Sc. Felső szárnya okkersárga, szegélye barnás, a 2 harántcsik sötét, a vesefolt ibolyásszürke, 2 fekete ponttal. Országszerte található máj.-tól aug.-ig. 21—22 mm. Hernyója zöld, hátán 2 fehéres sáv fut le; ápr.-ban és jun.-ban füveken él.

## 4. nem. *Prothymia* Hb.

A csáp vékony, sörtealakú, a  $\delta$ -é meglehetősen hosszú, finom pillákkal ellátott. A felső szárny széles, csúcsa derékszöveget alkot; az alsó szárny kerek. A lepke nappal repül.

1. *viridaria* Cl. Felső szárnya zöldes sötétszürke, bíborszínű középtérrel és szegélylyel. A bíborszín olykor elenyészik: ab. *modesta* Car. Országszerte többé-kevésbbé gyakori máj.—jun., jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója bársonyoszöld, világosabb hosszanti vonalakkal; jun.—jul.-ban a közönséges pacirtavirágon (*Polygala vulgaris*) él.

## 5. nem. *Mesotrosta* Ld.

A  $\delta$  csápja igen vékony, hosszú rojtos pillákkal ellátott, tapogatója pedig zömök, megvastagodott. A lepke egyébként nagyságra és szárnya szegésére nézve hasonlít a következő fajhoz.

1. *signalis* Tr. (51. tábla, 25. ábra). Felső szárnya szürkésbarna, ólmos fénnyel, a körfolt helyén sárga pont, a vesefolt helyén fehér szemfoltja van. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg, a hol oly-



kor ápr.—jun. és jul.—aug.-ban nem ritka. 15—16 mm. Hernyója szennyes hússzínű, hátán igen homályos sötét vonal fut le, nyak- és farpaizsa sárgás.

#### 6. nem. *Emmelia* Hb. (*Agrophila* B.)

A csáp sörtealakú, a ♂-én minden íz mindkét oldalán igen rövid, finom sörte emelkedik, a tapogató nyulánk; a felső szárny derékszögű, letompított.

1. *trabealis* Sc. (41. tábla, 22. ábra). Országszerte gyakori 2 ivadékbán, máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 19—21 mm. Hernyója zöld vagy barna, oldalán sárga sáv fut le; jun.—jul.-ban és szept.-ben az apró és sövény szulákon (*Convolvulus arvensis* és *sepium*) él.

#### 7. nem. *Metoponia* Gn.

A csáp rövid, fésűs, a ♂-é meglehetősen hosszú, pillái fésűsfogakkal; a ♂ fogója széles, kanálalakú; a szárnyak szélesek. A hernyó 16-lábú, csupasz.

1. *flava* Hb. (*Koekeritziana* Hb.) Felső szárnya kénszínű, közepén fekete pont van; alsó szárnya feketésszürke. Hazánk kevés pontján figyelték meg máj.—jul.-ban. 23—25 mm. Hernyója sárga; jun.—jul.-ban a közönséges szarkalábon (*Delphinium Consolida*) él.

2. *vespertalis* Hb. Felső szárnya halvány okker-sárga, kevés barnással kevert, közepén fekete pont van, rojtja ibolyásszürke. Hazánkban eddig csak Zenggen figyelték meg jun.-ban. 23—24 mm.

### XVII. család. *Ophiidae*.

A szem csupasz, pillátlan; a tor szőrözete síma, búbot nem alkot; a felső szárny széles. A nyulánk testű, erőteljes, élénk lepke többnyire csak éjjel repül. A hernyó 2 első haslába többé-kevésbé csökevényes.

#### 1. nem. *Euclidia* O.

A csáp vékony, meglehetősen hosszú, a ♂-é pillás; a hím fogója hosszú, befelé hajlott, a felső szárny háromszögalakú, csúcsa kissé tompa, derékszögű. A lepke nappal is repül. A hernyó csupasz, 3 pár haslába közül az utolsóelőtti csökevényes.

1. *mi* Cl. (41. tábla, 23. ábra). Országszerte gyakori ápr.—jun.-ban és aug.—szept.-ben. 26—28 mm. Elvértve fehér szín pótolja a sárgát: var. *liverata* Cyr. Hernyója sárgásbarna vagy szalmaszínű, finom sötét és világos hosszanti vonalakkal, oldalán fehér sáv fut le; jun.—jul., szept.—okt.-ben füveken él.

2. *glyphica* L. (41. tábla, 24. b. ábra). Országszerte gyakori ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—28 mm. Hernyója (41. tábla, 24. a. ábra) jun—jul. és szept.—

okt.-ben füveken és lóheren (*Trifolium*; 41. tábla, D. ábra) él.

3. *triquetra* F. (41. tábla, 25. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója halvány rozsdássárga, apró fekete szemölcsökkel borított, hátán 2 barnás sáv fut le; jun.—jul., szept.—okt.-ben a vitorlás bókán (*Astragalus Onobrychis*) él.

Európai faj: *munita* Hb. — Rokonnemek európai fajai: *Metoptria monogramma* Hb. Olaszország. — *Cerocala scapulosa* Hb. Spanyolország. — *Pericyma albidentaria* Frr. Oroszország.

#### 2. nem. *Zethes* Rbr.

A ♂ csápja sűrűn pillás; a homlokon, a csápok között háromszögű búb van; a szárnyak csipkésen kiszögellők, a felső szárny rajza az alsó szárnyon folytatódik.

1. *insularis* Rbr. Szárnyai ibolyásbarnák, a szegélytér ibolyásszürke; a felső szárny elülső szegélyén fehéres folt van, középterét két fehéres csik határolja, melyek közül a külső, élesen meghajlott s az alsó szárnyon is lefut. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jul.-ban. 28—30 mm. Hernyója ismeretlen.

Rokon-nemek európai fajai: *Acantholpes regularis* Hb. és *Palpangula cestis* Mén. Oroszország.

#### 3. nem. *Leucanitis* Gn. (*Ophiusa* O.)

A szem csupasz, kiálló; a csáp vékony, a ♂-é sűrűn pillás; a homlokon, a csápok között rövid, hegyes búb van; a felső szárny csúcsa letompított.

1. *stolida* F. Felső szárnya feketésbarna, a szegélytérén sötét ibolyásszürke, két kis halványsárgás haránt-sávval, a belső széles, egyenes, a külső 2 ívből áll. Hazánkban eddig csak Budapest és Fiume környékén figyelték meg máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 30—33 mm. Hernyója igen hasonlít a következő fajához; jun. és aug.-ban a szederen (*Rubus fruticosus*) él.

Európai fajok még: *callino* Lef. Görögország stb. — *tenera* Stgr. Oroszország.

#### 4. nem. *Grammodes* Gn.

Az előbbi nemtől főleg abban különbözik, hogy felső szárnyának csúcsa kiálló hegyet alkot. A hernyó hasonlít a folyosópillékéhez (*Catocala*). A lepke nappal is repül.

1. *algira* L. (41. tábla, 27. ábra). Hazánk délibb fekvésű tájain fordul elő máj.—jun.-ban. 34—35 mm. Hernyója sárgásszürke, finom feketés hosszanti vonalakkal; ápr.—máj.-ban a hamvas szederen (*Rubus caesius*) él.

Európai faj még: *geometrica* F. és *bifasciata* Petag. (41. tábla, 26. ábra). Dalmácia stb.



5. nem. **Pseudophla Gn.**

Hasonlít az előbbi két nemhez, de sokkal erőteljesebb; tora szélesebb, sűrűn gyapjasan szőrös, a felső szárny nyújtottabb, keskenyebb, csúcsa derékszöget formál, a szegély hullámos. A hernyó hasonlít a folyosópillékéhez (*Catocala*).

1. **lunaris Schiff.** (41. tábla, 28. b. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka máj.—jun.—ban. 49—51 mm. Hernyója (41. tábla, 28. a. ábra) jul.—aug.—ban a tölgyön (*Quercus*; 41. tábla, B. ábra) él.

Európai fajok még: **illunaris Hb.** Olasz- és Franciaország. Állítólag Nagyágon is fogták egy ízben. — **Tirrhaca Cr.** (41. tábla, 29. ábra). Dalmácia stb.

6. nem. **Catephia O.**

A csáp sörtealakú, a  $\delta$ -é meglehetősen hosszú pamatos pillákkal; a tor négyszögű, ívelt, hátul lemetezett búbbal; a potroh közepe fölött erős szörpamatok emelkednek; a felső szárny megnyújtott, csúcsa kissé kerekített. A hernyó első haslábai erősen csökevényesek, hátán a 4. és 11. gyűrűn húsos csap van.

1. **alchymista Schiff.** (42. tábla, 1. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka apr.—jun. és jul.—aug.—ban. 39—41. mm. Hernyója világosszürkével kevert barnásszürke; jul.—aug.—ban tölgyön (*Quercus*; 42. tábla, A. ábra) él.

7. nem. **Catocala Schrk.**

A szem nagy, csupasz, gömbalakú; a csáp vékony, a  $\delta$ -é meglehetősen hosszú, pamatos pillákkal; a potroh nyulánk, a  $\delta$ -é hegyesen végződik; a szárnyak szélesek. A hernyó megnyújtott, első haslábai erősen csökevényesek. A báb nyulánk, deres behintésű.

1. **Fraxini L.** (42. tábla, 2. b. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka, jul.—szept.—ben. 83—85 mm. Hernyója (42. tábla, 2. a. ábra) jun.—jul.—ban a fekete- és rezgő-nyárfán (*Populus nigra* és *tremula*) él.

2. **electa Bkh.** (42. tábla, 7. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka jul.—szept.—ben. 65—67 mm. Hernyója okkersárgás, a 8. gyűrűn sötétbarna dudor, a 11. gyűrűn kéthegyű kiemelkedés mutatkozik; jun.—jul.—ban fűzön (*Salix*) él.

3. **elocata Esp.** (42. tábla, 3. ábra). Országsszerte gyakori jul.—szept.—ben. 71—74 mm. Hernyója fehéresszürke, sötét pontokkal borított, a 8. gyűrűn hússzínű dudor, mögötte sötét folt látható; hasa hússzínű barna foltokkal; jun.—jul.—ban a fűzön (*Salix*) és nyárfán (*Populus*) él.

4. **puerpera Guen.** Felső szárnya szürke, barnásan fénylő, alsó szárnya karminszínű, fekete közép- és szegélyszárvval. Hazánkban aránylag kevés helyen található jul.—szept.—ben. 50—52 mm. Hernyója szürkészínű, a gyűrűk izületén kissé narancsszínű; jun.—jul.—ban fűzön (*Salix*) és nyárfán (*Populus*) él.

5. **nupta L.** (42. tábla, 4. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori jul.—szept.—ben. 72—74 mm. Hernyója szürke, világosabb és sötétebb szürkével kevert, 8. gyűrűjén sárgás dudor van; jun.—jul.—ban fűzön (*Salix*) és nyárfán (*Populus*) él.

6. **dilecta Hb.** Hasonlít a következő fajhoz, de nagyobb, felső szárnya sötétebb és egyenletesebb szürkésbarna, a vesefolt világosszürke; alsó szárnyán a közép sáv a belső szegélyig terjed. Hazánk legnagyobb részében, de ritkán található jun.—aug.—ban. 66—68 mm. Hernyója zöldesszürke, hátán kettős sötét vonal fut le, 8. gyűrűjén sárgás dudor van; apr.—jun.—ban tölgyön (*Quercus*) él.

7. **sponsa L.** (42. tábla, 5. c. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka jun.—aug.—ban. 60—62 mm. Hernyója (42. tábla 5. a. ábra) máj.—ban tölgyön (*Quercus*) él és barna bábbá (42. tábla, 5. b. ábra) alakul át.

8. **promissa Esp.** (42. tábla, 6. ábra). Országsszerte meglehetősen ritka jun.—aug.—ban. 52—54. mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de hasoldalán minden gyűrűn sötét folt van; máj.—jun.—ban tölgyön (*Quercus*) él.

9. **conjuncta Esp.** Felső szárnya sötétbarna, a rajzolat fekete, a középsáv és csipkés vonal fehéresszürke; tövéből fekete sugár fut az első harántvonalig, mely, miként a második is, fekete; a homályos vesefolt sárgás alapon foglal helyet; alsó szárnya bíborszínű, a keskeny fekete középsáv csaknem egyenes lefutású, a fekete szegélyszárvban sárgásfehér folt van. Hazánkban eddig csak Portorénál figyelték meg aug.—ban. 50—52 mm. Hernyója igen hasonlít a *dilecta*-éra; máj.—ban a tölgyön (*Quercus*) él.

10. **hymenaea Schiff.** (42. tábla, 9. ábra). Országsszerte található jun.—aug.—ban. 37—39 mm. Hernyója hamuszínű, barnásvörös apró szemölcsökkel borított, 8. gyűrűjén kettős barnásvörös foltja és 11. gyűrűjén ugyanolyan színű csapforma kiemelkedése van; máj.—jun.—ban a kökényszilván (*Prunus spinosa*) él.

11. **fulminea Sc. (paranympha L.; 42. tábla, 8. b. ábra).** Országsszerte többé-kevésbé ritka jun.—aug.—ban. 44—46 mm. Hernyója (42. tábla, 8. a. ábra) máj.—jun.—ban kökényszilván (*Prunus spinosa*) és cseregálagonyán (*Crataegus Oxyacantha*; 42. tábla, C. ábra) él.

12. **conversa Esp.** Felső szárnya barnáshamu-színű; alsó szárnya okkersárga, a középszálg hajlott, a széles fekete szegélyszárvban nincsen fehér pont. Hazánkban jul.—ban és aug.—ban főleg a jóval sötétebb színű változata: var. *agamos* Hb. fordul elő. 48—50 mm. Hernyója feketés, a 3. és 4. gyűrűn 2—2 sárgás foltja van, a 7., 8. és 9., 10. gyűrűn pedig oldalt sötét foltok láthatók; máj.—jun.—ban a kökényszilván (*Prunus spinosa*) él.



13. *nymphagoga* *Esp.* Felső szárnya barnásszürke, zeg-zugos éles rajzolattal; alsó szárnya okkersárga, a középsáv kampósan végződik, szegélyén széles fekete sáv van. Hazánkban ritka jun—aug.-ban. 46—48 mm. Hernyója sárgásbarna, fekete és világos hosszanti sávokkal; máj—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

14. *diversa* *H. G.* Felső szárnya barnásszürke, a két harántcsík csipkés, a kör- és vesefolt szürke; alsó szárnya vörössesárga, a középsáv a belső szegély felé keskenyedett. Eddig hazánk kevés pontján figyeltek meg jul.—aug.-ban. 36—38 mm. Hernyója hasonlít a *hymenaea*-éhoz, de sötétebb; máj.—jun.-ban közönséges kőrísen (*Fraxinus excelsior*; 42. tábla, B. ábra) él.

Európai fajok még: *adultera* *Mén.* Oroszország. — *lupina* *H. S.* Isztria. — *optata* *God.* és *nymphaea* *Esp.* Franciaország stb. — *pacta* *L.* Németország. — *neonympha* *Esp.*, *eutychea* *Tr.* és *disjuncta* *H. G.* Dalmácia stb.

### 8. nem. *Apopestes* *Hb.* (*Spintherops* *B.*)

A csáp hosszú, igen vékony, a ♂-é hosszú, vékony pillákkal; a nagy lepke felső szárnya kifelé igen megszélesedett, szegélye ívelt, csúcsa letompított. A hernyó orsóalakú, nyulánk, 16-lábú.

1. *spectrum* *Esp.* (42. tábla, 10. ábra). Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg máj.—jun.-ban. 60—65 mm. Hernyója sárga, oldalán fekete pontok vannak, hátán 4 fekete sáv fut le; jul.-ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

2. *cataphanes* *Hb.* Felső szárnya agyagsárgás-szürke, barna harántcsíkokkal és fehérfoltos hullámvonallal, a vesefolt fekete, fehér szélű; a körfolt helyén fehér pont van. Hazánkban a tenger melléken található aug.-ban. 38—40 mm. Hernyója vörösses-barna, hátán sötét sávok láthatók, oldalán világos sáv fut le; máj.—jun.-ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

3. *dilucida* *Hb.* Felső szárnya szürkésárga, barna harántcsíkokkal és barnán árnyékolt hullámvonallal, a sötét vesefolt holdalakú, a körfolt helyén fekete pont látható. Hazánkban a tenger melléken található jun.—jul.-ban. 36—38 mm. Hernyója a takarmánybaltacsimen (*Onobrychis viciaefolia*) él.

Európai faj még: *hirsuta* *Stgr.* Svájc stb. — Rokon-nem európai faja: *Exophyla rectangularis* *H. G.* Dalmácia stb.

### 9. nem. *Eccrita* *Ld.*

Igen közel áll a következő nemhez, a melytől leginkább abban különbözik, hogy a felső szárny csak félig oly széles, mint amazé. A hernyó is hasonlít a következő neméhez.

1. *ludicra* *Hb.* Felső szárnya ibolyásszürke, barnával pettyezett, vesefoltja fekete, feje és gallérja feketésbarna. Hazánk kevés pontján található jun.—

aug.-ban. 38—40 mm. Hernyója ibolyásszürke, hátán kettős barna sáv, oldalán barna és fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban a takarmánybaltacsimen (*Onobrychis viciaefolia*) él.

### 10. nem. *Toxocampa* *Gn.*

A csáp meglehetősen hosszú, a ♂-é hosszú pillákkal és minden íz mindkét oldalán egy-egy sörtevel diszített; a szárnyak szélesek, épszélűek, a felső szárny csúcsa derékszögű. A hernyó megnyúlt, csupasz, 16-lábú, de első haslábai megrövidültek, minek folytán járása araszolószerű.

1. *lusoria* *L.* (42. tábla, 11. b. ábra). Országsszerte található jun.—jul.-ban. 38—40 mm. Hernyója (42. tábla, 11. a. ábra) ápr.—máj.-ban a bókán (*Astragalus*) és a kaszanyüg-bükkönyön (*Vicia Cracca*; 42. tábla, D. ábra) él.

2. *pastinum* *Tr.* (42. tábla, 12. ábra). Hazánk nagy részében előfordul jul.—aug.-ban. 33—35 mm. Hernyója hamuszínű, hátán apró sárga foltok 3 sora, oldalán széles fehér sáv fut le; máj.-ban a kaszanyüg-bükkönyön (*Vicia Cracca*) él.

3. *Viciae* *Hb.* Igen hasonlít a következő fajhoz, de kisebb, az elülső szegélyen levő foltok nem oly sötétek; két harántcsíkja elmosódott, a hullámvonala világos. Országsszerte ritka jul.—aug.-ban. 30—32 mm. Hernyója agyagsárga, hátán széles barna sáv fut le, utolsó gyűrűjén fehéres folt van; máj.—jun.-ban a kaszanyüg-bükkönyön (*Vicia Cracca*) él.

4. *Craccae* *F.* (42. tábla, 13. ábra). Országsszerte többé-kevésbbé gyakori máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 34—36 mm. Hernyója világosszürke, hátán kettős sötét vonal, mellette szürkésbarna sáv fut le; jun.—jul.-ban és okt.-ben a kaszanyüg-bükkönyön (*Vicia Cracca*) él.

5. *limosa* *Tr.* Felső szárnya rozsdasárgás-szürke, elülső szegélye és szegélytere feketésszürke, az apró vesefolt fekete keretű. Hazánk kevés pontján található, Budapesten olykor máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban nem ritka. 32—34 mm. Hernyója világos kékeszürke, hátán fekete és sárga, oldalán fehér vonal fut le; jun.—jul., aug.—szept. és okt.-ben a pukkantó dudafürtön (*Colutea arborescens*) és a tavaszi ledneken (*Lathyrus vernus*) él.

## XVIII. család. *Hypenidae.*

A ♂ csápja és lábai gyakran csomósan megvastagodottak vagy szörpamatot viselnek; a tapogató sok esetben igen hosszú, sajátos alkotású; a felső szárny többé-kevésbbé széles, háromszögalakú, csúcsa többnyire hegyes; az alsó szárny kerekded. A Noctuarajzból csak a kis harántcsík s a hullám-



vonat van meg. A lepke éjjel repül. A hernyó 12-, 14- vagy 16-lábú.

#### 1. nem. *Laspeyria* Germ. (*Aventia* Dup.)

A csáp sörtealakú, a ♂-é igen rövid pillákkal ellátott; a tapogató a fej hosszányira kiálló; a felső szárny csúcsa élesre kihégyezett, szegélyén sarlóforma kimet-széssel. A hernyó 12-lábú.

1. *flexula* Schiff. (43. tábla 1. ábra). Országsszerte ritka jun.—aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója szürke, zölddel és feketével tarkázott; ápr.—máj.-ban fenyő-félék zuzmóin él.

#### 2. nem. *Parascotia* Hb. (*Boletobia* B.)

A ♂ csápja fésűs, a ♀-é kevésbé fogas; a tapogató messzire kiáll; a felső szárny széles, szegélye hullámos, az alsó szárny lekerekített, a kettő egyszínű s egyrajzú. A hernyó 12-lábú.

1. *fuliginaria* L. (43. tábla, 2. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója kékesfekete narancsszínű szőrös szemölcsökkel borított; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban fagombában (*Polyporus*) és korhadt fában él.

#### 3. nem. *Epizeuxis* Hb. (*Helia* Gn.)

A ♂ csápja vastag, fésűs, a ♀-é sörtealakú; a tapogató sarlóformán fölfelé görbült; a felső szárny csúcsa derékszögben letompított, szegélye ívelt. A hernyó 14-lábú, apró szőrös szemölcsökkel borított.

1. *calvaria* F. Felső szárnya szürkésbarna, a középtér fehéresen behintett, a 2 harántcsík s a hullámvonal fehéres, a kis körfolt s a nagy, félholdalakú vesefolt okkersárga; az alsó szárny barna, 2 világosabb harántsávval. Országsszerte meglehetősen ritka jun.—aug.-ban. 26—30 mm. Hernyója rozsdásbarna, apró fekete szemölcsökkel borított; máj.—jun.-ban lóromon (*Rumex*) él.

#### 4. nem. *Simplicia* Gn.

A csáp sörtealakú, a ♂-é meglehetősen hosszú pillákkal ellátott, közepén nem megvastagodott; a tapogató sarlóforma; felső szárnya az előbbi fajénál nyújtottabb, egész külseje és rajzolata a következő fajéhoz hasonlít.

1. *rectalis* Ev. Felső szárnya sárgásbarna, homályos két harántcsikkal, közepén sötét holdalakú folt van, a hullámvonal egyenes, fehéres. Hazánk nagy részében található, helyenkint jun.—jul. és aug.—szept.-ben gyakori. 28—30 mm. Hernyója szürkésbarna, apró fekete szemölcsökkel borított, hátán sötét vonal fut le; ápr.—máj., jul.—aug. és okt.—ben lombos fákon, kivált tölgyön (*Quercus*) él.

#### 5. nem. *Zanclognatha* Ld.

A csáp sörtealakú, a ♂-é finom, meglehetősen hosszú rojttal és minden íz mindegyik oldalán sörtevel ellátott; a tapogató sarlóforma, messzire kiálló; a ♂ első lábán hosszú szörpamat van; a felső szárny csúcsa derékszöget alkot. A hernyó 16-lábú, elől-hátul kissé megvékonyodott.

1. *tarsiplumalis* Hb. Felső szárnya ibolyásbarna, sötét holdfolttal és két sötét harántvonallal, a szegélyen barnásan árnyékolt világos vonal látható. Országsszerte többé-kevésbé gyakori jun.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója vörössárga, lábán vörösesbarna, oldalán finomabb vonalak futnak le; szept.—okt.-ben apró növényeken él.

2. *tarsipennalis* Tr. Felső szárnya sárgásszürke, a következő faj rajzolatával, de csak két harántcsíkja van, a külsőnek kezdete az elülső szegélyen nem oly szögletes s éppen a belső szegély közepét éri. A ♂ csápjának megvastagodásán kis fogacska látható. Hazánk nagy részén ritkán máj.—aug.-ban található. 26—28 mm. Olykor sötétebb, vörösesbarna színű és kevesebb rajzú: ab. *bidentalís* Hein. (Eperjes). Hernyója feketés, hasoldala vöröses; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban szilénén (*Silene*) él.

3. *tarsicrinalis* Knoch. (43. tábla, 4. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 23—25 mm. Hernyója vörössárga, hátán fekete háromszögalakú foltok sorakoznak; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

4. *grisealis* Hb. (43. tábla, 3. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 23—26 mm. Hernyója feketésszürke, hátán fekete háromszögalakú foltok sorakoznak; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban az arany veselkén (*Chrysopenium alternifolium*) él.

5. *tarsicristalis* H. S. (*Zelleralis* Wk.) Felső szárnya barna, a két harántcsík erősen csipkés, a hold helyét egyszerű karika foglalja el. Hazánk kevés pontján található jun.—jul.-ban. 25—27 mm.

6. *stramentacealis* Brem. Hasonlít a *grisealis*-hoz, de egészen világos sárgásszürke, a harántvonalak barnásak, a szegély előtt lefutó harántsáv a szárny csúcsából indul ki. Hazánkban igen ritka. 20—23 mm.

7. *tenuialis* Rbl. Igen hasonlít a *grisealis*-hoz nagyságra, csápra és színre nézve is, de kissé szürkésebb, a két harántvonal és a középpont fekete, úgyszintén a szárny csúcsától lefutó sáv is, de ez utóbbi kifelé fehér szélű s az alsó szárnyon is folytatódik. Hazánkban eddig csak Lipiken figyelték meg; szerfölött ritkán jul.—aug.-ban található. 22—25 mm.

8. *emortualis* Schiff. Felső szárnya szürkészöld, két egyenes fehér harántsávval, mely az alsó szárnyon folytatódik. Országsszerte ritka máj.—jun. és jul.—szept.-ben. 22—24 mm. Hernyója barnás-



sárga, hátán sötét vonal fut le, oldalán feketés foltok sorakoznak; jun.—jul. és szept.—okt.-ben tölgyön (Quercus) él.

#### 6. nem. *Madopa* *Stph.*

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de a szem csupasz, a tapogató jóval rövidebb, a csáp sörtealakú, síma.

1. *Salicalis* *Schiff.* (43. tábla, 5. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Hernyója 14-lábú, egyszínű zöld, bársonyszerű; jun.-ban és szept.-ben a kecskefűzön (*Salix caprea*) él.

#### 7. nem. *Herminla* *Latr.*

Igen hasonlít az előbbi két nemhez, de a tapogató igen hosszú, a fej hosszát 3—4-szer is meghaladja. A hernyó 16-lábú, apró, szőrös szemölcsökkel borított.

1. *cribrumalis* *Hb.* Felső szárnya csontszínű, közepén fekete pont van, tőle kifelé pedig két sor fekete foltja van; a ♂ csápja fésűs, hosszú, vékony fogakkal. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 25—27 mm. Hernyója orsóalakú, szürkésbarna, sárgával pettyezett; ápr.—máj.-ban vízi füveken él.

2. *crinalis* *Tr.* Felső szárnya vörösesbarna, 2 sötét harántcsikkal, közepén sötét petty van, szegélye előtt fehér harántvonal húzódik. A ♂ csápja fésűs, hosszú vékony fogakkal. Csaknem országsszerte található; ritka máj.—jun.-ban. 25—27 mm. Hernyója világoszöld, feketeszőrös apró szemölcsökkel borított; ápr.—máj.-ban buzéren (*Rubia peregrina*) él.

3. *gryphalis* *H. S.* Hasonlít a *tentacularia*-hoz, de valamivel kisebb, vörösebb okkersárga, finom harántvonalakkal, közepén erős folt van; a ♂ csápja fésűs, hosszú, vékony fogakkal. Hazánkban csak délibb tájain jun.—jul.-ban található; igen ritka. 23—25 mm.

4. *derivalis* *Hb.* Felső szárnya okkersárga, barnával behintve, 2 sötét harántcsikkal, közepén sötét holdfolt van, a szegély előtt sötét pontok sorakoznak; a ♂ csápja pillás. Országsszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója barnás, fehér-szűrű fekete szemölcsökkel borított, hátán finom sötét vonal fut le; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

5. *tentacularia* *L.* (43. tábla, 6. ábra). Országsszerte igen gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 23—26 mm. Olykor szürkésbarnaszínű: var. *modestalis* Heyd. (Éperjes, Vinkovce); vagy kisebb, sárgás-fehér: var. *carpathica* Horm. (Budapest). Hernyója világos barnásárga, fehér szőrökkel borított, hátán sötét vonal fut le; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban füveken él.

#### 8. nem. *Pechipogon* *Hb.*

Igen közel áll az előbbi nemhez; a ♂ csápja fésűs, rövid fogakkal, első lábán pedig szörpamat emelkedik.

1. *barbalis* *Cl.* (43. tábla, 7. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója barnásszürke, hátán sötét sáv fut le, oldala ferde, sötét sávokkal díszített; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

#### 9. nem. *Bomolocha* *Hb.*

Közel áll a következő nemhez; tapogatója meglehetősen hosszán kiálló; a csáp sörtealakú, pillás; a szem csupasz; a potrohon apró szörpamatok emelkednek. A hernyó 14-lábú.

1. *fontis* *Thnbg.* (43. tábla, 8. ábra). Hazánk hegyes vidékein meglehetősen ritka máj.—jul.-ban. 23—25 mm. Elvértve csaknem egészen fekete: ab. *terricularis* (Éperjes). *Hb.* Hernyója zöld, apró szemölcsökkel borított, hátán 5 sötét vonal fut le; aug.—szept.-ben áfonyán (*Vaccinium*) él.

#### 10. nem. *Hypena* *Schr.*

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a tapogató igen hosszú, kiálló; a szem csupasz; a csápok között a homlokon hegyes búb emelkedik; a felső szárny megnyújtott, csúcsa hegyes. A hernyó 14-lábú, egyes finom szőrökkel borított.

1. *proboscoidalis* *L.* (43. tábla, 9. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jul. és aug.—szept.-ben. 32—35 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—máj. és jul.—aug.-ban főleg csalánon (*Urtica*) él.

2. *palpalis* *Hb.* Felső szárnya sárgással kevert barna, közepén sötét harántsávval, a vesefolt sötét, a hullámvonal helyén fekete pontok sorakoznak. Hazánkban csak a tenger melléken található jun.—jul.-ban. 30—32 mm. Hernyója zöld; ápr.—máj.-ban az orvosi falfűvön (*Parietaria officinalis*) él.

3. *obesalis* *Tr.* (43. tábla, 10. ábra). Hazánk nagy részében található, de mindenütt ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 32—34 mm. Hernyója zöld, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.-ban és jun.-ban csalánon (*Urtica*) él.

4. *obsitalis* *Hb.* Felső szárnya halványsárgával kevert barna, közepén fekete harántvonal fut le, a kör- és vesefolt, valamint a hullámvonal homályos. Hazánkban csak a tenger melléken fordul elő máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója zöld, hátán sötétzöld vonal, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban az orvosi falfűvön (*Parietaria officinalis*) él.

5. *rostralis* *L.* Felső szárnya szürkével kevert barna, közepén fekete harántvonal húzódik végig,



a kör- és vesefolt apró, a hullámvonal erősen hajlított, világos színű. Országszerte gyakori 3 ivadékban márcz.—máj., jul.—aug. és szept.—okt.-ben. 23—25 mm. Olykor feketésbarna, elülső szegélye sárgás: ab. *radialis* Hb., vagy csaknem egyszínű barna: ab. *unicolor* Tutt. Hernyója zöld, hátán sötét, mellette és oldalán fehér vonal fut le; máj.—jun. és aug.—szept.-ben csalánon (*Urtica*) él.

6. *antiqualis* Hb. Felső szárnya fehéresszürkével kevert barnásszürke, közepén sötét, két oldalt fehér szélű harántsáv húzódik végig. Hazánkban jun.-ban csak a tenger melléken fordul elő. 19—21 mm. Hernyója máj.-ban az orvosi zsályán (*Salvia officinalis*) él.

Európai faj még: *lividalis* Hb. Dalmácia stb.

### 11. nem. *Orectis* Ld.

A tapogató a fej hosszánál háromszorta hosszabb, kiálló; a csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a felső szárny csúcsa derékszöget alkot, rajzolata az alsó szárnyon folytatódik.

1. *proboscidata* H. S. Felső szárnya világos hamuszínű, 2 barnásszürke harántvonallal, az apró vesefolt homályos, a hullámvonal sötét. Hazánk legdélibb tájain ritkán található jun.—jul.-ban. 18—20 mm.

### 12. nem. *Hypenodes* Gn.

A csáp és tapogató tekintetében a *Hypena*-fajokkal megegyezik, de kisebb; erezetében némileg eltérő.

1. *taenialis* Hb. (*albistrigatis* Hw.). Felső szárnya sárgásbarna, a szegélyen világosabb, 2 finom fekete harántvonallal, a vesefolt helyét sötétbarna folt foglalja el, a hullámvonal világos, halvány. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója sötétbarna, finom rövid szőrökkel borított, feje barna; aug.—szept.-ben él.

2. *costaestrigalis* Stph. Felső szárnya okkerbarna, tövén és szegélyén világosabb, 2 sötét harántcsikkal, a vesefolt helyét feketés hosszanti folt foglalja el. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 18—19 mm. Hernyója sötétpirosasbarna, hátán világos-, ez alatt halványbarna sáv fut le; máj.-ban a kakukfűvön (*Thymus Serpyllum*) él.

## XIX. család. Brephidae.

A ♂ csápja fésűs vagy kissé fogas; a tapogató igen kicsi; a felső szárny csúcsa lekerekített, szegélye ívelt. A hernyó első 3 láb-párja csökevényes, járása az araszolókéhoz hasonló.

### 1. nem. *Brephos* O.

Testének szőrei kissé sörteszerűek; a mellékszemek hiányzanak. A lepke csöndes időben nappal repül.

1. *parthenias* L. (43. tábla, 11. b. ábra). Országszerte található, a felvidéken helyenkint gyakori márcz.—máj.-ban. 29—31 mm. Hernyója (43. tábla, 11. a. ábra) máj.—jun.-ban a fehér nyíren (*Betula alba*) él.

2. *nothum* Hb. (43. tábla, 12. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka márcz.—ápr.-ban. 28—30 mm. Hernyója zöld, hátán több igen finom halvány vonal, oldalán fehér vonal fut le; máj.-ban a rezgő nyáron (*Populus tremula*; 43. tábla, A. ábra) él.

3. *puella* Esp. (43. tábla, 13. ábra). Országszerte többé-kevésbbé gyakori márcz.—ápr.-ban. 26—28 mm. Hernyója ibolya- vagy rózsaszínű, hátán 2 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; máj.-ban a rezgő nyáron (*Populus tremula*) él.

## IV. alcsoport. Geometrae. Araszoló pillék.

A csáp sörtealakú; alapíze megvastagodott; a mellékszemek hiányzanak; a tor elől lekerekített; a potroh síma, szörpamatok nélkül; a szárnyak nagyok, szélesek, a felső szárny háromszög alakú, az alsó kerekített. A család legtöbb nemének teste nyulánk, szárnya gyöngé, néhány nemnek teste azonban vastag és erősen szőrös, s ebben a tekintetben némely szövőkéhez hasonlít, néhány nemből pedig a ♀ szárnyai csökevényesek. A lepke legtöbbször éjjel repül, szárnyait nyugalomban kiterjesztve, ritkán fedőszerűen tartja. A hernyó 10-, ritkán 12-lábú, a 3 első haslábpár hiányzik, ezért a hernyó helyét úgy változtatja, hogy a hátulsó lábait a torlábak mellé helyezve, testét erősen meggörbíti, majd kiegyenesedik és torlábaival újra megkapaszkodik, vagyis araszolva jár; nyugalomban hátulsó lábait kapaszkodik és testét mereven tartva, faágacskához hasonló; a legtöbb szabadon él a táplálék növényen.

### I. család. Geometridae.

A ♂ csápja fésűs vagy pillás, az elülső szegély a csáp hosszának felét meghaladja; a tapogató többnyire rövid; a felső szárny csúcsa hegyes, kiálló; az alsó szárny olykor kiszögellő. A hernyó 10-lábú, nyulánk, fején és fargyűrűjén többnyire 2—2 hegyes kiemelkedés van.

#### 1. nem. *Aplasta* Hb.

A csáp aránylag vastag, a ♂-é igen rövid pillás szőrökkel van fedve; a felső szárny széles, csúcsa kissé kikerekített, szegélye ívelt, épszerű. A hernyó



orsóalakú, testén finom szőrökkel ellátott apró szemölcsök vannak.

1. **ononaria** *Fssl.* (48. tábla, 6. ábra). Hazánk kevés pontján található jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója zöld, hátán apró fekete foltok sorakoznak, oldalán sárga vonal fut le; máj.—jun.-ban a tövises igliczen (*Ononis spinosa*) él.

## 2. nem. **Pseudoterpna** *Hb.*

A ♂ csápja fésűs; a felső szárny széles, csúcsának hegye kiálló; az alsó szárny meglehetősen keskeny, a belső szegélyen kissé megnyújtott és itt némi zugot alkot. A hernyó fején és fargyúráján 2—2 hegyes kiemelkedés van.

1. **pruinata** *Hufn.* (43. tábla, 14. b. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—aug.-ban. 30—32 mm. Hernyója (43. tábla, 14. a. ábra) ápr.—máj.-ban rekettyén (*Genista*) és az aranyeső zánóton (*Cytisus Laburnum*; 43. tábla, B. ábra) él.

Európai fajok még: **coronillaria** *Hb.* és **corsicaria** *Rbr.* Olaszország.

## 3. nem. **Geometra** *L.*

Hasonlít az előbbi nemhez, de szárnyai sokkal szélesebbek. A hernyó púpos.

1. **papilionaria** *L.* (43. tábla, 15. c. ábra). Hazánk legnagyobb részében található jun.—jul.-ban. 44—46 mm. Hernyója (43. tábla, 15. C. ábra) nyíren (*Betula*; 43. tábla, C. ábra), bükkön (*Fagus*), égeren (*Alnus*) és közönséges mogyorón (*Corylus Avellana*) él, és szürkés bábbá (43. tábla, 15. b. ábra) alakul át.

2. **vernaria** *Hb.* (43. tábla, 16. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori jun.—jul.-ban. 33—35 mm. Hernyója világoszöld, hátán és oldalán fehér vonalak futnak le; ápr.—máj.-ban az iszalag bérceén (*Clematis Vitalba*) él.

## 4. nem. **Euchloris** *Hb.* (**Phorodesma** *B.*)

A felső szárny megnyújtott, csúcsa meglehetősen éles. A hernyó 10-lábú, tápláló növényének levél-törmelékeivel befödi magát.

1. **pustulata** *Hufn.* (43. tábla, 17. ábra). Hazánk legnagyobb részében, de aránylag kevés pontján található jun.—jul.-ban. 27—29 mm. Hernyója szürkésbarna, fehér szemölcsökkel borított, hátán világos vonal fut le; ápr.—máj.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

2. **smaragdaria** *F.* (43. tábla, 18. ábra). Ország-szerte ritka 2 ivadékból máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Második ivadéka kisebb, fehér vonalai erőteljesebbek: var. **prasinaria** *Ev.* Hernyója szürkésbarna, fekete szemölcsökkel borított, hátán fekete vonal fut le; márcz.—ápr.-ban és jun.—jul.-ban a közönséges cziczfafarkon (*Achillea Millefolium*; 43. tábla, D. ábra) és ürömmön (*Artemisia*) él.

Európai faj még: **plusiaria** *B.* Spanyolország.

## 5. nem. **Eucrostes** *Hb.*

Igen hasonlít az előbbi nemhez, csak az erezetben van némi különbség. Kicsiny lepkék, melyek nappal is repülnek.

1. **indigenata** *Vill.* Szárnyai sárgászöldek, széles híborszínűszegélylyel. Hazánk homokos tájain (Peszér, Deliblát) található máj.—jun. és jul.—aug.-ban, de igen ritkán. 17—18 mm. Hernyója világoszöld, elülhátul pirosas, hátán pirosas tüskék emelkednek; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban fütej- (*Euphorbia*) féléken él.

2. **herbaria** *Hb.* Szárnyai szürkészöldek, a felső szárnyon 2 fehéres harántcsík húzódik végig. Hazánkban a Tenger melléken fordul elő jul.—aug.-ban. 15—19 mm. Hernyója kékeszöld, hátán és oldalán barnáspiros vonal fut le; jun.-ban gamadoron (*Teucrium capitatum*) él.

## 6. nem. **Nemorila** *Hb.*

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de alsó szárnya kiszögellő zugot alkot, a ♂ csápja pedig pillás. A hernyó nyulánk, fején és fargyúráján 2—2 hegyes kiemelkedés van.

1. **viridata** *L.* Szárnyai sárgászöldek, a felsők sárgásfehér elülső szegélylyel és 2 fehér, kissé hullámos harántsávval, melyek közül a külső az alsó szárnyakon folytatódik; homloka fahéjszínű. Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 18—20 mm. Hernyója zöld és barnásvörös, fehér rajzokkal; jun.—jul. és szept.-okt.-ben a csere-galagonyán (*Crataegus Oxyacantha*) él.

2. **porrinata** *Z.* Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnyának elülső szegélye barnával tarkázott, homloka pedig szürkésbarna. ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 20—22 mm. Hernyója hússzínű, hátán sötétebb vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben főleg a cseregalagonyán (*Crataegus Oxyacantha*) és közönséges mogyorón (*Corylus Avellana*) él.

3. **pulmentaria** *Gn.* Igen hasonló az előbbi két fajhoz, de felső szárnyának elülső szegélye agyagsárga, tapogatója piros. Hazánk nagy részében ápr.—jun. és jul.—aug.-ban fordul elő, de ritkán. 20—23 mm. Hernyója zöld, hátán pirosas vonal fut le; jun.—aug.-ban a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

Európai faj még: **faustinata** *Mill.* Olaszország.

## 7. nem. **Thalera** *Hb.*

A csáp fésűs, a ♂-é hosszú-, a ♀-é rövid fogakkal; a felső szárny csúcsa letompított; az alsó szárny kiszögellő zugot alkot.

1. **fimbrialis** *Sc.* (43. tábla, 20. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori jun.—aug.-ban. 25—27



mm. Hernyója (43. tábla, 20. a. ábra) ápr.—máj.-ban a kakukfüvön (*Thymus Serpyllum*) és a közönséges cziczakafarkon (*Achillea Millefolium*) él.

2. *putata* L. Igen hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnyának harántcsikjai fogazottak, homloka pedig okkersárga. Országsszerte található máj.—jun.-ban. 17—19 mm. Hernyója világosszürke, apró piros pettyekkel borított; jun.—jul.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

3. *lactearia* L. (43. tábla, 21. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 21—25 mm. Hernyója zöld, hátán sárga foltok sorakoznak; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

### 8. nem. *Hemithea* Dup.

Igen közel áll az előbbi nemhez, de az alsó szárny keskenyebb, megnyújtott, kiszögellése erősebb.

1. *strigata* Müll. (43. tábla, 19. ábra). Országsszerte nem ritka jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója szürkészöld, hátán sötét vonal fut le, oldalán sötét foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) és a közönséges mogyorón (*Corylus Avellana*) él.

## II. család. Acidaliidae.

A tapogató igen rövid; a csáp sörtealakú, pillás vagy fogas, olykor fésűs; a felső szárny csúcsa többé-kevésbé kihegyezett, épszerű vagy ritkábban kimetszett; az alsó szárny a zugban kiszögellő. A hernyó nyulánk, feje néha szögletes, a földben vagy alom alatt bábozódik.

### 1. nem. *Acidalia* Tr.

Igen népes nem. Fajai kicsinyek, gyöngék; szárnyaik épszerűek, ritkán kimetszettek, az alsó szárny kiszögellő, csak az erezet egyforma mindnyájuknál. A ♂ csápja többnyire körtealakú, pillás, vagy fogas, ritkán fésűs. A lepke éjjel repül, nyugalomban szárnyait kiterjesztve tartja.

1. *pygmaearia* Hb. Szárnyai halvány olajszínűek, tövük és szegélyük barna, közepük sötét, finom ponttal; a hullámvonal világos színű. Hazánkban eddig csak Sopron vidékén találták jun.—jul.-ban. 9—11 mm. Hernyója feketészöld, hátán barnaszélű, világos, alatta barna, oldalán pedig homályos világos vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

2. *filacearia* H. S. Szárnyai citromsárga színűek, 2 feketés barna harántcsikkal, a szegélyen fekete vonal fut le, a rojt világosszürke. Hazánkban csak Sopronban található jun.—jul.-ban. 15—16 mm.

3. *trilineata* Sc. (43. tábla, 22. ábra). Országsszerte gyakori két ivadékból máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója hamuszínű, hátán feketeszélű fehér vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban a fejes salátán (*Lactuca sativa*) és lóromon (*Rumex*) él.

4. *flaveolaria* Hb. Szárnyai élénk okkersárgák, gyér fekete behintéssel, a felső szárny 3, az alsó 2 homályos sötét harántcsikkal, a rojt fekete. Hazánkban eddig csak Branyiszkon találták jul.-ban. 15—16 mm. Hernyója sötét agyagszínű, hátán pirosba hajló világos, alatta barna, oldalán világos vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

5. *similata* Thnbg. (*perochraria* F. R.; 43. tábla, 23. ábra). Országsszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója szürke, hátán 3 sötétebb vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

6. *ochrata* Sc. (43. tábla, 24. ábra). Országsszerte gyakori májustól augusztusig. 15—17 mm. Hernyója zöldesszürke, hátán kettős vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban a lúdhúron (*Alsine media*) él.

7. *rufaria* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de valamivel nagyobb s vöröses okkersárga szárnyainak vörösesbarna közepén 1—1 barna pont van. Országsszerte gyakori máj.-tól aug.-ig. 21—23 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán kettős világos, ezek mellett sötét vonal fut le, 9. gyűrűjén fehér folt van; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

8. *consanguinaria* Ld. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de világosabb színű, vonalai is világosabbak, fonákja szürkébb. Hazánkban eddig csak Mehádián találták jul.-ban. 20—23 mm. Hernyója világosbarna, hátán feketeszélű világos vonal, oldalán feketésszürke sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

9. *sericeata* Hb. Felső szárnya selyemfényű halvány szürkésbarna, 3—4 fehér harántcsikkal és hullámvonallal; alsó szárnya fehér, 3 világos barna harántcsikkal. Csaknem országsszerte található. Helyenkint gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 18—20 mm.

10. *moniliata* F. Szárnyai fehérek, közepükön fekete vonalka van, erezete halványbarnás, a felső szárnyon 3, az alsón 2 barna harántcsik húzódik végig. Országsszerte meglehetősen ritka jun.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója feketésbarna, finom szemölcsökkel borított, hátán 4 fehér folt van; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

11. *muricata* Hufn. (43. tábla, 25. ábra). Országsszerte ritka máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 14—16 mm. Hernyója fahéjszínű, hátán kettős vonal által megosztott sötét foltok sorakoznak; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban az útilapun (*Plantago*) él.

12. *dimidiata* Hufn. (43. tábla, 26. ábra). Csaknem országsszerte található jun.—jul. és aug.—szept.-ben, de mindenütt ritka. 15—17 mm. Hernyója zöldesszürke vagy barna, hátán sötét kettős vonal fut le,



mellette sötét ferde vonalkák vannak; ápr.—máj. és jul.-ban apró növényeken él.

13. *camparia* H. S. Igen hasonlít a következő fajhoz, de rajzolata nagyobb, határozottabb. Hazánkban eddig csak Mehádián figyelték meg máj.-ban. 15—16 mm.

14. *sodaliaria* H. S. Szárnyai fehérek, közepükön fekete pont van, a felső szárnyon 3, az alsón 2 finom feketés harántvonal húzódik végig, a rojton fekete pontok sorakoznak. Hazánk déli tájain fordul elő máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 14—16 mm. Hernyója vöröses faszínű, hátán az 1—4. gyűrűn feketés oldalsáv fut le, az 5—8. gyűrűn 1—1 fekete pont van; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

15. *virgularia* Hb. (43. tábla, 27. ábra). Ország-szerte található, helyenkint gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 12—14 mm. Igen változó, hol jóval sötétebb, ibolyásszürke: ab. *Bischoffaria* Lah., vagy ugyanolyan színű, de csaknem rajztalan: ab. *obscura* Mill.; hol pedig világosabb, sárgásszürke: var. *australis* Z., vagy ugyanolyan színű, de csaknem rajztalan: var. *canteneraria* B. Hernyója sárgás-vörös vagy sötétbarna, hátán feketés foltok sorakoznak; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban növénytör-melékekből él.

16. *pallidata* Bkh. A szárnyak halvány okkersárgák (♂) vagy fehérek (♀), gyéren feketével behintettek, középfolt nélkül, a felső szárnyon 3, az alsón 2 halvány barnássárga harántcsik húzódik végig. Ország-szerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán feketeszélű világos vonal, alatta homályos sötét vonal fut le, közöttük a 11. gyűrűn 1—1 fehérszélű fekete pont van.

17. *subsericeata* Hw. (*mancuniata* Knaggs). Igen hasonlít az előbbi faj ♂-éhez, de a harántcsikok keskenyebbek, élesebbek, szürkék. Hazánk legnagyobb részében máj.—jun. és jul.—aug.-ban található, de mindenütt ritka. 18—20 mm. Hernyója halványsárga, többnyire rajztalan; ápr.-ban és jun.-ban a lúdhúron (*Plantago*) él.

18. *straminata* Tr. Szárnyai fehéres szalmaszínűek, fekete behintéssel, közepükön fekete pont foglal helyet, felső szárnyán 3, az alsón 2 barnásszürke harántcsik húzódik végig, a rojt előtt fekete pontok sorakoznak. Hazánk nagy részében máj.—jun. és jul.—aug.-ban található, de mindenütt ritka. 16—18 mm. Hernyója halványsárga, hátán finom sötét kettős vonal fut le, mellette sötét foltok sorakoznak; ápr.—máj. ban és jun.—jul.-ban a libatopon (*Chenopodium*) és kakukfűvön (*Thymus Serpyllum*) él.

19. *graciliata* Mn. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de világosabb színű, selyemfényű, erein pedig finom fekete pontok vannak. Hazánkban csak Eperjesen találták jun.-ban; igen ritka. 14—16 mm.

20. *laevigata* Sc. Szárnyai vörössesszürkék, közepükön 1—1 finom fekete pont van, a felső szárnyon 2 feketés harántvonal húzódik végig, a melyek közül a belső az alsó szárnyon folytatódik, a rojton pedig fekete pontok sorakoznak. Hazánk nagy részében található máj.—jun. és jul.—aug.-ban; ritka. 13—14 mm. Hernyója világos sárgásbarna, finom világos ferdén futó vonalakkal; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

21. *extarsaria* H. S. Szárnyai vörössesszürkék, barnával keverték, a harántcsikok és a hullámvonal helyén fekete pontok sorakoznak. Hazánkban a Tenger-melléken fordul elő máj.-ban. 13—15 mm.

22. *obsoletaria* Rbr. Szárnyai világos vörössesszürkék, közepükön 1—1 finom fekete pont van, a felső szárnyon 3, az alsón 2 barnás harántcsik húzódik végig. Hazánk kevés pontján máj.—aug.-ban található. 14—16 mm. Hernyója vörössesszürke, rövid szőrökkel sűrűn borított, oldalán fehér sáv fut le; főleg a mocsári nefelejcsen (*Myosotis palustris*) él.

23. *incarnaria* H. S. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de nagyobb, élénkebb vörössesszürke, mindkét szárny elülső szegélye sárgásabb. Hazánkban a Tenger-melléken figyelték meg máj.-ban. 15—16 mm. Hernyója halványsárga, hátán finom fehér, oldalán kettős piros vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

24. *eugeniata* Mill. Szárnyai vörössesszürkék, apró fekete pontokkal behintettek, narancsszínű harántvonalakkal, közepükön fekete pont van, a szegélyen fekete pontok sorakoznak. Hazánkban eddig csak Mehádián figyelték meg jul.-ban. 14—16 mm.

25. *herbariata* F. Szárnyai borszínűek, barna behintéssel, közepükön homályos barna pont van, a hullámvonal kétszer ívelt, a felső szárnyon 3, az alsón 2 barna harántcsik húzódik végig. Ország-szerte található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 12—16 mm. Hernyója sötétbarna, sárgás vagy zöldes, hátán és oldalán 1—1 fekete vonal fut le; márcz.-tól máj.-ig száraz növényeken él; gyógyszer-tárakban és növénygyűjteményekben is található.

26. *elongaria* Rbr. Hasonlít az *obsoletaria*-hoz, de rajzolata sokkal finomabb, vonalszerű. Hazánkban eddig csak Mehádián figyelték meg máj.—aug.-ban. 15—17 mm. Nálunk csak Budapesten (jul.—aug.-ban) előforduló fajváltozata: var. *Pecharia* Stgr. sötétebb színű és élesebb rajzolatú. Hernyója világosbarnás, hátán fehéres vonal, oldalán fehéres sáv fut le; jun.—jul. és szept.-ben apró növényeken él.

27. *bisetata* Hufn. (43. tábla, 28. ábra). Csaknem ország-szerte található, közönséges máj.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója földszínű; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

28. *trigeminata* Hw. Szárnyai sárgásfehérek, közepök feketésen árnyékolt, fekete ponttal, a felső szárnyon 2, az alsón 1 sötét harántvonal húzódik végig,



a szegély előtt kerek nagy sötétbarna pettyek vannak, a rojton pedig fekete pontok sorakoznak. Országszerte található jun.—jul.-ban. 17—19 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán fehéres vonal fut le; ápr.—máj.-ban a porcsin keserűfűvön (*Polygonum aviculare*) él.

29. *politata* Hb. Szárnyai sárgásfehérek, közepén fekete pont van, a felső szárnyon 2, az alsón 1 fekete harántvonal húzódik végig, a szegély széles téren ibolyásszürke. Hazánk délibb részén található jun.—jul.-ban. 17—19 mm. Olykor elenyészik a szegély szürke színe: var. *abmarginata* Bohatsch. Hernyója hasonlít az *obsoletaria*-éhoz, de sötétebb színű; ápr.—máj.-ban a mocsári nefelejcsen (*Myosotis palustris*) él.

30. *filicata* Hb. Szárnyai sárgásfehérek, közepükön fekete pont van; a felső szárny közepéig feketés-szürke, kettős sötét harántcsikkal, az alsó 2 elmosódott sötét vonallal. Hazánk kevés pontján található máj.-tól aug.-ig. 16—18 mm. Hernyója szennyeszöld, hátán oldalt 2 homályos vörösesbarna, oldalán sárgás vonal fut le; jun.—jul. és szept.—okt.-ben apró növényeken él.

31. *rusticata* F. (43. tábla, 29. ábra). Országszerte többé-kevésbé gyakori jun.—jul.-ban. 15—16 mm. Néha felső szárnyának elülső szegélye a tő felől nem feketés, mint a törzsalaké, hanem vörösesbarna: var. *vulpinaria* H. S. Hernyója faszínű, hátán sötét vonal fut le; ápr.—máj.-ban mohán él.

32. *dilutaria* Hb. (*holosericata* Dup.). A szárnyak szalmaszínűek, fénylők, a harántcsikok keskenyek, élesek, kissé hullámos lefutásuak, a hullámvonal apró világos ívekből áll, a felső szárny elülső szegélye barnás behintésű. Országszerte gyakori máj.—aug.-ban. 16—18 mm. Szegélye elvértve szélesen szürke: ab. *praeustaria* Mn. Hernyója elől sötét vörösesbarna, hátul sárgásfehér, hátán kettős sötét vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

33. *interjectaria* B. (*dilutaria* Hein.). Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a szárnyak közepén fekete pontja van. Országszerte gyakori máj.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója sötét faszínű, 9. gyűrűje fehéressárga; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban mohán él.

34. *humiliata* Hufn. (43. tábla, 30. ábra). Országszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 15—17 mm. Hernyója csontszínű, hátán sötét foltok sorakoznak; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

35. *nitidata* H. S. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a vonalak éles zugot alkotnak, közepén pedig széles, sötét árnyékszerű rajz húzódik végig. Hazánkban ritka jun.—jul.-ban. 21—23 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán a középső gyűrűkön sötét foltok vannak, melyeket a fekete szélű középvonal átszel; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

36. *degeneraria* Hb. Szárnyai szürkésárgák, 2 sötét harántvonallal, közepükön fekete pont van; a felső

szárny középtere sötétbarna, a finom hullámvonal sötétszínű. Országszerte található máj.—jun. és jul.—szept.-ben. 21—23 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán fekete keresztfoltok sorakoznak; márcz.—ápr.-ban és jun.-ban apró növényeken él.

37. *inornata* Hw. Szárnyai szennyes szalmaszínűek, gyér sötét behintéssel, közepükön finom fekete pont van, a finom hullámvonal sötét; a felső szárnyon 3, az alsón 2 igen homályos harántvonal húzódik végig. Országszerte található máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 22—24 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán sötét foltok sorakoznak; márcz.—ápr.-ban és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

38. *rubraria* Stgr. Szárnyai vörösesbarnák, közepükön fekete pont van; felső szárnyának középtere kissé sötétebb, rajta 3 sötétebb barna harántcsik van, melyek közül kettő az alsó szárnyon folytatódik. Néha jóval világosabb, fakó barnásszínű, a középtér barnán felhőzött: var. *bilinearia* Fuchs. Hazánkban ritka (Budapest) máj.—aug.-ban. 20—23 mm. Hernyója szürke vagy sárgásszürke, háta barna, a 9—11. gyűrű világosabb színű; márcz.—ápr.-ban és jun.-ban apró növényeken él.

39. *deversaria* H. S. Igen hasonlít az előbbi és a következő fajhoz, de rojtján fekete pontok sorakoznak, felső szárnya tisztább szalmaszínű, a sötét sáv pedig a középpontot érinti s a hullámvonal tisztábban látható. Országszerte található jun.—jul.-ban. 22—24 mm. Olykor a széles szegély sötétszínű: var. *diffuata* H. S. (Eperjes, Mehádia). Hernyója világos faszínű, hátán világos vonal fut le, a 4. középső gyűrűn keresztforma sötét rajz van; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

40. *aversata* L. (43. tábla, 31. ábra). Országszerte többé-kevésbé gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 23—25 mm. Gyakran hiányzik a középső sötét sáv: ab. *spoliata* Stgr. Hernyója szürke, a középső gyűrűkön sötét foltok sorakoznak, hátul világosabb színű; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

41. *emarginata* L. Szárnyai bőrszínűek vagy vörösesbarnák, közepükön barnás sávban sötétbarna pont van; a barna felső szárnyon 2; az alsón 1 rozsdásbarna harántvonal húzódik végig. Hazánk legnagyobb részében található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 19—21 mm. Hernyója okkersárga, hátán barna vonal fut le; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

42. *immorata* L. (43. tábla, 32. ábra). Országszerte közönséges máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—25 mm. Elvértve fehérszínű, csak az erek sötétek: var. *tessellaria* B. (Josipdol, Zágráb). Hernyója barnás-szürke, hátán kettős, mellette egy sötét vonal fut le; ápr.—máj. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

43. *rubiginata* Hufn. (43. tábla, 33. ábra). Országszerte közönséges 3 ivadékból ápr.—jun., jul.—aug. és szept.—okt.-ben. 15—17 mm. Olykor sárgásbarnás



vagy sárgásszürke színű, bíbor nélkül: var. *ochraceata* Stgr. Hernyója zöldes, hátán homályos barna sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—aug.-ban kakukfüvön (*Thymus Serpyllum*) él.

44. *marginepunctata* Göze. (44. tábla, 1. ábra). Országszerte található máj.—jun., jul.—aug. és szept.—okt.-ben. 19—21 mm. Hernyója halványbarnás, hátán sötét vonal fut le, mellette sötét pontok sorakoznak; ápr.—máj., jun.—jul. és aug.—szept.-ben a varjuhájon (*Sedum*) és lúdhúron (*Alsine media*) él.

45. *luridata* Z. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a közepén levő árnyék s a harántcsikok az elülső szegélyen folttal kezdődnek, a szegélyen levő finom vonal pedig fekete. Olykor kékes- vagy fehéresszürke színű: var. *confinaria* H. S. Hazánk legdélibb tájain fordul elő, ritka máj.—jun.-ban. 18—20 mm. Hernyója kéesszürke, hátán 2 kék vonal, oldalán pedig fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban zuzmón él.

46. *submutata* Tr. Szárnyai fehérek, feketés behintéssel, közepükön fekete pont van, a hullámvonal világos, a szegélytér kéesszürke; a felső szárnyon 3, az alsón 2 rozsdabarnás harántcsik húzódik végig; az alsó szárny széle közepén kimetszett. Hazánk kevés pontján található jun.—jul.-ban; ritka. 19—21 mm. Hernyója sötétzöld, oldalán világosabb sáv fut le; ápr.—máj.-ban a kakukfüvön (*Thymus Serpyllum*) él.

47. *incanata* L. Szárnyai kékesbe hajló fehéresszürkék, finom sötétszürke behintésűek, közepükön fekete pont van, a világos hullámvonal sötétén árnyékol; a felső szárnyon 2, az alsón 1 sötétszürke harántcsik húzódik végig. Országszerte többé-kevésbé ritka máj.—jun. és jul.—szept.-ben. 22—26 mm. Hernyója fehéresszürke vagy sárgásbarna, oldalán világos vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

48. *fumata* Stph. Szárnyai szalmaszínűek, barnás behintésűek, középső pont nélkül; a felső szárny 3, az alsó 2 világosszürke, elmosódott harántcsikkal. Hazánk hegyes vidékein nem ritka jun.—jul.-ban. 19—21 mm. Hernyója vörösszürke, hátán sötét, oldalán fehéres sáv fut le; ápr.—máj.-ban fekete áfonyán (*Vaccinium Myrtillus*) él.

49. *remutaria* Hb. Szárnyai fehéres szalmaszínűek, gyér finom barna behintésűek, a hullámvonal alig jelzett, a középső- és szegélypontok többnyire hiányzanak, az alsó szárny némi zugot alkot. Országszerte található máj.—jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója sárgásszürke vagy barna, oldalán fehéres sáv fut le; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

50. *nemoraria* Hb. Szárnyai hófehérek, a felsőnek elülső szegélye fekete behintésű, 3 elmosódott barnás-sárga harántcsikkal és fekete szegélyfoltokkal, az alsó szárny némi zugot alkot, 2 harántsávval. Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg máj.—jun.-ban. 23—26 mm.

51. *punctata* Sc. Szárnyai fehérek, a felső szárnyon öt barnássárga harántcsik húzódik végig, a ♂-én a közepén fekete pont van, az alsó szárnyon négy harántcsik látható. Csaknem országszerte található máj.—jul.-ban. 23—25 mm. Hernyója világos sárgásbarna, hátán elül fehér, hátul sötétszürke, alatta homályos vonal fut le; közöttük fekete foltok vannak; márcz.—ápr.-ban apró növényeken él.

52. *caricaria* Reutti. A következő faj ♀-éhez hasonlít, szárnyai hófehérek, csak a szegély fekete behintésű, a szegélyen finom éles barna vonal húzódik végig. Hazánk kevés pontján található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója sárgás, hátán barna vonal fut le, oldalán fekete pettyek sorakoznak; márcz.—ápr.-ban főleg az imola búzavirágon (*Centaurea Jacea*) és a fekete ürömmön (*Artemisia vulgaris*) él.

53. *immutata* L. Szárnyai sárgásfehérek (♂) vagy fehérek (♀), gyér finom feketés behintéssel, közepükön fekete pont van; a felső szárnyon öt, az alsón négy barnássárga harántcsik húzódik végig. Országszerte többé-kevésbé gyakori jun.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán két sötét vonal, oldalán kénszínű sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg a közönséges cziczfafarkon (*Achillea Millefolium*) és útilapun (*Plantago*) él.

54. *corrivalaria* Kretschm. Szárnyai csontszínűek, feketével gyérén behintettek, közepükön fekete pont van, a vörösszürke-szélű hullámvonal elmosódott, a szegélyen fekete pontok sorakoznak, a felső szárnyon három, az alsón két vörösszürke harántcsik húzódik végig, zugot alkotva. Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg máj.—jun.-ban. 19—20 mm. Hernyója világosszürke, hátán és oldalán kettős vonal fut le, az előbbi barnásszürke, az utóbbi világosabb; ápr.—máj.-ban mocsári növényeken él.

55. *strigaria* Hb. Szárnyai homályos csontszínűek, sűrű sötét behintésűek, elmosódott, csaknem egyenes sárgásszürke harántsávokkal és finom, sötét szegélyvonallal; az alsó szárny zugot alkot, közepén fekete pont van, mely a felsőn hiányzik. Országszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója zöld, hátán sötét vonal, oldalán kettős sárga vonal fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

56. *umbellaria* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de nagyobb, szárnyai tisztább fehérek, kevésbé behintettek, a harántcsikok sárgásszürkék, a rojton fekete pontok sorakoznak, az alsó szárny közepén fekete pont van. Csaknem országszerte található jun.—jul.-ban, de mindenütt ritka. 24—26 mm. Hernyója sárgásbarna, oldalán világos sáv fut le; ápr.—máj.-ban főleg bükkönyön (*Vicia*) él.

57. *strigilaria* Hb. (44. tábla, 2. ábra). Országszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán sötét vonalak, oldalán



fehér sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban főleg útilapun (Plantago) és a hasznos tisztesfűvön (Stachys recta) él.

58. *emutaria* Hb. Szárnyai fehéresek, finom fekete behintésűek, szürke középső árnyékkal, mely a szárny csúcsa felé húzódik. A szárnyak közepén fekete pont van, a hullámvonal előtt finom fekete pontok sorakoznak, az alsó szárny zugot alkot. Országsszerte ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója sárgásszürke, három sötétebb hosszanti vonallal; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban főleg a sövényiszulákon (Convolvulus sepium) és a lellegen (Statice limonum) él.

59. *flaccidaria* Z. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de színe kissé vörösbe hajló, rajza finomabb, a felső szárny csúcsa felé húzódó árnyék halványabb, fölül kissé a tő felé hajlott. Csaknem országsszerte található máj.-tól aug.-ig, de mindenütt ritka. 19—21 mm. Elvértve tiszta fehér színű: var. *albidaria* Stgr. (Lipik). Hernyója szürkés- vagy sárgásbarna, hátán sötét kettős sáv fut le; ápr.-ban és jun.-ban apró növényeken él.

60. *imitaria* Hb. Szárnyai világosvörösös-bőrszínűek, közepükön finom fekete pont van, a finom szegélyvonal sötét; a felső szárnyon három, az alsón két barna harántvonal húzódik végig, s erős zugot alkot. Hazánk délibb vidékein található máj.-tól aug.-ig. 19—21 mm. Hernyója szürkésfehér, finom pontokkal borított; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban szederen (Rubus), ürömmön (Artemisia) és a festő buzéron (Rubia tinctorum) él.

61. *ornata* Sc. (44. tábla, 3. ábra). Országsszerte gyakori máj.-tól aug.-ig. 21—23 mm. Hernyója szürke, sötét hosszanti vonalakkal; jun.-ban és szept.-ben a kakukfűvön (Thymus Serpyllum) él.

62. *violata* Thnbg. var. *decorata* Bkh. (44. tábla, 4. ábra). Országsszerte gyakori máj.-tól aug.-ig. 18—20 mm. A törzsalak csak a magas északon fordul elő. Hernyója barna, oldalán széles fehér sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben kakukfűvön (Thymus Serpyllum) él.

Európai fajok még: *macilentaria* H. S., *litigiosaria* B., *mediaria* Hb., *consolidata* Ld., *contiguaria* Hb., *infirmaria* Rbr., *ostrinaria* Hb., *circuitaria* Hb., *turbidaria* H. S., és *Beckeraria* Ld. Dalmácia stb. — *metohiensis* Rbl., Herczegovina stb. — Rokon-nem európai faja: *Problepsis ocellata* Friv. (44. tábla 5. ábra). Görögország.

## 2. nem. *Ephyra* Dup. (*Zonosoma* Ld.)

A ♂ csápja fogas, pillás; a tapogató rövid; a felső szárny csúcsa élesen kihegyezett; az alsó szárny némi zugot alkot. A hernyó vékony, kocsányalakú, feje háromélű. A báb övvel ághoz erősített. Két ivadéka van.

1. *pendularia* Cl. (44. tábla, 6. ábra). Hazánk nagy részében található máj.-tól aug.-ig. 18—20 mm. Hernyója zöld, sárga hosszanti vonalakkal; jun.—

jul.-ban és szept.—okt.-ben tölgyön (Quercus) és égeren (Alnus) él.

2. *orbicularia* Hb. Szárnyai fehéresszürkék, sűrű barnás behintéssel, közepükön elmosódott sötét árnyéksáv, mögötte fekete pontok sora húzódik végig, e mögött barna karika van. Hazánk déli tájain máj.-tól aug.-ig található. 19—21 mm. Hernyója sárgászöld, hátán három sárgás vonal, oldalán sárga pontozott sáv fut le; jun.—jul.-ban és szept.—okt.-ben fűzön (Salix) és égeren (Alnus) él.

3. *albiocellaria* Hb. Hasonlít a következő fajhoz, de nagyobb. Szárnyai élénksárgák, a középtéren barnán felhőzöttek, a karikák nagyobbak, magjuk tisztább fehér. Országsszerte ritka máj.-tól aug.-ig. 18—20 mm. Hernyója zöld, hátán barna vonal, oldalán sárga sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben a francia juharon (Acer monspessulanum) él.

4. *annulata* Schulze. (44. tábla, 7. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka ápr.-tól aug.-ig. 18—20 mm. Hernyója zöld, hátán három sárgás, oldalán halvány vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben főleg juharon (Acer) és nyíren (Betula) él.

5. *pupillaria* Hb. Szárnyai szürkéssárgák vagy okkersárgák, barna behintéssel, közepükön barnás petty és egy sor fekete pont foglal helyet. Hazánkban ritka máj.—aug.-ban. 18—19 mm. Elvértve a középső petty fehér, némi sötétebb kerettel: ab. *badiaria* Stgr. (Eperjes), vagy a petty kicsiny, de magja fehér, potrohan sötét pettyek sorakoznak: *gyrata* Hb., avagy a petty keret nélkül való: ab. *nolaria* Hb. (Fiume). Hernyója zöld, oldala világosabb színű, feje vörös; jun.-ban és szept.-ben főleg a Phillyrea angustifolia és Cistus monspeliensis-en él.

6. *porata* F. (44. tábla, 8. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori máj.-tól aug.-ig. 20—22 mm. Hernyója zöld, elől sötét hosszanti vonalakkal, hátul sötét zeg-zugos foltokkal; jun.-ban és szept.-ben tölgyön (Quercus) és nyíren (Betula) él.

7. *punctaria* L. (44. tábla, 9. ábra). Országsszerte meglehetősen gyakori ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Rendszerint hiányzanak a szegélytéren a barna foltok (törzsalak); ha jelen vannak: ab. *naevata* Bstlb. Hernyója barna vagy zöld, hátán sötét vonal, oldalán sárga sáv fut le az első és utolsó gyűrűkön, a középsőkön sötét és sárga foltok vannak; jun.-ban és szept.-ben főleg tölgyön (Quercus) és nyíren (Betula) él.

8. *ruficiliaria* H. S. Hasonlít az előbbi fajhoz, de szárnyai kerekesebbek, színe sötétebb, a szétszórt barna pettyek hiányoznak, a szárnyak közepén kerek fehéres petty van, mely azonban gyakran eltűnik. Hazánk nagy részében ápr.—máj. és jul.—aug.-ban található. 20—22 mm. A tavaszi ivadék közt akad olyan, melyen a középső sáv széles sötétebb: var. *matricata* Bstlb., a nyári közt pedig, melyen ez a sáv is, a pontsor is elenyésző: var. *privataria* Bstlb. (Budapest, N.-Verőce).



9. *linearia* Hb. (44. tábla, 10. ábra). Csaknem országszerte található máj.-tól aug.-ig. 25—28 mm. A II. ivadék kisebb, színe vörösbe hajlik: var. *strabonaria* Z. (Eperjes, Lipik). Hernyója zöld, fehér pontokkal borított; jun.-ban és szept.-ben tölgyön (*Quercus*) él.

10. *subpunctaria* Z. Igen hasonlít a *punctaria*-hoz de kisebb, világosabb színű, a pontok alig vagy éppen nem láthatók. 24—26 mm. Hazánkban eddig csak kevés helyen figyelték meg.

### 3. nem. *Rhodostrophia* Hb. (*Pellonia* Dup.)

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs; a felső szárny széles, kihegyezett; az alsó szárny lekerekített. A hernyó vékony, fején letompított szögek mutatkoznak. A lepke nappal is repül.

1. *vibicaria* Cl. (44. tábla, 12. ábra). Országszerte található ápr.-tól aug.-ig. 24—29 mm. A bíborszínű sávok hol vonalakká zsugorodnak: átmenet a var. *strigata* Stgr.-hoz, hol pedig megszélesedtek: ab. *intermedia* Kempny. Hernyója barnával kevert sárgás, hátán világos vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben főleg a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) és a varádics aranyvirágon (*Chrysanthemum vulgare*) él.

2. *calabrararia* Z. (44. tábla, 13. ábra). Hazánk kevés pontján fordul elő máj.-ban és jul.—aug.-ban. 30—32 mm. Elvértve a felső szárny közepén nagy bíborszínű folt jelenkezik: var. *tabidaria* Z. Hernyója sárgásszürke, sötét hosszanti vonalakkal; ápr.—máj.-ban mügén (*Asperula calabrica*) él.

3. *sicanaria* Z. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de csaknem egészen bíborszínű. Hazánkban eddig déli tájakon találták.

Európai fajok még: *badiaria* Frr. és *jacularia* Hb. Oroszország.

### 4. nem. *Timandra* Dup.

Az előbbi két nemtől leginkább abban tér el, hogy alsó szárnya élesen kiszögellő zugot alkot.

1. *amata* L. (44. tábla, 11. c. ábra). Országszerte gyakori ápr.—jun., jul.—aug. és szept.—okt.-ben. 22—25 mm. Hernyója (44. tábla, 11. a. ábra) jun., aug. és okt.-ben a sóska lóromon (*Rumex acetosa*; 44. tábla, A. ábra) és labodán (*Atriplex*) él.

## III. család. *Orthostixidae*.

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a tapogató vékony, rövid; a test pikkelyei hozzásimulók; a szárnyak szélesek, gyöngék, a felső szárny csúcsa hegyes vagy lekerekített, szegélye ívelt. A hernyó hengeres, kiemelkedések nélkül.

### 1. nem. *Orthostixis* Hb.

A szárnyak szélesek, a felső szárny csúcsa lekerekített.

1. *cribraria* Hb. Szárnyai fehérek, a hullámvonal helyén s a szegélyen fekete pontok sorakoznak, a szárnyak közepén is néhány fekete pont van. Hazánk délibb tájain található jun.—jul.-ban. 25—27 mm.

### 2. nem. *Epirranthis* Hb. (*Ploseria* B.)

A szárnyak a kis testhez képest aránytalanul nagyok, a felső szárny csúcsa kihegyezett. A ♀ kisebb, zömökebb.

1. *pulverata* Thnbg. (46. tábla, 10. ábra). Hazánkban eddig csak a M.-Tátrán és a Branyiszkón találták márcz.—ápr.-ban. 35—37. mm. Hernyója szürke, hátán 2 világos vonal fut le, mellettük fekete foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban a rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

Rokon-nem európai faja: *Chemerina caliginaria* Rbr. Dalmácia stb.

## IV. család. *Boarmiidae*.

Nagyon népes család, melynek egymástól sok tekintetben elütő nemeit leginkább az erezet és lábak szerkezetének hasonlósága egyesíti. A csáp vastag vagy sörtealakú, pillás, fésűs vagy fűrészes; a tapogató rövid vagy hosszú; a tor gyapjas vagy búbos; a potroh nagy vagy kicsiny; a felső szárny csúcsa hegyes vagy kerekített; az alsó szárny kerekített, csipkés vagy kiszögellő, szegélye hullámos, zugas vagy kimetszett. A hernyó 10—14-lábú, hengeres vagy vastag, síma vagy kiemelkedésekkel ékesített.

### 1. nem. *Abraxa* Leach.

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a szárnyak szélesek, kerekítettek, épszélűek. A hernyó nyulánk, hengeres, feje gombalakú.

1. *Grossulariata* L. Tarka pöszméte-pille. (44. tábla, 15. c. ábra.) Országszerte gyakori jun.—jul.-ban. 36—40 mm. Hernyója (44. tábla, 15. a. ábra) máj.—jun.-ban a pöszméte és vörös ribiszkén (*Ribes Grossularia* és *rubrum*; 44. tábla, B. ábra) él. Bábja (44. tábla, 15. b. ábra) laza szövődékben alakul át.

2. *sylvata* Sc. (44. tábla, 17. ábra). Csaknem országszerte található jun.—aug.-ban. 34—36 mm. Hernyója kékesfehér, hátán fekete vonal fut le, mellette fekete pontok sorakoznak; aug.—szept.-ben a kopasz szilen (*Ulmus glabra*) és zelnice megyén (*Prunus padus*) él.



3. *marginata* L. (44. tábla, 19. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori ápr.—jun. és jul.—szept.-ben. 20—22 mm. Olykor csaknem egészen fehér, kevés fekete folttal: ab. *pollutaria* Hb. Hernyója zöld, hátán 3 sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben nyárfán (*Populus*), fűzön (*Salix*) és a közönséges mogyorón (*Corylus Avellana*) él.

4. *adustata* Schiff. (44. tábla, 18. ábra). Országsszerte gyakori ápr.—jun., jul.—aug. és okt.-ben. 23—25 mm. Hernyója zöld, hátán fehér keretű apró barna foltok sorakoznak, az 5. és 6. gyűrű oldalán hússzínű foltok vannak; jun.-ban és szept.-ben a csíkos kecskerágón (*Evonymus europaeus*) él.

Európai faj még: *pantaria* L. (44. tábla, 16. ábra). Dalmácia stb. — Rokon-nem európai faja: *Arichanna melanaria* L. (44. tábla, 14. ábra). Németország stb.

## 2. nem. *Bapta* Stph.

A csáp vastag, a ♂-é pillás; a tapogató rövid, a homlokot kevésse meghaladja; a felső szárny széles, csúcsa kihegyezett, épszelű; az alsó szárny kerekded. A hernyó hengeres, csupasz, feje gömbalakú.

1. *pictaria* Curt. Felső szárnya barnásszürke, két elmosódott sötét harántcsikkal, közepén sötét petty van; alsó szárnya világosszürke. Hazánkban nagyon ritka (Pécs, Eperjes) márcz.—ápr.-ban. 22—24 mm. Hernyója zöldesszürke, sötét hosszanti vonalakkal és sötét kerek foltokkal; máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) és kökényszilván (*Prunus spinosa*) él.

2. *bimaculata* F. (44. tábla, 20. ábra). Országsszerte található, helyenkint gyakori ápr.—jun.-ban. 22—24 mm. Hernyója világoszöld, hátán sötét, oldalán 2 fehéressárga vonal fut le; jun.—jul.-ban főleg az édes cseresznyén (*Prunus avium*) él.

3. *temerata* Hb. (44. tábla, 21. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója zöld, hátán vörösbarna foltokból álló sáv fut le; jun.—jul.-ban főleg nyíren (*Betula*) és fűzön (*Salix*) él.

## 3. nem. *Stegania* Dup.

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, egyik fajnál (*cararia*) rovátkás, pillás; a felső szárny széles, csúcsa hegyes.

1. *dilectaria* Hb. Szárnyai halványsárgák barnával tarkázva, az erek, a felső szárny 2, s az alsó 1 harántvonala rozsdásbarna. Hazánk legnagyobb részében található, többé-kevésbé ritka ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 20—22 mm. Hernyója zöld, hátán halvány vörösszelű fehéres sáv fut le; jun.—jul. és szept.-ben a fehér nyárfán (*Populus alba*) él.

2. *cararia* Hb. Szárnyai zöldessárgák, közepükön számos apróbb zöldessárgás pontközt, melyek a szárny

belső felét ellepik, barna pont van, a három ívből álló hullámvonal szintén barna. Hazánkban igen ritka (Eperjes). 22—24 mm.

Európai faj még: *trimaculata* Vill. Dalmácia stb.

## 4. nem. *Dilinia* Hmps. (Cabera Tr.)

A ♂ csápja fésűs, hosszú fogakkal, a ♀-é rovátkás; a szárnyak szélesek, kerekítettek. A hernyó hengeres, feje gömbalakú.

1. *pusaria* L. (44. tábla, 22. ábra). Országsszerte gyakori, helyenkint 2 ivadékból máj.—jul. és aug.—szept.-ben. 24—27 mm. Olykor a felső szárny csúcsa a szabályosnál kerekesebb, a csikok egybefolytak: ab. *rotundaria* Hw. Hernyója zöld, hátán rozsdásbarna, fehér keretű foltok sorakoznak; jul.—szept.-ben főleg nyíren (*Betula*), égeren (*Alnus*) és mogyorón (*Corylus*) él.

2. *exanthemata* Sc. (44. tábla, 23. ábra). Országsszerte gyakori ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója zöld vagy barna, hátán apró pontok sorakoznak, oldalán sárga sáv fut le; jun.—jul.-ban főleg nyíren (*Betula*), égeren (*Alnus*) és mogyorón (*Corylus*) él.

## 5. nem. *Numeria* Dup.

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, hosszú fogakkal; a tapogató kevésse kiálló; a szem nagy, erősen kiálló; a felső szárny széles, csúcsa kihegyezett, szegélye kidomborodott. A hernyó nyulánk, feje szívalakú, 9. gyűrűjén kúpalakú kiemelkedések vannak.

1. *pulveraria* L. (44. tábla, 24. ábra). Országsszerte ritka máj.—jul.-ban. 25—30 mm. Alapszíne olykor ibolyásbarna, a sáv széles, sötétszínű: ab. *violacearia* Graes. (Eperjes, Nagyszeben). Hernyója barna, oldalán kettős hullámos barna vonal fut le; jul.—aug.-ban fűzön (*Salix*) él.

2. *capreolaria* F. (44. tábla, 25. ábra). Hazánk nagy részében található, ritka máj.-tól aug.-ig. 25—27 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán oldalt 2 sötét, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.-ban és jun.-ban fenyőféléken (*Pinus picea* és *Abies*) él.

## 6. nem. *Ellopia* Tr.

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs; a tapogató rövid, gyönges; szárnyuk szegése hasonlít az előbbi fajéhoz. A hernyó 12-lábú, feje gömbalakú, 11. gyűrűjén két hegyes kiemelkedés van.

1. *prosapiaria* L. (44. tábla, 26. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.-tól aug.-ig. 33—37 mm. Olykor csaknem egészen hússzínű: ab. *manitiaria* H. S. vagy szürkés: ab. *grisearia* Fuchs; gyakran zöld, 2 fehér sávval: var. *prasinaria* Hb. Hernyója



kéregszerű, vörösesbarna fehéressel kevert, alul fehér; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban fenyőféleken (Pinus) él.

### 7. nem. *Metrocampa* Latr.

A ♂ csápja fésűs; a szárnyak kiszögellő zugot alkotnak, a felső szárny csúcsa élesen kihegyezett, az alsó szárny széle gyöngén fogas. A hernyó 12-lábú, oldala czafatos, feje gömbalakú.

1. *margaritaria* L. (44. tábla, 27. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka ápr.-tól szept.-ig. 35—43 mm. Hernyója (44. tábla, 27. a. ábra) tölgyön (Quercus) és az erdei bükkön (Fagus sylvatica; 44. tábla, E. ábra) él.

2. *honoraria* Schiff. A szárnyak sötét hússzínűek, a ♂-en halványabbak, sötét behintéssel, szélük fogazott, közepükön barna pont van, a felső szárnyon 2, az alsón 1 barna harántsáv húzódik végig. Hazánkban meglehetősen ritka máj.-ban. 40—43 mm. Hernyója szürke, hátán és oldalán sötét sáv fut le; jun.—jul.-ban tölgyön (Quercus) él.

### 8. nem. *Ennomos* Tr. (*Eugonia* Hb.)

A tor bolyhos; a tapogató a homlokon túl ér; a homlokon kúpalakú búb van; a ♂ csápja fésűs, meglehetősen hosszú fogakkal, a ♀-é fűrészes; a szárnyakon kiálló zug van, a felső szárny csúcsa élesen kihegyezett. A hernyó 10-lábú, púpos.

1. *autumnaria* Wernb. (45. tábla, 2. ábra). Csaknem ország-szerte található aug.—okt.-ben. 40—42 mm. Hernyója szürke vagy barna, az 5., 6. és 9. gyűrűn apró szemölcszerű, az utolsó gyűrűn 2 hegyes kiemelkedés van; jun.—jul.-ban főleg a hamvas égeren (Alnus incana; 45. tábla, D. ábra), rezgő nyárfán (Populus tremula) és almán (Pirus Malus) él.

2. *Quercinaria* Hufn. (45. tábla, 1. ábra). Ország-szerte található máj.-tól szept.-ig; helyenkint nem ritka. 28—30 mm. Olykor többé-kevésbbé barna: ab. *infusata* Stgr., vagy csak tö- és szegélytere ibolyásbarna: ab. *Carpinaria* Hb.; elvéve vörösesbarna, a középső sáv széles, okkersárga: ab. *equestraria* F. Hernyója vörösesbarna, az 5. és 6. gyűrűn dudor, a 9. és 11-iken szemölcs van; jun.—jul. és szept.—okt.-ben tölgyön (Quercus) és hárs (Tilia) él.

3. *Alniaria* L. (45. tábla, 3. b. ábra). Hazánk legnagyobb részében található jun.—szept.-ben. 28—30 mm. Hernyója (45. tábla, 3. a. ábra) máj.—jun.-ban hárs (Tilia) és nyíren (Betula; 45. tábla, B. ábra) él.

4. *fuscantaria* Hw. Szárnyai okkersárgák, ibolyásbarnán pettyezettek, a felső szárnyon 2 sötétbarna harántsík húzódik végig, szegélyük ibolyásbarna; az alsó szárny ibolyásbarna. Hazánkban eddig csakis Erdélyben találták aug.-ban. 28—30 mm. Elvéve sokkal világosabb, csaknem egyszínű sárgás a szegély-

tér: ab. *effuscaria* Rbl. Ezt az alakot eddig kizárólag Erdélyben figyelték meg. Hernyója zöld, 6., 9. és 11. gyűrűjén barna szalagok láthatók; jun.-ban a kórisfán (Fraxinus) él.

5. *erosaria* Hb. (45. tábla, 4. b. ábra). Csaknem ország-szerte található, helyenkint meglehetősen gyakori jun.—aug. és szept.—okt.-ben. 30—33 mm. Olykor halványabb színű barna pettyezés nélkül: ab. *Tiliaria* Hb.; vagy élénkebb, okkersárga, egyszínű: ab. *unicoloria* Esp. Hernyója világosszürke vagy világosbarna, a 6. gyűrű csomósan megvastagodott, a 9. és 11. gyűrűn dudor van; jun.—szept.-ben tölgyön (Quercus) él.

6. *Quercaria* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, a szárnyak kénszínbe hajlanak, a felső szárnyon 2 barna harántsík húzódik végig. Hazánkban ritka máj.-tól szept.-ig. 27—30 mm. Hernyója vörösszürke, hátán az 5. és 8. gyűrűn nagy sötét dudor látszik, a 11. gyűrűn 2 apró sötét tüske, a 2., 5. és 6. gyűrű oldalán pedig kis kiemelkedés van; jul.-ban tölgyön (Quercus) él.

### 9. nem. *Selenia* Hb.

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de tapogatója, búbja és szárnya rövidebb, az alsó szárny széle fogazott, a szárnyak közepén levő holdfolt áttetsző. A hernyó zömök, a 7. és 8. gyűrű dudoros. Két ivadéka.

1. *bilunaria* Esp. (45. tábla, 5. b. ábra). Ország-szerte található, helyenkint gyakori ápr.-tól aug.-ig. 30—32 mm. II. ivadéka jóval kisebb, világosabb színű: var. *juliaria* Hw. Hernyója (45. tábla, 5. a. ábra) jun.-ban és aug.—szept.-ben égeren (Alnus) és fűzön (Salix) él.

2. *lunaria* Schiff. (45. tábla, 6. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 33—36 mm. II. ivadéka kisebb, világosabb színű: var. *delunaria* Hb. Hernyója vörösesbarna, sötétebb kiemelkedésekkel; jun.-ban és szept.—okt.-ben főleg hárs (Tilia) és kökényszilván (Prunus spinosa) él.

3. *tetralunaria* Hufn. (45. tábla, 7. c. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 35—38 mm. II. ivadéka kisebb, világosabb: var. *aestiva* Stgr. Hernyója kéregszerű szürke, világosabb és sötétebb foltokkal, az 5. gyűrűn kicsiny kiemelkedés mutatkozik; jul.-tól szept.-ig főleg hárs (Tilia) és rózsán (Rosa) él.

### 10. nem. *Hygrochroa* Hb. (*Pericallia* Stph.)

A csáp a ♀-nél is fésűs; a felső szárny csúcsa nem alkot kiálló hegyet, a közepén levő holdfolt nem áttetsző. A hernyó zömök, 8. gyűrűjén 2 hosszú, hátragöbült tüske van.

1. *Syringaria* L. (45. tábla, 8. b. ábra). Ország-szerte meglehetősen ritka máj.—jun. és jul.—aug.-



ban. 30—34 mm. Hernyója (45. tábla, 8. a. ábra) máj.-ban és aug.—szept.-ben a közönséges orgonán (*Syringa vulgaris*) és vesszős fagyalon (*Ligustrum vulgare*) él.

### 11. nem. *Therapis* Hb.

Hasonlít az előbbi nemekhez, de gyöngébb alkotású, a holdfoltok hiányoznak, a felső szárny csúcsa sarlóalakúan kimetszett, az alsó szárny széle csipkés.

1. *Evonymaria* Schiff. (45. tábla, 9. ábra). Ország-szerte található jul.-tól szept.-ig. 28—30 mm. Olykor jóval sötétebb, erősebb rajzolatú: ab. *obscura* Dltr. Hernyója palaszínű, hátán fekete foltok sorakoznak, mellettük és oldalt 1—1 piros pettyes sárga sáv fut le; máj.-ban a csíkos kecskerágón (*Evonymus europaeus*) él.

### 12. nem. *Gonodontis* Hb. (Odontoptera Stph.)

Hasonlít az előbbi nemekhez, de felső szárnyán csak a 4. és 6. ér mentén van éles kiszögellés, egyébként az alsó szárny széléhez hasonlóan, gyöngén hullámos; a csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, rövid vastag fogakkal. A hernyó 14-lábú, 11. gyűrűjén púp van.

1. *bidentata* Cl. (45. tábla, 10. ábra). Hazánkban ritka máj.—jun.-ban. 35—37 mm. Hernyója szürke, szabálytalan sötét foltokkal; aug.—szept.-ben főleg nyárfán (*Populus*) és kökényen (*Prunus spinosa*) él.

### 13. nem. *Himera* Dup.

A szárnyak nem csipkéssek; a homlokon kúp alakú búb van; a csáp sörtealakú, a ♂-é tollszerűen elágazó; a tapogató igen rövid, alig ér a homlokig. A hernyó 11. gyűrűjén két hegyes kiemelkedés van.

1. *pennaria* L. (45. tábla, 11. b. ábra). Ország-szerte található szept.—okt.-ben. 35—37 mm. Hernyója (45. tábla, 11. a. ábra) máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*; 45. tábla, C. ábra), nyíren (*Betula*), fűzön (*Salix*) és gyümölcsfákon él.

### 14. nem. *Crocallis* Tr.

Hasonlít az előbbi nemhez, de a homlok búbja lekerekített; a hím csápja fésűs, a ♀-é fűrészes; a tapogató a fej hosszányira kiáll. A hernyó nyulánk, feje kéthegyű, két sor hegyes szemölcsessel borított.

1. *tusciaria* Bkh. Felső szárnya halvány bőrszínű (♂), vagy vöröses okkersárga (♀), középtere barnás, 2 erősen hajlott feketésbarna harántcsík húzódik végig rajta, a belső az alsó szárnyon is folytatódik. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 30—32 mm. Hernyója sárgás-faszínű, hátán sötét foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban a kökényen (*Prunus spinosa*) és iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

2. *elinguaria* L. (45. tábla, 12. b. ábra). Ország-szerte található jun.—aug.-ban. 30—33 mm. Olykor kisebb, világosabb színű, középső sávja szélesebb: ab. *trapezaria* B. Hernyója (45. tábla, 12. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg tölgyön (*Quercus*) és fűzön (*Salix*) él.

### 15. nem. *Angerona* Dup.

A szárnyak szélesek, a felső szárny derékszögű csúcsot alkot, szegélye ívelt, hullámos; a csáp sörtealakú, a ♂-é fogas, vékony fogakkal; a tapogató rövid, a homlokot el nem éri. A hernyó merev, 8. gyűrűjén nagyobb, a 4., 9. és 12.-en pedig kisebb hegyes kiemelkedések vannak.

1. *Prunaria* L. (45. tábla, 14. ábra, b. ♂, c. ♀). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.-tól aug.-ig. 35—43 mm. Olykor az elszórt barna pettyek szalagokká egyesülnek: ab. *sordata* Füssl. (45. tábla, 14. d. ábra), vagy viszont teljesen elenyésznek: ab. *Spangbergi* Lampa. Hernyója (45. tábla, 14. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg a közönséges gyertyánon (*Carpinus Betulus*) és kökényen (*Prunus spinosa*) él.

### 16. nem. *Urapteryx* Leach.

A csáp sörtealakú, a ♂-é alig pillás; a tapogató vékony, sarlóforma; a homlokon búb emelkedik; a felső szárny megnyújtott, csúcsa élesen kihegyezett, az alsó szárnyak farkalakú nyújtánya van. A hernyó nyulánk, 7. és 10. gyűrűje dudoros.

1. *Sambucaria* L. (45. tábla, 15. ábra). Ország-szerte található máj.—jul. és aug.—szept.-ben. 40—50 mm. Hernyója barna, világosabb és sötétebb sávvozással; ápr.—máj.-ban főleg a fekete bodzán (*Sambucus nigra*), hárszon (*Tilia*) és ükörke lonczon (*Lonicera Xylosteum*; 45. tábla, A. ábra) él.

### 17. nem. *Eurymene* Dup.

A ♂ csápja fésűs, csúcsán fűrészes, a ♀-é kevésbé fűrészes; a szárnyak széle ívesen kiszögellő; a felső szárny csúcsa kihegyezett, derékszögű. A hernyó 10-lábú, 2 sor apró szemölcsessel borított, 8. gyűrűjén dudor van; a fej kéthegyű.

1. *dolabraria* L. (45. tábla, 13. ábra). Ország-szerte nem ritka ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 29—31 mm. Hernyója sárgásszürke, 3. gyűrűje megvastagodott, barna; jul.-ban és szept.-ben főleg tölgyön (*Quercus*), bükkön (*Fagus*) és hárszon (*Tilia*) él.

### 18. nem. *Opisthograptis* Hb. (Rumia Dup.)

A csáp sörtealakú, a ♂-é alig pillás; a felső szárny széles, csúcsa kihegyezett, épszelű. A hernyó 14-lábú, zömök, 6. gyűrűjén púpok emelkednek, az utolsó 4 gyűrű oldalt czafatos.



1. *luteolata* L. (45. tábla, 16. c. ábra). Országsszerte található, helyenkint ápr.-tól jul.-ig gyakori. 32—34 mm. Hernyója (45. tábla, 16. a. ábra) aug.—szept.-ben kökényen (*Prunus spinosa*) és cseregalgonyán (*Crataegus Oxyacantha*) él. A báb (45. tábla, 16. b. ábra) szövődékben alakul át.

### 19. nem. *Epione* Dup.

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, hosszú, vékony, pillás fogakkal; a tapogató a homlok fölé emelkedik; a szárnyak szélesek, a felsőnek csúcsa kihegyezett, szegélye ívelt, épszlű, az alsó az 5. sejtben kivájt. A hernyó nyulánk, hátul megvastagodott, feje gömbalakú.

1. *apiciaria* Schiff. (46. tábla, 1. ábra). Országsszerte található, helyenkint meglehetősen gyakori jun.—jul. és aug.—okt.-ben. 25—30 mm. Hernyója szürkésbarna, 5. gyűrűje megvastagodott, hátán 3 finom sötét vonal, oldalán világosabb sáv fut le; jul.—aug.-ban nyárfán (*Populus*) és fűzön (*Salix*) él.

2. *parallelaria* Schiff. (46. tábla, 2. ábra). Eddig hazánkban csak felvidéken találták jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója barna, hátán és oldalán fehér vonalak futnak le, a 6. gyűrűn fehéressárga, a következőkön vöröses folt van; máj.—jun.-ban nyíren (*Betula*) és rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

3. *advenaria* Hb. (46. tábla, 3. ábra). Hazánk nagy részében található máj.-tól jul.-ig. 23—25 mm. Hernyója zöldesszürke, oldalán fehéressárga hullámos vonal fut le, a 11. gyűrűn két hegyes szemölcs van; jul.—aug.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

### 20. nem. *Hypoplectis* Hb.

Hasonlít az előbbi nemhez, de nagyobb; a ♂ csápja rövid, vastag, a ♀-é pedig sörtealakú. A hernyó nyulánk, hátrafelé kissé megvastagodott, feje lapos, gömbalakú.

1. *adspersaria* Hb. (46. tábla, 4. ábra). Hazánk legnagyobb részében előfordul 2 ivadékból ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 28—30 mm. A II. ivadék kisebb, sötétebb, erőteljesebb rajzú: var. *sybanaria* H. S. Hernyója barna, sárgással kevert, hátán barna, oldalán fehéres sáv fut le; aug.-tól okt.-ig főleg seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) és rekettyén (*Genista*) él.

### 21. nem. *Caustoloma* Ld.

Igen hasonlít a következő nemhez, de felső szárnyának szegélye a hegyes csúcs alatt sarlóformán kimetszett; a csáp fésűs; a tapogató hosszú, kihegyezett.

1. *flavicaria* Hb. Szárnyai aranyssárgák, közepén s elülső szegélyén szabálytalan barna foltok

vannak, a kimetszésen pedig barna rojt látható. Országsszerte található ápr.-tól aug.-ig, de többnyire ritka. 24—26 mm.

### 22. nem. *Venilia* Dup.

A csáp vastag, a ♂-é alig pillás; a tapogató hosszú, a homlok fölül ér; a szárnyak szélesek, a felső kissé kihegyezett. A hernyó nyulánk, hengeres, feje gömbalakú.

1. *macularia* L. (46. tábla, 5. ábra). Országsszerte közönséges máj.-tól aug.-ig. 24—26 mm. Olykor egészen sötétbarna: ab. *fuscaria* Stgr.; elvétve egészen rajztalan, csak elülső szegélyén van négy fekete folt: ab. *quadrifasciata* Hatch. Hernyója zöld, hátán sötét vonal, mellette finom fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban a fehér árvacsálon (*Lamium album*) él.

### 23. nem. *Ellicrinia* Hb.

A szárnyszegésben hasonlít a *Caustoloma*-nemhez, de alsó szárnya épszlű, a csáp sörtealakú, a ♂-é alig pillás; a tapogató rövid, gyönges.

1. *cordiaria* Hb. (46. tábla, 6. ábra). Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg, többnyire ritka két ivadékból ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 25—27 mm. A tavaszi ivadék alapszíne szürkésfehér: var. *Roesslerstammia* Stgr. Hernyója jun.-ban fűzön (*Salix*) él.

### 24. nem. *Semiothisa* Hb. (*Macaria* Curt.)

A csáp sörtealakú, a ♂-é rövid, pillás fogakkal; a tapogató nagyobb a homloknál; a felső szárny csúcsa kihegyezett, az alsó zugot alkot. A ♂ felső szárnya tövének fonákján az első éren benyomott, csupasz foltocskák vannak. A hernyó nyulánk, feje szívalakú.

1. *notata* L. Igen hasonlít a következő fajhoz, de alapszíne sárgásabb fehér, a felső szárny kimetszése kisebb, rojtja szürke. Országsszerte mindenütt meglehetősen ritka máj.-tól aug.-ig. 25—27 mm. Hernyója zöld, hátán rozsdásbarna, szívalakú foltok sorakoznak, oldalán ugyanolyan színű sáv fut le; jun. és aug.—szept.-ben főleg fűzön (*Salix*) és nyíren (*Betula*) él.

2. *alternaria* Hb. (46. tábla, 7. ábra). Ápr.-tól szept.-ig országsszerte többé-kevésbé gyakori. 25—27 mm. Hernyója vörösesbarna, oldalán feketésbarna sáv fut le; jun.-ban és szept.—okt.-ben lombos fákon él.

3. *signaria* Hb. (46. tábla, 8. ábra). Hazánk nagy részében máj.-tól aug.-ig található. 22—24 mm. Hernyója zöld, hátán oldalt fehér vonal, oldalán pedig sárgás sáv fut le; jun.-ban és aug.—szept.-ben fenyőféléken él.

4. *liturata* Cl. (46. tábla, 9. ábra). Eddig hazánk kevés pontján figyelték meg máj.-tól aug.-ig; ritka.



24—26 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötét vonal, mellette és oldalán sárgás sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben fenyő-féléken él.

5. *aestimaria* Hb. Szárnyai szürkésbarnák, finom sötét behintéssel és feketés harántvonalakkal. Hazánkban eddig csak Eperjes környékén figyelték meg máj-tól aug.-ig. 17—19 mm. Hernyója zöld, világosabb sávokkal; jun.-ban és szept.-ben a franczia tamarix (*Tamarix gallica*) él.

## 25. nem. *Lignyoptera* Ld.

A csáp vékony, rövid, pillás fogakkal; a tapogató alig éri túl a homlokot; a szárnyak megnyújtottak, igen gyöngék, pikkelyezésük selymes. A ♀ szárny-talan. A hernyó hengeres, feje felé megvékonyodott.

1. *fumidaria* Hb. (51. tábla, 26. ábra). A ♀ szárny-durványa lándsa-alakú, barnásszürke, potroha fekete. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg, itt azonban okt.—nov.-ben elég gyakori. A ♂ 27—29 mm, a ♀ pedig 8—10 mm. Hernyója zöldes-szürke, hátán és oldalán hét sötétzöld hullámos hosszanti vonal fut le; máj.—jun.-ban a közönséges cizczkafarkon (*Achillea Millefolium*) él.

## 26. nem. *Hibernia* Latr.

A ♂ csápja rendkívül gyöngé, fésűs, vékony és hosszú pillákkal; szárnyai az apró testhez képest igen nagyok, a felső szárny csúcsa tompán lekerekített. A ♀ csápja sörtealakú, szárnyai csökevényesek, potroha kihegyezett, kiálló tojócsővel. A hernyó nyulánk, hátán szemölcsök vannak, feje szívalakú.

1. *rupicaprararia* Hb. (46. tábla, 11. ábra). A ♀ szürke, szárnyai a potroh hosszának felét érik el, a felső szárny szegélye sötét. Hazánkban ritka márcz.—ápr.-ban. 23—25 mm. Hernyója zöld, hátán sötét vonal, oldalán pedig néhány fehéres vonal fut le; máj.—jun.-ban lombos fákon él.

2. *bajaria* Schiff. (46. tábla, 12. ábra). A ♀ szürke, igen rövid rojttal. Hazánk nagy részében található okt.—nov.-ben. 24—26 mm. Hernyója szürke, hátán elül sötét vonal fut le, hátul világos foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban lombos fákon él.

3. *leucophaearia* Schiff. (46. tábla, 13. ábra). A ♀ szürke, szárnycsökevényei igen rövidek, rojtszerűek. Hazánk nagy részében található, helyenkint gyakori febr.-tól ápr.-ig. 22—26 mm. Elvétele a felső szárny tő- és szegélytere feketésszürke; ab. *marmorinaria* Esp. (Eperjes). Hernyója szennyeszöld, hátán 2 fehéres, oldalán kettős barna vonal fut le; máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

4. *aurantiaria* Esp. (46. tábla, 14. ábra). A ♀ barnásszürke, szárnyai a test hosszának negyedét érik el, fekete harántcsikkokkal és hosszú szőrszerű rojttal

ékesítettek. Hazánk nagy részében meglehetősen ritka okt.—nov.-ben. 33—35 mm. Hernyója szürke vagy barna, hátán két sötét vonal, oldalán fehérszélű sötét sáv fut le; május—jun.-ban lombos fákon él.

5. *marginaria* Bkh. (46. tábla, 15. ábra). A ♀ szárnyai jóval meghaladják a test hosszának felét, barnával keverten szürkék, két, illetve egy fekete harántcsikkal. Hazánk legnagyobb részében gyakori febr.-tól ápr.-ig. 31—33 mm. Hernyója barnássárga, elül barna hosszanti sávokkal, hátul x-alakú foltokkal; máj.—jun.-ban lombos fákon él.

6. *Ankeraria* Stgr. (51. tábla, 27. ábra). Kizárólag csak hazánkban és pedig a budai hegyekben fordul elő márcz.—ápr.-ban. 33—35 mm. Hernyója tölgyön (*Quercus*) él.

7. *defoliaria* Cl. (46. tábla, 16. ábra, b. ♂, c. ♀). Országszerte gyakori szept.—nov.-ben. 34—36 mm. Olykor jóval sötétebb szürkésbarna, csaknem rajztalan; ab. *obscurata* Stgr. Hernyója (46. tábla, 16. a. ábra) máj.—jun.-ban lombos fákon él; kárteknő.

## 27. nem. *Anisopteryx* Stph.

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de felső szárnya keskenyebb, megnyújtottabb, csúcsa élesebb hegyű; a ♀ szárnyai teljesen csökevényesek, faruk széles, tojócsővük nem áll ki. A hernyó hengeres, síma, feje gömbalakú.

1. *Aceraria* Schiff. Igen hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya halvány sárgásbarna, szegélye nem pontozott; a ♀ világosszürke. Hazánk nagy részében okt.—nov.-ben gyakori. 26—28 mm. Hernyója halványzöld, hátán két fehéres vonal, oldalán sárgás sáv fut le; jun.—jul.-ban lombos fákon él.

2. *Aescularia* Schiff. (46. tábla, 17. ábra). A ♀ vörösszürke. Országszerte többé-kevésbé gyakori márcz.—ápr.-ban. 28—30 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán két fehéres vonal, oldalán homályos vonal fut le; máj.—jun.-ban lombos fákon él.

## 28. nem. *Phigalia* Dup.

Az idetartozó lepkék termete szövőszerű, nyulánk. A tor bolyhos, búbos; a tapogató rövid, vastag; a csáp nem éri el az elülső szegély félhosszát, fésűs, tollszerűen elágazó pillás fogai a csúcs felé fokozatosan rövidülnek; a szárnyak szélesek, épszerűek. A ♀ szárnyai teljesen csökevényesek, potroha hegyes, kiálló tojócsővel.

1. *pedaria* F. (46. tábla, 18. b. ábra, ♂). A ♀ szürkés, hátán két fekete sávval. Hazánk legnagyobb részében található febr.—ápr.-ban. 36—38 mm. Hernyója (46. tábla, 18. a. ábra) jun.—jul.-ban lombos fákon él.



29. nem. **Chondrosoma** Anker.

Közel áll a következő nemhez, de kúpalakú, bolyhos potrohgyűrűi a hátoldalon egy sor tüskével fegyverezettek, melyek kivált az első három gyűrűn igen nagyok, sárgászörösek, csúcsukon azonban feketék; a ♂ csápja fésűs.

1. **fiduciaria** Anker. (51. tábla, 28. ábra). Kizárólag csak Budapest környékén fordul elő okt.—nov.-ben. 20—22 mm. Nősténye és hernyója ismeretlen.

30. nem. **Biston** Leach.

Testük szövőszerű, zömök, bolyhos. A tapogató rövid; a csáp fésűs, fogai hosszúak, sűrűn pillásak. A ♀ olykor nagyobb a ♂-nél, többnyire azonban csökevényesek a szárnyai; a tojócső kiálló. A hernyó nyulánk, keménybőrű, feje szívalakú.

1. **hispidaria** F. (46. tábla, 19. ábra). A ♀ sötét-szürke, finom szőrökkel borított, hátán két sor fekete folt van. Hazánk legnagyobb részében márcz.—ápr.-ban található. 27—29 mm. Hernyója barnásszürke, narancsszínű foltokkal és szemölcsökkel borított; máj.—jun.-ban tölgyön (*Quercus*) és nyíren (*Betula*; 46. tábla, A. ábra) él.

2. **pomonaria** Hb. (46. tábla, 20. ábra). A ♀ fekete, finom fehér és szürke szőrökkel borított, szárnyai valamivel hosszabbak a tornál. Hazánk nagy részében márcz.—máj.-ban fordul elő, de mindenütt ritkán. 26—27 mm. Hernyója fehéresszürke, sárga foltokban álló barna, hegyes szemölcsökkel és sárga gallérrel díszítve; jun.—jul.-ban főleg tölgyön (*Quercus*) és gyümölcsfákon, kivált almán (*Pirus Malus*; 46. tábla, B. ábra) él.

3. **zonaria** Schiff. (46. tábla, 21. ábra). A ♀ fekete, fehér szőrökkel borított, gyűrűi fehérszélűek, szárnyai igen csökevényesek. Hazánk nagy részében márcz.—máj.-ban található; ritka. 24—26 mm. Hernyója zöld, fekete pontokkal borított, oldalán széles sárga sáv fut le; máj.—jun.-ban a közönséges cziczka-farkon (*Achillea Millefolium*) él.

4. **alpina** Sulz. A ♂ szárnyai fehéresek, nem átetszők, közepükön gyakran feketés karikafolt van, a felső szárnyon két barna harántesik húzódik végig; a ♀ fekete, fehér szőrökkel borított. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg máj.-ban. 29—31 mm. Hernyója szennyesárga, fekete pontokkal és vonalkákkal borított, oldalán sárga sáv fut le; jun.—jul.-ban főleg a közönséges cziczka-farkon (*Achillea Millefolium*) él.

5. **graecarius** Stgr. Igen hasonló az előbbi fajhoz, de kisebb és sötétebb színű, többnyire egészen barnásszürke, sötétebb sávokkal; olykor csaknem egyszínű szürke, rajztalan. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg. 25—27 mm.

6. **hirtaria** Cl. (46. tábla, 22. ábra). A ♀ szárnyai gyérebben pikkelyezettek. Országszerte gyakori

márcz.—ápr.-ban. 34—36 mm. Hernyója barna, sárga szemölcsökkel borított, gallérja sárga; jun.—jul.-ban lombos fákon él.

7. **strataria** Hufn. (46. tábla, 23. c. ábra). Hazánk legnagyobb részében többé-kevésbbé gyakori márcz.—máj.-ban. 38—41 mm. Hernyója (46. tábla, 23. a. ábra) máj.—jun.-ban főleg tölgyön (*Quercus*; 46. tábla, C. ábra) él. Bábja (46. tábla, 23. b. ábra) a földben alakul át.

Európai faj még: **lapponaria** B. Alpesek stb.

31. nem. **Amphidasis** Tr.

Szárnyszegés és mustrázat tekintetében hasonlít a *Biston strataria*-hoz, de felső szárnyának csúcsa hegyesebb, szegélye egyenesebb. Nyugalomban kiterjesztve tartja szárnyát.

1. **Betularia** L. (46. tábla, 24. c. ábra). Országszerte igen gyakori máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 47—48 mm. Elvértve a fekete pettyek igen sűrűek: ab. *insularia* Th.-Mieg (Budapest, M.-Tátra); ez utóbbi eltérés egyúttal átvezető alak a teljesen fekete ab. *Doubledayaria* Mill.-hez (46. tábla, 24. d. ábra), mely Angolországban honos. Hernyója (46. tábla, 24. a. ábra) jun.—jul. és szept.—okt.-ben lombos fákon él; kártékony. Bábja (46. tábla, 24. b. ábra) a föld alatt alakul át.

32. nem. **Nychlodes** Ld.

Erőtelmes nagy lepkék, széles szárnyakkal, a felsőnek csúcsa kihegyezett, szegélye ívelt, csipkés; a csáp erőteljes, fésűs, a ♂ csápján a fogak végig hosszúak és vékonyak.

1. **lividaria** Hb. (46. tábla, 26. ábra). Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jun.-ban. 36—38 mm. Hernyója a kökényen (*Prunus spinosa*) él.

Európai faj még: **Amygdalaria** H. S. Balkán stb. — Rokon nem európai fajú: **Hemerophila abruptaria** Thnbg. (46. tábla 25. ábra) Balkán stb. — **nychthemera** H. G. Svájc stb.

33. nem. **Synopsisia** Ld.

Igen közel áll a következő nemhez; a felső szárny csúcsa lekerékített, szegélye hullámos, az alsó szárny fogazott. A ♂ csápja fésűs, a ♀-é rovátkás. A hernyó nyulánk, hátán és farán hegyes kiemelkedések vannak.

1. **sociaria** Hb. Szárnyai barnával kevert világosszürkék, a felső szárnyon levő két fekete harántvonal egyike a szárny csúcsától húzódik hátrafelé s folytatódik az alsó szárnyon is. Hazánk nagy részében máj.-tól aug.-ig található. 30—33 mm. Elvértve jóval világosabb, fehéresszínű, kevesebb füstös behintéssel: var. *luridaria* Frr. (*propinquaria* Gn.); csak Pozsonyból ismeretes. Hernyója szürke, oldalán fehérszélű fekete sáv fut le; ápr.—máj. és jul.-ban ürömmön (*Artemisia*) és kigyósziszen (*Echium*) él.



34. nem. **Boarmia** Tr.

A szárnyak a nyulánk testhez képest aránylag nagyok, szélük többnyire hullámos; a felső szárny csúcsa kissé kiálló, lekerekített; a tapogató igen rövid; a csáp sörtealakú, a  $\delta$ -é többnyire fésűs vagy pillás. A felső szárny fonákjának alapján kis csupasz folt van. A hernyó nyulánk, különféle kiemelkedésekkel.

1. **persversaria** B. Szárnyainak rajzolata hasonlít az alább említendő *Boarmia gemmaria*-éhoz, de alapszíne sokkal világosabb, vörösseszürke; a felső szárnyon a barna harántesikok határolta középtér szürke, a hullámvonal világos színű. Alapszíne olykor sötétebb, rajzolata erőteljesebb: var. *correptaria* Z. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg máj.-ban. 25—27 mm. Hernyója vöröses, hátán sötét kettős vonal fut le, mellette sötét foltok sorakoznak; márcz.—ápr.-ban a közönséges borókán (*Juniperus communis*) él.

2. **cinctaria** Schiff. (47. tábla, 1. ábra). Országszerte többé-kevésbbé gyakori ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Olykor világosabb színű, erőteljesebb rajzú, középfolt nélkül: ab. *consimilaria* Dup. Hernyója zöld, számos fehér hosszanti vonallal; jun.—jul. és szept.-ben ürömmön (*Artemisia*) és a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

3. **Viertlii** Bohatsch. Barnával kevert hamuszínű, a 2 harántsáv igen megközelíti egymást; a szegélytér fehéresbe hajlik. Egész külsejében hasonlít a *Boarmia secundaria*-hoz, de  $\delta$ -jének csápja igen gyöngye, fogai a csúcs felé fokozatosan megrövidültek. Eddig kizárólag csak Budapesten és Pécsen figyelték meg jun.—jul.-ban. 28—33 mm. Hernyója máj.—jun.-ban a tölgyön (*Quercus*) él.

4. **gemmaria** Brahm. (47. tábla, 2. ábra). Országszerte gyakori máj.-tól szept.-ig. 28—30 mm. Hernyója szürkésbarna, hátán feketesárgán sávozott sötét foltok sorakoznak, oldalán sötét vonal fut le; ápr.—máj.-ban és jul.-ban gyümölcsfákon, kőkönyen (*Prunus spinosa*) és fekete ribizskén (*Ribes rubrum*) él.

5. **secundaria** Esp. (47. tábla, 3. ábra). Hazánk nagy részében jun.-tól aug.-ig található. 29—31 mm. Hernyója barnásszürke, hátán barna foltok sorakoznak, oldalán sárga foltokból összetett sáv fut le; máj.—jun.-ban a lúczyfenyőn (*Picea excelsa*) él.

6. **ribeata** Cl. (*Abietaria* Hb.; 47. tábla, 4. ábra). Hazánkban főleg a Felvidéken fordul elő jun.-tól aug.-ig. 38—42 mm. Hernyója barnás, sötét ferde vonalkákkal, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—máj.-ban a lúczyfenyőn (*Picea excelsa*) és jegenyefenyőn (*Abies alba*), egyes vidékeken lombos fákon is él.

7. **repandata** L. (47. tábla, 5. ábra). Ápr.-tól aug.-ig országszerte található, a Felvidéken különösen gyakori. 34—38 mm. Olykor igen széles a felső szárny középső sávja, az alsó szárny tötere pedig fekete: ab. *conversaria* Hb., vagy alapszíne barnásszürke, a

felső szárnyon pedig 3 feketés folt van: var. *maculata* Stgr. Hernyója szürke, hátán és oldalán világosabb sáv fut le; márcz.—ápr.-ban és jun.-ban lombos fákon él.

8. **Roboraria** Schiff. (47. tábla, 6. c. ábra). Hazánk legnagyobb részében található jun.—aug.-ban. 44—46 mm. Elvértve sokkal sötétebb színű: ab. *infusata* Stgr. (Eperjes). Hernyója (47. tábla, 6. a. ábra) ápr.—máj.-ban a kocsányos tölgyön (*Quercus Robur*; 47. tábla, 4. ábra) él. Bábja (47. tábla, 6. b. ábra) szövedékben alakul át.

9. **consortaria** F. (47. tábla, 7. ábra). Országszerte többé-kevésbbé gyakori ápr.-tól aug.-ig. 36—38 mm. Olykor egyszínű szürke, alsó szárnyán sötét szalag húzódik végig: ab. *consobrinaria* Bkh. (Eperjes). Hernyója szürke, barna foltokkal és szemölcsökkel borított, hátán sötét vonal fut le; márcz.—ápr.-ban és jul.-ban lombos fákon él.

10. **angularia** Thnbg. (47. tábla, 8. ábra). Országszerte ritka máj.-tól aug.-ig. 27—29 mm. Hernyója fakéreghez hasonlóan barna, 5. gyűrűjén kettős púp emelkedik; ápr. és jun.-ban zuzmókon él.

11. **lichenaria** Hufn. (47. tábla, 9. b. ábra). Hazánk legnagyobb részében jun.—aug.-ban található; ritka. 25—27 mm. Hernyója (47. tábla, 9. a. ábra) máj.—jun.-ban zuzmókon (47. tábla, B. ábra) él.

12. **jubata** Thnbg. (*glabraria* Hb.) Szárnyai fehérek, gyér fekete behintéssel, a felső szárny közepén 1, elülső szegélyén 4 feketés folt van, a két fekete harántesik néha elmosódott. Hazánkban ritka jul.—aug.-ban. 24—26 mm. Hernyója zöld, hátán 3 megszakított fekete vonal fut le, oldalán fekete foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban zuzmókon él.

13. **selenaria** Hb. Szárnyai fehéressek, halvány rozsdásbarnával keverten, gyér fekete behintéssel, közepükön feketekeretű fehér holdalakú folt van, a szegély felé finom csipkés vonal fut le. Országszerte található, helyenkint ápr.-tól szept.-ig meglehetősen gyakori. 36—40 mm. Alapszíne néha szürke: var. *Dianaria* Hb. Hernyója sötétbarna, vöröses és sárga hosszanti vonalakkal, hátán fekete foltok sorakoznak; jun.-tól szept.-ig ürömmön (*Artemisia*) és rekettyén (*Genista*) él.

14. **crepuscularia** Hb. (47. tábla, 10. ábra). Országszerte igen gyakori márcz.—máj. és jun.—aug.-ban. 30—33 mm. A tavaszi ivadék gyakran sötét-szürke, fehér hullámvonallal: ab. *defessaria* Frr. Hernyója fehéresszürke, hátán fekete foltok sorakoznak; jun.-ban és szept.-ben fűzön (*Salix*) és gyümölcsfákon él.

15. **consonaria** Hb. (47. tábla, 11. b. ábra). Hazánkban ritka ápr.—máj. és jul.-ban. 29—31 mm. Hernyója (47. tábla, 11. a. ábra) jun.-ban és aug.—szept.-ben hárson (*Tilia*) és nyíren (*Betula*) él.

16. **luridata** Bkh. (47. tábla, 12. ábra). Hazánkban szórványosan fordul elő, helyenkint azonban gyakori



máj.—jun.-ban. 26—28 mm. Olykor jóval sötétebb színű: ab. *obscurior* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöld, barnával kevert, hasoldalán fehér foltok vannak; szept.—okt.-ben égeren (Alnus) és mogyorón (Corylus) él.

17. *punctularia* Hb. (47. tábla, 13. ábra). Ország-szerte található ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója barna, világosabb és sötétebb hosszanti vonalakkal; jul.-ban és szept.-ben égeren (Alnus) és nyíren (Betula; 47. tábla, C. ábra) él.

Európai fajok még: *ilicaria* H. G. és *umbraria* Hb. Dalmácia stb. — *bistortata* Goeze. Közép-Európa stb.

### 35. nem. *Tephronia* Hb.

Hasonlít az előbbi nemhez, de kisebb; felső szárnyának csúcsa kerek, fonákja alapján csupasz folt van; a csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs. A hernyó rövid, elül-hátul lelapított.

1. *sepiaria* Hufn. Szárnyai szürkésbarnák, felső szárnyán 2 finom fekete harántcsik húzódik végig. Ország-szerte ritka jul.—aug.-ban. 17—19 mm. Hernyója barnásszürke, hátán világos vonal fut le, mellette világosabb foltok sorakoznak; jun.-ban zuzmókon él.

Európai fajok még: *cremlaria* Frr. Tirol stb. — *oppositaria* Mn. Dalmácia stb.

### 36. nem. *Pachycnemis* Stph.

A szárnyak csaknem tojásalakúak, csupán a felső szárny lekerekített csúcsa szögellik ki; a csáp sörtealakú, a ♂-é kevéssé pillás; a tapogató a fejfelé megegyező hosszú.

1. *Hippocastanaria* Hb. Felső szárnya vörösesbarnával kevert penészszerű, 2 fehéres harántcsikkal; alsó szárnya szürke. Hazánkban igen ritka (Eperjes) ápr.—máj.-ban. 26—28 mm. Hernyója barna vagy szürke fehérrel tarkázva; jul.—aug.-ban áfonyán (Vaccinium) él.

### 37. nem. *Gnophos* Tr.

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás vagy fésűs; a felső szárny széles, csúcsa letompított, ritkán kihegyezett, szegélye épszerű, hullámos vagy fogazott. A ♀ szárnyai olykor igen kicsinyek, néha csökevényesek. A hernyó hengeres, hátán szemölcsök vagy tüskék emelkednek.

1. *Stevenaria* B. Szárnyai pirosas-hamuszínűek; a szegély felé ibolyásszürkébe hajlók; a *serotinarina*-énál (alább 12. sz.) kisebb felső szárnya hegyesebb, a két harántvonal éles, barna, a középtéren fekete pont és nagy rozsdásbarna folt van. Hazánkban eddig csak Carlopagón figyelték meg. 30—32 mm.

2. *dumetata* Tr. Szárnyai ibolyásszürkék, szegélyük barnás, a felső szárny elülső szegélyén 3 sötét folt

van, a harántcsikokat fekete pontok sorai jelzik. Hazánkban ritka jun.—szept.-ben. 35—37 mm. Hernyója rózsaszínű, fekete pontokkal és vonalakkal, oldalán sárgás sáv fut le; máj.—jun.-ban tölgyön (Quercus) és a vad olajfán (Phillyrea latifolia) él.

3. *furvata* F. (47. tábla, 14. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori jul.—aug.-ban. 44—48 mm. Hernyója sárgás vagy barna, hátán sötét vonal, mellette vöröses, oldalán szürke sáv fut le; máj.—jun.-ban útilapun (Plantago) él.

4. *respersaria* Hb. Szárnyai barnásszürkék, a felső szárny elülső szegélyén világossárga vonalak között 3 sötétbarna folt van, melyekből harántcsikok indulnak ki. Hazánkban igen ritka (Fiume) jun.-ban. 30—33 mm. Hernyója barna, alul fehéres, oldalán vörösesbarna sáv fut le; máj.-ban apró növényeken él.

5. *sartata* Tr. Szárnyai barnásszürkével kevert világosszürkék, felső szárnyának közepe barnán árnyékol, feketén pontozott harántcsikkal és világos hullámvonallal. Hazánkban igen ritka (Fiume) jun.-ban. 33—35 mm.

6. *obscuraria* Hb. (47. tábla, 15. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.—aug.-ban. 26—30 mm. Hernyója barnás, oldalán sárgás ferde vonalak vannak és oldalán pedig barna vonal fut le; ápr.—máj.-ban ürömön (Artemisia) és hamvas szederen (Rubus caesius) él.

7. *ambigua* Dup. Szárnyai világosszürkék, sűrű barnásszürke behintéssel, közepükön apró sötét karika van; az épszerű felső szárnyon 2, az alsón 1 feketés harántcsik húzódik végig; a hullámvonal elmosódott. Olykor sötétebb színű, füstös behintésű: var. *vepre-taria* Stgr. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jun.—jul.-ban. 27—29 mm. Hernyója szürkésárga, hátán az 5 középső gyűrűn fekete folt van; ápr.—máj.-ban főleg a varjúháj (Sedum) él.

8. *pullata* Tr. Szárnyai kékes- vagy sárgásszürkék, sötétebb behintéssel, közepükön apró barna karika van, a kissé hullámos szélű felső szárnyon 2, az alsón 1 feketés harántcsik húzódik végig, a hullámvonal elmosódott. Hazánkban ritka jun.—jul.-ban. 31—33 mm. Elvértve igen sötétszínű: var. *confertata* Stgr.; néha viszont igen világos, csaknem fehér: ab. *impectinata* Gn. (Eperjes). Hernyója szürkésárga, hátán világos vonal fut le, mellette széles barnás vonalak vannak; ápr.—máj.-ban a fejes salátán (Lactuca sativa) és útilapun (Plantago) él.

9. *glaucinarina* Hb. (47. tábla, 16. ábra). Hazánkban ritka máj.—aug.-ban. 24—26 mm. Olykor ibolyásszürke, sötét behintés nélkül: var. *falconaria* Frr. (*supinaria* Mn.); elvértve kisebb, sötétebb, ólom-szürke: var. *plumbearia* Stgr. (Eperjes). Hernyója világosszürke, hátán barna zeg-zugos foltok sorakoznak, oldalán fehér sáv fut le; ápr.-ban és jun.-ban keserűfűvön (Polygonum bistorta) és orosz-lán-fogon (Leontodon taraxaci) él.



10. *variegata* Dup. Szárnyai kékeszölddel kevert fehéresszürkék, selyemfényűek, okkersárgával behintett harántcsikkal s elmosódott hullámvonallal; közepükön kicsiny sötét karika van. Hazánkban ritka ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 20—22 mm. Hernyója ránczos, hátán halvány kettős vonal, oldalán világosabb sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.-ban a kövi bodorkán (*Asplenium Ruta muraria*) él.

11. *mucidaria* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya keskenyebb, csúcsa kiállóbb, a behintés nem oly tiszta. Hazánkban igen ritka ápr.—máj.-ban és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója szürke, hátán zöldesszürke kettős vonal fut le, feje csaknem négyszög alakú; ápr.-ban és jun.-ban úti lapun (*Plantago*) és keserűfüvön (*Polygonum*) él.

12. *serotinaria* Hb. Igen hasonlít a *dilucidaria*-hoz, de felső szárnya okkersárgás-szürke, nagyobb barna pettyekkel. Hazánkban igen ritka jul.-ban. 28—30 mm. Hernyója zöldessárga, 8—11. gyűrűjén sötét foltok vannak, a 11. gyűrűn 2 tüske emelkedik; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

13. *sordaria* Thnbg. var. *mendicaria* H. S. Szárnyai fehéresszürkék, rozsdásbarna behintéssel, 2 csipkés harántcsikkal, közepükön kicsiny barna karika van. Hazánkban ritka jul.-ban. 29—31 mm. A kisebb, világosabb színű törzsalak csak a magas északon fordul elő. Hernyója vörössesárga, hátán finom barna vonal, mellette és oldalán 1—1 okkersárga vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

14. *dilucidaria* Hb. (47. tábla, 17. ábra). Hazánk nagy részében, kivált a felvidéken található jun.—aug.-ban. 27—29 mm. Hernyója rozsdásbarna, hátán sötét vonal, oldalán kénszínű sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

15. *Myrtillata* Thnbg. var. *obfuscaria* Hb. A szárnyak sötétszürkék (♂) vagy világosszürkék (♀), sötét behintéssel, elmosódott hullámvonallal, közepükön homályos folt van, a felső szárnyon 2, az alsón 1 feketés, fogazott harántcsík fut le. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 29—31 mm. A sokkal sötétebb törzsalak főleg a magas északon fordul elő. Hernyója szürke vagy bőrszínű, hátán zugos vonalak vannak; máj.-ban bükkönyön (*Vicia*), rekettyén (*Genista*) stb. él.

16. *Zelleraria* Frr. Szárnyai világos hamuszínűek, egészen elmosódott harántcsíkokkal, közepükön homályos folt van; a ♀ szárnyai alig haladják meg a test hosszát. Hazánkban igen ritka (M.-Tátra) jul.-ban. A ♂ 33—35 mm, a ♀ pedig 25—26 mm. Hernyója palaszínű, hátán igen homályos sötétebb vonal, mellette és oldalán 1—1 sárgás vonal fut le; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

17. *caelibaria* H. S. Szárnyai szürkésbarnák vagy kékeszürkék, sötétszürke behintéssel, közepükön feketés nagy folt van, a harántcsíkok a felső szárny elülső szegélyén levő két nagy foltból indulnak ki.

Olykor sötétebb színű: var. *spurcaria* Lah. Hazánkban igen ritka (A.-Kubin) jul.-ban. A ♂ 36—38 mm., a ♀ 20—22 mm. Hernyója szennyesszürke, hátán fehéres kettős vonal, alatta és oldalán 2—2 homályos fehéres vonal fut le; aug.-ban apró növényeken él.

18. *operaria* Hb. Szárnyai világos hamuszínűek, elmosódott hullámvonallal, közepükön szürke folt van, a felső szárnyon 2, az alsón 1 szürke harántcsík húzódik végig; a ♀ szárnyai csökevényesek. Hazánkban igen ritka (Pozsony) jun.-ban. 30—33 mm. Hernyója zöld, sárgás harántcsíkokkal; máj.-ban csengetyűkén (*Campanula*) él.

Európai fajok még: *onustaria* H. S. és *asperaria* Hb., Dalmácia stb. — Rokon nem európai faja: *Dasydia tenebraria* Esp. Alpesek stb.

### 38. nem. *Psodos* Tr.

A test zömök; a csáp sörtealakú, a ♂-é pillás; a felső szárny rövid, széles, csúcsa tompán lekerekített, szegélye kissé ívelt; az alsó szárny kerek.

1. *alticolaria* Mn. Igen hasonlít a következő fajhoz, de színe zöldbe hajlik; fonákján a szárnyak külső harmada ezüstösszürke, a közepén sötétszürke csík fut végig. Hazánkban igen ritka (Branyiszko) jul.—aug.-ban. 20—22 mm. Hernyója zöld, hátán fehéres, oldalán sárgás vonal fut le.

2. *trepidaria* Hb. Szárnyai barnásfeketék, fekete fogazott harántcsíkokkal, közepükön fekete folt van, a hullámvonal homályos; fonákjuk sötétszürke, a szegély kissé világosabb. Hazánk havasain található jul.-ban. 22—24 mm.

3. *coracina* Esp. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de világosabb behintésű. Havasainkon jul.—aug.-ban található. 19—20 mm.

4. *alpinata* Sc. Szárnyai feketésbarnák, sárgás fényvel, a harántcsíkok egészen elmosódottak. Hazánk felvidéki havasain jul.—aug.-ban található. 20—22 mm.

5. *quadrifaria* Sulz. (47. tábla, 19. ábra). Hazánk havasain jul.—aug.-ban nem ritka. 20—31 mm. Hernyója halványsárga, hátán 3 sötétebb, oldalán pedig egy fehér vonal fut le; máj.—jun.-ban apró növényeken él.

### 39. nem. *Pygmaena* B.

A ♂ hasonlít az előbbi nemhez, a ♀ szárnyai azonban felényivel keskenyebbek, a felső szárny kihegyezett; a ♂ csápja fésűs, a ♀-é fűrész.

1. *fusca* Thnbg. (47. tábla, 20. ábra). Hazánkban igen ritka (M.-Tátra) jul.-ban. 16—17 mm. Hernyója barna, hátán finom feketés kettős vonal, mellette homályos sárgás vonal, oldalán széles fehéressárga sáv fut le; jun.-ban apró növényeken él.



40. nem. **Fidonia** Tr.

A ♂ csápja fésűs, a ♀-é fűrészes; a tapogató kiálló; a felső szárny csúcsa gyöngén kerekített, fonákja tövén apró csupasz bemélyedés van. A hernyó nyulánk, feje gömbalakú.

1. **fasciolaria** Rott. (47. tábla, 21. ábra). Ország-szerte található máj.-tól aug.-ig. 16—18 mm. Középső sávja olykor egészen fehér; var. **tessularia** Metzner (Nagybecskerek). Hernyója zöld, hátán szürkésfekete sáv, mellette fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.-tól szept.-ig a fekete ürömmön (*Artemisia vulgaris*) él.

2. **carbonaria** Cl. Szárnyai fehérek, feketés pettyekkel, a felső szárnyon 4, az alsón 3 párhuzamos fekete harántsáv fut le. Hazánk nagy részében máj.-tól aug.-ig található; ritka. 18—20 mm. Hernyója barna, hátán 2 hullámos vonal fut le; máj.-ban és jul.-ban nyíren (*Betula*) és fűzön (*Salix*) él.

3. **roraria** F. (47. tábla, 23. ábra). Hazánk több részében található, a Felvidéken helyenkint máj.—aug.-ban gyakori. 23—25 mm. Hernyója zöld vagy ibolyaszínű, hátán 3 fehér vonal, oldalán világos-sárga sáv fut le; jun.-tól szept.-ig a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

Európai fajok még: **famula** Esp. (47. tábla, 22. ábra) és **limbaria** F. Németország stb. — Rokon nem európai fajai: **Eurranthis plumistaria** Vill. (47. tábla, 24. ábra) és **pennigeraria** Hb. Franciaország stb.

41. nem. **Ematurga** Ld.

Igen közel áll az előbbi nemhez; tora bolyhos; a ♂ csápja fésűs, bozontos; felső szárnyának fonákján nincsen csupasz bemélyedés. A lepké nappal repül.

1. **atomaria** L. (47. tábla, 25. ábra, b. ♂, c. ♀). Ország-szerte közönséges ápr.-tól aug.-ig. 25—30 mm. Olykor egyszínű barna, sárga behintéssel: ab. **unicoloraria** Stgr.; délibb tájakon olykor nagyobb, okkersárgaszínű, csak a szegély felé vannak barna sávok: var. **orientaria** Stgr. Hernyója (47. tábla, 25. a. ábra) jun.-ban és szept.—okt.-ben apró növényeken él.

42. nem. **Bupalus** Leach.

Igen hasonlít az előbbi két nemhez. A ♂ csápjának oldalán tollszerűen elágazó fogak vannak, a ♀-é sörtealakú. A ♀ esetlenebb a ♂-nél, színezése is elűtő.

1. **piniarius** L. (47. tábla, 26. ábra, a. ♂, b. ♀). Hazánk nagy részében máj.—jun.-ban található, helyenkint gyakori. 30—34 mm. Hernyója zöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán sárga sáv fut le; jul.—szept.-ben fenyőféleken él. Kártékony.

43. nem. **Selidosema** Hb.

Igen hasonlít az előbbi nemekhez. A ♂ csápja fésűs, hosszú fogakkal, csúcsa azonban síma; az alsó szárny rojtja hullámos. A ♂ felső szárnya fonákjának tövén csupasz gödröcske van.

1. **ericetaria** Vill. (47. tábla, 27. ábra). Hazánk nagy részében jul.—aug.-ban található, helyenkint gyakori. 28—34 mm. Hernyója barnászvörös, hátán a gyűrűkön kiszélesedett fekete vonal fut le, oldalán szintén fekete vonalkák vannak; máj.—jun.-ban a szarvaskerepen (*Lotus corniculatus*) él.

44. nem. **Thamnonoma** Ld. (*Halia* Dup.)

A csáp megközelíti a felső szárny elülső szegélyének félhosszát, a ♂-é fésűs, csúcsa felé fűrészes, a ♀-é fűrészes; a tapogató túlér a homlokon; a felső szárny csúcsa letompított, szegélye ívelt.

1. **wauaria** L. (47. tábla, 29. b. ábra). Ország-szerte található jun.—jul.-ban. 24—26 mm. Hernyója (47. tábla, 29. a. ábra) aug.—szept.-ben a pöszméte ribiszkén (*Ribes Grossularia*) él.

2. **brunneata** Thnbg. (47. tábla, 30. ábra). Hazánk hegyes vidékein helyenkint nem ritka máj.—jul.-ban. 20—22 mm. Hernyója biborszínű, hátán fehér vonal, oldalán sárga sáv fut le; jul.—aug.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

Európai fajok még: **vincularia** Hb. (47. tábla, 28. ábra) és **contaminaria** Hb. Franciaország stb. — **semicarnaria** Frr. és **sparsaria** Hb. Olaszország stb.

45. nem. **Diastictis** Hb.

Hasonlít az előbbi nemhez, de felső szárnyának csúcsa élesen kihegyezett, szegélye hajlott, fonákja tövén kis csupasz gödröcske látható; a ♂ csápja fésűs, a ♀-é fűrészes; a tapogató kiálló.

1. **artesiaria** F. (47. tábla, 31. ábra). Hazánkban szóróványosan és ritkán fordul elő jun.—aug.-ban. 20—22 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban fűzön (*Salix*) él.

46. nem. **Phasiane** H. S.

A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás vagy rovátkás (*glarearia*); a tapogató alig kiálló; a felső szárny széles, épszélű, csúcsa csaknem derékszögű. A lepké nappal repül.

1. **petraria** Hb. (47. tábla, 32. ábra). Csaknem ország-szerte található, meglehetősen ritka máj.—jul.-ban. 24—26 mm. Hernyója sötétzöld, hátán finom sötét kettős vonal, oldalán sárgás sáv fut le; jul.—aug.-ban a közönséges sásharaszton (*Pteridium aquilinum*) él.

2. **clathrata** L. (47. tábla, 33. ábra). Ország-szerte igen gyakori ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 20—22



mm. Elvértve egészen fekete, csak a szegélyen van néhány fehér petty: ab. *nocturnata* Fuchs (Zsolna); néha fehér, csak erei feketések: ab. *cancellaria* Hb. (Budapest, Eperjes). Hernyója kékeszöld, hátán 3 finom sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; jun.-ban és aug.—szept.-ben lóherén (*Trifolium*), luczernán (*Medicago*) és havasi baltavirágon (*Hedysarum obscurum*) él.

3. *glarearia* *Brahm.* Szárnyai bőrszínűek, barnán pettyezettek, a felső szárnyon 3, az alsón 2 barna harántsáv húzódik végig. Országszerte igen gyakori ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 17—20 mm. Hernyója jun.-ban és aug.—szept.-ben lóhere- (*Trifolium*-) féléken él.

Európai fajok még: *Rippertaria* *Dup.*, *scutularia* *Dup.* és *partitaria* *Hb.* Franciaország stb.

#### 47. nem. *Eubolia* *Ld.*

Hasonlít az előbbi nemhez, de tapogatója fejhossznyira kiáll; a csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, csúcán fűrészes. A ♂-en a felső szárny fonákjának tövén csupasz gödröcske van. A hernyó nyulánk, síma, feje háromszögű.

1. *arenacearia* *Hb.* Szárnyai halvány okkersárgák, finom rozsdásbarna behintéssel, közepükön kicsiny barna petty van; felső szárnyán 2 barna harántvonal húzódik végig, szegélytere sötétebb. Hazánk legnagyobb részében található 2 ivadékból máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 20—22 mm. II. ivadéka élénk okkerszínű: var. *flavidaria* *Ev.* Hernyója sárgászöld, hátán fehérszélű sötét vonal, mellette finom fehéres kettős vonal, oldalán széles fehéres sáv fut le; jun.-ban és aug.-ban tarka koronillán (*Coronilla varia*) él.

2. *murinaria* *F.* Szárnyai barnával tarkított vöröszürkék, közepükön barna folt van; felső szárnyán 2 barna harántvonal húzódik végig, szegélytere sötétebb. Országszerte többé-kevésbé gyakori ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 19—21 mm. Olykor csaknem egyszínű szürkésbarna: ab. *cineraria* *Dup.* Hernyója zöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán sárgásfehér sáv fut le; jun.-ban és aug.-ban lóhere- (*Trifolium*-)féléken él.

Európai fajok még: *griseolaria* *Ev.* Oroszország — *assimilaria* *Rbr.* Korzika. — *catalaunaria* *Gn.* Spanyolország. — Rokon nem európai faja: *Enconista miniosaria* *Dup.* Franciaország stb.

#### 48. nem. *Scodiona* *B.*

A hím csápja vastag, fogas, a ♀-é fűrészes; a tapogató igen rövid; a felső szárny megnyújtott, háromszög alakú, szegélye ívelt.

1. *fagaria* *Thnbg.* (*belgaria* *Hb.*) var. *favillacearia* *Hb.* (48. tábla, 1. ábra). Hazánkban igen ritka (Nagyág) jun.-ban. 27—29 mm. A világosabb, erősebb rajzú törzsalak Észak- és Nyugat-Európában fordul elő. Hernyója hamuszínű, hátán 2 barna vonal, oldalán

sötétzöld sáv fut le; márcz.—ápr.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

2. *conspersaria* *F.* Hasonlít az előbbi fajhoz, de sokkal világosabb, csaknem fehéresszürke, a 2 harántcsik helyén sötét pontok sorakoznak. Országszerte máj.—jun. és jul.—aug.-ban található; ritka. 30—33 mm. Olykor sötétebb szürke: var. *turturaria* *B.* (Budapest). Hernyója szürke, hátán fehér, oldalán barna sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben kerti zsályán (*Salvia officinalis*) él.

Európai fajok még: *emucldaria* *Dup.*, *penulataria* *Hb.* és *lentiscaria* *Donz.* Franciaország stb.

#### 49. nem. *Cleogene* *B.*

A csáp vékony, fésűs, az elülső szegély félhosszát alig haladja meg, a ♀-é fűrészes; a felső szárny széles, a ♀-é egy harmaddal kisebb, csúcsa hegyesebb.

1. *lutearia* *F.* (48. tábla, 2. ábra). Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 20—25 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán 3 fehérszélű szürkésfekete vonal fut le; aug.—szept.-ben apró növényeken él, de kitevelve csak tavaszkor bábozódik.

2. *niveata* *Sc.* Szárnyai tejszínűek, rajztalanok. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 24—27 mm.

Európai faj még: *Peletieraria* *Dup.* Pyreneusok.

#### 50. nem. *Scoria* *Stph.*

A csáp sörtealakú, a ♂-é alig pillás; a felső szárny széles, megnyújtott, az alsó szárny elülső csúcsán kiszögellő. A hernyó hátul megvastagodott, utolsó gyűrűjén kicsiny hegyes kiemelkedés látható.

1. *lineata* *Sc.* (48. tábla, 3. ábra). Országszerte gyakori máj.—jul.-ban. 32—34 mm. Hernyója szürke, hátán sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban a seprős zánóton (*Cytisus scoparius*) és a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

#### 51. nem. *Aspilates* *Tr.*

A ♂ csápja erőteljes, fésűs, a ♀-é fűrészes vagy fésűs; a tapogató vékony, fejhossznyira kiálló; a felső szárny széles, megnyújtott, épszélű vagy gyöngén hullámos rojtú; az alsó szárny csúcsa kiszögellő.

1. *mundataria* *Cr.* Szárnyai tejfehérek, a felső szárny elülső szegélye és két harántsávja barna. Hazánkban rendkívül ritka (Nagyág) máj.-ban. 32—35 mm.

2. *formosaria* *Ev.* Felső szárnya okkersárga, rozsdásbarna harántsávval, melynek széle befelé fehér, kifelé sárga; alsó szárnya fehéres. Hazánkban igen ritka (Budapest, Vinkovcze) jun.—jul.-ban. 34—36 mm.

3. *gilvaria* *F.* Felső szárnya szalmaszínű, vöröses-szürke, a szárny csúcsa felé húzódó sávval; az alsó



szárny halványabb színű. Csaknem országszerte található jul.—szept.—ben. 28—30 mm. Hernyója vöröses-szürke, hátán sötét foltok sorakoznak, oldalán két barna vonal fut le; máj.—jun.—ban a közönséges cziczakafarkon (*Achillea Millefolium*) és a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

4. *ochrearia* Rossi. Felső szárnya okkersárga, tövéhez és szegélyéhez közel egy-egy barna harántsáv húzódik végig, közepén barna petty van; alsó szárnya halványabb színű. Hazánkban csak Fiume táján figyelték meg máj.—ban. 26—30 mm. Hernyója fehéresszürke, sötét pontokkal borított; jun.—ban az előbbi faj tápláló növényein él.

5. *strigillaria* Hb. (47. tábla, 4. ábra). Országszerte ritka máj.—jul.—ban. 30—33 mm. Hernyója ezüstszerű, hátán feketeszélű fehéres, oldalán pedig szennyesárga sáv fut le; márcz.—ápr.—ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

## V. család. Larentiidae.

Középnagyságú, kisebb és apró lepkék. Csápjuk olykor igen rövid, sörtealakú, a ♂-é fésűs vagy pillás; a tapogató rövid vagy hosszú; a potrohon olykor farpamat van; a ♂ fogója néha igen kifejtett. A felső szárny széles, háromszög alakú, csúcsa kihegyezett, olykor szélesen lekerekített, hullámos vagy épszerű; az alsó szárny nem ritkán kicsiny, alapján olykor lemezes karély, fonákján pedig szörpamat van. A lepke gyakran nappal repül és nyugalomban fedőszerűleg vagy kiterjesztve tartja szárnyait. A ♀ szárnyai néhány esetben csökevényesek. A hernyó vastag vagy vékony, nyulánk, hengeres vagy lelápított, ritkábban nyúlalakú.

### 1. nem. *Sterrhia* H. S.

A csáp sörtealakú, a ♂-é fésűs, csúcsa csupasz; a homlokot meghaladó tapogató felálló; a felső szárny csúcsa élesen kihegyezett. A lepke nappal repül, nyugalomban fedőszerűleg tartja szárnyait.

1. *sacraria* L. (48. tábla, 7. ábra). Hazánk délibb tájain (Pécs, Velebit, Fiume) található jul.—ban. 21—23 mm. Hernyója szürkészöld, feje sötét színű; főleg lóromon (*Rumex*) és pipitéren (*Anthemis*) él.

2. *anthophilaria* Hb. Hasonlít az előbbi fajhoz, de alsó szárnya barnás, sárga harántsávval. Hazánkban eddig csak a Velebit-hegységben figyelték meg jul.—ban. 21—23 mm. Hernyója a hídörön (*Alisma*) él.

### 2. nem. *Lythria* Hb.

A ♂ csápján hosszú, vékony pillás fogak vannak; a tapogató messzire kiáll; a felső szárny háromszög alakú, rövid. A lepke nappal repül. A hernyó nyulánk, hengeres, feje lapos.

1. *purpuraria* L. (48. tábla, 8. ábra). Felső szárnya zöldesszürke (I. iv.) vagy okkersárga (II. iv.) két biborszínű harántsávval. Országszerte közönséges, két-három ivadékból márcz.—tól szept.—ig csaknem szakadatlanul. 20—24 mm. A sötét I. ivadékon: var. *rotaria* F. olykor elenyésznek a bíbor sávok: ab. *abstinentiaria* Fuchs; úgyszintén a nyári ivadékon is: ab. *lutearia* Stgr.; néha a sávok szürkék: ab. *Mevesi* Lampa. Hernyója vörösesbarna, hátán két sötét, oldalán fehér vonal fut le; máj.—szept.—ben apró növényeken él.

2. *sanguinaria* Dup. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnyának közepén egyenes bíbor harántsáv van, mely olykor csaknem egészen bíbor színű. Hazánkban igen ritka (Vinkovce) aug.—ban. 20—21 mm. Hernyója kékesszürke, hátán sötét sáv fut le; buzéron (*Rubia peregrina*) él.

Európai faj még: *plumularia* Frr. Svájc.

### 3. nem. *Ortholitha* Hb.

A ♂ csápja fésűs, igen rövid fogakkal; a tapogató fölfelé áll, a homlokon túl ér; a felső szárny megnyújtott, széles, csúcsa élesen kihegyezett; az alsó szárny csúcsa kiálló. A lepke nappal repül, nyugalomban laposan tartja szárnyait. A hernyó nyulánk, hengeres, hátrafelé kissé megvastagodott.

1. *coarctata* F. Felső szárnya kékbe hajló fehéresszürke, barna behintésű, számos egyenes lefutású barna harántvonallal, közepén fekete pont van. Országszerte található ápr.—jun. és jul.—aug.—ban. 23—25 mm. Hernyója világoszöld, feje zöld, fara barna; márcz.—ápr.—ban és jun.—jul.—ban kökörcsinen (*Anemone*) él.

2. *plumbaria* F. (48. tábla, 9. ábra). Országszerte gyakori máj.—jun. és jul.—aug.—ban. 27—29 mm. Hernyója fehéresszürke, oldalán 3 sötétszürke vonal fut le; márcz.—ápr.—ban és jun.—jul.—ban lóherén (*Trifolium*) stb. él.

3. *cervinata* Schiff. (48. tábla, 10. ábra). Hazánkban ritka jul.—szept.—ben. 31—33 mm. Hernyója zöld, finom szőrökkel borított, a gyűrűk között szürkés, hátán 3 homályos sötét vonal fut le; máj.—jun.—ban mályván (*Malva*) él.

4. *limitata* Sc. (48. tábla, 11. ábra). Országszerte gyakori jun.—aug.—ban. 26—28 mm. Hernyója sárgászürke, hátán 3 homályos sötétszürke vonal, oldalán barnássárga sáv fut le; ápr.—máj.—ban fűféléken él.

5. *moeniata* Sc. (48. tábla, 12. ábra). Országszerte többé-kevésbé gyakori jul.—aug.—ban. 28—30 mm.



Hernyója hamuszínű, sötét hosszanti vonalakkal, oldalán feketés pettyek vannak; máj.—jun.-ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*) él.

6. **peribolata** Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb és világosabb, a középső sáv kifelé tompa zugot alkot. Hazánkban igen ritka (Mehádia) aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója sárgásbarna, világos hosszanti vonalakkal, hátán sötét rajzok vannak; ápr.—máj.-ban rekettyén (*Genista*) él.

7. **bipunctaria** Schiff. (48. tábla, 13. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—szept.-ben. 28—30 mm. Elvétele sokkal sötétebb, füstös: ab. *gachtaria* Frr. (Nógrád-Verőce). Hernyója barnásszürke, finom szőrökkel borított, hátán 3 sötét vonal fut le; ápr.—máj.-ban lóhere- (*Trifolium*-) és fűféléken él.

#### 4. nem. **Mesotype** H. S.

Igen hasonlít az előbbi nemhez, de a ♂ csápja nem fésűs, hanem rövid pillájú, a tapogató pedig lelógó.

1. **virgata** Rott. Felső szárnya fehéresszürke, sötét behintésű, a középteret 2 fehérszélű egyenes barna sáv határolja, közepén fekete pont van. Ország-szerte többé-kevésbé gyakori márcz.—máj. és jul.—aug.-ban. 18—19 mm. Hernyója vörösesbarna, hátán és oldalán sötét vonal fut le; jun. és szept.-ben galajon (*Galium*) él.

#### 5. nem. **Minoa** Tr.

A ♂ csápja igen rövid pillás, a tapogató rend-kívül gyöngye; a felső szárny háromszög alakú, csúcsa lekerekített. A kicsiny s igen gyöngye lepke nappal repül.

1. **murinata** Sc. (48. tábla, 14. ábra). Ország-szerte gyakori ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 15—17 mm. Délibb tájakon igen változó; olykor halvány fehéresbarna: ab. *cineraria* Stgr.; néha okkersárga: var. *monochroaria* H. S.; majd pedig feketésszürke: var. *Cyparissaria* Mn. Hernyója szórpmatokkal ellátott szemölcsökkel borított, füstösbarna, hátán finom fehéres, oldalán fekete vonal fut le; jun.—jul. és szept.—okt.-ben a farkasfűtejen (*Euphorbia Cyparissias*) él.

#### 6. nem. **Odezia** B.

A ♂ csápja vastag, pillás; a fejfelé megegyező hosszúságú tapogató kiáll; a felső szárny széles, csúcsa lekerekített. A lepke nappal repül és nyugalomban fölfelé tartja szárnyait. A hernyó vékony, kocsány-szerű.

1. **atrata** L. (48. tábla, 15. ábra). Csaknem ország-szerte található máj.-tól aug.-ig. 21—23 mm. Hernyója zöld, rajztalan; ápr.—máj.-ban barabolyon (*Chaerophyllum*) él.

2. **tibiale** Esp. Szárnyai feketék, a felső szárnyon széles fehér sáv húzódik az elülső szegélytől a zugig; rojtja a felső szárny csúcsán és zugán, valamint az alsó szárnyon fehér. Hazánkban igen ritka jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója zöld, hátán barnászörös sáv fut le; aug.-ban a fekete békabogyón (*Actaea nigra*) él.

#### 7. nem. **Siona** Dup.

A ♂ csápja rövid pillájú; a tapogató rövid, alig ér a homlokot túl; a felső szárny megnyújtott, csúcsa kihegyezett; az alsó szárny csúcsa erősen kiálló.

1. **decussata** Bkh. Szárnyai fehéresek, az erek és a két harántsáv feketésbarna, a fehér rojt feketésbarnával tarkázott. 25—27 mm. Hazánkban igen ritka máj.—jul.-ban; annál gyakoribb helyenkint az ab. *fortificata* Tr., mely színben és rajzban a fehéresbarnától a sötét szürkésbarnáig igen változó.

#### 8. nem. **Lithostege** Hb.

A ♂ csápja rövid pillájú, az elülső szegély félhosszát éri el; a tapogató alig haladja túl a homlokot; a felső szárny keskenyebb az előbbi neménél, de csúcsa éleesebben kihegyezett. A ♂ alsó szárnyának alapján igen kicsiny lemezes függelék van. A lepke nappal repül, nyugalomban meredeken fedőszerűleg tartja szárnyait. A hernyó hosszú, vékony.

1. **farinata** Hufn. (49. tábla, 18. ábra). Ország-szerte található máj.-tól jul.-ig. 27—29 mm. Hernyója ismeretlen.

2. **griseata** Schiff. (48. tábla, 17. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—máj.-ban. 26—28 mm. Olykor egyszínű sötétszürke: ab. *obscurata* Stgr. Hernyója zöld, vagy vöröses, hátán sötét vonal, oldalán világosszélű sötét sáv fut le; jun.—jul.-ban a sebforsasztó zsomboron (*Sisymbrium Sophia*) él.

#### 9. nem. **Analtis** Dup.

Igen közel áll az előbbi nemhez; a ♂ alsó szárnyának alapján szintén lemezes függelék van, de a felső szárny hosszabb, csúcsa éleesebben kihegyezett. A lepke éjjel repül, nyugalomban fedőszerűleg tartja szárnyait.

1. **lithoxylata** Hb. Szárnyai sötét bőrszínűek, csaknem rozsdásbarnák; a felső szárny középterén sötétbarna petty van, a tótéren 5, a szegélytérén 3 sötétbarna harántvonal fut le. Hazánkban eddig csak Nagyszeben környékén figyelték meg. 25—27 mm.

2. **praeformata** Hb. Igen hasonlít a következő fajhoz, de nagyobb, felső szárnya kékecsszürke, a külső sáv felső fele sötétbarna, onnan kezdve igen megkeskenyedett. Hazánk nagy részében található máj.—jul.-ban. 38—42 mm. Hernyója világosszürke, hátán



sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

3. *plagiata* L. (48. tábla, 19. ábra). Országsszerte gyakori 2 ivadékból máj.—jun. és jul.—szept.-ben. 31—37 mm. A II. iv. kisebb, halványabb rajzolatú: ab. *pallidata* Stgr. Hernyója rezesbarna, hátán sötét vonal, oldalán világossárga sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

4. *simpliciata* Tr. Felső szárnya kékesszürke, sötétebb hullámvonalakkal és sávokkal. Hazánkban igen ritka jul.-ban. 34—36 mm. Hernyója sötétbarna, háta sötétebb; a közönséges orbánczfűvön (*Hypericum perforatum*) él.

5. *paludata* Thnbg. var. *imbutata* Hb. A törzsalak (48. tábla, 20. ábra) csak a magas északon fordul elő; hazánkban honos fajváltozata világosabb színű, élénkebb rajzolatú; jul.-ban repül. 20—21 mm. Hernyója sárgás, hátán 3 finom sötét vonal, oldalán sárgásfehér sáv fut le; a tőzeg-áfonyán (*Vaccinium Oxycoccus*) él.

#### 10. nem. *Chesias* Tr.

Igen közel áll az előbbi két nemhez, de pikkelyzése selymesfényű, a felső szárny tojásalakú, az alsó szárnyhoz hasonló. A hernyó nyulánk.

1. *Spartia* Füssl. (48. tábla, 21. b. ábra). Hazánkban igen ritka ápr.—máj. és szept.—okt.-ben. 30—32 mm. Hernyója (48. tábla, 21. a. ábra) jun.—jul.-ban a seprős zanóton (*Cytisus scoparius*; 48. tábla, A. ábra) él.

2. *rufata* F. (48. tábla, 22. ábra). Hazánkban igen szórványosan fordul elő ápr.—máj. és szept.—okt.-ben. 26—28 mm. Hernyója zöld, oldalán világossárga sáv fut le; jul.—aug.-ban rekettye- (*Genista*-) féleken él.

#### 11. nem. *Lobophora* Curt.

Igen hasonlít a *Larentia*-nemhez, de a ♂ alsó szárnya aránylag kicsiny, kerekded, tövén lemezes függelék van; a ♂ csápja igen kevésbé pillás; a tapogató rövid. A lepké éjjel repül, nyugalomban fedőszerűleg tartja szárnyait. A hernyó hengeres, farán két hegyes kiemelkedés van.

1. *polycomata* Hb. Felső szárnya megnyújtott, szürkével kevert világos rozsdásbarna, az erek sötétebbek, a hullámvonal világos, a középtért elmosódott sötét kettős sávok határolják. Hazánkban szórványosan és ritkán található márcz.—máj.-ban. 25—27 mm. Hernyója sötétzöld, oldalán halványsárga sáv fut le; máj.—jun.-ban lonczon (*Lonicera*) él.

2. *sertata* Hb. Felső szárnya széles, fehéresszürke, sötét harántvonalakkal, a középtért 2 barnás széles sáv határolja. Hazánkban szórványosan fordul elő

ápr.—máj.-ban. 25—27 mm. Hernyója zöld, fehéres oldalán fekete pontok sorakoznak; márcz.—ápr.-ban a hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*) összefont levelei között él.

3. *carpinata* Bkh. (48. tábla, 23. ábra). Hazánkban ritka ápr.—máj.-ban. 24—26 mm. Hernyója sötétzöld, oldalán széles sárgás sáv fut le; jul.—aug.-ban főleg fűzön (*Salix*) és nyárfán (*Populus*) él.

4. *halterata* Hufn. Felső szárnya szürke, sötétebb hullámvonalakkal, a tőtéren feketésszürke harántszalag, a szegély felé világos harántszalag húzódik végig. Hazánk legnagyobb részében található márcz.—máj.-ban. 20—22 mm. Hernyója zöld, oldalán sárga sáv fut le; aug.—szept.-ben fűzön (*Salix*) és rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

5. *sexalisata* Hb. Felső szárnya barnásszürke, fehér hullámvonallal, a középtért 2 fehéres sáv határolja; alsó szárnya fehéres, a ♀-é szürke. Hazánkban szórványosan és gyéren lép fel ápr.—jun.-ban. 19—21 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; aug.—szept.-ben fűzön (*Salix*) él.

6. *appensata* Ev. Igen hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya meglehetősen egyenletesen szürke, csak a középtér oldalain kissé sötétebb. Hazánkban igen ritka (Eperjes, Mehádia) ápr.—máj.-ban. 19—21 mm. Hernyója olyan, mint a következő fajé; jul.-ban a fekete békabogyón (*Actaea nigra*) él.

7. *viretata* Hb. Felső szárnya mohazöld, a középtér oldalain feketésszürkével kevert, halvány sötét és világos harántvonalakkal, az erek fehéresen pontozottak; az alsó szárny világos barnásszürke. Hazánkban igen ritka ápr.—máj.-ban. 18—20 mm. Hernyója szennyesárga, hátán vörösesbarna sáv fut le s a 3 utolsó gyűrűn ugyanolyan színű foltok vannak; jul.-ban a fekete békabogyón (*Actaea nigra*), a vesszős fagyalon (*Ligustrum vulgare*) és a kutya-bengén (*Rhamnus frangula*) él.

Rokon nem európai faja: *Sparta paradoxaria*. Stgr. (48. tábla, 24. ábra). Görögország stb.

#### 12. nem. *Cheimatobia* Stph.

A ♂ gyöngé alkotású, selymes pikkelyezésű, szárnyai épszéliek; a ♀ ellenben vastag testű, s szárnyait rövid, rojtos csökevények helyettesítik. A csáp az elülső szegély egy harmadáig ér, a ♂-é erősen pillás. A ♂ lepké estefelé repül, a ♀ a peték lerakása céljából a fákra mászik.

1. *boreata* Hb. (48. tábla, 26. ábra). Hazánkban meglehetősen ritka okt.—nov.-ben. 19—21 mm. Hernyója hasonlít a következő fajéhoz, de feje fekete; máj.—jun.-ban lombos fákön, főleg nyíren (*Betula*) és kecskefűzön (*Salix caprea*) él.

2. *brumata* L. (48. tábla, 25. ábra, c. ♂, d. ♀). Országsszerte gyakori, helyenkint okt.—decz.-ben közönséges. 26—28 mm. Hernyója (48. tábla, 25. a. ábra) máj.-ban lombos fákön él s a gyümölcsfákban



különösen az almában; (48. tábla, B. ábra) olykor nagy kárt okoz. Bábbá (48. tábla, 25. b. ábra) a föld alatt alakul át.

### 13. nem. *Triphosa* Stph.

A szárnyak nagyok, szélesek, pikkelyezésük selymes fényű; a felső szárny szegélye ívelt, hullámos; az alsó szárny megnyújtott, szegélye fogazott; a ♂ potrohán rövid, bozontos farpamat van. A hernyó vastag, hengeres.

1. *sabaudiata* Dup. (48. tábla, 27. ábra). Hazánkban szórványosan fordul elő és leginkább barlangokban található jul.—aug.-ban. 37—39 mm. Hernyója fekete, fehér szőrös szemölcsökkel borított, több hullámos sárga hosszanti vonallal, oldalán narancsszínű foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban a havasi bengén (*Rhamnus alpina*) él.

2. *dubitata* L. (48. tábla, 28. ábra). Országsszerte többé-kevésbé gyakori ápr.—jun. és jul.—okt.-ben. 38—40 mm. A II. iv. kisebb, világosabb színű: ab. *cinereata* Stph. Hernyója világoszöld, hátán 4 fehéresárga vonal, oldalán széles sárga sáv fut le; jun.—jul. és szept.—okt.-ben főleg a kökényen (*Prunus spinosa*) és bengén (*Rhamnus*) él.

### 14. nem. *Eucosmia* Stph.

Közel áll az előbbi nemhez, de az alsó szárny széle hullámos s a ♂-é fonákának közepén rövid szórpmatot visel. A lepke éjjel repül, nyugalomban szárnyait kiterjeszti.

1. *certata* Hb. (48. tábla, 29. c. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—jun. és aug.—szept.-ben. 32—34 mm. Hernyója (48. tábla, 29. a. ábra) kékeszürke, hátán sötét vonalak futnak, oldalán pedig narancsszínű foltok sorakoznak; jun.—jul.-ban a sóska borbolyán (*Berberis vulgaris*; 48. tábla, D. ábra) él. Bábbá (48. tábla, 29. b. ábra) a föld alatt alakul át.

2. *undulata* L. (48. tábla, 30. ábra). Hazánk nagy részében található, a felvidéken nem ritka máj.—jun.-ban. 24—26 mm. Hernyója feketésszürke, hátán fehér kettős vonal, mellette halvány vonal, oldalán szennyes fehér sáv fut le; szept.—okt.-ben fűzön (*Salix*) él.

### 15. nem. *Scotosia* Stph.

Igen hasonlít az előbbi 2 nemhez, de felső szárnyának csúcsa élesebben kihegyezett, az alsó szárny széle erősen fogazott; a ♂ potrohán hosszú farpamat van, mely alól körtealakú fogója kiáll.

1. *vetulata* Schiff. (48. tábla, 31. b. ábra). Országsszerte gyakori jun.—jul.-ban. 23—25 mm. Hernyója (48. tábla, 31. a. ábra) ápr.—máj.-ban a benge (*Rhamnus*) tölcserformán összesodort levelei közt él.

2. *Rhamnata* Schiff. (48. tábla, 32. b. ábra). Országsszerte többé-kevésbé ritka máj.—jul.-ban. 30—33

mm. Hernyója (48. tábla, 32. a. ábra) ápr.—máj.-ban bengén (*Rhamnus*) és kökényen (*Prunus spinosa*) él.

### 16. nem. *Lygris* Hb.

Igen közel áll a következő nemhez, de potroha nyulánkabb; a ♂ felső szárnyának fonákán a tövön bársónyszerű szőrösomó van; a ♂ csápja igen rövid pillájú.

1. *reticulata* Thnbg. (49. tábla, 2. ábra). Hazánkban szórványosan és ritkán lép fel jun.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója zöld, hátán vörös, mellette fehér vonal fut le, feje zöld; szept.—okt.-ben az üveg-szárú nenyúlhozámón (*Impatiens noli tangere*) él.

2. *Prunata* L. (49. tábla, 3. b. ábra). Országsszerte található, a felvidéken helyenkint gyakori jun.—aug.-ban. 32—34 mm. Hernyója (49. tábla, 3. a. ábra) ápr.—máj.-ban főleg a kökényen (*Prunus spinosa*), a veres és pöszméte ribiszkén (*Ribes rubrum* és *Grossularia*; 49. tábla, B. ábra) él.

3. *testata* L. Felső szárnya élénk sárga, rozsdás-vörös behintéssel, közepén túl ibolyásszürkével kevert, közepe előtt rozsdásvörös szélű harántszalag fekszik, s a középtért kifelé fehér vonal határolja. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója szalmaszínű, hátán sötét, oldalt szürkészélű fehéres vonal fut le; máj.—jun.-ban fűzön (*Salix*) és rezgő nyárfán (*Populus tremula*) él.

4. *Populata* L. (49. tábla, 4. ábra). Csaknem országsszerte található, a felvidéken helyenkint gyakori jul.—szept.-ben. 28—31 mm. Felső szárnya olykor rozsdásbarna, csaknem rajztalan, középtere feketés ibolyaszínű: ab. *musauria* Frr. Hernyója világoszöld, hátán vörösesbarna vonal fut le; máj.—jun.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

5. *associata* Bkh. Felső szárnya halvány okkersárga, közepe előtt 2, mögötte 1 rozsdásbarna fogazott harántsáv húzódik végig, a hullámvonal elmosódott; az alsó szárny sárgásfehér. Hazánkban igen ritka (Branyiszko) jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója zöld, oldalán világos sáv fut le; ápr.—máj.-ban a vörös ribiszkén (*Ribes rubrum*) él.

### 17. nem. *Larentia* Tr. (*Cidaria* Tr.)

Igen népes nem; fajai középnagyok, nyulánkak; felső szárnyuk kifelé szélesedik, szegélye ívelt, csúcsa kihegyezett, többnyire gyöngén lekerekített; az alsó szárny rendszerint kerek. A csáp sörtealakú, a ♂-é pillás vagy fésűs. A potroh nyulánk, a ♂ fogója rövid vagy hosszú. A lepke éjjel repül, nyugalomban kiterjesztve tartja szárnyait. A hernyó többnyire nyulánk, vékony; feje gömbalakú. Ujabban a nem két csoportját az *Asthena*-s illetve *Phibalapteryx*-nembe helyezték s az utóbbit az *Eupithecia*-nem mögé sorozták.



1. *dotata* L. Felső szárnya okkersárga, 3 rozsdásbarna harántsávval, melyek egyike a tő táján foglal helyet, kettő pedig a kevésbé sötétebb középtér határolja; a hullámvonal hiányzik; az alsó szárny sárgás. Országszerte többé-kevésbbé ritka jun.—jul.—ban. 29—31 mm. Hernyója világoszöld, hátán sötét, mellette fehéres vonal, oldalán sárga sáv fut le; máj.—ban a cseregalagonyán (*Crataegus Oxyacantha*; 47. tábla, D. ábra) él.

2. *fulvata* Forst. (49. tábla, 5. ábra). Országszerte meglehetősen ritka jun.—aug.—ban. 23—25 mm. Hernyója fölül fehéreszöld, sötétzöld oldalán pedig fehéres sáv fut le; máj.—ban rózsas- (*Rosa*-) féléken él.

3. *ocellata* L. (49. tábla, 6. ábra). Országszerte többé-kevésbbé gyakori máj.—tól aug.—ig. 22—24 mm. Hernyója barna, hátán fehérszélű fekete zeg-zugos foltok sorakoznak, oldalán fekete sáv fut le; máj.—ban a közönséges galajon (*Galium Mollugo*; 49. tábla, C. ábra) él.

4. *bicolorata* Hufn. (49. tábla, 7. ábra). Országszerte meglehetősen ritka máj.—tól aug.—ig. 23—25 mm. Hernyója zöld, hátán sötét, mellette sárgás sáv fut le; márcz.—ápr.—ban és jun.—jul.—ban égeren (*Alnus*) él.

5. *variata* Schiff. Felső szárnya barnásszürke, töve és fehér szélű középtere sötétebb színű, a szegélyen pontok sorakoznak. Országszerte többé-kevésbbé gyakori máj.—jul.—ban. 24—26 mm. Olykor világos vagy rozsdásbarna: var. *obeliscata* Hb. (49. tábla, 8. ábra); néha szennyesfehér, szürkésbarna rajzolatokkal: ab. *stragulata* Hb. Hernyója zöld, hátán és oldalán fehér vonal fut le; máj.—ban fenyőféléken él.

6. *cognata* Thnbg. (*simulata* Hb.). Felső szárnya szegése hasonlít a következő fajéhoz, rajza pedig az előbbiéhez, de töve s a középtér sötétebb, az utóbbi fehéresszélű sötétbarna vonalakkal határolt, a hullámvonal szakgatott. Olykor valamivel nagyobb, világosabb színű: var. *geneata* Feisth. Hazánkban eddig csak a M.-Tátrában figyelték meg jul.—ban. 22—24 mm. Hernyója zöld, hátán 3 fehéres vonal, oldalán vörös szélű fehér vonal fut le; jun.—ban a közönséges borókán (*Juniperus communis*; 49. tábla, D. ábra) él.

7. *Juniperata* L. (49. tábla, 9. ábra). Hazánkban ritka szept.—okt.—ben. 21—23 mm. Hernyója zöld, hátán kis sárga vonal, oldalán fehérszélű vörös sáv fut le; jul.—aug.—ban a közönséges borókán (*Juniperus communis*) él.

8. *Cupressata* H. G. Felső szárnya vörösszürke, töve és a középtér sötétszürke, a hullámvonal homályos, a szárny csúcán 3 fekete vonalka van. Hazánkban eddig csak Fiume táján találták jun.—ban. 26—28 mm. Hernyója zöld; máj.—ban a nehézszagú borókán (*Juniperus Sabina*) él.

9. *siterata* Hufn. (49. tábla, 10. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun.—ban és aug.—okt.—ben. 24—26 mm. Hernyója zöld, hátán és sötét

színű oldalán halványsárgás vonal fut le; farán piros tüskék vannak; jun.—jul.—ban főleg hárson (*Tilia*) és rózsán (*Rosa*) él.

10. *miata* L. (49. tábla, 11. ábra). Hazánk nagy részében található máj.—jun. és aug.—okt.—ben. 23—25 mm. Hernyója zöld, farán két tüske emelkedik; jul.—aug.—ban nyíren (*Betula*; 49. tábla, E. ábra), égeren (*Alnus*) és tölgyön (*Quercus*) él.

11. *truncata* Hufn. (49. tábla, 12. ábra). Hazánk hegyes vidékein található jun.—aug.—ban. 25—27 mm. Olykor csaknem egészen sötét színű: ab. *perfuscata* Hw. (Eperjes, Nagyszeben). Hernyója zöld, hátán 3 sötét vonal, oldalán sötét sáv fut le, farán rózsaszínű tüskék emelkednek; ápr.—máj.—ban és jul.—ban apró növényeken él.

12. *immanata* Hw. Hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, felső szárnyának csúcsa hegyesebb, a külső harántsáv élesebb zugot alkot. Hazánkban eddig csak Nagyszeben környékén figyelték meg jul.—ban. 22—24 mm. Hernyója zöld, hátán sötétzöld és mellette világoszöld vonal, oldalán pedig fehéreszöld vonal fut le; máj.—jun.—ban az erdei szamóczán (*Fragaria vesca*) él.

13. *firmata* Hb. Felső szárnya világos ibolyásszürke, töve és a középtér világos rozsdásbarna, az utóbbi sötétebb vonal határolja; a ♂ csápja fésűs. Hazánk felvidékén található máj.—jun.—ban és aug.—szept.—ben. 22—24 mm. Hernyója zöld, oldalán sárga vonal fut le; ápr.—ban és jun.—jul.—ban az erdei fenyőn (*Pinus sylvestris*) él.

14. *taeniata* Stph. Felső szárnyának töve és középtere feketés, közben széles, fehérszélű és rozsdaszínű szalag húzódik, a szegélytér felső része rozsdásbarna; alsó szárnya világosszürke. Hazánkban igen ritka (M.-Tátra, Nagyszeben) jul.—aug.—ban. 18—20 mm. Hernyója hátán halvány barnásfekete, finom világos rajzokkal, az utolsó 3 gyűrű sárgásszürke fekete pontokkal; márcz.—ápr.—ban apró növényeken él.

15. *munitata* Hb. Felső szárnya hamuszínű, töve és középtere ibolyásbarna, az utóbbi közepén ívesen kitüremlett, fekete csikoktól határolt; a szegélytér az elülső szegélyen 2 feketés petty van. Hazánkban eddig csak Trencsén környékén találták jun.—jul.—ban. 27—29 mm. Hernyója barnásszürke, hátán 3 sárgásszélű fekete vonal, oldalán sárgás sáv fut le; ápr.—máj.—ban apró növényeken él.

16. *aptata* Hb. Felső szárnya zöldbehajló fehérszürke, töve és középtere feketésszürke, az utóbbi széles fehér sávok határolják; az alsó szárny fehérszürke. Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő jun.—jul.—ban. 21—23 mm.

17. *olivata* Bkh. (49. tábla, 13. ábra). Országszerte többé-kevésbbé ritka jul.—aug.—ban. 21—23 mm. Hernyója szennyesbarna, sötétebb hosszanti vonalakkal; máj.—ban galajon (*Galium*) él.



18. *viridaria* F. (49. tábla, 14. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé ritka máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 23—25 mm. Hernyója (49. tábla, 14. a. ábra) máj.-ban galajon (*Galium*) él.

19. *turbata* Hb. (49. tábla, 15. ábra). Hazánkban eddig csak a M.-Tátrában figyelték meg jul.-ban. 26—28 mm.

20. *salicata* Hb. Felső szárnya kékesszürke, töve s a középtér sötétebb, az utóbbinak közepén nagy kerek szürke folt van, a hullámvonal homályos, a ♂ csápja fésűs. Hazánk hegyes vidékein található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Elvértve világosabb, szürkébb: var. *probaria* H. S. (Fiume); néha többé-kevésbé sárgás színű: var. *ablutaria* B. (*ruficinctaria* Stgr.) (Eperjes). Hernyója szürkés-barna, hátán 3 sötétebb vonal fut le; jun.—jul.-ban a tejtolt galajon (*Galium verum*) él.

21. *fluctuata* L. (49. tábla, 16. ábra). Ország-szerte gyakori ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Felső szárnya olykor többé-kevésbé füstös fekete: ab. *neapolisata* Mill. (Nagyszeben). Hernyója barna, hátán X-forma sötét rajzok sorakoznak, oldalán fekete vonal fut le; jun.-ban és aug.—szept.-ben főleg az orvosi kanáltormán (*Cochlearia officinalis*) él.

22. *didymata* L. Felső szárnya barnásszürke (♂) vagy fehéresszürke (♀) barnással keverve, a sötétebb középtér világos kettős sávok határolják; alsó szárnya világosszürke; a ♂ csápja fésűs. Hazánk hegyes vidékein ritka jun.—jul.-ban. 21—23 mm. Hernyója zöld, hátán 3 fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

23. *cambrica* Curt. Felső szárnya fehéresszürke, barnás hullámos harántsávokkal, melyek közül a középtéren lefutó éles, sötétbarna; a hullámvonalat 2 barnás hullámos sáv kíséri; alsó szárnya fehéres. A ♂ csápja fésűs. Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő jun.—jul.-ban. 23—25 mm. Hernyója zöld, háta vöröses, számos fekete apró szőrrel borított; aug.-ban apró növényeken él.

24. *vespertaria* Bkh. Felső szárnya fehéres, gyér barna behintésű, 2 sötétbarna egyenes harántsávval és elmosódott sötét harántvonalakkal; alsó szárnya világosszürke. Hazánk nagy részében található jul.—szept.-ben. 24—26 mm. Hernyója zöld, hátán finom sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; máj.—jun.-ban főleg az oroszlanfagon (*Leontodon*) él.

25. *incursata* Hb. Felső szárnya sárgásba hajló fehéresszürke, feketés behintésű, középtérét 2 erős feketés sáv határolja, a hullámvonal szürkén árnyékol; alsó szárnya fehéres, 3 sötét vonallal. A ♂ csápja fésűs. Hazánkban igen ritka jun.—jul.-ban. 23—25 mm. Hernyója vörösszürke, hátán feketés és mellette finom fekete vonal, oldalán sárgás vonal fut le; aug.-ban a fekete és hamvas áfonyán (*Vaccinium Myrtillus* és *uliginosum*) él.

26. *montanata* Schiff. (49. tábla, 17. ábra). Szárnyai sokkal világosabb színűek, mint az ábráé. Ország-szerte található, a felvidéken gyakori máj.—jul.-ban. 24—26 mm. Hernyója világos sárgásszürke, hátán sötét vonal, oldalán fehér sáv fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

27. *suffumata* Hb. (49. tábla, 20. ábra). Hazánkban igen ritka ápr.—jun.-ban. 22—24 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán a középső gyűrűkön zeg-zugos rajzok vannak, oldalán világos sáv fut le; jul.-ban galajon (*Galium*) él.

28. *quadrifasciaria* Cl. (49. tábla, 18. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Hernyója világosszürke, hátán sötét vonal, oldalán fehéresszélű feketés sáv fut le; jul.-ban és szept.-ben apró növényeken él.

29. *ferrugata* Cl. (49. tábla, 19. ábra). Ország-szerte gyakori ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 19—21 mm. A középtér olykor nem egyszínű, hanem vonalakkal tarkított: ab. *spadicearia* Bkh.; néha egészben sokkal sötétebb színű: ab. *obscura* Dltr. (Eperjes). Hernyója sárgásszürke, hátán elül és hátul sötét hosszanti vonalakkal, a középső gyűrűkön sötét harántvonalak vannak; jun.-ban és szept.-ben galajon (*Galium*) él.

30. *unidentaria* Hw. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de tötere fekete, töve is sötétebb. Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 16—18 mm. Hernyója szintén igen hasonlít az előbbi fajéhoz.

31. *promoeriaria* Ev. (49. tábla, 21. ábra). Hazánk nagy részében található, a felvidéken helyenkint ápr.—jun. és jul.—aug.-ban gyakori. 19—21 mm. Hernyója zöld vagy barna, hátán fekete háromszög-alakú foltok vannak, oldalán fehéres sáv fut le; jun.-ban és aug.-ban az üvegszárú nyenyúlhozám (Impatiens noli tangere) él.

32. *designata* Rott. (49. tábla, 22. ábra). Csaknem ország-szerte található máj.—jun. és jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója vörösszürke, hátán narancsszínű háromszög-alakú foltok sorakoznak, oldalán világos sárgásszürke vonal fut le; jun.-ban és aug.-ban kelkáposztán (*Brassica*) él.

33. *fluviata* Hb. Felső szárnya okkersárga (♂) vagy szürkésvörös (♀), sötét hullámos harántvonalakkal, közepén fehér kigyózó vonal húzódik végig, a fehér hullámvonal fogazott. Hazánk nagy részében jul.—aug.-ban található, de mindenütt ritkán. 16—18 mm. Hernyója fűzöld vagy barna, hátán sárgásszélű sötétszürke vonal, oldalán széles feketésszürke sáv fut le; máj.—jun. és aug.—szept.-ben főleg lóromon (*Rumex*) él.

34. *vittata* Bkh. (49. tábla, 23. ábra). Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg jun.-ban. 20—22 mm. Hernyója sárgászöld, hátán sötétebb zöld vonal, mellette és oldalán 1—1 halvány vonal fut le;



ápr.—máj.-ban és aug.-ban a keserű vidrafüvön (*Menyanthes trifoliata*) él.

35. *dilatata* Bkh. (49. tábla, 24. b. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint okt.-tól nov.-ig gyakori. 27—31 mm. Olykor egészen feketésbarna: ab. *obscurata* Stgr. Hernyója (49. tábla, 24. a. ábra) máj.-ban lombos fákon él.

36. *autumnata* Bkh. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de jóval világosabb színezésű, a szürke sávok feltűnőbbek. Eddig csak Eperjesen figyelték szept.—okt.-ben. 27—29 mm. Hernyója bársonyos zöld, hátá halványzöld, ápr.-ban fűz- (*Salix*-) féléken él.

37. *caesiata* Lang. (49. tábla, 25. ábra). Hazánk havasain helyenkint gyakori jul.—aug.-ban. 26—29 mm. Felső szárnyán olykor sötét szalag húzódik le: ab. *annosata* Zett. (Csorbai tó, Branyiszko); máskor egészben sokkal sötétebb színű: ab. *glaciata* Germ. (Csorbai tó). Hernyója szürkészöld, hátán feketeszélű vöröses háromszögalakú foltok sorakoznak; máj.—jun.-ban áfonyán (*Vaccinium*) él.

38. *flavicinctata* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de erős aranyárga behintésű, a középtér pedig határozottabban kéesszürke. Hazánkban eddig csak a Csorbai tónál figyelték meg jul.-ban. 27—29 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz, de szennyeszöld, hátán háromszögalakú piros foltok sorakoznak; máj.-ban kórontón (*Saxifraga*) él.

39. *infidaria* Lah. Igen hasonlít az előbbi 2 fajhoz, de az erős aranyárga behintés kiterjed a tőterre, a középtér oldalaira és a szegélytér ereire is. Hazánkban eddig csak Trencsén környékén találták jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója agyagszínű vagy zöldes, a hosszanti vonalak alig láthatók, hátán a középső gyűrűkön barna zeg-zugos rajzok vannak; márcz.—ápr.-ban a kóronton (*Saxifraga*) stb. él.

40. *cyanata* Hb. Felső szárnya fehéres, töve és középtere élénk kéesszürke, a középtér előtt és mögött levő szalag olykor többé-kevésbé aranyárga behintésű. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 27—29 mm. Hernyója egyszínű fűzöld, igen apró szőrökkel és fekete szemölcsökkel borított; máj.-ban az ikravirágon (*Arabis alpina* és *ciliata*) él.

41. *tophaceata* Hb. (49. tábla, 26. ábra). Hazánkban igen ritka jul.—szept.-ben. 26—28 mm. Hernyója világoszöld vagy barnás, zöldes rajzolattal; galajon (*Galium*) él.

42. *nobiliaria* H. S. Felső szárnya fénylő kéesszürke, a középtér határoló 2 széles kettős sáv világosszürke, a hullámvonal sötéten árnyékol. Hazánkban eddig csak a Csukáson (*Brassó m.*) találták jul.-ban. 28—30 mm.

43. *adumbraria* H. S. Felső szárnyának középtere s az ezt szegélyező 2 sáv fehéresszürke, a középtér hármasszerű vonal szeli át. Hazánkban csak Fuzsinén (*Modrus-Fiume m.*) figyelték meg jul.-ban. 25—27 mm.

44. *verberata* Sc. Felső szárnya fehéres, finom barna behintésű, csaknem egyenes lefutású rozsdásbarna harántvonalakkal, melyek a tövön és a hullámvonal előtt sűrűbbek; alsó szárnya szennyesfehér. Hazánk hegyes vidékein jul.-ban található, de mindenütt ritkán. 22—24 mm. Hernyója sötétzöld, hátán 2, oldalán 1 sárga vonal fut le; máj.—jun.-ban a lúczyfenyőn (*Picea excelsa*) és vörös fenyőn (*Larix decidua*) él.

45. *nebulata* Tr. Felső szárnya fehéresszürke, töve és középtere sötétebb, az utóbbit 2 sötétebb vonal szeli át, az ezt szegélyező 2 kettős sáv fehéres; alsó szárnyának belső fele sötétebb színű. Hazánkban igen ritka máj.—jun.-ban. 22—24 mm. Hernyója hasonlít a *tophaceata*-éhoz; jul.-ban a közönséges galajon (*Galium Mollugo*) él.

46. *achromaria* Lah. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, a középtér kiszögellései hegyesebbek. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jul.-ban. 18—20 mm.

47. *incultraria* H. S. Felső szárnya világosszürke, 2 széles fehéres kettős sávval, melyek a középtér határolják, a középtérben, az elülső szegélyen barnászürke foltok vannak; a hullámvonal s az alsó szárny fehéres. Hazánkban eddig csak Mehádián találták jul.-ban. 22—24 mm. Hernyója zöld, a cifra kankalinon (*Primula Auricula*) él s ennek leveleibe aknatat vág.

48. *senectaria* H. S. Felső szárnya agyagsárgásba hajló fehéresszürke, szegélye sötétebb, még sötétebb harántcsíkokkal; alsó szárnya fehéres. Hazánkban eddig csak Fiume környékén találták ápr.-ban. 23—25 mm.

49. *frustata* Tr. (51. tábla, 29. ábra). Hazánkban igen szörványosan lép fel. Eperjesen és Nagyágon egyes példányait találták, Budapesten azonban gyakori ápr.-tól aug.-ig. 23—25 mm. Olykor sárga vagy narancsszínű pikkelyekkel bőven behintett: var. *fulvocinctata* Rbr. (Budapest). Hernyója pirosba hajló halvány agyagszínű, hátán fekete pontok és hosszanti foltok sorakoznak, oldalán sötét foltok vannak; jun.-ban és aug.—okt.-ben a tejoltó galajon (*Galium verum*) él.

50. *scripturata* Hb. Felső szárnya fehéresszürke, számos barnás, hullámos harántvonallal, a középtér nem sötétebb, a határoló kettős sávok alig valamivel világosabbak. Országszerte, de kevés helyen található jun.—aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója sárgászöld, hátán finom fekete vonal, oldalán széles halványfekete szalag fut le; ápr.-ban apró növényeken él.

51. *riguata* Hb. Felső szárnya szürkésbarna, fehéres behintésű, a középtér két fehér vonal szegélyezi, a hullámvonal fehér. Hazánk nagy részében található, helyenkint gyakori ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója kékesfehér, hátán finom



barna és hússzínű sötétebb vonal, oldalán pedig fehéres sáv fut le; feje sárga; jun.-ban müge- (Asperula-) félekén él.

52. *cucullata* *Hufn.* (49. tábla, 27. c. ábra). Ország-szerte ritka máj.-tól aug.-ig. 22—24 mm. Hernyója (27. a. ábra) jun.-ban és aug.-ban galajon (Galium) él. Bábja (49. tábla, 27. b. ábra) alom alatt alakul át.

53. *Galiata* *Hb.* (49. tábla, 28. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori máj.-tól aug.-ig. 22—24 mm. Hernyója világos sárgásszürke, hátán három sötét vonal, oldalán zöldesbarna szélű hússzínű sáv fut le; ápr.-ban és jun.—jul.-ban galajon (Galium) él.

54. *rivata* *Hb.* Igen hasonlít az *unangulata*-hoz (49. tábla, 30. ábra), de a belső kettős sávnak csak külső fele fehér, a középtér pedig kifelé több ékszerű kiszögelést alkot. Ország-szerte található, helyenkint meglehetősen gyakori máj.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 27—29 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán az elülső és hátulsó gyűrűkön sötét sáv, a középsőkön zeg-zugos rajz van, oldalán pedig fehéres sáv fut le; jun.-ban és szept.—okt.-ben galajon (Galium) él.

55. *sociata* *Bkh.* (49. tábla, 29. ábra). Ország-szerte gyakori máj.-tól aug.-ig. 21—23 mm. Hernyója barnásszürke, hátán elül feketés vonalkák vannak, a harmadik gyűrűtől kezdve feketés-fehér zeg-zugos rajzok sorakoznak; jun.-ban és szept.-ben galajon (Galium) él.

56. *unangulata* *Hw.* (49. tábla, 30. ábra). Hazánkban igen szórványosan és gyéren lép fel ápr.—jul. és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója füstösbarna, hét szürke hosszanti sávval, melyek között halványabb sávok futnak le; jun.—szept.-ben a lúdhúron (*Alsine media*) él.

57. *picata* *Hb.* Felső szárnya világosabb vagy sötétebb barna, sokszor mohazölddel kevert, a sötétebb középtér kifelé két erősen kihegyezett éket alkot, s itt széles fehér szalag határolja, ezt sötét s azután fehér fogas vonal követi, a hullámvonal erősen fogazott. Hazánkban ritka jun.—jul.-ban. 22—24 mm. Hernyója barna, hátán sötét foltok sorakoznak, oldalán sötét vonal fut le; ápr.—máj.-ban apró növényeken él.

58. *alaudaria* *Frr.* Szárnyai fehérek, szegélyüket a hullámvonal ketté osztja, meglehetősen széles barnás szalag húzódik végig, a felső szárny kicsiny, tötere s az elülső szegélyen levő nagy folt fekete. Hazánkban eddig csak a felvidéken figyelték meg máj.—jun.-ban. 21—23 mm. Hernyója zöld, oldalán kissé sötétebb sáv fut le; jul.—aug.-ban a havasi bérceken (*Clematis alpina*) él.

59. *albicillata* *L.* (50. tábla, 1. c. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori ápr.—jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója (59. tábla, 1. a. ábra) aug.—szept.-ben a hamvas szederen (*Rubus caesius*; 50. tábla, 4. ábra) él. Bábja (50. tábla, 1. b. ábra) alom alatt alakul át.

60. *procellata* *F.* (49. tábla, 31. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé gyakori máj.—jul.-ban. 26—28 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán sárgásszélű szürkés-fekete és mellette fekete vonal, oldalán sárgás sáv fut le; szept.-ben az iszalag bérceken (*Clematis Vitalba*) él.

61. *lugubrata* *Stgr.* (50. tábla, 2. ábra). Hazánk hegyes vidékein található, helyenkint meglehetősen gyakori máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Alsó szárnya elvéve egyszínű fekete: var. *obductata* Moeschl. (Eperjes). Hernyója zöld, hátán három sötét vonal, oldalán fehéres sáv fut le, vagy barnás, hátán sötét kereszt-vonásokkal; jul.-ban és szept.-ben a keskenylevelű fűzikén (*Chamaenerium angustifolium*) és a hegyi deréczén (*Epilobium montanum*) él.

62. *hastata* *L.* (50. tábla, 3. b. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint máj.—jun.-ban és jul.—aug.-ban gyakori. 25—27 mm. Olykor kisebb, a fehér rajzolat kevesebb tért foglal el: var. *subhastata* Nolck. Hernyója (50. tábla, 3. a. ábra) barna, hátán sötét vonal fut le; jun.—jul.-ban nyíren (*Betula*), szept.-ben a hamvas áfonyán (*Vaccinium uliginosum*) él.

63. *tristata* *L.* (50. tábla, 4. ábra). Ország-szerte található, helyenkint ápr.—jun.-ban és jul.—aug.-ban gyakori. 18—20 mm. Hernyója fahéjszínű, hátán sötét vonal, oldalán feketés sáv fut le, közöttük sárgás pettyek sora foglal helyet; jun.—jul. és szept.—okt.-ben galajon (Galium) él.

64. *luctuata* *Hb.* (50. tábla, 5. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint máj.—jun.-ban és aug.—szept.-ben gyakori. 17—19 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán három világos, oldalán fekete vonal fut le; jul.-ban és szept.-ben galajon (Galium) él.

65. *molluginata* *Hb.* (50. tábla, 6. ábra). Hazánk nagy részében máj.—jun.-ban és aug.—szept.-ben előfordul, de mindenütt ritka. 23—25 mm. Hernyója szürke, hátán fekete vonal, oldalán szürkésbarna sáv fut le, közöttük fehér ferde vonalkák vannak; jul.-ban és szept.—okt.-ben galajon (Galium) él.

66. *affinitata* *Stph.* Felső szárnya sötét rozsdásbarna, a középtér közbefogó belső fekete sáv homályos, a külső kettős fehér sáv keskeny; alsó szárnya barnásszürke, közepén fehér szalag húzódik végig. Hazánkban igen ritka (Eperjes) máj.—jul.-ban. 19—21 mm. Olykor a felső szárny fehér sávja sokkal szélesebb; var. *turbaria* *Stph.* (Eperjes, Mehádia, Zágráb). Hernyója szennyesfehér, feje és paizsa fekete; jul.—szept.-ben a piros mécsvirág (*Melandrium rubrum*) magtokjában él.

67. *Alchemillata* *L.* (50. tábla, 7. ábra). Ország-szerte található, helyenkint gyakori máj.-tól aug.-ig. 17—19 mm. Hernyója sárgászöld, hátán 2 vöröses vonal fut le, feje és farpaizsa feketésbarna; jun.—szept.-ben a szúrós kenderkefű (*Galeopsis Tetrahit*) és az árvacsálnál (*Lamium*) virágján és magván él.



68. *hydrata* Tr. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a felső szárny kettős fehér sávja csaknem egyenes lefutású. Hazánkban igen szóróványosan és gyéren fordul elő máj.—jul.-ban. 18—20 mm. Hernyója zömök, nyűforma, fehéressárga, hátán és oldalán vöröses vonalak futnak le; jul.-ban a konyha sziléné (*Silene nutans*) magtokjában él.

69. *lugdunaria* H. S. Igen hasonlít az *Alchemillata*-hoz, de felső szárnyának fehér sávja keskenyebb, kevésbbé tiszta fehér, a szárny csúcsán fehéres folt van; alsó szárnya halványbarna, közepén világos sáv fut le. Hazánkban igen ritka jul.—aug.-ban. 18—20 mm.

70. *unifasciata* Hw. (*aquilaria* H. S.). Felső szárnya sötétbarna, a középtért közbefogó belső sáv kissé világosabb barna, a külső fehér. Hazánkban gyéren fordul elő jul.—aug.-ban. 14—15 mm. A világosabb színű, erősebb fehér rajzolatú törzsalak Nyugat- és Észak-Európában fordul elő. Hernyója zöldessárga, hátán 2 sötét, oldalán fehér sáv fut le; a homoki fogfűvön (*Odontites lutea*) él.

71. *minorata* Tr. Hasonlít a következő fajhoz, de a kettős sávok nem oly szélesek, a külsőnek belső fele tiszta fehér, a közép- és szegélytér feketésbarnával kevert, a szárny közepén levő fekete pont fehér-keretű. Hazánk havasain (Branyiszkó, Páring) található jul.-ban. 15—16 mm. Hernyója világoszöld, hátán feketezöld-szélű sárgásbarna s alatta zöld vonal, oldalán pedig zöld sáv fut le; szept.-ben az orvosi szemvidítón (*Euphrasia officinale*) él.

72. *adaequata* Bkh. (50. tábla, 8. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jul.-ban. 16—17 mm. Hernyója zöld, hátán sötétvörös háromszög-alakú foltok sorakoznak, oldalán sárgászöld sáv fut le; szept.-ben a szemvidítón (*Euphrasia*) él.

73. *albulata* Schiff. (50. tábla, 9. ábra). Ország-szerte található, helyenkint gyakori máj.—jul.-ban. 16—17 mm. Hernyója fehéreszöld, hátán és oldalán sötétzöld sáv fut le; jul.—aug.-ban a kis kakas-czímer (*Alectorolophus minor*) magtokjában él.

74. *testacea* Don. (50. tábla, 11. ábra). Hazánkban igen ritka máj.—jul.-ban. 16—18 mm. Hernyója ibolyásszínű, az elülső és hátulsó gyűrűk oldala zöld, a többiekén fehér foltok és vonalak vannak; aug.-ban égeren (*Alnus*; 50. tábla, D. ábra) él.

75. *Blomeri* Curt. Felső szárnya fehéresszürke, csúcsán vörösbarna nagy folt terül el, a szárny közepén fekete petty van. Hazánkban eddig csak északkeleti részén (Eperjes, Ungvár) figyelték meg máj.-ban és jul.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója világos zöldessárga, hátán az 1—3. és 11. gyűrűn barna és piros foltok vannak, oldalán szürke sáv fut le; jun.-ban és szept.-ben a hegyi szilen (*Ulmus montana*) él.

76. *obliterata* Hufn. Szárnyai sűrű okkerbarna behintésűek, csak a felső szárny elülső szegélye halvány

okkersárga, a 3 egyenes sötétebb harántsáv többnyire homályos. Hazánk nagy részében található, helyenkint meglehetősen gyakori máj.—jul.-ban. 17—18 mm. Hernyója zöld, hátán sárga vonal, oldalán sárga sáv fut le; aug.—szept.-ben égeren (*Alnus*) és nyíren (*Betula*) él.

77. *luteata* Schiff. (50. tábla, 12. ábra). Ország-szerte többé-kevésbbé ritka máj.—jun.-ban. 17—18 mm. Hernyója világos sárgásbarna, 5 sötét barna hosszanti vonallal; jul.—aug.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

78. *flavofasciata* Thnbg (*decolorata* Hb.) Felső szárnya fehéres, a rozsdásbarna középtért a hasonló színű szegélylyel két kiszögellés kapcsolja össze; alsó szárnya fehéres, szegélye sárgás. Hazánk nagy részében található máj.—jul.-ban. 21—23 mm. Hernyója halvány vörösseszürke, hátán fehéres sáv s alatta fehéres vonal, oldalán fehér sáv fut le; jul.—szept.-ben a fehér és piros mécsvirág (*Melandrium album* és *rubrum*) magtokjában él.

79. *bilineata* L. (50. tábla, 13. ábra). Ország-szerte közönséges ápr.—jun. és jul.—szept.-ben. 21—23 mm. Olykor a középtér külső széle feketés: ab. *infusata* Gmpbg. Hernyója zöldes, hátán sötét, mellette fehér vonal, oldalán fehér sáv fut le; márcz.—ápr. és jun.—jul.-ban apró növényeken él.

80. *sordidata* F. (50. tábla, 14. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint gyakori jun.—aug.-ban. 27—29 mm. Alapszíne olykor vörösbarna, rajzolata fekete: ab. *fusco-undata* Don. (Branyiszkó); néha csaknem egyszínű barna vagy szürke, feketés behintésű: var. *infusata* Stgr. (M.-Tátra, Eperjes). Hernyója sárgásszürke, hátán 3 világosabb vonal, oldalán sárgászöldvörössel pettyezett világos sáv fut le; ápr.—máj.-ban fűzön (*Salix*), égeren (*Alnus*) és áfonyán (*Vaccinium*) él.

81. *autumnalis* Ström. (*trifasciata* Bkh.; 50. tábla, 15. ábra). Hazánk nagy részében található ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 26—28 mm. Hernyója sárgásszürke, hátán 3, oldalán 1 kékeszöld vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben égeren (*Alnus*) él.

82. *ruberata* Frr. (*literata* Spr.). Felső szárnya sárgásszürke, a tő- és keskeny középtér közt széles rozsdásbarna szalag fekszik, a szegélytérben két rozsdásbarna csipkés vonal húzódik végig; alsó szárnya szennyesfehér. Hazánkban eddig csak Iglón figyelték meg jul.—aug.-ban. 25—27 mm.

83. *capitata* H. S. (50. tábla, 16. ábra). Hazánk hegyes vidékein nem ritka ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 21—23 mm. Hernyója zöld, hátán sötét-szélű világos vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben az üvegszárú nenyúljhozám (Impatiens noli tangere) él.

84. *silacea* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de a középtérben az erek sárgásak, feje, tora és potroha pedig feketésbarna, nem sárga. Hazánk hegyes vidékein található ápr.—máj.-ban és jul.—aug.-ban;



ritka. 22—24 mm. Középtere olykor legkeskenyebb részén ketté szakadt s ott kis különálló fekete folt marad: ab. *insulata* Hw. (Eperjes, Krapina). Hernyója zöld, sötétzöld világos hát- és hasi vonallal, vagy vörösesbarna, barna hosszanti vonalakkal; jun.-ban és szept.-ben az üvegszárú nyenyúljozzámon (*Impatiens noli tangere*) és a keskenylevelű fűzikén (*Chamaenerium angustifolium*) él.

85. *Corylata* Thnbg. (50. tábla, 17. ábra). Ország-szerte, de kevés helyen található ápr.—jun.-ban. 25—27 mm. Hernyója sárgásszürke, fölül vöröses, hátán elül és hátul vörös, oldalán pedig fehéres vonal fut le; szept.—okt.-ben hárson (*Tilia*) és kökényszilván (*Prunus spinosa*) él.

86. *badiata* Hb. (49. tábla, 1. c. ábra). Hazánk legnagyobb részén található márcz.—máj.-ban. 23—25 mm. Hernyója (49. tábla, 1. a. ábra) jun.—jul.-ban a csipkerózsnán (*Rosa canina*; 49. tábla, A. ábra) él. Bábbá (49. tábla, 1. b. ábra) a föld alatt alakul át.

87. *Berberata* Schiff. (50. tábla, 18. c. ábra). Csaknem ország-szerte található ápr.-tól aug.-ig. 19—21 mm. Hernyója (50. tábla, 18. a. ábra) jun.-ban és szept.-ben a sós kaborbolyán (*Berberis vulgaris*; 50. tábla, B. ábra) él. Bábbá (50. tábla, 18. b. ábra) a föld alatt alakul át.

88. *nigrofasciaria* Goeze. (50. tábla, 19. b. ábra). Hazánk legnagyobb részében található ápr.—máj.-ban; ritka. 26—28 mm. Hernyója (50. tábla, 19. a. ábra) jul.-ban rózsán (*Rosa*; 50. tábla, C. ábra) él.

89. *rubidata* F. (50. tábla, 20. ábra). Ország-szerte található, helyenkint meglehetősen gyakori máj.-tól aug.-ig. 19—21 mm. Olykor a vörös sávok feketés behintésűek vagy teljesen elenyészőek: var. *fumata* Ev.; átmeneti alakok előfordulnak hazánk Felvidékén. Hernyója szürke, hátán elül-hátul feketés vonal fut le, a középső gyűrűkön feketés zeg-zugos vonalkák sorakoznak; jun.-ban és szept.-ben galajon (*Galium*) él.

90. *comitata* L. (50. tábla, 22. ábra). Ország-szerte gyakori jun.—aug.-ban. 26—29 mm. Felső szárnya olykor sokkal sötétebb, szürkésbarna: ab. *moldavinata* Car. Hernyója sárgászöld, feketés pettyekkel borított, oldalán sárgásbarna sáv fut le; szept.-ben libatopon (*Chenopodium*) él.

91. *sagittata* F. (50. tábla, 21. ábra). Hazánkban igen ritka (Pózsony, Eperjes, Nagyg) jul.—aug.-ban. 25—27 mm. Hernyója sárgászöld, sötétzöld és vöröses rajzokkal; szept.—okt.-ben virnácson (*Thalictrum*) él.

Európai fajok még: *Malvata* Rbr. és *unicata* Gn. Dalmácia stb. — *ludificata* Stgr. és *permixtaria* H. S. Görögország stb. — *Kollararia* H. S., *austriacaria* H. S., *tempestaria* H. S., *aqueata* Hb., *alpicolaria* H. S. és *pupillata* Thnbg. Alpesek stb. — *disjunctaria* Lah. és *bistrigata* Tr. Olaszország stb. — *multistrigaria* Hw. Franciaország. — *alhambrata* Stgr. Spanyolország. — *serraria* Z., *frigidararia* Gn., *abrasaria* H. S. és *polata* Dup. Skandinávia stb.

## 18. nem. *Asthena* Hb.

Igen közel áll az előbbi nemhez, s attól leginkább kissé módosult erezete, fehér színezése s az *Acidalia*-nembe tartozó lepkék mustrázatára emlékeztető rajzolata által különbözik.

1. *candidata* Schiff. (50. tábla, 10. ábra). Ország-szerte gyakori máj.-tól aug.-ig. 17—18 mm. Hernyója világoszöld, hátán az elülső és hátulsó gyűrűkön vörös vonal fut le, a közben esőkön pedig oldalt vörös foltok vannak; jun.-tól szept.-ig az erdei bükkön (*Fagus sylvatica*) és a közönséges gyertyánon (*Carpinus Betulus*) él.

2. *anseraria* H. S. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de szárnyai közepén 1—1 éles fekete pont van, a sárgás harántvonalak valamivel szélesebbek, kevésbé élesek; alsó szárnyán 3 ily vonal fut le. Hazánkban ritka máj.—aug.-ban. 17—18 mm.

## 19. nem. *Eupithecia* Curt. (*Tephroclystia* Hb.)

Apró lepkék; felső szárnyuk többnyire megnyújtott, belső szegélye sokkal rövidebb az elülsőnél, csúcsa többé-kevésbé lekerekített; az alsó szárny igen kicsiny, kerek; mindkét szárny épszélű. A csáp alig pillás; a tapogató többé-kevésbé kiálló. A hernyó nagyobbára nyulánk, némelyik nyűforma.

1. *gratiosata* H. S. Hasonlít a következő fajhoz, de jóval nagyobb, hófehér, a keskeny hullámvonalnak befelé széles sötét árnyéka van s a szárny csúcsán fehér foltta szélesedik ki. Hazánkban eddig csak Szt.-Gothárdon (Szolnok-Doboka m.) figyelték meg. 22—23 mm. Hernyója zöldessárga, hátán 3 sötétebb zöld, oldalán sárgás vonal fut le; a mézgabürrök (*Ferulago galbanifera*) magtokjában él.

2. *oblongata* Thnbg. (50. tábla, 25. b. ábra). Ország-szerte többé-kevésbé gyakori máj.-tól aug.-ig. 11—12 mm. Hernyója (50. tábla, 25. a. ábra) jun.-ban és szept.-ben ernyős növények virágján és magván él.

3. *breviculata* Donz. Felső szárnya fehér, a tőtér az apró fekete középső pontig vörösesbarna, s ugyanoly színű nagy folt van a szárny csúcsán is; alsó szárnya fehér, szürke vonalakkal. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg jul.-ban. 11—12 mm.

4. *extremata* F. (*glaucomictata* Mn.) Felső szárnya sárgásfehér, a tótéren kékecsszürkével kevert, a külső harántvonalak és a hullámvonal széle rozsdaszínű, az elülső szegélyen nagy fekete folt van. Hazánkban csupán Verebélyen figyelték meg máj.—jun.-ban. 15—16 mm.

5. *Gueneata* Mill. Rajzban hasonlít az *oblongata*-hoz, de felső szárnyának színe vörössárga, a széles barna szalag élesen határolt; alsó szárnya meglehetősen rövid, szürke, vörösbe hajló. Hazánkban igen ritka (Budapest, Pécs). 13—15 mm.



6. *Linariata* F. (50. tábla, 27. ábra). Hazánk legnagyobb részében található jun.—aug.-ban. 16—17 mm. Hernyója zöld, hátán sötétzöld, rozsdásbarna vagy feketés foltok sorakoznak; aug.—szept.-ben a közönséges gyujtovány (*Linaria vulgaris*) virágján és magtokjában él.

7. *pyreneata* Mab. (*Digitata* Dietze). Igen hasonlít az előbbi fajhoz; felső szárnya fehéres hamuszínű, barnával és pirossal tarkázott, a barna középtéren fekete pont van, a hullámvonal halvány; alsó szárnya fehéres. Hazánkban igen ritka jun.-ban. 16—17 mm. Hernyója halványszürke, hátán oldalt két sárgás-fehér vonal fut le; jun.—jul.-ban a piros és nagyvirágú gyűszűvirágon (*Digitalis purpurea* és *grandiflora*) él.

8. *irriguata* Hb. Felső szárnya hosszú és hegyes, szennyesfehér, tövén és elülső szegélyén barnásszürke, közepén hosszúkás, fekete petty van, az erek sárgásak, a harántsávok többnyire egészen homályosak, a hullámvonal fehér, fogazott; alsó szárnya fehéres. Hazánkban igen ritka ápr.—jun.-ban. 14—15 mm. Hernyója sárgászöld, hátán széles piros sáv fut le; jun.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

9. *pusillata* F. Felső szárnya kihegyezett, csontszínű, szürke behintésű, közepén fekete petty van, a szegélytér barnásszürke, az elülső szegélyen sötét foltok sorakoznak, a kettős sávok keskenyek, a hullámvonal fehéres; alsó szárnya rövid, fehéres, szegélye szürke. Hazánkban szórványosan és gyéren lép fel máj.—jun.-ban. 16—18 mm. Hernyója zöld, sötét hosszanti vonalakkal; jul.-ban fenyőféléken él.

10. *conterminata* Z. Hasonlít a következő fajhoz, de kisebb, felső szárnya tisztább szürke, az elülső szegélyen levő foltok nagyobbak, közepén feltűnő nagy hosszúkás fekete folt van, a kettős sávok és a hullámvonal elmosódottak. Hazánkban eddig csak Verebélyen találták jun.-ban. 14—16 mm.

11. *indigata* Hb. Felső szárnya keskeny és hegyes, világos vörössesszürke, közepén nagy fekete folt van, a harántsávok szürkék, a kettős sávok nagyon homályosak, a hullámvonal teljesen elenyésző; alsó szárnya halványabb, csaknem egyszínű. Hazánkban igen ritka (Isaszegh, Eperjes) jun.—jul.-ban. 14—15 mm. Hernyója világos zöldessárga vagy vörössesárga, hátán vörössesbarna, mellette világossárga, oldalán pedig világossárga vonal fut le; fenyőféléken él.

12. *Abietaria* Goeze. (50. tábla, 28. ábra). Hazánk hegyes vidékein található máj.—jul.-ban, de mindennütt ritka. 18—20 mm. Hernyója vörössesbarna, sötét pontokkal borított; jul.—aug.-ban a lúzfenyő (*Picea excelsa*) tobozaiban él. Rendes haslábai vannak, ezért járása nem araszoló.

13. *togata* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de nagyobb, a felső szárny csúcsa hegyesebb, a közepén levő folt nagyobb; alsó szárnya halványabb. Hazánkban ritka (M.-Tátra, Eperjes, Mezózah) jun.—jul.-

ban. 17—18 mm. Hernyója s életmódja az előbbi fajéval azonos.

14. *insignata* Hb. Felső szárnya világos hamuszínű, 3 valamivel világosabb, sötétszélű harántszalaggal, közepén nagy fekete vonal, elülső szegélyén 4 sötétbarna nagy folt van, melyek elseje sáv-szerűen húzódik a belső szegély felé; a hullámvonal hiányzik. Hazánk legnagyobb részében található ápr.—jun.-ban, de mindennütt ritka. 19—20 mm. Hernyója zöld, hátán vörös foltok sorakoznak, oldalán sárga sáv fut le; jun.—jul.-ban gyümölcsfákon él.

15. *venosata* F. (50. tábla, 26. ábra). Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő (Pozsony, Szatmár, Fiume) máj.—jul.-ban. 19—21 mm. Hernyója zöldes, hátán széles barna sáv fut le; jul.—aug.-ban a hólyagos sziléne (*Silene venosa*) és a fehér mécsvirág (*Melandrium album*) magtokjában él.

16. *Alliaria* Stgr. (51. tábla, 30. ábra). Hazánkban eddig csakis Budapesten figyelték meg máj.—jul.-ban. 15—17 mm. Hernyója fehéressárga, feje sárgás; aug.—szept.-ben a sárga hagyma (*Allium flavum*) magván él.

17. *egenaria* H. S. Hasonlít a *castigata*-hoz, felső szárnya barnásszürke, közepén kicsiny hosszúkás fekete folt van, töve felől egyszerű feketés harántvonal fut le, kifelé pedig feketés kettős vonal közrefogja a középteret. Hazánkban eddig csak Mehádián figyelték meg. 14—15 mm.

18. *Euphrasiata* H. S. Felső szárnya keskeny és hegyes, az alig világosabb sávok mentén világos hamuszínű, elmosódott finom sötét harántvonalakkal, közepén keskeny fekete folt van, a finom hullámvonal fogazatlan; alsó szárnya világosszürke, fehéres kettős sávval és kevésbé fogazott hullámvonallal. Hazánkban igen szórványosan lép fel (Budapest, Pécs, Eperjes) jul.—aug.-ban. 15—16 mm. Hernyója zöld vagy sárgásszürke, hátán 2 sötét vonal fut le, melyek hátra felé kiszélesednek és világos pettyeket fognak körül; szept.—okt.-ben a homoki fogfű (*Odontites lutea*) magtokjában él.

19. *Pimpinellata* Hb. Felső szárnya világos vörösses-szürke, elülső szegélyén hamuszínű, közepén erős fekete vonás van, erei kissé sárgásak, a kettős sávok külseje széles, szürke, a hullámvonal fehéres; alsó szárnya világosszürke. Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő (Budapest, Eperjes, Nagyg) jul.—aug.-ban. 16—17 mm. Hernyója zöld, piros tünettel, hátán sötétzöld sáv fut le; szept.—okt.-ben főleg a hasznos földi tömjénen (*Pimpinella Saxifraga*) él.

20. *gemellata* H. S. Felső szárnya fehéres, szegélyén szürke, finom sárgás erekkel, közepén apró fekete petty van, a finom, éles 3 kettős sáv szürke; a hullámvonal fehéres, csipkézett; az alsó szárny fehéres. Hazánkban máj.-ban. igen szórványosan és gyéren fordul elő (Budapest, Mehádia, Fiume). 13—14 mm.



21. *distinctaria* H. S. Felső szárnya kékesszürke, közepén fekete vonalka van, a kettős sávok kevésbé hajlottak, a harántvonalak finomak, élesek. Hazánkban igen ritka (Tátrafüred, Eperjes, Mehádia) jun.—jul.-ban. 15—16 mm. Hernyója zöld vagy sárgás, hátán piros foltok vannak; aug.—szept.-ben a kakukkfű (*Thymus Serpyllum* és *vulgaris*) magvain él.

22. *extraversaria* H. S. Felső szárnya barnásszürke, közepén igen keskeny fekete folt van, a középső vonal 3 részre tagolt. Hazánkban igen ritka (Budapest) jul.—aug.-ban. 15—16 mm. Hernyója zöld, nagy piros foltokkal vagy piros harántvonallakkal; főleg a kocsord (*Peucedanum Oreoselinum*) virágján él.

23. *expallidata* Gn. Hasonlít az *Absinthiata*-hoz, felső szárnya barna, közepén hosszú, nagy folt van, az elülső szegély foltjai feketések, közepe előtt és mögötte finom fekete pontok vannak az ereken. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jun.-ban. 17—19 mm. Hernyója zöld, sárga vagy szürke, hátán vörösesbarna foltok sorakoznak, ezek alatt sötét-, oldalán pedig sárga vonal fut le; aug.—szept.-ben az aranyos istápfű (*Solidago Virga aurea*) virágján él.

24. *assimilata* Gn. Igen hasonlít az *Absinthiata*-hoz, de kisebb, szárnyai kerekék, rojtja tarka. Hazánkban máj.-tól aug.-ig ritkán fordul elő (Eperjes, Lipik). 15—16 mm. Hernyója zöld, hátán zöldes vagy piros vonal fut le; jun.-ban és szept.—okt.-ben a felfutó komlón (*Humulus Lupulus*) él.

25. *Absinthiata* Cl. (50. tábla, 33. ábra). Hazánk legnagyobb részében található máj.-tól jul.-ig, de mindenütt ritkán. 17—19 mm. Hernyója szennyeszöld, hátán vörösesbarna foltok vannak, a 4—10. gyűrűn, az 1—5. gyűrűn pedig fehér hosszanti sávok futnak le; aug.—szept.-ben főleg az aranyos istápfű (*Solidago Virga aurea*) és az aggófű (*Senecio*) virágján él.

26. *Goosensiata* Mab. (*minutata* Gn.) Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya keskenyebb, szürkébe hajló halvány csokoládé-színű, közepén erősebb fekete folt van, elülső szegélye a foltokon fehéres; alsó szárnya fehéresszürke. Hazánkban eddig csak Sopronban figyelték meg jun.-ban. 15—17 mm. Hernyója hasonlít az előbbi fajéhoz; szept.-ben a hanga (*Erica*) és a közönséges sédkender (*Eupatorium cannabinum*) virágján él.

27. *denotata* Hb. (*Campanulata* H. S.). Felső szárnya széles, csúcsa lekerekített, vöröses palaszínű vagy vörhenyes szürke, közepén nagy fekete folt van, a kettős sávok igen homályosak, a hullámvonal fehéres; alsó szárnya rövid, közepén egyenesre metasztett, szürke. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jun.—jul.-ban. 13—14 mm. Hernyója világos okkerbarna, hátán a középső gyűrűkön 2—3 sötét folt van; szept.—okt.-ben a csalánlevelű csengetyűke (*Campanula Trachelium*) magtokjában él.

28. *Actaeata* Waldd. Hasonlít a *trisignaria*-hoz, de nagyobb, felső szárnya szélesebb, vöröses pal-

színű, az elülső szegélyen levő 2 folt kisebb s egyforma távolságban van a közepén levő folttól, a kettős sávok homályosak, a hullámvonal fehéres; alsó szárnya valamivel világosabb színű, belső zugán fehér pont van. Hazánkban ritka (Budapest, Eperjes, Nagyszeben) máj.—jun. és aug.—szept.-ben. 13—14 mm. Hernyója jul.-ban és szept.—okt.-ben a fekete békabogyó (*Actaea nigra*) levelein él.

29. *albipunctata* Hw. Felső szárnya palaszínű, közepén többnyire fekete folt van, az erek feketén és fehéren pontozottak, a kettős sávok homályosak, a hullámvonal közepén tiszta fehér foltta szélesedik ki. Hazánkban ritka (Selmezbánya, Eperjes) máj.—jun.-ban. 16—17 mm. Hernyója zöld, hátán szív alakú vörös vagy sötétzöld foltok sorakoznak; aug.-ban az erdei angyélika (*Angelica sylvestris*) magburkában él.

30. *vulgata* Hw. Felső szárnya keskeny, sötét rozsdásbarna, közepén kicsiny fekete petty van, erei feketén pontozottak, a szegélytérén sárgásak, a hullámvonal finom fehér, csipkés; alsó szárnya rozsdásbarna. Hazánk nagy részében található, helyenkint máj.—jun.-ban gyakori. 16—18 mm. Hernyója vöröses- vagy sárgásbarna, hátán sötét foltok vannak, alattuk hullámos sötét vonal fut le; aug.—szept.-ben a málna-szederen (*Rubus Idaeus*), a hólyagos szilénén (*Silene venosa*) és számos más növényen él.

31. *Virgaureata* Dbl. Felső szárnya vöröses palaszínű, közepén erőteljes fekete folt van, az erek feketén és fehéren pontozottak, a kettős sávok homályosak, a hullámvonal fehéres, a belső zugon kis fehér foltta szélesedett ki; alsó szárnya valamivel világosabb. Hazánkban igen ritka (Eperjes, Brassó) jun.—aug.-ban. 18—20 mm. Hernyója igen hasonlít az *Absinthiata*-éhoz, de a hátán levő foltok körvonala élesebb; jul.-ban és szept.-ben az aranyos istápfű (*Solidago Virga aurea*), az erdei turbolya (*Anthriscus sylvestris*) és a jakabnapj aggófű (*Senecio Jacobaea*) virágján él.

32. *Selinata* H. S. Igen hasonlít a következő fajhoz, felső szárnya sárgásbarna, a kettős sávok meglehetősen határozottak, a hullámvonal élesebben fehéres, a belső zugon tiszta fehér; alsó szárnya hosszúkas. Hazánkban igen ritka (Eperjes, Lipik) máj.—jun.-ban. 17—18 mm. Hernyója kékeszöld, hátán sötétzöld vonal fut le; jun.-ban és szept.-ben kocsord (*Peucedanum Oreoselinum*) virágján és magván él.

33. *trisignaria* HS. Felső szárnya vöröses hamuszínű vagy sötét palaszínű, közepén nagy fekete folt, elülső szegélyén pedig két nagy feketesszürke folt van, a kettős sávok igen homályosak, úgyszintén a hullámvonal is; alsó szárnya valamivel világosabb. Hazánkban eddig csak Sárosmegyében figyelték meg máj.—jun.-ban. 17—19 mm. Hernyója zöld, hátán sötét vonal fut le; aug.—szept.-ben a termetes medvetalp (*Heracleum Spondylium*) és kocsord (*Peucedanum*) virágján és magván él.



34. *Lariciata* Frr. Valamivel kisebb a *castigata*-nál, felső szárnya tisztább palaszínű, közepén apró fekete petty van, a hullámvonal fehéresszürke; alsó szárnya kisebb, szürke. Hazánkban igen ritka máj.—jun.-ban. 15—16 mm. Hernyója zöld vagy barna, hátán sötét, oldalán fehér sáv fut le; aug.—szept.-ben a vörös fenyőn (*Larix decidua*) él.

35. *castigata* Hb. Felső szárnya nyulánk, hegyes, barnás hamuszínű, közepén kicsiny fekete petty van, a 3 kettős sáv fehéresszürke, a hullámvonal fehéres, kevésbé fogazott; alsó szárnya szürke, kettős sávval és hullámvonallal. Hazánk nagyobb részében található máj.—jun.-ban; ritka. 18—20 mm. Hernyója földszínű, hátán sötétebb vagy vörösesbarna foltok sorakoznak, oldalán ugyanolyan színű sáv fut le; jul.—aug.-ban a galaj (*Galium*) s a sárga tárnics (*Gentiana lutea*) virágján él.

36. *subnotata* Hb. Felső szárnya széles, halvány-szürkés okkersárga, közepén halvány barna folt van, a kettős sávok homályosak, a hullámvonal világosabb; alsó szárnya világosszürke. Hazánk nagy részében található jun.—aug.-ban. 19—21 mm. Hernyója zöld, hátán sötét foltok sorakoznak, oldalán sötétzöld vonal fut le; aug.—szept.-ben a libatop (*Chenopodium*) és a közönséges gyujtovány (*Linaria vulgaris*) magvain él.

37. *fenestrata* Mill. Szárnyai fehérek, a felső szárny elülső szegélye barnássárgával tarkázott, rajta négy, párosan lefutó barnássárga harántvonal van, melyek közül kettő az alsó szárnyon is folytatódik. Hazánkban eddig csak a Badden-hegységben figyelték meg jul.-ban. 26—27 mm.

38. *Veratraria* H. S. Hasonlít a *satyrata*-hoz, de nagyobb, felső szárnya jóval szélesebb, halvány-világos vörösseszürke, közepén erőteljesebb fekete folt van, az erek fekete-fehéren pontozottak, a harántvonalak és kettős sávok igen homályosak, a hullámvonal fehér. Hazánkban igen ritka máj.—jul.-ban. 22—23 mm. Olykor nagyobb, világosabb színű: var. *eynensata* Grasl. (Erdély). Hernyója szürke, háta, feje és paizsa fekete; aug.-ban a fehér zászpa (*Veratrum album*) magtokjában él.

39. *helveticaria* B. Felső szárnya meglehetősen széles, barnásszürke, közepén tojásdad fekete folt van, az erek feketén és világosan pontozottak, a kettős sávok világosszürkék, homályosak, úgyszintén a hullámvonal is; alsó szárnya rajztalan. Hazánkban ritka (Eperjes, Josipdol) máj.—jun.-ban. 18—19 mm. Olykor világosabb, szürke, rajzolata élesebb: ab. *arceuthata* Frr. Hernyója világoszöld, hátán sötét vonal, mellette s oldalán világos vonal fut le; szept.—okt.-ben a közönséges borókán (*Juniperus communis*) él.

40. *cauchyata* Dup. Hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya keskenyebb, jóval világosabb, halvány sárgásszürke. Hazánkban eddig csak Eperjesen

figyelték meg jun.-ban. 16—18 mm. Hernyója zöld, oldalán sötétebb sáv fut le; aug.—szept.-ben az aranyos istápfű (*Solidago Virga aurea*) levelein él.

41. *satyrata* Hb. (50. tábla, 32. ábra). Hazánk nagy részében máj.—jun.-ban fordul elő. 17—18 mm. Olykor csaknem egyszínű sötétszürke: ab. *subatrata* Stgr. Hernyója világoszöld vagy fehéres, hátán piros foltok sorakoznak, gyakran oldalán piros hullámos vonal fut le; jul.—aug.-ban galajon (*Galium*) és kocsordon (*Peucedanum*) él.

42. *Silenata* Stndf. Felső szárnya széles, csúcsa lekerekített, szürkésbarna, közepén fekete folt van, a kettős sávok homályosak, a hullámvonal fogazott, fehér. Hazánkban igen ritka (Eperjes) máj.—jun.-ban. 19—20 mm. Hernyója zöld vagy barnássárga, hátán sötét vonal fut le; jul.-ban a hólyagos sziléne (*Silene inflata*) él.

43. *Scopariata* Rbr. (*Guinardaria* B.). Felső szárnya fehéres, töve és szegélytere rozsdásbarna, sötétbarna sávokkal, a középtér, melyen középső pont nincs, barna, a hullámvonal fehéres, csipkés. Hazánkban eddig csak Fiumében találták máj.—jun.-ban. 15—17 mm. Hernyója zöld, hátán rózsaszínű sáv fut le, feje zöld; hangán (*Erica scoparia* és *arborea*) él.

44. *succenturiata* L. Felső szárnya fehér, a szegélyeken barnásszürke, közepén nagy fekete folt van, a kettős sávok fehérek, úgyszintén a csipkés hullámvonal is; alsó szárnya szürke. Hazánk nagy részében található máj.-tól aug.-ig, de mindenütt ritka. 17—18 mm. Felső szárnya olykor rozsdásbarna, elülső és külső szegélye sötétszürke: var. *subfulvata* Hw. (Budapest, Brassó); néha csaknem egyszínű rozsdásbarna: ab. *oxydata* Tr. Hernyója szürke, hátán fekete foltok sorakoznak, oldalán fehéres szürke vonal fut le; aug.—szept.-ben az üröm (*Artemisia*) és a közönséges cziczfafark (*Achillea Millefolium*) virágján él.

45. *Millefoliata* Rössl. A ♂ felső szárnya hegyes, fehéresszürke, barnássárgával kevert, kivált az erek mentén, a ♀-é kerekesebb, sötét késszürke; rajzolata ugyanolyan, mint a következő fajé, de fehér szín nélkül. Hazánkban ritka máj.—jun.-ban. 19—21 mm. Hernyója szennyes sárgásfehér, középső gyűrűin sötét ívvel; szept.-ben a közönséges cziczfafarkon (*Achillea Millefolium*) él.

46. *Scabiosata* Bkh. (*obrutaria* H. S.). Felső szárnya meglehetősen széles, csúcsa lekerekített, fehéres, elülső szegélye s a szegélytér sötétszürke, közepén kicsiny homályos petty foglal helyet, erei sárgásak, a kettős sávokat éles szürke vonalak szegélyezik és osztják meg, a hullámvonal finom fehér, erősen csipkézett; alsó szárnya fehér. Hazánkban igen ritka máj.—jun.-ban. 15—16 mm. Olykor sötétbarna, fehér rajz nélkül: ab. *orphnata* Bohatsch (Pécs), vagy fehéres, egyforma barna sávokkal: ab. *aequistigata* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöld, hátán homályos sötét, alatta finom világos vonal fut le; szept.-ben főleg



a hasznos földi-tömjénen (*Pimpinella Saxifraga*) és az imola búzavirágon (*Centaurea Jacea*; 50. tábla, E. ábra) él.

47. *denticulata* Tr. Felső szárnya széles és hegyes, fehéres, tövén, továbbá elülső s külső szegélyén szürke, közepén fekete pont van, a hullámvonal tompán fogazott; alsó szárnya fehéres, szürke harántvonallakkal. Hazánkban igen szórványosan fordul elő, helyenkint jul.—aug.-ban gyakori. 18—20 mm. Hernyója fehéres, sötét hosszanti vonalakkal; aug.—szept.-ben az iglicz (*Ononis repens*) virágján s a kereklevelű csengetyűke (*Campanula rotundifolia*) magtokjában él.

48. *impurata* Hb. Felső szárnya fehéres, szürkésbarnával behintett, nyolcz harántvonallal, a középső fekete, a középfolttal egybeforrt, a külső kettős sáv fogazott, a hullámvonal homályos, a szegélytér sötét. Hazánkban ritka máj.-ban. 19—20 mm. Hernyója szürke, hátán sötét vonal fut le, mellette fekete pontok sorakoznak; aug.-ban a kereklevelű csengetyűkén (*Campanula rotundifolia*) él.

49. *semigraphata* Brd. (*Nepetata* Mab.). Felső szárnya meglehetősen széles, csúcsa hegyes, világos kékeszürke, közepén fekete folt van, a három kettős sáv éles, fehéres, a hullámvonal igen homályos; alsó szárnya kékeszürke, fehéres kettős sávval. Hazánkban igen ritka jul.-ban. 15—16 mm. Hernyója szennyos okkersárga vagy csokoládészinű, igen homályos rajzokkal; aug.—szept.-ben a pereszlény (*Satureja nepeta*) és kakukfű (*Thymus*) virágján él.

50. *graphata* Tr. Felső szárnya fehéresszürke, közepén kicsiny sötét pont van, a három kettős sávot fehéres, sötét vonal szeli át, a fehéres hullámvonal széles és fogazott; alsó szárnya fehéres. Hazánkban igen szórványosan lép fel, helyenkint ápr.—máj. és jun.—aug.-ban gyakori. 16—18 mm. Hernyója ismeretlen.

51. *riparia* H. S. Hasonlít a *Scopariata*-hoz, de felső szárnya keskenyebb, csúcsa hegyesebb, alapszíne világosabb szürke, a sötét rajzolat gyéresebb, kivált a középtéren s az alsó szárnyon, mindkét szárny közepén éles sötét pont foglal helyet. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg máj.—jun.-ban. 14—15 mm.

52. *Cucullaria* Rbl. (*undata* Bohatsch). Hasonlít a következő fajhoz, de felső szárnya kissé hegyesebb, alapszíne fehéresebb, a pikkelyezés sűrűbb, durvább, a sávok csipkésebbek. Hazánkban eddig csak Fiume környékén találták jun.—jul.-ban. 14—15 mm.

53. *plumbeolata* Hw. Felső szárnya világosabb vagy sötétebb szürke, finom sötét vonalakkal, melyek a valamivel világosabb kettős sávokat határolják és megosztják, a hullámvonal világos, kissé fogazott, a középfolt gyöngye vagy egészen hiányzik; alsó szárnya világosszürke. Hazánk legnagyobb részében jun.—jul.-ban található, de mindenütt ritka. 14—15 mm. Hernyója sárgás, zöldes vagy ibolyaszínű, hátán

három vörösesbarna vonal fut le; aug.—szept.-ben a kéküstökű és réti csormolya (*Melampyrum nemorosum* és *pratense*) virágján él.

54. *immundata* Z. Felső szárnya széles, csúcsa lekerekített, sárgásba hajló barnásszürke, középfolt nélkül, rajzolata igen elmosódott, minek folytán a kissé világosabb kettős sávok alig tűnnek fel, a hullámvonal egészen homályos. Hazánkban eddig csak egy példányban figyelték meg Eperjesen jun.-ban. 17—18 mm. Hernyója fehéreszöld, finom fekete pontokkal gyéren borítva; jul.-ban a fekete békabogyó (*Actaea nigra*) éretlen bogyoiban él.

55. *isogrammaria* H. S. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb, tisztább és sötétebb szürke, tora és potroha fölül vöröses. Hazánk legnagyobb részében található máj.—jun.-ban. 15—17 mm. Hernyója világos ibolyaszínű vagy zöld, hátán három sötét vonal fut le; jul.—aug.-ban az iszalag bérce (*Clematis Vitalba*) bimbójában él.

56. *Valerianata* Hb. Felső szárnya meglehetősen keskeny, barnásszürke, középfolt nélkül, a sötét harántvonalak elmosódottak, a kettős sávok alig jelzettek, a finom fehéres hullámvonal kissé fogazott, fehéres, a belső zugon kis fehér foltta tágult. Hazánk keleti részében található jun.-ban; ritka. 16—17 mm. Hernyója zöld, hátán három sötét, oldalán sárgás vonal fut le; aug.-ban a mezei macskagyökér (*Valeriana officinalis*) virágján és magván él.

57. *pygmaea* Hb. Felső szárnya hegyes, sötét szürkésbarna, rezes csillámmal, a középfolt hiányzik, a kettős sávok és vonalaik igen homályosak, a hullámvonal fogazott, a belső zugon éles fehér pontot alkot; alsó szárnya hasonló színű, belső zugán fehér pont van. Hazánkban eddig csak Szovátán figyelték meg jul.-ban. 14—15 mm. Hernyója meglehetősen sűrű szőrökkel van borítva, világos okkersárga vagy agyagszínű, ritkán zöld, hátán három barna vonal fut le; jul.-ban a pongyola madárhúr (*Cerastium vulgatum*) magtokjában él.

58. *tenuiata* Hb. Felső szárnya rövid, csúcsa lekerekített, világos hamuszínű, kissé zöldbe hajló, közepén fekete pont van, az erek sárgásak, a három kettős sáv nem világosabb, s csak a vonalak által jelzett, a hullámvonal pedig homályos, alig csipkés. Hazánkban ritkán fordul elő jun.—jul.-ban. 12—13 mm. Hernyója márcz.-ban a kecskefűz (*Salix caprea*) barkáiban él.

59. *inturbata* Hb. Igen hasonlít az előbbi fajhoz, de felső szárnya kevésbé hegyes, sárgásszürke, közepén kicsiny fekete pont van, az erek a szegélytérén sárgásak, a külső kettős sáv az alsó szárnyon is folytatódik. Hazánkban eddig csak Budapesten figyelték meg. 15—16 mm. Hernyója sárgászöld, hátán barna sáv és mellette finom sötétzöld vonal, oldalán pedig fehéres vonal fut le; ápr.-ban és jun.-ban a mezei juharon (*Acer campestre*) él.



60. *nanata* Hb. (50. tábla, 30. ábra). Hazánkban szórványosan fordul elő, helyenkint máj.-tól aug.-ig nem ritka. 15—16 mm. Olykor jóval sötétebb, csaknem minden fehér rajz nélkül: var. *pauzillaria* B. (*obscurata* Stgr.). Hernyója rózsaszínű, hátán sötét sáv fut le; jun.—jul.-ban és szeptemberben hangán (Erica) él.

61. *innotata* Hufn. (50. tábla, 31. ábra). Hazánk nagy részében található, helyenkint ápr.—máj. és jul.—aug.-ban meglehetősen gyakori. 18—20 mm. Olykor csaknem egyszínű, igen homályos rajzokkal: var. *fraxinata* Crewe. (Budapest, Pécs). Hernyója zöld, fehér ferde vonalakkal és bíborszínű vagy ibolyásbarna foltokkal; jun.-ban és szept.-ben a fekete és mezei ürömmön (*Artemisia vulgaris* és *campestris*), a fajváltozat hernyója pedig főleg a csipke-rózsán (*Rosa canina*) és a közönséges kőrísen (*Fraxinus excelsior*) él.

62. *Rosmarinata* Mill. Felső szárnya lánssalakú, szürkésbarna, vöröses keverékkel, számos finom harántvonallal, melyek közül a középső és külső kettős, a belső harántvonal s a hullámvonal homályos, a szárny közepén tojásdad-alakú fekete pont van. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg jun.—jul.-ban. 15—16 mm. Hernyója zöldes, oldalán gyakran vörös sáv fut le; az illatos roz-maring (*Rosmarinus officinalis*) virágján él.

63. *abbreviata* Stph. Felső szárnya sárgásszürke, a második és harmadik sejt csaknem egészen barnás-sárga, közepén fehér alapon finom fekete vonal van; alsó szárnya rövid, szürke. Hazánkban eddig csak Eperjesen figyelték meg ápr.—máj.-ban. 15—16 mm. Hernyója agyagszínű, hátán zöldesbarna vonal fut le; jun.-ban tölgyön (*Quercus*) él.

64. *exiguata* Hb. Felső szárnya meglehetősen széles, hegyes, világosszürke, közepén hosszúkas fekete folt van, a három kettős sáv valamivel világosabb, a külső csaknem egyenes lefutású, a tér közte s a fehéres, kissé csipkés hullámvonal közt sötétebb; alsó szárnya rövid, világosszürke. Eddig hazánk keleti részében figyelték meg máj.—jun.-ban. 16—17 mm. Hernyója sötétzöld, hátán és oldalán téglaszínű sáv fut le; aug.—szept.-ben főleg a cseregalagonyán (*Crataegus Oxyacantha*) és a sóska-bor-bolyán (*Berberis vulgaris*) él.

65. *lanceata* Hb. (50. tábla, 38. ábra). Hazánkban eddig csak Eperjesen találták ápr.—máj.-ban. 18—19 mm. Hernyója barna, hátán három sötét vonal fut le; jun.-ban a jegenyefenyő (*Abies alba*) friss haj-tásain él.

66. *sobrinata* Hb. Felső szárnya hegyes csúcsú, világosbarna, hamuszínnel kevert, közepén fehér-keretű fekete vonal van, a kettős sávok homályosak, a finom fehéres hullámvonal csipkés; alsó szárnya hosszúkas. Hazánkban igen szórványosan és gyéren fordul elő aug.—szept.-ben. 17—18 mm. Hernyója zöld, hátán sötétebb, oldalán fehéres vonalak futnak le;

máj.-ban a közönséges borókán (*Juniperus communis*) él.

67. *pumilata* Hb. Felső szárnya hegyes, vöröses-fehér, a középfolt hiányzik, a belső kettős sávot kifelé barnászörös szalag határolja, a külső kettős sáv helyett keskeny fehér vonal fut le, melyet belül szélesebb fekete, kívül finomabb szürke vonal kísér, a hullámvonal csipkés, rozsdásbarna. Országszerte található ápr.—máj. és jul.—aug.-ban. 13—14 mm.

Európai fajok még: *spissilineata* Metzner, *unedonata* Mill. és *mnemosynata* Mill. Dalmácia stb. — *silenicolata* Mab. Stájerország. — *doonaeata* Gn. Olaszország. — *scriptaria* H. S. Alpese. — *pulchellata* Stph. és *laquearia* H. S. Németország stb. — *phoenicliata* Rbr. Franciaország stb. — *extensaria* Frr. Oroszország. — *hyperboreata* Stgr. Norvégország.

## 20. nem. *Chloroclystis* Hb.

Igen közel áll az előbbi nemhez, melytől csak legújabban különítették el. Leginkább abban tér el tőle, hogy fajai többé-kevésbé zöldes fémfényűek.

1. *coronata* Hb. Felső szárnya sárgászöld, középfolt nélkül, a középtér feketésszürkével kevert, a kettős sávoknak csak fele látható fehér vonal alakjában, a hullámvonal egészen elmosódott. Hazánkban igen ritka (Eperjes, Nagy-Becserek, Lipik) máj.—jul.-ban. 13—14 mm. Hernyója zöld, hátán háromszög alakú vörösbarna foltok sora, oldalán pedig sárgás sáv fut le; aug.—szept.-ben az iszalag bérceén (*Clematis Vitalba*), réti fűzényen (*Lythrum Salicaria*) és a közönséges sédkenderen (*Eupatorium cannabinum*) él.

2. *rectangulata* L. (50. tábla, 29. ábra). Országszerte található máj.—jul.-ban, többnyire gyakori. 16—18 mm. Igen változó; olykor csaknem egészen zöld: ab. *subaerata* Hb., vagy barnásszürke, sötétebb középsávval: ab. *cydoniata* Bkh., vagy pedig feketés, zöldes csipkés hullámvonallal: ab. *nigrosericeata* Hw. Hernyója zöld, hátán vörös sáv, oldalán sárgás vonal fut le; máj.-ban az almafa (*Pirus Malus*) virágjában él. Kártékony.

3. *debiliata* Hb. Hasonlít az előbbi fajhoz, de halványabb zöld, középtere kevésbé szürke, a kettős sávok homályosabbak, a középteret nem fekete vonal, hanem fekete pontok határolják, a hullámvonal erősebben csipkés. Hazánk nagy részében található jun.—jul.-ban. 16—18 mm. Hernyója zöld, hátán fehérszélű sötét sáv, oldalán pedig fehér sáv fut le; máj.-ban a fekete áfonya (*Vaccinium Myrtillus*) összefont levelei között él.

4. *chloerata* Mab. Igen hasonlít az előbbi két fajhoz, de a középtér külső határa nyílfoltokká oszlott fel. Elvértve hazánk keleti és déli részén található máj.—jun.-ban. 13—14 mm. Hernyója fehéres, hátán vörös, oldalán vörös pontozott vonal fut le; máj.-ban a kökény (*Prunus spinosa*) virágjában él.



21. nem. *Collix Gn.*

Igen közel áll az előbbi két nemhez, s azoktól csak abban különbözik, hogy alsó szárnyának széle fogazott s a szárny csúcsán erősebben kimetszett.

1. *sparsata Tr.* (50. tábla, 24. ábra). Hazánk legnagyobb részében található, helyenkint meglehetősen gyakori máj.—jul.-ban. 19—21 mm. Hernyója világoszöld, hátán öt fehér vonal, oldalán széles sárga sáv fut le; aug.—szept.-ben a közönséges lizinkán (*Lysimachia vulgaris*) él.

22. nem. *Phibalapteryx Stph.*

Közel áll az előbbi két nemhez, de fajai többnyire jóval nagyobbak, a felső szárny háromszög-alakú, csúcsa kihegyezett vagy tompán kerekített; az alsó szárny nem oly kerek, mint amazokon s a *Larentia*-nemen, melyhez e nem fajait előbb sorolták.

1. *polygrammata Bkh.* Felső szárnya csontszínű, számos barna, csaknem egyenes lefutású harántvonallal, a középtéren barna szalag húzódik a belső szegélytől a fekete középfoltig, kifelé ugyanolyan sáv fut az elülső szegélyig; a szegélytér szürke, a hullámvonal fehéres. Olykor hiányzik a barna középső szalag: var. *conjunctaria* Ld. Hazánk nagy részében található márcz.—ápr.-ban és jul.—szept.-ben. 18—20 mm. Hernyója vörösszürke, hátán sötét, oldalán feketés vonal fut le; máj.—jun.-ban és szept.—okt.-ben a tejoltó és közönséges galajon (*Galium verum* és *Mollugo*) él.

2. *lapidata Hb.* Felső szárnya vöröses csontszínű, barna behintésű, tövén egyszerű, kifelé 3 kettős rozsdásbarna harántvonal húzódik végig. Hazánk hegyes vidékein ritkán található szept.—okt.-ben. 19—21 mm. Hernyója halványsárga, hátán szürke, mellette pedig fekete foltok sora fut le; jun.—jul.-ban apró növényeken él.

3. *aquata Hb.* Felső szárnya fehér, barnássárga és barna harántvonallakkal, a külső fehér kettős sáv a belső szegélytől a szárny közepéig húzódik, s onnan fekete kitöltéssel a szárny csúcsáig vonul, a szegélytér szürke, a hullámvonal fehér. Hazánkban igen ritka (Eperjes) jun.—jul.-ban. 22—24 mm. Hernyója zöld, ibolyásszürke vagy barnás árnyalatú, hátán sötét foltok sora, oldalán pedig sötét vonal fut le;

máj.-ban és szept.-ben az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

4. *Vitalbata Hb.* (50. tábla, 23. ábra). Ország-szerte található máj.-tól aug.-ig. 22—24 mm. Hernyója kékeszöld, hátán sötétebb, oldalán sárgás sáv fut le; jul.-ban és szept.-ben az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

5. *corticata Tr.* Hasonlít az előbbi fajhoz, de kisebb; felső szárnyának csúcsa lekerekített, sárgásszürke, a középtér belső és külső szélén sötétbarna sáv húzódik, melyek közül a külső megszakítással a csúcsig ér, s melyet kifelé fehéres sáv határol; a finom szegélyvonal fekete. Hazánk legnagyobb részében található, helyenkint nem ritka ápr.—jun. és jul.—aug.-ban. 22—24 mm. Hernyója sárgásbarna, hátán fehérszélű fekete vonal fut le, mely a középső gyűrűkön foltokká oszlott, mellette sárgás vonal, oldalán feketésszürke sáv húzódik végig; jul.-ban és szept.—okt.-ben az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

6. *tersata Hb.* Felső szárnya sárgásbarna, számos sötétbarna harántvonallal, a középtér külső határa feketés, a hullámvonal csipkés, a szegélyen finom fekete pontok sorakoznak. Ország-szerte található, helyenkint meglehetősen gyakori 2 ivadékból ápr.—jun.-ban és jul.—szept.-ben. 26—28 mm. A II. ivadék kisebb, egyszínűbb, a harántsávok kevésbé feltűnők: ab. *tersulata* Stgr. (Eperjes). Hernyója zöldesszürke vagy barna, hátán fehérszélű barna vonal, alatta világos és sötét, oldalán pedig szürke vonal fut le; jun.-ban és szept.—okt.-ben az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

7. *aemulata Hb.* Felső szárnya barnásszürke, sötét harántvonallakkal, a középtért kifelé sötét csíkkal kettő osztott világos szalag határolja, a melyben az ereken éles fekete és fehér pontok vannak, a hullámvonal csipkés, a szegélyen fekete pontok sorakoznak. Hazánkban ritka (Pozsony, Tatra, Eperjes) máj.—jun.-ban. 22—24 mm. Hernyója szürkészöld, hátán fekete vonal fut le; szept.-ben az iszalag bércsén (*Clematis Vitalba*) él.

8. *calligraphata H. S.* Felső szárnya barnásfehér, számos barnás harántvonallal, a középtér csak kifelé van élesebben határolva, a szegélyen fekete pontok sorakoznak. Hazánkban eddig csak Fiume környékén találták jun.-ban. 27—29 mm.



# A lepke-családok és nemek betűsoros jegyzéke.

(A családok és csoportok neve **kövér** betűkkel, a synonymeké *dőlt* betűkkel van szedve. A számok a lapszámra vonatkoznak.)

**Abraxas** Leach 96.  
**Abrostola** O. 78.  
*Acantholipes* Ld. 84.  
**Acanthopsyche** Heyl. 37.  
**Acherontia** O. 22.  
**Acidalia** Tr. 91.  
**Acidaliidae** 91.  
**Acontia** Ld. 82.  
**Acontidae** 82.  
**Acosmetia** Stph. 69.  
**Acronycta** O. 49.  
**Acronyctidae** 49.  
**Adopaea** Billb. 20.  
**Aedia** Hb. 80.  
**Aglaope** Latr. 28.  
**Aglia** O. 44.  
*Agrophila* B. 84.  
**Agrotidae** 51.  
**Agrotis** O. 51.  
**Amicta** Heyl. 37.  
**Ammoconia** Ld. 59.  
**Amphidasis** Tr. 102.  
**Amphipyra** O. 69.  
**Anaitis** Dup. 109.  
**Anarta** Hb. 80.  
**Angerona** Dup. 99.  
**Anisopteryx** Stph. 101.  
**Anophia** Gn. 80.  
*Antocharis* Boisd. 3.  
**Apamea** Tr. 61.  
**Apatura** F. 10.  
**Aphantopus** Wallgr. 18.  
**Aplasta** Hb. 89.  
**Apoestes** Hb. 86.  
**Aporia** Hb. 2.  
**Aporophyla** Gn. 59.  
**Apteronia** Mill. 38.  
**Arachnia** Hb. 12.  
**Arctia** Schrk. 34.  
**Arctiidae** 33.  
**Arctornis** Germ. 40.  
**Argynnis** F. 13.  
**Arichanna** L. 97.  
**Arsilonche** Ld. 49.  
**Asphalia** Ld. 48.  
**Aspilates** Tr. 107.  
**Asteroscopus** B. 75.  
**Asthenia** Hb. 117.  
**Augiades** Wats. 20.  
**Aventia** Dup. 87.

**Bacotia** Tutt. 39.  
**Bapta** Stph. 97.  
**Bembecia** Hb. 26.  
**Biston** Leach. 102.  
**Boarmia** Tr. 103.  
**Boarmidae** 96.  
*Boletobia* B. 87.  
**Boobyces** 30.  
**Bombycia** Stph. 72.  
**Bombycidae** 41.  
**Bombycoidea** 48.

**Bombyx** B. 41.  
**Bomolocha** Hb. 88.  
**Brachionycha** Hb. 75.  
**Brephidae** 89.  
**Brephos** O. 89.  
**Brotolomia** Ld. 64.  
**Bryophila** Tr. 50.  
**Bupalus** Leach 106.

*Cabera* Tr. 97.  
**Calamia** Hb. 66.  
**Callimorpha** Latr. 34.  
**Callophrys** Billb. 5.  
**Callopietria** Hb. 63.  
**Calocampa** Stph. 74.  
**Calophasia** Stph. 76.  
**Calpe** Tr. 78.

**Calpidae** 78.  
**Calymnia** Hb. 71.  
**Caradrina** O. 67, 68.  
**Caradrinidae** 67.  
*Carterocephalus* Ld. 20.  
**Catephia** O. 85.  
**Catocala** Schrk. 85.  
**Caustoloma** Ld. 100.  
**Cerocala** B. 84.  
**Cerura** Schrk. 44.  
**Charaeas** Stph. 56.  
*Charaxes* O. 10.

**Charcharodus** Wats. 20.  
**Chariclea** Curt. 81.  
**Chariptera** Gn. 60.  
**Cheimatobia** Stph. 110.  
**Chemerina** Boisd. 96.  
**Chesias** Tr. 110.  
**Chloantha** Gn. 63.  
**Chloroclystis** Hb. 122.  
**Chondrosoma** Anker 102.  
**Chrysophanus** Hb. 5.

**Cidaria** Tr. 111.  
**Cilix** Leach 44.  
**Cirrhoedia** Gn. 72.  
**Cleoceris** B. 72.  
**Cleogene** B. 107.  
**Cleophana** B. 76.  
**Cleophanidae** 75.

*Clidia* B. 49.  
*Cnethocampa* Stph. 47.  
**Cochliopodae** 36.  
*Cochliotheca* Rbr. 38.  
**Coenonympha** Hb. 19.  
**Colias** O. 3.  
**Collix** Gn. 123.  
**Coscina** Hb. 33.  
**Cosmia** O. 71.  
**Cosmotriche** Hb. 42.

**Cossidae** 36.  
**Cossus** F. 36.  
*Crateromyia* Dup. 43.  
**Crocallis** Tr. 99.  
**Cucullia** Schrk. 76.  
**Cucullidae** 76.

**Cyaniris** Dalm. 9.  
**Cymatophora** Tr. 48.  
**Cymatophoridae** 48.

*Danaïs* Latr. 15.  
**Dasychira** Stph. 39.  
**Dasydia** Esp. 105.  
**Deilephila** O. 23.  
**Deiopeia** Stph. 33.  
**Demas** Stph. 49.  
**Dendrolimus** Germ. 42.  
**Dianthoecia** B. 58.  
**Diastictis** Hb. 106.  
**Dichonia** Hb. 60.  
**Dicranura** B. 45.  
**Dicycla** Gn. 71.  
**Dilinia** Hmps. 97.  
**Diloba** Stph. 49.  
**Diphtera** Hb. 51.  
**Dipterygia** Stph. 63.

*Doritis* B. 2.  
**Drepana** Schrk. 44.  
**Drepanidae** 44.  
**Drymonia** Hb. 45.  
**Drynobia** Dup. 46.  
**Dryobota** Ld. 60.  
**Dysauxes** Hb. 29.  
**Dyschorista** Ld. 71.  
**Dyspessa** Hb. 36.

**Earias** Hb. 30.  
**Ecerita** Ld. 86.  
**Eilicerina** Hb. 100.  
**Ellopia** Tr. 97.  
**Ematurga** Ld. 106.  
**Emmelia** Hb. 84.  
**Emydia** B. 33.  
**Enconista** Ld. 107.  
**Endagria** B. 36.  
**Endromidae** B. 43.  
**Endromis** O. 43.  
**Endrosa** Hb. 32.  
**Ennomos** Tr. 98.  
**Ephyra** Dup. 95.  
**Epichnopteryx** Hein. 38.  
**Epichnopteryx** Hb. 38.

**Epicnaptera** Rbr. 42.  
**Epimecia** Gn. 75.  
**Epinephele** Hb. 18.  
**Epineuronia** Rbl. 56.  
**Epione** Dup. 100.  
**Epirranthis** Hb. 96.  
**Episema** Hb. 59.  
**Epizeuxis** Hb. 87.  
**Erastria** O. 83.  
**Erebia** Dalm. 15.  
**Eriogaster** Germ. 41.  
**Eriopus** Tr. 63.  
**Erycinidae** 9.  
**Eubolia** B. 107.  
**Euchelia** B. 33.  
**Euchloë** Hb. 3.

**Euchloris** Hb. 90.  
**Euclidia** O. 84.  
**Eucosmia** Stph. 111.  
**Eucrostes** Hb. 90.  
*Eugonia* Hb. 98.  
**Eupithecia** Curt. 117.  
**Euplexia** Stph. 64.  
*Euprepia* O. 34.  
**Eurhipia** B. 78.  
**Eurhipidae** 78.  
*Eurranthis* Hb. 106.  
**Eurymene** Dup. 99.  
**Eutelia** Hb. 78.  
**Euterpia** Gn. 81.  
**Exaereta** B. 45.  
**Exophyla** H. G. 86.

**Fidonia** Tr. 106.  
**Fumea** Stph. 39.

**Gastropacha** O. 42.  
**Geometra** L. 90.  
**Geometrae** 89.  
**Geometridae** 89.  
**Gluphisia** B. 45.  
**Gnophos** Tr. 104.  
**Gnophria** Stph. 33.  
**Gonodontis** Hb. 99.  
*Gonophora* Brnd. 48.  
**Gonopteryx** Leach 4.  
**Gortyna** Hb. 65.  
*Graellsia* Grote 43.  
**Grammesia** Stph. 67.  
**Grammodes** Gn. 84.

**Habrosyne** Hb. 48.  
*Habrynthis* Ld. 64.  
**Hadena** Schrk. 61.  
**Hadenidae** 56.  
**Halia** Dup. 106.  
**Harpyia** O. 44.  
**Helia** Gn. 87.  
**Heliada** H. S. 80.  
**Heliodes** Gn. 80.  
**Heliothidae** 80.  
**Heliothis** O. 81.  
**Helotropha** Ld. 64.  
**Hemerophila** Thnbg. 102.  
**Hemithea** Dup. 91.  
**Hepialidae** 35.  
**Hepialus** F. 35.  
**Hermia** Latr. 88.  
**Hesperia** Wats. 21.  
**Hesperidae** 19.  
**Heterocera** 22.  
**Heterogenea** Kn. 36.  
**Heterogynis** Rbr. 29.  
**Heteropterus** Dum. 19.  
**Hibernia** Latr. 101.  
**Himera** Dup. 99.  
**Hipocrita** Hb. 33.  
**Hiptelia** Gn. 71.



*Holcocerus* Stgr. 36.  
*Hoplitis* Hb. 45.  
*Hyalina* Rbr. 37.  
*Hybocampa* Ld. 45.  
*Hydrilla* B. 68.  
*Hydroecia* Gn. 65.  
*Hygrochroa* Hb. 98.  
*Hylophila* Hb. 30.  
*Hypena* Schr. 88.  
**Hypenidae** 86.  
*Hypenodes* Gn. 89.  
*Hypogymna* Hb. 39.  
*Hypoplectis* Hb. 100.  
*Hypopta* Hb. 36.  
*Hyppa* Dup. 63.

Ino Leach 27.

Jaspidea B. 64.

*Laelia* Stph. 40.  
*Laeosopsis* Rbr. 5.  
*Lampides* Hb. 6.  
*Larentia* Tr. 111.  
**Larentiidae** 108.  
*Laria* Schrk. 40.  
*Lasiocampa* Schrk. 41. 42.  
*Laspeyria* Germ. 87.  
*Lemonia* Hb. 43.  
*Leptidia* Billb. 3.  
*Leucania* Hb. 66.  
**Leucanidae** 65.  
*Leucanitis* Gn. 84.  
*Leucodonta* Stgr. 46.  
*Leucoma* Stph. 40.  
*Leucophasia* Steph. 3.  
*Libythea* F. 9.  
**Libytheidae** 9.  
*Lignyopecta* Ld. 101.  
*Limenitis* F. 10.  
**Liparidae** 39.  
*Lithocampa* Gn. 75.  
*Lithosia* F. 32.  
**Lithosidae** 30.  
*Lithostegia* Hb. 109.  
*Lobophora* Curt. 110.  
*Lophopteryx* Stph. 46.  
*Luperina* B. 61.  
*Lycæna* F. 6.  
**Lycaenidae** 4.  
*Lygris* Hb. 111.  
*Lymantria* Hb. 40.  
**Lymantriidae** 39.  
*Lythria* Hb. 108.

*Macaria* Curt. 100.  
*MacroGLOSSA* O. 24.  
*Macrothylacia* Rbr. 42.  
*Madopa* Stph. 88.  
*Malacosoma* Auriv. 41.  
*Mamestra* Hb. 56.  
*Mania* Tr. 64.  
*Maniola* Schrk. 15.  
*Melanargia* Meig. 15.  
*Meliana* Curt. 66.  
*Melitaea* F. 12.  
*Mesogona* B. 70.  
*Mesotrosta* Ld. 83.  
*Mesotype* H. S. 109.  
*Metoponia* Gn. 84.  
*Metoptria* Gn. 84.  
*Metrocampa* Latr. 98.  
*Mitochondria* Hb. 32.

*Minoa* Tr. 109.  
*Miselia* O. 60.  
*Moma* Hb. 51.  
*Mythimna* O. 67.  
*Nachia* B. 29.  
*Naenia* Stph. 64.  
*Nemeobius* Steph. 9.  
*Nemeophila* Stph. 33.  
*Nemoria* Hb. 90.  
*Neptis* F. 10.  
*Neuronina* Hb. 56.  
*Nisoniades* Hb. 21.  
**Noctuae** 48.  
**Noctuophalaenidae** 82.  
*Nola* Leach 31.  
*Nonagria* O. 65.  
*Notodonta* O. 45. 46.  
**Notodontidae** 44.  
*Nudaria* Hw. 31.  
*Numeria* Dup. 97.  
*Nychiodes* Ld. 102.  
*Nyctea* H. S. 30.  
**Nyctolidae** 30.  
**Nymphalidae** 9.

*Ochrostigma* Hb. 46.  
*Oenaria* Hb. 40.  
*Oenogyna* Ld. 34.  
*Odezia* B. 109.  
*Odontesia* Germ. 42.  
*Odontoptera* Stph. 99.  
*Odontotia* Hb. 46.  
*Oeneis* Hb. 17.  
*Omia* Gn. 81.  
*Ophiura* O. 84.  
**Ophiuridae** 84.  
*Opisthograptis* Hb. 99.  
*Oporina* Blanch. 73.  
*Oreotis* Ld. 89.  
*Oreopsyche* Spr. 37.  
*Orgyia* O. 39.  
*Orrhodia* Hb. 73.  
*Ortholitha* Hb. 108.  
*Orthosia* O. 72.  
**Orthosiidae** 96.  
**Orthostixidae** 96.  
*Orthostixis* Hb. 96.  
*Oxycesta* Hb. 49.  
*Oxytrypia* Stgr. 60.

*Pachnobia* Gn. 70.  
*Pachynemina* Stph. 104.  
*Pachypasa* Wlk. 43.  
*Pachytelia* Westw. 37.  
*Paidia* Stgr. 31.  
*Palpangula* Men. 89.  
*Pamphila* Wats. 20.  
*Panolis* Hb. 70.  
*Panthea* Hb. 51.  
*Papilio* L. 1.  
**Papilionidae** 1.  
*Paranthrene* Hb. 27.  
*Pararge* Hb. 18.  
*Parascotia* Hb. 87.  
*Parnara* 20.  
*Parnassius* Latr. 2.  
*Pechipogon* Hb. 88.  
*Pellonia* Dup. 96.  
*Pelossia* Hb. 31.  
*Pentophora* Germ. 39.  
*Pericallia* Hb. 34.  
*Pericallia* Stph. 98.

*Pericyma* Herr. 84.  
*Perigrapha* Ld. 69.  
*Perisomena* Wlk. 43.  
*Phalacropteryx* Kirby 38.  
*Phalera* Hb. 47.  
*Phasiane* Dup. 106.  
*Pheosia* Hb. 45.  
*Phibalapteryx* Stph. 123.  
*Phigalia* Dup. 101.  
*Phlogophora* Tr. 64.  
*Phorodesma* B. 90.  
*Phragmatoecia* Newm. 36.  
**Pieridae** 2.  
*Pieris* Schrk. 2.  
*Plastenis* B. 71.  
*Pleretes* Ld. 34.  
*Ploseria* B. 96.  
*Plusia* O. 78. 79.  
**Plusiidae** 78.  
*Poecilocampa* Stph. 41.  
*Polia* Tr. 59.  
*Polygonia* Hb. 11.  
*Polyommatus* Latr. 5.  
*Polyphaenis* Boisd. 63.  
*Polyplaca* Hb. 48.  
*Porthesia* Stph. 40.  
*Praestilbia* Stgr. 67.  
*Problepsis* Friv. 95.  
*Prothymia* Hb. 83.  
*Pseudophia* Gn. 85.  
*Pseudoterpna* Hb. 90.  
*Psilura* Stph. 40.  
*Psodos* Tr. 105.  
*Psychida* Rbr. 38.  
*Psyche* Schrk. 37. 38.  
**Psychidae** 37.  
*Pterogon* B. 24.  
*Pterostoma* Germ. 47.  
*Ptilophora* Stph. 47.  
*Pygaera* O. 47.  
*Pygmaena* B. 105.  
*Pyrameis* Hb. 11.  
*Pyrrhia* Hb. 81.

*Rebelia* Heyl. 38.  
*Rhizogramma* L. 63.  
*Rhodocera* B. 4.  
*Rhodostrophia* Hb. 96.  
**Rhopalocera** 1.  
*Rivula* Gn. 83.  
*Rumia* Dup. 99.  
*Rusina* Stph. 69.

*Sarothrips* Curt. 30.  
*Saturnia* Schrk. 43.  
**Saturniidae** 43.  
**Satyridae** 15.  
*Satyrus* Westw. 17.  
*Sciapteron* Stgr. 24.  
*Scioptera* Rbr. 37.  
*Scodion* B. 107.  
*Scoliopteryx* Germ. 74.  
*Scopelosoma* Curt. 74.  
*Scoria* Stph. 107.  
*Scotochrosta* Ld. 75.  
*Scotosia* Stph. 111.  
*Selenephra* Rbr. 42.  
*Selenia* Hb. 98.  
*Selidosema* Hb. 106.  
*Semiiothisa* Hb. 100.  
*Senta* Stph. 65.  
*Sesia* F. 25.  
**Sesiidae** 24.

*Setina* Schrnk. 32.  
*Simplicia* Gn. 87.  
*Simyra* O. 49.  
*Siona* Dup. 109.  
*Smerinthus* O. 23.  
*Sparta* Stgr. 110.  
*Spatalia* Hb. 46.  
**Sphingidae** 22.  
*Sphinx* O. 22.  
*Spilosoma* Stph. 35.  
*Spilothyrus* Dup. 20.  
*Spintherops* B. 86.  
*Stauropus* Germ. 45.  
*Stegania* Dup. 97.  
*Sterrhia* H. S. 108.  
*Sterrhopteryx* Kirb. 38.  
*Stilpnotia* Westw. 40.  
*Stygia* Latr. 36.  
*Synopsis* Ld. 102.  
**Syntomidae** 29.  
*Syntomis* O. 29.  
*Syrichthus* B. 21.

*Taeniocampa* Gn. 70.  
*Tapinostola* Ld. 66.  
*Telesilla* H. S. 78.  
*Tephroclystia* Hb. 117.  
*Tephronia* Hl. 104.  
*Thais* F. 2.  
*Thalera* Hb. 90.  
*Thalpochara* Ld. 82.  
*Thamnomoma* Ld. 106.  
*Thanaos* B. 21.  
*Thaumetopoea* Hl. 47.  
*Thecla* F. 4.  
*Thecophora* Ld. 60.  
*Therapis* Hb. 99.  
*Thestor* F. 5.  
*Thyatira* Hb. 48.  
**Thyrididae** 27.  
*Thyris* O. 27.  
*Timandra* Dup. 96.  
*Toxocampa* Gn. 86.  
*Trachea* Hb. 64.  
*Trichiura* Stph. 41.  
*Trichosea* Grote. 51.  
*Trigonophora* Hb. 64.  
*Triphosa* Stph. 111.  
*Triphysa* Zell. 19.  
*Trochilium* Sc. 24.

*Urapteryx* Leach 99.  
*Uropus* B. 45.

*Valeria* Stph. 60.  
*Vanessa* F. 10. 11.  
*Verilia* Dup. 100.

*Xanthia* O. 72.  
*Xanthodes* Gn. 81.  
*Xylina* Tr. 74.  
**Xyliniidae** 74.  
*Xyllocampa* Gn. 75.  
*Xylomyges* Gn. 75.

*Zanclognatha* Ld. 87.  
*Zegris* Rbr. 3.  
*Zephyrus* Dalm. 5.  
*Zethes* Rbr. 84.  
*Zeuzera* Latr. 36.  
*Zonosoma* Ld. 95.  
*Zygaena* F. 28.  
**Zygaenidae** 27.



# A lepkefajok és fajváltozatok betűsoros jegyzéke.

(A fajváltozatok [varietas és aberratio] nevei csillaggal, a synonym-fajok, továbbá az egyszerűen megemlített fajok nevei *dőlt* betűvel vannak megjelölve.)

\***Abafii** Bordan 43.  
*Abbreviata* Stph. 122.  
*Abietaria* Goeze 118.  
*Abietaria* Hb. 103.  
*Abietis* Schiff. 40.  
*Abjecta* Hb. 62.  
*Abluta* Hb. 71.  
\**Ablutaria* B. 113.  
\**Abmarginata* Bohatsch 93.  
*Abrasaria* H. S. 117.  
*Abruptaria* Thnbg. 102.  
*Abseondita* Tr. 50.  
*Absinthiata* Cl. 119.  
*Absinthii* L. 77.  
\**Abstinentiaria* Fuchs 108.  
*Acaciae* F. 5.  
*Accentifera* Lef. 80.  
*Aceraria* Schiff. 101.  
*Aceris* L. 49.  
*Aceris* Lep. 10.  
*Acetosellae* F. 70.  
\**Achates* Hb. 56.  
*Achilleae* Esp. 28.  
*Achine* Sc. 18.  
*Achromaria* Lah. 114.  
*Actaea* Esp. var. *Cordula* F. 18.  
*Actaeata* Waldd. 119.  
*Actaeon* Rott. 20.  
*Adaequata* Bkh. 116.  
*Adippe* L. 14.  
*Admetus* Esp. 8.  
\**Adrasta* Hb. 18.  
\**Adsequa* Tr. 52.  
*Adspersaria* Hb. 100.  
*Adulatrix* Hb. 78.  
*Adultera* Mèn. 86.  
*Adumbraria* H. S. 114.  
*Adusta* Esp. 61.  
*Adustata* Schiff. 97.  
*Advena* F. 56.  
*Advenaria* Hb. 110.  
\**Adyte* Hb. 17.  
\**Aeacus* Esp. 29.  
*Aegon* Schiff. 6.  
*Aello* Esp. 17.  
*Aemula* Hb. 80.  
*Aemulata* Hb. 123.  
\**Aequistrigata* Stgr. 120.  
*Aerifrons* Z. 26.  
*Aeruginea* Hb. 60.  
*Aescularia* Schiff. 101.  
\**Aesculi* Hb. 4.  
*Aestimaria* Hb. 101.  
*Aestiva* Stgr. 7.  
\**Aestiva* Stgr. 98.  
\**Aetherea* Ev. 12.

*Aetherie* Hb. 13.  
*Aethiops* Esp. 16.  
\**Aethiops* Hw. 62.  
*Afer* Esp. 17.  
*Affinis* L. 71.  
*Affinis* Reutt. 39.  
*Affinis* Stgr. 26.  
*Affinitata* Stph. 115.  
\**Agamos* Hb. 85.  
*Agdistiformis* Stgr. 26.  
*Aglaja* L. 14.  
*Ain* Hochw. 80.  
*Alaudaria* Frr. 115.  
\**Alba* Dhlstr. 46.  
\**Alba* Stgr. 4.  
\**Alberti* Alb. 18.  
*Albicillata* L. 115.  
\**Albicollis* F. 82.  
*Albicolon* Hb. 57.  
*Albida* Esp. 37.  
\**Albidaria* Stgr. 95.  
*Albidentaria* Frr. 84.  
*Albimacula* Bkh. 58.  
*Albiocellaria* Hb. 95.  
*Albipuncta* F. 67.  
*Albipunctata* Hw. 119.  
*Albistrigatis* Hw. 89.  
*Albovenosa* Goeze 49.  
*Albula* Schiff. 31.  
*Albulata* Schiff. 116.  
*Alceae* Esp. 20.  
*Alchemillata* L. 115.  
*Alchymista* Schiff. 85.  
*Alciphron* Rott. 6.  
*Alcon* F. 8.  
\**Alconides* Dahlstr. 9.  
*Alcyone* Schiff. 17.  
\**Alepica* Cosmovici 2.  
*Alexanor* Esp. 2.  
*Algae* F. 50.  
*Algira* L. 84.  
*Alhambrata* Stgr. 117.  
*Aliena* Hb. 57.  
*Alliaria* Stgr. 118.  
\**Allionia* F. 17.  
*Allous* Hb. 7.  
*Alni* L. 49.  
*Alniaria* L. 98.  
\**Alnifolia* O. 42.  
\**Alopecurus* Esp. 62.  
*Alpestris* B. 56.  
*Alpicola* Stgr. 41.  
*Alpicolaria* H. S. 117.  
*Alpina* Quens. 34.  
\**Alpina* Stgr. 13.  
*Alpina* Sulz. 102.  
*Alpinata* Sc. 105.

*Alpium* Osbeck 51.  
*Alsines* Brahm 68.  
*Alternaria* Hb. 100.  
*Altheae* Hb. 20.  
*Alticolaria* Mn. 105.  
*Alveus* Hb. 21.  
*Alysoniformis* H. S. 26.  
*Amanda* Schn. 8.  
*Amasinus* H. S. 35.  
*Amata* L. 96.  
*Amathusia* Esp. 14.  
*Ambigua* F. 68.  
\**Ambigua* Stgr. 42.  
*Ambiguata* Dup. 104.  
*Ambusta* F. 72.  
*Amethystina* Hb. 78.  
*Amica* Tr. 63.  
\**Amoena* Stgr. 29.  
*Ampelophaga* Bayle 27.  
*Amphidamas* Esp. 6.  
*Amygdalaria* H. S. 102.  
*Anachoreta* F. 47.  
*Anastomosis* L. 47.  
*Anatolica* Ld. 76.  
*Ancilla* L. 29.  
*Ancipitalis* H. S. 31.  
*Andalusica* Stgr. 58.  
*Andereggi* B. 67.  
*Andrenaeformis* Lasp. 25.  
*Andromedae* Wallgr. 21.  
\**Angelica* B. 34.  
*Angelicae* O. 29.  
*Angularia* Thnbg. 103.  
*Angustella* H. S. 37.  
*Ankeraria* Stgr. 101.  
*Annellata* Z. 25.  
\**Annosata* Zett. 114.  
*Annulata* Schulze 95.  
*Anseraria* H. S. 117.  
*Anteros* Frr. 7.  
*Anthe* O. 18.  
*Anthemidis* Gn. 78.  
*Anthydillis* B. 29.  
*Anthophilaria* Hb. 108.  
*Antiopa* L. 11.  
*Antiqua* L. 39.  
*Antiqualis* Hb. 89.  
*Antirrhini* Hb. 76.  
\**Aphaea* Hb. 13.  
*Aphirape* Hb. 15.  
*Apiciaria* Schiff. 100.  
*Apiformis* Cl. 24.  
*Apiformis* Rossi 38.  
*Apollinus* Hb. 2.  
*Apollo* L. 2.  
*Appensata* Ev. 110.  
*Aprilina* L. 60.

*Aptata* Hb. 112.  
*Aquata* Hb. 123.  
*Aqueata* Hb. 117.  
*Aquilaria* H. S. 116.  
\**Aquilina* Hb. 55.  
*Arcania* L. 19.  
*Arcas* Rott. 9.  
\**Arcenthata* Frr. 120.  
*Arcuata* Weymer 7.  
*Arcuinna* Hb. 82.  
*Ardua* Mn. 38.  
*Arduinna* Esp. 12.  
*Arenacearia* Hb. 107.  
*Arenicola* Stgr. 36.  
*Areola* Esp. 75.  
*Arete* F. 17.  
\**Arete* Müll. 18.  
*Arethusa* Esp. 17.  
*Arge* Sulz. 15.  
*Argentea* Hufn. 78.  
*Argentina* F. 78.  
*Argentina* Schiff. 46.  
*Argentula* Hb. 83.  
*Argiades* Pall. 6.  
\**Argillacea* Hb. 58.  
*Argiolus* L. 9.  
*Argus* Esp. 7.  
*Argus* L. 6.  
\**Argyritis* Rbr. 67.  
*Argyrognomon* Bgst. 7.  
*Argyrognomon* Bgst. 7.  
*Argyrotozus* Bgst. 6.  
\**Ariae* Hb. 41.  
\**Ariclea* Hering 32.  
*Arion* L. 9.  
\**Arista* Bon. 17.  
*Armeniaca* Stgr. 67.  
*Armigera* Hb. 81.  
\**Arsilache* Esp. 14.  
\**Artemis* Fitch. 11.  
*Artemisiae* Hufn. 77.  
*Artesiarina* F. 106.  
*Asclepiadis* Schiff. 79.  
*Asella* Schiff. 36.  
*Asiliformis* Rott. 25.  
*Asperaria* Hb. 105.  
*Aspersa* Rbr. 68.  
*Assimilaria* Rbr. 107.  
*Assimilata* Gn. 119.  
*Associata* Bkh. 111.  
\**Astasioides* Stgr. 10.  
*Astatiformis* H. S. 26.  
*Asteria* Frr. 13.  
*Asteris* Schiff. 77.  
\**Astragali* Bkh. 29.  
*Astrarche* Bgst. 7.  
*Atalanta* L. 11.



Athalia Rott. 13.  
 \*Athamanthae Esp. 29.  
 Atlantica Rbr. 40.  
 Atomaria L. 106.  
 Atra Esp. 37.  
 Atra L. 37.  
 Atrata L. 109.  
 \*Atrebatensis Briand 11.  
 Atriplicis L. 64.  
 Atropos L. 22.  
 Aubuissoni Caradja 4.  
 Augur F. 52.  
 Aulica L. 34.  
 Aurago F. 73.  
 \*Aurantiaca Spr. 1.  
 Aurantiaria Esp. 101.  
 Aurelia Nick. 13.  
 Auricoma F. 50.  
 Aurifera Hb. 80.  
 Aurinia Rott. 12.  
 Aurita Esp. 32.  
 Aurolimbata Gn. 39.  
 Australis B. 59.  
 Australis Latr. 36.  
 \*Australis Z. 92.  
 Austriacaria H. S. 117.  
 Autonoë Esp. 18.  
 Autumnalis Ström 116.  
 Autumnaria Wernb. 98.  
 Autumnata Bkh. 114.  
 Aversata L. 93.

*Badiaria* Frr. 96.  
 \*Badiaria Stgr. 95.  
 Badiata Hb. 117.  
 Baetica Rbr. 76.  
 Baeticum Rbr. 35.  
 Baeticus L. 6.  
 Baja F. 52.  
 Bajararia Schiff. 101.  
 Balcanica Frr. 6.  
 Balcanica H. S. 43.  
 \*Ballus F. 5.  
 Balsamitae B. 77.  
 Barbalis Cl. 88.  
 Basilinea F. 62.  
 Batis L. 48.  
 Baton Bgst. 7.  
 Battus Hb. 7.  
 Bavius Ev. 9.  
 Beckeraria Ld. 95.  
 Belemia Esp. 3.  
 Belgaria Hb. 107.  
 Belia Cr. 3.  
 Bellargus Rott. 8.  
 \*Bellidice O. 3.  
 \*Bellis Hb. 28.  
 Berberata Schiff. 117.  
 \*Berolensis Heyne 42.  
 \*Berolinensis Stgr. 29.  
 Betulae L. 5.  
 Betularia L. 102.  
 Betulina Z. 39.  
 Bibioniformis Esp. 26.  
 Bicolorana Fssl. 30.  
 Bicolorata Hufn. 112.  
 Bicoloria Schiff. 46.  
 Bicoloria Vill. 63.  
 Bicuspis Bkh. 44.  
 Bidentata Cl. 99.  
 \*Bidentalis Hein. 86.  
 Bifida Hb. 45.  
 \*Bilinea Hb. 67.

\*Bilinearia Fuchs. 93.  
 Bilineata L. 116.  
 Bilunaria Esp. 98.  
 \*Bimaculatus Eim. 1.  
 Bimaculata F. 97.  
 Bimaculosa L. 60.  
 Binaria Hufn. 44.  
 Bipuncta Hb. 33.  
 Bipunctaria Schiff. 109.  
 \*Bipunctata Hw. 66.  
 \*Bipunctatus Cosmovici 2.  
 Birivia Hb. 54.  
 \*Bischoffaria Lah. 92.  
 Bisetata Hufn. 92.  
 Bistortata Goeze. 104.  
 Bistrigata Tr. 117.  
 \*Bithynica Stgr. 34.  
 Blattariae Esp. 76.  
 Blomeri Curt. 116.  
 \*Boabdil Rbr. 17.  
 Bombycella Schiff. 38.  
 Bombyliformis O. 24.  
 Bondii Knaggs 66.  
 Bore Schn. 17.  
 \*Borealis Stgr. 35.  
 Boreata Hb. 110.  
 Bractea F. 79.  
 \*Bradyporina Tr. 49.  
 Brassicae L. 2.  
 Brassicae L. 57.  
 Breviculata Donz. 117.  
 Briseis L. 17.  
 \*Britomartis Assm. 13.  
 Brizae Esp. 28.  
 \*Brosiformis Hb. 27.  
 Brumata L. 110.  
 Brunnea F. 53.  
 \*Brunnea Lampa 74.  
 \*Brunnea Splr. 7.  
 \*Brunnea Stgr. 42.  
 Brunneata Thnbg. 106.  
 \*Brunnescens Stgr. 23.  
 \*Bryoniae O. 3.  
 Bucephala L. 47.  
 Bucephaloidea O. 47.  
 Budensis Spr. 27.  
 Büttneri Hering 49.

*Caecaliae* Rbr. 21.  
 \*Caeca Fuchs 8.  
 Caecigena Cupido 43.  
 \*Caecilia Hb. 16.  
 Caecimacula F. 59.  
 \*Caecus Frr. 21.  
 Caelibaria H. S. 105.  
 \*Caerulea Fuchs 7.  
 Caeruleocephala L. 49.  
 \*Caeruleopunctata Stgr. 6.  
 Caesarea Goeze 35.  
 Caesia Bkh. 58.  
 Caesiata Lang. 114.  
 Caestrum Hb. 36.  
 Cailino Lef. 84.  
 Caja L. 34.  
 Calabraria Z. 96.  
 Calberlae Heyl. 38.  
 C-album L. 12.  
 \*Calida Bell. 7.  
 Caliginearia Rbr. 96.  
 Caliginosa Hb. 69.  
 \*Callarga Stgr. 7.  
 Callidice Esp. 3.  
 \*Calligrapha Bkh. 50.

Calligraphata H. S. 123.  
 Callimachus Ev. 5.  
 \*Callunae Palmer 41.  
 Calvaria F. 87.  
 Cambrica Curt. 113.  
 Camelina L. 46.  
 Camilla Schiff. 10.  
 Campanulae Frr. 77.  
 Campanulata H. S. 119.  
 Camparia H. S. 92.  
 \*Cancellaria Hb. 107.  
 Candellarum Stgr. 52.  
 \*Candelisequa Esp. 49.  
 Candelisequa Hb. 53.  
 \*Candida Cyr. 33.  
 Candidana F. 83.  
 Candidata Schiff. 117.  
 Canescens Dup. 59.  
 Caniola Hb. 32.  
 Cannae O. 65.  
 \*Canteneraria B. 92.  
 Capitata H. S. 116.  
 Cappa Hb. 58.  
 Capreolaria F. 97.  
 Capsincola Hb. 58.  
 Captinacula Tr. 63.  
 Capucina Esp. 78.  
 Cararia Hb. 97.  
 Carbonaria Cl. 106.  
 \*Carbonis Frr. 50.  
 Cardamines L. 3.  
 Cardui L. 11.  
 Cardui Hb. 81.  
 Caricaria Reutti 94.  
 Carmelita Esp. 46.  
 Carna Esp. 35.  
 \*Carnica Hering 52.  
 Carniolica Sc. 29.  
 \*Carpathica Horm. 88.  
 \*Carpathicus Rbl. et Rgh. 2.  
 \*Carpinaria Hb. 98.  
 Carpinata Bkh. 110.  
 Carpophaga Bkh. 58.  
 Carthami Hb. 21.  
 \*Carthami H. S. 82.  
 Caspia Stgr. 29.  
 \*Cassandra Hb. 2.  
 \*Cassandra Mn. 2.  
 \*Cassioides Esp. 17.  
 \*Cassiope F. 15.  
 Casta Bkh. 76.  
 Casta Esp. 34.  
 Casta Pall. 39.  
 Castanea Esp. var. neglecta  
 Hb. 52.  
 Castaneae Hb. 36.  
 Castigata Hb. 120.  
 Castrensis L. 41.  
 Catalaunaria Gn. 107.  
 Cataphanes Hb. 86.  
 Catax L. 41.  
 \*Catena Stgr. 20.  
 \*Catoleuca Röber 2.  
 Cauchyata Dup. 120.  
 C-aureum Knoch. 79.  
 Cavernosa Ev. 57.  
 Celerio L. 23.  
 Celsia L. 64.  
 Celsiae H. S. 76.  
 Celtis Laich. 9.  
 Centonalis Hb. 31.  
 Cephiformis O. 25.  
 Cereola Hb. 33.  
 \*Ceriaeformis Ld. 25.

*Cerisyi* B. 2.  
 \*Ceronus Esp. 8.  
 \*Cerri Hb. 4.  
 \*Cerris B. 60.  
 Certata Hb. 111.  
 \*Cervantes Grasl. 21.  
 Cervinata Schiff. 108.  
 Cervini Fallon. 34.  
 Cespitis F. 56.  
 Cestis Mén. 84.  
 Ceto Hb. 16.  
 Chalcidiformis Hb. 26.  
 Chalcitis Esp. 80.  
 Chamaesyces Gn. 49.  
 Chamomillae Schiff. 77.  
 Chaonia Hb. 45.  
 Chariclea Schn. 15.  
 Cheiranthi Tausch. 79.  
 \*Chelys Mitis 11.  
 Chi L. 59.  
 Chlamidulalis Hb. 31.  
 Chloerata Mab. 122.  
 Chlorana L. 30.  
 Chloridice Hb. 3.  
 \*Chlorodippe H. S. 14.  
 Chloros Hb. 27.  
 Christi Rätzer 17.  
 Christophi Möschl. 58.  
 \*Chrysanthemi Hb. 77.  
 Chrysidiiformis Esp. 26.  
 Chrysippus L. 15.  
 Chrysitis L. 79.  
 \*Chrysocephala Hb. 33.  
 Chryson Esp. 79.  
 Chrysorrhoea L. 40.  
 Chrysotheme Esp. 4.  
 Chrysozona Bkh. 58.  
 Cicatricalis Tr. 31.  
 Cincta F. 69.  
 Cinctaria Schiff. 103.  
 \*Cineraria Dup. 107.  
 \*Cineraria Stgr. 109.  
 Cinerea Hb. 54.  
 \*Cinereata Schiff. 111.  
 Cinnamomea Goeze 69.  
 \*Cinnides Stgr. 8.  
 Cinxia L. 12.  
 Circe F. 17.  
 Circellaris Hufn. 72.  
 Circuitaria Hb. 95.  
 Circumscripita Frr. 80.  
 \*Cirsii Rbr. 21.  
 Citrago L. 73.  
 Clathrata L. 106.  
 \*Cleodoxa O. 14.  
 Cleopatra L. 4.  
 \*Cloelia Bkh. 29.  
 \*Clotho Hb. 15.  
 Clymene Esp. 18.  
 \*Clytie Schiff. 10.  
 C-nigrum L. 52.  
 Coarctata F. 108.  
 \*Coecodromus Gn. 17.  
 Coenobita Esp. 51.  
 Coenosa Hb. 40.  
 Cognata Frr. 81.  
 Cognata Rbr. 28.  
 Cognata Thnbg. 112.  
 \*Cohaesa H. S. 53.  
 Collina B. 52.  
 Colpiformis Stgr. 26.  
 Comes Hb. 52.  
 Comitata L. 117.  
 Comitella Brd. 39.



Comma L. 20.  
 Comma L. 66.  
 Communimacula Hb. 82.  
 Complana L. 32.  
 Compta F. 58.  
 \*Concolor Stgr. 40.  
 \*Confertata Stgr. 104.  
 \*Confinaria H. S. 94.  
 \*Confluens Gerh. 5.  
 \*Confluens Rom. 34.  
 \*Confluens Vágel 8.  
 Confusalis H. S. 31.  
 Congrua Hb. 67.  
 Conigera F. 67.  
 Conjuncta Esp. 85.  
 \*Conjunctaria Ld. 123.  
 Conopiformis Esp. 25.  
 Consanguinaria Ld. 91.  
 \*Consimilaria Dup. 103.  
 \*Consobrinaria Bkh. 103.  
 Consolidata Ld. 95.  
 Consona F. 79.  
 Consonaria Hb. 103.  
 Consortaria F. 103.  
 Conspersaria F. 107.  
 Conspicillaris L. 75.  
 Conspicua Hb. 55.  
 Constancella Brd. 38.  
 Contaminaria Hb. 106.  
 Contaminei B. 29.  
 \*Contamineoides Stgr. 28.  
 Conterminata Z. 118.  
 Contigua Vill. 56.  
 Contiguaria Hb. 95.  
 Contusa Frr. 71.  
 Convergens F. 60.  
 Conversa Esp. 85.  
 \*Conversaria Hb. 103.  
 Convolvuli L. 22.  
 Cora Ev. 81.  
 Coracina Esp. 105.  
 Cordiaria Hb. 100.  
 Cordigera Thnbg. 80.  
 \*Cordula F. 18.  
 \*Coretas O. 6.  
 Corinna Hb. 19.  
 Coronata Hb. 122.  
 \*Coronillae Esp. 29.  
 Coronillaria Hb. 90.  
 \*Correptaria Z. 103.  
 Corriularia Kretschm. 94.  
 Corsica Stgr. 26.  
 Corsicaria Rbr. 90.  
 Corsicum Rbr. 35.  
 Corticata Tr. 123.  
 Corticea Hb. 55.  
 Corydon Poda 8.  
 Corylata Thnbg. 117.  
 Coryli L. 49.  
 \*Corythalia Hb. 13.  
 Cos Hb. 54.  
 Cossus L. 36.  
 Costaestrigalis Stph. 89.  
 Crabroniformis Lew. 24.  
 Craccae F. 86.  
 Crassa Hb. 55.  
 \*Crassicornis Stgr. 28.  
 Crassicornis Stgr. 38.  
 Crassiorella Brd. 39.  
 Crataegi L. 2.  
 Crataegi L. 41.  
 Cremaria Frr. 104.  
 Crenata Esp. 45.  
 Crenulella Brd. 38.

Crepuscularia Hb. 103.  
 Cribbraria Hb. 96.  
 Cribrellum Ev. 21.  
 Cribrum L. 33.  
 Cribrumalis Hb. 88.  
 Crinalis Tr. 88.  
 Cristatula Hb. 31.  
 Croatia Esp. 24.  
 Croceago F. 73.  
 Cucubali Fssl. 58.  
 Cuculla Esp. 46.  
 Cucullaria Rbl. 121.  
 Cucullata Hufn. 115.  
 Cucullatella L. 30.  
 Culiciformis L. 25.  
 Culminicola Stgr. 56.  
 Cultraria F. 44.  
 Cuprea Hb. 53.  
 Cupressata H. G. 112.  
 Cursoria Hufn. 56.  
 Curtula L. 47.  
 Curvatula Bkh. 44.  
 Cuspis Hb. 50.  
 Cyanata Hb. 114.  
 \*Cydoniata Bkh. 122.  
 Cyllarus Rott. 8.  
 Cymbalariae Hb. 81.  
 Cynarae Esp. 28.  
 Cynarae Rbr. 21.  
 Cynthia Hb. 12.  
 \*Cyparissaria Mn. 109.  
 \*Cytisi Hb. 29.

Dahlii Hb. 53.  
 Damon Schiff. 8.  
 Damone B. 3.  
 Daphne Schiff. 14.  
 Daplidice L. 3.  
 Dardouini B. 82.  
 \*Darwiniana Stgr. 19.  
 Daubei B. 80.  
 Daubei Dup. 74.  
 Deaurata Esp. 79.  
 Debiliata Hb. 122.  
 \*Decemlineatus Aig. 1.  
 Deceptoria Sc. 83.  
 \*Deceptricula Hb. 50.  
 Decolorata Hb. 116.  
 \*Decolorata Stgr. 6.  
 Decora Hb. 56.  
 \*Decorata Bkh. 95.  
 Decussata Bkh. 109.  
 \*Defessaria Frr. 103.  
 Defoliaria Cl. 101.  
 \*Degenerana Hb. 30.  
 Degeneraria Hb. 93.  
 Dejeanii Dup. 76.  
 Dejeanii God. 34.  
 Dejeone H. G. 13.  
 Delius Esp. 2.  
 Delphinii L. 81.  
 \*Delunaria Hb. 98.  
 Denotata Hb. 119.  
 Denticulata Tr. 121.  
 \*Dentimacula Hb. 59.  
 Dentina Esp. 57.  
 Dentinosa Frr. 49.  
 Deplana Esp. 32.  
 Depuncta L. 53.  
 Derasa L. 48.  
 Derivalis Hb. 88.  
 Designata Rott. 113.  
 Detersa Esp. 63.  
 Detrita Esp. 40.  
 Deversaria H. S. 93.  
 Dia L. 14.  
 \*Dianaria Hb. 103.  
 Dianthi Tausch. 57.  
 Diaphana Stgr. 27.  
 Dictaeoides Esp. 45.  
 Dictynna Esp. 13.  
 \*Dictynnoides Horm. 13.  
 Didyma Esp. 62.  
 Didyma O. 12.  
 Didymata L. 113.  
 Diffinis L. 71.  
 \*Diffuata H. S. 93.  
 Digitaliata Dietze 118.  
 Dilecta Hb. 85.  
 Dilectaria Hb. 97.  
 Dilucida Hb. 86.  
 Dilucidaria Hb. 105.  
 Diluta F. 48.  
 \*Dilutana Hb. 30.  
 Dilutaria Hb. 93.  
 Dilutaria Hein. 93.  
 Dilutata Bkh. 114.  
 \*Dilutior Stgr. 10.  
 Dimidiata Hufn. 91.  
 \*Diniensis B. 3.  
 \*Diniensis H. S. 29.  
 Dipsacea L. 81.  
 Disa Thnb. 17.  
 Disjuncta H. G. 86.  
 Disjunctaria Lah. 117.  
 Dispar Hw. 5.  
 Dispar L. 40.  
 Dissimilis Knoch 56.  
 Dissoluta Tr. 65.  
 Distinctaria H. S. 119.  
 Distinguenda Ld. 55.  
 Ditrapezium Bkh. 52.  
 Divergens Hb. 80.  
 Diversa H. G. 86.  
 \*Dodonaea Hb. 45.  
 Dodonaeata Gn. 122.  
 Dolabraria L. 99.  
 Doleriformis H. S. 26.  
 Dolus Hb. 9.  
 Dominula L. 34.  
 Donzelii B. 7.  
 Dorilis Hufn. 6.  
 Dorus Esp. 19.  
 Dotata L. 112.  
 \*Doubledayaria Mill. 102.  
 Dracunculi Hb. 78.  
 Dromedarius L. 46.  
 \*Drusus Fuchs 2.  
 Dryas Sc. 18.  
 Dubia Dup. 59.  
 Dubia Tausch. 39.  
 \*Dubiosa Stgr. 68.  
 Dubitata L. 111.  
 Dumerilii Dup. 61.  
 Dumetata Tr. 104.  
 Dumetorum H. G. 61.  
 Dumi L. 43.  
 Duplaris L. 48.  
 \*Eburnea Habich. 19.  
 Ecksteini Ld. 37.  
 \*Ectypa Hb. 66.  
 Edusa F. 4.  
 Effusa B. 69.  
 \*Effuscaria Rbl. 98.  
 Egea Cr. 12.

Egenaria H. S. 118.  
 Egeria L. 18.  
 \*Egerides Stgr. 18.  
 Electa Bkh. 85.  
 \*Eleus F. 6.  
 Elinguaria L. 99.  
 Elisa God. 15.  
 Elocata Esp. 85.  
 Elongaria Rbr. 92.  
 Elpenor L. 23.  
 \*Elymi Rbr. 11.  
 Elymi Tr. 66.  
 Emarginata L. 93.  
 Embia Thnb. 17.  
 Emortualis Schiff. 87.  
 Empiformis Esp. 26.  
 Emucidaria Dup. 107.  
 Emutaria Hb. 95.  
 \*Eos Rossi 10.  
 Ephialtes L. 29.  
 Epiphron Kn. 15.  
 Epistygne Hb. 17.  
 \*Equestraria F. 98.  
 Erate Esp. 4.  
 \*Eremita O. 40.  
 \*Ereptricula Tr. 50.  
 Ergane Hübn. 3.  
 Erica Germ. 39.  
 Ericetaria Vill. 106.  
 \*Eris Meig. 14.  
 Eriphyle Frr. 17.  
 Erminea Esp. 45.  
 Eros O. 7.  
 Erosaria Hb. 98.  
 \*Eruta Hb. 55.  
 \*Erysimi Bkh. 3.  
 Erythrina Rbr. 56.  
 Erythrocephala F. 73.  
 \*Erythrostigma Hw. 65.  
 Erythrus Hb. 29.  
 Escheri Hb. 9.  
 \*Eucrate O. 21.  
 Eugeniata Mill. 92.  
 Eumedon Esp. 7.  
 Eupheme Esp. 3.  
 Euphemus Hb. 9.  
 Euphenoides Stgr. 3.  
 Euphorbiae F. 50.  
 Euphorbiae L. 23.  
 \*Euphrasiae Brahm 50.  
 Euphrasiata H. S. 118.  
 Euphrosyne L. 13.  
 Euryale Esp. 17.  
 \*Euryaloides Tgstr. 17.  
 \*Eurybia O. 6.  
 Eutychea Tr. 86.  
 Eversmanni Ev. 42.  
 Evias God. 16.  
 Evidens Hb. 67.  
 Evonymaria Schiff. 99.  
 Exanthemata Sc. 97.  
 Exclamationis L. 54.  
 Exigua Hb. 68.  
 Exiguata Hb. 122.  
 \*Exoculata Weym. 11.  
 Exoleta L. 74.  
 Expallidata Gn. 119.  
 Extarsaria H. S. 92.  
 Extensaria Frr. 122.  
 Extraversaria H. S. 119.  
 Extrema Hb. 66.  
 Extremata F. 117.  
 Exulans Hochw. 28.  
 \*Eynensata Grasl. 120.



- Faceta* Tr. 70.  
*\*F-album* Esp. 12.  
*Fagaria* Thngb. var. *favilla-cearia* Hb. 107.  
*Fagi* L. 45.  
*Falcatoria* L. 44.  
*\*Falconaria* Frr. 104.  
*Falsalis* H. S. 30.  
*Famula* Esp. 106.  
*\*Famula* Frr. 30.  
*Farinata* Hufn. 109.  
*\*Farkasii* Tr. 57.  
*Fascelina* L. 39.  
*\*Fascelis* Esp. 13.  
*Fasciana* L. 83.  
*Fascia* Esp. 34.  
*Fasciolaria* Rott. 106.  
*Fasciuncula* Hw. 63.  
*Fatidica* Hb. 56.  
*Fatua* Frr. 18.  
*Fausta* L. 29.  
*Faustina* Mill. 90.  
*\*Favillacearia* Hb. 107.  
*Febretta* Boyer 37.  
*Fenestrata* Mill. 120.  
*Fenestrella* Sc. 27.  
*\*Ferenigra* Th.-Mieg. 44.  
*Ferrugata* Cl. 113.  
*\*Ferruginea* Höfn. 56.  
*\*Fervida* Stgr. 35.  
*Festiva* Bkh. 34.  
*Festiva* Hb. 53.  
*Festucæ* L. 79.  
*\*Fibrosa* Hb. 64.  
*Fidia* L. 18.  
*Fiduciaria* Anker 102.  
*Filicearia* H. S. 91.  
*Filicata* Hb. 93.  
*Filigrana* Esp. 58.  
*Filipendulæ* L. 29.  
*Fimbria* L. 51.  
*Fimbrialis* Sc. 90.  
*Fimbriola* Esp. 54.  
*\*Fingal* Hbst. 13.  
*Firmata* Hb. 112.  
*Fissipuncta* Hw. 71.  
*Flaccidaria* Z. 95.  
*Flammatra* F. 53.  
*Flammea* Curt. 66.  
*Flammea* Esp. 64.  
*Flava* Hb. 84.  
*\*Flava* Husz 3.  
*Flavago* F. 73.  
*\*Flaveola* Esp. 29.  
*Flaveolaria* Hb. 91.  
*\*Flavescens* Esp. 73.  
*\*Flavescens* Garb. 4.  
*Flavia* Fssl. 34.  
*Flavicaria* Hb. 100.  
*Flavicincta* F. 59.  
*Flavicinctata* Hb. 114.  
*Flavicornis* L. 48.  
*\*Flavidaria* Ev. 107.  
*Flaviventris* Stgr. 26.  
*Flavofasciata* Heyne 17.  
*Flavofasciata* Thngb. 116.  
*Flexula* Schiff. 87.  
*\*Floccosa* Graes. 34.  
*Florida* Schmidt 53.  
*Fluctuata* L. 113.  
*Fluctuosa* Hb. 48.  
*Fluviata* Hb. 113.  
*Fontis* Thngb. 88.  
*Forcipula* Hb. 54.  
*Formicaeformis* Esp. 25.  
*Formosa* Rogh. 78.  
*Formosaria* Ev. 107.  
*\*Fortificata* Tr. 109.  
*Povea* Tr. 60.  
*Fragariae* Esp. 73.  
*Franconica* Esp. 41.  
*\*Fraterna* Tr. 65.  
*Fraudatricula* Hb. 50.  
*Fraudatrix* Ev. 77.  
*\*Fraxinata* Crewe 122.  
*Fraxini* L. 85.  
*Freija* Thngb. 15.  
*\*Freyeri* Nick. 32.  
*Frigga* Thngb. 15.  
*Frigidaria* Gn. 117.  
*\*Fritillum* Hb. 21.  
*Frustata* Tr. 114.  
*\*Fucata* Esp. 73.  
*Fugax* Tr. 54.  
*Fuliginaria* L. 87.  
*Fuliginosa* L. 35.  
*Fulminea* Sc. 85.  
*Fulminella* Mill. 37.  
*Fulva* Hb. 66.  
*Fulvago* L. 73.  
*Fulvata* Forst. 112.  
*\*Fulvocinctata* Rbr. 114.  
*\*Fumata* Ev. 117.  
*Fumata* Stph. 94.  
*Fumidaria* Hb. 101.  
*Funebria* Hb. 80.  
*Funerea* Hein. 63.  
*Funesta* Esp. 80.  
*Furcifera* Hufn. 74.  
*Furecula* Cl. 44.  
*\*Furuncula* Hb. 63.  
*Furva* Esp. 60.  
*Furva* Hb. 61.  
*Furvata* F. 104.  
*Fusca* Thngb. 105.  
*Fuscantaria* Hw. 98.  
*\*Fuscaria* Stgr. 100.  
*\*Fuscata* Hw. 70.  
*Fusconebulosa* De Geer 35.  
*\*Fusco-undata* Don. 116.  
*\*Fylgia* Spangb. 7.  
*\*Gachtaria* Frr. 109.  
*Galatea* L. 15.  
*Galatea* Mill. 51.  
*\*Galene* O. 15.  
*Galiata* Hb. 115.  
*Galii* Rott. 23.  
*Gallica* Ld. 74.  
*\*Gallicus* Ld. 35.  
*Gamma* L. 80.  
*Ganna* Hb. 35.  
*Gemellata* H. S. 118.  
*Gemina* Hb. 62.  
*Geminipuncta* Hatch. 65.  
*Gemmaria* Brahm 103.  
*Gemmea* Tr. 63.  
*\*Geneata* Feisth. 112.  
*Genistæ* Bkh. 57.  
*\*Genistæ* H. S. 28.  
*Geographica* F. 49.  
*Geometrica* F. 84.  
*Geryon* Hb. 28.  
*Gilva* Donz. 68.  
*Gilvago* Esp. 73.  
*Gilvaria* F. 107.  
*\*Giraffina* Hb. 46.  
*\*Glabra* Hb. 73.  
*Glabraria* Hb. 103.  
*Glacialis* Esp. 17.  
*\*Glaciata* Germ. 114.  
*Glarearia* Brahm 107.  
*Glareosa* Esp. 56.  
*Glaucia* Hb. 57.  
*\*Glaucia* Maassen 7.  
*Glaucata* Sc. 44.  
*Glaucina* Esp. 59.  
*Glaucinaria* Hb. 104.  
*Glaucomicata* Mn. 117.  
*\*Glaucula* Gn. 71.  
*Globularia* Hb. 27.  
*Gluteosa* Tr. 68.  
*Glyphica* L. 84.  
*Gnaphalii* Hb. 77.  
*Goante* Esp. 16.  
*Gondebautella* Mill. 37.  
*Gonostigma* F. 39.  
*Goossensia* Mab. 119.  
*\*Gordius* Sulz. 6.  
*Gorge* Esp. 16.  
*Gorgone* B. 17.  
*Gorgoniades* Hb. 24.  
*Gothica* L. 70.  
*Graciliata* Mn. 92.  
*Gracilis* F. 70.  
*Gracilis* Spr. 58.  
*Græcarius* Stgr. 102.  
*Græcella* Mill. 38.  
*Graminis* L. 56.  
*Graphata* Tr. 121.  
*Graslinella* B. 38.  
*Gratiosa* H. S. 117.  
*Grisealis* Hb. 87.  
*\*Grisearia* Fuchs 97.  
*Griseata* Schiff. 109.  
*Griseola* Hb. 32.  
*Griseolaria* Ev. 107.  
*Griscovariata* Goeze 70.  
*Grisescens* Tr. 54.  
*Grossulariata* L. 96.  
*Gruentata* Mn. 26.  
*\*Gruneri* B. 59.  
*Gruneri* H. S. 3.  
*Gryphalis* H. S. 88.  
*Gueneata* Mill. 117.  
*\*Guenei* Fallou. 83.  
*Gueta* Thngb. 80.  
*Guinardaria* B. 120.  
*Gutta* Gn. 79.  
*\*Gyrata* Hb. 95.  
*Haematidea* Dup. 72.  
*Halterata* Hufn. 110.  
*\*Hamelensis* Pflümer 34.  
*Harpagula* Esp. 44.  
*Hastata* L. 115.  
*Hastifera* Donz. 55.  
*Haworthii* Curt. 61.  
*Hebe* L. 34.  
*Hecate* Esp. 14.  
*Hecta* L. 35.  
*\*Hedysari* Hb. 29.  
*\*Helice* Hb. 4.  
*Helichrysi* Gn. 83.  
*\*Helicina* Obth. 4.  
*Helicinella* H. S. 38.  
*\*Helix* Siebold 38.  
*Hellmanni* Ev. 66.  
*Helveticaria* B. 120.  
*Helvetina* B. 56.  
*Helvola* L. 72.  
*Hemigena* Graslin 35.  
*Henkei* Stgr. 41.  
*Hepatica* Hb. 62.  
*Herbaria* Hb. 90.  
*Herbariata* F. 92.  
*Herculanea* Rbr. 47.  
*Hermione* L. 17.  
*Hero* L. 19.  
*\*Herta* H. G. 15.  
*\*Heydenreichii* Ld. 28.  
*Hiera* F. 18.  
*Himmlinghoffeni* Stgr. 26.  
*Hippocastanaria* Hb. 104.  
*\*Hippomedusa* O. 16.  
*Hippophaës* Esp. 23.  
*Hippothoë* L. 5.  
*Hirsuta* Stgr. 86.  
*Hirsutella* Hb. 38.  
*Hirtaria* Cl. 102.  
*\*Hispana* B. 59.  
*Hispidaria* F. 102.  
*\*Hispulla* Esp. 19.  
*Hochenwarthi* Hochw. 80.  
*\*Hoegel* Heuäcker 42.  
*\*Hoegel* H. S. 52.  
*Hofmanni* Heyl. 38.  
*Holosericata* Dup. 93.  
*Honoraria* Schiff. 98.  
*Hospes* Frr. 68.  
*\*Hospita* Schiff. 33.  
*Hospiton* Gén. 2.  
*Humiliata* Hufn. 93.  
*Humilis* F. 72.  
*Humuli* L. 35.  
*\*Hungarica* Aig. 19.  
*\*Hungarica* Tomala 26.  
*\*Hurleyi* Aig. 4.  
*\*Hutchinsoni* Robs. 12.  
*\*Hyacinthus* H. S. 7.  
*Hyale* L. 3.  
*\*Hyalina* Frr. 30.  
*Hybridus* Westw. 23.  
*\*Hybrida* major O. 43.  
*Hybrida media* Stgr. 43.  
*Hybrida minor* O. 43.  
*Hydrata* Tr. 116.  
*Hylaeiformis* Lasp. 26.  
*Hylas* Esp. 8.  
*Hymeneae* Schiff. 85.  
*Hymenopteriformis* Bell. 26.  
*Hyperanthus* L. 18.  
*Hyperborea* Zett. 52.  
*Hyperborea* Stgr. 122.  
*Hyperici* F. 63.  
*\*Icarinus* Scr. 7.  
*Icarus* Rott. 7.  
*Ichneumoniformis* F. 25.  
*\*Ichnusa* Bon. 11.  
*\*Icteropus* H. S. 26.  
*Ida* Esp. 19.  
*Iduna* Dalm. 13.  
*Ilia* Schiff. 10.  
*\*Iliades* Mitis 10.  
*\*Ilicana* F. 30.  
*Ilicaria* H. G. 104.  
*Ilicifolia* L. 42.  
*Ilicis* Esp. 4.  
*Ilicis* Rbr. 41.  
*Illunaris* Hb. 85.  
*Illustris* F. 79.  
*Illyrica* Frr. 62.  
*Imbecilla* F. 67.  
*\*Imbutata* Hb. 110.  
*Imitaria* Hb. 95.



\*Immaculata Bell. 14.  
 \*Immaculata Fol. 3.  
 \*Immaculata Fuchs. 5.  
 \*Immaculata Pabst. 3.  
 \*Immaculata Stgr. 61.  
 \*Immaculata Stgr. 70.  
 \*Immaculata Stgr. 73.  
 \*Immaculatus Schulz. 1.  
 Immanata Hw. 112.  
 Immorata L. 93.  
 Immundata Z. 121.  
 Immutata L. 94.  
 \*Impectinata Gn. 104.  
 Implexa Hb. 57.  
 Impudens Hb. 66.  
 Impura Hb. 66.  
 Impurata Hb. 121.  
 Incanata L. 94.  
 Incarnaria H. S. 92.  
 Incarnata Frr. 81.  
 Incerta Hufn. 70.  
 Incurtraria H. S. 114.  
 Incursata Hb. 113.  
 Indigata Hb. 118.  
 Indigenata Vill. 90.  
 \*Iners Tr. 71.  
 Ines Hfsgg. 15.  
 Infausta L. 28.  
 Infidaria Lah. 114.  
 Infirmitaria Rbr. 95.  
 \*Infuscata Buchanan 62.  
 \*Infuscata Gmpbg. 116.  
 \*Infuscata Stgr. 98.  
 \*Infuscata Stgr. 103.  
 \*Infuscata Stgr. 116.  
 Ingrica H. S. 74.  
 Innotata Hufn. 122.  
 \*Innuba Tr. 52.  
 Ino Rott. 14.  
 Inornata Hw. 93.  
 Insigniata Hb. 118.  
 \*Insolatrix Hb. 82.  
 Insulana B. 30.  
 \*Insularia Th.-Mieg 102.  
 Insularis Rbr. 84.  
 \*Insulata Hw. 117.  
 Interjecta Hb. 52.  
 Interjectaria B. 93.  
 \*Intermedia Friv. 39.  
 \*Intermedia Kempny 96.  
 \*Intermediella Brd. 39.  
 Interrogationis L. 80.  
 \*Interrupta Stgr. 28.  
 Inturbata Hb. 121.  
 \*Iphimedia Esp. 29.  
 Iphioides Stgr. 19.  
 Iphis Schiff. 19.  
 Iris L. 10.  
 Irregularis Hufn. 58.  
 Irriguata Hb. 118.  
 Irrorella Cl. 32.  
 Isabellae Graells 43.  
 \*Isis Hb. 14.  
 \*Isis Thnbg. 19.  
 Isogrammaria H. S. 121.  
 Jacobaeae L. 33.  
 Jacularia Hb. 96.  
 \*J-album Esp. 12.  
 Janira L. 18.  
 Janthina Esp. 51.  
 Japygia Cyr. var. Clotho Hb. 15.  
 Jasius L. 10.  
 Jaspidea Vill. 60.

Jo L. 11.  
 Jodea H. S. 64.  
 \*Joides O. 11.  
 Jolas O. 8.  
 \*Jole Schiff. 10.  
 Jota L. 80.  
 Jubata Thnbg. 103.  
 \*Julitaria Hw. 98.  
 Juniperata L. 112.  
 Jurtina L. 18.  
 Jutta Hb. 17.  
 Kadenii Frr. 68.  
 Kahri Ld. 37.  
 Karawankensis Höfn. 38.  
 Kindermannii F. R. 72.  
 Koekeritziana Hb. 84.  
 Kollararia H. S. 117.  
 Krueperi Stgr. 3.  
 Kuhlweini Hb. 32.  
 Lacernaria Hb. 83.  
 Lacertinaria L. 44.  
 Lachesis Hb. 15.  
 Lactearia L. 91.  
 Lactucaae Esp. 77.  
 Laeta Hb. 29.  
 Laevigata Sc. 92.  
 Laevis Hb. 72.  
 L-album Esp. 11.  
 L-album L. 67.  
 Lambda F. 74.  
 Lanceata Hb. 122.  
 Lanestris L. 41.  
 Lanipes Ld. 26.  
 Lantiscaria Donz. 107.  
 Laodice Pall. 14.  
 Lapidata Hb. 123.  
 Lapidea Hb. 74.  
 Lappona Esp. 17.  
 Laponaria B. 102.  
 Laponica Thnbg. 80.  
 Laquearia H. S. 122.  
 Lariciata Frr. 120.  
 Larissa H. G. 15.  
 \*Lata Tr. 55.  
 \*Latenai Pier. 57.  
 Latens Hb. 54.  
 Lateritia Hufn. 62.  
 \*Lathyri Hb. 3.  
 Latonia L. 14.  
 Latreillei Dup. 63.  
 Latreillei God. 34.  
 \*Latruncula Hb. 62.  
 Laudeti B. 81.  
 Lavandulae Esp. 29.  
 Lavaterae Esp. 20.  
 Leander Esp. 19.  
 Ledereri Mill. 40.  
 Leineri Frr. 57.  
 Lenta Tr. 68.  
 Lepigone Möschl. 68.  
 Leporina L. 49.  
 Leschenaulti Stgr. 37.  
 Leucodon Ev. 63.  
 Leucogaster Frr. 56.  
 Leucographa Bkh. 65.  
 Leucographa Hb. 70.  
 Leucomelaena Z. 26.  
 \*Leucomelas Esp. 15.  
 Leucomelas L. 80.  
 Leucophaea View. 56.  
 Leucophaearia Schiff. 101.  
 Leucopsidiformis Esp. 26.

\*Leucostigma Esp. 62.  
 Leucostigma Hb. 64.  
 \*Leucotaenia Stgr. 16.  
 \*Leucotera Steph. 3.  
 Levana L. 12.  
 Libatrix L. 74.  
 \*Liburnicus Rbl. et Rgh. 2.  
 Lichenaria Hufn. 103.  
 Ligea L. 17.  
 Ligula Esp. 73.  
 Ligustri F. 50.  
 Ligustri L. 22.  
 Limacodes Hfn. 36.  
 Limbaria F. 106.  
 Limitata Sc. 108.  
 Limosa Tr. 86.  
 Limosa Vill. 43.  
 \*Lineago Gn. 73.  
 Linearia F. 118.  
 Linearia Hb. 96.  
 Lineata Sc. 107.  
 Lineola O. 20.  
 Lineosa Frr. 43.  
 Linogrisea Schiff. 51.  
 \*Lintneri Fisch. 11.  
 Litterata Spr. 116.  
 Literosa Hw. 62.  
 Lithoxylata Hb. 109.  
 Lithoxylea F. 62.  
 Litigiosaria B. 95.  
 \*Litterata Cyr. 84.  
 Litura L. 72.  
 Liturata Cl. 100.  
 Livida F. 69.  
 Livialis Hb. 89.  
 Lividaria Hb. 102.  
 Livornica Esp. 23.  
 L-nigrum Müll. 40.  
 \*Lobulina Esp. 42.  
 Loniceriae Schev. 29.  
 Lota Cl. 72.  
 Lubricipeda L. 35.  
 Lucens Frr. 65.  
 Lucerneae L. 56.  
 Lucida Hufn. 82.  
 Lucifuga Hb. 77.  
 Lucilla F. 10.  
 Lucina L. 9.  
 Lucipara L. 64.  
 Lucipeta F. 54.  
 Luctifera Esp. 35.  
 \*Luctifica Stgr. 47.  
 Luctuata Hb. 115.  
 Luctuosa Esp. 82.  
 Luctuosa H. G. 35.  
 Ludicra Hb. 86.  
 Ludifica L. 51.  
 Ludificata Stgr. 117.  
 \*Ludmilla H. S. 10.  
 Lugdunaria H. S. 116.  
 Lugubrata Stgr. 115.  
 Lunaria Schiff. 98.  
 Lunaris Schiff. 85.  
 Lunata Frr. 65.  
 Lunigera Esp. 42.  
 Lunula Hufn. 76.  
 Lupina H. S. 86.  
 Lupulina L. 35.  
 \*Luridaria Frr. 102.  
 Luridata Bkh. 103.  
 Luridata Z. 94.  
 Lurideola Zk. 32.  
 Lusoria L. 86.  
 Lutarella L. 32.

\*Lutea Aig. 41.  
 Lutea Stgr. 37.  
 Lutea Ström. 73.  
 Luteago Hb. 58.  
 Lutearia F. 107.  
 \*Lutearia Stgr. 108.  
 Luteata Schiff. 116.  
 \*Luteocincta Rbr. 58.  
 Luteolata L. 100.  
 \*Lutescens Car. 32.  
 \*Lutescens Stgr. 34.  
 Lutosia Hb. 66.  
 Lutulenta Bkh. 59.  
 Lycaon Rott. 19.  
 Lychnitis Rbr. 76.  
 \*Lyllus Esp. 19.  
 \*Lynceus Hb. 4.  
 Lysimon Hb. 9.  
 \*Lyssa B. 18.  
 Lythargyria Esp. 67.  
 Machaon L. 1.  
 Macilenta Hb. 72.  
 Macilentaria H. S. 95.  
 Macularia L. 100.  
 \*Maculata Stgr. 103.  
 \*Maculata Willgr. 23.  
 Maculosa Gern. 34.  
 Maera L. 18.  
 Magnifica Frr. 78.  
 Magnolia B. 58.  
 Maillardii H. G. 61.  
 Major O. 43.  
 Malvae Gn. 81.  
 Malvae L. 21.  
 Malvata Rbr. 117.  
 Mancuniata Knaggs 92.  
 \*Manitiaria H. S. 97.  
 \*Mannii H. S. 29.  
 \*Mannii Ld. 28.  
 Manto Esp. 16.  
 Marcida Mn. 32.  
 Margaritacea Vill. 53.  
 Margaritaria L. 98.  
 \*Margaritosa Hw. 55.  
 Marginaria Bkh. 101.  
 Marginata L. 97.  
 Marginepunctata Goeze 94.  
 \*Marillae Aig. 14.  
 \*Maritima Grasl. 81.  
 Mariuma Tausch. 65.  
 Marlovi B. 21.  
 \*Marmoinaria Esp. 101.  
 Marmorosa Bkh. 57.  
 Masariformis O. 25.  
 \*Matronalis Frr. 34.  
 Matronula L. 34.  
 \*Mattiaca Bstlb. 95.  
 Matura Hufn. 61.  
 Maturna L. 12.  
 Maura L. 64.  
 Media Stgr. 43.  
 Mediaria Hb. 95.  
 \*Medicaginis Bkh. 42.  
 Mediterranea Ld. 37.  
 Medusa F. 16.  
 \*Medusa Pall. 29.  
 Megacephala F. 49.  
 Megaera L. 18.  
 \*Megillaeformis Hb. 25.  
 \*Mehadiensis Gerh. 13.  
 Melagana Bkh. 46.  
 \*Melania Honr. 2.  
 Melaleuca Thnbg. 80.



- \*Melaleuca View. 75.  
 Melampus Fssl. 15.  
 Melanaria L. 9.  
 \*Melania Obth. 15.  
 \*Melanina Cenni 12.  
 Melanocephala Dalm. 24.  
 \*Melanomos Nick. 32.  
 Melanopa Thnbg. 80.  
 Melanops B. 9.  
 \*Melanoptera Brahm 33.  
 Melanura Koll. 56.  
 Melas Hbst. 16.  
 Meleager Esp. 8.  
 Meliloti Esp. 28.  
 \*Mendacula Hb. 50.  
 Mendica Cl. 35.  
 \*Mendicaria H. S. 105.  
 Menthastri Esp. 35.  
 Menyanthidis Vw. 50.  
 Merckii Rbr. 74.  
 \*Meridionalis Esp. 3.  
 \*Meridionalis Stgr. 13.  
 \*Meridionalis Stgr. 17.  
 \*Merope Prun. 12.  
 Mesiaepiformis H. S. 25.  
 Mesomella L. 32.  
 \*Meta Meig. 2.  
 Metelkana Ld. 33.  
 Meticulosa L. 64.  
 \*Metis Frr. 10.  
 Metohiensis Rbl. 95.  
 \*Mevesi Lampa 108.  
 Mi Cl. 84.  
 Miata L. 112.  
 Micacea Esp. 65.  
 Micans Ld. 69.  
 \*Microdon Gn. 57.  
 \*Miegii Vogel 5.  
 \*Milesiformis Tr. 24.  
 Milhauseri F. 45.  
 Millefoliata Rössl. 120.  
 Miniata Forst. 32.  
 Minima Fssl. 8.  
 Miniosa F. 70.  
 Miniosaria Dup. 107.  
 \*Minoides Selys 28.  
 Minor O. 43.  
 Minorata Tr. 116.  
 Minutata Gn. 119.  
 Mixta Frr. 77.  
 \*Mixta Stgr. 73.  
 Mnemosynata Mill. 122.  
 Mnemosyne L. 2.  
 Mnestra Hb. 15.  
 \*Modesta Car. 83.  
 Modesta Hb. 79.  
 \*Modestalis Heyd. 88.  
 Moenata Sc. 108.  
 \*Moeschleri H. S. 21.  
 Moesiaca H. S. 65.  
 Moldavicola H. S. 82.  
 \*Moldavinata Car. 117.  
 Molluginata Hb. 115.  
 Molothina Esp. 51.  
 Monacha L. 40.  
 Moneta F. 79.  
 Moniliata F. 91.  
 \*Monochroaria H. S. 109.  
 Monochroma Esp. 60.  
 Monoglypha Hufn. 62.  
 Monogramma Hb. 84.  
 Monspelmiensis Stgr. 26.  
 \*Montana Stgr. 42.  
 Montanata Schiff. 113.
- Morio L. 39.  
 Morpheus Hufn. 68.  
 Morpheus Pall. 20.  
 \*Mucida Gn. 59.  
 Mucidaria Hb. 105.  
 Multangula Hb. 53.  
 Multifida Ld. 55.  
 Multistrigaria Hw. 117.  
 Munda Esp. 70.  
 Mundana L. 31.  
 Mundataria Cr. 107.  
 Munita Hb. 84.  
 Munitata Hb. 112.  
 Muralis Forst. 50.  
 Muricata Hufn. 91.  
 Murina Hb. 31.  
 Murinaria F. 107.  
 Murinata Sc. 109.  
 \*Mysauria Frr. 111.  
 Muscaeformis View. 26.  
 Muscella F. 37.  
 Muscerda Hfn. 32.  
 Musculosa Hb. 66.  
 Musiva Hb. 53.  
 Myopaeformis Bkh. 25.  
 Myrmidone Esp. 4.  
 Myrtillata Thnbg. var. Ob-  
 fuscaria Hb. 105.  
 Myrtili L. 80.
- \*Naevata Bstlb. 95.  
 Nana Rott. 58.  
 \*Nana Stgr. 12.  
 \*Nana Stgr. 13.  
 Nanata Hb. 122.  
 \*Napaea Hb. 14.  
 \*Napaea Esp. 3.  
 Napi L. 3.  
 \*Navarina Selys 13.  
 \*Neapolisata Mill. 113.  
 Nebulata Tr. 114.  
 Nebulosa Hufn. 56.  
 \*Neglecta Hb. 52.  
 \*Nelamus O. 15.  
 Nemoraria Hb. 94.  
 Neogena Fischer d. W. 41.  
 Neomyris God. 18.  
 Neonympha Esp. 86.  
 Neoridas B. 17.  
 Nepeata Mab. 121.  
 Neri L. 23.  
 Nerine Frr. 16.  
 Nervosa F. 49.  
 Neurica Hb. 65.  
 Neustria L. 41.  
 Nexa Hb. 65.  
 Ni Hb. 80.  
 Nickerlii Frr. 61.  
 Nictitans Bkh. 65.  
 \*Nictitans Esp. 62.  
 Nigerrima Stndf. 44.  
 \*Nigra Frr. 40.  
 Nigra Hw. 59.  
 \*Nigricans Cosm. 14.  
 Nigricans L. 54.  
 \*Nigrina Weym. 10.  
 Nigrata B. 80.  
 \*Nigrocincta Spr. 32.  
 \*Nigrocincta Tr. 59.  
 Nigrofasciata Goeze 117.  
 \*Nigrosericeata Hw. 122.  
 Niobe L. 14.  
 Nisus Germ. 58.  
 Nitida F. 72.
- Nitidata H. S. 93.  
 Niveata Sc. 107.  
 \*Nivescens Stgr. 59.  
 Nobiliaria H. S. 114.  
 \*Nocturnata Fuchs. 107.  
 Nocturnella Alph. 38.  
 \*Nolaria Hb. 95.  
 Norna Thnb. 17.  
 Nostradamus F. 20.  
 Notata L. 100.  
 Notata Z. 28.  
 Nothum Hb. 89.  
 \*Novangliae Butler 3.  
 \*Novemlineatus Aig. 1.  
 Nubeculosus Esp. 75.  
 Nubigera H. S. 81.  
 \*Nubilosus Christ. 2.  
 Nudella O. 38.  
 Nupta L. 85.  
 Nurag Ghil. 19.  
 Nychthemeraria H. G. 102.  
 Nymphaea Esp. 86.  
 Nymphagoga Esp. 86.
- Obeliscia Hb. 55.  
 \*Obeliscata Hb. 112.  
 Obesalis Tr. 88.  
 \*Obfuscaria Hb. 105.  
 Obliterata Hufn. 116.  
 Obliterata Rbr. 83.  
 Oblongata Thnbg. 117.  
 Obrutaria H. S. 120.  
 Obscura Brahm 52.  
 \*Obscura Dhlstr. 99.  
 \*Obscura Dhlstr. 113.  
 \*Obscura Frey 9.  
 \*Obscura Heuäcker 42.  
 \*Obscura Mill. 92.  
 \*Obscura Stgr. 58.  
 \*Obscura Stgr. 72.  
 Obscura Z. 28.  
 Obscuraria Hb. 104.  
 \*Obscurata Stgr. 101.  
 \*Obscurata Stgr. 109.  
 \*Obscurata Stgr. 114.  
 \*Obscurata Stgr. 122.  
 Obsitalis Hb. 88.  
 Obsoleta Hb. 66.  
 Obsoletaria Rbr. 92.  
 Obtusa H. S. 31.  
 \*Occidentalis Stgr. 13.  
 \*Occitanica Stgr. 12.  
 Occitanica Vill. 29.  
 Occulta L. 55.  
 Ocellaris Bkh. 73.  
 \*Ocellaris Stgr. 17.  
 Ocellata Friv. 95.  
 Ocellata L. 23.  
 Ocellata L. 112.  
 Ocellina Hb. 56.  
 Ochracea Hb. 65.  
 \*Ochracea Stgr. 2.  
 Ochrea Sc. 91.  
 Ochreago Hb. 71.  
 Ochrearia Rossi 108.  
 Ochroleuca Esp. 61.  
 \*Ochsenheimeri Z. 29.  
 Octogesima Hb. 48.  
 Oedipus F. 19.  
 Oeme Hb. 16.  
 Oleagina F. 60.  
 Oleracea L. 57.  
 Olivata Bkh. 112.  
 Olivina H. S. 76.
- \*Omphale Klug 5.  
 Ononaria Fssl. 90.  
 Ononidis F. 81.  
 \*Onopordi Rbr. 21.  
 Onustaria H. S. 105.  
 Oo L. 71.  
 Opacella H. S. 37.  
 Operaria Hb. 105.  
 Ophiogramma Esp. 62.  
 Opima Hb. 70.  
 Oppositaria Mn. 104.  
 Optata God. 86.  
 Optilete Kn. 7.  
 Or F. 48.  
 Orbicularia Hb. 95.  
 Orbiculosa Esp. 60.  
 Orbifer Hb. 21.  
 Orbitulus Prun. 9.  
 Orbona Hufn. 52.  
 \*Orientaria Stgr. 106.  
 Orion Esp. 51.  
 Orion Pall. 7.  
 Ornata Sc. 95.  
 Ornithopus Rott. 74.  
 \*Orobi Hb. 28.  
 \*Orphnata Bohatsch 120.  
 Osmiaeformis H. S. 26.  
 Ostrina Hb. 82.  
 Ostrinaria Hb. 95.  
 Otus Drury 43.  
 Oxalina Hb. 70.  
 Oxyacanthae L. 60.  
 \*Oxybeliformis H. S. 25.  
 \*Oxydata Tr. 120.
- Pabulatricula Brahm 62.  
 Pacta L. 86.  
 Palaemon Pall. 20.  
 Palaeno L. 3.  
 Paleacea Esp. 71.  
 Pales Schiff. 14.  
 Pallego Hb. 73.  
 Pallens L. 66.  
 \*Pallens Th. Mieg. 19.  
 \*Palleola Hb. 32.  
 Pallida Dahlstr. 4.  
 \*Pallida Dahlstr. 41.  
 \*Pallida Stgr. 33.  
 \*Pallida Stgr. 55.  
 Pallidata Bkh. 92.  
 \*Pallidata Stgr. 110.  
 \*Pallidior Stgr. (gracilis) 70.  
 \*Pallidior Stgr. (incerta) 70.  
 Pallifrons Z. 32.  
 Palpalis Tr. 88.  
 Palpina L. 47.  
 Paludata Thnbg. var. Imbu-  
 tata Hb. 110.  
 Palustris Hb. 68.  
 Pamphilus L. 19.  
 Pandora Schiff. 15.  
 Pannonica Frr. 82.  
 Pantaria L. 97.  
 Paphia L. 14.  
 Papiionaria L. 90.  
 Paradoxaria Stgr. 110.  
 \*Paralias Nick. 23.  
 Parallela Frr. 83.  
 Parallelaria Schiff. 100.  
 Paranymphea L. 85.  
 Parasita Hb. 34.  
 Parthenias L. 89.  
 Parthenie Bkh. 13.  
 Partitaria Hb. 107.



- \*Parva Gerh. 12.  
 Parva Hb. 82.  
 \*Parvipunctata Fuchs 9.  
 Pasiphae Esp. 19.  
 Pasinum Tr. 86.  
 Paula Hb. 83.  
 \*Paupercula Ragusa 15.  
 \*Pauxillaria B. 122.  
 \*Pavida B. 61.  
 Pavonia L. 43.  
 \*Páveli Aig. 4.  
 \*Páveli Uhryk 38.  
 \*Pecharia Stgr. 92.  
 Pectinella F. 38.  
 Pedaria F. 101.  
 Peletieraria Dup. 107.  
 \*Pelopia Bkh. 14.  
 Peltigera Schiff. 81.  
 Pendularia Cl. 95.  
 Penella Hb. 29.  
 Pennaria L. 99.  
 Pennigeraria Hb. 106.  
 Penulataria Hb. 107.  
 \*Percontationis Tr. 80.  
 Peregrina Tr. 58.  
 Perflua F. 69.  
 \*Perfuscata Hw. 112.  
 Peribolata Hb. 109.  
 Perla F. 50.  
 \*Perlucidella Brd. 38.  
 Permixtaria H. S. 117.  
 Perochraria F. R. 91.  
 \*Persea Koll. 13.  
 Persicariae L. 57.  
 \*Persona Hb. 34.  
 Perversaria B. 103.  
 \*Peszérensis Aig. 17.  
 Petasitis Dbld. 65.  
 Petrarica Hb. 106.  
 \*Peucedani Esp. 29.  
 \*Pflumeri Wacq. 29.  
 Pharte Hb. 16.  
 Phegea L. 29.  
 \*Phegeus Esp. 29.  
 Pheretes Hb. 7.  
 Phicomone Esp. 3.  
 \*Philomela Esp. 17.  
 Phlaeas L. 6.  
 Phlomidis H. S. 21.  
 Phoebe Kn. 12.  
 Phoebe Siebert 46.  
 Phoeniciata Rbr. 122.  
 Phryne Pall. 19.  
 Picata Hb. 115.  
 Pictaria Curt. 97.  
 Pigra Hufn. 47.  
 Pimpinellata Hb. 118.  
 Pinastris L. 23.  
 Pineti Stgr. 51.  
 Pini L. 42.  
 Piniarius L. 106.  
 Piniperda Panz. 70.  
 Pinivora Tr. 47.  
 Pisi L. 57.  
 Pistacina F. 72.  
 Pityocampa Schiff. 47.  
 Placida Friv. 35.  
 Plagiata L. 110.  
 Plantaginis L. 33.  
 Platinea Tr. 61.  
 Platyptera Esp. 76.  
 Plecta L. 53.  
 Plumbaria F. 108.  
 \*Plumbaria Stgr. 104.  
 Plumbeolata Hw. 121.  
 Plumella H. S. 38.  
 Plumifera O. 37.  
 Plumigera Esp. 47.  
 Plumistaria Vill. 106.  
 Plumistrella Hb. 37.  
 Plumularia Frr. 108.  
 Plusiaria B. 90.  
 \*Pluto O. 28.  
 Podalirius L. 1.  
 Polaris B. 15.  
 \*Polaris Stgr. 26.  
 Polata Dup. 117.  
 \*Polita Hb. 73.  
 Politata Hb. 93.  
 \*Pollutaria Hb. 97.  
 Polychloros L. 11.  
 Polycomata Hb. 110.  
 \*Polygalae Esp. 28.  
 Polygona F. 51.  
 Polygramma Dup. 82.  
 Polygrammata Bkh. 123.  
 Polymita L. 59.  
 Polyodon Cl. 63.  
 \*Polysperchon Bgst. 6.  
 Polyxena Schiff. 2.  
 Pomoeraria Ev. 113.  
 Pomonaria Hb. 102.  
 Popularis F. 56.  
 Populata L. 111.  
 Populeti Tr. 70.  
 Populi L. 10.  
 Populi L. 24.  
 Populi L. 41.  
 Populifolia Esp. 42.  
 Porata F. 95.  
 Porcellus L. 23.  
 \*Porima O. 12.  
 Porphyrea Esp. 61.  
 Porrinata Z. 90.  
 Potatoria L. 42.  
 Praecana Ev. 78.  
 Praecox L. 55.  
 Praeformata Hb. 109.  
 \*Praeustaria Mn. 93.  
 Prasina F. 55.  
 Prasinana L. 30.  
 \*Prasinaria Ev. 90.  
 \*Prasinaria Hb. 97.  
 Prenanthis B. 76.  
 Primulae Esp. 53.  
 \*Privataria Bstlb. 95.  
 \*Probaria H. S. 113.  
 Proboscidalis L. 88.  
 Proboscidata H. S. 89.  
 Procellata F. 115.  
 Processionea L. 47.  
 \*Procidia Hbst. 15.  
 \*Procopiani Horm. 16.  
 Promissa Esp. 85.  
 Pronoë Esp. 16.  
 Pronuba L. 52.  
 \*Propinquaria Gn. 102.  
 \*Prorsa L. 12.  
 Prosapiaria L. 97.  
 \*Prosequa Tr. 52.  
 Proserpina Pall. 24.  
 Protea Bkh. 60.  
 Proto Esp. 21.  
 \*Provincialis B. 12.  
 Proxima Hb. 58.  
 Proxima Ld. 38.  
 Prunaria L. 99.  
 Pruinata Hufn. 90.  
 Prunata L. 111.  
 Pruni L. 5.  
 Pruni L. 42.  
 Pruni Schiff. 27.  
 \*Pseudonomion Christ. 2.  
 Psi L. 50.  
 \*Psodea Hb. 16.  
 \*Psylorita Frr. 9.  
 Pudibunda L. 40.  
 Pudica Esp. 34.  
 Puella Esp. 83.  
 Puerpera Giorna 89.  
 Pulchella L. 33.  
 Pulchellata Stph. 122.  
 Pulchrina Hw. 80.  
 Pulla Esp. 38.  
 Pulla Hb. 75.  
 Pullata Tr. 104.  
 Pulmentaria Gn. 90.  
 Pulmonaris Esp. 68.  
 Pulveraria L. 97.  
 Pulverata Thnbg. 96.  
 Pulverulenta Esp. 70.  
 Pumilata Hb. 122.  
 \*Punctana Hb. 30.  
 Punctaria L. 95.  
 Punctata F. 30.  
 Punctata Sc. 94.  
 \*Punctigera Frr. 33.  
 \*Punctigera Teich. 40.  
 Punctularia Hb. 104.  
 Punctum O. 28.  
 Punicea Hb. 56.  
 Pupillaria Hb. 95.  
 Pupillata Thnbg. 117.  
 Pura Hb. 83.  
 Purpuralia L. 108.  
 Purpuralis Brünnich 28.  
 Purpurascens Tausch. 81.  
 Purpurata L. 34.  
 Purpureofasciata Piller 63.  
 Purpurina Hb. 82.  
 Purpurites Tr. 81.  
 Pusaria L. 97.  
 Pusilla Spr. 38.  
 Pusilla View. 83.  
 Pusillata F. 118.  
 Pustulata Hufn. 90.  
 Puta Hb. 54.  
 Putata L. 91.  
 Putrescens Hb. 66.  
 Putris L. 54.  
 Pygmaearia Hb. 91.  
 Pygmaeata Hb. 121.  
 Pylaeon F. W. 9.  
 Pyralina View. 71.  
 Pyramidea L. 69.  
 Pyrenacella H. S. 37.  
 Pyrenaicus Donz. 35.  
 Pyreneata Mab. 118.  
 Pyri Schiff. 43.  
 Pyrina L. 36.  
 \*Pyromelas Frr. 11.  
 Pyrothoë Ev. 3.  
 Quadra L. 33.  
 Quadrifaria Sulz. 105.  
 Quadrifasciaria Cl. 113.  
 \*Quadrifasciata Hatch. 100.  
 Quadripunctaria Poda 34.  
 Quadripunctata F. 68.  
 Quensellii Payk. 34.  
 Quercaria Hb. 98.  
 Quercifolia L. 42.  
 Quercinaria Hufn. 98.  
 Quercus L. 5.  
 Quercus L. 41.  
 Quercus Schiff. 23.  
 Querna F. 45.  
 Quieta Thnbg. 80.  
 Rablensis Mn. 38.  
 \*Radiatalis Hb. 89.  
 Radiosa Esp. 63.  
 Ragusana Frr. 83.  
 Ramburi Stgr. 26.  
 Ramosa Esp. 75.  
 \*Ramosa F. 32.  
 \*Ramosana Hb. 30.  
 Rapae L. 3.  
 Raptricula Hb. 50.  
 Ravula Hb. 50.  
 Recepticula Hb. 50.  
 Rectalis Ev. 87.  
 Rectangula F. 53.  
 Rectangularis H. G. 86.  
 Rectangulata L. 122.  
 Rectilinea Esp. 63.  
 Recussa Hb. 54.  
 Regularis Hb. 84.  
 \*Remissa Tr. 62.  
 Remutaria Hb. 94.  
 \*Renago Hw. 71.  
 Renigera Hb. 51.  
 Repandata L. 103.  
 Respersa Hb. 68.  
 Respersa Hb. 82.  
 Respersaria Hb. 104.  
 Reticulata Thnbg. 111.  
 Reticulata Vill. 58.  
 Reticulataella Brd. 39.  
 Retiella Newman 38.  
 Retusa L. 71.  
 Révayana Sc. 30.  
 Rhamnata Schiff. 111.  
 Rhamni L. 4.  
 \*Rhingiaeformis Hb. 24.  
 \*Rhodopensis Frr. 12.  
 Rhymnus Ev. 5.  
 Ribeata Cl. 103.  
 Ridents F. 48.  
 Riguata Hb. 114.  
 Rimicola Hb. 41.  
 Riparia H. S. 121.  
 Ripartii Frr. 8.  
 Rippertaria Dup. 107.  
 Rivata Hb. 115.  
 Roboraria Schiff. 103.  
 Roboris B. 60.  
 Roboris Esp. 5.  
 \*Roeslerstammia Stgr. 100.  
 Roraria F. 106.  
 Rorida H. S. 70.  
 Roscida Esp. 32.  
 Rosea Hb. 83.  
 Rosmarinata Mill. 122.  
 Rostralis L. 88.  
 \*Rotaria F. 108.  
 \*Rotundaria Hw. 97.  
 Roxelana Cr. 18.  
 Rubea F. 40.  
 Rubella Dup. 61.  
 Ruberata Frr. 116.  
 \*Rubescens Esp. 10.  
 \*Rubetra Esp. 72.  
 Rubi L. 5.  
 Rubi L. 42.  
 Rubi View. 53.



- Rubicundus* Hb. 29.  
*Rubidata* F. 117.  
*Rubiginata* Hufn. 93.  
*Rubiginea* F. 74.  
*Rubriaria* Stgr. 93.  
*Rubricollis* L. 33.  
*Rubricosa* F. 70.  
*Rubrirena* Tr. 61.  
*\*Rubromaculatus* Aig. 1.  
*Rufaria* Hb. 91.  
*Rufata* F. 110.  
*\*Rufescens* Obth. 2.  
*Ruficiliaria* H. S. 95.  
*\*Ruficinctaria* Stgr. 113.  
*Ruficollis* F. 48.  
*Rufocincta* H. G. 59.  
*\*Rufuncula* Hw. 63.  
*Rumicis* L. 50.  
*Rumina* L. 2.  
*Rupestris* Rbr. 39.  
*Rupicaprararia* Hb. 101.  
*Rupicola* Hb. 80.  
*Rurea* F. 62.  
*\*Ruris* Hb. 55.  
*\*Russiana* Dup. 30.  
*Russula* L. 33.  
*\*Rustica* Hb. 35.  
*Rusticata* F. 93.  
*Ruticilla* Esp. 72.  
*\*Rutilus* Wernb. 5.  
  
*Sabaudiata* Dup. 111.  
*Sacraria* L. 108.  
*Sagittata* F. 117.  
*Salicalis* Schiff. 88.  
*Salicata* Hb. 113.  
*Salicicola* Ev. 36.  
*Salicicolella* Brd. 39.  
*\*Salicis* Curt. 50.  
*Salicis* L. 40.  
*Sambucaria* L. 99.  
*Sanguinaria* Dup. 108.  
*Sanio* L. 33.  
*Santolinæ* Rbr. 78.  
*Santonici* Hb. 78.  
*Sao* Hb. 21.  
*Saportæ* Dup. 60.  
*Sappho* Mill. 38.  
*\*Sareptensis* Stgr. 3.  
*Sarpedon* Hb. 29.  
*Sartata* Tr. 104.  
*Satellitita* L. 74.  
*Satyrata* Hb. 120.  
*\*Satyrion* Esp. 19.  
*Saucia* Hb. 55.  
*Scabiosæ* L. 24.  
*Scabiosæ* Schv. 28.  
*Scabiosata* Bkh. 120.  
*Scabriuscula* L. 63.  
*Scapuloa* Hb. 84.  
*Schiffermilleri* Stgr. 37.  
*\*Schmidtii* Gerh. 6.  
*\*Schmidtii* Frr. 26.  
*Scipio* B. 17.  
*Scirpi* Dup. 67.  
*Scita* Hb. 64.  
*Scitula* Rbr. 83.  
*Scoliaformis* Bkh. 26.  
*Scolopacina* Esp. 62.  
*Scopariæ* Dorf. 77.  
*Scopariata* Rbr. 120.  
*Scoriacea* Esp. 59.  
*Scriptaria* H. S. 122.  
*Scripturata* Hb. 114.  
  
*Scrophulariæ* Cap. 76.  
*Scutosa* Schiff. 81.  
*Scutularia* Dup. 107.  
*Sebrus* B. 8.  
*Secalis* Bjerkander 62.  
*Secundaria* Esp. 103.  
*Segetum* Schiff. 55.  
*Sejuncta* H. S. 58.  
*Selenaria* Hb. 103.  
*Selene* Schiff. 13.  
*Selenitica* Esp. 39.  
*Selinata* H. S. 119.  
*Selini* B. 68.  
*Semele* L. 17.  
*\*Semialba* Brd. 19.  
*Semiargus* Rott. 8.  
*Semibrunnea* Hw. 74.  
*Semicanaria* Frr. 106.  
*Semigraphata* Brd. 121.  
*\*Senecta* Graes. 41.  
*Senectaria* H. S. 114.  
*Senex* Hb. 31.  
*Senex* H. G. 59.  
*Sepiaria* Hufn. 104.  
*\*Sepium* B. 27.  
*Sepium* Spr. 39.  
*Sera* Wisk. 37.  
*Serena* F. 58.  
*Sericata* Esp. 63.  
*Sericea* Gregson 33.  
*Sericealis* Sc. 83.  
*Sericeata* Hb. 91.  
*\*Serina* Esp. 72.  
*Serotinaria* Hb. 105.  
*Serpentina* Tr. 59.  
*Serraria* Z. 117.  
*Serrata* Tr. 76.  
*Serratilinea* Tr. 56.  
*Serratulæ* Rbr. 21.  
*Sertata* Hb. 110.  
*\*Servula* Berce 30.  
*Sexalisata* Hb. 110.  
*\*Sibirica* Stgr. 18.  
*Sibylla* L. 10.  
*Sicanaria* Z. 96.  
*Sichelietta* Brd. 37.  
*Sidae* Esp. 21.  
*\*Sieboldii* Reutti 38.  
*Sieversi* Mén. 46.  
*Signalis* Tr. 83.  
*Signaria* Hb. 100.  
*\*Signata* Bkh. 32.  
*\*Signata* Klem. 73.  
*\*Signata* Stgr. 52.  
*Signifera* F. 54.  
*Signum* F. 51.  
*Silaceata* Hb. 116.  
*Silenata* Stndf. 120.  
*Silenes* Hb. 58.  
*Silenicolata* Mab. 122.  
*Silphella* Mill. 37.  
*Silvius* Kn. 20.  
*Similata* Thnbg. 91.  
*Similis* Fssl. 40.  
*Simpliciata* Tr. 110.  
*Simplonia* H. G. 56.  
*Simulans* Hufn. 54.  
*Simulata* Hb. 112.  
*Sinapis* L. 3.  
*\*Sireciformis* Esp. 24.  
*Siterata* Hufn. 112.  
*Smaragdaria* F. 90.  
*Sobrina* Gn. 56.  
*Sobrinata* Hb. 122.  
  
*Socia* Rott. 74.  
*Sociaria* Hb. 102.  
*Sociata* Bkh. 115.  
*Solidaginis* Hb. 75.  
*Solidaria* H. S. 92.  
*Solieri* B. 61.  
*Sordaria* Thnbg. var. mendi-  
 caria H. S. 105.  
*\*Sordiata* Füssl. 99.  
*Sordida* Bkh. 61.  
*Sordida* Hb. 35.  
*Sordidata* F. 116.  
*Sororcula* Hfn. 33.  
*\*Spadicea* Hb. 73.  
*\*Spadicearia* Bkh. 113.  
*\*Spangbergi* Lampa 99.  
*Sparganii* Esp. 65.  
*Sparsaria* Hb. 106.  
*Sparsata* Tr. 123.  
*Spartata* Füssl. 110.  
*\*Spartii* Hb. 41.  
*Speciosa* Hb. 52.  
*\*Spectabilis* Hb. 78.  
*Spectabilis* Tausch. 34.  
*Spectrum* Esp. 86.  
*\*Speyeri* Husz 7.  
*Sphæciformis* Gern. 25.  
*Sphinx* Hufn. 75.  
*\*Sphyrus* Hb. 1.  
*Spini* Schiff. 4.  
*Spini* Schiff. 43.  
*Spinosa* Gerh. 5.  
*\*Spirææ* Esp. 22.  
*Spissilineata* Metzner 122.  
*Splendens* Hb. 57.  
*Splendida* Cr. 78.  
*\*Spodia* Stgr. 16.  
*\*Spoliata* Stgr. 93.  
*Sponsa* L. 85.  
*\*Spurcaria* Lah. 105.  
*Squalida* Stgr. 31.  
*Stabilis* View. 70.  
*Standfussi* H. S. 38.  
*Statice* L. 28.  
*Statilinus* Hfn. 17.  
*Staudingeri* Heyl. 38.  
*\*Steeveni* Tr. 8.  
*Stelidiformis* Frr. 26.  
*Stellatarum* L. 24.  
*\*Stentzii* Frr. 28.  
*\*Stettinensis* Hering 38.  
*Stevenaria* B. 104.  
*Stigmatica* Hb. 52.  
*Stoichadis* Bkh. 29.  
*Stolida* F. 84.  
*Stomoxiformis* Hb. 25.  
*\*Strabonaria* Z. 96.  
*\*Stragula* Hb. 112.  
*Stramentacealis* Brem. 87.  
*Straminata* Tr. 92.  
*Straminea* Tr. 67.  
*Strataria* Hufn. 102.  
*Striata* L. 33.  
*Strigaria* Hb. 94.  
*Strigata* Müll. 91.  
*\*Strigata* Stgr. 96.  
*Strigilaria* Hb. 94.  
*Strigilis* Cl. 62.  
*Strigillaria* Hb. 108.  
*Strigosa* F. 49.  
*Strigula* Schiff. 31.  
*Strigula* Thnbg. 51.  
*Stygne* O. 16.  
*Styx* H. S. 69.  
  
*Suavis* Hb. 82.  
*\*Subaerata* Hb. 122.  
*\*Subalpina* Gmpbg. 16.  
*Subalpina* Spr. 6.  
*\*Subatrata* Stgr. 120.  
*Subchlamyda* Stgr. 31.  
*Suberifolia* Dup. 42.  
*\*Suberis* B. 60.  
*Subflavella* Mill. 39.  
*\*Subfulvata* Hw. 120.  
*Sublustris* Esp. 62.  
*Submutata* Tr. 94.  
*Subnotata* Hb. 120.  
*Subpunctaria* H. 96.  
*\*Subseque* Hb. 52.  
*Subsericeata* Hw. 92.  
*Subsolana* Stgr. 27.  
*\*Subspadicea* Stgr. 74.  
*Subtusa* F. 71.  
*Suda* H. G. 59.  
*Suffumata* Hb. 113.  
*Suffusa* Tutt 6.  
*Sulphurago* F. 73.  
*Superstes* Tr. 68.  
*\*Supinaria* Mn. 104.  
*Suriens* Mill. 38.  
*Surientella* Brd. 38.  
*Suspecta* Hb. 71.  
*\*Suwarovius* Hbst. 15.  
*Syllius* Hbst. 15.  
*\*Sylvanaria* H. S. 100.  
*Sylvanus* Esp. 20.  
*Sylvata* Sc. 96.  
*Sylvina* L. 35.  
*\*Syngrapha* Keferst. 8.  
*Syringaria* L. 98.  
  
*Tabaniformis* Rott. 24.  
*Tabanivicinella* Brd. 37.  
*\*Tabidaria* Z. 96.  
*Taenialis* Hb. 89.  
*Taeniata* Stph. 112.  
*Tages* L. 21.  
*Tagis* Hb. 3.  
*Tanacetii* Schiff. 77.  
*\*Taras* Bgstr. 21.  
*Taraxaci* Esp. 43.  
*Taraxaci* Hb. 68.  
*Tarnierella* Brnd. 38.  
*Tarpeia* Pall. 17.  
*Tarsicrinialis* Knoch. 87.  
*Tarsicristalis* H. S. 87.  
*Tarsipennalis* Tr. 87.  
*Tarsiplumalis* Hb. 87.  
*Tau* L. 44.  
*Tedaldii* Heyl. 37.  
*Telicanus* Lang 6.  
*Temerata* Hb. 97.  
*Tempestaria* H. S. 117.  
*Tenebraria* Esp. 105.  
*Tenebrata* Sc. 80.  
*\*Tenebrioniformis* Esp. 24.  
*Tenebrosa* Hb. 69.  
*Tenella* Spr. 37.  
*Tenera* Sigr. 84.  
*Tentacularia* L. 88.  
*Tenuialis* Rbl. 87.  
*Tenuiata* Hb. 121.  
*Tenuicornis* Z. 27.  
*\*Tenuivittata* Spengel 1.  
*Terebinthi* Frr. 40.  
*Terebra* F. 36.



- Terrea* Frr. 68.  
*\*Tetricularis* Hb. 88.  
*Tersata* Hb. 123.  
*\*Tersina* Stgr. 59.  
*\*Tersulata* Stgr. 123.  
*\*Tesselaria* B. 93.  
*Tesselum* Hb. 21.  
*\*Tessularia* Metzner 106.  
*Testacea* Hb. 61.  
*Testacea* Don. 116.  
*Testata* L. 111.  
*Testudinaria* Fourc. 34.  
*Tetra* F. 69.  
*Tetralunaria* Hufn. 98.  
*Thalassina* Rott. 56.  
*\*Thalia* Hb. 13.  
*Thapsiphaga* Tr. 76.  
*Thaumas* Hfn. 20.  
*Thersamon* Esp. 5.  
*Thore* Hb. 15.  
*Thrips* Hb. 36.  
*Thymula* Mill. 31.  
*\*Thynniformis* Z. 25.  
*\*Thyrsis* Frr. 19.  
*Tibiale* Esp. 109.  
*\*Tigellus* Bon. 18.  
*Tiliae* L. 23.  
*\*Tiliaria* Hb. 98.  
*Timon* Hb. 47.  
*Tincta* Brahm 56.  
*Tineiformis* Esp. 27.  
*Tiphon* Rott. 19.  
*Tipuliformis* Cl. 25.  
*Tirrhaea* Cr. 85.  
*Titania* Esp. 82.  
*Tithonus* L. 19.  
*Tityus* L. 24.  
*Togata* Hb. 118.  
*Togatulalis* Hb. 31.  
*Tophacea* Hb. 114.  
*Torrada* Ld. 74.  
*Torra* Hb. 46.  
*Trabealis* Sc. 84.  
*Tragopogonis* L. 69.  
*Transalpina* Esp. 29.  
*Transylvanica* H. S. 54.  
*\*Trapezaria* B. 99.  
*Trapezina* L. 71.  
*Treitschkei* Friv. 81.  
*Tremula* Cl. 45.  
*\*Tremulae* Esp. 10.  
*Tremulifolia* Hb. 42.  
*Trepida* Esp. 46.  
*Trepidaria* Hb. 105.  
*Triangulum* Hufn. 52.  
*Triannuliformis* Frr. 26.  
*\*Tricolor* Horm. 13.  
*Tridens* Schiff. 50.  
*Trifasciata* Bkh. 116.  
*Trifolii* Esp. 28.  
*Trifolii* Esp. 42.  
*Trifolii* Rott. 57.  
*Trigeminata* Hw. 92.  
*\*Trigonillae* Esp. 29.  
*Trigotephra* B. 39.  
*Trigrammica* Hufn. 67.  
*Trilineata* Sc. 91.  
*Trimacula* Esp. 45.  
*Trimaculata* Vill. 97.  
*\*Triopes* Spr. 16.  
*Tripartita* Hufn. 79.  
*Triplasia* L. 79.  
*Triquetra* F. 84.  
*Trisignaria* H. S. 119.  
*Tristata* L. 115.  
*Tritici* L. 55.  
*Tritophus* Esp. 46.  
*Tritophus* F. 46.  
*Trivialis* Schiff. 13.  
*Truncata* Hufn. 112.  
*Trux* Hb. 55.  
*Turatii* Stgr. 38.  
*\*Turatii* Stndfs. 28.  
*\*Turbaria* Stph. 115.  
*Turbata* Hb. 113.  
*Turbidaria* H. S. 95.  
*Turca* L. 67.  
*\*Turca* O. 15.  
*\*Turritus* O. 3.  
*\*Turturaria* B. 107.  
*Tusciaria* Bkh. 99.  
*Tyndarus* Esp. 17.  
*Typhae* Thnbg. 65.  
*Typhiaeformis* Bkh. 26.  
*Typica* L. 64.  
*\*Uhli* Kováts 3.  
*\*Uhryki* Aig. 19.  
*\*Ulbrichi* Aig. 15.  
*Ulmi* Schiff. 45.  
*\*Ulmi* Stgr. 23.  
*Ulula* Bkh. 36.  
*Umbellaria* Hb. 94.  
*Umbra* Hufn. 81.  
*Umbraria* Hb. 104.  
*Umbratica* Goeze 69.  
*Umbratica* L. 77.  
*Umbrosa* Hb. 53.  
*Unangulata* Hw. 115.  
*Unanimitis* Tr. 62.  
*Uncula* Cl. 83.  
*Undata* Bohatsch. 121.  
*\*Undecimlineatus* Eim. 1.  
*Undulata* L. 111.  
*Undulella* F. R. 38.  
*Unedonata* Mill. 122.  
*Unicata* Gn. 117.  
*\*Unicolor* Dup. 59.  
*\*Unicolor* Horm. 9.  
*Unicolor* Hufn. 37.  
*\*Unicolor* Stgr. 41.  
*\*Unicolor* Stgr. 57.  
*\*Unicolor* Tutt 74.  
*\*Unicolor* Tutt 89.  
*\*Unicoloraria* Stgr. 106.  
*\*Unicoloria* Esp. 98.  
*Unidentaria* Hw. 113.  
*Unifasciata* Hw. 116.  
*Unita* Hb. 32.  
*Uralensis* Frr. 37.  
*Urania* Friv. 82.  
*Uroceriformis* Tr. 25.  
*Urticae* Esp. 35.  
*Urticae* L. 11.  
*Ustula* Frr. 75.  
*Vaccinii* L. 73.  
*\*Valdensis* Esp. 14.  
*Valerianata* Hb. 121.  
*\*Valesina* Esp. 14.  
*V-argenteum* Esp. 79.  
*\*Varia* M. D. 13.  
*Variabilis* Piller 79.  
*Variata* Schiff. 112.  
*Variegata* Dup. 105.  
*Vau punctatum* Esp. 73.  
*Velitaris* Rott. 46.  
*\*Vellayi* Aig. 29.  
*Velor* Hb. 83.  
*Venosata* F. 118.  
*Venusta* B. 59.  
*Venustula* Hb. 83.  
*\*Vepretaria* Stgr. 104.  
*Veratraria* H. S. 120.  
*Verbasci* L. 76.  
*Verberata* Sc. 114.  
*Vernana* Hb. 30.  
*Vernaria* Hb. 90.  
*Veronicae* Hb. 73.  
*Versicolora* L. 43.  
*Vespertralis* Hb. 84.  
*Vespertaria* Bkh. 113.  
*Vespertilio* Esp. 23.  
*Vespiformis* L. 25.  
*\*Vestalis* Stgr. 38.  
*Vestigalis* Rott. 55.  
*Vesubiella* Mill. 37.  
*Vetulata* Schiff. 111.  
*Vetusta* Hb. 74.  
*Viadrina* Stgr. 38.  
*Vibicaria* Cl. 96.  
*\*Viciae* Hb. 28.  
*Viciae* Hb. 86.  
*Viciella* Schiff. 38.  
*Victorina* Sodof. 81.  
*Viertlii* Bohatsch 103.  
*Villica* L. 34.  
*\*Villiersii* Gn. 55.  
*Villosella* O. 37.  
*Viminalis* F. 72.  
*Vincularia* Hb. 106.  
*Vinula* L. 45.  
*\*Violacearia* Graes. 97.  
*Violata* Thnbg. 95.  
*Virens* L. 61.  
*Viretata* Hb. 110.  
*Virgata* Rott. 109.  
*Virgaureae* L. 5.  
*Virgaureata* Dbld. 119.  
*Virgo* Tr. 78.  
*Virgularia* Hb. 92.  
*Viridana* Walch. 60.  
*Viridaria* Cl. 83.  
*Viridaria* F. 113.  
*Viridata* L. 90.  
*Viridula* Gn. 83.  
*\*Viscaria* Gn. 58.  
*Vitalbata* Hb. 123.  
*Vitellina* Hb. 67.  
*\*Vitellina* Tr. 32.  
*Vitta* Hb. 55.  
*Vittalba* Frr. 61.  
*Vittata* Bkh. 113.  
*Vittata* Stgr. 45.  
*Vulgata* Hw. 119.  
*\*Vulpinaria* H. S. 93.  
*W-album* Kn. 4.  
*Wauaria* L. 106.  
*Witzenmanni* Stndf. 72.  
*Wockei* Stndf. 37.  
*Xanthenes* Germ. 65.  
*Xanthochloris* B. 64.  
*\*Xanthocyanea* Hb. 58.  
*Xantographa* F. 53.  
*Xanthomelas* Esp. 11.  
*Xanthomista* Hb. 59.  
*Xerampelina* Hb. 72.  
*Xeranthemi* B. 77.  
*Ypsilon* Rott. 55.  
*Yvani* Dup. 76.  
*\*Zanclaeus* Z. 1.  
*Zapateri* Obth. 17.  
*\*Zatima* Cr. 35.  
*Zeae* Dup. 67.  
*Zelleralis* Wk. 87.  
*Zelleraria* Frr. 105.  
*Zelleri* Mn. 37.  
*Zephyrus* Friv. 7.  
*Zermattensis* Frey 37.  
*Zeta* Tr. 63.  
*Ziczac* L. 46.  
*Zollikoferi* Frr. 61.  
*Zonaria* Schiff. 102.  
*Zoraida* Grasl. 35.



# A színes táblákon ábrázolt tápláló növények jegyzéke.

(A nevek után következő szám a megfelelő táblára, a betű pedig a táblán levő képre utal.)

- Abies alba** Mill. 22. C. ábra.  
25. A. ábra.  
**Achillea Millefolium** L. 43. D.  
**Áfonya**, fekete. 34. C.  
**Aggófű**, jakabnap. 22. B.  
**Agrostis vulgaris** With. 13. B.  
**Alma**, vad. 19. B., 46. B., 48. B.  
**Alnus glutinosa** (L.) Gärtn. 32. C., 37. C.  
**Alnus incana** (L.) DC. 45. D.  
**Anethum graveolens** L. 2. A.  
**Artemisia Absinthium** L. 41. E.  
— **campestris** L. 40. A.  
**Aster Amellus** L. 40. E.  
**Aszat**, lándsás. 10. C.  
**Atriplex hastatum** L. 37. B.  
**Árvacsalán**, bársonyos. 23. C.  
— **piros**. 33. B.
- Baltacím**, takarmány. 5. A.  
**Benge**, kutya. 5. B.  
**Berberis vulgaris** L. 48. D., 50. B.  
**Betula alba** L. 6. B., 26. E., 28. B., 32. B., 43. C., 45. B., 46. A., 47. C., 49. E., 50. D.  
**Borbolya**, sóska. 48. D., 50. B.  
**Boróka**, közönséges. 49. D.  
**Brassica Napus** L. 4. B., 34. B.  
**Briza media** L. 14. A.  
**Bromus mollis** L. 14. C.  
**Burgonya**, gumós. 17. C.  
**Búzavirág**, imola. 50. E.  
**Bükk**, erdei. 44. C.  
**Bükköny**, kaszanýg. 42. D.  
— **sövény**. 5. C., 21. C.
- Calluna vulgaris** (L.) Salisb. 41. C.  
**Carpinus betulus** L. 30. A.  
**Centaurea Jacea** L. 50. E.  
**Chenopodium album** L. 35. B.  
**Cirsium lanceolatum** (L.) Scop. 10. C.  
**Convolvulus arvensis** L. 17. A.  
**Coronilla varia** L. 7. A.  
**Corydalis cava** (L.) Schwg. et Körte. 3. B.  
**Crataegus Oxyacantha** L. 3. C., 27. A., 36. B., 42. C., 47. D.  
**Cynosurus cristatus** L. 15. A.  
**Cytisus Laburnum** L. 43. B.  
— **scoparius** (L.) Lk. 23. A., 48. A.  
**Cziczakafark**, közönséges. 43. D.  
**Csalán**, apró. 9. B., 10. A., 24. B., 40. D.  
**Csarap**, közönséges. 41. C.  
**Csormolya**, réti. 11. A.
- Dianthus Carthusianorum** L. 35. E.  
**Éger**, hamvas. 45. D.  
— **mézgás**. 32. C., 37. C.  
**Epilobium angustifolium** (L.) Scop. 18. A.  
**Euphorbia Cyparissias** L. 18. D., 39. C.
- Fagus silvatica** L. 44. C.  
**Fagyal**, vesszős. 17. B.  
**Fenyő**, erdei. 26. C., 28. A., 38. C.  
**Fenyő**, jegenye. 22. C., 25. A.  
— **lucz**. 18. B.  
**Fésűfű**, tarajos. 15. A.  
**Fragaria vesca** L. 39. B.  
**Fraxinus excelsior** L. 42. B.  
**Fűtej**, farkas. 18. D., 39. C.  
**Fűz**, fehér. 10. B., 26. A., 27. D., 39. F.  
**Fűz**, kecske. 8. B., 31. B.  
**Fűzike**, keskenylevelű. 18. A.
- Galagonya**, csere. 3. C., 27. A., 36. B., 42. C., 47. D.  
**Galaj**, közönséges. 18. E., 49. C.  
— **tejoltó**. 18. C., 20. B.  
**Galium Mollugo** L. 18. E., 49. C.  
**Galium verum** L. 18. C., 20. B.  
**Genista germanica** L. 7. C.  
**Gerepesin**, csillag. 40. E.  
**Glechoma hederacea** L. 24. C.  
**Gyertyán**, közönséges. 30. A.  
**Gyujtovány**, közönséges. 11. C.
- Hársfa**, nagylevelű. 19. C.  
**Helichrysum arenarium** (L.) DC. 51.  
**Homoki** bársonyvirág. 51.
- Ibolya**, háromszínű. 12. B.  
— **illatos**. 37. A.  
— **sovány**. 12. A.  
**Iglicz**, tövises. 7. B., 41. A.  
**Istápfű**, aranyos. 6. C.
- Juniperus communis** L. 49. D.
- Kankalin**, orvosi. 33. A.  
**Kapor**, fűszeres. 2. A.  
**Káposzta**, repce. 4. B., 34. B.  
**Keltike**, odvas. 3. B.  
**Kerep**, bársony. 16. A.  
— **szarvas**. 4. A., 21. A.  
**Keserűfű**, baracklevelű. 34. E.  
**Komócsin**, mezei. 15. C.  
**Koronilla**, tarka. 7. A.  
**Kökényszilva**. 2. B., 26. D., 29. A., 36. C., 48. C.  
**Kóris**, közönséges. 42. B.  
**Körte**, vad. 26. F., 29. B.
- Lactuca sativa** L. 35. C., 40. B.  
**Lamium amplexicaule** L. 23. C.  
**Lamium purpureum** L. 33. B.  
**Lathyrus pratensis** L. 34. D.  
**Lednek**, réti. 34. D.  
**Leontodon Taraxaci** (Vill.) Lois. 24. A., 33. C.  
**Libatop**, lisztes. 35. B.
- Lichen**. 47. B.  
**Ligustrum vulgare** L. 17. B.  
**Linaria vulgaris** Mill. 11. C.  
**Lóhere**, hegyi. 21. B., 25. B.  
— **réti**. 41. D.  
**Lolium arvense** L. 36. A.  
— **perenne** L. 13. A.  
**Loncz**, ükörke. 9. A., 20. C., 38. B., 45. A.  
**Lonicera Xylosteum**. 9. A., 20. C., 38. B., 45. A.  
**Lórom**, sóska. 44. A.  
**Lotus corniculatus** L. 4. A., 21. A.  
**Lotus siliquosus** L. 16. A.
- Malva Alcea** L. 16. B.  
**Mályva**. 16. B.  
**Melampyrum pratense** L. 11. A.
- Nerium oleander** L. 19. A.  
**Nyárf**, fekete. 19. D.  
— **rezgő**. 8. A., 31. C., 43. A.  
**Nyír**, fehér. 6. B., 26. E., 28. B., 32. B., 43. C., 45. B., 46. A., 47. C., 49. E., 50. D.
- Oleander**. 19. A.  
**Onobrychis viciaefolia** Scop. 5. A.  
**Ononis spinosa** L. 7. B., 41. A.  
**Oroszlánfog**. 24. A., 33. C.  
**Ökörfark-kóró**, molyhos. 40. C.
- Perje**, egygyári. 13. C., 34. A.  
— **réti**. 14. B.  
— **sovány**. 15. B.  
**Phleum pratense** L. 15. C.  
**Picea excelsa** (Poir.) Lk. 18. B.  
**Pinus silvestris** L. 26. C., 28. A., 38. C.  
**Pirus communis** L. 26. F., 29. B.  
— **malus** L. 19. B., 46. B., 28. B.  
**Plantago major** L. 22. A.  
**Poa annua** L. 13. C., 34. A.  
— **pratensis** L. 14. B.  
— **trivialis** L. 15. B.  
**Polygonum Persicaria** L. 34. E.  
**Populus nigra** L. 19. D.  
— **tremula** L. 8. A., 31. C., 43. A.  
**Primula officinalis** (L.) Jacq. 33. A.  
**Prunus domestica** L. 6. A., 27. B.  
**Prunus spinosa** L. 2. B., 26. D., 29. A., 36. C., 48. C.
- Quercus robur** L. 6. D., 26. B., 27. C., 32. D., 36. D., 38. A., 39. A. E., 41. B., 42. A., 45. C., 46. C., 47. A.
- Raphanus sativus** L. 4. C.  
**Rekettgye**, német. 7. C.  
**Repkény**, kerek. 24. C.  
**Retek**, kerti. 4. C.  
**Rezgőfű**, közepes. 14. A.  
**Rhamnus frangula** L. 5. B.  
**Ribes grossularia** L. 49. B.  
— **rubrum** L. 20. A. 44. B.  
**Ribiszke**, pöszméte. 49. B.  
— **veres**. 20. A., 44. B.  
**Rosa canina** L. 49. L., 50. C.  
**Rózsa**, csipke. 49. A., 50. C.  
**Rozsnok**, puha. 14. C.  
**Rubus caesius** L. 50. A.  
— **Ideus** L. 12. C., 16. C., 23. B., 28. C., 32. A.  
**Rumex Acetosa** L. 44. A.
- Saláta**, fejes. 35. C., 40. B.  
**Salix alba** L. 10. B., 26. A., 27. D., 39. F.  
**Salix Caprea** L. 8. B., 31. B.  
**Saponaria officinalis** L. 35. A.  
**Sedum album** L. 3. A.  
**Senecio Jacobaea** L. 22. B.  
**Silene venosa** Gilib. 35. D.  
**Solanum tuberosum** L. 17. C.  
**Solidago Virga aurea** L. 6. C.  
**Szamócska**, erdei. 39. B.  
**Szappanfű**, tajtékzó. 35. A.  
**Szeder**, hamvas. 50. A.  
— **málna**. 12. C., 16. C., 23. B., 28. C., 32. A.  
**Szegfű**, barát. 35. E.  
**Sziléne**, hólyagos. 35. D.  
**Szilva**, kerti. 6. A., 27. B.  
**Szulah**, apró. 17. A.
- Tilia platyphylla** Scop. 19. C.  
**Tölgy**, kocsnányos. 6. D., 26. B., 27. C., 32. D., 36. D., 38. A., 39. A. E., 41. B., 42. A., 45. C., 46. A., 47. A.  
**Trifolium montanum** L. 21. B., 25. B.  
**Trifolium pratense** L. 41. D.
- Urtica urens** L. 9. B., 10. A., 24. B., 40. D.  
**Utilap**, nagy. 22. A.  
**Üröm**, fehér. 41. E.  
— **mezei**. 40. A.
- Vaccinium Myrtillus** L. 34. C.  
**Vadóc**, évelő. 13. A.  
— **szédítő**. 36. A.  
**Varjúháj**, fehér. 3. A.  
**Verbascum thapsus** L. 40. C.  
**Veronica Chamaedrys** L. 11. B.  
**Veronika**, ösztörös. 11. B.  
**Vicia Cracca** L. 42. D.  
— **sepium** L. 5. C., 21. C.  
**Viola canina** L. 12. A.  
— **odorata** L. 37. A.  
— **tricolor** L. 12. B.
- Zanót**, aranyeső. 43. B.  
— **seprős**. 23. A., 48. A.  
**Zuzmó**, fa. 47. B.



## A szerzők jegyzéke.\*)

- Aig.* = **A. Aigner L.**, Rovartani Lapok.  
*Alb.* = **Alberti**, Societas Entomologica.  
*Alph.* = **Alphéraky S.**, Lép. de Tibet: Romanoff, Mem, V. 1889.  
*Anker* = **Anker L.**, Verh. zool.-bot. Ver. Wien, 1854.  
*Assm.* = **Assmann**, Bresl. Ent. Zeit., 1847.  
*Auriv.* = **Aurivillius C.**, Grönlands Insektenfauna, 1876—1899.  
*Bayle* = **Bayle-Barelle**, Insetti nocivi, 1824.  
*Bell.* = **Bellier de la Chavignerie**, Ann. Soc. Ent. Fr. 1850—60.  
*Berce* = **Berce E.**, Faune entomol. française, 1867—81.  
*Bqstr.* = **Bergsträsser**, Naturgesch. eur. Schmett. 1779.  
*Bjerk.* = **Bjerkander**, Vet. Akad. Hand., 1778.  
*B.* = **Boisduval**, Europ. Lep. Index methodicus, 1829.  
*Bhtsch.* = **Bohatsch O.**, Wien. Ent. Zeitschr. stb.  
*Bon.* = **Bonelli**, Descr. d'Insetti: Mem. Acad., Torino, 1824.  
*Bordan* = **Bordan J.**, Rovartani Lapok.  
*Bkh.* = **Borkhausen**, Naturgesch. d. eur. Schmett., 1788—1794.  
*Boyer* = **Boyer**, Ann. Soc. Ent. France, 1835.  
*Brahm* = **Brahm**, Insektenkalender, 1790—91.  
*Brem.* = **Bremer**, Lep. Ost-Sibiriens: Mém. Acad., St. Petersburg, 1854.  
*Brd.* = **Bruand**, Monogr. des Psychides: Mém. Soc. Doubs, 1853.  
*Brünnich* = **Brünnich**, Pontoppidan Danske Atlas, 1763.  
*Buchanau* = **Buchanau-White**, Fauna Perthensis I.  
*Butl.* = **Butler**, Catal. of Satyridae, 1868.  
*Cap.* = **Capieux**, Der Naturforscher, 1789.  
*Car.* = **Caradja**, Berl. Ent. Zeitschr.  
*Christ.* = **Christoph**, Romanoff, Mém., 1885—89.  
*Cl.* = **Clerck**, Icon. Insectorum, 1759—64.  
*Cosm.* = **Cosmovici**, Le Naturaliste, 1892.  
*Cr.* = **Cramer**, Papillons exot., 1775—82.  
*Crewe* = **Crewe**, The Entomologists Annual, 1863.  
*Curt.* = **Curtis**, British Entomology, 1825—40.  
*Cyr.* = **Cyrrilli**, Entom. Neapolitanae, 1787—92.  
*Dhlstr.* = **Dahlström Gy.**, Rovartani Lapok.  
*Dalm.* = **Dalman**, Analecta entomolog., 1823.  
*De Geer* = **De Geer**, Mém. s. hist. des Insectes, 1752—78.  
*Dietze* = **Dietze**, Das Genus Eupithecia: Stett. Ent. Zeit.  
*Donz.* = **Donzel**, Lép. de Belgique, 1882.  
*Dorf.* = **Dorfmeister**, Verh. zool.-bot. Ver. Wien.  
*Dbld.* = **Doubleday**, The genera of diur. Lepid., 1846—52.  
*Drury* = **Drury**, Illust. on Nat. History, 1770—75.  
*Dup.* = **Duponchel**, Cat. meth. des Lépid., 1844.  
*Eim.* = **Eimer**, Artbildung, 1889—95.  
*Esp.* = **Esper**, Die Schmett. in Abbildungen, 1829—39.  
*Ev.* = **Eversmann**, Fauna Lep. Volgo-Uralensis, 1844.  
*F.* = **Fabricius**, Genera Insectorum, 1777.  
*Fallou* = **Fallou**, Ann. Soc. Ent. France, 1864.  
*Feisth.* = **Feisthamel**, Ann. Soc. Ent. France, 1835.  
*Fisch.* = **Fischer E.**, Ent. Zeit., Guben.  
*F. R.* = **Fischer v. Röslerstamm**, Abbild. z. Schmetterlingskunde, 1838—44.  
*F. d. W.* = **Fischer de Waldheim**, Entomogr. de la Russie, 1820—24.  
*Fitch* = **Fitch**, N.-York St. Agr. Soc., 1856.  
*Fol.* = **Fologne**, Cont. Rend. Soc. Belg., 1874.  
*Forst.* = **Forster**, Nov. spec. Insectorum, 1771.  
*Fourc.* = **Fourcroy**, Entomologica parisiensis, 1785.  
*Frey* = **Frey**, Die Lep. der Schweiz, 1880.  
*Frr.* = **Freyer**, Beit. z. Gesch. eur. Schmett., 1827—58.  
*Friv.* = **Fridvaldszky Imre**, Jellemző adatok, 1866.  
*Fuchs* = **Fuchs A.**, Schmett. der Loreley-Gegend, etc.  
*Fssl.* = **Fuessly**, Archiv d. Insektengeschichte, 1781—86.  
*Garb.* = **Garbowski**, Zur Lepid.-Fauna von Galizien, 1892.  
*Gene* = **Gene**, Mem. della Acad. Torino, 1836.  
*Gerh.* = **Gerhard**, Monogr. der Lycaeniden, 1853.  
*Germ.* = **Germar**, Fauna Insectorum, 1812—44.  
*Gern.* = **Gerning**, Frankfurter Beiträge, 1780.  
*Ghil.* = **Ghilliani**, Eleneo delle specie di Lepid., 1852.  
*Giorna* = **Giorna**, Cat. Ent. Torino, 1791.  
*God.* = **Godart**, Hist. nat. des Lépid., 1821—24.  
*Göze* = **Göze**, Entomol. Beiträge, 1779—81.  
*Graëlls* = **Graëlls**, Mem. de la com. Geol. de Espana, 1858.  
*Graes.* = **Graeser**, Zur Lep.-Fauna des Amurlandes, 1888—92.  
*Grasl.* = **Graslin**, Ann. Soc. Ent. France, 1836.  
*Grote* = **Grote**, die Saturniiden, 1896.  
*Gregs.* = **Gregson**, The Entomologist, 1884.  
*Gn.* = **Guenée**, Species Général des Lépid., 1852—57.  
*Gmpbg.* = **Gumppenberg**, Systema Geometrarum, 1887—96.  
*Habich* = **Habich**, Z. Lep.-Fauna N.-Oesterreichs, 1883.  
*Hmps.* = **Hampson**, Catal. of the Arctiidae, 1900.  
*Hatch.* = **Hatchett**, Transact. Ent. Soc. London, 1812.  
*Hw.* = **Haworth**, Lepidoptera britannica, 1803—29.  
*Hein.* = **Heinemann**, Die Schmett. Deutschlands, 1859—1876.  
*Hbst.* = **Herbst u. Jablonsky**, Natursystem d. Insekten, 1783—1804.  
*Hering* = **Hering**, Die Falter von Pommern, 1840—43.  
*H. S.* = **Herrich-Schäffer**, Syst. Bearb. d. Schmett. von Europa, 1843—56.  
*Heuäcker* = **Heuäcker**, Stett. Ent. Zeit., 1873.  
*Heyd.* = **Heyden**, Jahresh. Nat. Ges. Graubünden, 1860.  
*Heyl.* = **Heylaerts**, Les Microlép. de Bréda, 1870.  
*Heyne* = **Heyne**, Societas Entomologia, XIV.  
*Hochenw.* = **Hochenwarth**, Beitr. z. Insektengesch., 1785.  
*Hfmgg.* = **Hoffmansegg**, Verz. zu Hübners Abbildungen, 1804—6.  
*Honr.* = **Honrath**, Berl. Ent. Zeitsch.  
*Horm.* = **Hormuzaki**, Verh. Zool.-bot. Ges. Wien.  
*Höfn.* = **Höfner**, Schmett. d. Lavanthales, 1878.  
*Hfn.* = **Hufnagel**, Tabellen der Schmett., 1766—69.  
*Husz* = **Husz A.**, Ent. Nachr., 1881—83.  
*Hb.* = **Hübner**, Samml. europ. Schmett., 1793—1827.  
*H. G.* = **Dasselbe**, fortgesetzt von **Geyer**, 1827—41.  
*Kef.* = **Keferstein**, Stettin. Ent. Zeitsch.

\*) A szerzők nevei után következő czimek azon folyóíratra, illetve könyvekre utalnak, melyekben az illető szerző valamely új lepkefajnak első leírását közölte.



- Kempny* = **Kempny**, Jahrb. Ent. Ver. Wien.  
*Kirb.* = **Kirby**, Catal. of Lepid. heterocera, 1892.  
*Klug* = **Klug**, Symbolae Physicae, 1832.  
*Klem.* = **Klemensiewicz**, Verh. zool.-bot. Ges. Wien.  
*Knaggs* = **Knaggs**, The Entomologists Annual, 1865.  
*Kn.* = **Knoch**, Beitr. z. Insektengeschichte, 1781—83.  
*Koll.* = **Kollar**, Verz. d. Schmett. d. Erz. Oesterreich, 1832.  
*Kováts* = **Kováts L.**, Ent. Zeit., Guben, 1899.  
*Kretschm.* = **Kretschmar**, Berl. Ent. Zeit., 1862.  
*Kupido* = **Kupido**, Neues Nacht-Pfauenauge, 1825.  
*Lah.* = **De La Harpe**, Faune Suisse, 1864.  
*Laich.* = **Laichardling**, Fuesslys Archiv, 1782.  
*Lampa* = **Lampa**, Entom. Tidskr. Stockholm, 1885.  
*Lang* = **Lang**, Verz. d. Schmetterlinge, 1789.  
*Lasp.* = **Laspeyres**, Sesiæ Europaeae, 1801.  
*Latr.* = **Latreille**, Familles Naturelles, 1825.  
*Leach* = **Leach**, Zoological miscellany, 1814—17.  
*Ld.* = **Lederer**, Die Noctuiden Europas, 1857.  
*Lef.* = **Lefebvre**, Ann. Soc. Linn. Paris, 1827.  
*Lep.* = **Lepechin**, Reise durch Russland, 1774.  
*Lew.* = **Lewin**, The Insects of Great-Britain, 1795.  
*L.* = **Linné**, Systema Naturae, Ed. XII., 1767.  
*Maassen* = **Maassen**, Stett. Ent. Zeit., 1871.  
*Mab.* = **Mabille**, Diagnose d'Hespériens, 1876.  
*Mn.* = **Mann**, Verh. zool.-bot. Ver. Wien.  
*Meig.* = **Meigen**, Syst. Bearb. d. eur. Schmett., 1829—32.  
*Men.* = **Ménétries**, Cat. des objets de Zoologie, 1832.  
*Metzner* = **Metzner**, Stett. Ent. Zeit., 1846.  
*M. D.* = **Meyer-Dür**, Schmett. d. Schweiz, 1852.  
*Mill.* = **Millière**, Catal. des Lep., 1871—75.  
*Mitis* = **Mitis**, Jahrb. Ent. Ver. Wien.  
*Moore* = **Moore**, Descri. of Indian Lep., 1879—88.  
*Möschl.* = **Möschler**, Die Schmett. d. Oberlausitz, 1857—60.  
*Müll.* = **Müller**, Lep. Silesiaca, 1773.  
*Newm.* = **Newman**, The Entomologist, V.  
*Nick.* = **Nickerl**, Böhmens Tagfalter, 1837.  
*Nolck.* = **Nolcken**, Lep. Fauna v. Estland, 1868—70.  
*Obth.* = **Oberthür**, Etudes d'Entomologie, 1876—96.  
*O.* = **Ochsenheimer**, Die Schmett. v. Europa, 1807—16.  
*Osbeck* = **Osbeck**, Götth. Wet. Sam. Handl. Afd., 1778.  
*Pabst* = **Pabst**, Ber. Naturw. Ges. Chemnitz, 1884.  
*Pall.* = **Pallas**, Spicilegia zoologica, 1772.  
*Palmer* = **Palmer**, The Zoologist, 1847.  
*Panz.* = **Panzer**, Fauna Insect. Germaniae, 1793—1812.  
*Payk.* = **Paykull**, Beskr. ov. sommerfugle, 1793.  
*Pflümer* = **Pflümer**, Stett. Ent. Zeit., 1879.  
*Piller* = **Piller et Mitterpacher**, Iter per Poseganam, etc., 1783.  
*Poda* = **Poda**, Insecta Musei Graecensis, 1761.  
*Prun.* = **Prunner**, Lepid. Pedemontana, 1798.  
*Quens.* = **Quensel**, Beskr. öf. svenska dagfjärillar, 1791.  
*Ragusa* = **Ragusa**, Il Naturalista Sicil., III.  
*Rbr.* = **Rambur**, Cat. syst. des Lépid., 1858.  
*Rätzer* = **Rätzer**, Mitth. d. Schweiz. Ent. Ges., 1897.  
*Rbl.* = **Rebel**, Catal. der Lepid., 1901.  
*Reutti* = **Reutti**, Lep.-Fauna v. Baden, 1853.  
*Rob.* = **Robson Young**, The Naturaliste, 1881.  
*Rghfr.* = **Rogenhofer**, Verh. zool.-bot. Ver. Wien.  
*Rom.* = **N. M. Romanoff**, Mémoires sur les Lep., 1889—93.  
*Rossi* = **Rossi**, Fauna Etrusca, 1790.  
*Rott.* = **Rottemburg**, Anmerk. zu Hufnagels Tabellen, 1775—77.  
*Röber* = **Röber**, Ent. Nachr., 1896.  
*Rössl.* = **Rössler**, Verz. d. Schmett. v. Nassau, 1866.  
*Schev.* = **Scheven**, Der Naturforscher, 1777.  
*Schiff.* = **Schiffermiller**, Syst. Verz. der Schmett. d. Wiener Gegend, 1776.  
*Schmidt* = **Schmidt**, Stett. Ent. Zeit., 1858.  
*Schn.* = **Schneider**, Syst. Besch. d. eur. Schmetter., 1787.  
*Schr., Schrk.* = **Schranck**, Fauna Boica, 1801—2.  
*Schulze* = **Schulze**, Der Naturforscher, VI., 1775.  
*Sc.* = **Scopoli**, Entomologia Carniolica, 1763.  
*Selys* = **Selys-Longchamps**, Cat. des Lépid. de la Belgique, 1845.  
*Siebert* = **Siebert**, Scriba's Beitr. z. Insektengesch., 1770.  
*Sieb.* = **Siebold**, Pathenogenesis bei Schmett., 1856.  
*Sodof.* = **Sodoffsky**, Lepid. Livoniae, 1829—37.  
*Spang.* = **Spangberg**, Lepid. Anteckningar, 1876.  
*Spengel* = **Spengel**, Jahrb. f. wiss. Zoologie.  
*Spr.* = **Speyer**, Geogr. Verbreit. d. Schmett., 1858—62.  
*Splr.* = **Spuler**, Die Gross-Schmett. v. Europa.  
*Stndf.* = **Standfuss**, Handb. d. pal. Gross-Schmett., 1896.  
*Stgr.* = **Staudinger**, Cat. d. Lep., 1871.  
*Stph.* = **Stephens**, Syst. cat. of British Insects, 1829.  
*Ström* = **Ström**, Danmarks sommerfugle, 1866.  
*Sulz.* = **Sulzer**, Geschichte d. Insekten, 1776.  
*Tausch.* = **Tauscher**, Lepidopt. Russiae, 1806.  
*Teich* = **Teich**, Baltische Lept.-Fauna, 1889.  
*Tgstr.* = **Tengström**, Catal. Lepid. Faunae Fennicae, 1869.  
*Th.-Mieg* = **Thierry-Mieg**, Le Naturaliste, 1889.  
*Thnbg.* = **Thunberg**, Dissert. entomologia s. Insecta Suecica, 1784—92.  
*Tomala* = **Tomala N.**, Rovartani Lapok.  
*Tr.* = **Treltschke**, Die Schmett. v. Europa, 1825—35.  
*Tutt* = **Tutt**, British Lepidoptera, 1899—1906.  
*Uhryk* = **Uhryk N.**, Rovartani Lapok.  
*Vängel* = **Vängel J.**, Rovartani Lapok.  
*View.* = **Vieweg**, Verz. der Schmett. v. Brandenburg, 1789.  
*Vill.* = **Villiers**, Linnaei Entom. Faun. Succiae, 1789.  
*Vogel* = **Vogel**, Ein neuer Schmett. aus Spanien, 1857.  
*Wacq.* = **Wacquand**, Stett. Ent. Zeit., 1876.  
*Walch* = **Walch**, Der Naturforscher, 1779.  
*Waldd.* = **Walderdorff**, Corresp.-Blatt. d. Ver. Regensburg.  
*Wlk.* = **Walker**, List of the Lep., 1854—66.  
*Wallgr.* = **Wallengren**, Skandinav. Dagfjärilar, 1853.  
*Wats.* = **Watson**, Classificat. of the Hesperidae, 1893.  
*Wernb.* = **Werneburg**, Beitr. z. Schmetterlingskunde, 1864.  
*Westw.* = **Westwood**, British Moths, 1851.  
*Weym.* = **Weymer**, Jahrb. ent. Ver. Crefeld, 1878.  
*Wisk.* = **Wiskott**, Ent. Nachr., 1880.  
*Z.* = **Zeller**, Lepidoptera Microptera, 1852.  
*Zett.* = **Zetterstedt**, Insecta Lapponica, 1840.  
*Zk.* = **Zinrken**, Die Zinsler etc., 1821.



# OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

